Bundel - Gemeenteraad van 12 februari 2025

Agenda bijlagen

2025-02-12 transcript

1 Opening

2 Vaststellen agenda

Op grond van artikel 20 Reglement van Orde voor de vergaderingen van de raad worden de volgende portefeuillehouders uitgenodigd de vergadering bij te wonen:
agendapunt 6.1 Ontwerpbesluit initiatiefvoorstel referendumverordening: wethouder Roland
agendapunt 6.2 Ontwerpbesluit Rekenkamerrapport burgerparticipatie: wethouder Roland
agendapunt 6.3 Ontwerpbesluit grondexploitatie project Industriestraat-Koempelstraat: wethouder Geers
agendapunt 6.4 Ontwerpbesluit "vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving": wethouder Geers

[25it00220] agenda raad 12 februari 2025

3 Goedkeuring besluitenlijst raad 11 december 2024

[25it00222] besluitenlijst raad 11 december 2024

4 Ingekomen stukken

Raadsleden kunnen een wijzigingsvoorstel voor de procedurele afhandeling indienen bij de griffie. Stukken worden inhoudelijk niet besproken in de raadsvergadering.

[25it00221] ingekomen stukken raad 12 februari 2025

5 Akkoordstukken

5.1 Ontwerpbesluit vaststelling Toekomstvisie op Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg

[24it03768]: Toekomstvisie Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg_Aanbiedingsbrief
[24Rb065] : Toekomstvisie Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg Ontwerpbesluit
24Tl054 vaststelling Toekomstvisie op Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg_nota van toelichting
Bijlage 1 Rapportage Companen regionale woonzorgvisie PSL
Bijlage 2 Concept Analyse Veerkracht Parkstad 2024
Toekomstvisie wonen, welzijn en zorg Parkstad_16.12.2024
informatiebrief Addendum op toekomst wonen, welzijn en zorg Parkstad
Reactie op vraag SP over Toekomstvisie WWZ agendapunt 5.1

5.2 Ontwerpbesluit tussentijdse wijziging van de Verordening jeugdhulp gemeente Kerkrade 2015

[24it03594] tussentijdse wijziging van de Verordening jeugdhulp gemeente Kerkrade 2015 aanbiedingsbrief
[24Rb053] tussentijdse wijziging van de Verordening jeugdhulp gemeente Kerkrade 2015 ontwerpbesluit
24Tl046 tussentijdse wijziging van de Verordening jeugdhulp gemeente Kerkrade 2015 nota van toelichting
Toelichting nieuw art 10 Verordening jeugdhulp Kerkrade
Verordening Jeugdhulp Kerkrade 2015 incl tussentijdse wijziging 2024 eigen kracht2
25u0002507 reactie portefeuillehouder op amendement SP

6 Bespreekstukken

6.1 Ontwerpbesluit initiatiefvoorstel referendumverordening

24u0009406 initiatiefvoorstel referendumverordening aanbiedingsbrief
[25Rb004] initiatiefvoorstel referendumverordening ontwerpbesluit
initiatiefvoorstel referendumverordening nota van toelichting
24u0009838 college reactie initiatiefvoorstel HvV1
referendumverordening Kerkrade 2025
Bijlage 1 Referendumverordening
bijlage-2_model-referendumverordening vng

6.2 Ontwerpbesluit Rekenkamerrapport burgerparticipatie

[25Rb003] Rekenkamerrapport burgerparticipatie ontwerpbesluit
Eindrapport rekenkameronderzoek burgerparticipatie Kerkrade
[25it00287] motie ter versterking van burgerparticipatie bij ontwerpbesluiten

6.3 Ontwerpbesluit grondexploitatie project Industriestraat-Koempelstraat

[24it03494] grondexploitatie project Industriestraat-Koempelstraat aanbiedingsbrief
[24Rb052] grondexploitatie project Industriestraat-Koempelstraat ontwerpbesluit
grondexploitatie project Industriestraat-Koempelstraat nota van toelichting
Bijlage_Stedenbouwkundig plan en impressies
Aanvullende vragen VVD Grondexploitatie Industriestraat Koempelstraat
Beantwoording aanvullende vragen VVD Grondexploitatie Industriestraat Koempelstraat
Bijlage 1 bij beantwoording aanvullende vragen VVD

6.4 Ontwerpbesluit "vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving"

[24it03944] Vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving aanbiedingsbrief
[24Rb085] Vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving ontwerpbesluit
gewijzigd 24Tl063 Vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving nota van toelichting
Vragen OK inz. Vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving
Beantwoording vragen OK inz. Vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving
Vraag met beantwoording SP Kerkrade m.b.t. vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving
reactie griffie n.a.v. vragen SP inzake ontbrekende bijlage agendapunt 6.4
Projectplan Vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving_20240312

6.5 Ontwerpbesluit wijziging bemensing commissies

[25Rb008] ontwerpbesluit wijziging bemensing commissies

7 Sluiting

1 Opening

Petra voorzitter Dassen-Housen
Welkom, het is zeven uur precies vanavond op woensdag 12 februari. Aan het begin van deze vergadering, waarmee we samenkomen om de belangen van de gemeente Kerkrade en de inwoners te dienen, spreken wij de hoop uit dat onze inspanning vrucht zal dragen. Mogen wij kracht en inspiratie putten uit elkanders geloofs en levensovertuiging met de juiste waardering voor ieders mening. Ik heet u allemaal van harte welkom, ook onze bezoekers op de publieke tribune en thuis. We hebben geen afmeldingen, behalve dat u misschien naast mij deze broeders ziet omdat onze griffier vandaag vanavond verhinderd is. Welkom Daisy in deze rol. Wij zullen ons er kranig doorheen slaan. Het vaststellen van de agenda. Ik zal de agenda aan de orde met akkoord

2 Vaststellen agenda

Petra voorzitter Dassen-Housen
en bespreek stukken. Heeft iemand een voorstel met betrekking tot de agenda? Mevrouw Wevers?

Carin Wevers
We hebben er al over gemaild met de griffie, maar volgens ons moeten alle vragen die de politieke partijen hebben gesteld in de commissievergaderingen toegevoegd worden bij de agendastukken van vanavond bij de desbetreffende. Nu moet je de hele tijd heen en weer zoeken. Dat is heel vervelend. Ten tweede, soms worden vragen laat beantwoord omdat ze te laat worden ingediend. Dan heb je dat nog niet gelezen voor de commissievergadering, dus dan wil je dat voor de raadsvergadering doen. Dat is onhandig als het daar niet bij staat en je weer moet gaan zoeken. Het verzoek is om net als altijd de vraag en antwoorden die in de commissie zijn gesteld allemaal toe te voegen bij de onderwerpen op de raadsvergadering. Zo hebben we het altijd gedaan en ik vind dat dat correct is, omdat dat een compleet beeld geeft over wat er besproken is. -Het gaat over het vaststellen

Petra voorzitter Dassen-Housen
van de agenda. De agenda kan afgehandeld worden zoals die er staat. Je hebt een verzoek aan de griffie en daar zal naar gekeken worden. Vanuit het college zijn aanwezig de heer Roland en de heer Geers en het loodje voor de volgorde is geworden nummer negen. De heer Itterbeek. Dan beginnen we bij Burgerbelangen. De goedkeuring van de besluitenlijst

3 Goedkeuring besluitenlijst raad 11 december 2024

Petra voorzitter Dassen-Housen
van 12 december. Is die akkoord? Ja, dan is die vastgesteld.

4 Ingekomen stukken

Petra voorzitter Dassen-Housen
De ingekomen stukken stel ik aan de orde. Het gaat om de wijze van afdoening, dus niet om de inhoud van de ingekomen stukken. Heeft iemand over de wijze van afdoening van de lijst met ingekomen stukken een opmerking? Mevrouw Wevers, aan u het woord.

Carin Wevers
Naar aanleiding van drie stukken heb ik drie vragen aan de raad. De eerste is, de Stichting Het Vergeten Kind heeft een ingezonden brief gestuurd aan ons en mijn vraag is of we daar als raad een standpunt over willen nemen. De stichting stelt ons verschillende vragen. De SP vindt het een goed idee om contact te zoeken met

Het Vergeten Kind. Onze vraag is of iemand daaraan mee wil doen en dat op wil pakken met ons of dat iemand dat doen wij zelf? Dat vind ik ook prima. Het is fijn om te weten.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dat kunnen ze u dan laten weten buiten de vergadering om. De tweede vraag. Dat kan ook. -Het gaat om de wijze van afdoening, dus ik ben een beetje strikt. -De tweede is het hetzelfde ding. We hebben een brief gekregen over de onveilige situatie in de Lupine Hof en naar aanleiding van het uitstel door deze raad vroegen wij ons af of wij daarmee als raad verantwoordelijk zijn als daar brand uitbreekt en of we dan gaan reageren naar de bewoners of het college dat wij als raad de verantwoordelijkheid voor het in stand houden van de illegale situatie niet willen? -Dat is een inhoudelijke vraag, mevrouw Wevers. Dat is niet de wijze van afdoening. Die stelt u aan de raad of aan het college of de veiligheid nu geborgd is. Daar kunnen de raadsleden op dit moment geen antwoord op geven. Dat lijkt me helder. Dan legt u die vraag voor aan het college of aan de raad. -Ik vroeg het aan de raad. De raad kan dat nu niet beantwoorden, mevrouw Wevers? Het was niet ons idee om de ingekomen stukken niet meer in de commissie te doen. -Die discussie ga ik nu niet met u aan. Dit gaat over de wijze van afdoening van deze brief. Dan moeten we toch reageren of niet? -Nee, dan geeft u het college een opdracht om. Dat is de wijze van afdoening. Als uw raadsleden een mening wil over dat punt, dan zult u dat van tevoren moeten indienen en vragen. Dat van tevoren indienen aan het presidium? Ja. -We moeten daarvoor toch geen agenda verzoek hebben. Het gaat hier gewoon om ingekomen post en hoe die afgehandeld wordt. Daar moeten we het met de raad over hebben. Het is onze post en het is onze vergadering. Deze raad kan volgens mij gewoon zeggen wij hoeven er niks over te zeggen, doet u het maar zelf. Ik stel het volgende voor, mevrouw Wevers wil weten of u een uitspraak wil doen over de veiligheid aan de Lupinehof? Dit is de wijze van afdoening. U kan het in het college laten en ik roep in herinnering dat we over een aantal weken dit agendapunt op de agenda hebben staan. Het verzoek van mevrouw Wevers aan de andere fracties is of u een standpunt wil innemen over de veiligheid van de Lupinehof? Dat vraag ik niet. -Dat vraagt u wel. Wat is uw vraag? Wilt u die in één zin zeggen aan de andere fracties. -Of de rest van de raad zich gerealiseerd heeft dat we mogelijk verantwoordelijk zijn voor die onveilige situatie omdat wij het hebben uitgesteld. Dat voelt voor mij niet goed, ook al hebben wij tegengestemd en ik wil. Dit is een inhoudelijke vraag en niet over de wijze waarop. Ja, maar wel een belangrijke. -Ik ga niet met mevrouw Wevers de eerste 10 minuten van de raad al een discussie aan, dus ik kijk u aan of u het verantwoordelijk vindt dat dit doorgeleid is naar de volgende vergadering. Ja. -Fractie van Burgerbelangen,

Arie Gramsma

aan u het woord. -Ik vind dat we ons aan het reglement van orde moeten houden. U moet gewoon doorgaan met de vergadering.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Ik vraag nu even wat u vindt? -Ik vind er op dit moment niets van.

Arie Gramsma

De Ouderenpartij, aan u het woord. -Wij kennen de

Anne Marie Fischer-Otten

verzekeringsachtergrond niet precies en het is al maanden zo. Dan zal er in die ene maand hopelijk niks gebeuren.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Hart voor vrijheid. -Geen opmerkingen. VVD. -Geen opmerkingen. CDA. -Iedere dag is te lang in deze situatie,

Mark Meijer

laten we dat voorop stellen. Wij kennen de casus niet. We zijn benieuwd naar de reactie van het college, hopelijk zo snel mogelijk, of wij daar inderdaad een verantwoordelijkheid in hebben of moeten dragen?

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dat is een correcte vraag die wij door leiden vanuit u aan het college. Dat is een vraag die inhoudelijk beantwoord kan worden. Ligt daar een verantwoordelijkheid en is er een risico? Die vraag wordt beantwoord. Ik kijk even naar Lokaal alternatief. Geen opmerkingen. -PvdA.

Sander Gorissen

Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Meijer. Het is goed om ingelicht te worden over het college, over de exacte situatie. Op dit moment kunnen we daar geen standpunt over innemen, omdat we er niet genoeg over weten. Tegelijkertijd is het wel zo dat als er spoed is of als er anderszins iets van de raad gevraagd wordt en een fractie vindt dat, dan kan die fractie een agenda voorstel indienen. Dat is niet gebeurd. Ik vind het een flauwe manier om de raad voor blok te zetten.

Petra voorzitter Dassen-Housen
Ons Kerkrade. -Geen opmerkingen. Dan stel ik voor dat de raad uw vraag niet positief beantwoord, maar dat er een inhoudelijke vraag uit voortkomt aan het college en die zal zo spoedig mogelijk worden beantwoord. Dan stel ik vast dat de lijst van ingekomen stukken hiermee vastgesteld is en ga ik naar de akkoordstukken van vanavond.

5 Akkoordstukken

Petra voorzitter Dassen-Housen
Er zijn twee akkoordstukken. Ik kijk even van tevoren

5.1 Ontwerpbesluit vaststelling Toekomstvisie op Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg

Petra voorzitter Dassen-Housen
of er nog stemverklaringen over een van deze akkoord stukken zijn. Dat is niet het geval. 5.1 is het akkoordstuk van de toekomstvisie op wonen, welzijn en zorg Parkstad Limburg. De nieuwe wet versterking regie op de volkshuisvesting verplicht gemeenten om uiterlijk in 2026 volkshuisvesting programma vast te stellen. In dit programma moeten de gemeenten aandacht hebben voor verschillende specifieke doelgroepen, zoals bijvoorbeeld ouderen, studenten en arbeidsmigranten. De parkstad gemeenten hebben er voor gekozen om dit onderwerp gezamenlijk op te pakken. Ze hebben met partners als zorg en welzijnsinstellingen, woningcorporaties en huurdersverenigingen deze toekomstvisie opgesteld. De raad besluit vanavond om de toekomstvisie op wonen, welzijn en zorg parkstad Limburg vast te stellen. Dat is een akkoord stuk. Het voorstel is aangenomen. Er was geen stemverklaring. Agendapunt 5.2 is het ontwerpbesluit

5.2 Ontwerpbesluit tussentijdse wijziging van de Verordening jeugdhulp gemeente Kerkrade 2015

Petra voorzitter Dassen-Housen
inzake de tussentijdse wijziging verordening jeugdhulp gemeente Kerkrade. Dat is het akkoordstuk, maar er is een amendement ingediend door de fractie van de SP. Wij gaan een beraadslaging doen op het amendement. Het akkoordstuk is een recente uitspraak van de Centrale Raad van Beroep. De gemeenten moeten in een verordening regelingen afspreken over de manier van eigen kracht. Daarom wordt het artikel tien eigen kracht toegevoegd. Het ontwerpbesluit en de verordening zijn na de commissie behandeling aangepast. In de oorspronkelijke versies wordt verwezen naar de beleidsregels indicatiestelling wet langdurige zorg 2023, maar dat moet 2025 zijn. De gewijzigde voorstellen liggen voor. Zoals ik net aangaf, is er een amendement ingediend door de fractie van de SP. Daar hebben we duidelijk van tevoren afspraken met elkaar over gemaakt. Het amendement is niet aan de orde geweest in de commissie en het is aan de partijen in de raad zelf om te bepalen of ze nog wensen in te gaan op het amendement of niet. Ik start de eerste termijn bij de fractie van de SP als indiener van het amendement en dan ga ik vragen wie van u het woord wil voeren over het amendement. De fractie van de SP. Wilt u het amendement toelichten? -Ja, heel graag.

Carin Wevers
Dit amendement is in de commissie niet aan de orde geweest omdat wij wilden testen of het mogelijk was om het hele artikel te schrappen. Daar was geen meerderheid voor. Toen zijn we gaan kijken naar wat we het meest belangrijke vinden dat uit dat artikel moeten gehaald worden? Daarop hebben we dit amendement

gemaakt. Wat ons het meest stoort, zijn de passages over de financiële draagkracht. Het lijkt geen inkomenstoets te zijn, maar dat is het in verkapte zin wel. Dat wordt ook toegegeven door de wethouder. Met dit artikel is het namelijk mogelijk van ouders die een zorgenkind hebben te vragen om minder te gaan werken. Geen enkel kind kiest zijn ouders en omgekeerd ook niet. We kunnen dit soort subjectieve criteria zolang het niet leidt tot financiële problemen, niet toelaten in de verordening. Wanneer is er sprake van financiële problemen? Als je naar de voedselbank moet? Laten we een alleenstaande moeder die een baan heeft minder werken om voor haar kind te zorgen? Wat zijn financiële problemen en wie bepaalt dat? Dat we opnieuw van vooral vrouwen gaan vragen om die extra zware zorgtaken onbetaald op zich te nemen, vinden wij geen goed idee. Ik heb zelf ooit nog gedemonstreerd voor het huisvrouwenloon. Dat vindt u misschien een idioot idee uit vervlogen tijden. Stelt u zich maar eens voor hoe de economie instort als alle huisvrouwen een paar dagen gaan staken. Waarom is het belangrijkste dat we hebben onze kinderen ons zo weinig waard? We geven miljoenen uit aan interim-directeuren die faillissementen in de jeugdzorg moeten voorkomen. Ik wilde aan de wethouder vragen, maar die is er niet of die weet hoeveel die vorige heeft ontvangen. Dat is drie ton voor een paar maanden werk. De taak is niet eens gelukt met Sonar en Mutsaerts. We kunnen die bestuurders niet ontslaan, ook als ze hun eigen zakken vullen. Omdat we op de zogenaamde vrije markt die zorgcowboy slapend rijk laten worden, kunnen we daar niks aan doen en gaan we nu het vel over de oren trekken van de ouders. Daarom willen wij dat alle zinnen waarin er naar de financiële situatie wordt verwezen geschrapt worden. We benadrukken dat het artikel in de geest van de schrijvers ervan ongewijzigd blijft. Er wordt nog steeds gekeken naar de eigen kracht en de beslisboom verandert niet. De staat heeft een zorgplicht. We hebben voor onze kinderen te zorgen en hen de hulp te geven die ze nodig hebben. Als de ouders dat niet kunnen of niet willen, dan dienen wij er te zijn. Dan moet zo'n kind bij ons terecht kunnen. Zo simpel is het. Houdt u alstublieft het werk en de financiën van de ouders buiten deze verordening. Dat is onze oproep. Ik neem aan dat de tekst voor zich spreekt of wilt u dat ik die nog even voorlees?

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dat kan. -Besluit tot aan het moment van vaststelling van de nieuwe verordening jeugdhulp in het voorjaar 2025. Alle passages in de verordening jeugdhulp te schrappen waarin verwezen wordt of gerefereerd wordt aan de financiële situatie van ouders. Specifiek de volgende passages in het rood. Artikel tien, lid één B moet geschrapt worden, dat het bieden van de gebruikelijke hulp dat stukje van geen financiële problemen in het gezin mogen ontstaan. Dat haal je er helemaal uit. Artikel tien, lid zes moeten we helemaal schrappen waarin staat dat het inkomen uit arbeid meegewogen mag worden. Artikel zeven tien lid zeven, bij de financiële situatie van de ouders weghalen. Bij artikel tien lid zeven D, als de dreigende overbelasting kan worden verminderd door het herinrichten van werk of andere sociale maatschappelijke activiteiten hier weg te halen of te schrappen werk. Dat laatste is om te voorkomen dat mensen hun baan vooral vrouwen, want die zijn meestal niet de kostwinner, maar hebben een bijbaantje om te voorkomen dat dat gaat gebeuren. Als we met VI bezig zijn. Dat was ik nog vergeten. Als we aan de ene kant de mensen proberen gezonder te maken en die achterstanden weg te werken, dan zijn we aan de ene kant aan het helen en aan de andere kant aan het kapot maken. Omdat we kinderen in dit geval de juiste hulp ontzeggen omdat ouders niet meewerken. Dat is de reden van dit amendement. Ik hoop dat iedereen zich goed realiseert wat hier gebeurt. Dank u wel, Voorzitter. Dank u wel voor deze toelichting. Dan ga ik naar de fractie van Burgerbelangen. Nog één ding de wethouder is er niet omdat hij niet is uitgenodigd omdat het een akkoordstuk is. Burgerbelangen, aan u het woord. -De wethouder heeft schriftelijk

Nettie Paul-Ubachs

gereageerd. Dat hebben we tot ons genomen. Wij blijven bij onze mening dat de huidige tekst zo compleet is. Jeugdhulp moet er zijn voor wie het echt nodig heeft. Ouders die financieel de ruimte hebben om zelf zorg te dragen, kunnen hier een eigen afweging in maken. Door dit criterium te schrappen, ontstaat het risico dat publieke middelen onnodig worden ingezet, terwijl wachtlijsten en druk op de jeugdhulp toenemen. De gemeente moet maatwerk bieden en de middelen daar inzetten waar ze het meest noodzakelijk zijn. Wat ons betreft is in dit stuk geen enkele verkapte inkomenstoets herkenbaar. Wij steunen het amendement niet. -Dank u wel.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Ik ga verder naar de Ouderenpartij. -Dank u wel, voorzitter.

Leon Schlenter

Zoals wij al hebben aangegeven in de commissievergadering is er een noodzakelijke aanpassing op grond van uitspraken van de Centrale Raad van Beroep. Ik heb toen ook betoogd dat die uitspraken van de Centrale Raad er zijn in het voordeel van de ouders en van de jeugdigen. Het is alleen maar positief. Die positiviteit is

ook nu in dit ontwerpbesluit uitgewerkt en daar staan wij achter, inclusief de opmerkingen die er door de wethouder nog zijn gemaakt. Het behoeft ons inziens verder geen betoog. Wij steunen het amendement niet.

Petra voorzitter Dassen-Housen
Dank u wel. -Een interruptie op de Ouderenpartij?

Carin Wevers
Ja. U zegt dat u van mening bent dat dit artikel heel goed is voor de ouders. Ik heb u net uitgelegd dat van de ouders en dat schrijft de wethouder ook expliciet en geeft hij ons gelijk in. Dat is geen kwestie van vrije interpretatie. Hij zegt, je mag van de ouders vragen om te stoppen of minder te gaan werken, zolang dat niet leidt tot financiële problemen. Wat is daar in godsnaam positief aan voor alleenstaande moeders die minder moeten gaan werken? -Dat is een heldere vraag.

Petra voorzitter Dassen-Housen
Een interruptie is een korte vraag. De heer Schlenter?

Leon Schlenter
Wat hier gebeurt, is allemaal op basis van jurisprudentie van de hoogste rechter en dergelijke zaken en daar wil ik het bij laten. Iedere individuele interpretatie die daaraan is gerelateerd vind ik niet relevant. -Nog een vraag aan meneer Schlenter?

Petra voorzitter Dassen-Housen
Ik wil hierbij wel geconstateerd hebben dat hij geen antwoord geeft op mijn vraag.

Leon Schlenter
De heer Schlenter, aan u het woord. -Als de hoogste rechter in dergelijke zaken vindt dat je mag kijken naar wat de bijdrage kan zijn van ouders, dan is dat het speelveld en dan sluit ik mij daar bij aan. -Dan is dat het antwoord.

Carin Wevers
Ik ga naar Hart voor Vrijheid. -Dank u wel, voorzitter.

Arnold Otten
Wij steunen ook het amendement niet. Daar hebben we het in de commissievergadering al over gehad. -Dank u wel. De VVD, aan u het woord.

Roger Creusen
Ook wij steunen dit amendement niet omdat wij al een commissievergadering hebben aangegeven dat we de lijn volgen zoals verwoord door de Ouderenpartij. Daar blijven we bij. -De CDA, aan u het woord.

Mark Meijer
Dank u wel, Voorzitter. Wij hebben in de commissie hier het debat over gevoerd. We hebben beantwoording gekregen op onze vragen die wij hebben ingediend. Daar waren we heel dankbaar voor en dat geeft ons het vertrouwen dat hier op een goede manier met dit belangrijke onderwerp wordt omgegaan. Wij kunnen het amendement niet steunen. -Dan vraag ik aan het CDA

Carin Wevers
of u gehoord heeft wat ik net heb gezegd, namelijk dat dit voor ouders heel slecht kan zijn. Dat is één en twee als ouders niet willen, want u kan het wel van ouders vragen en wij kunnen vaststellen u heeft eigen kracht. Maar als ouders zeggen, daar heb ik geen zin in, dan is dat kind de dupe.

Petra voorzitter Dassen-Housen
Wat is uw vraag aan het CDA? -Of het CDA dat een fijne situatie vindt dat wij die kinderen dus laten barsten? -Het CDA, aan u het woord.

Mark Meijer
Wij als CDA zijn van mening dat we het kind niet laten barsten. De vragen die wij hebben gesteld, die zijn beantwoord en geeft ons het vertrouwen dat dat juist niet het geval is en dat niemand tussen wal en schip gaat. Dat is ook letterlijk wat beantwoord wordt. Niemand valt tussen wal en schip en dat vinden wij heel belangrijk. Voor de raad verwijs ik anders naar de beantwoording van de Ouderenpartij. Dan hoeven we geen herhaling te doen. -Lokaal Alternatief?

Caroline Szalata-Thomas

Wij hebben in de commissie al aangegeven dat dit voor ons een heel technisch agendapunt is. Zo hebben wij het ook besproken in de commissie. We hebben aangegeven dat bij de behandeling of bij de komst van de nieuwe verordening, dat wij dat dan graag inhoudelijk willen behandelen. Dank u wel.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dank u wel. Partij van de Arbeid. -Ik had me voorgenomen

Sander Gorissen

als we in de commissie het allemaal met elkaar eens zijn over het feit dat het amendement overbodig is niet te reageren. Ik voel mij toch genoodzaakt om hier een punt te maken. Ik vind het buiten alle proporties dat er wordt gezegd dat als ouders niet willen dat de raad en de gemeente kinderen laat barsten. Ik vind dat die ouders hun kinderen laten barsten als zij wel kunnen, maar hun kinderen niet willen helpen. Daar gaat deze wijziging op in. Wat is jouw eigen kracht? Wanneer ben jij in staat om je eigen kinderen te helpen en wanneer moet je terugvallen op het vangnet van de overheid? Als de Financiën van de gemeente onder druk staan en dat is door de jeugdzorg het geval. Dan moeten we daar zeker extra naar kijken. Als een ouder of ouders zelf hun kinderen kunnen helpen, zou het buiten alle proporties zijn dat de gemeentelijke financiën vervolgens belast worden. De gemeente is er niet om kinderen op te voeden of te helpen. De gemeente is er om een vangnet te bieden als ouders dat niet kunnen. -Interruptie van mevrouw Wevers.

Carin Wevers

Mogen we geen debat voeren hierover? -Interrupties zijn vragen

Petra voorzitter Dassen-Housen

aan de persoon. -Oke. Mijn vraag is of de heer Gorissen zich bewust is van het feit dat de staat een zorgplicht heeft tegen kinderen. Dat is ook de reden als ouders hun kinderen mishandelen, we die kinderen uit huis plaatsen en de staat die zorgplicht overneemt. Die zorgplicht heeft de staat nu bij de gemeentes neergelegd. Dat betekent dat wij een zorgplicht hebben, niet alleen als kinderen mishandeld worden, maar we hebben de zorg dat alle kinderen goed opgroeien. Als ouders dat niet doen om of om welke reden dat laten liggen, dan moeten wij dat overnemen. Dit artikel zet de deur open dat wij achterover kunnen leunen. De ouders doen het niet, dan kunnen wij ook niks doen. Dat is letterlijk wat u zegt en dat is waar wij ons verschrikkelijke zorgen over maken in Kerkrade. De vraag aan meneer Gorissen. Realiseert u zich dat?

Sander Gorissen

Fijn dat u de vraag invult. Dan weet ik wat ik kan antwoorden. Ik vraag me af of de SP vindt dat ouders nog wel een zorgplicht hebben? Die vraag zou ik beantwoord willen krijgen om te reageren op datgene wat mevrouw Wevers zegt. Wij leunen niet achterover, wij zorgen er alleen voor dat ouders, wanneer ze het niet hoeven te doen, zelf niet achterover gaan leunen. Dat is het enige wat hier staat. Ouders, neem je verantwoordelijkheid als je het kunt en als je het niet kunt, dan helpen wij. Dat is het enige wat er staat. Draai de zaken niet om. -De laatste interruptie, mevrouw Wevers.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Het is een rare voorstelling van zaken. We hebben die discussie al eerder gehad met de Partij van de Arbeid. Ouders gaan niet lopen shoppen voor hulp, alsof ze op zoek zijn naar een nieuwe stofzuiger. Ouders die gaan naar de hulpverlening omdat het ze tot hier zit en het niet aankunnen. Dat betekent al dat ze onvoldoende eigen kracht hebben. Tijdens dat gesprek, wordt met de ouders samen bepaald wat de juiste hulp is voor dat kind en dat kind wordt geïndiceerd. Dat gaat normaal gesproken heel goed. Het gaat hier over de gevallen waarin het niet goed gaat. Daarom hebben we een verordening. Die verordening is er alleen omdat mensen daarmee naar de rechter kunnen en ze dat af kunnen dwingen. Dat is wat wij problematisch vinden. Dat is helder. Wat is uw reactie op meneer Gorissen? Dat de heer Gorissen doet alsof er ouders zijn die achterover leunen en zeggen los dat maar op. Zulke ouders, die zijn er misschien. Juist bij die ouders moeten wij er wel zijn, want die kinderen hebben het dan niet getroffen met hun ouders. -Tot slot meneer Gorissen.

Sander Gorissen

Dat laatste is een terechte conclusie. Helaas is dat bij sommige kinderen het geval. Ik constateer alleen maar dat de SP prima vindt wanneer ouders achteroverleunen terwijl ze niet hun verantwoordelijkheid nemen. Daar houd ik het bij. -Ik ga verder naar Ons Kerkrade.

Noud Krasovec

Ja, al veel gezegd. -Wij steunen het amendement ook niet.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dan stel ik vast dat er geen meerderheid is voor het amendement. Ik vraag u of er nog behoefte is aan een tweede termijn. Het lijkt mij niet, gezien de beraadslaging van de eerste termijn. Dan stel ik vast dat het amendement, ingediend door de SP, gesteund wordt door de SP, maar dat alle andere partijen tegen het amendement stemmen en dat de raad vanavond besluit om de Verordening Jeugdhulp gemeente Kerkrade 2015 te wijzigen door na artikel negen. Ik heb van tevoren gevraagd bij het behandelen van de akkoordstukken of iemand een stemverklaring had. Daar hebt u uw hand niet opgestoken. Ik vind het niet zo prettig als u ertussen praat als ik voor aan het lezen ben als wij besluiten. Ik heb echt netjes iedereen de gelegenheid gegeven om een stemverklaring af te geven. Ik herhaal nogmaals dat de Verordening Jeugdhulp Gemeente Kerkrade 2015 gewijzigd wordt door artikel negen, een nieuw artikel tien over eigen kracht toe te voegen en de daaropvolgende artikelen te nummeren. Dat voorstel is aangenomen en ik geef u de gelegenheid om nog twee zinnen uit te spreken als stemverklaring. Zie dat als coulance naar u toe.

Carin Wevers

Mijn stemverklaring is ietsjes langer. Het duurt 35 seconden, heb ik thuis geteld. -Als u nu gewoon begint.

Petra voorzitter Dassen-Housen

De wet op de jeugdzorg is wat de SP betreft een rampwet. Ons artikel tien, waarin gepoogd wordt het begrip eigen kracht te definiëren maakt van die wet een nog grotere ramp. Definities zijn er om dingen uit te sluiten en in te sluiten. Met artikel tien denken we ten onrechte gedefinieerd te hebben wat eigen kracht is en wat niet. De tekst rammelt wat ons betreft aan alle kanten en het is tevens een stiekeme bezuiniging waar de meest kwetsbaren de dupe van worden, onze kinderen. Met dit artikel in de hand zeggen we tegen ouders, zoek het lekker zelf uit. Wij vinden u krachtig genoeg! Als je dan vindt dat je ten onrechte geen hulp krijgt, dan moet je wel krachtig genoeg zijn om de rechter te overtuigen dat je geen eigen kracht hebt. Kan het nog idioter? De SP is faliekant tegen de toevoeging van artikel tien en we hopen dat de rest van de raad ook voor juni, als we weer met een nieuwe verordening komen, tot het inzicht komt dat we hiermee met de ene hand kapot maken wat we met de andere hand proberen te helen. Dank u wel, Voorzitter voor deze coulance. -Dank u wel. Dan ben ik bij de bespreking stukken voor vanavond.

6 Bespreekstukken

Petra voorzitter Dassen-Housen

6.1 is het initiatiefvoorstel van de referendumverordening.

6.1 Ontwerpbesluit initiatiefvoorstel referendumverordening

Petra voorzitter Dassen-Housen

Het is een voorstel van de fractie Hart voor Vrijheid. Op dinsdag 7 januari heeft er een informatiebijeenkomst burgerparticipatie plaatsgevonden over onder andere dit initiatiefvoorstel. Er is door Hart voor Vrijheid gekozen om aan te sluiten bij de VNG-modelverordening, aangevuld met eigen keuzes. Vervolgens is er een amendement ingediend door de fractie van Lokaal Alternatief. Dat is ook in de commissie besproken. Het amendement heeft als doel om ook voor de ondersteuningsverklaringen aan te sluiten bij de VNG-modelverordening. Dan gaat het er over hoeveel inwoners mogelijk een referendum steunen. Is er nog behoefte bij Lokaal Alternatief Voor een korte toelichting? -Nee, voorzitter,

Caroline Szalata-Thomas

ik denk dat dat voldoende aan de orde is geweest in de commissie. Ik kijk nog even naar links naar de college tafel of er nog nieuwe informatie is, dus geen herhaling. Daar ben ik ook naar u toe streng in. Nieuwe informatie

John Roland

die u de raad voorafgaand aan de beraadslaging mee wil geven. Nee, voorzitter. Ik kan heel kort zijn. Onze rol is hier heel klein in. We hebben ons zegje gedaan in de commissie en we leggen ons neer bij wat er vanavond uit het beraad komt.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dank u wel. Ik open de beraadslaging openen en begin bij de fractie van Burgerbelangen.

Nettie Paul-Ubachs

Dank u wel, voorzitter. Allereerst nogmaals dank richting Hart voor Vrijheid, met name meneer Otten, voor dit initiatiefvoorstel. Wij gaan akkoord en wij steunen ook het amendement van Lokaal Alternatief. Dit is een voorstel, ook de twee regels vanuit het VNG. Dit willen we graag zo opnemen.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dus twee keer akkoord. De heer Schlenter van de Ouderenpartij.

Leon Schlenter

Dank u wel, Voorzitter. Zoals we hebben betoogd in de commissievergadering is een woord van dank en een kleine buiging richting de heer Otten is op zijn plaats en dat willen we bij deze nog een keer doen. We gaan akkoord met het voorstel en we kunnen ook instemmen met het amendement zoals het is ingediend door Lokaal Alternatief.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dank u wel. De heer Otten, ze gaan voor u buigen.

Arnold Otten

Tot nu toe hebben we alles besproken in de commissie en in de voorlichtingsavond. Wij hebben zelf ook toegegeven dat het amendement aanvult wat de VNG voorgeeft en dat we dat helemaal willen volgen. Vandaar dat wij geen verdere opmerking hebben. -U steunt het amendement.

Roger Creusen

Dank u wel. De VVD, aan u het woord. -Dank u wel, Voorzitter. Vandaag spreken we over de voorgestelde referendum verordening. Een verordening die op het eerste gezicht lijkt te gaan over het versterken van de democratie en het vergroten van de betrokkenheid van onze inwoners. Als u iets verder kijken, zien we de serieuze risico's die dit met zich mee kan brengen. Wij onderschrijven de waarde van democratische betrokkenheid. Een referendum is niet altijd het juiste middel. In de vorm zoals nu voorgesteld brengt deze referendum verordening aanzienlijke gevaren met zich mee. Ik zal een zestal kernpunten benoemen die laat zien waarom wij uiterst kritisch zijn. Het eerste betreft risico populisme en simplificatie. Onze samenleving wordt geconfronteerd met complexe beleidskeuzes. Lokale vraagstukken zoals ruimtelijke ordening, duurzaamheid of vragen om de nuance en afweging. Een referendum reduceert deze complexe zaken echter tot een simpele ja of nee. Dit kan leiden tot ondoordachte beleidskeuzes, gedreven door emotie en kortetermijndenken in plaats van een rationele besluitvorming. Populistische campagnes kunnen de overhand krijgen, waarbij feitelijke argumenten worden overschaduwd door slogans en sentimenten. Een tweede punt is lage opkomst en legitimiteit problemen. Referenda op lokaal niveau kennen vaak een zeer lage opkomst. Dit ondermijnt de representativiteit van de uitkomst. Als slechts een klein percentage van de inwoners stemt, kan een minderheid een beslissing afdwingen die niet breed wordt gedragen. Dit kan juist de legitimiteit van gemeentelijk beleid ondermijnen in plaats van het draagvlak te vergroten. Een derde punt, beïnvloeding door belangengroepen. Niet iedereen heeft gelijke toegang tot middelen om de publieke opinie te beïnvloeden. Financieel sterke en goed georganiseerde belangengroepen kunnen disproportioneel veel invloed uitoefenen op de uitkomst van een referendum. Dit creëert [onhoorbaar] democratische wegen, waarbij de stem in goed gefinancierde campagnes luider klinkt dan die van de gemiddelde burger. Het vierde punt, kosten, democratische en bureaucratische lasten. Het organiseren van referenda brengt aanzienlijke kosten met zich mee. Dit geld zou gebruikt kunnen worden voor cultuur, sport, zorg of veiligheid. Bovendien leidt een referendum tot extra administratieve procedures wat vertraging in de besluitvorming kan veroorzaken. Terwijl wij in deze raad vaak spreken over efficiënt bestuur en financiële verantwoordelijkheid, zou deze referendum verordening juist het tegenovergestelde bereiken. Het risico op het zogenaamde NIMBY gedrag. Wij zien vaak dat referenda op lokaal niveau wordt gedomineerd door not in my backyard sentimenten. Dit betekent dat inwoners tegen veranderingen stemmen die een algemeen belang zijn, maar hen persoonlijk raken. Denk aan de bouw van bijvoorbeeld windmolens, subsidies voor zorgvoorzieningen of infrastructuurprojecten. Terwijl een breed gedragen visie nodig is voor de lange termijn kunnen referenda deze noodzakelijke ontwikkeling juist blokkeren. Gebrek aan expertise bij burgers. Beleid maken is een vak. Gemeenteraadsleden hebben toegang tot deskundige ambtelijke ondersteuning en gedetailleerde beleidsstukken. Wij ervaren dagdagelijks hoe lastig het vaak is om al die materie te interpreteren en te analyseren. Burgers hebben deze middelen niet en moeten zich in korte termijn een mening vormen over complexe vraagstukken. Dit verhoogt de kans op keuzes die niet goed onderbouwd zijn en die de gemeente

op lange termijn kan schaden. Conclusie, wij geloven in democratie, maar democratie is meer dan enkel stemmen. Democratie betekent ook verantwoordelijkheid nemen voor moeilijke beslissingen, ook als die niet altijd populair zijn. Democratie betekent zorgen voor een breed draagvlak. Niet enkel luisteren naar de luidste stem. Een referendum kan een waardevol instrument zijn in bepaalde gevallen, maar niet als het leidt tot simplificatie, populisme, besluiteloosheid en financiële verspilling. In de huidige vorm brengt deze referendum verordening meer problemen dan oplossingen, ook als de ultieme beslissing bij de raad blijft. Daarom kunnen wij dit voorstel niet steunen. Dit was het namens de VVD fractie. -Dat geldt dus voor de referendum

Petra voorzitter Dassen-Housen

verordening en het amendement als ik het goed heb. Dank u wel. Fractie van CDA, aan u het woord.

Mark Meijer

Dank je wel, Voorzitter. Namens het CDA dank aan de initiatiefnemer, de heer Otten. Je zou zeggen een makkelijk bespreek stuk. Als je de verhalen hoort van de andere fracties en de VVD zie je dat dit niet makkelijk of vanzelfsprekend is. Waarom zou je tegen het invoeren van een referenda zijn? Bewoners meer betrekken en proberen de kloof tussen politiek en burger te dichten vinden wij belangrijk. Een referenda kan hier een rol in spelen. De keerzijde is dat het ook een negatief effect kan hebben en de financiële impact die het op het ambtelijk apparaat zou kunnen hebben. Inzake het referenda vinden wij het belangrijk dat er volgens het medium wordt ingezet. De aanvragers worden meegenomen om af te tasten wat hun drijfveren zijn en of andere middelen meer geschikt zijn. Zodoende dat als over wordt gegaan tot een officiële aanvraag, dit weloverwogen is gebeurd. We hebben beter twee of drie goede aanvragen dan tien aanvragen waar we ons afvragen of dit het geschikte medium was. Wij wijzen nogmaals op het duidelijk communiceren welke impact een referenda kan hebben. Dat het raadgevend en niet bindend is en dat de verwachting aan de voorkant bij alle betrokken partijen duidelijk zijn. Hopelijk draagt dit dan bij om politiek en bestuur dichter bij de burger te brengen. Wij kunnen het amendement steunen van Lokaal Alternatief en wij kunnen ook instemmen met de verordening in combinatie met het amendement. Dank je wel.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dank u wel. Fractie van de SP, aan u het woord.

Marianne Laumann

Dank u wel, Voorzitter. Ik wil het volgende uit de Nota van Toelichting citeren. In 2023 heeft de raad een participatie verordening vastgesteld. De participatie verordening regelt de betrokkenheid van inwoners, lokale ondernemers en maatschappelijke organisaties bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid. Democratie komt immers tot bloei wanneer inwoners actief betrokken zijn bij deze processen. De SP heeft extra overleg gehad met de fractie en steunfractie over dit agendapunt. Over het belang en het nut van een referendum. Ten eerste is het belangrijkste doel van het referendum de directe inspraak voor burgers. Dit is eveneens het belangrijkste doel van burgerparticipatie. Het verschil is dat een referendum altijd over slechts één vraag gaat. Er zijn meer, en volgens de SP betere manieren om inspraak te organiseren, zoals het organiseren van burgerraden, dialoogtafels, debatmiddagen etcetera. Helaas zijn we daar in Kerkrade nog maar nauwelijks mee begonnen. Ten tweede is een referendum duur. Het moet een heel essentiële kwestie zijn die je burgers wil voorleggen. Je kan een euro maar eenmaal uitgeven en wat naar het referendum gaat, kan niet gaan naar andere manieren waarop je burger inspraak kan organiseren. Als we kijken naar het argument met betrekking tot windmolens zoals verwoord in de nota van toelichting, dan vinden we dit geen onderwerp voor een referendum. Een referendum is immers voor alle burgers en het plaatsen van windmolens in een buurt van een woonwijk, moeten de mensen die in die wijk wonen over gaan en niet heel Kerkrade. Dan valt een referendum weg voor de SP. Ten derde zitten we met een bevolking die als we naar de opkomst en de stemwijzer van de verkiezingen kijken het vertrouwen in de politiek hebben verloren. Velen van hen lokaal en landelijk op een partij stemmen vanuit woede en onderbuikgevoelens. Ten vierde, het gaat hier niet om een bindend referendum. In de nota van toelichting staat. Het is een instrument dat inwoners een democratisch slot op de deur biedt en hen in de gelegenheid stelt hun stem te laten horen in geval van uitzonderlijke besluiten met een grote maatschappelijke impact. Aangezien het een niet bindend referendum betreft is de term democratisch slot, volstrekt misplaatst, omdat dit de suggestie wekt van het hebben van een beslissende stem. We lopen als de opkomst laag zou zijn een groot risico dat burgers vanuit een onrealistisch democratisch slot verwachting teleurgesteld zullen worden en gaan afhaken. We herinneren ons allemaal nog wel het referendum over de Europese Grondwet in 2005 en het cynisme dat die teleurstelling over de gang van zaken onder de bevolking teweeg heeft gebracht. De SP heeft in de commissie aangegeven dat de tekst wel erg optimistisch is, want het betreft een niet bindend referendum. Het gevaar in

combinatie met ons derde punt is dat burgers nog bozer worden als we het oordeel van de burgers naast ons neerleggen. Dat moet als slechts een minderheid is komen stemmen. Al deze punten hebben we zorgvuldig overwogen. Iedereen weet dat de SP-burgers graag wil betrekken bij het beleid. In Kerkrade vinden we de invoering van een referendum nog te vroeg, omdat we burgers zover moeten zien te krijgen dat ze zich weer betrokken voelen bij de politiek en dat ze erop kunnen vertrouwen dat hun stem gehoord wordt en dat we hun inbreng voor onze plannen noodzakelijk vinden. In Kerkrade hebben we als het om inspraak gaat echt nog een weg te gaan. Participatie, inspraak en mee beslissen zijn democratische principes waarmee het college en ook een aantal fracties in de raad het nog steeds moeilijk hebben. Om te beginnen deze raad, die met de laatste verordeningen niet alleen haar eigen mogelijkheden, maar ook de mogelijkheden van burgers om kwesties te bespreken ernstig heeft beperkt. De raad is de volksvertegenwoordiging, de stem van de burgers. Tegen de raadsleden van met name de coalitie zegt de SP voor de zoveelste keer, doe uw dualistische taak. Geef het goede voorbeeld. Met een referendum geven we veel geld uit aan één item waarover de burger waarover de inwoners van Kerkrade een stem mogen uitbrengen, maar dat geenszins betekent dat de mening van de inwoners ook opgevolgd wordt. De SP gebruikt het geld liever voor daadwerkelijke burgerparticipatie over het totale beleid in de gemeente. Dus wij, evenals de VVD zijn tegen dit referendum. Dank u wel. -Dank u wel.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dan ga ik naar Lokaal Alternatief. -Op de eerste plaats

Caroline Szalata-Thomas

nogmaals de complimenten aan de heer Otten voor dit initiatiefvoorstel. Wij kunnen aansluiten bij de SP. Als je aan de voorkant burgerparticipatie goed organiseert en mensen betrekt dat een referendum het laatste middel is. Dat wil niet zeggen dat het er niet moet zijn. Wij vinden het belangrijk dat het er wel is en dat het voor de burgers ter beschikking staat. Wij nemen burgers daar ook serieus in. Wij denken dat burgers in staat zijn om goed na te denken over dingen, nuances aan te brengen en een oordeel te vellen. Wat dat betreft zijn wij akkoord met dit ontwerpbesluit. -Mag ik hierop

Roger Creusen

reageren? -U mag eerst mevrouw laten uitspreken

Caroline Szalata-Thomas

en dan mag u een interruptie plaatsen. -Wij zijn akkoord. Dank u wel. De heer Creusen voor een interruptie.

Roger Creusen

Hoor ik hier mevrouw Szalata dat wij de democratische kracht van de veranda niet onderstrepen? -Dat moet u nog eens vragen. U impliceert dat wij het niet zo hebben met dit soort democratische vormen. participatieve democratievorm als het referenda.

Caroline Szalata-Thomas

Wie bedoelt u met wij? -De VVD? Dat had u op uzelf betrokken. Dat idee krijg ik er wel van.

Roger Creusen

Dan heeft u toch niet goed geluisterd? Ik zeg dat het referendum wel een nuttig instrument kan zijn, maar niet zoals het nu gebracht wordt. Laten we eerlijk zijn, ook wij zijn voor dat burgers betrokken worden bij beleid. Maar er zijn veel betere bewezen effectieve vormen zoals bijvoorbeeld het burgerberaad, waarbij raadsleden samen met burgers complexe thema's bespreken en gelijktijdig worden geïnformeerd.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Uw interruptie is een vraag aan mevrouw Szalata.

Roger Creusen

Bent u op de hoogte van het burgerberaad? -Daar ben ik van op de hoogte.

Caroline Szalata-Thomas

Ik heb net gezegd dat voorafgaand aan een referendum, als je heel goed werkt aan burgerparticipatie, dat referendum het laatste is in de rij wat er aankomt, maar dat het er wel moet zijn. Dat is wat ik zeg. Misschien zijn we het niet helemaal oneens met elkaar. Voorzitter? -U heeft nog een vraag? U neemt bewust het risico dat er bepaalde beïnvloedingen kunnen plaatsvinden? -U noemt dat beïnvloeding.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Ik noem dat meedenken. -Mevrouw Lauwmann heeft ook een interruptie. -Dank u wel, Voorzitter.

Marianne Laumann
Wij vinden wel dat de burgers zo'n besluit te kunnen nemen. Ik heb niet gezegd dat de burgers die besluiten niet kunnen.

Caroline Szalata-Thomas
Ik had het niet over u. -De vraag is

Petra voorzitter Dassen-Housen
beantwoord. -Ik heb nog een vraag. Er zijn maar twee partijen die hebben gezegd we willen geen referendum. Dat wil niet zeggen dat we de burgers niet serieus nemen of dat we niet vinden dat de burgers besluiten kunnen nemen. -Ik heb net gezegd

Caroline Szalata-Thomas
ik had het niet over u, dus dat was duidelijk.

Petra voorzitter Dassen-Housen
Dat is helder. De Partij van de Arbeid, aan u het woord.

Sander Gorissen
Een referendum is voor de burger de ideale manier om directe invloed uit te oefenen op gemeentelijk beleid. Tof altijd doen, zou je denken. Toch vreest de Partij van de Arbeid dat de kloof tussen burger en politiek juist groter wordt met het gebruik van een referendum. De PvdA heeft met name problemen met enkele risico's. Ik noem die problemen en een aantal vragen som ik op. De gemiddelde opkomst ligt bij lokale referenda gemiddeld onder die van de opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen en die zijn maar bar laag. Cijfers tonen aan dat een gemeenteraad geneigd is de uitslag van het referendum en het advies van de uitgebrachte stemmen te volgen en respecteren als de opkomst wel hoger is. Als we dus nu al moeite hebben om de kiezer naar de stembus te krijgen, hoe waardevol is dan het advies dat uit zo'n referendum volgt? Zeker als de raad vervolgens dat advies niet zou volgen. Het gevolg daarvan is dat de kloof tussen burger en politiek groeit en lang niet over alles kun je een referendum organiseren. De begroting, tarieven en belastingen zijn uitgesloten. Verder kan de raad ook nog eens zelf bepalen dat een onderwerp misschien toch niet zo geschikt is, ook als een groep burgers daar wel om vraagt. Stel een burger is het niet eens met de OZB of met een bezuiniging in een begroting. Stel de raad ziet grote risico's in een verzoek en schrijft alsnog geen referendum uit. Teleurstelling en frustratie zijn het gevolg en de kloof tussen burger en politiek groeit weer een beetje meer. Dit zien we ook in Den Haag. Een verzoek voor een referendum over betaald parkeren werd niet in zijn geheel ingewilligd. Een deel van de tarieven nota kon namelijk geen onderwerp zijn van een referendum. De politiek zou de politiek niet zijn als daar een mooie oplossing voor werd gevonden. In een referendum wordt mogelijk de vraag gesteld of parkeerdruk en draagvlak mogen meewegen bij het uitbreiden van betaald parkeren. Kortom, of in een bepaalde wijk wel of geen betaald parkeren mag worden ingevoerd. Morgenavond wordt daar in de raad verder over gediscussieerd, dus wie weet worden we wat wijzer. Het gevolg is ook hier een teleurgestelde initiatiefnemer en een burger in volkomen verwarring. De kloof tussen burger en politiek groeit weer een beetje meer. Als we breder kijken en ook landelijk kijken, zien we misbruik van referenda. Laten we kijken naar het Oekraïnereferendum [onhoorbaar 00:55:53] lobby van met name oprichters van het Forum voor Democratie. Hiervoor werkten ze samen met een Rus die nauwe banden had met het Kremlin. Het referendum werd misbruikt voor eigen schimmige, verborgen agenda's en de kiezer werd gewoon een loer gedraaid. De kloof tussen burger en politiek groeide ook hier meer. Dat wil niet zeggen dat we alleen negatief zijn over het voorstel, want een referendum is in theorie bij uitstek democratisch en burgerparticipatie bij uitstek. Het idee om te werken met meer dan twee keuzes biedt ruimte voor nuance. Al blijft het de vraag of in een campagne rondom een referendum plek is voor nuance. Toch denkt onze fractie dat andere vormen van burgerparticipatie zinvoller zijn. We zullen in gesprek moeten blijven met de burger. Elke dag online of offline een luisterend oor zijn, maar tegelijkertijd ook uitleggen wat we doen. Dat vergt een inspanning van iedereen die hier zit, maar ook een inspanning van de burger. Alleen samen verkleinen we dan de kloof tussen burger en politiek. Tot slot: het moge duidelijk zijn dat onze fractie tegen een referendum verordening is. De nadelen wegen volgens ons niet op tegen de voordelen. Maar laat wel het volgende benadrukken: als er een referendum in Kerkrade zou worden gehouden, zal de PvdA ook hier een rol in spelen. We snappen dat one liners makkelijk zijn, maar we blijven ook dan het hele verhaal vertellen. Nu in de campagne bij verkiezingen, maar ook in een campagne rondom referenda. Adviezen die volgen uit een referendum zal onze fractie altijd meewegen als we standpunten moeten gaan innemen. Ook

dan willen we helpen de kloof tussen burger en politiek te verkleinen. Tot zover. -Dank u wel. Dan ga ik naar ons Kerkrade.

Marlon Struver

Dank u wel, voorzitter. We hebben omdat we als laatste zijn, al veel van de argumenten mogen horen in deze beraadslaging. Wat we zien is dat er meerdere risico's genoemd worden tegen referenda. Tot op zekere hoogte kunnen wij die snappen, maar als ik ze er even bij pak niet. Die risico's liggen er nu ook al. Als we kijken bij het risico voor populisme en het gebrek aan expertise bij burgers. Het is een beetje een overlap van een risico die er is. Het is waarschijnlijk een stuk makkelijker als men een beetje positief is over hun eigen burgerij om een weloverwogen beslissing te nemen over één specifiek onderwerp. Terwijl als we eens in de vier jaar naar de stembus gaan, wordt verwacht van burgers dat we over een tijdspan van vier jaar een toekomstvisie kunnen instellen en een afweging kunnen maken tussen dertig verschillende onderwerpen. We hebben het over financiën, economie, gezondheidszorg en geopolitiek. Dat moet allemaal met elkaar verbonden worden. Het is een veel complexere keuze om te maken dan als ik daadwerkelijk één specifiek onderwerp heb. Dan komt het neer op een liberale visie. Een democratie die zichzelf niet kan verdedigen is uiteindelijk geen democratie waardig. We moeten geloven dat onze burgers die democratie in stand kunnen houden. Dat mag een zeer positieve toekomstvisie zijn of een geloof, maar zo staat onze fractie daar wel in. Als het gaat over de belangengroepen die mogelijkerwijs invloed kunnen uitoefenen bij zo'n referendum, is dat een risico. Dat risico is er ook bij landelijke verkiezingen. We zien ook dat bij landelijke verkiezingen er toch helaas veel belangengroepen meespelen. Als het gaat om donateurs en andere zaken die meespelen. Dat zijn belangengroepen die in onze democratie zetten. We zeggen niet dat we niet mogen stemmen eens in de vier jaar. Voor onze mening is een referendum een goeie extra stap om die democratie te versterken. Wij geloven, als we kijken naar landen die wel een referendum hebben, zoals Zwitserland. Dat hebben we ook in de commissie behandeld. Dan zien we dat het vertrouwen in de overheid een stuk hoger is dan in andere landen. Dan heb je het over 60% in Zwitserland, tegenover 39% in de OECD. Ideologisch kunnen wij dus helemaal vinden met de voorstellen die gedaan zijn. Bedankt aan de heer Otten van Het Hart voor Vrijheid. Wij kunnen instemmen met zowel de verordening zoals die voorligt van de VNG mits het amendement van Lokaal Alternatief wordt meegenomen. Want wij zagen ook veel meer in de toevoeging van die percentages. Wij onderstrepen dat het heel belangrijk is dat de adviezen die uit zo'n referendum voortvloeien, serieus genomen worden. Anders heb je dadelijk een averechts effect. Dat is een taak die wij allemaal als raadsfracties op ons hebben om die uitslagen serieus te nemen. Dat was het Voorzitter. Dank u wel. -Dank u wel.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Ik denk dat daar nu vurige interrupties op komen. De ideologische liberalen. Nee? Dan ga ik geen tweede termijn doen. -Geen tweede termijn,

Arnold Otten

maar ik heb wel in de gaten dat de verkiezingen er aankomen en dat de landelijke partijen de plaatselijke bevolking op een tweede plan wil zetten. -Voorzitter, daar wil ik wel op reageren.

Marianne Laumann

De heer Otten, dat is een hartenkreet. Die doet tekort aan het debat dat er is geweest. Nu hebben we een ideologische uitwisseling over een politiek standpunt. Volgens mij heeft iedereen zijn stinkende best gedaan om dat netjes onder woorden te brengen. Mevrouw Laumann wil er nog op reageren. -Ja natuurlijk, want de heer Otten zegt zelf altijd dat hij apolitiek is. Ik neem het hem niet kwalijk. -Wij nemen nooit iemand iets kwalijk

Carin Wevers

in een politiek debat. Dat hebben we met elkaar afgesproken. Mevrouw Wevers, aan u het woord. -Dat kan wel grappig zijn. Ik vind het ook wel grappig wat mijn collega zegt, maar ik vind het heel ernstig wat meneer Otten zegt. Dat is toch een soort denigrerend doen naar partijen die het niet met zijn standpunt eens zijn en dan de burgers gebruiken.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dat is nu niet nodig, want ik heb de heer Otten daar al op aangesproken. -Ik doe het ook nog een keer. Prima. Dank u wel. De heer Gorissen, aan u het woord.

Sander Gorissen

De heer Otten spreekt de landelijke partijen aan die burgers op een tweede plan zouden willen zetten. Ik vond de bijdrage van het CDA inorde. -Het CDA wordt

Petra voorzitter Dassen-Housen

toch nog gezien als een landelijke partij. Dat is de winst van dit debat vanavond. U bent het allemaal met me eens dat we deze beraadslaging kunnen afsluiten? Dan komt er geen tweede termijn en heb ik vastgesteld dat er drie partijen zowel tegen het amendement als tegen de verordening zijn. Dat is de Partij van de Arbeid, de VVD en de SP. Dat zijn zes stemmen. Dan stel ik vast dat er 23 raadsleden zowel voor het amendement als voor het initiatiefvoorstel zijn. Daarmee zijn deze aangenomen. Het amendement van Lokaal Alternatief is aangenomen. Dat betekent dat vijf lid één gewijzigd wordt. Het inleidend verzoek om een referendum te houden wordt ondersteund door een aantal ondersteuningsverklaringen, bedoeld in het vierde lid van de persoon die kiesgerechtigde zijn dat uitkomt minimaal 1% van het actuele aantal kiesgerechtigden ten tijde van de laatst gehouden gemeenteraadsverkiezingen. Artikel zes één wordt gewijzigd in het definitief verzoek om een referendum te houden wordt ondersteund door een aantal ondersteuningsverklaringen, bedoeld in het vierde lid van personen die kiesgerechtigd zijn, dat uitkomt op minimaal 5% van het actuele aantal kiesgerechtigden ten tijde van de laatst gehouden gemeenteraadsverkiezingen. Dat amendement is aangenomen met zes tegen en 23 voor. Het initiatiefvoorstel zoals ingediend door Hart voor Vrijheid raadslid Otten is aangenomen en de raad besluit dat een referendum verordening gemeente Kerkrade 2025 vastgesteld wordt en tegen waren zes raadsleden en voor 23. Dat is aangenomen. Dat is toch een felicitatie waard aan de partij van de heer Otten. U hebt mooi gebruik gemaakt van uw instrumenten. Ik ben bij agendapunt 5.2. we kunnen nog even door.

6.2 Ontwerpbesluit Rekenkamerrapport burgerparticipatie

Petra voorzitter Dassen-Housen

We zijn pas drie kwartier onderweg, Dan gaan we vrolijk verder met agendapunt 5.2. Het ontwerpbesluit rekenkamer rapport burgerparticipatie. Hiervoor is wethouder Roland uitgenodigd tijdens de informatieavond op 7 januari is er gesproken over dit rapport. De Rekenkamer heeft dat aangeboden tijdens de informatieavond aan de Raads en commissieleden. U hebt de gelegenheid om er vragen over te stellen en van gedachten te wisselen. Daar heeft toen al een debat plaatsgevonden om al dan niet de conclusies en aanbevelingen uit het rapport over te nemen. Door de fractie van Lokaal Alternatief is een amendement ingediend om inzicht te krijgen in participatietrajecten. Ik kijk even naar Lokaal Alternatief of daar nog een toelichting op nodig is. Ik wil dat graag

Marc Charlier

toelichten. In deze raad zetten we breed in op burgerparticipatie. In het rekenkameronderzoek komt naar voren dat er een achttal projecten zijn waar het onderzoek over plaatsvindt, burgerparticipatie heeft plaatsgevonden. Wat ook duidelijk werd, was dat het aantal respondenten waarop dat onderzoek gebaseerd is enorm klein is. Burgerparticipatie levert mooie projecten op. Neem als voorbeeld het buurtfeest [onhoorbaar 01:05:12], maar burgerparticipatie is volgens ons breder. Wat de burgers echt interesseert, is wat in hun achtertuin of straat gebeurt. Denk aan de bouw van twee distributiecentra tegenover een woonwijk, de realisatie van andere verkeersstromen in de straat of een vergunningsaanvraag voor een massage salon bij de buren. Wij zien een probleem. In die zaken hebben wij als raad vaak geen doorkijk. Burgers die ons benaderen kunnen we niet te woord staan op dit onderdeel omdat we gewoon de informatie niet kunnen vinden in welke mate de burgerparticipatie geweest is In het ontwerpbesluit Industrie en Koepelstraat als voorbeeld, is een conclusie van de bezoekers aan de infoavond gegeven zonder dat er een verslag aan ten grondslag ligt. Daarom dit amendement. We horen graag van de andere fracties hoe zij ons amendement met de voorgestelde kennis in het burgerparticipatiedossier staan. Als het amendement vandaag geen meerderheid zou halen, dan zouden we het zeer interessant vinden om van hen te horen hoe we dan invulling geven aan burgerparticipatie. Moeten we onze doelen bijstellen? -Ik wil niet vooruitlopen

Petra voorzitter Dassen-Housen

op besluitvorming. Eerst eens kijken wat er uitkomt vanavond. Dank voor de toelichting. De fracties van SP, CDA, VVD en Lokaal Alternatief hebben nog een motie op dit agendapunt ingebracht ter versterking van de burgerparticipatie bij ontwerp besluiten. Ik meen me te herinneren dat de SP en het CDA tijdens de informatiebijeenkomst het punt hebben ingebracht. Ik kijk even één van jullie aan. Maak het maar onderling uit wie het dictum mag voorlezen.

Marianne Laumann

Mevrouw Laumann, aan u het zoord. -Ik lees het dictum zo voor. Dit is een beetje in de lijn, maar toch anders.Daarom hebben we deze motie gemaakt. Tot nu toe staat er op elk ontwerpbesluit niet van toepassing of burgerparticipatie ja of nee. We vinden dat het uitgebreider moet en daarom dragen we het college op met ingang van maart 2025 bij alle ontwerpbesluiten indien burgerparticipatie niet van toepassing is naar inzicht van het college, een schriftelijke onderbouwing te geven waarom dit item niet van toepassing is. Deze schriftelijke onderbouwing te laten bestaan uit de redenen waarom burgerparticipatie niet relevant is. Welke alternatieven zijn overwogen en hoe inwoners anderszins worden betrokken en deze nieuwe werkwijze te evalueren in maart 2026 en optioneel in opvolgende jaren. Dank u wel, Voorzitter.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dank u wel. Dat is helder. Ik kijk even naar links of er nieuwe informatie is vanuit de college tafel. -Het college heeft

John Roland

al aangegeven dat ze de aanbevelingen van de Rekenkamer overnemen en zowel de motie als het amendement zijn gericht op het versterken van transparantie en inzicht in burgerparticipatie binnen de gemeente Kerkrade. Er zijn overeenkomsten. Die gaan beide over het verbeteren van burgerparticipatie en het inzichtelijk maken van de processen rondom burgerparticipatie. Ze streven naar een betere informatievoorziening, zowel voor de burger als voor de gemeenteraad. De transparantie en de verantwoording staan centraal. Ze versterken elkaar ook. Het amendement zorgt ervoor dat er een overzicht komt van alle lopende en afgeronde participatie projecten. Dat zowel de burgers als raadsleden beter kunnen volgen wat er gebeurt. De motie verplicht het college om bij elk ontwerpbesluit expliciet te onderbouwen waarom burgerparticipatie wel of niet is toegepast. Dit voorkomt dat participatie zonder duidelijke reden wordt overgeslagen. Het gezamenlijk effect van de motie als het amendement is dat beide voorstellen, die zal ik steunen, wordt niet alleen het inzicht van de lopende participatietrajecten verbeterd, maar ook gegarandeerd dat er een afweging wordt gemaakt of participatie nodig is en waarom. Dit leidt tot een structureel beter participatiebeleid met meer controle en betrokkenheid. Ik zeg de raad dan toe dat het college deze belangen van transparantie en structurele burgerparticipatie erkent en neemt de kern van het amendement en de motie over. Daarom zeg ik u toe dat vanaf maart 2025 bij elk ontwerpbesluit expliciet wordt gemotiveerd waarom burgerparticipatie wel of niet wordt toegepast, inclusief de overwegingen en alternatieven. Dat alle lopende en afgeronde participatietrajecten op een toegankelijke manier inzichtelijk worden gemaakt voor zowel inwoners als de gemeenteraad. Bijvoorbeeld via de gemeentelijke website of een participatie platform. De werking van deze aanpak in maart 2026 wordt geëvalueerd en indien nodig bijgestuurd. Dat was het. Dank u wel. -U probeert nu met een toezegging

Petra voorzitter Dassen-Housen

zowel de motie als het amendement. Dat is mooi, dat is nieuw.

John Roland

Dat is aan de raad. U mag beraadslagen. De wethouder geeft in ieder geval aan dat hij het amendement en de motie steunt. Ik heb u horen zeggen dat u het ook gaat uitvoeren, dus er is een toezegging genoteerd. U kan ook gewoon het amendement en de motie in stemming brengen. Dat laat ik aan uw raad over. Dank u wel, wethouder. Ik begin bij Burgerbelangen.

Nettie Paul-Ubachs

In de commissie hebben wij al gereageerd op het Rekenkamerverslag. Daar staan wij positief tegenover. Wij vinden als Burgerbelangen dat burgerparticipatie op maat moet gebeuren. Je hoeft niet altijd de hoogste trap te behalen, als het maar op maat gebeurt. We steunen de motie. Ik moet even iets rechtzetten, anders krijgen we een heel raar debat.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Ik moet even aan de indieners van het amendement en de motie vragen of u dat in stand houd. Ik moet even scherp zijn. Lokaal Alternatief houdt u uw amendement in stand of neemt u genoegen met de toezegging?

Marc Charlier

Wij zijn erg blij met de toezegging, maar willen het amendement graag in stand houden. -De andere partijen over de motie. Die houdt u ook in stand. Sorry mevrouw Paul, dan vraag ik u even om te zeggen wat u van het amendement en de motie vindt.

Nettie Paul-Ubachs

Ok, zal ik zeker doen. Ten aanzien van de motie hadden we al gezegd dat het niet van toepassing nader omschreven wordt. Die motie steunen wij ook. Ten aanzien van het amendement moet ik zeggen dat wij in de commissie dat wij als Burgerbelangen het erg moeilijk vonden om het aantoonbaar te maken. Wij zijn er nog een over met elkaar in beraad gegaan. We hebben nogmaals gekeken naar de mogelijkheden omtrent participatietrajecten te meten en te volgen. Het is wel moeilijk, maar het is te doen. Er zijn mogelijkheden bekend om dit te volgen en met deze inzichten denken wij meer overzicht en inzicht te krijgen voor alle partijen omtrent participatietrajecten. Vandaar willen wij het amendement steunen en mee indienen.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Het amendement mee indienen en de motie? -De motie steunen. De motie steunen. Dit wordt een ingewikkeld en dan moet ik echt de administratie heel goed gaan bijhouden. Daisy we moeten opletten. Dank je wel.

Leon Schlenter

De Ouderenpartij, aan u het woord. -Dank u wel, Voorzitter. In de commissie hebben wij betoogd dat wij het ontwerpbesluit steunen en het college conform het eindrapport besluit en die aanbevelingen overneemt. Gelet op de toezeggingen van de wethouder en het feit dat de partijen het amendement en de motie in stand laten, kunnen wij zowel de motie als het amendement steunen. Tot zover, Voorzitter. Dank u wel. -Steunen, niet mee indienen?

Petra voorzitter Dassen-Housen

Ik moet het goed vragen. -Ja. Dat is helder. Hart voor Vrijheid, aan u het woord.

Arnold Otten

Dank u wel, Voorzitter. Wij steunen beiden.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dank u wel. De VVD, aan u het woord. -De motie hebben we gezamenlijk ingediend

Roger Creusen

en we steunen ook het amendement.

Petra voorzitter Dassen-Housen

De CDA, aan u het woord. -Dank u wel, Voorzitter.

Mark Meijer

Het siert de wethouder dat hij dit wil uitvoeren en die toezegging doet. Dank daarvoor. We steunen het college in haar ambitie om die burgerparticipatie verder te ontwikkelen en zien uit naar die concrete uitwerking en aanbevelingen uit dit rapport. Het CDA vindt het belangrijk dat we hier als stad in groeien en dat we dit op een goede manier toepassen. Niet alleen ophalen, maar ook gezamenlijk die dialoog aangaan. Terugkoppelen aangaande het traject en dat dit bijdraagt aan het komen tot een gezamenlijk uitgangspunt en standpunt. Laten we samen zorgen dat de inwoner van Kerkrade zich toch gehoord en betrokken voelt. De motie hebben we mede opgesteld en steunen wij en het amendement van Lokaal Alternatief steunen wij ook. Dank je wel. -Steunen en niet indienen.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Ik vraag het elke keer om dadelijk geen discussie te krijgen. De SP, aan u het woord. -Dank u wel, voorzitter.

Marianne Laumann

We hebben in de commissie al onze uitspraak gedaan over het rapport. We vinden het ook een goed rapport. We blijven erbij dat er maar zeven of acht mensen geïnterviewd zijn van de burgerparticipatie en dat vinden we veel te weinig om tot zo'n rapport te komen. Het is een goed rapport op zich. De motie ondersteunen we en het amendement van Lokaal Alternatief willen we ook graag mee indienen. -Dank u wel.

Petra voorzitter Dassen-Housen

De Partij van de Arbeid, aan u het woord. -Het amendement mee indienen en de motie steunen.

6.3 Ontwerpbesluit grondexploitatie project Industriestraat-Koempelstraat

Arie Gramsma

Dank u wel. Ons Kerkrade, aan u het woord. -Er is al veel gezegd. De toezegging van de wethouder vonden wij prima, maar wij steunen de motie en we dienen het amendement mee in. Als ik het goed heb vastgesteld, blijft de motie ingediend door SP, CDA, VVD, Lokaal Alternatief, maar wordt die door alle andere partijen gesteund en wordt het amendement ingediend. door Lokaal Alternatief, Burgerbelangen, SP, PvdA en Ons Kerkrade en wordt die door alle aanvullende partijen gesteund. Geen verdere behoefte aan beraadslaging? Nee. Dan stel ik vast dat het amendement zoals ik dat net heb voorgelezen, ingediend door Lokaal Alternatief, Burgerbelangen, SP, PvdA en Ons Kerkrade om burgerparticipatie, inzicht in participatietrajecten te doen. Het besluit is om het ontwerpbesluit de passage toe te voegen en het college opdracht te geven om de aanbevelingen op een zodanige manier uit te werken dat burgers, ambtenaren, college, raad en commissieleden alle lopende en afgeronde participatietrajecten makkelijk kunnen volgen. Dat amendement is met 29 voor en nul tegen aangenomen. Het ontwerpbesluit breng ik in stemming. Ik neem aan dat u daar ook mee instemt. De raad besluit dat de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer rapportage burgerparticipatie over te nemen. Dat is ook met 29 voor en nul tegen aangenomen. Dan hebben we de motie ingediend door de SP, CDA, VVD en Lokaal Alternatief die besluit met ingang van maart 2025 bij alle ontwerp besluiten indien burgerparticipatie niet van toepassing is, naar inzicht van het college, een schriftelijke onderbouwing te geven waarom dit item niet van toepassing is. Twee, deze schriftelijke onderbouwing te laten bestaan uit de redenen waarom burgerparticipatie niet relevant is, welke alternatieven overwogen zijn en hoe inwoners anderszins betrokken worden. Tot slot deze nieuwe werkwijze te evalueren in maart 2026 en optioneel in volgende jaren. Ook die motie is met 29 stemmen voor en nul tegen aangenomen. Dan ben ik bij ontwerpbesluit 6.3. Ik stel voor om vijf minuutjes een korte break te doen, zodat u even een sanitaire stop kan

Petra voorzitter Dassen-Housen

maken. Wij schorsen de vergadering. Ik heropen de vergadering en we beginnen met ontwerpbesluit 6.3 de grondexploitatie van het project Industriestraat, Koempelstraat. Wethouder Geerts sluit aan voor dit agendapunt. Voor de locatie aan de Industriestraat waar ooit het transferium zou komen, is een ontwerp gemaakt voor de bouw van twintig woningen door Wonen Zuid. De plannen voor de grondexploitatie en de bijbehorende financiële aspecten liggen ter besluitvorming voor aan uw raad. Het voorstel is vanuit de commissie als bespreking op de agenda gezet, maar er zijn geen amendementen of moties ingediend. Dat is iets waar we naar streven. Als het als een bespreekstuk doorgaat, is het belangrijk dat de rest van de raad weet wat het thema is. Dat is niet gebeurd. We zijn even zoekende naar de discussiepunten en de suggesties voor verbetering van het voorstel, maar dat horen we dan wel in de eerste termijn. Er is nu niets voor de wethouder om over te adviseren. Heb je bij voorbaat al iets over waar je over zou willen adviseren. Nee. -Dat kan na de eerste termijn, omdat we nu eigenlijk niet weten waar de partijen mee komen in de eerste termijn. Ik geef het voorstel vrij ter bespreking. Eerste termijn Burgerbelangen, de heer Oerlemans

Bjorn Oerlemans

aan u het woord. -Dank je wel. Wij als Burgerbelangen blijven bij ons ingenomen standpunt tijdens de commissievergadering. Dat is steun voor het ontwerpbesluit. Verder zijn we verheugd dat we op West 20 woningen mogen toevoegen aan het huizenbestand en 20 gezinnen kunnen helpen aan een thuis. Dank u wel. -Dank u wel.

Petra voorzitter Dassen-Housen

De Ouderenpartij, aan u het woord. -Dank u wel, Voorzitter.

Anne Marie Fischer-Otten

We hebben gehoord dat de spreiding in orde is en dat er twee middenwoningen bijgekomen zijn dat er huurinlage middenhuur is. Wij gaan akkoord met de grondexploitatie voor het project Industriestraat en Koempelstraat. We stemmen in met de gemeentelijke bijdrage van 175.000 uit de reserve grondexploitatie. Wij gaan akkoord.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dank u wel. Hart voor vrijheid, aan u het woord.

Arnold Otten

Dank u wel, voorzitter. Voor ons was het ook een akkoordstuk. Wij waren niet degene die het een bespreek stuk hebben gemaakt.

Roger Creusen

De VVD, aan u het woord. -Dank je wel, Voorzitter. Allereerst willen we ons bedanken voor het beantwoorden van de vragen. Ondanks dat die ons voor een nieuwe uitdaging hebben gesteld. We hebben ze pas om 10.00u vandaag ontvangen, maar hebben we er toch kennis van kunnen nemen. Tegelijkertijd constateer ik dat die vragen weer hebben geleid tot nieuwe vragen. De antwoorden op de vragen hebben inzicht gegeven in hoe de grondprijzen tot stand zijn gekomen. Wat je ziet is dat de afspraken die we hebben gemaakt in het verleden met [onhoorbaar] dat die hebben geleid dat wij worden geconfronteerd met een tekort van € 175.000. Daar wil ik nu het volgende over zeggen. Als je deze constatering doet, dan dwingt het ons om kritisch te blijven kijken en te eisen dat die gemeenten natuurlijk wel die verantwoordelijkheid neemt voor bepaalde gemaakte keuzes, maar ook gemaakte afspraken herziet. Dat brengt ons op het eerste punt. Zijn de afspraken met Wonen Zuid financieel verantwoord? Ik weet dat het [onhoorbaar 01:29:43} in inzicht, maar ik wil toch die vraag hier kan stellen. Uit de beantwoording blijkt dat ik de financiële nadelen van dit project deed voortkomen uit eerdere afspraken tussen gemeente en Wonen Zuid. Wij krijgen nu de rekening gepresenteerd. Het voelt alsof de gemeente zich heeft vastgelegd in die contractuele verplichting, en dat is ook zo neem ik aan, die de financiële speelruimte onnodig beperkt. Dit leidt tot de volgende vraag: hadden er destijds geen slimmere afspraken gemaakt kunnen worden met Wonen Zuid? Een tweede vraag: waarom accepteert het college zonder meer de financiële lasten van deze afspraken, zonder kritisch te kijken naar wellicht alternatieve oplossingen? Je had het perceel ook anders kunnen indelen. Gelukkig is er al voor een deel tegemoet aan gekomen. De derde vraag: is er onderzocht of er mogelijkheden zijn om de afspraken met Wonen Zuid te herzien en tot een financieel meer evenwichtige samenwerking te komen? Het kan natuurlijk niet zo zijn dat wij bij een nieuwbouwproject rondom sociale huurwoningen samen met Wonen Zuid of met een andere woningcorporatie wederom worden geconfronteerd met extra kosten die de gemeente vervolgens moet gaan betalen. Als deze afspraken ongunstig uitpakken voor gemeenten, dan is het tijd om te kijken of er nog onderhandelingsruimte is. We moeten lering trekken uit deze situatie, zodat de gemeente in de toekomst niet opnieuw in financiële nadelige constructies terechtkomt. Waarom sociale huur op deze dure locatie? Want blijkbaar zijn die kosten voor sloop en sanering opgelopen. Een andere vraag die onvoldoende beantwoord is, betreft de keuze van sociale huur op deze specifieke locatie. Waarom is juist hier gekozen voor sociale huur ter compensatie van, terwijl koopwoningen of middenhuur mogelijk een rendabel project gerealiseerd hadden kunnen worden? Je had ook voor een andere locatie kunnen kiezen. Had de compensatie van sociale huurwoningen die in het politieke veld verdwijnen niet op een minder dure locatie kunnen plaatsvinden? Betekent dit dat de gemeente actief geld gaat bijleggen bij grondexploitatie van sociale huurwoningen in de toekomst? Hierbij vermeld ik wel dat we niet tegen sociale huurwoningen zijn, maar we wijzen wel op de consequenties hiervan. De VVD vindt dat de gemeente veel strikter moet kijken naar de financiële impact van haar woningbouwplannen. Het kan niet zo zijn dat verlieslijdende grondexploitatie als een gegeven wordt geaccepteerd, terwijl er alternatieven mogelijk zijn. Moeten we echt alle sociale huurwoningen compenseren? Voorzitter, we begrijpen dat er afspraken liggen om gesloopte sociale huurwoningen te compenseren. Moeten wij als gemeente blind vasthouden aan één op één vervanging? Waarom wordt niet gekozen voor een evenwichtige verdeling in het woningaanbod? Hoe ziet het college dit? Moeten we vasthouden aan het bestaande hoge aandeel van liefst 46% sociale huur of willen we toewerken naar een stabielere woningmarkt waarin ook middenhuur en koopwoningen beter vertegenwoordigd zijn? Daar bedoel ik niet mee dat we mensen uit die sociale huursector moeten gaan wegjagen. Ik heb de focus op de lange termijn. Dit is nu het moment om als gemeente na te denken over de langetermijnvisie op woningbouw. Als we nu blijven vasthouden aan rigide compensatie regels zoals afgesloten met de mode Zuid, dan blijven wij eenzijdige woonwijken creëren zonder toekomstbestendige doorstromen. De VVD pleit voor een woningmarkt die aansluit bij de werkelijke vraag. Dat betekent dat we niet alleen kijken naar sociale huur, maar ook naar middenhuur koop. Zelfs tot het hoge segment. Het betekent ook dat we zuinig en verstandig moeten omgaan met onze grondexploitatie, zodat de gemeente niet steeds in financieel onhoudbare constructies terechtkomt. Daarom eisen we van het college ten eerste: onderzoek op de bestaande afspraken met Wonen Zuid

Petra voorzitter Dassen-Housen

herzien kunnen worden, zodat de financiële nadelen voor de gemeente worden beperkt. Het tweede punt: maak voortaan zorgvuldige afwegingen bij de grondexploitatie en toets deze op financiële haalbaarheid voordat onomkeerbare afspraken gemaakt worden. Het derde punt: denk verder na aan een eenzijdige

compensatie van sociale huur en ontwikkeling in woonvisie voor de lange termijn, voor een sociale huur, middenhuur en koop elkaar versterken. We willen een eerlijke en constructieve discussie over woningbouw in Kerkrade. Dan moeten we ook kritisch durven kijken naar de gemaakte keuzes en de financiële gevolgen hiervan. Zolang er geen duidelijkheid is over deze fundamentele vragen, kan de VVD niet instemmen met dit ontwerpbesluit. U hebt een interruptie op de heer Creusen? -Ik heb een vraag,

Carin Wevers

maar dan moet ik even uitleggen wat ik niet begrijp. Het is toch zo dat als je grond in het centrum hebt, dat dat duurdere grond is dan grond in zeg maar het Carboonplein of [01:34:49]. Zeg je u nu die dure grond, daar moet je geen sociale huurwoningen opzetten?

Roger Creusen

Nee, dat zeg ik niet per definitie. Die conclusie had je ook kunnen kiezen. Het is een optie, maar je kan ook kiezen om meer woningen te realiseren of dat je de doorstroom gaat verbeteren. Stel je had gekozen voor de locatie aan de industrie straat voor een appartementencomplex voor senioren met zorgvoorzieningen vanuit de sociale huursector, dan waren er op andere plekken woningen vrijgekomen, sociale huurwoningen bijvoorbeeld. -Dat snap ik, maar waar het mij om gaat

Carin Wevers

is dat we moeten voorkomen dat op de dure plekken geen sociale huur meer komt. Dat is precies wat we niet moeten hebben. Waarom niet? Omdat je niet wil dat je alle sociale huurwoningen bij elkaar klontert. Dat levert allerlei problemen op. We willen sociale huur in het centrum, op allerlei dure plekken in de wijk, in de villa wijk in de Beethovenstraat, enzovoort. Dat lijkt me een goed idee.

Roger Creusen

Dat begrijp ik. -Ik ben toch blij dat er nog wat ideologische verschillen tussen de SP en de VVD zijn. Het is interessant, Voorzitter, want nu krijg je die discussie over die woonvisie. Uiteraard zijn we ook voor een mix. Laten we eerlijk zijn. Daar kan je wel een oplossing zoeken. Het blijft zo dat bepaalde stukken wel een bepaalde aantrekkelijkheid hebben, ook voor commerciële partijen. -Ik stel

Petra voorzitter Dassen-Housen

vast dat u aangegeven heeft dat u niet wil instemmen. U heeft ook een aantal eisen geformuleerd, maar daar heeft u geen amendement of motie van gemaakt. Dat is voor de wethouder. Hij zal er dadelijk antwoord op geven. Ik was coulant bij de spreektijd,

Roger Creusen

dan weet u dat alvast. -Dank je wel. Dat waardeer ik enorm. De wethouder kan ook een toezegging maken over de drie punten. -Wij gaan naar het CDA. U moet niet overdrijven vanavond. -Dank u wel, voorzitter.

Roger Hoofs

Laten we vooropstellen dat het prima is dat het terrein ontwikkeld wordt. We vinden het goed dat geïnvesteerd wordt in de leefbaarheid op deze plek en woningen worden gerealiseerd. Het straatbeeld en de wijk verbetert hierdoor naar onze mening. Samen met de VVD hebben we een aantal vragen gesteld over de woningmarkt, over de negatieve grondexploitatie. Dank voor de beantwoording daarvan. We hebben er toch moeite mee dat naar onze mening te vaak ontwerpbesluiten op dit vlak, hier op tafel liggen met een niet sluitende grondexploitatie. De redenen hiervoor kunnen heel uiteenlopend zijn. Het kan best een keer voorkomen, maar we vragen toch nadrukkelijk om hier een kentering in te gaan bewerkstelligen. Dan sluiten we ons aan bij wat de heer Creusen er hier net over heeft gezegd. Het tweede punt is dat we het een gemiste kans vinden als het gaat om het type woningen dat hier gaat komen. Ook hier weer, 100% sociale huurwoning wordt toegevoegd. U weet dat het CDA graag zo snel mogelijk een ombuiging wil van het woningaanbod in Kerkrade naar een groter aanbod in het hoger segment, zodat de balans op de woningmarkt zo goed mogelijk hersteld wordt. Daar laat ik het even bij voor de eerste termijn, want ik ben benieuwd waar andere fracties nog mee komen ten aanzien van dit ontwerpbesluit. Eén van de vragen is: willen zij geen bredere mix van woningaanbod zien? Dank u wel.

Petra voorzitter Dassen-Housen

De fractie van de SP. -Dank u wel, Voorzitter.

Marianne Laumann

Ook wij zijn het grotendeels eens met de VVD en het CDA, waarbij we wel willen opmerken. We zijn blij met alle sociale huurwoningen die er komen, ook in het lagere segment, want het is toch het grootste deel van

Kerkrade waar er behoefte aan is voor de mensen in Kerkrade. Laat ik dat voorop stellen. Wij hebben de antwoorden gelezen en daar hebben we nog een vraag over. Hier wordt gezegd: de waarde is een stuk lager dan de waarde van middeldure of dure koopwoningen en daardoor is onder de streep de residuele waarde ook lager over die woningen. We hebben gezien in de Parkstraat visie dat we het hebben over gemeleerd wonen, wat hier ook aangegeven werd. Hoe moeten we dat dan zien? Als je zegt, de grondexploitatie voor de sociale huur is lager. Als je dan gemengd gaat bouwen, hoe moet ik me dat dan voorstellen? Moet je tien woningen duurder verkopen met de grond en zeven minder? Dat begrijp ik niet zo goed. Wij vinden het heel belangrijk dat sociale huurwoningen komen en ook daar. We hadden liever een mengeling gezien, eerlijk is eerlijk. Maar we zijn wel blij dat ze er komen op die plek, want het is een mooie plek. Het zijn mooie woningen, dus daar gaat het niet om. We zijn benieuwd naar de antwoorden. Dank u.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dank u wel. Lokaal Alternatief, aan u het woord.

Marc Charlier

We sluiten ons aan bij de CDA en VVD dat het streven zou moeten bestaan om bij grondexploitatie geen negatief resultaat te krijgen. We begrijpen dat er in dit geval voor 20 sociale woningen 175.000 € geïnvesteerd moet worden. Als lokaal alternatief streven we al twee termijnen naar een gelijkwaardige verdeling van woonruimte in Kerkrade. Het is mooi om te horen dat inmiddels meer fracties dat streven ondersteunen. We vragen ons ook af waarom dat dat in dit geval niet ook had kunnen gebeuren. We begrijpen dat het contingent aan sociale woningbouw naar deze plek verschoven is, omdat [onhoorbaar 01:40:39] voor die woningen weggevallen is, omdat daar een betere verdeling is gekomen. Onze vraag is: waarom niet een deel van die sociale woningen daarheen verplaatst is en toch een gelijkwaardige woon verdeling is gerealiseerd? -Dank u wel. De Partij van de Arbeid.

Guus Haas

Dank u wel, Voorzitter. Wij als Partij van de Arbeid zijn voorstander van dit project. Dat hadden we al in de commissievergadering weergegeven. Wat ons betreft: start met het project zodat wij volgend jaar weer een positief aantal nieuwe inwoners kunnen begroeten in onze stad. Dan wordt het woningtekort langzaam ietsjes kleiner. Dank u wel, Ons Kerkrade, aan u het woord. -Zoals reeds in de commissievergadering

Herman Vleugels

aangegeven is, is het een verbetering voor de wijk. Dat dat laatste geen hoogbouw is zoals de VVD dat net verwoord door de grond exploitatie goedkoper te maken. Deze woningen, die twintig sociale huurwoningen, die mogen op een goede locatie liggen. Daarvoor gaat ons Kerkrade akkoord met deze voorstellen. -Dank u wel.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dan hebben we alle partijen gehad, wethouder. Er zijn veel technische vragen.

Alexander Geers

Kijk maar hoe ver u komt en dan gaan we naar de tweede termijn. Ik sta te popelen. Ik kan niet beloven dat ik binnen 5 minuten red. Ik ga overkoepelend beginnen. De VVD noemt het woord, er is geen visie op wonen. Dat is iets wat ik echt hard naast me neerleg. De dag na de vorige commissievergadering had ik met de bestuurscommissie wonen, had ik een overleg. Het debat was geweest en toen werd nog net niet gelachen werd, toen er gezegd werd dat Kerkrade geen visie heeft. Daar werd door iedereen gesteld dat Kerkrade de sterkste visie heeft op het gebied van wonen in heel Parkstad. Dat is iets wat ik onderschrijf. Kijk naar de transformaties die we doen, kijk naar het [onhoorbaar 01:42:41], kijk naar wat wij in 01:42:44] doen. Dat zijn gebiedstransformaties die ongekend zijn op deze schaal. Dat is wat het is als een raad, daar ben ik enorm dankbaar voor, visie heeft en durft te investeren. Wat betreft geen visie, er is een snoeiharde visie. Ik vind het jammer dat u dat op die manier probeert te framen. Waar ik het wel met u eens ben is dat we moeten streven naar positieve [onhoorbaar 01:43:12]. Dat is een terecht streven, wat we allemaal hebben. Alleen is het zo dat ieder gebied, ieder type woning, andere kosten met zich meebrengt. In beginsel heb je altijd het streven van gemengd woningbezit. Dat is onderdeel van de visie die we hebben. Je wil gemixt wonen. Je wil juist hoog, laag en midden segment door elkaar hebben. Zo voorkom je dat er sociale problematiek ontstaat. Zo zorg je er voor dat er voldoende woningen zijn voor iedereen. Dat willen we. Waar komt dit vandaan? Het komt vanuit een ontwikkeling in het [onhoorbaar [01:43:53]]. Daar zijn tien koopwoningen bij, waardoor daar een betere mix is, wat aansluit bij de visie die we hebben. Vervolgens heeft dat een effect. Je gaat op zo'n moment in gesprek met een corporatie. Best corporatie: we hebben een visie, help ons bij die visie en doet u daarin een stapje terug. De corporatie zegt: Ja, dat willen we. We willen dat op een andere plek. Wij zoeken dan met

hen naar een andere plek en deze plek was een plek die vrij was. Is er dan een betere plek? Er was op dat moment geen betere plek. Dan ga je kijken, welke plek gebruik je? Uiteraard zijn we met ze in gesprek geweest. Kunnen we een betere mix hebben. Dat is gelukt. Daar zijn geen 100% sociale huurders, er zijn ook twee middenhuur. Hadden we liever meer gehad? Ja, echter we zitten vast aan een afspraak en dan krijg je wat er is. Hadden we beter kunnen onderhandelen? We hebben snoeihard onderhandeld, we hebben een gebied getransformeerd. We hebben hier een pijnpunt weg gepakt. Dit is een voorbeeld van perfect onderhandelen. Kost het dan iets? Ja, het kost iets. Had ik dat niet liever gehad? Dat had ik liever niet gehad. Als je kijkt, je realiseert een betere mix in één wijk. Je realiseert hier extra woningen en kost je dat 176.000. Dat is jammer, maar het is wel iets wat we voor elkaar moeten doen. Dat is ook iets waarvoor we als politiek zijn, vind ik. Ik ben het met u eens dat we op termijn bij andere projecten uiteraard moeten proberen te mitigeren. Het CDA had een vraag over [onhoorbaar 01:45:25], is te vaak negatief. Ik heb de vorige keer die opmerking ook gemaakt. We zien inderdaad dat er wel eens negatieve [onhoorbaar 01:45:33] zijn. Je streeft naar een zo optimaal mogelijk [onhoorbaar 01:45:41], maar het kan soms voorkomen. Wil je ontwikkeling? Wil je de stad transformeren? Wil je het bestaand meer in evenwicht krijgen? Dan zal je soms iets bij moeten leggen. U mag van mij aannemen dat we er maximaal naar streven om die mix te optimaliseren. De SP had het over, wat heeft een effect als je gemengd wonen toepast? Stel je hebt sociaal, midden en hoog, dat heeft effect op de grondwaarde uiteraard. Het hangt daarmee ook af van de bouwlocatie en de volumes. Wat ik heel interessant vind, is dat we met deze raad een informatiebijeenkomst houden waarin we uitleggen hoe wij een [onhoorbaar 01:46:25] maken, kijken hoe wij naar gebiedsontwikkelingen kijken. Dat we er iedereen daar in meenemen. Hoe komt zoiets in stand? Waarom doen we wat? Dat neemt misschien veel vragen weg en laat ook zien hoe sterk onze visie is. Lokaal Alternatief heeft het over twintig woningen kosten 175.000. Dat klopt inderdaad. Ik ben blij dat u die mening deelt dat dat een waarde is. U vraagt of een deel had kunnen worden verhuisd? Op dat moment is er gekeken en op dat moment geen andere plek waar je die naartoe had kunnen schuiven. Je had kunnen vragen wil u wachten tot er op termijn een project komt. Dat wilde de coöperatie niet omdat die natuurlijk ook een ander belang hebben. Dit was het maximale wat hieruit naar voren is gekomen, dus beter kan ik het helaas niet maken. De rest was allemaal lovend over het plan

Petra voorzitter Dassen-Housen

en daar ben ik iedereen zeer dankbaar voor. Uw tijd was ook om, dus bijna binnen de tijd. Dat heeft u netjes gedaan. Kunnen we een tweede termijn doen de heer Creusen? Ja, dan kijk ik even naar de tweede termijn. Burgerbelangen heeft u een vraag? -Geen vraag, maar een opmerking

Arie Gramsma

richting de VVD. Ik kan mij herinneren dat wij half 2023 een woonvisie hebben ondertekend. Daar waren we laaiend enthousiast over en daar hoor ik u helemaal niet meer over. Nu bent u het onderuit aan het halen terwijl u het toen ondersteund heeft. Ik snap het niet. Kan u me daar iets over uitleggen? -Dat kan. Dat is een interruptie.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dat is interessant. -Dank je wel.

Roger Creusen

U stelt een vraag en ik zal er een antwoord op geven. Ik zeg niet dat wij die woonvisie naast ons neerleggen. Dat zeg ik niet, maar we moeten nadenken over de langetermijneffecten van deze woonvisie. Daar mag je kritisch over nadenken. Wat ik nu zie, is dat de wethouder er niet in slaagt om die mix nu te realiseren. Misschien wel op de lange termijn. Dan hoor ik dat graag. Wij blijven met de worsteling zitten dat ook dit project, deze grondexploitatie, wederom met een fors tekort wordt afgesloten. Want die € 175.000 had je ook kunnen toevoegen aan de muziekverenigingen Kerkrade, ik noem maar eens wat. -Goed, voldoende antwoord

Petra voorzitter Dassen-Housen

op de eerste termijn. Dan ga ik naar de Ouderenpartij. Meneer Meijer, u wilt daar nog iets op zeggen.

Mark Meijer

Ik heb nog een vraag aan de heer Gramsma. Dat is de vraag die mijn collega heeft gesteld. Had Burgerbelangen ook liever een mix had op deze locatie. Volgens mij heb ik het vaker over verbeteren, maar dat het niet zo is dat jullie ook meer zouden willen investeren in het midden en hogere segment en of jullie je kunnen vinden op het pad wat wij graag willen uitzetten? Het is een interruptie.

Arie Gramsma

Geeft u daar kort antwoord en dan ga ik gewoon verder, want dit is een herhaling. Heel kort. -Het komt vaker voor en daar lopen we allemaal tegenaan dat je op een gegeven moment keuzes moet maken. Wat is de minst slechtste of wat is de allerbeste? Ik denk dat dit wat hier gebeurt is dat dat misschien de minst slechtste op dat moment is geweest.

Petra voorzitter Dassen-Housen
Dan ga ik naar de Ouderenpartij. -Dank u wel, voorzitter.

Anne Marie Fischer-Otten
Ik dacht gehoord te hebben dat er flink gewerkt is om zoveel mogelijk spreiding te krijgen op dat stuk grond. Er mag daar geen hogere huursom segment zijn, maar wel lager en midden segment. In onze ogen is hier voldoende aan gedaan, zelfs meer dan om te realiseren wat er nu gerealiseerd gaat worden. -Dank u wel.

Petra voorzitter Dassen-Housen
Hart voor Vrijheid, aan u het woord. -Nee, dank u wel.

Arnold Otten
De VVD. -Dank u wel, Voorzitter.

Roger Creusen
Ik wil eventjes terugkomen op hetgeen wat de wethouder heeft gezegd. Ik heb niet gezegd dat er geen visie is. Wat ik heb gezegd is dat de gemeente eens moet nadenken over de lange termijn visie op woningbouw. Noem het een verdere aanscherping of een aanvulling. Dit is waar wij voor pleiten. Bovendien, als we het over die mix hebben, dan heb ik het ook over het aandeel van de koopwoning, het hogere segment of het middensegment. Op dit moment zie ik daar geen enkele verandering in. Er zal toch ergens een moment moeten komen dat we die verandering wel kunnen merken. Als ik het aanbod nu zie, ook qua nieuwbouwwoningen, dat is gewoon marginaal. Ik zie daar geen verandering in. -De CDA, aan u het woord.

Roger Hoofs
Dank u, Voorzitter. Dank voor de reactie van de wethouder. Laten we hopen dat er nog mooie positieve reacties voorbijkomen. Ik heb er vertrouwen in dat de gemeente zich daarvoor inspant. We gaan het zien. Laat ik even duidelijk zijn dat wij niet hebben gezegd dat er geen visie is. In de plannen die we voorbij zien komen, is naar onze mening toch een te eenzijdige invulling van het woningsegment. We hadden dat hier graag anders gezien. Voor ons is dat doorslaggevend dat we hier niet mee kunnen instemmen. Dank u wel.

Petra voorzitter Dassen-Housen
Dank u wel. SP, aan u het woord. -Dank u wel, Voorzitter.

Marianne Laumann
Ik kan een stukje meegaan met het CDA en de VVD wat de grondexploitatie betreft. Voor de SP zijn sociale huurwoningen belangrijk en vooral omdat ze zijn weggehaald zullen er toch op een andere plek sociale huurwoningen moeten komen. Dit is een uitstekende locatie voor ons, ook al is die wat duurder. De SP vindt het jammer dat het niet gemeleerd is, want daarmee haal je toch het niveau vaak naar boven van een stad. Als je mensen bij elkaar blijft zetten in groepen, dan heeft dat ook zijn nadelen. De SP vindt het belangrijk dat het aantal sociale huurwoningen dat vervallen is wordt gecompenseerd. De locatie is prima voor ons en het plan zoals het gepresenteerd is vinden we zeer aantrekkelijk voor sociale huurwoningen. De SP gaat akkoord. -Dank u wel.

Petra voorzitter Dassen-Housen
Lokaal Alternatief, aan u het woord. -Bedankt voor het antwoorden

Marc Charlier
op onze vragen. Volgens mij had ik in de eerste termijn nog niet gezegd dat we akkoord waren met het voorstel. Helder. Dank u wel. De Partij van de Arbeid, aan u het woord.

Guus Haas
Als je dat allemaal hoort, denk ik jongens, we kunnen toch blij zijn dat we gaan starten met zo'n project. Wij zijn akkoord en van mij mogen ze volgende week starten.

Petra voorzitter Dassen-Housen
Dat had meneer Vleugels net ook al gezegd.

Herman Vleugels

Ja. Het was voor Ons Kerkrade duidelijk. Ik heb wel nog een vraag aan het CDA. Het verbaast met als je de band nog eens na luistert, dan verbaast het mij dat de commissieleden van het CDA en ik citeer letterlijk wat ze gezegd hebben Dank u wel. Het zou vreemd zijn als wij tegen het plan zouden zijn, terwijl u nu tegen bent. Kan u me dat eventjes uitleggen. -Wat hebben ze dan gezegd?

Petra voorzitter Dassen-Housen

Het zou vreemd zijn als we tegen het plan zijn? dat Oké, want anders krijgen we een semantische discussie. De heer Meijer, aan u het woord. -In de tussentijd veel gebeuren.

Mark Meijer

We hebben een fractievergadering gehad en daar hebben we dit ook uitvoerig besproken. Net zoals dat we bij een referendum verordening hebben gezet dat er voor en tegen zijn om ergens wel of niet mee in te stemmen, is dat bij dit onderwerp ook. Mijn collega heeft ook net toegelicht dat doorslaggevend is, is dat er niet die mix is en de negatieve grondexploitatie, maar met name niet die mix waarvan wij denken dat die juist zo belangrijk is om de balans op de woningmarkt die volgens ons inziens verstoord is, te verbeteren. De heer Vleugels, aan u het woord. -Ik wil daar nog even op reageren.

Herman Vleugels

We hebben het allemaal over die mix, maar die mix is duidelijk besproken door de commissie en door het CDA die daar duidelijk in was. Ik vind het toch een beetje vreemd dat dat nu ter sprake komt.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Het CDA tot slot. -Dat mag uiteraard

Mark Meijer

en dat nemen we ter kennisgeving aan. -Dan ga ik nog even naar de wethouder om dat er toch nog wat opmerkingen in de tweede termijn gemaakt zijn.

Alexander Geers

Daarna ga ik over tot de conclusie. -Heel kort voorzitter. Als ik luister naar het totale debat hier en de stellingname van de VVD en het CDA waarom ze tegenstemmen, dan vind ik dat jammer, want juist hetgeen zij vragen is een voortvloeisel van dit besluit. We willen een mix. Die mix hebben we op een plechtige plek gecreëerd. Dat betekent dat op een andere plek daardoor een andere mix staat, terwijl we in die wijk ook andere type woningen terugbouwen. Waardoor in die wijk ook een mix ontstaat. We kunnen dat niet op postzegel niveau bekijken. We moeten dat op gebiedsniveau bekijken Dan stemt u daar toch tegen. Dat vind ik jammer, omdat we het daar met elkaar eens over zijn. Ik hoor dat u ons woonbeleid ondersteunt. Want u zegt, we zetten een pad uit naar een betere mix. Dat pad zijn wij allang ingeslagen. Dat pad zijn we ingeslagen bij onze woonvisie. Dat het nog niet op alle plekken evenveel naar voren komt, is een ander verhaal. Het is wel ingezet en stap voor stap ziet u dat in de ontwikkelingen naar voren komen. Dan hebben we die mix die we gezamenlijk willen. Dus laten we ook proberen niet uit elkaar te lopen en daar een item van te maken. We zijn het met elkaar eens. We willen een bredere mix. We willen onze stadsrand vermeerderen. Laten we elkaar daar ook in vinden. Laten we daar niet in een tijd van een verkiezing proberen te bevechten. Dat vind ik heel jammer. Laten we daar gezamenlijk onze schouders onder zetten. Dan trekken we een stad achter ons aan en dan zetten we geen stad tegen elkaar op. Sociaal, tegen niet sociaal, want die wonen in sociaal en die willen we niet hebben. Die wonen in de vrije sector. Die zijn veel te duur. Laten we elkaar gewoon daarin vinden en niet polariseren. Dat roept nog een reactie op van het CDA en de VVD.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Die laat ik dan nog toe en dan sluit ik de beraadslaging.

Mark Meijer

Ik zie dit graag als handreiking en we zijn al een keer de dialoog aangegaan en die ga ik graag nogmaals aan. Alleen het pad wat u schets van verbetering zien wij niet omdat het percentage sociale woningbouw juist gestegen is. De projecten die wij in de afgelopen tijd voorbij zien komen, ook al zijn ze zo mooi en prachtig voor onze stad en belangrijk dat we in die regio investeren. Het percentage sociale woningbouw en lage woningbouw is gestegen. Het midden en hoger segment is onderbelicht. Dat kan de wethouder niet ontkennen. Letterlijk In de beantwoording van hem staat ook dat het sociale woningbouw percentage gehandhaafd blijft. Ik denk dat het herzien van die visie bewustwording moet creëren die ons bij elkaar moet brengen.

Petra voorzitter Dassen-Housen
De VVD, aan u het woord. -Ik wil op

Roger Creusen
het volgende wijzen. De wethouder moet zich realiseren dat hij natuurlijk wel verantwoordelijk is voor een tekort van € 175.000. Ik wil de discussie wat breder opengooien. -Daar heb ik niet

Petra voorzitter Dassen-Housen
zo'n trek in. Ik geef u de gelegenheid nog een keer te reageren op wat de wethouder gezegd heeft, buiten de tweede termijn om, dus niet weer heel breed. -Nee, het is kort, maar wel breed. We hadden laatst het heugelijke bericht dat er 750 arbeidsplaatsen meer waren gecreëerd het afgelopen jaar. Top bericht. Nu stel ik de wethouder de vraag, die 750 extra werkplaatsen worden ingenomen door mensen die in Kerkrade wonen? Als het niet zo is. Wat is dan de afweging geweest van deze mensen om niet voor Kerkrade te kiezen? Heeft u daar eens over nagedacht? Ik verwacht dat het antwoord misschien wat samen kan vallen met het ontbreken aan een gezonde mix in Kerkrade. -Er worden allerlei stellingnames gedaan

Alexander Geers
die ook wellicht niet helemaal correct zijn. Misschien kan u dat in een verdiepingsslag ook nog een keer met elkaar oppakken. Er worden inderdaad stellingen gedaan die niet direct kloppen. Er is gezegd, het aantal blijft gelijk dus stijgt niet en we voegen in alle segmenten toe. We moeten het als geheel bekijken en in het geheel gaan we voor een betere mix zorgen. Over wat de heer Creusen zegt over die 750 arbeidsplaatsen als wethouder economie ben ik heel blij dat ons dat lukt. De best scorende gemeente in Limburg waarin we op economisch vlak enorm groeien. Vandaag heb ik bij een bijeenkomst gezeten waarin we hebben gekeken hoe we ervoor zorgen dat we het arbeidspotentieel wat in deze regio zit, op dat vlak 3000 arbeidsplaatsen, hoe zorgen dat wat er in dat woningaanbod overeenstemming staat met wat die werknemers vragen. Dat is die visie die we hebben en die we met onze partners zijn aan het oppakken. Om er voor te zorgen dat over een aantal jaren we die woningen hebben en dat die mix in evenwicht is. Dan zag ik aan mijn rechterkant nog een dringende vinger.

Petra voorzitter Dassen-Housen
Dat is dan echt de allerlaatste. Prijs u gelukkig. Als Burgerbelangen zijn we ook voor het laag, hoog en middensegment. We willen ook een goede mix. Vergeet niet we komen vanuit een crème opgave. Een paar jaar geleden was er nog serieus een crème opgave. Als Burgerbelangen hebben we ons erg sterk gemaakt om er vooral tegen in verzet te gaan en juist door vooruit te denken durft te bouwen. We hebben ons daar echt sterk voor gemaakt. Ik pak hier een paar straatnamen, de Prinses Irenestraat, Superlocal, Einderstraat, Centro Meta, Grachterstraat is nu nog in de steigers. Het Roducoveld gaat komen, Goudstraat, Industrie Koempelstraat gaat ook gebeuren. Dat zijn allemaal dingen die al gerealiseerd zijn of actueel zijn. Je kan niet zeggen dat we niet kijken of niet proberen mee te denken wat de stad nodig heeft. We willen graag toevoegen dit is wat nu is, wie weet wat nog komt, maar we zijn pro voor een goede mix op diverse plekken in de stad. -Volgens mij proberen we elkaar te overtuigen dat we allemaal het beste voor de stad willen en dat is heel mooi en dat brengt ons ook bij elkaar. Ik stel ook vast wethouder en dat is een aanbod dat u gedaan heeft om te kijken of je in de informatieavond nog eens kan verdiepen waar we staan. Ook de cijfers ten aanzien van het aantal sociale huurwoningen, aantal middenhuur en het duurdere segment om daar nog eens actuele cijfers te laten zien. Dan kan je nog eens verdiepen in dat onderwerp. Dat aanbod zal aan het presidium gedaan worden via het college en dan kan de raad daarop ingaan. Voor nu stel ik vast dat de VVD en het CDA tegen dit ontwerpbesluit stemmen en dat alle andere partijen instemmen met het besluit om de grondexploitatie goed te keuren van het project Industriestraat Koempelstraat en twee in te stemmen met de gemeentelijke bijdrage van 175.000 € uit de reserve grondexploitatie voor het vormen van een voorziening voor het exploitatietekort. Dat is met alle partijen behalve VVD en CDA aangenomen, met drie stemmen tegen en alle andere voor. Dan ben ik bij agendapunt 6.4 over het ontwerpbesluit.

6.4 Ontwerpbesluit "vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving"

Petra voorzitter Dassen-Housen
Vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving. Ook binnen de portefeuille van wethouder Geers. Het nieuwe huisvestingsplan voor ambtenaren en stadskantoor aan het raadhuis ligt voor. Op 14 januari is er een

informatiebijeenkomst geweest en is er uitleg gegeven over het geheel. Het voorstel is in de commissie besproken en van daaruit doorgegeven als bespreekstuk. Er is een amendement ingediend door de fracties van de VVD en het CDA. Wie van u wil daarop een korte toelichting en het dictum voorlezen? De heer Creusen,

Roger Creusen

aan u het woord.. De investeringen in de herinrichting van het stadskantoor, verdiepingen twee tot en met acht en de verduurzaming van het raadhuis uit te stellen tot tenminste 2027. Het tweede punt eerst een integrale visie op de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie voor de komende jaren te ontwikkelen en deze ter vaststelling aan de raad voor te leggen. Het derde punt, deze visie te baseren op studies en best practices met betrekking tot hybride werken, vitale werkomgevingen en toekomstbestendige ambtelijke organisaties. Het vierde punt, pas na vaststelling van deze visie te besluiten over de daadwerkelijke noodzaak en invulling van eventuele huisvestingsinvesteringen. Als laatste het vijfde punt, de financiële besparing die voortkomt uit dit voorstel uitstel te reserveren voor toekomstige structurele uitdagingen in de gemeente begroting. Dit is het wat het dictum betreft.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dank u wel. Ik kijk even naar links voordat ik de beraadslagingen start.

Alexander Geers

De visie van het college op dit amendement uiteraard ontraden. Dit omdat het afwijkt van hetgeen wij voorstellen. Misschien nog even een toelichting waarom we dit ontraden. Er zijn een aantal punten. Het eerste punt wat de heer Creusen aan dictum voorleest, wordt voorgesteld, de investering in de herinrichting van het stadskantoor verdieping twee tot en met acht en de verduurzaming van het raadhuis, uit te stellen tot 2027. Als u het voorstel van het college leest, wordt voorgesteld om de herinrichting uit te stellen tot 2027 - 2028. Wij stellen uit het verder voor te stellen dan het VVD en CDA voorstelt. Ten aanzien van punt zes, de verduurzaming maatregelen van het raadhuis uit te stellen naar 2027. In het voorstel van het college wordt voorgesteld om dit pas te bekijken op het moment dat de financiële situatie duidelijk is. Dat betekent dat wij dat dus verder uitstellen dan voorgesteld wordt in dit voorstel. Dat betekent dat het laatste punt waarin gezegd wordt de financiële besparing die voortkomt uit dit amendement, dat daar geen sprake van is als we dit amendement zouden volgen zouden er minder financiële voordelen zijn. Dat is financieel de reden. Dat is wat voor nu betreft even het belangrijkste.

Roger Creusen

Er ontstaat nu algehele verwarring ontstaat, maar

Petra voorzitter Dassen-Housen

het klopt wel wat de wethouder zegt. -Voor een deel klopt het. We hebben het ook bij de commissievergadering over gehad. Die middelen komen vrij uit de vrijval..

Sander Gorissen

Het kort houden. We hoeven geen discussie

Petra voorzitter Dassen-Housen

te houden. In het voorstel van het college staat dat ook en gaat dat nog verder? Ik denk dat u een fout heeft gemaakt bij het opstellen, maar als je het collegevoorstel leest, dan is het eerste punt om investering verdieping twee tot en met acht uit te stellen tot 2027 - 2028 en de verduurzaming van het raadhuis pas ter hand te nemen op het moment dat daar meer financiële zekerheid voor is. U stelt iets wat al in het originele voorstel staat, met een langere termijn. Uw voorstel levert geen financieel voordeel op. Misschien moeten we even schorsen dat er even samen goed naar gekeken wordt. Anders is het algehele verwarring met het amendement wat u voorstelt, want dat correspondeert voor een groot gedeelte met het originele van het college. Ik stel voor dat ik de vergadering even schors op eigen initiatief en dat u samen met de wethouder de twee voorstellen naast elkaar legt en dat we daar geen babylonische spraakverwarringen gaan krijgen.

Noud Krasovec

De heer Krasovec? -Misschien kunnen we concluderen dat ze het eens zijn. -Dat zou te snel zijn.

Petra voorzitter Dassen-Housen

We doen het even netjes. Ik vraag de heer Creusen samen met de wethouder even bij elkaar te gaan zitten. Vindt de Partij van de Arbeid goed als we beginnen? We hebben hem uitdrukkelijk verzocht even weg te gaan.

Sander Gorissen

Ik ben benieuwd wat hij op zijn sprokkel tocht door het gebouw allemaal vindt. Wij gaan beginnen. Ik had de vergadering geschorst omdat er wat spraakverwarring was over het amendement in verhouding tot het originele voorstel. Ik kijk even naar de wethouder, want u hebt samen bij elkaar gezeten. De wethouder voert het woord.

Roger Creusen

We hebben even gesproken over de inhoud van het amendement. Over de gedachtegang achter het amendement en wat ze ermee beogen? Daar is het volgende voorstel uit naar voren gekomen. Dat hetgeen het college voorstelt de partijen zich daarin kunnen vinden en dat de inrichting van de verdiepingen twee tot en met acht op moment dat we gaan kijken, hoe gaan die verdieping er uitzien, dat we daar nog over met elkaar in gesprek gaan. We alloceren alle middelen en we zeggen we gaan dat op dat moment doen. Wat we feitelijk gaan doen, daar hebben we nog een discussie over. We schuiven het nu met elkaar op. Tegen die tijd ontwikkelt de wereld op veel gebieden en dat we dan met elkaar kijken of hetgeen wij nu bedacht hebben op dat moment nog de beste feitelijke inrichting is. Dat is hetgeen ik vanuit college uiteraard volledig kan onderschrijven en graag samen met de raad oppak. -Dat

Petra voorzitter Dassen-Housen

is een toezegging die wij noteren, die moeten we even vasthouden voor het nageslacht, want die gaat ook over deze raadsperiode heen. Het is belangrijk dat we dat als toezegging van de wethouder noteren. Betekent dat dat het amendement wordt ingetrokken? Correct. -Dan hebben we geen amendement. We hebben een toezegging van de wethouder. De andere partijen vinden ook nog van alles over het originele voorstel. Dat begint nu gewoon. -Ik heb nog een vraag. Dat kan ook in de eerste termijn. -Ik begrijp niet wat de wethouder zegt,

Carin Wevers

dus dan zou ik wel graag willen weten wat er nu besloten wordt. Wat is die toezegging? -Volgens mij heeft de wethouder gezegd dat het originele voorstel voor ligt en de wethouder een toezegging doet. Wat voor toezegging? -Dat de feitelijke inrichting van verdiepingen twee tot en met acht zijn de middelen voor gealloceerd met dit voorstel, die zijn vrijgemaakt, maar de feitelijke inrichting van die verdiepingen komt op dat moment dan nog een keer een stuk voor naar de raad. Dat is wat de VVD en het CDA gevraagd hebben in de tussentijd. Het is een toezegging over de feitelijke inrichting, niet over het vrijmaken van de middelen daarvoor. Is dat helder? Ja. -Burgerbelangen, aan u het woord.

Arie Gramsma

Er is in de commissievergadering heel uitgebreid over gesproken. De wethouder heeft zijn uiterste best gedaan voor alles helder te maken. Wij volgen het advies van het college. -De

Petra voorzitter Dassen-Housen

ouderenpartij, aan u het woord. -Wij volgen ook

Anne Marie Fischer-Otten

het advies van college. -Hart voor Vrijheid, aan u het woord.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dank u wel, Voorzitter. Ik had net even met de ambtenaar gesproken

Arnold Otten

over het besluit en in het eerste en tweede voorbeeld staan een berekening van de voordelen die we hebben in x aantal jaren. Er is nergens rekening gehouden met de verduurzaming van het raadhuis. In zes staat over te gaan om tot uitstel van verduurzaming en pas uitvoering te geven. Dus de besparing is zonder de verduurzaming van het raadhuis. Als

Petra voorzitter Dassen-Housen

dat eerder zou gaan als 2029, dan is er geen 548 voordeel meer, maar wordt het anderhalve ton minder. Daar kan dadelijk nog even op gereflecteerd worden. De ambtenaar zei, de bedoeling is dat er in de toekomst weer een nieuwe aanvraag komt voor die verduurzaming. Dat zit nu niet in het besluit, daar zijn geen middelen voor. VVD, aan u het woord. -Dank u wel, Voorzitter.

Roger Creusen

We hebben zojuist een goed gesprek gehad waarbij we gewezen hebben op de ontwikkelingen. We hadden net ook over de visie op de ambtelijke organisatie die dateert uit 2021. We weten allemaal de afgelopen vier jaar dat op het gebied van technologie veel gebeurd is, dus het zal onherroepelijk effect hebben op de huisvesting en het ambtelijk apparaat zelf. Het leek me goed dat we dat uitstellen. Wat we wel als VVD-fractie mee blijven worstelen is dat hier mogelijk een dekking voorstel was geweest om de ozb-belasting voor een stukje te dempen. Dit openbaart zich nu drie maanden nadat die discussie is gevoerd. Blijkbaar was er toentertijd wel een dekkingsvoorstel. Met alle respect, bij ons gaat het er niet in dat je dit niet had kunnen weten, want die plannen waren toen al in ontwikkeling. Ik wil hier eventjes een punt van maken. Wij als fractie doen dat de rest niks mee. We willen dit eventjes poneren dat we in de toekomst zorgvuldiger omgaan met dit soort verzoeken. Want blijkbaar was er een dekkingsvoorstel in november 2024. Voorzitter, interruptie. -Wie hoorde ik daar?

Petra voorzitter Dassen-Housen

De heer Gorissen. Ik hoorde wel iets, maar ik zag het niet.

Sander Gorissen

De enige die hier zo zorgvuldig moet omgaan met de feiten, dat is de fractie van de VVD. Die discussie hebben we in november gevoerd. Het dekkingsvoorstel en het omgaan met kapitaallasten heeft in het eerstvolgende jaar nauwelijks effect. Er is nog steeds geen dekkingsvoorstel. Die verdraaiing van de feiten moet stoppen.

Noud Krasovec

Dat roept een reactie op bij de VVD. Als je goed kijkt

Sander Gorissen

dan blijkt de keuze die nu wordt voorgesteld wel een effect heeft. Laat ik daar los van te gaan. Wacht even voordat we hier weer een spraakverwarring krijgen.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Ik ga niet schorsen, maar ik kijk even naar u om dit even duidelijk neer te zetten, zodat we geen verwarring hebben

Alexander Geers

over feiten. -Als we niks zouden doen. Zou het in 2025 € 17.000 opleveren. De dekking die nodig was voor het OZB in 2025 was zes ton. Als we in dit voorstel gezegd hadden, we doen het helemaal niet zou dat een tekort opleveren van € 583.000. Wat je nog zou moeten dekken.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Hier gaan we namelijk heel veel heen en weer over krijgen. Ik zie nog een vinger van mevrouw Wevers. U hebt een punt gemaakt. Even de dekking voorstellen is wat geminimaliseerd. Daar laat ik het nu even bij. Het aandachtspunt blijft. Dan ben ik bij het CDA. -Dank u wel, voorzitter.

Roger Hoofs

We sluiten aan bij de woorden van de VVD. We hebben goed met elkaar kunnen discussiëren over wat wij belangrijk vonden, wat er aangepast ging worden. Dat heeft tot een prima oplossing geleid. Wij willen wel ook opmerken dat het een gemiste kans is dat het voorstel om te faseren temporiseren pas na die begrotingsbehandeling is opgepakt. In de begrotingsbehandeling afgelopen november niet in deze vorm in de begroting meegenomen is. Zeker omdat er hier wel bij is stilgestaan. Toen door de wethouder geen ruimte werd gezien of geboden. Dat heeft invloed op de begroting gehad. In de aanloop naar de tarieven nota hebben wij samen met VVD vragen ingediend over het verschuiven van investeringen en de relatie met de ozb is daar gelegd. De beantwoording liet blijken dat dat toen niet mogelijk was. Nog geen maand later komt het college met de conclusie dat er dus wel wat mogelijk is. Het gaat ons nu niet over de ozb, want daar wil ik het niet over hebben, maar het gevoel bekruipt ons wel dat of er in een eerder stadium vragen niet goed zijn beantwoord of dat we onvolledig geïnformeerd zijn. We waarderen dat het college de stap heeft gezet en roepen het college op om zorgvuldiger en meer open met dit soort dingen om te gaan. Laat in voorkomend geval zien of horen dat je het nog eens goed wilt bekijken. Als zo'n oproep uit de raad komt. Voorzitter, laten we nogmaals benadrukken dat het wat het CDA betreft verduurzaming in de brede zin niet snel genoeg kan gaan, niet alleen vanwege kosten, maar vooral ook voor de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen. Gezien de financiën van de gemeente moeten we kiezen. Daar zitten we hier voor en staan we achter het voorliggend ontwerpbesluit. Dank u wel. -Dank u wel.

Petra voorzitter Dassen-Housen

De heer Krasovec voor interruptie. -U zei van

Noud Krasovec

ik wil het niet over ozb hebben, maar sluimert het verhaal er doorheen. U geeft aan dat u het graag eerder had geweten, maar bent u het met ons eens dat de € 17.000 voordeel in 2025 nooit het ozb-verhaal van u had kunnen dekken? Dat ben ik helemaal met u eens. In die zin zei

Roger Hoofs

ik wil het los zien van een ozb, Die omvang van wat het voor de begroting betekende valt misschien wel mee. We staan voor grote financiële uitdagingen. Alle beetjes helpen wat ons betreft. Als je naar de begroting kijkt. Wij vinden dat je dit niet als klein bier kunt wegzetten. Niet dat ik zeg dat u dat nu doet, maar alle beetjes helpen.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dank u wel. De SP, mevrouw Wevers. -Wij vinden het erg rommelig

Carin Wevers

wat hier nu gebeurt. Ik weet niet wat we straks gaan besluiten. Ik ga het nog veel rommeliger maken. -Wat we

Petra voorzitter Dassen-Housen

gaan besluiten is het ontwerpbesluit. Daar is niks rommelig aan. Het amendement is ingetrokken. -Waar gaat het hier om? Hij had voorafgaand aan het uitzetten van de aanbesteding voor de vernieuwing van de installaties en de verduurzaming van het stadskantoor. In augustus 24 naar de raad moeten komen. Het gaat hier om een aanbesteding van meer dan 1 miljoen. Wethouder Weijers zei bij de Algemene beschouwingen in november dat het slechts ging om een deel van de plannen die aanbesteed waren. Dat klopt, maar voor dat deel had hij naar de raad moeten komen. Want dat deel ging over ruim € 1 miljoen en dat is veel meer dan 250.000 € zijnde het maximumbedrag dat wethouders zonder raadsbesluit mogen uitvoeren. Dit is ook een feit. Zoals we lazen in het pas vandaag toegevoegde plan, vitale ambtenaren in een vitale omgeving toegevoegd op het verzoek van de SP. Dat heeft nog niemand kunnen lezen, want het is pas een uur voor de vergadering toegevoegd. Daarin staat dat wethouder Weijers wist dat hij naar de raad moest voor zijn plannen en hij was dat ook van plan. Ik citeer uit het plan. Wethouder schrijft, de werkzaamheden zouden idealiter in het voorjaar van 2024 uitgevoerd moeten worden, rekening houdend met de planning, inclusief de verwachte levertijd van de installaties, is duidelijk dat dat niet haalbaar is, omdat voor de zomer 2024 te realiseren. Uitgangspunt vormt het afronden van de verduurzaming van het kantoorpand uiterlijk mei volgend jaar, dus dat is mei 2025. De Wethouder schrijft, Dat betekent dat de raad voor de zomer dit jaar een krediet besluit hierover dient te nemen in 2024. Dat stelde hij in februari 2024 aan in het conceptplan dat met de ambtenaren is besproken. Hij bedoelde dus niet, zoals wethouder Geers nu suggereert, in de antwoorden op onze vragen, dat hij in het voorjaar 2025 naar de raad zou komen. Waarom wethouder Weijers niet naar de raad is gegaan vanaf februari 24 tot aan november, waarin hij het plan in de begroting heeft gestopt. Dat weten we niet, daar is het raden. Is hij het vergeten of is het gewoon weggemoffeld in de begroting? We vragen ons af of deze wethouder wel het mandaat had om die aanbesteding uit te zetten. Want als dat zo is, dan heeft het college toen ook besloten dat het goed was om die aanbesteding uit te zetten en dat het niet aan de raad voorgelegd hoefde te worden. Dat puzzelt ons en ik hoor heel graag de reactie van de wethouder. Heeft wethouder Geers dit plan gelezen dat in maart 2024 is opgesteld, waar ik net uit heb geciteerd? Wij denken dat de wethouder dat niet gedaan heeft, want anders zou hij immers niet antwoorden op onze vragen dat het college van plan was om dit voorjaar 2025 naar de raad te komen. Wat in het plan staat, is strijdig met wat wethouder Weijers tijdens de Algemene Beschouwingen heeft gezegd. Het kan niet allebei waar zijn. Wij zouden het heel vreemd vinden als de raad hiermee akkoord gaat. Want er zijn nog meer stukken die we nodig hebben om inzicht te krijgen in de voor en nadelen van de verduurzaming en de nieuwe werkwijze. De VVD heeft net het amendement teruggetrokken, maar daarin stond een oproep waarin gevraagd werd om extra onderzoeken naar die duurzaamheidsprojecten. Wat blijkt? In dat conceptplan staat op pagina drie dat er al onderzoek is gedaan en dat het college voor de verduurzaming scenario drie heeft gekozen. Ik weet niet wat het is, want dat zat er niet bij. Dat moeten we allemaal nog opvragen. Hoe dan ook, het college is vorig jaar heel voortvarend aan de gang gegaan en heeft hierbij verzuimt de raad mee te nemen. Daarom zitten wij nu met dit probleem en wordt het wat ons betreft veel te rommelig en weten we niet waar we precies ja tegen zeggen en hoe duur dat gaat worden. Bovendien is die aanbesteding uitgezet, dus ik vraag aan wethouder Geers gaan we dat dan terugdraaien of is dat gedekt in de begroting van 2024? Het moet nog betaald worden. Ik neem

aan dat die 1,5 miljoen die we daaraan uitgeven in 2025 geboekt staat en dan komen we wel. Dat zeg ik tegen mijn collega van de Partij van de Arbeid en tegen Ons Kerkrade. Dan hadden we dus wel die ozb kunnen verlagen als we hadden besloten dat niet te doen. Ik weet niet of we dat hadden moeten besluiten. Daar gaat het nu even niet om, want misschien is het best hoogstnoodzakelijk. Het gaat erom dat wij hier in de situatie gebracht zijn waarin we niet kunnen beslissen, omdat we de stukken niet hebben en omdat het heel rommelig is gegaan en we niet weten wanneer wat al uitgegeven is en wanneer wat al toegezegd is aan wie. Dat was het voor onze eerste termijn. Dank u wel. Lokaal Alternatief, aan u het woord.

Jean Noël

Dank u wel, voorzitter. kijkende naar het voorstel zoals het er ligt, waarin is gesteld door het college dat er getemporiseerd zou moeten worden met betrekking tot de besluitvorming hierover. Met name wat betreft het vrijmaken van de middelen. Daar stonden we sowieso al positief in. We hebben net ook overleg gehad, niet in een achterkamertje, maar buiten deze zaal en dat is in goed overleg geweest, wat ook al door CDA en VVD is aangegeven. Er zijn nog wat puntjes bijgesteld zoals ook door de wethouder net zijn toegelicht, want er komt dan ook ruimte en tijd los van het financiële voordeel wat er ligt om kritisch te blijven kijken naar hoe de inrichting van het stadskantoor en de verdiepingen op zich nog zouden kunnen worden vormgegeven. In die zin kunnen wij daar in meegaan. Tot zover.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dank u wel. Partij van de Arbeid, aan u het woord.

Carin Wevers

Ik neem aan dat wat ik net gezegd heb, dat u dat u ook denkt van huh, en dat u dat plan ook niet hebt gelezen van die vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving van maart 2024. Ik ben verbaasd dat u zegt, nee dat hoef ik niet te lezen. Al die rapporten waar die onderzoeken genoemd worden hoef ik niet te weten. Wat is uw vraag? -Is dat een manier waarop u als raadslid

Petra voorzitter Dassen-Housen

een ontwerpbesluit gaat ondersteunen? Ik vind dat apart.

Jean Noël

Als u mij vraagt dan denk je huh? Dat denk ik niet. Ik hoor een hele hoop dingen langskomen waarvan ik op dit moment niet kan bepalen in hoeverre dat goed onderbouwd is zoals u dat ziet. Ik wil de toelichting van de wethouder horen en van het college als het daartoe zal komen. Dan krijgt u een heldere reactie. Voor het moment is dit ons standpunt in die eerste termijn. Dank u wel. Partij van de Arbeid, aan u het woord.

Sander Gorissen

Je merkt dat deze week Valentijnsdag in de lucht hangt. Als je de constateringen van het amendement leest je denkt dat je richting een halve oorlogssituatie gaat waarin allerlei verwijten over de tafel vliegen en opeens gebroederlijk zij aan zij komen CDA, VVD en de wethouder naar binnen. Dat stemt ons tot tevredenheid. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gekeerd. Dat geldt voor meerdere partijen. Vandaag nog niet allemaal. Misschien komen we aan het einde van de rit wel allemaal hier eensluidend de deur uit. Op dit moment kunnen wij nog steeds instemmen met het ontwerpbesluit met het voorstel van het college. Temeer daar onze fractie in de afgelopen twee weken even kijken naar de verschillen tussen de opties twee en drie. Daar zijn we mee bezig geweest omdat we bezig zijn met het ravijnjaar. Als je ziet dat dat voor de kapitaallasten geen enkel verschil maakt, dan sterkt ons dat alleen maar in de bevestiging dat optie twee in dit voorstel van het college op dit moment de juiste is. Voor de eerste termijn willen we het daarbij laten. Ons Kerkrade, aan u het woord.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dank je wel. In onze fractie hebben wij uitgebreid gediscussieerd.

Jo Rozema

Dat is verstandig en we hebben besloten om voor optie twee te gaan. Er is noodzakelijk onderhoud aan het raadhuis en stadskantoor begane grond en eerste verdieping. Het enige wat we hopen is dat de kosten in de komende jaren bij uitstel van de werkzaamheden niet hoger worden. Wij steunen het voorstel van het ontwerpbesluit zoals het voorligt. -Dank u wel.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Dan kijk ik even naar de wethouder. Er is een constatering van het Hart voor Vrijheid dat de verduurzaming er dan niet in zit. Er komt een apart voorstel voor en wat de opmerking van de VVD en het CDA en met

name ook van de SP over de gang rondom dit hele stuk. Kan u dat toelichten? Dank u wel, Voorzitter.

Alexander Geers

Ik loop het even af. De verduurzaming van het raadhuis zit niet in het voorstel. Klopt. Stel, we zouden daar in een enige vorm voor kiezen, moeten we dat nu bespreken met elkaar en dan moeten kijken wat kost dat.Dat klopt. De opmerking over het dekkingsvoorstel die het VVD zegt ten aanzien van de ozb is ruim besproken. Hetzelfde is in lijn met het CDA. Ik vind het fijn dat we er op deze manier met elkaar zijn uitgekomen. Dat is ook iets moois van politiek. De SP stelt meer procesmatige vragen. Even los van de inhoud. Er zijn in de raadsinformatiebrief waarin we het proces hebben uitgelegd hoe het technisch in elkaar zit. Daarin staat hoe het hele proces verlopen is. Mochten daar nog onduidelijkheden over zijn, dan moet u even met mij afstemmen, dan kunnen we dat nogmaals op de juiste manier schriftelijk aangeven van hoe het technische proces verlopen is. Ik neem aan dat u niet van mij verwacht dat ik hier een heel technisch proces van aanbesteding van voor mijn tijd uit mijn mouw schudt. Ik zou voor willen stellen dat we dat proces, zoals we dat hebben beschreven. Er zijn bedragen in het investeringsprogramma opgenomen. We lichten dat nog een keer toe. Dan heeft u het nogmaals op schrift. Laat ik het zo zeggen. Lokaal Alternatief

Carin Wevers

merkt op dat er nog ruimte is om kritisch te blijven. Dat is er zeker. Er is ook ruimte om adaptief te zijn. Dat is het belangrijkste. Dan heb ik iedereen gehad.

Petra voorzitter Dassen-Housen

U komt vanzelf aan bod in de tweede termijn. Ik kijk even of er behoefte is aan een tweede termijn. Burgerbelangen?

Arie Gramsma

Nee. -Ouderenpartij? Nee. -Hart voor vrijheid. Nee. -VVD. Nee. -CDA. Nee. -SP.

Carin Wevers

Ik stak mijn hand op omdat mijn vraag niet beantwoord is natuurlijk die ik heb gesteld. Ik heb namelijk gevraagd hoe het zit met die 1,5 miljoen? Die is al aanbesteed en er had toch ook naar de raad gemoeten? Daar weet u toch van? Daar was u toch bij? U zit toch in het college afgelopen jaar? In die zin is het niet alleen wethouder Weijers die het gedaan heeft, maar het hele college heeft daartoe besloten dat die aanbesteding de deur uit kon. Daar hoef ik niet met u achteraf nog over te bakkeleien. U weet dat die plannen voor dat vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving dat dat er lag? Waarom heeft u dat niet zelf bij de stukken gevoegd? Waarom heeft u in uw uitleg die niet klopt. Het is strijdig met het plan wat wethouder Weijers heeft geschreven. Het kan namelijk niet allebei waar zijn. Dan moet u mij zeggen, ik heb dat nog niet gelezen, ik heb dat over het hoofd gezien. Ik weet niet waar u het over heeft. Dan vind ik het prima. Dan gaan we daarna over praten, maar niet alsof ik iets zit te suggereren wat allemaal niet klopt. U weet hier heel goed van. U was toch bij de college vergaderingen. Als u zegt ik was daar niet bij, dan hoor ik het graag. Voorzitter, ik wil er op toezien en u vragen als voorzitter van de raad. De VVD heeft hier nu een opmerking over gemaakt. Het CDA heeft hier een opmerking over gemaakt. Wij hebben al meerdere malen opmerkingen gemaakt dat hier wethouders zich niet aan de gemeentewet houden, niet aan de eigen verordening houden, de raad negeren en dat keer op keer blijven doen.

Arie Gramsma

Voorzitter, ik wil een ordervoorstel doen. Dit hoort er niet bij, mevrouw Wevers.

Petra voorzitter Dassen-Housen

Hou u alstublieft in. Ik vind het aantijgingen richting het college.

Carin Wevers

Die horen hier niet thuis. De wethouder heeft aangeboden dat u eventueel de vraag kan stellen. U krijgt daar netjes antwoord op en nog gaat u hier op deze manier theater maken? Ik vind het niet juist. Dit hoort hier niet thuis in de raadzaal. Ik stel vast dat alle vragen in het verleden gesteld zijn beantwoord zijn. Als u dat nogmaals stelt, krijgt u daar nogmaals antwoord op. U kunt niet zomaar laten staan dat dingen niet rechtmatig zijn gebeurd, want dat zegt u. Dat is iets wat de wethouder aangeeft. Dat ga ik u nogmaals verduidelijken. Daar zult u het voor nu mee moeten doen. Als voorzitter heb ik daar geen andere rol in dan wat ik normaal altijd doe. Heeft u nog andere vragen in tweede termijn? Ik roep u op als voorzitter om erop toe te zien dat het college en de wethouders zich aan de verordening houden. Mevrouw Wevers, er wordt aan de verordening gehouden.

Petra voorzitter Dassen-Housen
Dat zal nog een keer worden toegelicht. U stelt dat dat niet zo is. Ik vraag aan de wethouder om er dadelijk nog een keer op in te gaan en daar hoef ik als voorzitter niet anders in te handelen dan de hele raad. U gaat verder met uw betoog. Als we dat zo gaan doen, dan constateer ik dat deze wethouder

Carin Wevers
de eigen verordening niet kent en het hele college de eigen verordening niet kent. -Voorzitter, ik vind het te ver gaan.

Petra voorzitter Dassen-Housen
kan u uw betoog afmaken. U zet iets in de ruimte waar de wethouder dadelijk nog een keer kan op reageren. Maar u stelt het als een waarheid en de vraag is of dat zo is. Daar komt dadelijk nog een keer een reactie van de wethouder op. Ik vraag u nu beleefd voor de tweede keer om de tweede termijn af te maken. Dan zal ik nog reageren op wat de heer Gramsma zegt.

Carin Wevers
We doen geen aantijgingen tegen het college. We hebben vragen gesteld. Hoe zit dat? We hebben geconstateerd dat in de verordening dit staat en dat men dat niet gedaan heeft. Ik heb die dingen voorgelezen. Ik heb ze niet verzonnen. Ik noem gewoon feiten op. Ik maak geen theater. Ik ben hier wel boos over. Ik verbaas me er echt over dat de rest van de raad dit zo laconiek langs zich heen laat gaan. -U bent klaar met uw tweede termijn.

Arie Gramsma
We gaan door naar Lokaal Alternatief of u gebruik wil maken

Jean Noël
van een tweede termijn? -Nee, dank u wel.

Petra voorzitter Dassen-Housen
Partij van de Arbeid. -We hebben in tweede termijn geen verdere opmerkingen. -Ons Kerkrade. Geen opmerkingen. -Wethouder, kan u er nog een keer licht op schijnen? Met name de veronderstelling

Alexander Geers
dat de verordeningen niet worden nageleefd is een belangrijk punt. Dat snap ik helemaal. We hebben dat schriftelijk beantwoord waarin we uitgelegd hebben hoe het zit. Het gaat hier om investeringsmiddelen die er niet zijn, niet nieuwe budgetten, waarbij dus in principe de financiële verordening in dat verband hoe u het leest niet zou moeten worden gelezen. Ik snap dat dat een technische semantische discussie wordt. U zegt ik ken de financiële verordening niet. Ik heb uitgelegd hoe het zit, maar ik denk dat het goed is dat we dat schriftelijk op die manier delen met elkaar. Dan staat het zwart op wit. -Dat is het aanbod van de wethouder.

Petra voorzitter Dassen-Housen
U wil er nog iets aan toevoegen? -Als dat zo is, dan puzzelt het mij wel

Carin Wevers
dat wethouder Weijers zelf in zijn plan schrijft dat hij naar de raad komt in het voorjaar 2024.

Petra voorzitter Dassen-Housen
Volgens mij heeft de wethouder al twee keer toegezegd om de procesgang nog een keer toe te lichten. Het is al in een rib gedaan. Dat gebeurt nog een keer. Is dat dan niet voldoende, dan komt hij er ongetwijfeld op terug. Ik stel vast dat er verder geen behoefte is aan beraadslagingen. Dat er een toezegging is van de wethouder over de verdiepingen twee tot en met acht. Dan kan ik het ontwerpbesluit vaststellen. Dan ga ik ervan uit dat de SP tegen stemt? -Ik zou me liever onthouden.

Carin Wevers
Ik heb niet alle informatie en ik heb de toezegging niet op papier. Ik heb geen overzicht, dus ik weet het niet. Om die reden stem ik tegen. Wij weten niet waar we tegen stemmen. E Dat is genoteerd. De fractie van de SP is tegen. Alle andere partijen stemmen in met het ontwerpbesluit en raadsbesluit met betrekking tot het stadskantoor. De verduurzaming en herinrichting van de begane grond en de eerste verdieping volgens de geschetste planning tot uitvoering te brengen. De uitvoering van de herinrichting van verdiepingen uit te stellen naar 2027 - 2028. Daar geldt de toezegging dat de wethouder dan nog een keer over de inrichting terugkomt. De kosten te dekken uit de vrijval van de kapitaallasten uit het investeringsprogramma 2025 en

2026. Met betrekking tot het raadhuis over te gaan tot uitvoering van het noodzakelijk veiligheidsonderhoud. Het onderhoud aan de kloktoren en de verdiepingsvloer van de wethouderskamer in 2025. Het overige achterstallige onderhoud concreet de deurautomaat en toegangsluister, personenlift en het noodstroom aggregaat uit te stellen naar 2026. Over te gaan tot uitstel van de verduurzaming en pas dan uitvoeren nadat de financiële situatie vanuit het studiejaar duidelijk is. De kosten voor de onderhoudswerkzaamheden te dekken uit de vrijval van de kapitaallasten uit het investeringsprogramma 2025 en 2026. Met betrekking tot de archiefbewaarplaats overige onderdelen wordt besloten om een eventuele renovatie van het gemeentelijk archief te bezien in het licht van definitieve besluitvorming over de mogelijke toetreding tot de gemeenschappelijke regeling Regionaal Historisch Centrum Limburg. Daarmee dan de mogelijke uitplaatsing van het archief. Tot slot met betrekking tot de uitvoering het college van B en W te belasten met de uitvoering van het raadsbesluit door de voorbereiding en realisatie van de geplande werkzaamheden ter hand te nemen. Tegen is de SP en voor zijn alle andere partijen. Voor zijn 27 en tegen zijn twee. Het voorstel is met 27 stemmen aangenomen. Dan heb ik agendapunt 6.5 het ontwerpbesluit

6.5 Ontwerpbesluit wijziging bemensing commissies

Carin Wevers

wijziging bemensing commissies. De fractie van Burgerbelangen heeft verzocht tot wijziging van de bemensing van de commissies. Op 11 december zijn twee nieuwe raadsleden toegelaten en dit brengt wijzigingen in de commissie bezetting met zich mee. Daarnaast wordt er een nieuwe voorzitter voor de commissie [onhoorbaar 02:59:54] en een nieuwe plaatsvervangend voorzitter voor de commissie BENS voorgesteld. Ook de VVD heeft een wijziging doorgegeven. De heer [onhoorbaar 03:00:00] stopt als commissielid. Natuurlijk is een dank aan hem op dit adres op zijn plek. Ik heb hem gekend als iemand die bevlogen en ook voorbereid de vergaderingen bijwoont. We komen hem ongetwijfeld nog op een andere keer weer tegen. Omdat het alleen verschuivingen betreft, worden er geen nieuwe commissie toegelaten en hoeft er ook geen onderzoek, geloofsbrieven en beëdiging plaats te vinden. Ik ga er vanuit dat de raad kan instemmen met dit ontwerpbesluit. Is dat correct? Ja. Dan is dat unaniem aangenomen met alle stemmen voor. Dan ben ik aan het einde van deze vergadering. Die sluit ik. Ik wens u allen wel thuis.

nr. 25it00220

Gemeente Kerkrade

Agenda Gemeenteraad

Agendapunten 1 en 7: geen besluitvorming
Agendapunten 2, 3, 4, 5.1, 5.2, b.3, b.4, b.5: conform vastgesteld
Agendapunt b.1: gewijzigd na referendum vastgesteld
Agendapunt b.2: gewijzigd na referendum vastgesteld

Datum	12-02-2025
Tijd	19:00 - 22:00
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	T.P. Dassen-Housen

1	**Opening**
2	**Vaststellen agenda** Op grond van artikel 20 Reglement van Orde voor de vergaderingen van de raad worden de volgende portefeuillehouders uitgenodigd de vergadering bij te wonen: agendapunt 6.1 initiatiefvoorstel referendumverordening: wethouder Roland agendapunt 6.2 Rekenkamerrapport burgerparticipatie: wethouder Roland agendapunt 6.3 grondexploitatie project Industriestraat-Koempelstraat: wethouder Geers agendapunt 6.4 "vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving": wethouder Geers
3	**Goedkeuring besluitenlijst raad 11 december 2024**
4	**Ingekomen stukken**
5	**Akkoordstukken**
5.1	**Ontwerpbesluit vaststelling Toekomstvisie op Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg**
5.2	**Ontwerpbesluit tussentijdse wijziging van de Verordening jeugdhulp gemeente Kerkrade 2015**
6	**Bespreekstukken**
6.1	**Ontwerpbesluit initiatiefvoorstel referendumverordening**
6.2	**Ontwerpbesluit Rekenkamerrapport burgerparticipatie**
6.3	**Ontwerpbesluit grondexploitatie project Industriestraat-Koempelstraat**
6.4	**Ontwerpbesluit "vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving"**
6.5	**Ontwerpbesluit wijziging bemensing commissies**
7	**Sluiting**

Agendapunt nr.: 2

Besluitenlijst
van de openbare raadsvergadering,
gehouden op woensdag 11 december 2024
om 18.00 uur

Nr. 25it00222

Aanwezige raadsleden: M.H.A. Charlier, R.F.A.C. Creusen, J.P.J. Essers, A.M.J.N. Fischer-Otten, S.H.G. Gorissen, A. Gramsma, G.M.A. Haas, N.M. Heijltjes, R.T.A.L. Hoofs , L.A. Jongen, N. Krasovec, M.A.K.J. Laumann, M. Meijer, J.P.J. Noël, B.H.J.J. Oerlemans, A.R.J. Otten, N. Paul-Ubachs, D.H.M. Pouwels, J.P.J. Ritterbeeks, J. Rozema, L.H.J.F. Schlenter, A.J.C. Snijders-Mahr, M.M.K. Struver, R.L.K. Vinken, H. Vleugels, J.M. Wetzels en A.C. Wevers

Afwezige raadsleden: J.A. Severins, C.J.A. Szalata-Thomas

Voorzitter: 1e deel t/m besloten agendapunt: plaatsvervangend voorzitter dhr. L.A. Jongen en vervolg dr. T.P. Dassen-Housen

Griffier: mr. drs. D. Franssen

College: Voltallig college vanaf agendapunt 4

Van deze vergadering is een video-opname beschikbaar via:
Agenda Kerkrade - Gemeenteraad woensdag 11 december 2024 18:00 - 22:00 - iBabs Publieksportaal

1 Opening

De plaatsvervangend voorzitter dhr. Leo Jongen opent de vergadering om 18.00 uur.

De plaatsvervangend voorzitter neemt de presentie op. Afgemeld zijn mevrouw Szalata en de heer Severins.

2 Vaststellen agenda

Dhr. Krasovec (Ons Kerkrade) stelt voor om agendapunt 11.2, het ontwerpbesluit actualisatie rechtspositie raads- en commissieleden, te agenderen als akkoordstuk 10.7 omdat in deze het bespreekpunt 'spookraadslid' uit de commissie van tafel is. Dit was de enige reden waarom het als bespreekstuk stond want het inhoudelijke stuk was verder akkoord voor de commissie. Het amendement van de SP zal wel als los stuk besproken worden.

Besluit: De agenda wordt unaniem gewijzigd vastgesteld.

Het lootje voor de spreekvolgorde is nummer 11 behorend bij mevr. Paul, Burgerbelangen. De spreekvolgorde begint bij de fractie van Burgerbelangen.

De vergadering wordt geschorst om 18.12 uur en gaat met gesloten deuren verder.

3 Besloten gedeelte i.v.m. aanbeveling herbenoeming burgemeester

De plaatsvervangend voorzitter heropent de vergadering openbaar om 18:35 uur.

De plaatsvervangend voorzitter geeft een korte toelichting op agendapunt 3 en concludeert dat de raad besloten heeft om burgemeester Dassen aan te bevelen bij de minister voor herbenoeming.

Mevrouw Dassen-Housen bedankt de raad voor het in haar gestelde vertrouwen en neemt het voorzitterschap van de heer Jongen over.

4 Instellen commissie geloofsbrieven

De commissie geloofsbrieven wordt ingesteld in de personen van de heer Vleugels, de heer Charlier en de heer Schlenter voor de controle van de brieven van zowel de kandidaat wethouders als de nieuwe raadsleden.

De vergadering wordt geschorst voor het onderzoek om 18.41 uur.

Heropening van de vergadering om 18.50 uur.

Dhr. Schlenter voert het woord namens de commissie geloofsbrieven en meldt dat er voor zowel mevr. Heijltjes als dhr. Vinken geen zaken zijn die een benoeming in de weg staan.

De burgemeester deelt de conclusies van de risicoanalyses van de wethouders waarbij de conclusie is dat er voor beide kandidaten geen risico's zijn die een benoeming in de weg staan of op dit moment maatregelen nodig zijn.

5 Ontwerpbesluit benoeming wethouders

Er wordt geen gebruik gemaakt van de beraadslaging, er wordt direct over gegaan tot een geheime schriftelijke stemming.

Stemverklaring:-

Raadsbesluit:

I. in te trekken het raadsbesluit van 25 mei 2022 voor wat betreft de benoeming van de heer T.W. Weijers als wethouder voor een dienstbetrekking van 1,0 fte
II. mevrouw N.M. Heijltjes te benoemen tot wethouder voor een dienstbetrekking van 0,5 fte;
III. de heer R.L.K. Vinken te benoemen tot wethouder voor een dienstbetrekking van 0,5 fte;
IV. dit besluit per datum van besluitvorming in werking te laten treden

Het stembureau bestaande uit de leden mevrouw Laumann, de heer Hoofs en de heer Struver telt de stemmen.

Uitslag: mevr. N. M. Heijltjes: 27 stemmen voor, 0 stemmen tegen
Dhr. R.L.K. Vinken: 27 stemmen voor, 0 stemmen tegen.

Mevrouw Heijltjes legt in handen van de voorzitter de eed af en neemt plaats aan de collegetafel.
De heer Vinken legt in handen van de voorzitter de eed af en neemt plaats aan de collegetafel.

6 Ontwerpbesluit toelating raadsleden

Door het centraal stembureau zijn dhr. Maurice Hermans en dhr. Jos Schneider benoemd als raadsleden van de gemeenteraad van Kerkrade.

Dhr. Charlier voert het woord namens de commissie geloofsbrieven en meldt dat zowel dhr. Hermans als dhr. Sneider voldoende aan de vereisten uit de Gemeentewet en gemeenteraad over kan gaan tot toelating als leden van de gemeenteraad.

Stemverklaring:-

Raadsbesluit:

I. toe te laten als lid van de raad van de gemeente Kerkrade:
Hermans, M.A.G.H. (Maurice) (m)
Schneider J.A. (Jos) (m)

II. dit besluit te verzenden aan de voorzitter van het centraal stembureau voor de verkiezingen van de leden van de raad van de gemeente Kerkrade.

Uitslag: unaniem aangenomen

De heer Hermans legt in handen van de voorzitter de eed af en neemt plaats aan de raadstafel.
De heer Schneider legt in handen van de voorzitter de verklaring en belofte af en neemt plaats aan de raadstafel.

7 Ontwerpbesluit inzake benoeming lid Rekenkamer Kerkrade

Dhr. L. Cloodt wordt bedankt voor zijn jarenlange inzet als voorzitter van de Rekenkamer.

De heer van Beusekom wordt voorgedragen door de Rekenkamer en de commissie AZM als nieuw lid van de Rekenkamer.

Stemverklaring:-

Raadsbesluit:

I. De heer R. van Beusekom te benoemen als lid van de Rekenkamer Kerkrade voor een periode van zes jaar.

II. De heer S. Hannen, voor de resterende duur van zijn zittingstermijn aan te wijzen als voorzitter van de Rekenkamer Kerkrade

Uitslag: aangenomen zonder stemming

De heer van Beusekom legt in handen van de voorzitter de verklaring en belofte af.

De vergadering wordt geschorst om 19.12 uur

Heropening van de vergadering om 20.15 uur.

Dhr. Charlier is afwezig vanaf 20.15 uur.

8 Goedkeuring besluitenlijst raadsvergadering 13 november 2024

Besluit: De besluitenlijst van 13 november 2024 wordt ongewijzigd vastgesteld.

9 Ingekomen stukken

Besluit: de ingekomen stukken worden conform voorstel afdoening vastgesteld.

10 Akkoordstukken

10.1 Ontwerpbesluit jaarlijkse actualisatie APV

Stemverklaring:-

Raadsbesluit:

I. De Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Kerkrade 2024 in te trekken en de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Kerkrade 2025 vast te stellen.

Uitslag: aangenomen zonder stemming

10.2 Ontwerpbesluit Preventie- en Handhavingsplan 'Jeugd & Middelen Zuid Limburg 2025-2028'

Stemverklaring:-

Raadsbesluit:

I. Het 'Zuid-Limburgs beleidsplan Preventie en Handhaving Jeugd & Middelen 2025-2028' vast te stellen

Uitslag: aangenomen zonder stemming

10.3 Ontwerpbesluit zienswijze 2e begrotingswijziging WOZL/WSP

Stemverklaring:-

Raadsbesluit:

I. Een positieve zienswijze af te geven op de tweede begrotingswijziging 2024 GR WOZL;
II. Een positieve zienswijze af te geven op de tweede begrotingswijziging 2024 GR WSP Parkstad;
III. De incidentele subsidie te alloceren binnen het Participatiebudget conform de van rijkswege bedoelde doelbestemming.

Uitslag: aangenomen zonder stemming

10.4 Ontwerpbesluit inzake nieuwe subsidieverordening

Stemverklaring:-

Raadsbesluit:

I. In te stemmen met de 'Algemene Subsidieverordening vrijwilligersorganisaties gemeente Kerkrade 2025'.

Uitslag: aangenomen zonder stemming

10.5 Ontwerpbesluit aanvragen subsidie rond Ontplofbare Oorlogsresten

Stemverklaring:-

Raadsbesluit:

I. Een subsidieverzoek in te dienen bij het ministerie van Binnenlandse Zaken om een bijdrage uit het gemeentefonds uit te keren van 68% van de in 2023 en 2024 gemaakte kosten rond Ontplofbare Oorlogsresten. Totale kosten werkzaamheden: 57.400 euro ex btw.

Uitslag: aangenomen zonder stemming

10.6 Ontwerpbesluit stimuleringsregeling groene daken en gevels

Stemverklaring:-

Raadsbesluit:

I. Vast te stellen de Verordening "Stimuleringsregeling groendaken en groengevels Gemeente Kerkrade 2025-2027"

Uitslag: aangenomen zonder stemming

10.7 Ontwerpbesluit actualisatie rechtspositie raads- en commissieleden

Amendement ingediend door de fractie SP bij verordening rechtspositie raads- en commissieleden 2025

De raad van de gemeente Kerkrade,

Constaterende dat:
- Alle raadsleden voor hun raadswerk in 2024 een vergoeding van 1503,12 euro bruto per maand ontvangen.
- Alle raadsleden daarnaast een onkostenvergoeding van 215,51 euro per maand ontvangen (belastingvrij).
- Alle raadsleden daarnaast per jaar 138 euro tegemoetkoming ziektekosten ontvangen.
- Fractievoorzitters naast hun raadsvergoeding nog een extra vergoeding van minimaal 90 euro ontvangen, en er per fractielid 12 euro per maand bijkomt.

▪ Leden van de vertrouwenscommissie voor hun werkzaamheden ook een extra vergoeding ontvangen.
▪ Commissieleden per commissievergadering ruim 96 euro ontvangen.
▪ Raads- en commissieleden daarnaast nog recht hebben op een reiskostenvergoeding.
▪ Artikel 3.1.4. lid 1 van de regeling rechtspositiebesluit politieke ambtsdragers stelt, dat een commissie slechts een bijzondere commissie is, als deze 'niet redelijkerwijs tot het reguliere werk van raadsleden behoort.'
▪ Het presidium en de werkgeverscommissie noodzakelijke commissies zijn die elke raad nodig heeft, vergelijkbaar met het seniorenconvent en derhalve tot het reguliere raadswerk gerekend moeten worden.

Overwegende dat:
• de meeste raads- en commissieleden naast hun reguliere raadswerk regelmatig extra commissiewerkzaamheden verrichten en politieke partijen commissiewerk en andere extra taken onderling kunnen verdelen.
• Het aantal raadsvergaderingen beperkt is tot gemiddeld 8 maal per jaar en slechts zelden de volle 3 uur nodig heeft.
• Het aantal commissievergaderingen van de AZM en de BenS in 2024 zelfs beperkt waren tot 6 wegens een gebrek aan agendapunten.
• Er dus gemiddeld 4 maanden zijn waarin er geen raads- en commissieraadsvergaderingen zijn, maar er wel raadsvergoedingen worden uitgekeerd.
• Er derhalve voldoende tijd overblijft voor allerhande andere werkzaamheden of activiteiten die horen bij het raadswerk.
• De raadswedde een 'vergoeding' is voor verrichte werkzaamheden en niet te vergelijken is met een salaris voor een dienstbetrekking.
• Er met de huidige verhoging van de gemeentelijke belastingen offers van de burgers worden gevraagd, die hen fors raken in de portemonnee.
• Er een verkeerd signaal wordt afgegeven als raadsleden zichzelf wel extra gaan belonen, terwijl tegelijkertijd alle belastingen voor burgers verhoogd worden.

Gelet op:
• De financieel slechte positie van de gemeente, de mogelijke toekomstige bezuinigingen en het toekomstige 'financiële ravijnjaar' 2026.

Besluit:
Artikel 2 in zijn geheel uit de verordening rechtspositie raads- en commissieleden gemeente Kerkrade 2025 te schrappen.

En gaat over tot de orde van de dag,

<u>Uitslag amendement:</u>
Voor: 2 (SP)
Tegen: 24

<u>Het amendement is verworpen</u>

Stemverklaring:-

Raadsbesluit:

I. De 'Verordening rechtspositie Raads- en Commissieleden 2019' inclusief de toelichting daarop per 1 januari 2025 in te trekken.
II. De 'Verordening rechtspositie Raads- en Commissieleden 2025' inclusief de toelichting daarop vast te stellen en vanaf 1 januari 2025 in werking te laten treden.

Uitslag: unaniem aangenomen

11 Bespreekstukken

11.1 Ontwerpbesluiten tarievennota

De raad bespreekt het ontwerpbesluit in twee termijnen. Portefeuillehouder is wethouder Paas.

Toezegging 30: wethouder Paas zegt toe ambtelijk uit te laten zoeken hoeveel verenigingen een eigen accommodatie hebben om zo het totaalbeeld te krijgen hoeveel verenigingen mogelijk last hebben van de 10 % ozb verhoging.

Dhr. Creusen verzoekt om het raadsvoorstel gesplitst in stemming te brengen waarbij de verordening op de onroerendezaakbelastingen 2025 apart in stemming wordt gebracht. Voorstel akkoord.

Stemverklaring dhr. Gorissen (PvdA):
Niemand vindt het leuk om lasten te verhogen en de PvdA weet dat veel burgers moeite hebben om financieel rond te komen. Maar we hebben als gemeente veel taken uit te voeren en een aanzienlijk deel van die taken zijn verplicht door het Rijk. Kortom, daar valt niet te bezuinigen en 70% van de begroting gaat bovendien naar het sociaal domein. Als je niet wil kiezen voor het verhogen van je lasten voor het verhogen van de OZB, loop je een groot risico. Niet kiezen voor lastenverzwaring leidt volgens de PvdA tot het niet uitvoeren van taken die mensen direct raken als het gaat om gezondheid, re-integratie of andere sociale taken. De PvdA wil daar absoluut niet aan tornen en stemt dus voor de tarieven nota.

Raadsbesluit:

Verordening op de heffing en invordering van onroerendezaakbelastingen 2025

1. In te trekken de Verordening op de heffing en de invordering van onroerendezaakbelastingen 2023 vastgesteld d.d. 14 december 2023;
2. Vast te stellen de volgende "Verordening op de heffing en de invordering van onroerendezaakbelastingen 2025" welke als bijlage bij dit besluit is toegevoegd en als zodanig deel uitmaakt van dit besluit;
3. De datum van intrekking van de onder 1. vermelde verordening is gelijk aan de datum van inwerkingtreding van de onder 2. vermelde verordening;
4. De onder 2. vermelde verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2025.

Uitslag:

Voor: 21
Tegen: 5 (CDA (2), VVD (1) en SP (2))

Tarievennota bestaande uit:

Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing 2025 inclusief de daarbij behorende tarieventabel

1. In te trekken de "verordening op de heffing en de invordering van afvalstoffenheffing 2024" vastgesteld d.d. 20 december 2023;
2. Vast te stellen de volgende "Verordening op de heffing en de invordering van afvalstoffenheffing 2025" welke als bijlage bij dit besluit is toegevoegd en als zodanig deel uitmaakt van dit besluit;
3. De datum van intrekking van de onder 1. vermelde verordening is gelijk aan de datum van inwerkingtreding van de onder 2. vermelde verordening;
4. De onder 2. vermelde verordening treedt in werking met ingang 1 januari 2025.

Uitslag: unaniem aangenomen

Verordening op de heffing en invordering van rioolheffing 2025

1. In te trekken de Verordening op de heffing en de invordering van rioolrechten 2024 vastgesteld d.d. 20 december 2023;
2. Vast te stellen de volgende "Verordening op de heffing en de invordering van rioolheffing 2025" welke als bijlage bij dit besluit is toegevoegd en als zodanig deel uitmaakt van dit besluit;
3. De datum van intrekking van de onder 1. vermelde verordening is gelijk aan de datum van inwerkingtreding van de onder 2. vermelde verordening;
4. De onder 2. vermelde verordening treedt met ingang 1 januari 2025 in werking.

Uitslag: unaniem aangenomen

Verordening op de heffing en invordering van hondenbelasting 2025

1. In te trekken de Verordening op de heffing en de invordering van hondenbelasting 2024 vastgesteld d. 20 december 2023;
2. Vast te stellen de volgende "Verordening op de heffing en de invordering van hondenbelasting 2025" welke als bijlage bij dit besluit is toegevoegd en als zodanig deel uitmaakt van dit besluit;
3. De datum van intrekking van de onder 1. vermelde verordening is gelijk aan de datum van inwerkingtreding van de onder 2. vermelde verordening;
4. De onder 2. vermelde verordening treedt in werking met ingang 1 januari 2025.

Uitslag: unaniem aangenomen

Verordening op de heffing en invordering van parkeerbelastingen 2025 inclusief de daarbij behorende tarieventabel

1. In te trekken de gewijzigde verordening op de heffing en de invordering van parkeerbelasting 2024 vastgesteld d.d. 20 december 2023;

2. Vast te stellen de volgende "Verordening op de heffing en de invordering van parkeerbelasting 2025" inclusief de daarbij behorende tarieventabel welke als bijlagen bij dit besluit zijn toegevoegd en als zodanig deel uitmaken van dit besluit;
3. De datum van intrekking van de onder 1. vermelde verordening is gelijk aan de datum van inwerkingtreding van de onder 2. vermelde verordening;
4. De onder 2. vermelde verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2025.

Uitslag: unaniem aangenomen

Verordening op de heffing en invordering van toeristenbelasting 2025

1. In te trekken de Verordening op de heffing en de invordering van toeristenbelasting 2024 vastgesteld d.d. 20 december 2023;
2. Vast te stellen de volgende "Verordening op de heffing en de invordering van toeristenbelasting 2025" welke als bijlage bij dit besluit is toegevoegd en als zodanig deel uitmaakt van dit besluit;
3. De datum van intrekking van de onder 1. vermelde verordening is gelijk aan de datum van inwerkingtreding van de onder 2. vermelde verordening;
4. De onder 2. vermelde verordening treedt in werking met ingang 1 januari 2025.

Uitslag: unaniem aangenomen

Verordening op de heffing en invordering van leges 2025 inclusief de daarbij behorende tarieventabel

1. In te trekken de verordening op de heffing en de invordering van leges 2024 vastgesteld d.d. 20 december 2023, inclusief de daarbij behorende tarieventabel.
2. Vast te stellen de volgende "Verordening op de heffing en de invordering van leges 2025" inclusief de daarbij behorende tarieventabel welke als bijlagen bij dit besluit zijn toegevoegd en als zodanig deel uitmaken van dit besluit;
3. De datum van intrekking van de onder 1. vermelde verordening is gelijk aan de datum van inwerkingtreding van de onder 2. vermelde verordening;
4. De onder 2. vermelde verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2025.

Uitslag: unaniem aangenomen

Verordening op de heffing en invordering van marktgelden en marktpromotiegelden gemeente Kerkrade 2025

1. In te trekken de Verordening op de heffing en de invordering van marktgelden en marktpromotiegelden gemeente Kerkrade 2024 vastgesteld d.d. 20 december 2023;
2. Vast te stellen de volgende "Verordening op de heffing en de invordering van marktgelden en marktpromotiegelden gemeente Kerkrade 2025" welke als bijlage bij dit besluit is toegevoegd en als zodanig deel uitmaakt van dit besluit;
3. De datum van intrekking van de onder 1. vermelde verordening is gelijk aan de datum van inwerkingtreding van de onder 2. vermelde verordening;
4. De onder 2. vermelde verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2025.

Uitslag: unaniem aangenomen

Verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten 2025 inclusief de daarbij behorende tarieventabel

1. In te trekken de Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten 2024 vastgesteld d.d. 20 december 2023 inclusief de daarbij behorende tarieventabel;
2. Vast te stellen de volgende "Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten 2025" inclusief de daarbij behorende tarieventabel welke als bijlagen bij dit besluit zijn toegevoegd en als zodanig deel uitmaken van dit besluit;
3. De datum van intrekking van de onder 1. vermelde verordening is gelijk aan de datum van inwerkingtreding van de onder 2. vermelde verordening;
4. De onder 2. vermelde verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2025.

Uitslag: unaniem aangenomen

Verordening op de heffing en invordering van precariobelasting 2025 inclusief de daarbij behorende tarieventabel

1. In te trekken de Verordening op de heffing en de invordering van precariobelasting 2024 vastgesteld d.d. 20 december 2023, inclusief de daarbij behorende tarieventabel;
2. Vast te stellen de volgende "Verordening op de heffing en de invordering van precariobelasting 2025" inclusief de daarbij behorende tarieventabel welke als bijlagen bij dit besluit zijn toegevoegd en als zodanig deel uitmaken van dit besluit;
3. De datum van intrekking van de onder 1. vermelde verordening is gelijk aan de datum van inwerkingtreding van de onder 2. vermelde verordening;
4. De onder 2. vermelde verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2025 bekendmaking.

Uitslag: unaniem aangenomen

Verordening op de heffing en invordering van reclamebelasting 2025 inclusief de daarbij behorende tarieventabel

1. In te trekken de Verordening op de heffing en de invordering van reclamebelasting 2024 vastgesteld d.d. 20 december 2023;
2. Vast te stellen de volgende "Verordening op de heffing en de invordering van reclamebelasting 2025" inclusief de daarbij behorende tarieventabel welke als bijlagen bij dit besluit zijn toegevoegd en als zodanig deel uitmaken van dit besluit zijn toegevoegd en als zodanig deel uitmaken van dit besluit;
3. De datum van intrekking van de onder 1. vermelde verordening is gelijk aan de datum van inwerkingtreding van de onder 2. vermelde verordening;
4. De onder 2. vermelde verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2025.

Uitslag: unaniem aangenomen

Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2025

1. In te trekken de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2024 vastgesteld d.d. 20 december 2023;
2. Vast te stellen de volgende "Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2025" welke als bijlage bij dit besluit is toegevoegd en als zodanig deel uitmaakt van dit besluit;
3. De datum van intrekking van de onder 1. vermelde verordening is gelijk aan de datum van inwerkingtreding van de onder 2. vermelde verordening;
4. De onder 2. vermelde regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2025.

Uitslag: unaniem aangenomen

12 Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 22.07 uur.

Vastgesteld door de raad van de gemeente Kerkrade in de vergadering van 12 februari 2025

De voorzitter,

dr. T.P. Dassen-Housen

De griffier,

plv. griffier

mr. drs. D.G.M.G. Franssen

Ingekomen stukken raad 12 februari 2025, nr. 25it00221

Gemeente Kerkrade

Overige ingekomen post

Datum plaatsing	Onderwerp	Afzender	Advies	Toelichting	Datum raadsvergadering	Datum reactie
04-02-2025	kaderbrief begroting 2026	Omgevingsdienst Zuid-Limburg	Ter kennisname		12-02-2025	
04-02-2025	brief reactie windturbines omgeving Herzogenrath	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	
04-02-2025	VNG hervat deelname aan IZA en gesprekken over AZWA	Vereniging van Nederlandse Gemeenten	Ter kennisname		12-02-2025	
04-02-2025	ledenraadpleging aanpassen maximale borg woningcorporaties	Vereniging van Nederlandse Gemeenten	Ter kennisname		12-02-2025	
04-02-2025	mogelijke oplossing voor het stikstofprobleem	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	
04-02-2025	nieuwsbrief visie vrijetijdseconomie: bestemming Zuid-Limburg 2030	visie vrijetijdseconomie: bestemming Zuid-Limburg 2030	Ter kennisname	Deze visie wordt uitgevoerd door de 16 Zuid-Limburgse gemeenten in samenwerking met de Provincie Limburg, Stadsregio Parkstad en de	12-02-2025	

Agendapunt nr.: 4

Gemeente Kerkrade

				programmamanager Vrijetijdseconomie		
31-01-2025	Kaderbrief ODZL met bezuinigingsscenario's	Omgevingsdienst Zuid Limburg	Ter kennisname		12-02-2025	
31-01-2025	Vastgesteld: 2e Begrotingswijziging 2024 - GR WSP Parkstad	WSP	Ter kennisname	25i0008800	12-02-2025	
31-01-2025	Vastgesteld: 2e Begrotingswijziging 2024 - GR WOZL	WOZL	Ter kennisname	25i0008801	12-02-2025	
31-01-2025	Windmolens	Geanonimiseerd	Ter kennisname	25i0008911	12-02-2025	
30-01-2025	voortzetten skaeve huse	gemeente Heerlen	Ter kennisname		12-02-2025	
30-01-2025	stop het doorplaatsen van kinderen in de jeugdzorg	Stichting Het Vergeten Kind	Ter kennisname		12-02-2025	
28-01-2025	Brand onveilige situatie - met name in de nachtelijke uren - in het senioren woongebouw Lupinehof aan de Lupinestraat te Kerkrade	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	
28-01-2025	artikel stikstofproblematiek	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	

Ingekomen stukken raad 12 februari 2025, nr. 25it00221

Gemeente Kerkrade

22-01-2025	officiële klacht tegen SGL wegens het onterecht vertrekken van lopers aan firma	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	
21-01-2025	vernieuwde versie bezwaarschrift inzake Lupinehof	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	
21-01-2025	navraag termijn bezwaarclausule (overschreden)	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	
21-01-2025	oproep voor meer vrouwen in de lokale politiek	Vereniging van Nederlandse Gemeenten	Ter kennisname		12-02-2025	
20-01-2025	Reactie SP op antwoordbrief accountant	Fractie SP	Ter kennisname		12-02-2025	
20-01-2025	"Toekomstbestendige huisvesting brandweerkazernes - VRZL"	Veiligheidsregio Zuid-Limburg	Ter kennisname		12-02-2025	
16-01-2025	bezwaarschrift inzake Lupinehof	geanonimiseerd	Om pre-advies aan college		12-02-2025	
16-01-2025	voorgenomen besluit AB GR WOZL inzake 2e begrotingswijziging 2024 GR WOZL	GR WOZL	Ter kennisname		12-02-2025	
16-01-2025	voorgenomen besluit AB GR WSP Parkstad	GR WSP Parkstad	Ter kennisname		12-02-2025	

Gemeente Kerkrade

	2e begrotingswijziging GR WSP Parkstad					
16-01-2025	Concept 1e Begrotingswijziging 2025	GR WSP Parkstad	Om pre-advies aan college		12-02-2025	
16-01-2025	Concept 1e begrotingswijziging 2025 GR WOZL	WOZL	Om pre-advies aan college		12-02-2025	
15-01-2025	reactie op mail van openbare orde en veiligheid inzake verkeerd parkeren verhuisauto	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	
15-01-2025	persbericht oprichting Beroepsvereniging voor EHBO	BeroepsVereniging voor Eerste HulpVerleners	Ter kennisname		12-02-2025	
15-01-2025	Kadernota 2025 - 2028	Kredietbank Limburg	Ter kennisname		12-02-2025	
14-01-2025	artikel 'relatie tussen temperatuurstijging oceaanwater en aardse opwarming'	geanonimiseerd	Ter kennisname	geanonimiseerde bijlagen volgen nog	12-02-2025	
14-01-2025	ledenbrief Lbr.25/001: extra vacatureronde VNG-bestuur en commissies	Vereniging van Nederlandse Gemeenten	Ter kennisname		12-02-2025	

Ingekomen stukken raad 12 februari 2025, nr. 25it00221

Gemeente Kerkrade

14-01-2025	klacht over verkeershinderend gedrag bij verhuizing SGL Lupinestraat	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	
14-01-2025	regionaal woonbehoefteonderzoek Parkstad Limburg 2024-2034	Stadsregio Parkstad Limburg, Bestuurscommissie Wonen & Herstructurering	Ter kennisname		12-02-2025	
09-01-2025	Verkeersveiligheid verhuizing	Geanonimiseerd	Ter kennisname	25i0003125	12-02-2025	
07-01-2025	ingesproken tekst op antwoordapparaat	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	
07-01-2025	Besluit handhavingsverzoek inzake Lupinehof	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	
07-01-2025	motie vreemd aan de orde van de dag : Huisvesten van statushouders in Westerkwartier	gemeente Westerkwartier	Ter kennisname		12-02-2025	
07-01-2025	motie meer taken meer knaken	gemeente Tyrnaalo	Ter kennisname		12-02-2025	
07-01-2025	persbericht nieuwe leden Raad van Toezicht	WMC	Ter kennisname		12-02-2025	
07-01-2025	ledenbrief 24/051 model	Vereniging van Nederlandse Gemeenten	Ter kennisname		12-02-2025	

Gemeente Kerkrade

	participatieverordening 2024					
07-01-2025	artikel inzake vuurwerk	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	
07-01-2025	eindejaarsartikel: het is al zo vaak gezegd: CO2 boven 380 ppm werkt nauwelijks	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	
07-01-2025	informatiebrief BsGW december 2024	BsGW	Ter kennisname		12-02-2025	
07-01-2025	werkplan 2025	Ruilwinkel Kerkrade	Ter kennisname		12-02-2025	
20-12-2024	ontvangstbevestiging	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	
19-12-2024	Begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2030	Het Martin Buber	Ter kennisname		12-02-2025	
19-12-2024	besluitvorming inzake toekenningen van middelen vanuit de Regio Deal Parkstad Limburg II 3e tranche	Stadsregio Parkstad Limburg	Ter kennisname			
18-12-2024	BsGW falen	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	
17-12-2024	Toezichtvorm begroting 2025	provincie Limburg	Ter kennisname		12-02-2025	
17-12-2024	bestuursrapportage 3e kwartaal 2024	BsGW	Ter kennisname		12-02-2025	
17-12-2024	OZB en de leugentjes	geanonimiseerd	Ter kennisname	24i0065717	12-02-2025	15-01-2025

Ingekomen stukken raad 12 februari 2025, nr. 25it00221

Gemeente Kerkrade

12-12-2024	raadsinformatiebrief SVREZL Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg	De Bestuurscommissie Economie en Toerisme van Stadsregio Parkstad Limburg	Ter kennisname		12-02-2025	
11-12-2024	status-update over de periode 1 januari 2024 tot en met 1 oktober 2024	WoonWijzerWinkel Limburg	Ter kennisname		12-02-2025	
10-12-2024	vraag m.b.t. brief van 5 december waarom deze nog niet in Ibabs staat	geanonimiseerd	Ter kennisname	wordt afgehandeld door griffie	12-02-2025	
10-12-2024	reactie op Vereniging Eigen Huis rapport : reactie op ledenpeiling seniorvriendelijkheid gemeente	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	
10-12-2024	verslag vergadering AB GR Reinigingsdiensten Rd4 31-10-2024; besluitenlijst 05-12-224 vergadering AB GR Reinigingsdiensten Rd4	Rd4	Ter kennisname		12-02-2025	

Ingekomen stukken raad 12 februari 2025, nr. 25it00221

Gemeente Kerkrade

10-12-2024	officiële klacht overlast en uitlokking door SGL personeel in Lupinehof.	geanonimiseerd	Ter kennisname	24i0064609	12-02-2025	
09-12-2024	Antwoordbrief accountant aan SP	Deloitte	Ter kennisname	24i0064721	12-02-2025	
05-12-2024	Reglement van Orde	geanonimiseerd	Ter kennisname	wordt afgehandeld door griffie	12-02-2025	
05-12-2024	verduidelijking en onderbouwing inzake huisvesting cliënten SGL in Lupinehof	geanonimiseerd	Ter kennisname		12-02-2025	
05-12-2024	ontslagbrief op zondag	geanonimiseerd	Ter kennisname	24i0064063	12-02-2025	
05-12-2024	oprichten Senioren Bewonerscommissie Lupinehof	geanonimiseerd	Ter kennisname	24i0064334	12-02-2025	
05-12-2024	ledenpeiling over seniorvriendelijkheid gemeente	Vereniging Eigen Huis	Ter kennisname		12-02-2025	

Ingekomen stukken raad 12 februari 2025, nr. 25it00221

Gemeente Kerkrade

Raadsinformatiebrieven

Datum plaatsing	Datum stuk	Onderwerp	Toelichting	Portefeuillehouder
05-02-2025	04-02-2025	Actualiteit Transitievisie Warmte (toezegging 252 en 253)	ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	van Drunen
03-02-2025	03-02-2025	Informatiebrief Open air concert	ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	Heijtljes/Schlangen
03-02-2025	03-02-2025	Verlenging en uitbreiding Oekraïense opvanglocatie Hammolenweg Kerkrade	ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	Roland
29-01-2025	29-01-2025	Urban Parkstad Scan	ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	
29-01-2025	29-01-2025	Informatiebrief motie 24it03865 behoud en promotie dialect	ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	Schlangen
28-01-2025	28-01-2025	Tijdelijk Noodfonds Energie	ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	
28-01-2025	27-01-2025	informatiebrief Addendum op Toekomstvisie Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad	ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025; tevens geplaatst bij commissie B&S 28 januari 2025	Paas
22-01-2025	21-01-2025	nieuwe huisstijl en website	ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	

Ingekomen stukken raad 12 februari 2025, nr. 25it00221

Gemeente Kerkrade

15-01-2025	15-01-2025	Lupinehof	advies ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	Paas
22-01-2025	13-01-2025	informatiebrief Algemene Uitkering Decembercirculaire 2024	ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	Paas
19-12-2024	18-12-2024	inkooptraject Wmo 2026	advies ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	
18-12-2024	18-12-2024	informatiebrief maatregelen jaarwisseling 2024/2025	advies ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	Dassen-Housen
06-01-2025	17-12-2024	Voortgang XONAR, Pactum, VIA jeugd, Mutsaers en Taskforce	advies ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	van Drunen
18-12-2024	17-12-2024	informatiebrief toezegging 233 windturbines aan de grens (tussenbericht)	advies ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	van Drunen
18-12-2024	17-12-2024	zienswijze college initiatiefvoorstel referendumverordening HvV	advies ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	
17-12-2024	17-12-2024	Aansprakelijkstelling Gemeente Kerkrade	advies ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 febr 2025	
17-12-2024	16-12-2024	informatiebrief; dialect	advies ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	Schlangen

Ingekomen stukken raad 12 februari 2025, nr. 25it00221

Gemeente Kerkrade

13-12-2024	12-12-2024	Stadspas	ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	Roland
11-12-2024	10-12-2024	informatiebrief; tussenbericht motie lobby hoofdkwartier Einstein Telescoop in de regio	advies ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2024	Dassen-Housen
10-12-2024	10-12-2024	Informatiebrief Impuls voor toekomstbestendig centrum	ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	Geers
10-12-2024	09-12-2024	informatiebijeenkomst inzake Het Martin Buber	informatiebijeenkomst 16 januari 2025	Schlangen
05-12-2024	05-12-2024	informatiebrief; Kerkrade in Cijfers 2023	ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	Schlangen
05-12-2024	05-12-2024	managementinformatie Sociaal Domein	ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	
05-12-2024	04-12-2024	informatiebrief; Prestatieafspraken jaarschijf 2025	ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	Geers

Gemeente Kerkrade

Ingekomen stukken raad 12 februari 2025, nr. 25it00221

Vragen ex artikel 38 RvO Raad

Datum vraag	Datum stuk	Onderwerp	Toelichting	Datum antwoord
28-12-2024	28-12-2024	SP; door de gemeente Kerkrade gemaakte kosten m.b.t. rechtszaken/geschillen.	voor beantwoording aan het college: ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	
13-12-2024	13-12-2024	BB; preventieve crisiscommunicatie	voor beantwoording aan het college; ter kennisname naar ingekomen stukken raad 12 februari 2025	23-12-2024

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Kerkrade in zijn openbare vergadering d.d. 12 februari 2025

De voorzitter van de raad,

Dr. T.P. Dassen-Housen

De griffier,

mr. drs. D.G.M.G. Franssen

plv. griffier

Gemeente Kerkrade

ARCHIEF
Agendapunt nr.: 5.1

Registratienummer: 24it03768

Sector: Burger	**Kerkrade,** 16 december 2024

Aanbiedingsbrief

aan de raad.

Nr.: 24it03768

Hierbij bieden wij u ter overweging en beslissing een ontwerpbesluit, nr. 24Rb065, inzake vaststelling Toekomstvisie op Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg aan.

In de nota van toelichting, nr. 24Tl054, die het ontwerpbesluit vergezelt, zijn de overwegingen en nadere gronden aangegeven waarop het ontwerpbesluit berust.

Het college,

dr. T.P. Dassen-Housen

De secretaris,

R.M.J.S. Stijns

MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C017135
www.fsc.org

Parkstad Limburg
Gemeente Kerkrade maakt deel uit van Parkstad Limburg

Gemeente Kerkrade

Conform ontwerpbesluit is besloten in de raadsvergadering d.d. 12-2-2025

Ontwerpbesluit

Nr.: 24Rb065

De raad van de gemeente Kerkrade;

overwegende,
- De verplichtingen vanuit de nieuwe wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting

kennis genomen hebbende van,
- de nota van toelichting, nr. 24Tl054, behorende bij dit besluit;
- de beraadslagingen in de commissie Burgers en Samenleving d.d. 28 januari 2025

gelet op,
- **programma:** 6 Sociaal Domein
- **gemeentelijk/regionaal beleidskader:** Wonen, Welzijn en Zorg
- **wetsartikel:** Wet versterking regie volkshuisvesting

besluit:

I. De Toekomstvisie op Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg vast te stellen.

Aldus vastgesteld door de raad der gemeente Kerkrade in zijn openbare vergadering d.d. 12 februari 2025.

De voorzitter van de raad,

dr. T.P. Dassen-Housen.

De griffier,

plv. griffier.

mr. drs. D.G.M.G. Franssen.

MIX
Papier uit verantwoorde herkomst
FSC® C017135
FSC www.fsc.org

Parkstad Limburg
Gemeente Kerkrade maakt deel uit van Parkstad Limburg

Gemeente Kerkrade

Nota van toelichting

Nummer.: 24Tl054	**Kerkrade, 14 januari 2025**

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 24Rb065

Onderwerp
Toekomstvisie op Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg

Beslispunten
De Toekomstvisie op Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg vaststellen.

Inleiding
a. Aanleiding
De nieuwe wet "Versterking Regie op de Volkshuisvesting" verplicht gemeenten om zoals het er nu voorstaat om uiterlijk in 2026 een volkhuisvestingsprogramma (dit omvat o.a. de woonvisie en een visie op wonen zorg en welzijn) vast te stellen, waarbij ook aandacht dient te zijn voor de huisvesting van allerlei verschillende landelijk vastgestelde aandachtsgroepen (denk hierbij o.a. aan ouderen, studenten, arbeidsmigranten, woonwagenbewoners en uitstromers uit (zorg-) instellingen en detentie). Gelet op de urgentie van dit vraagstuk hebben de gemeenten in Parkstad ervoor gekozen om dit onderwerp gezamenlijk verder op te pakken. Hiervoor is Parkstad door het rijk tevens als koploperregio bestempeld, waardoor we voortvarend aan de slag zijn gegaan met dit urgente
vraagstuk en de toekomstvisie op Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg (hierna: de visie) hebben vormgegeven.

b. Huidige situatie/probleemstelling
Hoe ziet die urgentie ten aanzien van dit vraagstuk binnen Parkstad en Kerkrade er dan uit?
Ondanks grote verschillen tussen gemeenten en hun wijken en buurten hebben we in Parkstad bovengemiddeld te maken hebben met hardnekkige sociaaleconomische problematiek.
Deze uit zich in de volgende zaken:

- We huisvesten meer dan gemiddeld verschillende van de aandachtsgroepen en zien ook een aanzuigende werking van buiten de regio.
- We hebben te maken met een relatief hoge vraag naar zorg en ondersteuning.
- We hebben te maken met veel wijken en buurten die kwetsbaar zijn en waar leefbaarheid onder druk staat.
- We hebben te maken met dubbele vergrijzing van de bevolking.
- We hebben te maken met inwoners die qua welzijn en geluk lager scoren dan het landelijke gemiddelde.
- Er is niet altijd passende woonruimte voor aandachtsgroepen.

Daarnaast geeft de woonzorganalyse inzicht in de opgave op het gebied van vraag en aanbod in het kader van volkshuisvesting. Hieruit blijkt onder andere dat de grootste opgave ligt, kwalitatief gezien, bij het passend

huisvesten van de steeds groter wordende groep ouderen. Er wordt inzicht gegeven in de verwachte vraag naar huisvesting vanuit wettelijk vastgestelde aandachtsgroepen. Belangrijk is dat deze aantallen op een bepaalde peildatum zijn geprognosticeerd. Als er nieuwe inzichten c.q. prognoses komen, worden die uiteraard meegenomen in de stap uitvoering(sagenda).

c. Traject tot dusverre

In de informatiebrief van 19 september 2024 (24u0008521) is een toelichting opgenomen over het traject tot dusver. Verder is op 5 november 2024 is er een raadsinformatieavond geweest over de aanleiding en noodzaak de woonzorgvisie.

Samengevat zijn de volgende stappen al gezet:

Lokaal

Gemeente Kerkrade is in samenwerking met woningcorporaties, zorg- en welzijnsinstellingen, onze Adviesraad Maatschappelijke Ondersteuning en private partijen in 2022 gestart met het toewerken naar een lokale woonzorgvisie.
In 2023 is samen met de gemeente Landgraaf verder vorm hier aan gegeven. Aanleiding hiervoor was dat betrokken partners, tijdspad en inhoudelijke focus heel veel overlap kent.

In 2024 was een stevige coalitie gevormd met een door alle betrokken partijen breed gedragen woonzorgvisie. De kern van deze woonzorgvisie is de vitale wijk. Hoe ga je voor de toekomst naar een organisch geheel, waarbij de gemeente faciliterend en ondersteunend werkt ? Dit vraagt samenwerking met alle maatschappelijke partners in de wijk op acht thema's:

Dit door het actief ondersteunen en deelnemen aan de brede woonzorg coalitie met de als uitgangspunt dat er echt wordt samengewerkt met focus op de grote maatschappelijke opgave, voorbij aan eigen belangen en ego. Er wordt een integrale en actiegerichte agenda voor wonen en zorg ontwikkeld op basis van een gedeelde visie, die als voornaamste werk moet maken van het versterken van de vitaliteit van wijken en buurten.
Hierbij is bijzondere aandacht voor functies die sociale cohesie, gezonde leefstijl, inclusie versterken en uiteraard het betrekken van de inwoners om te komen tot passende oplossingen.

Het regionale woonzorg traject en het traject van Kerkrade en Landgraaf zijn steeds meer naar elkaar toegegroeid en ook heeft de regio de inhoud van de lokaal opgestelde visie overgenomen. Daarom wordt nu de toekomstvisie in gezamenlijkheid voorgelegd aan de gemeenteraden van de betrokken gemeenten en bestuursorganen van de betrokken partners.

De toekomstvisie wordt verder uitgewerkt in een regionale uitvoeringsagenda en een lokale woonzorgagenda. Dit zijn dynamische stukken en deze zullen blijven veranderen en worden bijgestuurd.

Lokaal blijven we werken aan het versterken van de verbindingen en samenwerking tussen de partners die op het vlak van wonen, welzijn en zorg actief zijn binnen de gemeente.

Regionaal
Het traject om te komen tot een gezamenlijk toekomstvisie is begin 2023 gestart met brede betrokkenheid van alle relevante partijen. Bij de start is bepaald dat we zoveel mogelijk voortborduren op allerlei samenwerkingen die reeds binnen onze regio lopende zijn en kaders die op basis van deze samenwerking vastgesteld zijn (denk aan de regionale woonvisie, maar ook aan de samenwerking op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang).

Om het traject invulling te geven is er een overlegstructuur ingericht (bestuurlijk gremium – projectgroep – werkgroepen) met betrokkenheid van de verschillende organisaties (woningcorporaties, zorg-welzijnsinstellingen) en de verschillende geledingen binnen de organisaties. Via die overlegstructuur hebben we geborgd dat alle organisaties (zorg- en welzijnsinstellingen, woningcorporaties) voortdurend mee konden denken en de perspectieven en belangen van alle relevante organisaties mee worden genomen.

Daarnaast heeft onderzoeksbureau Compaenen medio 2024 een woonzorganalyse uitgevoerd. Deze analyse vormt een essentieel onderdeel om te komen tot de toekomstvisie. Deze analyse geeft inzicht in het vraagstuk en daarmee de huidige en toekomstige vraag naar en aanbod van geschikte woonruimte voor ouderen en andere aandachtsgroepen.

We hebben voortdurend voor ogen gehouden voor welke mensen we deze visie maken. Daarom hebben er in de 2e helft van 2023 en 1e helft van 2024 verschillende dialoogsessies plaatsgevonden met steeds wisselende thema's en verschillende organisaties, (vertegenwoordigers van) cliënten, burgers en adviesraden.
Regionaal wordt de komende maanden ook gewerkt aan een uitvoeringsprogramma. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken wat het beste regionaal en wat lokaal opgepakt kan worden. Daarnaast worden duidelijke afspraken gemaakt over verdeling van rollen en taken en de samenwerking tussen wonen en zorg/welzijn. Daarmee blijft het traject lokaal en regionaal in evenwicht.

Doelstelling

Met dit raadsvoorstel beogen we om de gedragen en gezamenlijk met partners (zorg- en welzijnsinstellingen, woningcorporaties en huurdersverenigingen) opgestelde toekomstvisie wonen, welzijn en zorg Parkstad Limburg en Kerkrade vast te stellen. Op die wijze kunnen we samen met de benoemde partners – volgens deze

visie – verder aan de slag gaan met de maatschappelijke opgaven op dit vlak. Dit doen we door de visie te vertalen naar een uitvoeringsagenda en per onderdeel in de juiste samenstelling te werken aan de opgaven en doelen die we in de visie benoemen.

In deze toekomstvisie wonen, welzijn en zorg is er veel aandacht voor de stip op de horizon: een vitale en inclusieve wijk waar iedereen welkom is. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- dat alle mensen, met of zonder beperkingen, jong en oud kunnen meedoen, werken, wonen;
- Is gericht op het creëren van een omgeving waar iedereen zich welkom voelt, volop kan deelnemen aan het gemeenschapsleven en waar gelijke kansen en rechten worden gewaarborgd voor alle bewoners;
- vereist een holistische aanpak die rekening houdt met verschillende aspecten van de gemeenschap;
- draagt bij aan brede welvaart: het welzijn, de economische groei en de sociale stabiliteit van de samenleving als geheel;
- draagt bij aan toekomstbestendige, toegankelijke en betaalbare zorg en ondersteuning;
- vraagt om een balans in de gemeenschap van draagkracht en kwetsbaarheid;
- houdt rekening met lokale, regionale, provinciale en landelijke initiatieven die van invloed kunnen zijn.

Via de verschillende thema's werken we aan deze stip op de horizon, namelijk:

1. Sociale samenhang bevorderen.
2. Welzijn en zorg.
3. Voorzieningen.
4. Wonen.
5. Veiligheid.
6. Economische veerkracht.
7. Duurzaamheid.
8. Proces van samenwerken aan wonen, welzijn en zorg

Dit impliceert dat mensen met extra uitdagingen (de zogenoemde aandachtsgroepen) hier ook bij horen. Met deze visie beogen we daarmee ook om de door het rijk benoemde aandachtsgroepen passend te huisvesten waarbij we voldoende aandacht hebben voor de leefbaarheid en draagkracht van wijken en buurten. Dit betekent dat we nadrukkelijk blijven wegen waar mensen met een extra uitdaging het beste kunnen wonen (met gepaste ondersteuning c.q. begeleiding), in het belang van hun eigen welzijn maar ook in het belang van de omgeving.

Argumenten

1. Urgentie van het maatschappelijk vraagstuk.

Zoals weergegeven bij de alinea huidige situatie/probleemstelling, blijkt dat de urgentie van dit vraagstuk groot is. Het is van belang dat we binnen de kaders van deze visie blijven werken aan oplossingen die bijdragen aan de noden van de inwoners. Het is essentieel dat we op consistente en integrale wijze deze mensen met extra uitdagingen op het gebied van wonen, welzijn en/of zorg vooruithelpen en ervoor zorgen dat de kansen die zij krijgen (t.a.v. bijvoorbeeld een passende woonplek) groter worden. De stap die we nu zetten, het realiseren van een gezamenlijke gedragen toekomstvisie, is bevorderend voor de integraliteit van de oplossingen voor dit vraagstuk. Concreet houdt dit in dat de domeinen wonen, zorg en welzijn beter in verbinding staan waardoor we, met alle perspectieven indachtig, verder aan de slag gaan met het verbeteren van de situatie van deze mensen.

2. Zorgvuldig traject om te komen tot deze visie.

Bij het onderdeel traject tot dusverre is uiteengezet hoe we gekomen zijn tot deze toekomstvisie. Om te komen tot deze visie waren 2 onderdelen cruciaal:

- Goed in beeld krijgen wat het vraagstuk is en hoe vraag en aanbod naar passende huisvesting van de aandachtsgroepen zich ontwikkelt. Dit hebben we gedaan middels de woonzorganalyse. De belangrijkste resultaten vindt u terug in hoofdstuk 5 van de toekomstvisie.
- Bij de totstandkoming van deze visie dienen alle relevante partijen voldoende ruimte te krijgen om hun input te leveren. Dit hebben we via de verschillende overlegstructuren en werkbezoeken geborgd.

3. Gezamenlijk de schouders eronder.

Doordat het traject om te komen tot deze visie bijna twee jaar in beslag heeft genomen en we bewust ervoor hebben gekozen om kwaliteit, gezamenlijkheid en gedragenheid voor snelheid te laten gaan, leggen we u nu een visie voor waar de partijen samen hun schouders onder gaan zetten om de stip op de horizon te realiseren. Met deze coalities die gesmeed zijn i.c.m. een gezamenlijke kijk/visie op de oplossingsrichtingen, verwachten we de opgaven waarvoor we staan zo effectief en efficiënt mogelijk aan te pakken.

Kanttekeningen

1. Regionaal wordt momenteel ook gewerkt aan een uitvoeringsprogramma. Hierbij wordt bekeken wat het beste regionaal opgepakt kan worden en wat er lokaal opgepakt kan worden. Met ons lokale proces en onze aanpak van de vitale wijk lopen wij hierop vooruit. Het is belangrijk dat we onze aanpak inbrengen in het regionale proces en zelf koersvast blijven, samen met onze lokale partners.

2. Bij de uitvoeringsagenda dient het lokale karakter te prevaleren gelet op accentverschillen in de problematiek per individuele gemeente.

3. Uiteraard lopen er al vele projecten en activiteiten die bijdragen aan het vormen van vitale en inclusieve wijken. Het is belangrijk om al deze lopende initiatieven in kaart te brengen en daarmee de verbinding te zoeken en deze waar nodig te versterken.

Financiën

De visie maakt het mogelijk dat gemeenten in de toekomst ook antwoord kunnen geven op de vraag hoe we voor alle inwoners een vitale en inclusieve wijk kunnen realiseren. Dit vergt niet enkel een fysieke inspanning, maar vraagt ook een intensieve samenwerking tussen alle hierbij betrokken partijen. De uitvoeringsagenda's dienen de randvoorwaarden die hiervoor nodig zijn, verder in beeld te brengen.

Communicatie
Samen met de maatschappelijke partners in de Coalitie wordt de communicatie vormgegeven met de volgende doelstelling:

- Het verhaal van de inclusieve wijk vertellen via de aangesloten coalities
- Mensen meenemen in het verhaal over wonen en zorg in de toekomst in de beide gemeenten
- Duidelijk maken dat er wat wonen en zorg betreft niets aan het toeval wordt overgelaten in de planvorming
- Iedereen in zorg en welzijn, wonen en bouwen moet weten hoe we omgaan met dit thema in Landgraaf en Kerkrade
- Inwoners moeten zich meer en meer gaan realiseren dat zij ook zelf een verantwoordelijkheid hebben

Inwoners zijn in vitale en inclusieve wijken onze belangrijkste partners. Met alle betrokken partijen zal bijzondere aandacht geschonken worden aan het informeren van en het betrekken bij de ontwikkeling van de inwoners.

Burgerparticipatie
In het lokale traject is er sprake van co-creatie in de coalitie met welzijnsorganisaties, woningbouwcorporaties, de AMO en de gemeenten Kerkrade en Landgraaf. De regionale visie op Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg is gedeeld met alle partners. De coalitie neemt kennis van dit regionale stuk en verbindt zich aan de lokale uitgangspunten.

Uitvoering
Zowel lokaal als regionaal worden de uitvoeringsvraagstukken opgepakt. Een groot aantal partners is ook op beide vlakken hierbij betrokken en waarover goede afstemming en taakverdeling zal plaatsvinden

Gezondheid en Vitaliteit
Vitale en inclusieve wijken kennen gezonde en vitale inwoners. Om dit te realiseren wordt wijk- en buurtgericht gewerkt met aandacht voor functies die de sociale cohesie, gezonde leefstijl en inclusie versterken.

Bijlagen
1. Toekomstvisie wonen, welzijn en zorg Parkstadgemeenten.

COMPANEN

Woonzorganalyse

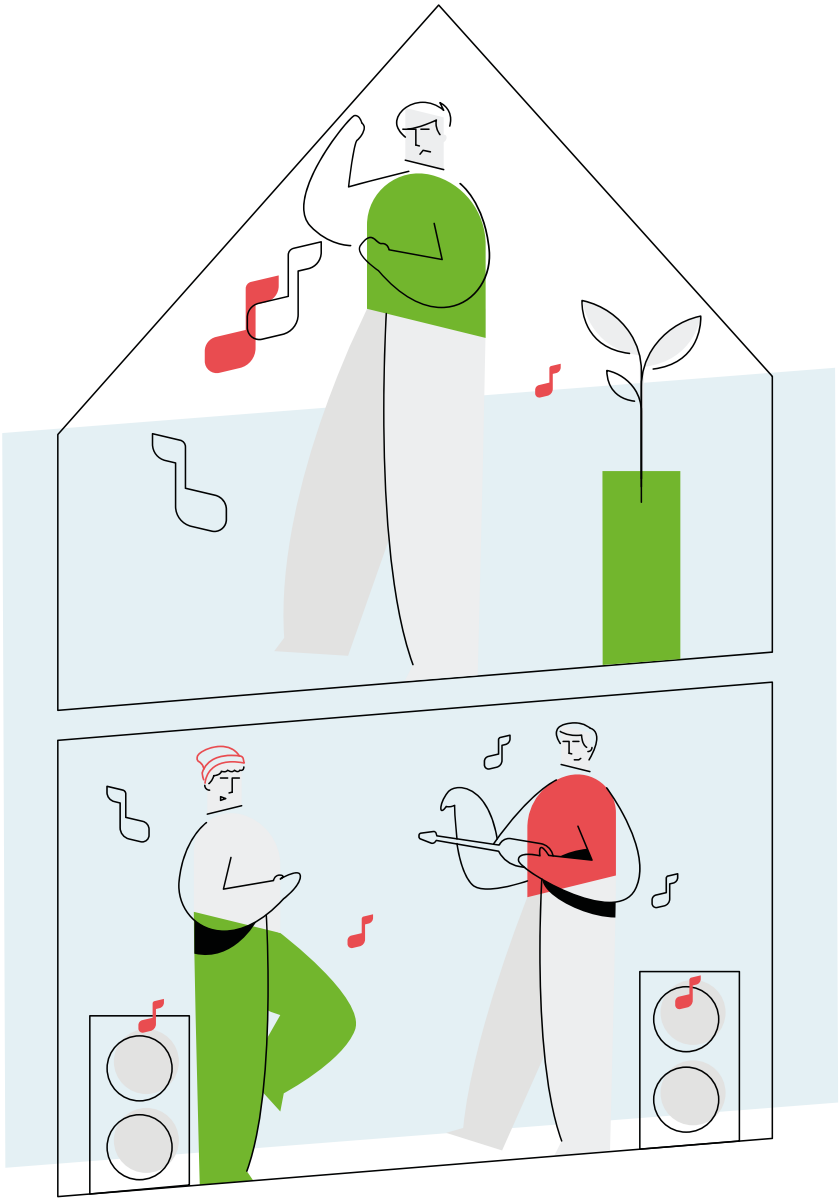

Parkstad gemeenten

7 augustus 2024

Definitief

Ontrafel de trend. Kijk vooruit.

COMPANEN
ADVIES VOOR
WONINGMARKT
EN LEEFOMGEVING

DATUM	7 augustus 2024
TITEL	Woonzorganalyse
OPDRACHTGEVER	Parkstad gemeenten
AUTEUR(S)	Valentine Reijers Martin Bleijenburg
PROJECTNUMMER	2917.106/G
STATUS	Definitief

Ontrafel de trend.
Kijk vooruit.

Tivolilaan 205
6824 BV Arnhem
Postbus 1174
6801 BD Arnhem

www.companen.nl
info@companen.nl
026 351 25 32

KvK-nummer: 09035291
BTW-nummer: NL001826517B01

Inhoud

1 Inleiding 5
1.1 Verantwoording 5
1.2 Leeswijzer 5

2 Totaaloverzicht opgaven 6

3 Ouderen 8
3.1 Doelgroep en context 8
3.2 Woonvormen en zorgvraag 9
3.3 Geclusterd wonen: uitsplitsing naar marktsegment en woonconcepten 14
3.4 Geschikt woningaanbod 18
3.5 Beleidsvrije vraagontwikkeling 20
3.6 Beleidsopgaven 20

4 Mensen met een lichamelijke beperking 23
4.1 Doelgroep en context 23
4.2 Omvang doelgroep 23

5 Mensen met een verstandelijke beperking 24
5.1 Doelgroep en context 24
5.2 Vraaganalyse 24
5.3 Aanbodinventarisatie 27
5.4 Mensen met een licht verstandelijke beperking (Wmo) 27
5.5 Beleidsopgaven 27

6 Mensen met psychische problematiek 29
6.1 Doelgroep en context 29
6.2 Vraaganalyse 29
6.3 Aanbodinventarisatie 32
6.4 Uitstroom vanuit Beschermd Wonen 32
6.5 Beleidsopgaven 34

7 Uitstroom uit de maatschappelijke opvang 35
7.1 Beleidsopgaven 37

8 Kwetsbare jongeren 38
8.1 Doelgroep en context 38
8.2 Uitstroom vanuit Jeugdzorg met verblijf 38
8.3 Beleidsopgaven 40

9 Uitstroom detentie 41

10 Uitstroom Vrouwenopvang en slachtoffers mensenhandel 42

11 Zelfstandige woonruimte onder uitstromers van instellingen 43
11.1 Beleidsopgave uitstroommogelijkheden 44

12 Mantelzorgers en mantelzorgontvangers 45

13 Uitstappende sekswerkers 46

14 Statushouders 47

15 Woonwagenbewoners 49

Bijlage 1: Bevolkings- en huishoudensontwikkeling 50

Bijlage 2: Aanbodoverzicht 54

Bijlage 3: De Doorzonscan 60

Bijlage 4: Afkortingen en begrippen 61

Bijlage 5: Gehanteerde aannames **62**

Bijlage 6: Woonstijlen per gemeente **65**

Bijlage 7: Statushouders **79**

Bijlage 8: GGZ-W uitgesplitst **81**

Bijlage 9: Betekenis spreiding doelgroep VG en BW **82**

Bijlage 10: Totaaloverzicht opgaven per gemeente **83**

1 Inleiding

De wereld van wonen, zorg en welzijn is sterk in verandering. Er is krapte op de woningmarkt en de zorgsector staat onder (toenemende) druk. Steeds meer mensen hebben moeite om een goede betaalbare woning te vinden. Tegelijkertijd verandert de woonvraag. Het aantal “oudere” ouderenhuishoudens (85+ jaar) verdubbelt richting 2040. Deze ouderen zullen steeds langer zelfstandig wonen. Naast ouderen moeten ook andere doelgroepen (weer) zelfstandig wonen en hun plek vinden op de woningmarkt. Denk bijvoorbeeld aan mensen met psychosociale problematiek of een andere beperking.

Om mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag een fijn (passend) thuis te bieden is samenwerking tussen gemeenten, zorg- en welzijnsaanbieders en corporaties nodig: zij moeten er immers samen voor zorgen dat de woonomgeving en sociale en zorginfrastructuur zodanig op elkaar worden afgestemd dat mensen met een zorgvraag prettig kunnen wonen en leven. De Parkstadregio werkt daarom aan een actueel én gezamenlijk beeld van de huisvestingsopgave voor inwoners met een zorg- of ondersteuningsvraag in gezamenlijkheid van alle Parkstad gemeenten.

1.1 Verantwoording

Dit onderzoek heeft als doel om de huisvestingsopgave voor inwoners met een zorg- of ondersteuningsvraag van de Parkstadregio per leeftijdsgroep inzichtelijk te maken.

1.2 Leeswijzer

Deze rapportage bestaat uit de volgende hoofdstukken:

- Hoofdstuk 2: Ouderen
- Hoofdstuk 3: Mensen met een lichamelijke beperking
- Hoofdstuk 4: Mensen met een verstandelijke beperking
- Hoofdstuk 5: Mensen met psychische problematiek
- Hoofdstuk 6: Uitstroom uit de maatschappelijke opvang
- Hoofdstuk 7: Kwetsbare jongeren
- Hoofdstuk 8: Uitstroom detentie
- Hoofdstuk 9: Uitstroom vrouwenopvang en slachtoffers mensenhandel
- Hoofdstuk 10: Zelfstandige woonruimte onder uitstromers van instellingen
- Hoofdstuk 11: Mantelzorgers en mantelzorgontvangers
- Hoofdstuk 12: Uitstappende sekswerkers
- Hoofdstuk 13: Statushouders
- Hoofdstuk 14: Woonwagenbewoners
    - Bijlage 1: Bevolkings- en huishoudensontwikkeling
    - Bijlage 2: Aanbodinventarisatie
    - Bijlage 3: Doorzonscan
    - Bijlage 4: Afkortingen en begrippen
    - Bijlage 5: Gehanteerde aannames
    - Bijlage 6: Woonstijlen per gemeente
    - Bijlage 7: Statushouders
    - Bijlage 8: GGZ-W naar zorgzwaarte
    - Bijlage 9: Betekenis spreiding doelgroep VG en BW
    - Bijlage 10: Totaaloverzicht opgaven per gemeente

Als aanvulling op dit rapport is een interactieve kaart ontwikkeld. Met daarop het woonzorgaanbod, relevante voorzieningen en informatie over de geschiktheid van de woningvoorraad van de verschillende gemeenten. De informatie is aan de hand van aangeleverde informatie en openbare informatie verzameld. Deze kaart is te vinden via de volgende link:
https://companen.maps.arcgis.com/apps/instant/sidebar/index.html?appid=71dee459dd994eaca90d40f1c91307b2

2 Totaaloverzicht opgaven

In dit onderzoek is gekeken hoe de (verwachte) vraagontwikkeling naar wonen met zorg verloopt voor verschillende zorg- en aandachtsgroepen in de regio Parkstad. Daarnaast is het aanbod aan woonplekken voor de zorg- en aandachtsgroepen in beeld gebracht. In dit hoofdstuk geven we in één oogopslag weer hoe de opgave er per zorg/aandachtsgroep uitziet. Deze opgave geven we weer in twee figuren.

De grootste opgave voor ouderen

In de komende 20 jaar stijgt in de regio Parkstad het aantal 65-plushuishoudens van ruim 45.000 huishoudens in 2023 tot 51.701 huishoudens in 2040. In 2040 is 44% van alle huishoudens 65 jaar of ouder, tegen 35% in 2023. De toename van 75-plussers zorgt voor en forse groei in zorgvragers. Daartegenover is er steeds vaker sprake van tekorten aan zorgpersoneel. De druk op de zorg neemt toe, al kan technologie mensen deels 'ontzorgen'. Stijgende zorgkosten leiden tot keuzes: 24-uurzorg krijgt men alleen als het niet anders kan. Dit geldt ook voor andere kwetsbare groepen. Voor zorg aan huis biedt clustering uitkomst door hogere efficiëntie van dienstverlening. Maar wel op voorwaarde dat deze woonvormen ook voldoen aan de (veranderde) woonwensen van mensen met diverse woonstijlen. Waar het kan, is zelfstandig wonen met beperkte begeleiding een wens en ook een noodzaak. Het liefst in de eigen wijk of woonkern en met behoud of opbouw van een eigen sociaal netwerk. Decentralisatie van de zorg geeft aanzet tot spreiding van het wonen: lokaal wonen in de eigen wijk of kern wordt het nieuwe uitgangspunt.

De grootste opgave voor aandachtsgroepen

Voor wat betreft aandachtsgroepen is de kwantitatieve opgave minder groot, maar ligt er wel een belangrijke kwalitatieve opgave om de spreiding van aandachtsgroepen over de regio (fair share) en binnen de gemeenten in de regio te bevorderen. Een deel van de aandachtsgroepen behoort tot verplichte urgentiecategorieën na het vaststellen van de Wet versterking regie Volkshuisvesting (Wvrv) door de Tweede Kamer. Urgenties hebben effect voor alle woningzoekenden. De schaarste aan woningen lost hiermee niet op. Regulier woningzoekenden hebben er dan ook last van; zij schuiven naar achter in de rij. Dit heeft een potentieel negatief effect op het maatschappelijk draagvlak voor huisvesting van deze aandachtsgroepen. Ook vinden sommige urgenten nu woningen buiten de reguliere huurwoningvoorraad, zoals (begeleid) kamergewijze verhuur. Die optie moet mogelijk blijven in het belang van de urgente zelf en om daarmee verdringing te beperken.

De vijver kan worden uitgebreid naar de particuliere huursector. Ook is toevoegingen van sociale huurwoningen nodig (transformatie, nieuwbouw en bijvoorbeeld delen van woningen). Dit vergt een langjarige intensieve inzet van corporaties en de gemeenten.

Een fair share benadering op basis van inwoneraantal betekent voor gemeenten met weinig sociale huur dat relatief veel sociale huurwoningen naar urgenten gaan. Dit zet het draagvlak/de acceptatie voor toewijzing aan urgenten potentieel onder druk. Bij gemeenten met veel sociale huur leidt geen fair-share juist tot stapeling van leefbaarheidsproblemen in enkele kwetsbare wijken, met hoge wijkinvesteringen als gevolg plus een bovengemiddeld budget voor begeleiding en ondersteuning vanuit bijvoorbeeld de Wmo. Gemeenten kunnen hiertoe deels inzetten op spreidings- en compensatieafspraken binnen de regio, maar ook met naastgelegen regio's zoals de regio Maastricht.

Figuur 2.1: Huisvestingsopgave regio Parkstad ouderen, LG, VG en BW

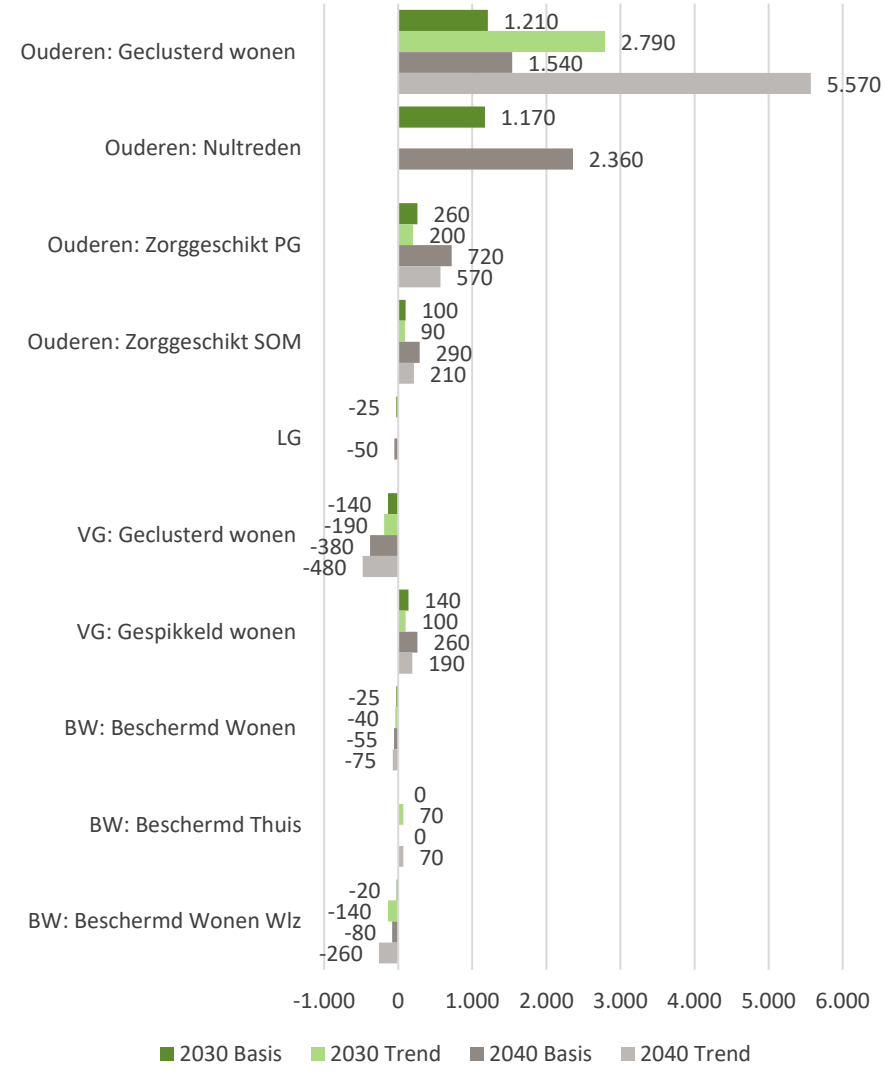

Bron: Woonzorgweter Companen.

Figuur 2.2: Opgave jaarlijkse uitstroom naar zelfstandige woningen vanuit verschillende doelgroepen

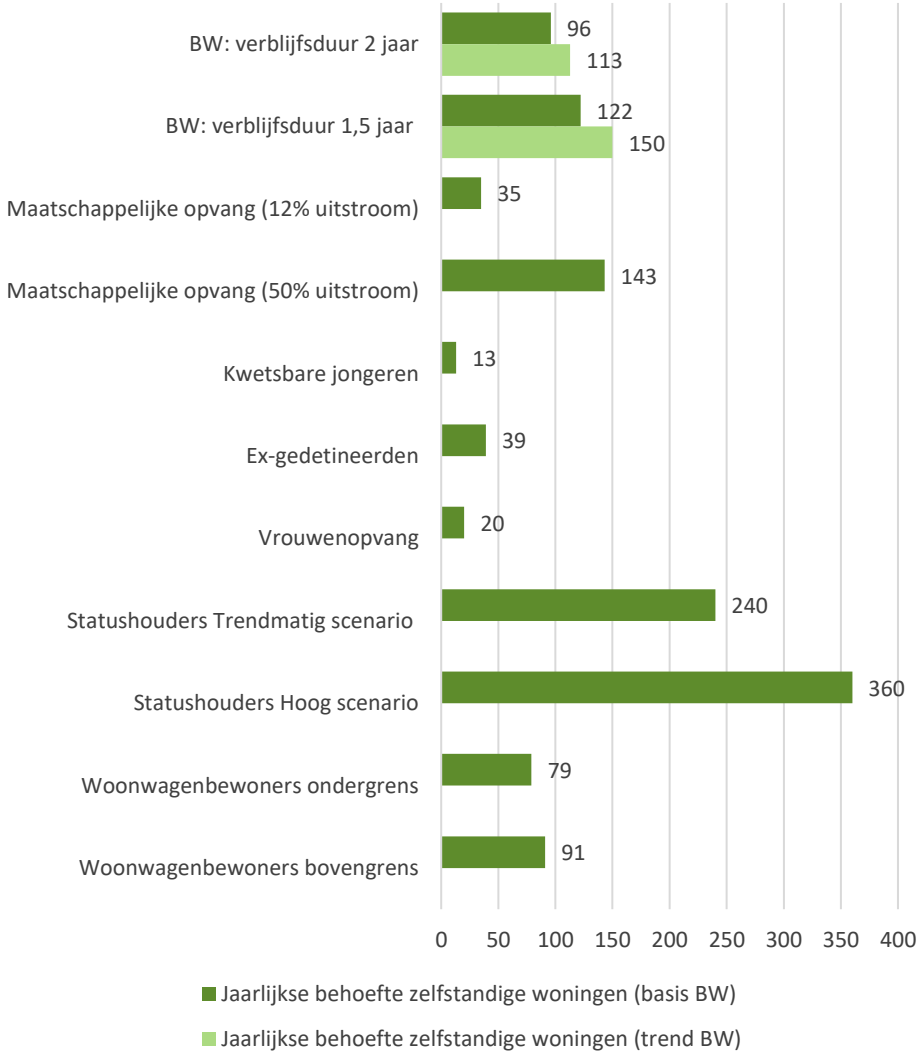

Bron: Woonzorgweter Companen.

3 Ouderen

Lang niet alle ouderen (65-plussers) hebben een zorgvraag, en lang niet alle ouderen hebben behoefte aan een specifiek soort woning vanwege die zorgvraag. Verreweg de meeste ouderen wonen zelfstandig en zijn vitaal. Ook van de ouderen met een zorgvraag woont een groot deel zelfstandig, al dan niet met ondersteuning vanuit de wijkverpleging en het eigen sociale netwerk.

3.1 Doelgroep en context

De leeftijd waarop mensen zich 'oud' voelen verschilt van persoon tot persoon. In dit onderzoek betrekken wij de groep 65-plussers in de analyses. In de gebruikte methodiek wordt een onderscheid gemaakt naar leeftijdsgroepen binnen de totale groep, op basis van de zorg- en ondersteuningsbehoefte per leeftijdsgroep en de woonbehoefte die daarmee samenhangt.

Demografie

De bevolking in de gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld en Voerendaal zal de komende jaren gaan krimpen. In de periode van 2023 - 2040 krimpt de bevolking van jonger dan 65 jaar met 31.706 inwoners en groeit de bevolking van 65 jaar en ouder met 8.960 inwoners. Parkstad gaat een flinke vergrijzing tegemoet. Op dit moment vormt de 65-plusgroep 26% van de totale bevolking in de regio. Het is de verwachting dat dit aandeel groeit naar 33% in 2040. De Etil bevolkingsprognoses die bovenstaand beeld laten zien, zijn beleidsneutrale prognoses en openbaar beschikbaar via de site van de provincie Limburg.

Figuur 3.1: Bevolkingsontwikkeling regio Parkstad, 2023 - 2040

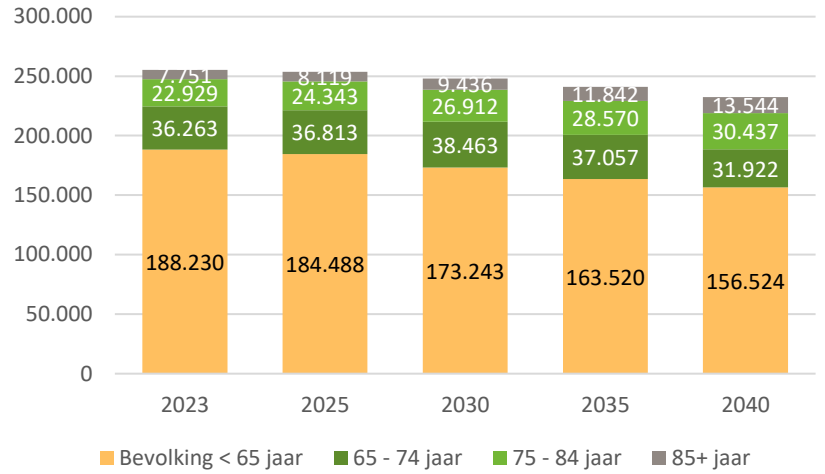

Bron: Etil gemeentelijke bevolkingsprognoses, 2023.

Wanneer we spreken over de huisvestingsopgave voor senioren dan is vooral de huishoudensontwikkeling relevant. In 2040 zal 44% van de huishoudens in parkstad een 65-plushuishouden zijn. Het aandeel huishoudens van 85 jaar en ouder verdubbelt in grootte naar de toekomst (2040) toe vergeleken met de situatie nu.

Figuur 3.2: Huishoudenssamenstelling regio Parkstad, 2023 en 2040

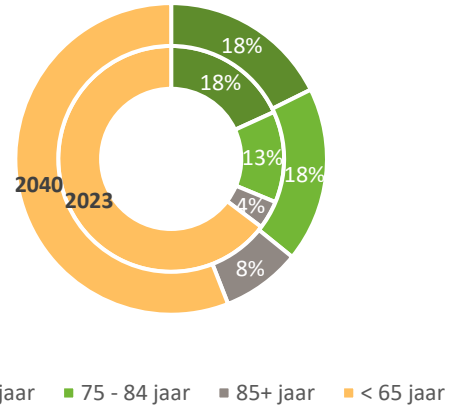

Bron: Etil huishoudensprognoses gemeenten, 2023.

In bijlage één staat per gemeente de verwachte bevolkings- en huishoudens-ontwikkeling 2023 - 2040.

3.2 Woonvormen en zorgvraag

Woonvormen voor ouderen

Wij maken in dit rapport een onderscheid tussen ‘reguliere woningen’, ‘nultreden-woningen’, ‘geclusterd wonen voor senioren’ en ‘zorggeschikte woningen’.

- Reguliere woningen zijn ‘gewone’, niet-geclusterde woningen. Het gaat hierbij zowel om gezinswoningen als om appartementen of studio’s waar ook mensen zonder zorgvraag kunnen wonen.
- Nultredenwoningen zijn woningen die geschikt zijn voor ouderen of andere zorgvragers met een (lichte) lichamelijke beperking. De woning is zowel intern als extern toegankelijk. Dat houdt in dat je de woning kunt bereiken zonder trap te lopen (extern toegankelijk) en dat keuken, badkamer, toilet en minimaal 1 slaapkamer op één woonlaag liggen/gelijkvloers zijn.
- Geclusterde woningen voor senioren zijn levensloopgeschikte woningen in een woonvorm met vijf of meer wooneenheden waar overwegend ouderen wonen. Bij voorkeur is er een ontmoetingsruimte aanwezig. Het gaat om zelfstandige woningen waar ook mensen zonder zorgindicatie mogen wonen. Geclusterde woonvormen zijn onder andere hofjeswoningen, serviceflats en seniorenflats.
- Zorggeschikte woningen zijn woningen in een verpleeghuis of woonzorg-centrum, bedoeld voor mensen met een Wlz-indicatie vanwege psycho-geriatrische (PG) of somatische (SOM) problematiek.

Zorgvraag in beeld

Het vitaliteitstredenmodel van Companen geeft nader inzicht in de woonbehoefte van ouderen, op basis van de zorgvraag van betrokkenen. Het model bevat vier treden. In de eerste trede zitten de meest vitale ouderen, die niet of nauwelijks gebruik maken van zorg; in de vierde trede vallen ouderen met een zware zorg-vraag. In het model worden ouderen (65-plus) ingedeeld op basis van de ‘zwaarste’ zorgvorm die zij het afgelopen jaar ontvingen. Als voorbeeld: ouderen die zowel huishoudelijke hulp vanuit de Wmo krijgen als wijkverpleging vanuit de Zvw, tellen we mee in vitaliteitstrede 3.

Figuur 3.3: Vitaliteitstredenmodel

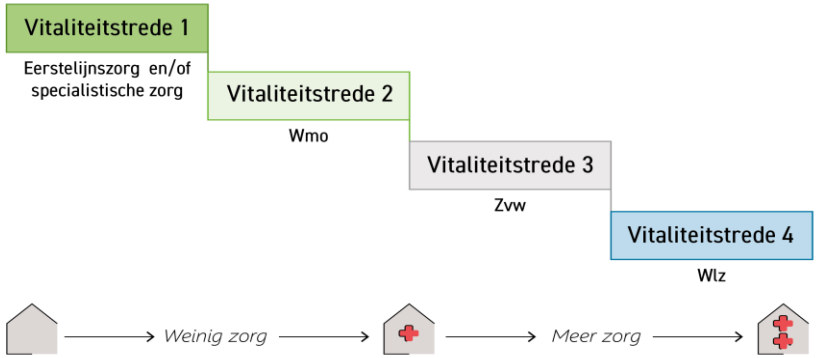

Toelichting Vitaliteitstredenmodel
De meest vitale ouderen zitten in *vitaliteitstrede 1*. Zij hebben geen zorgindicatie, maar maken hooguit gebruik van eerstelijns huisartsenzorg of zorg van de specialist (vanwege een acute zorgvraag, chronische ziekte of specialistische geestelijke gezondheidszorg).
Als ouderen gebruik maken van Wmo-ondersteuning, dan vallen ze in *vitaliteitstrede 2*. Het gaat hier ook om relatief vitale ouderen. De ondersteuning die zij krijgen bestaat uit hulpmiddelen, voorzieningen, huishoudelijke hulp of andere ondersteuning waarvoor een eigen bijdrage verschuldigd is.
In *vitaliteitstrede 3* vallen ouderen die wijkverpleging ontvangen vanuit de Zvw. Een deel van deze mensen ontvangt ook ondersteuning vanuit de Wmo.
In *vitaliteitstrede 4* vallen ouderen die een Wlz-indicatie hebben. Ouderen met een Wlz-indicatie kunnen terecht in een verpleeghuis, maar zij kiezen er tegenwoordig vaker voor om zelfstandig te blijven wonen met intensieve zorg (vanuit een Volledig Pakket Thuis). Op die manier kunnen zij zo lang mogelijk zelf regie houden over hun woon(zorg)situatie.

De indeling in treden geeft inzicht in de zorgvraag en vitaliteit van ouderen, en is daarmee een goede voorspeller van de woonvraag. Uit woonwensenonderzoeken blijkt dat ouderen naarmate ze minder vitaal worden, vaker een voorkeur hebben voor een geclusterd woonconcept voor ouderen. Dit is ook terug te zien in het feitelijk woongedrag van ouderen. Dat betekent niet dat in geclusterde woonvormen alleen ouderen met een (zware) zorgvraag wonen: er zijn ook ouderen die al *voordat* ze een zorgvraag ontwikkelen graag willen verhuizen naar geclusterd wonen: niet vanwege hun actuele zorgvraag, maar uit voorzorg of vanwege een behoefte aan sociaal contact of comfort. In vitaliteitstrede 4 woont een aanzienlijk deel van de ouderen in een geclusterd woonconcept waar intensieve zorg geboden wordt (zoals een verpleeghuis); ook voor deze groep geldt echter dat een deel nog in een reguliere woning woont.

Figuur 3.4: Prognoses vitaliteitstredenmodel Parkstad

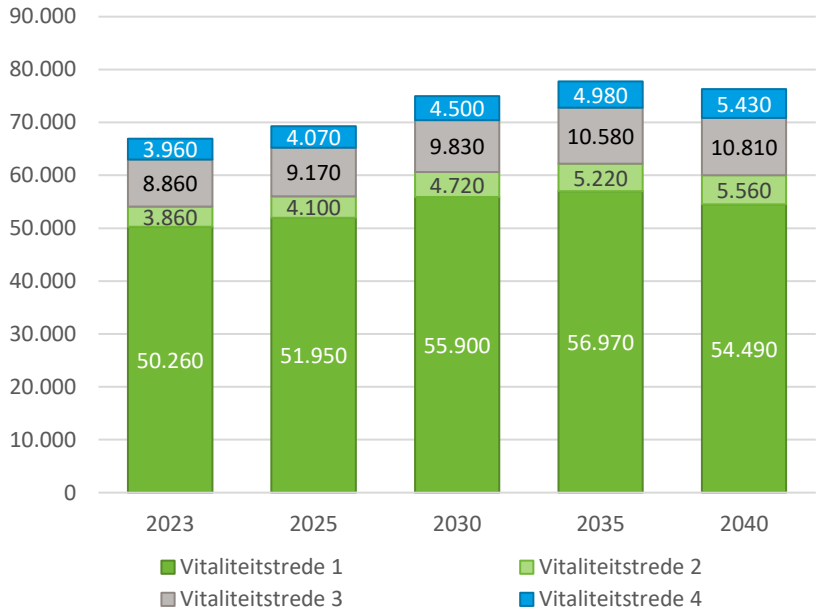

Bron: Woonzorgweter Companen.

Vraagprognose woonvormen senioren

In de vraagprognoses naar woonvormen voor senioren maken we onderscheid tussen de volgende woonvormen: Regulier wonen, geclusterd wonen voor senioren en woonzorgcentrum SOM (somatisch) of PG (psychogeriatrisch).

Voor het berekenen van een basisscenario van de vraagontwikkeling gaan we uit van demografische ontwikkelingen (bevolkings- en huishoudensprognose), hoe ouderen die binnen vitaliteitstrede 1 tot en met 3 vallen nu wonen op basis van Microdata[1], hoe ouderen binnen vitaliteitstrede 4 wonen op basis van aannames en hoe ouderen zouden willen wonen op basis van uitkomsten van het WoON 2021[2]. Hoe ouderen wonen en hoe ouderen wensen te wonen verschilt per gemeente waardoor de verdeling naar woonvormen per vitaliteitstrede per gemeente er anders uitziet. Zie bijlage 5 voor de verdelingen per gemeente.

Tabel 3.1: Prognose naar woonvormen ouderen regio Parkstad, basisprognose (2023 - 2040, huishoudens, afgerond op 10-tal)

	2023	2030 (opgave)	2040 (opgave)
Regulier wonen	23.050	25.650 (+2.600)	24.780 (+1.730)
Nultreden (in regulier wonen)	9.520	10.690 (+1.170)	11.880 (+2.360)
Geclusterd wonen	9.810	11.020 (+1.210)	11.350 (+1.540)
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (SOM)	740	840 (+100)	1.030 (+290)
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (PG)	1.940	2.200 (+260)	2.660 (+720)
Totaal	**45.060**	**50.400 (+5.340)**	**51.700 (+6.640)**

Bron: Woonzorgweter Companen.

In voorgaande tabel laten we de vraagontwikkeling zien tussen 2023 en 2030 en tussen 2023 en 2040. De aantallen die er ten opzichte van het startjaar (2023) bijkomen, vormen de opgave. We zien dat in verhouding de vraag naar zorggeschikt procentueel het hardst stijgt vergeleken met de andere woonvormen voor ouderen.

Trendprognose

Naast het basisscenario van de vraagontwikkeling hebben we ook een trendvariant uitgewerkt. In de trendvariant houden we rekening met de trend dat ouderen naar de toekomst toe steeds vaker in geclusterde woonvormen gaan wonen door onder andere beleid van zorginstellingen, wet- en regelgeving en vanuit woonwensen van ouderen.

[1] CBS Microdata zijn koppelbare data op persoons-, bedrijfs- en adresniveau waarmee Nederlandse universiteiten, wetenschappelijke organisaties, planbureaus en onderzoeksinstanties onder strikte voorwaarden zelf statistisch onderzoek kunnen doen.

[2] Het WoON (Woononderzoek Nederland) is een periodiek terugkerend onderzoek onder huishoudens in Nederland en geeft al decennia lang inzicht in de woonsituatie, verhuiswensen, tevredenheid en woonlasten van huishoudens.

Tabel 3.2: Prognose naar woonvormen ouderen regio Parkstad, trendprognose (2023 - 2040, huishoudens, afgerond op 10-tal)

	2023	2030 (opgave)	2040 (opgave)
Regulier wonen	23.050	24.140 (+1.090)	20.980 (-2.040)
Nultreden (in regulier wonen)	9.520	10.690 (+1.170)	11.880 (+2.360)
Geclusterd wonen	9.810	12.600 (+2.790)	15.380 (+5.570)
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (SOM)	740	830 (+90)	950 (+210)
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (PG)	1.940	2.140 (+200)	2.510 (+570)
Totaal	**45.060**	**50.400 (+5.340)**	**51.700 (+6.640)**

Bron: Woonzorgweter Companen.

We zien in het trendscenario in verhouding de vraag naar geclusterd wonen procentueel gezien het hardst stijgt vergeleken met de andere woonvormen.

Met de twee prognoses creëren we een bandbreedte waarbinnen de werkelijke vraag zich waarschijnlijk zal voltrekken, de basis- en trendvariant (tabel 2.3). In de volgende tabellen geven we deze bandbreedte weer voor de regio en voor de gemeenten apart.

Tabel 3.3: Regio Parkstad, bandbreedte basisscenario en trendscenario vraagprognose

	2023	2030	2040
Regulier wonen	23.050	24.140 - 25.650	20.980 - 24.780
Nultreden (in regulier wonen)	9.520	10.690	11.880
Geclusterd wonen	9.810	11.020 - 12.600	11.350 - 15.380
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (SOM)	740	830 - 840	950 - 1.030
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (PG)	1.940	2.140 - 2.200	2.510 - 2.660
Totaal	**45.060**	**50.400**	**51.700**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 3.4: Beekdaelen, bandbreedte basisscenario en trendscenario vraagprognose

	2023	2030	2040
Regulier wonen	3.950	4.140 - 4.350	3.710 - 4.250
Nultreden (in regulier wonen)	1.150	1.330	1.470
Geclusterd wonen	840	950 - 1.170	970 - 1.540
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (SOM)	90	100	110 - 120
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (PG)	280	320 - 330	360 - 380
Totaal	**6.310**	**7.060**	**7.190**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 3.5: Brunssum, bandbreedte basisscenario en trendscenario vraagprognose

	2023	2030	2040
Regulier wonen	2.390	2.560 - 2.720	2.390 - 2.810
Nultreden (in regulier wonen)	1.030	1.200	1.340
Geclusterd wonen	1.200	1.390 - 1.560	1.490 - 1.940
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (SOM)	90	100	120 - 130
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (PG)	240	270 - 280	330 - 350
Totaal	**4.950**	**5.690**	**6.120**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 3.6: Heerlen, bandbreedte basisscenario en trendscenario vraagprognose

	2023	2030	2040
Regulier wonen	6.980	7.520 - 8.020	6.700 - 7.980
Nultreden (in regulier wonen)	3.400	3.710	4.150
Geclusterd wonen	3.560	4.010 - 4.540	4.210 - 5.560
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (SOM)	270	290 - 300	340 - 360
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (PG)	630	670 - 690	780 - 830
Totaal	**14.840**	**16.730**	**17.530**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 3.7: Kerkrade, bandbreedte basisscenario en trendscenario vraagprognose

	2023	2030	2040
Regulier wonen	3.510	3.490 - 3.770	2.670 - 3.350
Nultreden (in regulier wonen)	1.800	1.980	2.180
Geclusterd wonen	2.170	2.390 - 2.680	2.390 - 3.120
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (SOM)	160	180	200 - 220
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (PG)	410	450 - 460	530 - 560
Totaal	**8.050**	**8.780**	**8.700**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 3.8: Landgraaf, bandbreedte basisscenario en trendscenario vraagprognose

	2023	2030	2040
Regulier wonen	3.550	3.720 - 3.930	3.110 - 3.640
Nultreden (in regulier wonen)	1.320	1.490	1.680
Geclusterd wonen	1.420	1.600 - 1.820	1.600 - 2.160
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (SOM)	90	110	130 - 140
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (PG)	240	270 - 280	330 - 350
Totaal	**6.620**	**7.410**	**7.410**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 3.9: Simpelveld, bandbreedte basisscenario en trendscenario vraagprognose

	2023	2030	2040
Regulier wonen	1.160	1.200 - 1.260	1.110 - 1.250
Nultreden (in regulier wonen)	410	480	520
Geclusterd wonen	330	360 - 420	370 - 520
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (SOM)	10	10	10
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (PG)	60	70	80 - 90
Totaal	**1.970**	**2.180**	**2.240**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 3.10: Voerendaal, bandbreedte basisscenario en trendscenario vraagprognose

	2023	2030	2040
Regulier wonen	1.510	1.510 - 1.600	1.290 - 1.500
Nultreden (in regulier wonen)	410	500	540
Geclusterd wonen	290	320 - 410	320 - 540
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (SOM)	30	40	40 - 50
Zorggeschikt/ woonzorgcentrum (PG)	80	90	100
Totaal	**2.320**	**2.550**	**2.510**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Aanbodinventarisatie

Companen heeft een inventarisatie onder corporaties en zorgaanbieders gedaan om hun geclusterde woningaanbod voor ouderen en aanbod aan zorggeschikte woningen/zorgcentra in kaart te brengen. Het geclusterde aanbod in de vrije sector huur en koopsector komt vanuit CBS-Microdata; mogelijk hebben we niet al het aanbod in deze sectoren compleet in beeld.

Het aanbod hebben we niet compleet in beeld. We kijken voor de opgave naar het verschil in de huidige en toekomstige vraag: dat is de minimale opgave waar een gemeente voor staat. De opgave kan echter groter zijn wanneer er in de huidige situatie al een tekort aan aanbod is.

In bijlage 2 staan gedetailleerde overzichten met het aanbod per gemeente weergegeven.

In onderstaande tabel geven we het totaalbeeld per gemeente en per type plek weer van het aanbod dat we in beeld hebben kunnen brengen.

Tabel 3.11: Geïnventariseerd aanbod voor ouderen

	Geclusterd wonen			Zorggeschikt wonen	
	Sociale huur	Vrije sector	Koop*	Zorggeschikt SOM	Zorggeschikt PG
Beekdaelen	614	96	50	165	368
Brunssum	981	102	320	167	245
Heerlen	3.740	302	380	278	827
Kerkrade	1.437	440	155	238	412
Landgraaf	1.227	151	135	138	221
Simpelveld	404	31	0	0	70
Voerendaal	187	21	20	57	64
Parkstad	**8.590**	**1.143**	**1.060**	**1.043**	**2.207**

*Ingeschat aan de hand van CBS Microdata.
Bron: Aanbodinventarisatie en CBS Microdata.

Parkstad beschikt momenteel over 8.590 sociale huurwoningen in de geclusterde woonvormen voor ouderen. Het gaat hier om woningen in complexen die hoofdzakelijk door ouderen worden bewoond en ook toegankelijk zijn voor ouderen zonder Wlz-indicatie. Verder zijn er in totaal 3.250 zorggeschikt woonplekken. Hiervan worden 1.043 woningen bewoond door ouderen met somatische klachten en 2.207 woningen door ouderen met psychogeriatrische klachten. De praktijk leert dat een (groot) deel van deze plekken wisselend inzetbaar is: hetzij voor mensen met somatische of psychogeriatrische problematiek. De zorgaanbieder Meander heeft aangegeven aan 625 ouderen in Parkstad VPT (Volledig Pakket Thuis) in de thuissituatie te leveren.

Wanneer we kijken naar de totale vraag naar geclusterd wonen, zien we dat het aanbod ruim voorziet in de vraag. Wanneer we inzoomen op de eigendomsvormen binnen geclusterd wonen, zien we dat er ruim voldoende sociale geclusterde woningen zijn om in de vraag te voorzien. De vraag naar vrije sector huur en het aanbod aan vrije sector huur liggen redelijk dicht bij elkaar in de buurt. Wat betreft geclusterde koopwoningen zien we dat de vraag groter is dan het aanbod. Hierbij moeten we de kanttekening zetten dat het aanbod aan geclusterde woningen een inschatting is.

Wanneer we kijken naar de totale vraag naar zorggeschikte woningen zien we dat het aanbod ruim voorziet in deze vraag. Met name de plekken voor somatische zorg zijn er ruim voldoende. In 2030 zijn vraag en aanbod ongeveer met elkaar in balans. De vraag naar zorggeschikte woningen blijft vanaf 2030 groeien en er zal na 2030 een tekort ontstaan als er geen plekken bij komen.

3.3 Geclusterd wonen: uitsplitsing naar marktsegment en woonconcepten

Uitsplitsing naar marktsegment

Op basis van het WoON2021 en CBS-Microdata is achterhaald waar de groep 65-plussers nu woont en hoe zij graag willen wonen. Dat maakt het mogelijk om de prognose voor geclusterd wonen voor ouderen verder uit te splitsen naar marktsegment. In de volgende tabellen wordt weergegeven wat de huidige en toekomstige behoefte aan sociale huur, vrije sector en koop binnen het geclusterd wonen is: op regionaal niveau en gemeentelijk niveau.
Op regionaal niveau valt ongeveer 40% van het geclusterd wonen voor ouderen binnen de sociale huur, 13% binnen de vrije sector huur en 48% binnen de koopsector. Naar de toekomst zien we dat de verhouding naar marktsegment stabiel blijft.

Tabel 3.12: Parkstad. Behoefteprognose geclusterd wonen uitgesplitst naar marktsegment, bandbreedte basisprognose en trendprognose (2023 – 2040); huishoudens, afgerond op 10-tal

	2023	2030	2040
Sociale huur	3.890	4.300 tot 4.900	4.410 tot 5.900
Vrije sector huur	1.230	1.350 tot 1.540	1.370 tot 1.850
Koop	4.690	5.360 tot 6.160	5.570 tot 7.630
Totaal	**9.810**	**11.020 tot 12.600**	**11.350 tot 15.380**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 3.13: Beekdaelen. Behoefteprognose geclusterd wonen uitgesplitst naar marktsegment, bandbreedte basisprognose en trendprognose (2023 - 2040); huishoudens, afgerond op 10-tal

	2023	2030	2040
Sociale huur	190	190 tot 240	180 tot 300
Vrije sector huur	60	70 tot 80	70 tot 100
Koop	590	690 tot 850	720 tot 1.140
Totaal	**840**	**950 tot 1.170**	**970 tot 1.540**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 3.14: Brunssum. Behoefteprognose geclusterd wonen uitgesplitst naar marktsegment, bandbreedte basisprognose en trendprognose (2023 - 2040); huishoudens, afgerond op 10-tal

	2023	2030	2040
Sociale huur	460	530 tot 590	560 tot 730
Vrije sector huur	100	110 tot 130	120 tot 160
Koop	640	750 tot 840	810 tot 1.050
Totaal	**1.200**	**1.390 tot 1.560**	**1.490 tot 1.940**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 3.15: Heerlen. Behoefteprognose geclusterd wonen uitgesplitst naar marktsegment, bandbreedte basisprognose en trendprognose (2023 - 2040); huishoudens, afgerond op 10-tal

	2023	2030	2040
Sociale huur	1.640	1.840 tot 2.080	1.930 tot 2.540
Vrije sector huur	520	580 tot 660	600 tot 800
Koop	1.400	1.590 tot 1.800	1.680 tot 2.220
Totaal	**3.560**	**4.010 tot 4.540**	**4.210 tot 5.560**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 3.16: Kerkrade. Behoefteprognose geclusterd wonen uitgesplitst naar marktsegment, bandbreedte basisprognose en trendprognose (2023 - 2040); huishoudens, afgerond op 10-tal

	2023	2030	2040
Sociale huur	910	990 tot 1.120	1.000 tot 1.300
Vrije sector huur	300	320 tot 360	320 tot 420
Koop	960	1.070 tot 1.200	1.070 tot 1.400
Totaal	**2.170**	**2.390 tot 2.680**	**2.390 tot 3.120**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 3.17: Landgraaf. Behoefteprognose geclusterd wonen uitgesplitst naar marktsegment, bandbreedte basisprognose en trendprognose (2023 - 2040); huishoudens, afgerond op 10-tal

	2023	2030	2040
Sociale huur	560	620 tot 710	620 tot 830
Vrije sector huur	100	120 tot 130	110 tot 160
Koop	760	860 tot 980	870 tot 1.170
Totaal	**1.420**	**1.600 tot 1.820**	**1.600 tot 2.160**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 3.18: Simpelveld. Behoefteprognose geclusterd wonen uitgesplitst naar marktsegment, bandbreedte basisprognose en trendprognose (2023 - 2040); huishoudens, afgerond op 10-tal

	2023	2030	2040
Sociale huur	40	40 tot 50	40 tot 60
Vrije sector huur	120	120 tot 140	120 tot 160
Koop	170	200 tot 230	210 tot 300
Totaal	**330**	**360 tot 420**	**370 tot 520**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 3.19: Voerendaal. Behoefteprognose geclusterd wonen uitgesplitst naar marktsegment, bandbreedte basisprognose en trendprognose (2023 - 2040); huishoudens, afgerond op 10-tal

	2023	2030	2040
Sociale huur	90	90	80
Vrije sector huur	30	30	30
Koop	170	200	210
Totaal	**290**	**320**	**320**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Uitsplitsing naar woonconcepten

De woonwensen van ouderen zijn divers. De woonvorm 'geclusterd wonen' is een verzamelnaam voor diverse woningtypes en woonconcepten die beschutting, comfort en ontmoeting bieden. Verschillende groepen ouderen zoeken daarbij verschillende typen geclusterde woonvormen. Welke keuzes groepen ouderen hierin maken is onder meer afhankelijk van hun waarden-profiel en financiële mogelijkheden, die wij samenbrengen in zogeheten 'woonstijlen'. We onderscheiden 12 'woonstijlgroepen' onder (toekomstige) ouderen, die verschillen qua woonvoorkeuren. De indeling in woonstijlen is gebaseerd op analyses van woongedrag en woonwensen van ouderen, zoals die naar voren komen in CBS-Microdata, het WoON en sociologisch onderzoek naar generaties en waardepatronen. Deze inzichten zijn gekoppeld aan achtergrondkenmerken van ouderen, zoals het inkomen, leeftijd, huishoudenssamenstelling, stedelijkheid, opleiding en vermogen. In welke woonstijl iemand is ingedeeld, is onder meer afhankelijk van het geboortejaar (generatie) en de financiële positie.

Tabel 3.20: Indeling voor woonstijlen naar generatie (geboortejaar) en financiële positie

	Lagere financiële positie	Middel financiële positie	Hoge financiële positie
Stille Generatie (1940 e.o.)	Kwetsbare ouderen	Oudere comfortzoeker	Welgestelde cultuurminnaars
Protestgeneratie (1940 - 1955)	Traditionele buurtbewoners	Vitale comfortzoekers	Welgestelde levensgenieters
Generatie X (1955 - 1970)	Actieve buurtbewoners	Moderne hofjesbewoners	Ondernemende levensgenieters
Pragmatische generatie (1970 - 1985)	Laag	Middel	Hoog

Wij maken een inschatting van de keuze die mensen gaan maken op het moment dat zij verhuizen naar een geclusterde woonvorm voor ouderen. Dit leidt tot een 'woonmix' per woonstijl. In de woonmix maken wij primair het onderscheid tussen de voorkeur voor appartementen (afkorting app: weinig onderhoud, overzichtelijk en gezamenlijke voorzieningen) en grondgebonden woningen (afkorting ggb: groter woonoppervlak, buitenruimte en meer zelfstandigheid). Secundair geven we aan welke woonconcepten goed passen bij het waardenprofiel en de financiële positie van de woonstijlen.

De ideale woonmix van de totale groep ouderen zal van jaar op jaar veranderen, omdat generaties elkaar opvolgen en de verhouding tussen de woonstijlen dus ook verandert. We zien dat de 'stille generatie' geleidelijk aan uit beeld verdwijnt en Generatie X zijn opwachting maakt. Vanaf 2040 zien we dat een nieuwe generatie in beeld komt: de 'Pragmatische generatie'. De figuren met de verdeling naar de verschillende woonstijlen per gemeenten staan in bijlage 6.

Op basis van de woonwensen per woonstijl en de prognose van woonstijlen is het mogelijk om een prognose op te stellen van gewenste woningtypes en woonconcepten binnen het geclusterd wonen.

Het figuur op de volgende pagina geeft weer hoe de behoefte aan diverse woonconcepten binnen het geclusterd wonen zich door de tijd naar verwachting zal ontwikkelen op regionaal niveau.

Figuur 3.5: Verdeling 65-plushuishoudens naar woonstijl regio Parkstad (2023 - 2040; afgerond op 10-tal)

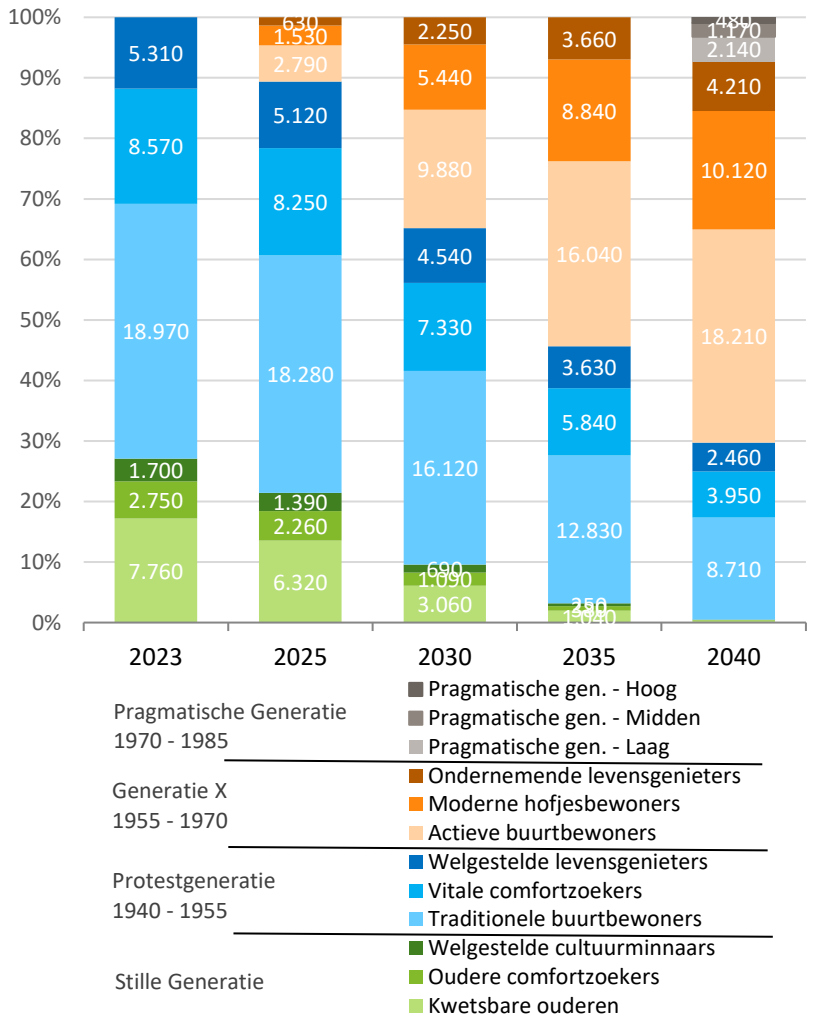

Figuur 3.6: Regio Parkstad. Gewenste verdeling binnen geclusterd wonen, naar woonconcept (2023 tot en met 2040)

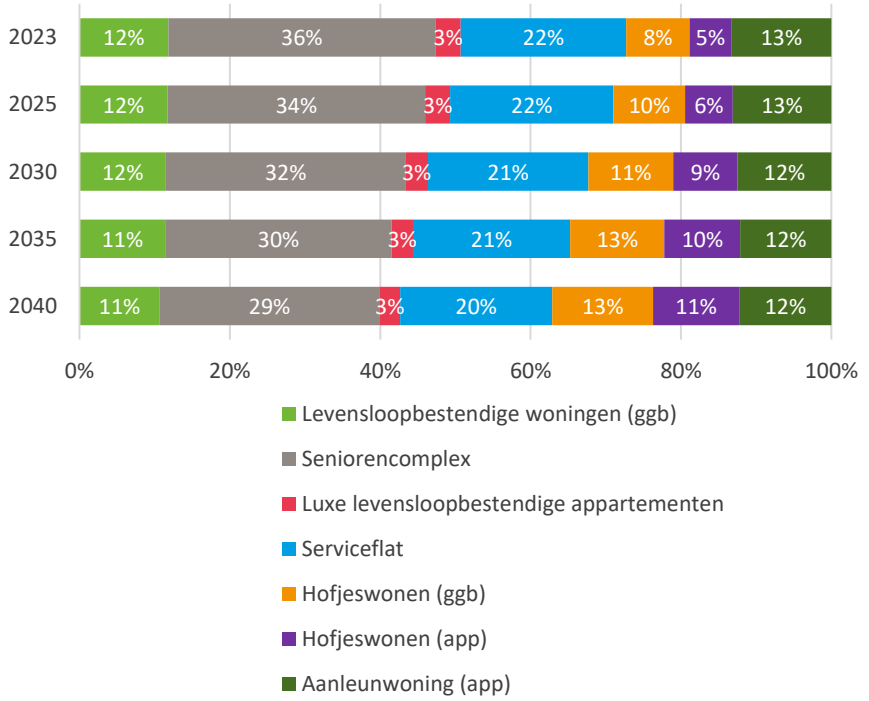

Bron: Woonzorgweter Companen.

Figuur 3.7: Gewenste verdeling binnen geclusterd wonen, naar woonconcept en per gemeente (2023 en 2040)

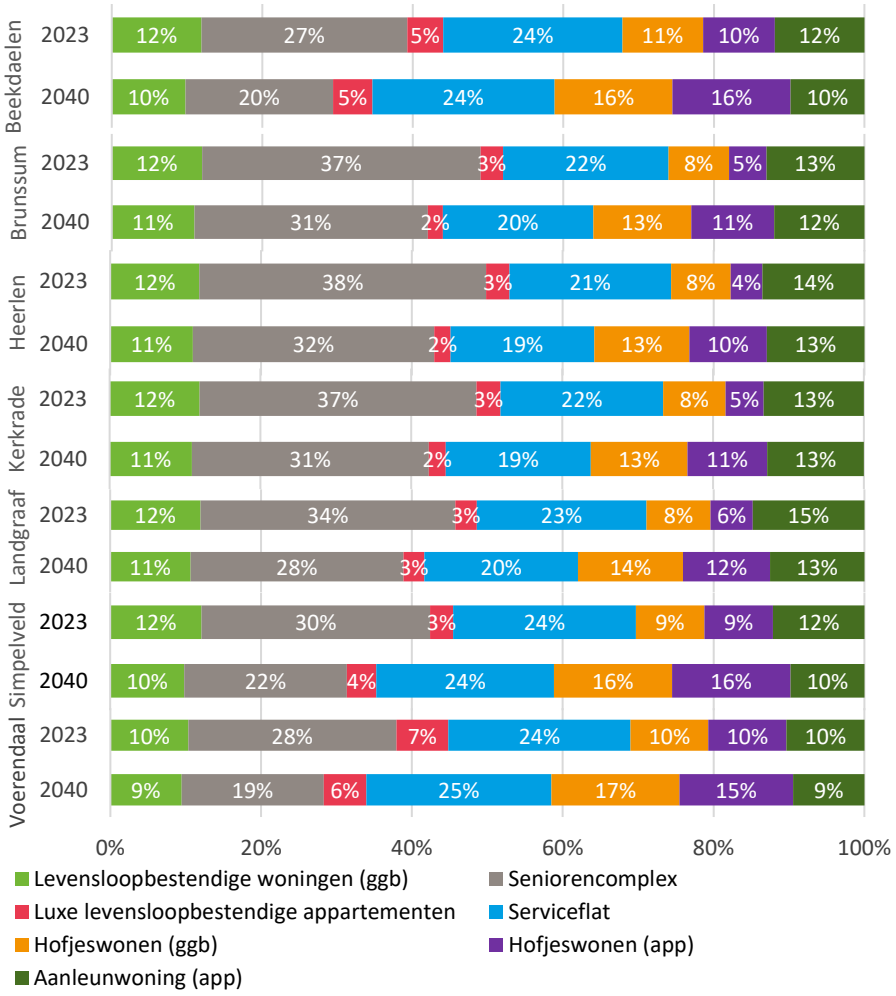

Bron: Woonzorgweter Companen.

3.4 Geschikt woningaanbod

In de analyse van de geschiktheid van de totale woningvoorraad zijn wij uitgegaan van de volgende meetgraad voor 'geschiktheid': alle primaire voorzieningen (slaapkamer, woonkamer, toilet, badkamer en keuken) liggen gelijkvloers of zijn zonder traplopen bereikbaar. De woning is geschikt voor bewoners met geringe beperkingen bij het lopen, die eventueel een wandelstok of kruk(ken) gebruiken. Alle appartementen of (galerij)flats gelden als 'geschikt' zolang deze over een lift beschikken. In de analyse wordt geen rekening gehouden met de 'buitenkant' van de woningen. Als woningen geschikt zijn, moeten die ook extern toegankelijk zijn. Dit betekent geen opstapjes en drempels naar de voordeur en bij appartementen moeten de deuren van het complex elektrisch bediend kunnen worden.

Eengezinswoningen wijzen wij als 'potentieel geschikt' aan als zij voldoen aan één van deze kenmerken:

- eengezinswoning, gebouwd na 1998;
- inhoud bij koopwoning is groter dan 350 m^3 en gebouwd na 1965;
- inhoud bij huurwoning is groter dan 300 m^3 en gebouwd na 1980;
- geschakelde woning.

Een verdere toelichting op de werkwijze is terug te vinden in bijlage 3.

Figuur 3.8: Geschiktheid woningvoorraad volgens 'doorzonscan'

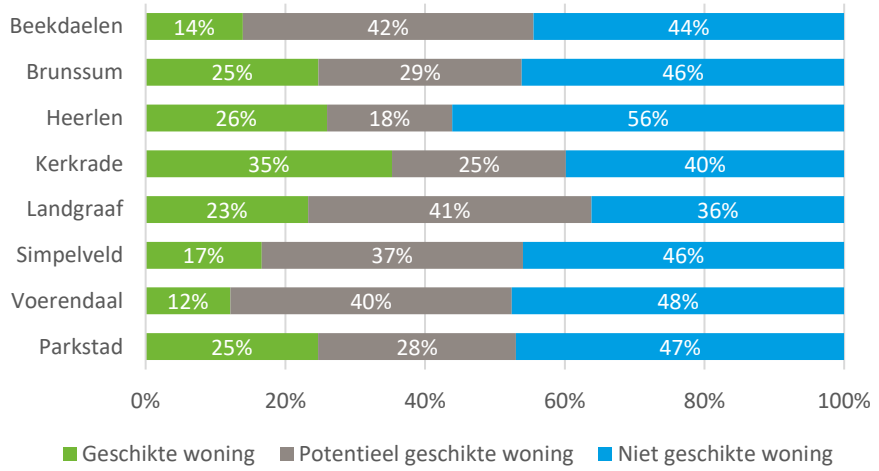

Bron: WOZ-registraties gemeente regio Parkstad, bewerkt door Companen (2024).

We hebben de geschiktheid geanalyseerd van in totaal ongeveer 130.000 woningen die opgenomen zijn als zelfstandige woningen in de WOZ-registraties van de Parkstadgemeenten. Volgens deze analyses is een kwart van de woningen (25%, ongeveer 32.000 woningen) geschikt voor mensen met een mobiliteitsbeperking. Ruim een kwart (28%, ongeveer 36.500 woningen) is geschikt te maken. Bijna de helft (47%, ongeveer 60.500 woningen) is niet geschikt voor mensen met een mobiliteitsbeperking.

Ter vergelijking van de uitkomsten kijken we naar de geschiktheid van de totale woningvoorraad van de provincie Utrecht en de provincie Overijssel. In de provincie Utrecht bestaat de woningvoorraad uit 33% geschikte woningen, 28% geschikt te maken woningen en 39% niet geschikt te maken woningen. De provincie Utrecht kent een groter aandeel geschikte woningen vergeleken met de regio Parkstad. In de provincie Overijssel bestaat de woningvoorraad uit 14% geschikte woningen, 48% geschikt te maken woningen en 38% niet geschikt te maken woningen. De provincie Overijssel kent dus een kleiner deel geschikte woningen en een groter deel geschikt te maken woningen vergeleken met Parkstad.

Wanneer we naar de gemeenten apart kijken, zien we dat het aandeel geschikte woningen het grootst is in Kerkrade en het kleinst in Voerendaal. De gemeente Heerlen kent het grootste aandeel niet geschikte woningen (56%) en het kleinste aandeel potentieel geschikte woningen (25%). In de gemeente Landgraaf is het aandeel niet geschikte woningen het kleinst (36%) vergeleken met de andere gemeenten. Het aandeel potentieel geschikte woningen is het grootst in de gemeente Beekdaelen (42%), Landgraaf (41%) en Voerendaal (40%).

Uitsplitsing naar eigendomssituatie

Voor bijna alle gemeenten hebben we de geschiktheid van de woningvoorraad uit kunnen splitsten naar eigendomsvormen koop en huur. De huurwoningen bestaan uit woningen die verhuurd worden door corporaties en door particuliere verhuurders. Het kan zijn dat de huurwoningen van de corporaties geschikter is dan de huurwoningen van particuliere verhuurders. De geschiktheidsopgave binnen de regio is onevenredig verdeeld naar de eigendomssituatie.

- Voor huurwoningen en koopwoningen geldt dat het grootste deel niet geschikt is (21.782 huurwoningen, 23.839 koopwoningen). Dit hangt veelal samen met de afwezigheid van een lift of een nauwe trapopgang, waardoor er geen ruimte is voor een traplift.
- Huurwoningen zijn relatief gezien vaker geschikt dan koopwoningen (31% huur, 15% koop). Dit geldt niet voor de gemeente Heerlen. Daar zien we dat koopwoningen relatief gezien net iets vaker geschikt zijn dan huurwoningen.
- De grootste kansen liggen in de koopsector. Het aandeel geschikte woningen is hier het laagst (15%, ongeveer 7.836 woningen) terwijl 41% (22.273 woningen) met een kleine ingreep geschikt te maken is. Dit komt doordat koopwoningen vaak een rijwoning of een grote eengezinswoning zijn. Het aandeel potentieel geschikte woningen in de koopsector is het grootst in de gemeente Landgraaf.

Figuur 3.9: Geschiktheid woningvoorraad naar eigendom volgens 'doorzonscan' naar gemeente (2024)

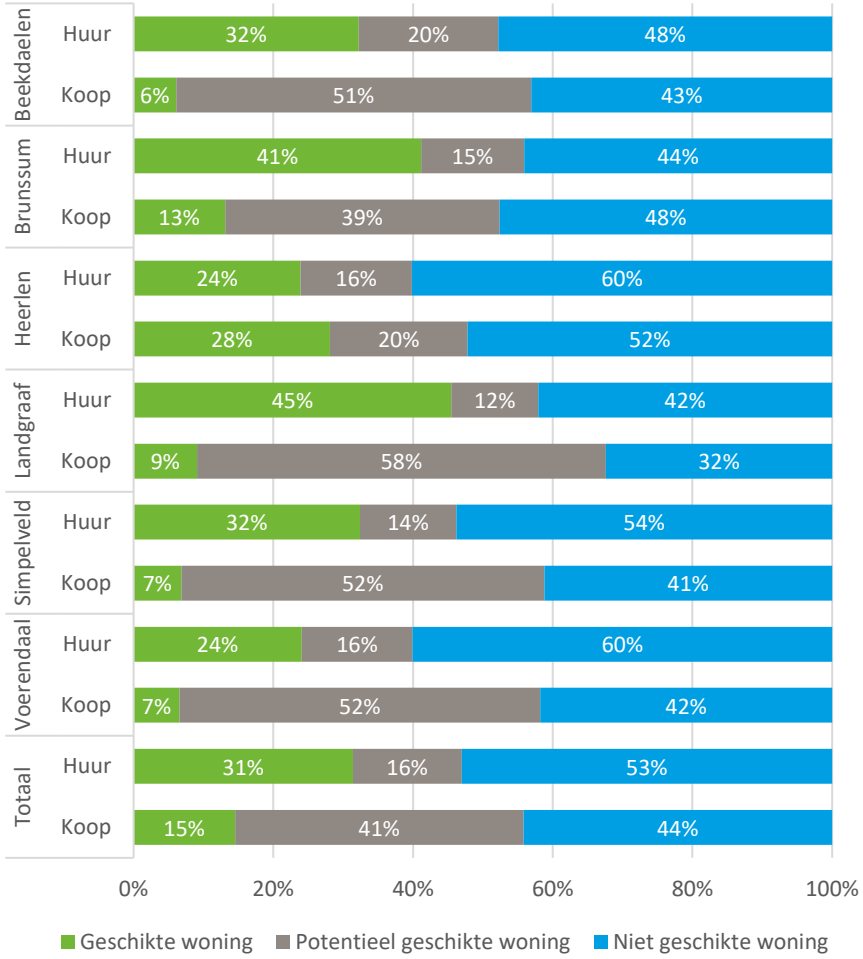

*Geen gegevens over eigendom beschikbaar van de gemeente Kerkrade.
Bron: WOZ-registraties gemeente regio Parkstad, bewerkt door Companen (2024).

3.5 Beleidsvrije vraagontwikkeling

Zoals al eerder aangegeven baseren de basis-prognose en trendprognose zich op de bevolkings- en huishoudenprognoses van Etil (2023). In deze prognoses zijn geen extra groei- of schaalsprongscenario's meegenomen; de invloed van een schaalsprongscenario zou nader moeten worden onderzocht.
Leerervaringen elders in het land leren dat een schaalsprongscenario op z'n vroegst na 2030 invloed heeft op de huisvestingsopgave voor ouderen. Dit komt omdat nieuwe woonconsumenten die men vaak buiten de regio aantrekt bij een groeiscenario, niet eerder behoren tot de leeftijdscategorie 65-plus dan in 2035. Maar als de regio juist een groeiscenario van 'recreatief wonen voor ouderen' wil proberen tot stand te brengen, dan heeft dat direct extra effect op de huisvestingsopgave voor ouderen. Dergelijke beleidskeuzes hebben we in het onderzoek niet meegenomen. In die zin biedt dit onderzoek een beleidsvrije analyse, dat handvatten kan bieden voor het maken van gerichte beleidskeuzes. Effecten van die keuzes zouden dan nader moeten worden onderzocht.

3.6 Beleidsopgaven

Maak 'no-regret' keuzes

No-regret keuzes zijn levensloopgeschikte nultredenwoningen, liefst in geclusterde setting, zowel grondgebonden als appartementen, afhankelijk van de stedelijkheid van het gebied. Nultredenwoningen zijn steeds vaker levensloopbestendige woningen gaan heten omdat een dergelijk woningtype een kwaliteits- en comfortniveau biedt dat voor bijna alle leeftijdsgroepen en gezinssamenstellingen geschikt is. Door woonvormen geclusterd te ontwikkelen draagt het ook bij aan het bevorderen van onderling contact en het daarmee bestrijden van eenzaamheid. Dit is van toegevoegde waarde voor meerdere leeftijdsgroepen.

Doorstroming bevorderen

Veel ouderen kiezen er pas op een relatief laat moment voor om te verhuizen naar geclusterd wonen of een geschikte reguliere woning. Veel verhuizingen naar geclusterde woonvormen met Wlz-zorg zijn noodgedwongen. Dit zorgt soms voor onwenselijke woonsituaties. Tegelijkertijd belemmert het de doorstroming op de woningmarkt. Grote gezinswoningen blijven zo onbereikbaar voor jonge gezinnen. Wij adviseren dat de gemeente blijft inzetten op bewustwording onder ouderen over de keuzes omtrent langer zelfstandig thuis wonen. Ouderen die graag zo lang mogelijk willen blijven wonen in hun huidige woning, moeten kennis hebben over de mogelijkheden voor (het financieren van) particuliere woningaanpassingen, de inzet van kleine technologische oplossingen en het beschikbare welzijnsaanbod. Om de doorstroming naar geclusterd wonen te bevorderen, is het wenselijk om te werken met een ouderenmakelaar of wooncoach. Ook financiële instrumenten zoals een huurgewenningsbijdrage kunnen bijdragen aan de doorstroming van ouderen. Daarnaast moet er voldoende en divers aanbod zijn voor ouderen om te kunnen doorstromen. Op dit moment is er te weinig aanbod aan geschikte reguliere woningen voor ouderen. Dit vraagt om een tempoversnelling bij de nieuwbouwwoningen voor ouderen.

Toenemend beroep op woningaanpassingen

Van de ouderen met een (lichte) zorgvraag die kunnen en willen blijven wonen in een reguliere woning, zal in de toekomst een groeiend deel wonen in een koopwoning. De belangrijkste opgave voor deze groep is om ervoor te zorgen dat hun woningen tijdig geschikt gemaakt worden, zodat zij hier zelfstandig kunnen blijven wonen. In dat kader is het relevant om te vermelden dat de regeling van woningaanpassingen in het kader van de Wmo is veranderd; de eigen bijdrage voor particulieren is aanzienlijk lager geworden. Dit zal waarschijnlijk zorgen voor een toename van de aanvragen voor woningaanpassingen (met hogere kosten voor de gemeenten als gevolg).

Gezamenlijk tussenvormen concretiseren

Het wonen in geclusterde ‘tussenvormen’ biedt diverse voordelen. De zorg kan efficiënter geleverd worden. In deze woningen kunnen ouderen een zwaardere zorgvraag beter opvangen. En het veiligheids- of gemeenschapsgevoel onder bewoners is hoger. Een goed aanbod aan tussenvormen is daarmee een voorinvestering om te voorkomen dat intensieve zorg wordt gebruikt of deze uit te stellen. Om jonge ouderen te bewegen naar geclusterde woonvormen moeten huidige en toekomstige plekken niet gebruik maken van de woorden: seniorencomplex of woningen voor ouderen. Deze groep jonge ouderen voelt zich nog niet oud, maar de behoefte aan ontmoeting bij geclusterde woonvormen is er wel.

Om tot uitvoering van de doelstelling omtrent tussenvormen te komen, is een samenspel van actoren benodigd; een hecht netwerk. Wij adviseren om duidelijke normen op te stellen voor de nieuwe (geclusterde) tussenvormen, waarin alle signalen vanuit de verschillende partijen goed verwerkt zijn. Daarnaast adviseren wij om een registratie bij te houden van geclusterde woonvormen. Nu voldoen lang niet alle geclusterde woonconcepten aan de behoefte van de bewoners, bijvoorbeeld als het gaat om de aanwezige faciliteiten (ontmoetingsruimte, buitenruimte, comfort, horeca), de gemeenschapszin, omvang en het soort medebewoners. Vervolgens kan deze norm complexgewijs uitgedragen worden.

Voorkomen eenzaamheid

Ouderdom is geen ‘medisch probleem’, dat vraagt om ‘oplossingen’ die enkel vanuit zorg worden aangevlogen. Er is gerichte zorg nodig voor de groep die dat echt nodig heeft, maar voor een veel grotere groep ouderen is het vooral belangrijk om oog te hebben voor het welzijn, zingevingsvraagstukken en het voorkomen van eenzaamheid. Waar het gaat om de behoefte aan ontmoeting, wordt vaak gesproken over het belang van ontmoetingsruimtes. Dit kan ook heel kleinschalig worden georganiseerd, bijvoorbeeld door in een wooncomplex één appartement in te richten als gezamenlijke huiskamer.

Inzet van technologie

Technologie kan er niet alleen voor zorgen dat ouderen een verhuizing kunnen uitstellen, maar vooral dat zij comfortabeler en veiliger kunnen wonen – of dit nu in een instelling is of in een reguliere woning. Via een tablet kunnen ouderen hun boodschappen bestellen, maar ook videobellen met een zorgverlener. En GPS-trackers maken het mogelijk om mensen met dementie een deel van hun vrijheid te laten behouden. Hoewel technologie soms als ‘koud’ wordt ervaren, kunnen goede toepassingen een grote bijdrage leveren aan de kwaliteit van leven van ouderen. In tijden van arbeidsmarktkrapte is de inzet van technologie daarnaast een bittere noodzaak om de zorg behapbaar te houden.

4 Mensen met een lichamelijke beperking

In dit hoofdstuk brengen we de langdurige zorgvragers met lichamelijke beperking met een Wlz-indicatie in beeld.

4.1 Doelgroep en context

Woonwensen

Mensen met een (al dan niet aangeboren) lichamelijke beperking hebben behoefte aan een goed toegankelijke woning. De mate waarin een woning aangepast moet zijn is afhankelijk van de aard en zwaarte van de beperking. Als het gaat om woningaanpassingen, dan is het onbelangrijk of een woning grondgebonden is, mits een lift en elektrische toegangsdeuren aanwezig zijn. Wel moet de woning het liefst gelijkvloers zijn en genoeg ruimte bieden in de badkamer voor diverse hulpmiddelen. De woonomgeving moet toegankelijk zijn en de woning moet gelegen zijn in de buurt van voorzieningen zoals een huisarts, winkels en ontmoetingsplekken. Ook voldoende parkeergelegenheid in de directe omgeving is belangrijk, bij voorkeur voor de deur. Mensen met een lichamelijke beperking doen een beroep op woningaanpassingen en een beroep op (ambulante) zorg. De intensiteit van deze zorg is afhankelijk van de aard en zwaarte van de beperking.

4.2 Omvang doelgroep

Om een inschatting te maken van de omvang van de groep met een Wlz-indicatie vanwege een lichamelijke beperking is gebruik gemaakt van de CIZ-databank. In januari 2023 hadden in de regio Parkstad 315 mensen een LG-indicatie. Het grootste deel van deze personen is tussen de 18 en 65 jaar oud. Op basis van de demografische ontwikkeling verwachten we dat het aantal mensen met een Wlz-indicatie voor een lichamelijke beperking de komende jaren afneemt (-50). Dit heeft te maken met de krimp die zichtbaar is in de Etil prognoses.

Tabel 4.1: Regio Parkstad. Demografische ontwikkeling LG-indicaties (2023 - 2040; afgerond op 5-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beekdaelen	35	35	35	35	35
Brunssum	25	20	20	20	20
Heerlen	70	70	65	65	60
Kerkrade	105	105	100	95	90
Landgraaf	80	70	70	65	60
Simpelveld	0 - 5	0 - 5	0 - 5	0 - 5	0 - 5
Voerendaal	0 - 5	0 - 5	0 - 5	0 - 5	0 - 5
Regio Parkstad	**315**	**300**	**290**	**280**	**265**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Het grootste deel van de mensen met een lichamelijke beperking woont in een reguliere (aangepaste) woning en ontvangt indien nodig ambulante zorg. Voor hen zijn dus enkel woningaanpassingen nodig. Voor degene die een intensievere zorgvraag hebben, kan de woonzorgvraag worden opgevangen door middel van passende woonvormen.

5 Mensen met een verstandelijke beperking

De groep mensen met een (licht) verstandelijke beperking kent een diverse samenstelling. Zij kunnen onder andere behoefte hebben aan verpleging of verzorging, huishoudelijke hulp of begeleiding bij gedragsproblematiek. Een groot deel van de mensen woont in een instelling; dit kan ook kleinschalig in de wijk zijn. Een klein aandeel woont zelfstandig(er) in de wijk met ambulante begeleiding.

5.1 Doelgroep en context

In de afgelopen jaren is de toegang tot de Wlz voor mensen met een verstandelijke beperking iets beperkter geworden. Er worden geen nieuwe indicaties meer afgegeven voor langdurige zorg aan mensen met een lichte zorgvraag (VG 1 en 2). Deze mensen zijn voor ondersteuning tegenwoordig aangewezen op de Wmo. Mensen met een bestaande VG1- of VG2-indicatie en die al in een instelling wonen, mogen hier wel blijven. Ondanks de beperking van de toegang tot de Wlz, zien wij een landelijke trend waarin steeds meer mensen een indicatie voor VG hebben. Deze groei gaat sneller dan de algehele bevolkingsgroei; het gaat dus om een stijgend aandeel. Deels wordt deze groei verklaard doordat de doelgroep met een verstandelijke beperking ouder wordt dan voorheen; daarnaast wordt vaak gewezen naar de steeds ingewikkeldere samenleving.

5.2 Vraaganalyse

Om een inschatting te maken van de omvang van de groep met een Wlz-indicatie vanwege een verstandelijke beperking, is gebruik gemaakt van de CIZ-databank. In januari 2023 hadden in regio Parkstad 1.942 mensen een VG-indicatie.

In combinatie met de bevolkingsprognose is een basisprognose opgesteld van de verwachte omvang van de groep mensen met een Wlz-indicatie vanwege een verstandelijke beperking voor de periode tot en met 2040. Hierbij hebben wij rekening gehouden met een stijging van het zorggebruik als gevolg van het ouder worden van de doelgroep.

In onderstaande tabel wordt de verwachte omvang van de groep mensen met een verstandelijke beperking met een Wlz-indicatie volgens de demografische prognose uiteengezet. De woonvraag is uitgesplitst naar twee woonvormen: geclusterd wonen en gespikkeld wonen. Geclusterd wonen is begeleid wonen of beschermd wonen in een (on)zelfstandige woonruimte, met andere cliënten in hetzelfde pand of complex. Gespikkeld wonen houdt in dat iemand zelfstandig woont, in de nabijheid van een zorgpunt waarvandaan zorg/ondersteuning kan worden geleverd. De mate waarin cliënten geclusterd of gespikkeld wonen stellen wij afhankelijk van het type VG-indicatie. De aannames (bijlage 5) zijn gebaseerd op wat zorgaanbieders tijdens de werksessie ons hebben verteld.

Tabel 5.1: Regio Parkstad. Basisprognose (2023 - 2040, afgerond op 10-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	1.320	1.300	1.180	1.050	940
Gespikkeld wonen	620	670	760	830	880
Totaal	**1.940**	**1.970**	**1.940**	**1.880**	**1.820**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 5.2: Beekdaelen. Basisprognose (2023 - 2040, afgerond op 10-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	70	70	60	60	50
Gespikkeld wonen	30	40	60	50	60
Totaal	**100**	**110**	**120**	**110**	**110**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 5.3: Brunssum. Basisprognose (2023 - 2040, afgerond op 10-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	130	130	120	100	80
Gespikkeld wonen	80	80	90	100	100
Totaal	**210**	**210**	**210**	**200**	**180**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 5.4: Heerlen. Basisprognose (2023 - 2040, afgerond op 10-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	480	460	420	370	330
Gespikkeld wonen	260	280	310	350	380
Totaal	**740**	**740**	**730**	**720**	**710**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 5.5: Kerkrade. Basisprognose (2023 - 2040, afgerond op 10-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	250	250	220	190	170
Gespikkeld wonen	140	150	160	180	180
Totaal	**390**	**400**	**380**	**370**	**350**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 5.6: Landgraaf. Basisprognose (2023 - 2040, afgerond op 10-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	340	340	320	290	270
Gespikkeld wonen	90	100	110	120	130
Totaal	**430**	**440**	**430**	**410**	**400**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 5.7: Simpelveld. Basisprognose (2023 - 2040, afgerond op 10-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	20	20	20	20	20
Gespikkeld wonen	10	10	10	10	10
Totaal	**30**	**30**	**30**	**30**	**30**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 5.8: Voerendaal. Basisprognose (2023 - 2040, afgerond op 10-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	20	20	20	20	20
Gespikkeld wonen	10	10	20	20	20
Totaal	**30**	**30**	**40**	**40**	**40**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Naast de basisprognose is er een trendprognose opgesteld. Tijdens de werksessie zijn een aantal ontwikkelingen besproken die zijn meegenomen in de trend-prognose:

- Ontwikkeling van geclusterd naar gespikkeld wonen

Vanuit de deelnemers aan de werksessie in oktober wordt aangegeven dat mensen met zorgzwaarte VG3 en VG4 nu al (bijna) allemaal zelfstandig in de wijk wonen (gespikkeld wonen). De verwachting is dat deze mensen in de toekomst allemaal zelfstandig in de wijk wonen. Met deze input is voor VG3 en VG4 de aanname aangepast naar 60% gespikkeld wonen. In de toekomstige situatie woon 100% gespikkeld.

- Ontwikkeling naar 'lokaal wonen'

De gedachte achter deze ontwikkeling is dat jongeren en jongvolwassenen met een beperking steeds vaker dicht bij de woonplaats van hun ouders willen blijven wonen. De aanwezigen herkenden deze trend. Als gevolg daarvan zal de vraag naar VG-zorg meer evenwichtig verdeeld worden. Landelijk zijn er 6,7 VG-indicaties per 1.000 inwoners. Voor gemeenten die relatief weinig (ten opzichte van het landelijk gemiddelde) VG-indicaties hebben per 1.000 inwoners (zoals Voerendaal, Simpelveld en Beekdaelen) zal dit betekenen dat de vraag naar woonplekken voor mensen met een verstandelijke beperking zal toenemen, terwijl dit voor gemeenten die relatief veel VG-indicaties hebben per 1.000 inwoners (de overige gemeenten) zal afnemen. In de trendprognose schetsen we de situatie op basis van maximale evenredige spreiding. Dit scenario is niet realistisch. In sommige gemeenten is er nou eenmaal een groot instellingsterrein en dat zal niet verdwijnen. Deze gemeenten zullen dus een groter aandeel van de VG-doelgroep blijven bedienen. Anderzijds geldt voor gemeenten die nu relatief weinig VG-cliënten bedienen dat er een bepaalde schaalgrootte nodig is.

Figuur 5.1: VG-indicaties per 1.000 inwoners per gemeente

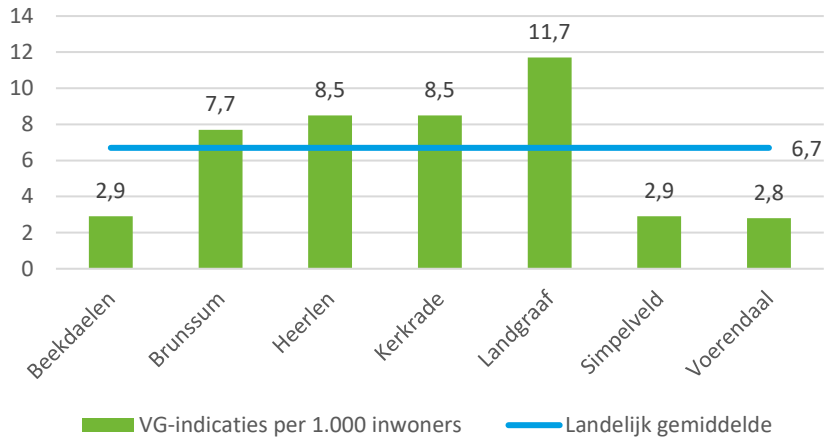

Bron: Woonzorgweter Companen.

Op basis van bovenstaande uitgangspunten schetsen we een trendprognose die er als volgt uitziet:

Tabel 5.9: Regio Parkstad. Trendprognose (2023 - 2040, afgerond op 10-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	1.320	1.290	1.130	1.000	840
Gespikkeld wonen	620	670	720	780	810
Totaal	**1.940**	**1.960**	**1.850**	**1.780**	**1.650**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 5.10: Beekdaelen. Trendprognose (2023 - 2040, afgerond op 10-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	70	80	90	100	100
Gespikkeld wonen	30	50	60	90	110
Totaal	**100**	**130**	**150**	**190**	**210**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 5.11: Brunssum. Trendprognose (2023 - 2040, afgerond op 10-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	130	130	110	90	70
Gespikkeld wonen	80	80	80	80	80
Totaal	**210**	**210**	**190**	**170**	**150**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 5.12: Heerlen. Trendprognose (2023 - 2040, afgerond op 10-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	480	460	400	350	290
Gespikkeld wonen	260	270	300	320	330
Totaal	**740**	**730**	**700**	**670**	**620**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 5.13: Kerkrade. Trendprognose (2023 - 2040, afgerond op 10-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	250	240	200	170	140
Gespikkeld wonen	140	140	150	150	150
Totaal	**390**	**380**	**350**	**320**	**290**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 5.14: Landgraaf. Trendprognose (2023 - 2040, afgerond op 10-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	340	320	270	220	170
Gespikkeld wonen	90	100	100	90	80
Totaal	**430**	**420**	**370**	**310**	**250**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 5.15: Simpelveld. Trendprognose (2023 - 2040, afgerond op 10-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	20	30	30	40	40
Gespikkeld wonen	10	10	10	20	20
Totaal	**30**	**40**	**40**	**60**	**60**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 5.16: Voerendaal. Trendprognose (2023 - 2040, afgerond op 10-tal)

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	20	30	30	30	30
Gespikkeld wonen	10	20	20	30	40
Totaal	**30**	**50**	**50**	**60**	**70**

Bron: Woonzorgweter Companen.

5.3 Aanbodinventarisatie

Companen heeft een inventarisatie onder zorgaanbieders gedaan (2023 - 2024) om hun woningaanbod voor mensen met een verstandelijke beperking in kaart te brengen. In onderstaand overzicht staat het aanbod dat we in beeld hebben kunnen krijgen per gemeente weergegeven. In bijlage twee staat een uitgebreid overzicht van het aanbod.

Tabel 5.17: Overzicht aanbod voor mensen met een verstandelijke beperking per gemeente

	Geclusterd wonen	Gespikkeld wonen
Beekdaelen	23	
Brunssum	84	
Heerlen	212	18
Kerkrade	207	2
Landgraaf	355	6
Simpelveld	12	
Voerendaal	0	
Parkstad	**861**	**26**

Bron: Aanbodinventarisatie 2023 - 2024.

Wanneer we de vraagprognose vergelijken met het huidige woonzorgaanbod voor de doelgroep mensen met een verstandelijke beperking, zien we dat het aanbod op het moment onvoldoende is om aan de vraag te voldoen. Echter wordt het tekort waarschijnlijk deels veroorzaakt doordat veel Wlz-indicaties voor VG thuis worden verzilverd door middel van een Persoonsgebonden Budget.

5.4 Mensen met een licht verstandelijke beperking (Wmo)

Naast mensen met een Wlz-indicatie voor een verstandelijke beperking, zijn er ook mensen met een licht verstandelijke beperking die een Wmo-indicatie hebben voor onder andere begeleiding of huishoudelijke ondersteuning. Deze mensen wonen meestal zelfstandig in een reguliere woning of bij de ouders, maar een deel woont ook in een woonvorm bij een zorgaanbieder. In de regio Parkstad zijn er zo'n 327 mensen die op grond van een Wmo-indicatie ondersteuning/begeleiding ontvangen van een zorgaanbieder. We hebben hier inzicht in gekregen door aangeleverde gegevens van gemeente Beekdaelen, Brunssum, Landgraaf, Simpelveld en Voerendaal.

5.5 Beleidsopgaven

Kleinschalig uitbreiden en behouden van bestaand vastgoed

Uitbreiding van het aanbod zal ook bestaan uit 'gespikkeld wonen'. De bestaande geclusterde woonvormen moeten behouden blijven. Het is belangrijk dat de cliënten binnen deze woonvormen naast een eigen appartement met voorzieningen (sanitair, soms ook een keuken) ook een ontmoetingsruimte of een gezamenlijke woonkamer hebben. Ontmoetingsruimten die aanwezig zijn in bestaand aanbod kunnen ook worden gebruikt door cliënten die in de nabije omgeving ('gespikkeld') wonen. Een dergelijke plek biedt bewoners structuur (dagritme) en mogelijkheden voor ontmoeting en ontspanning. Er kan ook op een laagdrempelige manier begeleiding worden geboden.

Diverse zorgvraag vraagt om doorstroming en flexibel bouwen

Om goed te voorzien in de diverse zorgvraag en mate van zelfstandigheid van de VG-doelgroep is er uiteenlopend vastgoed nodig. Het uitgangspunt daarbij is dat zowel op- als afschaling van zorg mogelijk moet zijn als dat past bij de behoefte van de cliënt. Enerzijds vraagt dit om genoeg variatie in het aanbod: bijvoorbeeld in

woningtype, geschiktheid, zelfstandigheid, locatie en ontmoetingsplekken. Anderzijds kan het flexibel bouwen van zorgvastgoed de nodige mogelijkheden tot variatie geven. Een deel van de doelgroep (VG8) is rolstoelgebonden en heeft dus een aangepaste woning nodig. Voor ouder wordende cliënten verandert de zorgvraag. Bij voorkeur zijn woningen daarom makkelijk aanpasbaar voor een veranderende zorgzwaarte.

Gemengd wonen zonder 'doelgroepen'

De systeemwereld geeft aanzet tot indelingen in financieringsvormen, doelgroepen en zorgpakketten. Maar de grenzen tussen alle indelingen zijn zacht; er liggen veel mogelijkheden om 'vragers' gezamenlijk te huisvesten. Bewoning door 'dragers' (jongeren, studenten of ook gezinnen) zorgt voor een dynamische mix. In deze samenleefconcepten kunnen zij elkaar aanvullen en ondersteunen. Een vereiste is wel de intrinsieke motivatie van de 'dragers' om een rol te spelen bij het ondersteunen van de 'vragers'. Wederkerigheid is het fundament. Het is wenselijk om bij de realisatie van gemengd wonen aansluiting te zoeken bij het bestaande welzijnsnetwerk en de inclusieve woonzorgcentra. Bied in dergelijke gemengde woonvormen tevens plek aan mensen die net buiten de definities vallen van bepaalde doelgroepen, zoals mensen met een verstandelijke beperking. Mensen die niet binnen een definitie vallen omdat hun IQ van een bepaalde hoogte is, kunnen wel degelijk moeite hebben zich goed staande te houden in een samenleving die steeds ingewikkelder wordt. Binnen deze groep is het zeer waarschijnlijk dat er mensen zijn die vanuit de Wmo ondersteuning ontvangen.

6 Mensen met psychische problematiek

We brengen de huisvestingsopgave in beeld voor mensen met een (ernstige) psychische kwetsbaarheid. Wij richten ons hierbij op de groep die verblijft in Beschermd Wonen (GGZ). Per definitie is Beschermd Wonen (BW) bedoeld voor mensen die niet zelfstandig kunnen wonen vanwege psychische en/of psychosociale problematiek. Beschermd Wonen wordt grotendeels gefinancierd en georganiseerd vanuit de Wmo, maar sinds 2021 ook vanuit de Wlz.

6.1 Doelgroep en context

Beschermd Wonen Wmo

Binnen de Wmo is Beschermd Wonen bedoeld voor volwassenen die vanwege psychische problematiek tijdelijk niet zelfstandig kunnen wonen zonder de directe nabijheid van toezicht en ondersteuning. De begeleiding van de zorginstelling is gericht op verschillende primaire leefgebieden zoals huisvesting, financiën, geestelijke en lichamelijke gezondheid en verzorging, dagbesteding, sociaal netwerk, huiselijke relaties en maatschappelijke participatie. Cijfers over de omvang van de groep met een Beschermd Wonen Wmo indicatie in de regio Parkstad hebben wij ontvangen van de centrumgemeente Heerlen.

Beschermd Wonen Wlz (GGZ-W)

Vanaf 1 januari 2021 maken sommige mensen met psychische problematiek aanspraak op zorg en verblijf vanuit de Wlz, omdat zij blijvend permanent toezicht nodig hebben of 24 uur zorg in de nabijheid nodig hebben. Voor de omvang van de groep met een Wlz GGZ-Wonen indicatie per gemeente in de Parkstad regio, is gebruik gemaakt van de CIZ-databank (peildatum: 1 januari 2023). In bijlage 8 staat een overzicht waarin wordt weergegeven hoeveel indicaties er in de zorgzwaartepakketten 1 t/m 5 vallen.

Woonwensen

Woning

De meeste mensen in Beschermd Wonen geven de voorkeur aan een eigen appartement met een aparte slaapkamer en eigen sanitaire voorzieningen, vanwege privacy en autonomie. Een klein gedeelte van de mensen met een BW-indicatie heeft juist behoefte aan een woonvorm waarin ze voorzieningen met anderen delen, vanwege de sociale interactie die dat met zich meebrengt.

Zorg en ondersteuning

- Een stabiele omgeving, dagelijkse regelmaat en een zinvolle dagbesteding zijn belangrijk. Afhankelijk van de behoefte kan er ook begeleiding zijn bij het huishouden en het maken van sociale contacten; soms is er ook sprake van verzorging en verpleging.
- De doelgroep is zeer divers. Een deel kan na een verblijf van een aantal jaar weer zelfstandig wonen. Voor een ander deel is de verwachting dat zij ook op langere termijn niet in staat zullen zijn om zelfstandig te gaan wonen.
- Continuïteit in de persoonlijke begeleiding (ook na uitstroom) wordt als zeer prettig en noodzakelijk ervaren. De mensen zijn gebaat bij het creëren van een vertrouwensband.

6.2 Vraaganalyse

In januari 2023 hadden zo'n 975 mensen een indicatie voor Beschermd Wonen in Parkstad. Centrumgemeente Heerlen heeft doorgegeven dat zo'n 300 tot 350 mensen een Beschermd Wonen Wmo indicatie hebben in Parkstad. Van deze groep mensen woont 70% intramuraal in Beschermd Wonen en de overig 30% extramuraal in Beschermd Thuis. Voor het uitwerken van een vraagprognose gaan we uit van 325 mensen met een Wmo indicatie, waarvan 227 in Beschermd Wonen en 98 in Beschermd Thuis. We weten niet hoeveel Wmo indicaties de gemeenten apart tellen. We hebben een inschatting van de aantallen per gemeente gemaakt

op basis van de grootte van de gemeenten (inwonertal). Daarbij komen we uit op de volgende aantallen per gemeente.

Tabel 6.1: Inschatting aantal Wmo Beschermd Wonen indicaties per gemeente

Gemeente	Beschermd Wonen	Beschermd Thuis
Beekdaelen	32	14
Brunssum	24	10
Heerlen	77	33
Kerkrade	41	18
Landgraaf	33	14
Simpelveld	9	4
Voerendaal	11	5
Parkstad	**227**	**98**

Bron: Aangeleverde informatie centrumgemeente Heerlen (totaal Parkstad), bewerking Companen.

Door de inschatting van het aantal indicaties aan de hand van de grootte van de gemeenten houden we rekening met een meer evenredige spreiding van BW-plekken over de regio Parkstad.
Onderstaande tabellen laten de BW-vraagontwikkeling zien van de regio en de gemeenten apart.

Tabel 6.2: Prognose BW-indicaties Parkstad regio (2023 - 2040, afgerond op 5-tallen)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beschermd Wonen	225	220	200	185	170
Beschermd Thuis	105	105	105	105	105
Beschermd Wonen Wlz	650	650	630	595	570
Totaal	**980**	**975**	**935**	**885**	**845**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 6.3: Prognose BW-indicaties Beekdaelen (2023 - 2040, afgerond op 5-tallen)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beschermd Wonen	30	30	30	25	25
Beschermd Thuis	15	15	15	15	15
Beschermd Wonen Wlz	50	50	50	45	45
Totaal	**95**	**95**	**95**	**85**	**85**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 6.4: Prognose BW-indicaties Brunssum (2023 - 2040, afgerond op 5-tallen)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beschermd Wonen	25	25	20	20	15
Beschermd Thuis	10	10	10	10	10
Beschermd Wonen Wlz	40	40	40	35	35
Totaal	**75**	**75**	**70**	**65**	**60**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 6.5: Prognose BW-indicaties Heerlen (2023 - 2040, afgerond op 5-tallen)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beschermd Wonen	75	75	65	65	60
Beschermd Thuis	35	35	35	35	35
Beschermd Wonen Wlz	320	320	310	300	285
Totaal	**430**	**430**	**410**	**400**	**380**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 6.6: Prognose BW-indicaties Kerkrade (2023 - 2040, afgerond op 5-tallen)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beschermd Wonen	40	40	35	35	30
Beschermd Thuis	20	20	20	20	20
Beschermd Wonen Wlz	140	140	135	125	120
Totaal	**200**	**200**	**190**	**180**	**170**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 6.7: Prognose BW-indicaties Landgraaf (2023 - 2040, afgerond op 5-tallen)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beschermd Wonen	35	30	30	25	25
Beschermd Thuis	15	15	15	15	15
Beschermd Wonen Wlz	90	90	85	80	75
Totaal	**140**	**135**	**130**	**120**	**115**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 6.8: Prognose BW-indicaties Simpelveld (2023 - 2040, afgerond op 5-tallen)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beschermd Wonen	10	10	10	5	5
Beschermd Thuis	5	5	5	5	5
Beschermd Wonen Wlz	10	10	10	10	10
Totaal	**25**	**25**	**25**	**20**	**20**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 6.9: Prognose BW-indicaties Voerendaal (2023 - 2040, afgerond op 5-tallen)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beschermd Wonen	10	10	10	10	10
Beschermd Thuis	5	5	5	5	5
Beschermd Wonen Wlz	0	0	0	0	0
Totaal	**15**	**15**	**15**	**15**	**15**

Bron: Woonzorgweter Companen.

De regio Parkstad telt 3,8 BW-indicaties (Wlz en Wmo) per 1.000 inwoners. Landelijk zijn er 3,0 BW-indicaties (Wlz en Wmo) per 1.000 inwoners. Wanneer de vraag naar BW-zorg meer evenwichtig verdeeld wordt over het land en er daarmee een beweging wordt gemaakt naar het landelijk gemiddelde, zal de vraag naar woonplekken voor mensen met een BW-indicatie in Parkstad afnemen. Daarnaast houden we rekening met een trend dat meer mensen een plek zullen vinden in Beschermd Wonen. In deze 'trendprognose' schetsen we de situatie op basis van maximale evenredige spreiding over Nederland. Dit scenario is niet realistisch maar kan de onderkant van een bandbreedte voor de vraag aan BW-plekken in Parkstad aangeven.

Tabel 6.10: Trendprognose BW-indicaties Parkstad regio (2023 - 2040, afgerond op 5-tallen)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beschermd Wonen	225	215	185	165	150
Beschermd Thuis	105	120	175	175	175
Beschermd Wonen Wlz	650	605	480	430	395
Totaal	**980**	**940**	**840**	**770**	**720**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 6.11: Trendprognose BW-indicaties Beekdaelen (2023 - 2040, afgerond op 5-tallen)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beschermd Wonen	30	30	25	25	20
Beschermd Thuis	15	15	20	20	20
Beschermd Wonen Wlz	50	45	35	30	30
Totaal	**95**	**90**	**80**	**75**	**70**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 6.12: Trendprognose BW-indicaties Brunssum (2023 – 2040, afgerond op 5-tallen)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beschermd Wonen	25	20	20	15	15
Beschermd Thuis	10	10	15	15	15
Beschermd Wonen Wlz	40	35	30	25	25
Totaal	**75**	**65**	**65**	**55**	**55**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 6.13: Trendprognose BW-indicaties Heerlen (2023 – 2040, afgerond op 5-tallen)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beschermd Wonen	75	75	65	55	55
Beschermd Thuis	35	45	70	70	70
Beschermd Wonen Wlz	320	300	240	215	200
Totaal	**430**	**420**	**375**	**340**	**325**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 6.14: Trendprognose BW-indicaties Kerkrade (2023 - 2040, afgerond op 5-tallen)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beschermd Wonen	40	40	35	30	25
Beschermd Thuis	20	25	35	35	35
Beschermd Wonen Wlz	140	130	105	95	80
Totaal	**200**	**195**	**175**	**160**	**140**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 6.15: Trendprognose BW-indicaties Landgraaf (2023 - 2040, afgerond op 5-tallen)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beschermd Wonen	35	30	25	25	20
Beschermd Thuis	15	15	25	25	25
Beschermd Wonen Wlz	90	85	65	60	55
Totaal	**140**	**135**	**130**	**120**	**115**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 6.16: Trendprognose BW-indicaties Simpelveld (2023 - 2040, afgerond op 5-tallen)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beschermd Wonen	10	10	5	5	5
Beschermd Thuis	5	5	5	5	5
Beschermd Wonen Wlz	10	10	5	5	5
Totaal	**25**	**25**	**25**	**20**	**20**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 6.17: Trendprognose BW-indicaties Voerendaal (2023 - 2040, afgerond op 5-tallen)

	2023	2025	2030	2035	2040
Beschermd Wonen	10	10	10	10	10
Beschermd Thuis	5	5	5	5	5
Beschermd Wonen Wlz	0	0	0	0	0
Totaal	**15**	**15**	**15**	**15**	**15**

Bron: Woonzorgweter Companen.

6.3 Aanbodinventarisatie

Companen heeft onder zorgaanbieders een inventarisatie gedaan naar het aanbod aan plekken Beschermd Wonen. Niet alle zorgaanbieders hebben de aanbod-inventarisatie ingevuld, waardoor er geen compleet beeld is van het aantal plekken Beschermd Wonen in de Regio Parkstad.

Tabel 6.18: Overzicht aanbod voor mensen in Beschermd Wonen

Aanbieder	Locatie	Gemeente	Geclusterd wonen/groepswonen
Mondriaan	Tervoorst	Beekdaelen	25
Mondriaan	Hofpoel	Brunssum	32
Mondriaan	Herle	Heerlen	16
Mondriaan	Schandelen	Heerlen	25
Mondriaan	Elfmorgen	Heerlen	29
Mondriaan	Caumerbeek	Heerlen	22
Mondriaan	Spekheide	Kerkrade	32
Mondriaan	Dormigveld	Landgraaf	32
Mondriaan	Heiveld	Landgraaf	26
't Puther Höfke	't Puther Höfke	Beekdaelen	11
Levanto	De Hoeve	Heerlen	60
Levanto	Dr. Ackensplein	Kerkrade	6
Levanto	Vroenhof	Kerkrade	36
Levanto	Stationstraat	Beekdaelen	21
Sevagram	Elfershof	Heerlen	26
Leger des Heils	Domus de Ruijs	Heerlen	3
Leger des Heils	Domus Molenberg	Heerlen	1
Leger des Heils	Domus Vrieheide	Heerlen	1
Totaal			**404**

Bron: Aanbodinventarisatie 2023 - 2024.

6.4 Uitstroom vanuit Beschermd Wonen

Beschermd Wonen Wmo is in principe bedoeld als tijdelijke voorziening. De bedoeling is dat mensen op enig moment uitstromen naar een woonplek waar ze zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen, al dan niet met ambulante begeleiding. De verwachting is dat personen met Wlz indicatie die vallen binnen de zorgzwaarte-pakket 1 t/m 4, volledig ambulant gaat wonen. We zien dat alle GGZ-W indicaties in Parkstad vallen binnen de zorgzwaartepakketen 1 tot en met 4 (zie bijlage 8) en

daarmee de volledige groep met een Wlz-indicatie naar verwachting ambulantiseerd.
Daarnaast blijkt dat het in Parkstad (nog) niet mogelijk is dat mensen met een Beschermd Thuis indicatie in de woning blijven zitten nadat de indicatie vervalt. Deze mensen wonen dus in een tijdelijke woning en moeten uitstromen naar een andere woning. Om een inschatting te kunnen maken van het totale aantal mensen dat vanuit Beschermd Wonen Wmo uitstroomt en een beroep doet op woonruimte in de Parkstad regio, hanteren we de volgende uitgangspunten/aannames:

- Eén uitstroomscenario waarbij rekening wordt gehouden met een verblijfsduur van 2 jaar.
- Een tweede iets progressiever uitstroomscenario waarbij rekening wordt gehouden met een verblijfsduur van 1,5 jaar.

De tabel hieronder laat een inschatting zien van de jaarlijkse uitstroom en de basis van de twee uitstroomscenario's per gemeente in de vorm van een bandbreedte als daar sprake van is. We gaan hier uit van de demografische doorrekening van de vraag naar Beschermd Wonen plekken.

Tabel 6.19: Prognose totale uitstroom regio Parkstad (2023 - 2040), basisprognose vraagontwikkeling

	Jaarlijkse uitstroom
Beekdaelen	22 tot 29
Brunssum	16 tot 21
Heerlen	52 tot 69
Kerkrade	28 tot 37
Landgraaf	22 tot 29
Simpelveld	7 tot 9
Voerendaal	8 tot 10
Parkstad	**153 tot 203**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Uitstroom naar zelfstandige woonruimte

Niet iedereen die uitstroomt doet een beroep op zelfstandige woonruimte. Tijdens de werksessie met stakeholders zijn aannames voor uitstroomrichting gedeeld en deze aannames werden door de aanwezigen herkent. De uitgangspunten luiden als volgt:

- Van de groep die vanuit Beschermd Wonen uitstroomt, stroomt 40% door naar een zelfstandige woning, 40% naar begeleid wonen, 10% naar GGZ-W en van 10% is de uitstroomrichting niet bekend.
- Alle personen in Beschermd Thuis (100%) stromen uit naar een zelfstandige woonruimte

Rekening houdend met bovenstaande uitstroomrichtingen komen we tot de volgende verwachte jaarlijkse behoefte aan zelfstandig woonruimte voor uitstromers uit Beschermd Wonen Wmo. Hierbij nemen we de demografische doorrekening van de vraag als uitgangspunt.

Tabel 6.20: Inschatting uitstroom naar zelfstandige woonruimte per gemeente, regio Parkstad (2023 - 2040), basisprognose vraagontwikkeling

	Jaarlijkse behoefte aan zelfstandige woonruimte
Beekdaelen	14 tot 17
Brunssum	9 tot 13
Heerlen	32 tot 41
Kerkrade	17 tot 23
Landgraaf	14 tot 18
Simpelveld	5
Voerendaal	5
Parkstad	**96 tot 122**

Bron: Woonzorgweter Companen.

In onderstaande tabellen geven we de totale uitstroom en jaarlijkse behoefte aan zelfstandige woonruimte weer wanneer we uitgaan van de trendprognose van de vraagontwikkeling.

Tabel 6.21: Prognose totale uitstroom regio Parkstad (2023 - 2040), trendprognose vraag-ontwikkeling

	Jaarlijkse uitstroom
Beekdaelen	22 tot 29
Brunssum	16 tot 21
Heerlen	62 tot 82
Kerkrade	32 tot 43
Landgraaf	24 tot 32
Simpelveld	6 tot 8
Voerendaal	8 tot 10
Parkstad	**169 tot 225**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Tabel 6.22: Inschatting uitstroom naar zelfstandige woonruimte per gemeente, regio Parkstad (2023 - 2040), trendprognose vraagontwikkeling

	Jaarlijkse behoefte aan zelfstandige woonruimte
Beekdaelen	14 tot 19
Brunssum	10 tot 14
Heerlen	42 tot 56
Kerkrade	22 tot 29
Landgraaf	16 tot 21
Simpelveld	4 tot 5
Voerendaal	5 tot 6
Parkstad	**113 tot 150**

Bron: Woonzorgweter Companen.

6.5 Beleidsopgaven

Mogelijkheid 'omklappen' woningen Beschermd Thuis

Momenteel wonen mensen met een Beschermd Thuis indicatie in een tijdelijke woning. Dit houdt in dat wanneer de indicatie Beschermd Thuis niet meer geldt, mensen moeten verhuizen naar een andere woning. Zet in op het 'omklappen' van de woningen waar mensen met een Beschermd Thuis indicatie in wonen. Het huurcontract komt dan op de naam van de huurder te staan en de persoon kan in de woning blijven wonen. Dit zorgt ervoor dat Beschermd Thuis ook echt een thuis blijft en er geen verhuizing hoeft plaats te vinden.

Spreiding van de uitstroom over de wijken

Bij de uitstroom op de reguliere woningmarkt komen BW-cliënten vaak in dezelfde wijken terecht omdat de goedkope woningvoorraad geconcentreerd is. Daarmee wordt de problematiek ook geconcentreerd, hetgeen het draagvlak voor de uitstroom ondermijnt. Daarom is er een uitdaging in het spreiden van woonvormen en de uitstroom over de wijken en kernen. De beleving van de wijk is hierin een belangrijke graadmeter.

Zachte landing in de wijk

In de uitstroom is het van belang buurtbewoners te (blijven) betrekken en de buurt ook te wijzen op de goede voorbeelden onder uitstromers. Beeldvorming is een wezenlijk onderdeel van de landing in de wijk, waarbij geldt: wie goed doet, goed ontmoet. De aanwezige partijen (corporatie, zorgaanbieders, gemeente en welzijnsorganisatie) doen er goed aan om te blijven investeren in de wijk; het draagvlak stopt namelijk meteen als hier niet meer in geïnvesteerd wordt. Hierover moeten duidelijke afspraken bestaan.

7 Uitstroom uit de maatschappelijke opvang

Mensen die dakloos zijn of raken, kunnen een beroep doen op de Maatschappelijke Opvang. Het gaat om mensen die om uiteenlopende redenen dakloos zijn geraakt. Vaak is er sprake van een opeenstapeling van (psychische) problemen, schulden en/of verslaving. Daarnaast is er een groeiende groep 'economische daklozen': mensen die na een scheiding of faillissement de huidige woning niet meer kunnen betalen, maar ook niet terecht kunnen op de huidige woningmarkt omdat de huren te hoog zijn.

Maatschappelijke Opvang is per definitie tijdelijk: het is altijd de bedoeling dat mensen die hier verblijven, op enig moment weer zelfstandig gaan wonen. Mensen voor wie dit niet haalbaar blijkt, stromen soms door naar Beschermd Wonen of een tussenvorm.

Totale uitstroom vanuit de Maatschappelijke Opvang

De verantwoordelijkheid voor het bieden van Maatschappelijke Opvang is belegd bij centrumgemeenten. In de regio Parkstad vervult de gemeente Heerlen deze taak. De verschillende type locaties voor Maatschappelijke Opvang staan niet alleen in de gemeente Heerlen maar ook in Brunssum, Kerkrade, Landgraaf en Voerendaal.

Om tot een inschatting van de jaarlijkse uitstroom uit de verschillende locaties te komen, kijken we naar het aantal plekken per locatie en de verblijfsduur in jaren. Voor de verblijfsduur hebben wij geen informatie van centrumgemeente Heerlen ontvangen en maken we gebruik van aannames die zijn gebaseerd op veel voorkomende verblijfsduren in voorgaande onderzoeken. We komen uit op een verwachte uitstroom van 284 mensen per jaar in de regio.

Tabel 7.1: Inschatting uitstroom uit verschillende type maatschappelijke opvang

Type opvang	Aantal plekken	Verblijfsduur in jaren (aanname)	Verwachtte uitstroom per jaar
Algemene MO	54	0,3	162
DNO Gasthuis in	30	0,3	90
Jongerenopvang Putgraaf	17	1	17
Credohuis jongerenopvang	3	1	3
Moeder- en kindopvang	12	1	12
Totaal	**116**	**-**	**284**

Bron: Companen (2024).

Om tot een inschatting te komen van het aantal uitstromers per gemeente, hebben we de 284 uitstromers verdeeld over de gemeenten kijkend naar de grootte van de gemeenten (inwonertal). Uit het onderzoek Maatschappelijke Opvang in de regio Parkstad (bureau HHM, 2024) komt naar voren dat de uitstroom in 2022 rond de 300 lag. Daarmee ligt onze inschatting van de uitstroom met de uitstroom uit het onderzoek van bureau HHM. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat gemiddeld 12% van de uitstromers is uitgestroomd naar een zelfstandige woning (met of zonder begeleiding). Daarbij moet worden gezegd dat meer mensen zouden moeten uitstromen maar er knelpunten worden ervaren in de uitstroom, zoals onvoldoende (vrijkomende) passende woningen om naar uit te stromen.
We stellen een bandbreedte van de behoefte aan zelfstandige woonruimte door uit te gaan van het aandeel dat daadwerkelijk heeft kunnen uitstromen naar een zelfstandige woning (12%) en de aanname dat 50% van de mensen die kunnen uitstromen behoefte hebben aan een zelfstandige woonruimte. Volgend overzicht geeft de jaarlijkse uitstroom en jaarlijkse behoefte aan zelfstandige woonruimte per gemeente weer in de vorm van een bandbreedte.

Tabel 7.2: Inschatting totale jaarlijkse uitstroom per gemeente en bandbreedte behoefte aan zelfstandige woonruimte

	Jaarlijkse uitstroom	Behoefte zelfstandige woonruimte is 12%	Behoefte zelfstandige woonruimte is 50%	Bandbreedte behoefte zelfstandige woonruimte
Beekdaelen	40	5	20	5 – 20
Brunssum	30	4	15	4 – 15
Heerlen	96	12	48	12 – 48
Kerkrade	51	6	26	6 - 26
Landgraaf	41	5	21	5 – 21
Simpelveld	12	1	6	1 – 6
Voerendaal	14	2	7	2 – 7
Parkstad	**284**	**35**	**143**	**35 - 143**

Bron: Companen (2024).

Housing first

Housing first houdt in dat dakloze mensen zo snel mogelijk permante huisvesting aangeboden kringen. Daarna wordt er gekeken naar andere ondersteunende diensten die mogelijk nodig zijn. De woningen voor Housing first worden in Parkstad per woningcorporatie op basis van het woningbezit per gemeente beschikbaar gesteld. In totaal worden er in 2024 160 woningen beschikbaar gesteld voor vier verschillende Housing first producten: Housing, Housing plus, Housing First en Housing Justitieel. Housing Justitieel is vanaf 2024. Hieronder beschrijven we de vier verschillende Housing first producten.

Housing: uitstroom naar woning vanuit instelling (kan ook extramuraal opvang of beschermd wonen zijn)

Housing Plus: van woningbouwwoning naar woningbouwwoning vanwege overlast of iets anders ter voorkomen van huisuitzetting en daarmee de grote kans op dakloosheid.

Housing First: Opvang product voor mensen die niet goed tegen een bepaalde groepsdynamiek kunnen (groepsongeschikt).

Housing Justitieel: Voor mensen die een detentieverleden hebben waardoor bepaalde expertise nodig is in de begeleiding.

In de volgende tabel staat de verdeling van de 160 woningen naar de gemeenten.

Tabel 7.3: Verdeling woningen voor Housing naar gemeente in aantallen en percentage

	Taakstelling in aantallen	Percentage
Beekdaelen	13	8%
Brunssum	16	10%
Heerlen	69	43%
Kerkrade	32	20%
Landgraaf	20	13%
Simpelveld	5	3%
Voerendaal	5	3%
Parkstad	**160**	**100%**

Bron: Aangeleverde informatie Loket Housing.

In onderstaande tabel staat de verdeling van de 160 woningen naar corporatie.

Tabel 7.4: Verdeling woningen voor Housing naar corporatie in aantallen en percentage

	Taakstelling in aantallen	Percentage
HEEMwonen	41	26%
Weller	39	24%
Wonen Zuid	23	14%
Wonen Limburg	12	8%
Krijtland wonen	5	3%
Vanhier Wonen	5	3%
Vincio wonen	10	6%
Woonpunt	21	13%
ZOwonen	4	3%
Totaal	**160**	**100%**

Bron: Aangeleverde informatie Loket Housing.

In 2023 werden er 91 plaatsingen in Housing, 27 plaatsingen in Housing Plus en 18 plaatsingen in Housing First gerealiseerd. Het gaat in totaal om 136 plaatsingen. In dit jaar werden er in Parkstad ook 160 woningen beschikbaar gesteld en werd er dus in 2023 niet van al het beschikbare aanbod gebruik gemaakt.

7.1 Beleidsopgaven

Instroom voorkomen

Zet in op preventie om instroom in de maatschappelijke opvang te voorkomen. Hierbij kunnen laagdrempelige inloopvoorzieningen bijdragen aan het zelfstandig functioneren van mensen en instroom in de maatschappelijke opvang voorkomen. Daarnaast hebben inloopvoorzieningen als buurthuizen en wijkcentra, een (vroeg)signaalfunctie: heeft iemand ondersteuning nodig of kan iemand een stap verder maken. Naast de algemene voorzieningen waar een brede doelgroep komt zijn er ook inloopvoorzieningen die specifiek ondersteuning bieden aan mensen met psychiatrisch, psychische, psychosociale en/of verslavingsproblematiek. Mensen komen naar deze voorzieningen voor de sociale contacten, maaltijdvoorziening of algemene dagbesteding. Ook wordt met Housing voorkomen dat mensen in de opvang terecht komen.
Zo wordt bevorderd dat dakloze mensen niet (langer) hoeven te verblijven in de maatschappelijke opvang, maar direct een eigen duurzame en stabiele zelfstandige woonplek krijgen of houden in een gemeente binnen de regio, waar zij de begeleiding krijgen die zij nodig hebben.

Aanbod voor uitstromers

Mensen verblijven langer dan gewenst in de maatschappelijke opvang. Dit komt onder andere doordat er niet voldoende woningaanbod is om naar uit te stromen. Wij adviseren om in regionaal verband te kijken wat voor een aanbod er kan worden gerealiseerd voor de uitstromers. Kijk ook of er meer mensen gelijk in Housing terecht kunnen.

Betaalbare woningen

In het landelijk Programma *Een Thuis voor Iedereen* kondigt de minister voor Volkshuisvesting aan te willen streven naar een hoger aantal sociale huurwoningen in heel Nederland en een 'eerlijker' verdeling van die voorraad over alle gemeenten in Nederland; hierbij wordt een streefgetal genoemd van 30% sociale huurwoningen in iedere gemeente. Op landelijk niveau is dit nodig om in de woonvraag van verschillende aandachtsgroepen te kunnen voorzien. Om de in dit onderzoek genoemde groepen én ook de regulier woningzoekenden te kunnen huisvesten, is het nodig om het aandeel sociale huurwoningen in de regio op te hogen.

Aanbod aan ambulante begeleiding

Om uitstroom te bevorderen en instroom te voorkomen wordt gewerkt aan de ontwikkeling van instellingswonen naar het wonen in de wijk. Kwetsbare inwoners kunnen zo zelfstandig wonen en onderdeel zijn van de samenleving. Voor hen die dit nodig hebben, blijven Beschermd Wonen en opvang als vangnet bestaan. Het succes van de verandering is voor een belangrijk deel afhankelijk van de randvoorwaarde dat er voldoende woningen beschikbaar moeten zijn. Goede ambulante begeleiding is een andere belangrijke succesfactor. Het gaat dan bijvoorbeeld om het vinden van werk of dagbesteding, het leggen van contacten in de buurt en het op orde brengen van de financiën. Maar juist met het oog op aandachtsgroepen is er ook aandacht nodig voor het opvangen van mensen in de wijk: het bevorderen van de 'samenredzaamheid' in buurten, het voorkomen van stigmatisering en het bevorderen van onderling begrip. Contact met medebewoners is voor aandachtsgroepen minstens zo belangrijk als voor andere inwoners, maar het leggen van die contacten gaat niet altijd vanzelf - ook daar is dus vaak hulp bij nodig. Denk aan eventuele gevolgen wanneer dit niet gebeurt: onbegrip vanuit de buurt, sociale onveiligheid, et cetera.

8 Kwetsbare jongeren

We gaan in op de vraag naar woonruimte voor jongvolwassenen die na een verblijf in een jeugdzorginstelling of pleeggezin kunnen uitstromen naar vervolghuisvesting.

8.1 Doelgroep en context

Jeugdzorg met verblijf kent verschillende varianten: een deel van de jongeren verblijft in een pleeggezin, een ander deel in een gezinshuis of in een 'residentiële setting' zoals een behandelgroep. Begeleiding vanuit de jeugdwet stopt in principe na het 18e jaar, maar soms wordt deze verlengd; dit duurt maximaal 5 jaar, tot de jongere 23 jaar is. Jongeren in pleeggezinnen kunnen tot 21 jaar in jeugdzorg verblijven. Een deel van de jongeren die uitstromen uit een verblijfssetting heeft na die tijd nog behoefte aan (ambulante) ondersteuning.

Jongeren met een ondersteuningsbehoefte geven aan dat meer zelfstandigheid en vrijheid om hun eigen leven te leiden voor hen de belangrijkste redenen vormen om op zichzelf te willen wonen. Daarin verschillen zij niet van hun leeftijdsgenoten. Om deze stap in hun wooncarrière te kunnen zetten zijn er (extra) inspanningen nodig. Met name financiën en vaardigheden (vaak huishoudelijk van aard) zijn belangrijke 'struikelblokken' op weg naar zelfstandig wonen. Het inkomen van deze jongvolwassenen is te laag voor de huurprijzen die gevraagd worden voor een kamer of woning. Ze komen meestal niet in aanmerking voor een Wajong-uitkering, maar komen ook niet makkelijk aan het werk. Jongeren die nog een opleiding volgen, moeten rondkomen van een stagevergoeding (BBL), een tegemoetkoming in de studiekosten (bijvoorbeeld HAVO), studiefinanciering (MBO/HBO/WO) en een eventuele bijbaan. Naast de beperkt financiële mogelijkheden is een knelpunt dat het woningaanbod voor jongeren beperkt is. De wachtlijsten voor sociale huurwoningen zijn lang en de inschrijftijd van jongeren is per definitie erg kort, aangezien zij zich pas vanaf 18 jaar kunnen inschrijven bij een corporatie. Daar bovenop komt de huidige krapte op de woningmarkt. Hierdoor kunnen jongeren vanuit jeugdzorg met verblijf moeilijk uitstromen naar zelfstandige woonruimte.

Jongeren in jeugdzorg met verblijf

Om een inschatting te kunnen maken van de vraag naar plekken voor jeugdzorg met verblijf is gekeken naar de beschikkingen Jeugdzorg met verblijf die de gemeenten hebben aangeleverd. Deze beschikkingen zijn uitgesplitst naar de woonvormen pleegzorg, gezinsgericht (gezinshuizen, zorgboerderijen) en ander verblijf. Op 1 januari 2023 maakten ongeveer 802 jongeren in de regio Parkstad gebruik van een vorm van jeugdzorg met verblijf (tabel 8.1).

8.2 Uitstroom vanuit Jeugdzorg met verblijf

Voor het grootste deel gaat het binnen de jeugdzorg met verblijf om zorg aan relatief jonge kinderen. Voor hen is een vraag naar eigen woonruimte voorlopig niet aan de orde. In dit onderzoek richten we ons op de kwetsbare jongeren van 15 tot en met 17 jaar in jeugdzorg met verblijf. Deze groep zit tegen de leeftijdsgrens van jeugdzorg aan en zal daarom in de komende jaren een stap op de woningmarkt (willen) zetten. Begin 2023 gaat dit voor de regio Parkstad om zo'n 184 jongeren. Voor de berekening van de verwachte uitstroom nemen we het gemiddelde aantal van de 15 tot 17-jarigen. We schatten in dat er jaarlijks zo'n 61 jongeren uitstromen.

Tabel 8.1: Aantal jongeren in jeugdzorg met verblijf en jaarlijkse uitstroom per gemeente

Gemeente	Totaal in jeugdzorg met verblijf	Waarvan 15 – 17 jaar	Jaarlijkse uitstroom
Beekdaelen	51	9	3
Brunssum*	62	10	3
Heerlen	369	92	31
Kerkrade	213	49	16
Landgraaf	75	12	4
Simpelveld	27	10	3
Voerendaal	5	2	1
Regio Parkstad	**802**	**184**	**61**

* Indicaties naar leeftijd is een schatting op basis van de verdelingen in de andere gemeenten omdat gegevens naar leeftijd ontbraken.

Bron: Aangeleverde gegevens gemeente, CBS Jeugdmonitor (2022), bewerking Companen.

Een deel van de jongeren die uitstromen uit jeugdzorg kan direct zelfstandig gaan wonen, anderen hebben eerst behoefte aan een 'tussenvorm' in de vorm van geclusterd wonen met begeleiding (bijvoorbeeld kamertraining) of scheiden wonen en zorg (bijvoorbeeld in de vorm van een tiny house in de nabijheid van het gezinshuis waar de jongere eerst woonde). Er is ook een groep met een intensievere zorgvraag die doorstroomt richting Beschermd Wonen (Wmo of Wlz). We hebben aannames geformuleerd voor de uitstroomrichting (bijlage 5).

Bij een gelijkblijvende omvang van de groep jongeren in de jeugdzorg met verblijf en dus een jaarlijkse uitstroom van 61 jongeren in de regio, betekent dit dat ongeveer 12 jongeren behoefte hebben aan zelfstandige woonruimte en ongeveer 27 jongeren behoefte hebben aan een 'tussenvorm'.

Tabel 8.2: Jaarlijkse uitstroom naar zelfstandig wonen en begeleid wonen vanuit jeugdzorg met verblijf per gemeente

Gemeente	Zelfstandig wonen	Begeleid wonen
Beekdaelen	1	1
Brunssum	1	1
Heerlen	6	14
Kerkrade	3	7
Landgraaf	1	2
Simpelveld	1	1
Voerendaal	0	1
Regio Parkstad	**13**	**27**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Begeleid wonen

In Nederland bestaat een significante groep kwetsbare jongeren en jong-volwassenen met een dringende behoefte aan huisvesting, soms gecombineerd met een zorgvraag. Deze behoefte is niet alleen afkomstig van jongeren die uitstromen uit diverse woonvormen of die begeleiding ontvangen, maar ook van jongeren die direct uit hun ouderlijk huis of vanuit een studieachtergrond komen, waaronder studenten met autisme. Het betreft een grote groep die tussen wal en schip valt. Deze jongeren worden nu vaak geteld bij BTP Wmo of de MO voorziening. Woonvormen zoals kamertraining en begeleid wonen, zijn ontworpen om jongeren voor te bereiden op zelfstandigheid met intensieve begeleiding, voornamelijk gefinancierd vanuit de Wmo of Jeugdwet. Tussenvormen van wonen zoals de Proeftuin begeleid wonen in Heerlen, bieden een oplossing voor jongeren die een overgangsfase nodig hebben naar zelfstandige woonruimte. Deze vormen van begeleid wonen bieden een zelfstandige woonomgeving met beperkte tot intensieve ambulante ondersteuning, waar jongeren kunnen werken aan hun zelfredzaamheid en woonvaardigheden.

8.3 Beleidsopgaven

Gemengd wonen in de wijk

Bij onzelfstandige en zelfstandige wooneenheden is het het belangrijkste dat bewoners fijn wonen. Hierbij speelt het voorkomen van eenzaamheid een belangrijke rol. Alleenwonende jongeren kunnen gebaat zijn om aan te haken bij andere huishoudens in de wijk; dit kan door bijvoorbeeld aan te schuiven bij het avondeten. Een andere manier om eenzaamheid te voorkomen is het samen-wonen met mensen zonder een zorgvraag. Een deel van de uitgestroomde jongeren is op zoek naar een mix met andere jongeren. Dit vraagt om meer gemengde, geclusterde woonvormen in de wijk. Hierdoor kan het sociaal netwerk van de jongeren vergroot worden; dit kan onder andere door een maatjesproject. Zoek een maatje voor mensen met dezelfde interesses in de wijk, hierdoor integreren zij beter in de wijk. Naast de mix van kwetsbare jongeren en andere jongeren, is de mix ook mogelijk met ouderen.

Win-win: Kamertrainingsplekken en gezamenlijke ‘pot’

De uitstromende jongeren zijn ook gebaat bij kamertrainingsplekken waar ze goed op weg worden geholpen om uiteindelijk zelfstandig te gaan wonen. Wanneer de jongeren uitstromen beschikken ze vaak over weinig inkomsten tot hun 21e jaar, en kunnen ze zonder verdere financiële ondersteuning nauwelijks zelfstandig gaan wonen. Dit geeft een opdrijvend effect op de vraag naar Beschermd Wonen. Wij adviseren het opstellen van een gezamenlijke ‘pot’ voor tijdelijke overbrugging van de meestal te hoge huur voor jongeren onder de 23 jaar. Dat zal een flinke kostenbesparing opleveren. De kosten voor huur van de woning en ambulante begeleiding zijn immers veel lager dan de kosten voor Beschermd Wonen. Inzet op het handhaven van de bestaande kamertrainingsplekken en een gezamenlijke ‘pot’ kan leiden tot lagere kosten binnen Beschermd Wonen en de Maatschappelijke Opvang en betere doorstroming van jongeren vanuit de Jeugdhulp naar zelfstandig wonen. Deelnemers aan de gezamenlijke ‘pot’ zijn corporaties, zorgaanbieders en de gemeenten.

9 Uitstroom detentie

Een verblijf in een penitentiaire inrichting is een ingrijpende gebeurtenis. Deze tijdelijke onttrekking aan de samenleving kan ervoor zorgen dat mensen hun huis kwijtraken. Personen die langer dan drie maanden in detentie hebben gezeten, kunnen bij uitstroom een beroep doen op urgentie voor een sociale huurwoning.

Om de omvang van de groep uitstromers te schatten, is gebruik gemaakt van data van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). Van DJI hebben we de totale uitstroom van volwassen gedetineerden in beeld per gemeente in de regio van 2017 tot en met 2021. Totaal gaat het om zo'n gemiddeld 386 uitstromers per jaar.

Tabel 9.1: Uitstroom 2017 - 2021 en gemiddelde uitstroom uit detentie per gemeente

Gemeente	2017	2018	2019	2020	2021	Gem. uitstroom
Beekdaelen	23	18	16	14	19	18
Brunssum	30	31	17	20	33	26
Heerlen	240	228	233	202	214	223
Kerkrade	112	82	82	59	59	79
Landgraaf	43	25	40	33	32	35
Simpelveld	3	1	2	0	3	2
Voerendaal	3	3	2	4	5	3
Parkstad	**454**	**388**	**392**	**332**	**365**	**386**

Bron: DJI uitstroomcijfers, 2017 - 2021.

Deze 386 uitstromers kunnen een beroep doen op urgentie voor een sociale huurwoning. In de praktijk zal slechts een deel hiervan gebruik maken, omdat uitstromers ook kunnen terugkeren naar hun eigen woning of intrekken bij een naaste. Het komt ook vaak voor dat mensen die uit detentie komen eerst doorstromen naar de maatschappelijke opvang en vervolgens via het Zorg en Veiligheidshuis in beeld komen. Het Zorg en Veiligheidshuis heeft aangegeven te zien dat ongeveer 10% van de uitstromers uit detentie problemen ervaren met het vinden van een woning. In het volgende overzicht wordt de geschatte jaarlijkse woningbehoefte per gemeente weergegeven.

Tabel 9.2: Geschatte woningbehoefte ex-gedetineerden per gemeente

Gemeente	Geschatte jaarlijkse woningbehoefte
Beekdaelen	2
Brunssum	3
Heerlen	22
Kerkrade	8
Landgraaf	4
Simpelveld	0
Voerendaal	0
Parkstad	**39**

Bron: DJI uitstroomcijfers (gemiddelde van 2017 - 2021), bewerking Companen.

Op regionaalniveau verwachten we een jaarlijkse woningbehoefte van afgerond 40 mensen die uit detentie uitstromen.

Woonwensen

Personen die uitstromen uit langdurige detentie hebben doorgaans op zeer korte termijn een reguliere sociale huurwoning of appartement nodig die past bij hun inkomen en gezinsgrootte (in geval van ouderschap). Voor jongeren kan dit ook een kamer of studio zijn. Een huurprijs onder de kwaliteitskortingsgrens is gewenst. Stabiele huisvesting is een belangrijke voorwaarde om recidive te voorkomen. Om leefbaarheidsproblematiek te voorkomen, is het wenselijk dat de huisvesting van ex-gedetineerden verspreid is over wijken. Er worden verder geen eisen gesteld aan de leefomgeving. Daarnaast is begeleiding vaak essentieel om het zelfstandig wonen goed te laten verlopen en recidive te voorkomen.

10 Uitstroom Vrouwenopvang en slachtoffers mensenhandel

Slachtoffers van huiselijk geweld of mensenhandel kunnen in Nederland op verschillende plekken hulp vragen. Vaak is ambulante hulp voldoende, maar soms is de situatie te onveilig zodat iemand (tijdelijk) niet thuis kan blijven. Vrouwen kunnen dan terecht in de vrouwenopvang.

Tabel 10.1: Parkstad. Aantal plekken en geschatte jaarlijkse uitstroom

Locatie	Aantal woningen/ plekken	Gemiddelde verblijfsduur in jaren (aanname)	Geschatte jaarlijkse uitstroom
Blijf van m'n Lijfhuis	11	0,8	14
Doorstroomwoningen diverse plekken	4	0,8	5
Totaal	**15**	**0,8**	**19**

Bron: Aangeleverde gegevens centrumgemeente Heerlen.

In de regio Parkstad zijn er 15 plekken voor vrouwenopvang. Gemeenten geven aan dat er op het moment een groot tekort aan plekken in de vrouwenopvang wordt ervaren. In het Onderzoek Maatschappelijke Opvang Parkstad wordt aangegeven dat het grote tekort niet kan worden bevestigd vanuit de data-analyse. In het onderzoek wordt de aanbeveling gedaan om eerst daadwerkelijk vast te stellen in hoeverre het gevoel in de praktijk 'terecht' is.

Wanneer we rekening houden met de 15 plekken en met een gemiddelde verblijfsduur van 10 maanden komen we uit op een jaarlijkse uitstroom van 20 vrouwen.

Wanneer we de uitstroom gelijkmatig over de gemeenten verdelen aan de hand van de grootte van de gemeenten (inwonertal) komen we uit op de volgende aantallen per gemeente.

Tabel 10.2: Geschatte jaarlijkse uitstroom per gemeente

	Verdeelde geschatte jaarlijkse uitstroom
Beekdaelen	3
Brunssum	2
Heerlen	7
Kerkrade	3
Landgraaf	3
Simpelveld	1
Voerendaal	1
Parkstad	**20**

Bron: Aangeleverde gegevens centrumgemeente Heerlen, bewerking Companen.

Woonwensen

Wat betreft het type uitstroomwoning kan het grootste deel van de uitstromende vrouwen uit de voeten met een één- à twee-kamerwoning. Uitstromers doen vooral een beroep op het goedkope aanbod in de sociale huur (onder de eerste aftoppingsgrens).

11 Zelfstandige woonruimte onder uitstromers van instellingen

In de voorgaande hoofdstukken is de huidige (en toekomstige) behoefte aan zelfstandige woonruimte na een verblijf in Beschermd Wonen, Jeugdzorg, Maatschappelijke Opvang, Vrouwenopvang en detentie in beeld gebracht. In dit hoofdstuk brengen wij deze aantallen bij elkaar om tot een totaalbeeld van de behoefte aan zelfstandige woonruimte onder uitstromers van instellingen te komen.

Behoefte aan zelfstandige woonruimte onder uitstromers

Momenteel zijn er in de regio Parkstad naar schatting zo'n 212 tot 365 uitstromers van instellingen die zelfstandig kunnen wonen, al dan niet met ambulante begeleiding.

Tabel 11.1: Inschatting jaarlijkse behoefte aan zelfstandige woonruimte onder uitstromers van instellingen, regio Parkstad

	Uitstroom Beschermd Wonen*	Uitstroom Jeugdzorg met verblijf	Uitstroom MO	Uitstroom vrouwen-opvang	Uitstroom detentie	Totale uitstroom
Beekdaelen	14 – 19	1	5 – 20	3	2	25 – 45
Brunssum	9 – 14	1	4 – 15	2	3	19 – 35
Heerlen	42 – 56	6	12 – 48	7	22	89 – 139
Kerkrade	17 – 29	3	6 - 26	3	8	37 – 69
Landgraaf	14 – 21	1	5 – 21	3	4	27 – 50
Simpelveld	4 – 5	1	1 – 6	1	0	7 – 13
Voerendaal	5 – 6	0	2 – 7	1	0	8 – 14
Parkstad	**105 - 150**	**13**	**35 - 143**	**20**	**39**	**212 - 365**

*Basis- en trendscenario bandbreedte.
Bron: Woonzorgweter Companen.

Woningaanbod voor uitstromers

Uitstromers van instellingen doen een beroep op vrijkomende sociale huurwoningen. Over het algemeen zijn zij aangewezen op de goedkope of betaalbare voorraad (onder de eerste aftoppingsgrens: € 647,19 in 2022). Het is daarom relevant om te kijken hoeveel betaalbare woningen er op jaarbasis beschikbaar komen (muteren) in iedere gemeente.

In 2022 kwamen er in de regio 1.213 woningen met een huurprijs onder de kwaliteitskortingsgrens (€ 442,46) vrij en 5.048 woningen met een huurprijs onder de eerste aftoppingsgrens (€ 633,25). In totaal zijn dit 6.261 woningen.

Tabel 11.2: Aantal vrijgekomen corporatiewoningen in huurprijs onder eerste aftoppingsgrens

	< € 442,46	€ 442,46 tot € 633,25	Totaal
Beekdaelen	24	115	139
Brunssum	39	164	203
Heerlen	324	794	1.118
Kerkrade	511	2.028	2.539
Landgraaf	313	1.944	2.257
Simpelveld	2	1	3
Voerendaal	0	2	2
Parkstad	**1.213**	**5.048**	**6.261**

Bron: Aangeleverde gegevens corporaties.

Eerder zagen we dat er momenteel zo'n 212 tot 365 uitstromers van instellingen zijn die behoefte hebben aan zelfstandige woonruimte. Bij een gelijkblijvend aantal vrijkomende corporatiewoningen per jaar, betekent die dat ongeveer 3% tot 6% van deze woningen nodig zijn om de uitstromers uit instellingen te huisvesten.

11.1 Beleidsopgave uitstroommogelijkheden

Gezamenlijk werken aan samenlevingsopbouw

Om te werken aan verbetering van de samenlevingsopbouw in de wijken, is een betere ketensamenwerking tussen zorginstellingen en woningcorporaties gewenst. Denk daarbij aan het volgende:

Leefbaarheid is een verantwoordelijkheid van inwoners, maar ook van professionals in de wijk. Met collega-organisaties moeten afspraken worden gemaakt over wie wanneer nodig is. Men moet ook van elkaar weten wat de ander niet doet, zodat elke organisatie genoeg informatie beschikbaar heeft om de eigen professionals goed in te zetten.

Individuele professionals moeten vervolgens genoeg handelingsvrijheid ervaren om deze verantwoordelijk te kunnen nemen, en dus ook om zo snel te kunnen reageren. Hier moet meer ruimte voor worden gemaakt in de toekomst (in budgetten), maar ook in de taakverdeling binnen de organisaties zelf. Het bieden van meer maatwerk kan een manier zijn om de bestaande regels om te buigen en de handelingssnelheid te bevorderen.

De “not in my backyard” instelling moet gezamenlijk worden aangepakt. Hierbij kan de nadruk liggen op het snel (gezamenlijk) aanpakken van probleemsituaties. Een andere aanpak kan zijn dat de positieve verhalen van uitstromers beter worden benadrukt. Draag uit wat iemand wel kan bijdragen in de wijk. Het is daarbij handig om aan de voorkant te kijken hoe iemand in de wijk kan integreren. Het is daarnaast van groot belang om dezelfde taal te leren spreken. In het fysieke en sociale domein geldt een andere mentaliteit en een ander referentiekader. Dit vraagt om aandacht bij alle partners in de keten.

12 Mantelzorgers en mantelzorg-ontvangers

Mantelzorg is onbetaalde en vaak langdurige zorg voor zieke familieleden of vrienden. Dit kan verzorging zijn of hulp bij dagelijkse activiteiten. Onder verhuizende mantelzorgers- of ontvangers worden personen verstaan die vanwege mantelzorg moeten verhuizen, zodat de mantelzorger en mantelzorgontvanger dichter bij elkaar wonen.

De doelgroep mantelzorgers dat in aanmerking komt voor urgentie laat zich moeilijk kwantificeren, want dit is afhankelijke van een aantal factoren (zoals reisafstand tot de mantelzorgontvanger en minimaal aantal uren en dagen dat mantelzorg wordt gegeven etc.). Zulke gedetailleerde informatie is niet uit openbare data te halen.

Gegevens waarover gemeenten beschikken en iets kunnen zeggen over de woonbehoefte van mantelzorgers zijn vergunningen voor mantelzorgunits en urgentieaanvragen door mantelzorgers. Gemeenten hebben inzicht kunnen geven over het aantal vergunningen voor mantelzorgunits de afgelopen jaren. Uit de gegevens komt naar voren dat in Parkstad er gemiddeld 8 vergunningen voor mantelzorgunits worden aangevraagd.

Tabel 12.1: Aantal vergunningen voor mantelzorgunits afgelopen jaren en gemiddeld aantal per jaar

Gemeente	Vergunningen afgelopen jaren	Gemiddeld per jaar
Beekdaelen	11	2
Brunssum	0	0
Heerlen	10	3
Kerkrade*	-	-
Landgraaf	4	1
Simpelveld	5	1
Voerendaal	2	1
Parkstad	**32**	**8**

*Geen gegevens bekend.
Bron: Aangeleverde informatie door de gemeenten.

Hoeveel mantelzorgers in aanmerking zouden kunnen komen voor urgentie hebben we niet in beeld. Landelijk is vastgesteld dat urgentie verleend mag worden voor het uitvoeren van mantelzorg. Een onafhankelijke commissie beoordeelt de urgentieaanvragen om te bepalen of urgentie afgegeven kan worden.

13 Uitstappende sekswerkers

Bij uitstappende sekswerkers gaat het om mensen die voormalig als sekswerker hebben gewerkt en daarmee gestopt zijn, waarbij uitstroom plaatsvindt via uitstapprogramma's die vallen onder de DUUP regeling (Decentralisatie-uitkering Uitstapprogramma's voor Prostituees).

Landelijk gezien stromen er jaarlijks ongeveer 650 sekswerkers in bij een uitstapprogramma. Bijna de helft van de jaarlijkse instroom stapt ook daadwerkelijk uit met behulp van een uitstapprogramma. Er stromen dus gemiddeld 300 sekswerkers per jaar uit (Regioplan & Cebeon, 2019). Dit betekent dat er jaarlijks gemiddeld 300 woningen nodig zijn om in de behoefte te voorzien.

Het is niet bekend hoe deze landelijke uitstroom zich verdeelt over provincies of regio's. Daarom is niet te kwantificeren hoeveel uitstappende sekswerkers de regio Parkstad en de gemeenten apart jaarlijks tellen.

Woning

Personen die als sekswerker uitstappen, hebben behoefte aan een woning zodat zij in een nieuwe omgeving kunnen uitstromen naar een andere levensstijl. Dit kunnen reguliere woningen zijn in de vorm van studio's of appartementen, en in geval van ouderschap is een gezinswoning wenselijk. Onderzoek naar belemmerende factoren bij uitstappen uit sekswerk toont aan dat financieel rondkomen en het niet kunnen vinden van betaalbare huisvesting een grote belemmering vormen in het uitstroomproces (Regioplan, 2017).

Zorg en ondersteuning

Uit onderzoek elders in het land blijkt dat de ondersteuningsbehoefte bij uitstappende sekswerkers gevarieerd is. De hulp waar zij gebruik van maken varieert van psychisch hulp en ondersteuning bij het zoeken naar werk, tot af en toe een praatje maken. Daarnaast bleken er ook nog onvervulde hulpbehoeften te zijn. Dit zijn enerzijds emotionele en psychische behoeften, zoals de mogelijkheid om met iemand (al dan niet een professional) te praten. En anderzijds praktische behoeften, zoals hulp bij het vinden van de weg op de arbeidsmarkt. Volgens sommige sekswerkers sluit het aanbod niet goed aan. Ze willen bijvoorbeeld het liefst zo snel mogelijk werken en zien er tegenop dat ze vaak eerst een (taal)cursus moeten doen.

14 Statushouders

Statushouders zijn vluchtelingen die een verblijfsvergunning hebben gekregen, op grond waarvan ze in Nederland mogen blijven. Gemeenten in Nederland zijn verplicht om vluchtelingen die een verblijfsvergunning hebben gekregen passende woonruimte te bieden. Deze mensen worden door het COA gekoppeld aan gemeenten. Daarna is het de taak aan de gemeente om te zorgen voor een woning.

Taakstelling: historie en prognose

De minister van Justitie en Veiligheid maakt elk half jaar bekend hoeveel statushouders er in Nederland moeten worden gehuisvest. Het totaal aantal te huisvesten statushouders wordt naar rato van het aantal inwoners in de gemeenten over de gemeenten verdeeld; dit levert een 'taakstelling' per gemeente op.

De taakstelling voor statushouders fluctueert sterk, afhankelijk van het aantal vluchtelingen dat naar Nederland komt en een verblijfsvergunning krijgt. Dit is ook te zien in de terugblik in figuur 14.1, waarin de taakstelling van de hele regio vanaf 2013 tot en met 2023 is weergegeven. Voor de toekomstige verwachte taakstelling hebben we twee scenario's uitgewerkt:

- Het trendmatige scenario gaat uit van een taakstelling die gelijk is aan het gemiddelde van de afgelopen 5 jaar per gemeente.
- Het hoge scenario gaat per gemeente uit van een gemiddelde taakstelling die gelijk staat aan die in de hoogste 2 jaren sinds 2013.

In deze prognose is de achterstand in huisvesting op 1 januari 2024 meegenomen.

Figuur 14.1: Terugblik en prognose taakstelling statushouders regio Parkstad

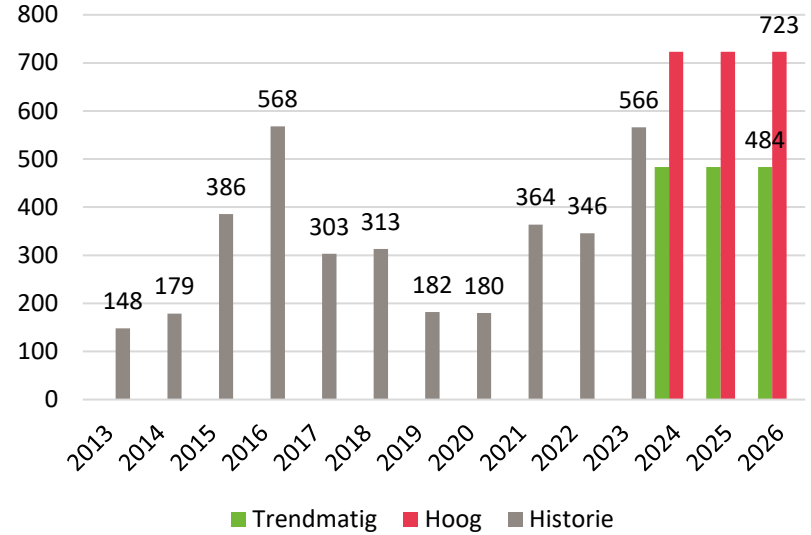

Bron: Overzicht huisvesting vergunninghouders 01-03-2024, bewerking Companen.

In bijlage 7 staan de terugblikken en prognoses per gemeente weergegeven.

Belangrijk om te vermelden is dat de huisvestingsopgave van statushouders richting de toekomst toe lastig te schatten is, omdat het aantal vluchtelingen dat naar Nederland komt afhankelijk is van veel factoren.

Woningbehoefte

Om te bepalen hoeveel woningen er nodig zijn voor het huisvesten van statushouders gaan we uit van een gemiddelde huishoudensgrootte van twee personen. De tabellen hieronder laten de woningbehoefte per scenario zien op het niveau van de regio en gemeenten.

Tabel 14.1: Woningbehoefte statushouders regio Parkstad (afgerond op 5-tallen)

Woningbehoefte per jaar	Huishoudgrootte 2 personen
Trendmatig scenario	240
Hoog scenario	360

Bron: Companen, 2024.

Tabel 14.2: Woningbehoefte statushouders Beekdaelen (afgerond op 5-tallen)

Woningbehoefte per jaar	Huishoudgrootte 2 personen
Trendmatig scenario	25
Hoog scenario	45

Bron: Companen, 2024.

Tabel 14.3: Woningbehoefte statushouders Brunssum (afgerond op 5-tallen)

Woningbehoefte per jaar	Huishoudgrootte 2 personen
Trendmatig scenario	20
Hoog scenario	35

Bron: Companen, 2024.

Tabel 14.4: Woningbehoefte statushouders Heerlen (afgerond op 5-tallen)

Woningbehoefte per jaar	Huishoudgrootte 2 personen
Trendmatig scenario	75
Hoog scenario	125

Bron: Companen, 2024.

Tabel 14.5: Woningbehoefte statushouders Kerkrade (afgerond op 5-tallen)

Woningbehoefte per jaar	Huishoudgrootte 2 personen
Trendmatig scenario	40
Hoog scenario	65

Bron: Companen, 2024.

Tabel 14.6: Woningbehoefte statushouders Landgraaf (afgerond op 5-tallen)

Woningbehoefte per jaar	Huishoudgrootte 2 personen
Trendmatig scenario	50
Hoog scenario	70

Bron: Companen, 2024.

Tabel 14.7: Woningbehoefte statushouders Simpelveld (afgerond op 5-tallen)

Woningbehoefte per jaar	Huishoudgrootte 2 personen
Trendmatig scenario	15
Hoog scenario	25

Bron: Companen, 2024.

Tabel 14.8: Woningbehoefte statushouders Voerendaal (afgerond op 5-tallen)

Woningbehoefte per jaar	Huishoudgrootte 2 personen
Trendmatig scenario	15
Hoog scenario	20

Bron: Companen, 2024.

Woonwensen

Woning

Wat betreft de woonruimte om statushouders te huisvesten doen gemeenten vaak een beroep op de reguliere woningen in de sociale huurvoorraad. Maar het kan ook gaan om flexwoningen of gedeelde woningen. Om statushouders een geschikte reguliere woning aan te kunnen bieden, is het belangrijk dat de aangeboden woning past bij de gezinsgrootte.

Ondersteuning

Er is vaak behoefte aan maatschappelijke begeleiding om een succesvolle integratie te bevorderen.

15 Woonwagenbewoners

Woonwagenbewoners zijn naast arbeidsmigranten en studenten door het Rijk als aandachtsgroep benoemd, maar zij behoren niet tot de verplichte urgentie-categorieën.

Achtergrond

Het wonen in een woonwagen is erkend als een vast onderdeel van de culturele identiteit van woonwagenbewoners in Nederland. Mensen die een aanvraag doen voor een woonwagen, zouden dus voorzien moeten worden in hun woonvraag. In 2020 is er een behoeftepeiling gedaan naar woonwagenstandplaatsen in de provincie Limburg. Er is een inventarisatie gedaan van de huidige situatie wat betreft het aantal bekende standplaatsen, de eigendomssituatie van de standplaatsen, de bebouwing op de standplaatsen en de eigendomssituatie van deze bebouwing. De aanvullende behoefte aan standplaatsen is in beeld gebracht aan de hand van een schriftelijke enquête. Daarbij zijn zowel de huidige bewoners van standplaatsen als inwonende kinderen en belangstellenden uitgenodigd om deel te nemen aan de peiling. Tabel 15.1 geeft de aanvullende behoefte aan een woonwagenstandplaats per gemeente weer.

De aanvullende behoefte aan een woonwagenstandplaats in de regio Parkstad komt uit op zo'n 80 tot 90 standplaatsen tot 2030. In de behoeftepeiling is er niet gekeken naar spijtoptanten. De aanvullende behoefte kan hoger uitvallen wanneer er rekening wordt gehouden met eventuele spijtoptanten.

Tabel 15.1: Verdeling aanvullende behoefte aan standplaatsen in twee scenario's

	Verhuiswens 'ja' en 'misschien'
Beekdaelen	9 - 11
Brunssum	6 - 8
Heerlen	36 - 38
Kerkrade	9 - 10
Landgraaf	12 - 15
Simpelveld	5 - 7
Voerendaal	2
Parkstad	**79 - 91**

Bron: Behoeftepeiling woonwagenstandplaatsen provincie Limburg, 17 maart 2020.

De gemeente Brunssum heeft aangegeven dat er in de gemeente acht woonwagenstandplaatsen bijkomen. Het gaan om 6 reguliere standplaatsen en twee standplaatsen voor spijtoptanten. Hiermee geeft de gemeente Brunssum invulling van de aangetoonde aanvullende behoefte in het onderzoek 'Behoeftepeiling woonwagenstandplaatsen provincie Limburg'.

De regio wil gaan kijken of er meer clustering mogelijk is van woningen van woonwagenbewoners. Dat heeft voordelen in het beheer van de locaties waar woonwagenbewoners wonen. Door meer clustering kan de dienstverlening rondom woonwagenlocaties worden gecentraliseerd. Hierover moet de regio open en transparant met elkaar over in gesprek kunnen gaan.

Bijlage 1: Bevolkings- en huishoudensontwikkeling

Bevolkingsontwikkeling gemeente Beekdaelen

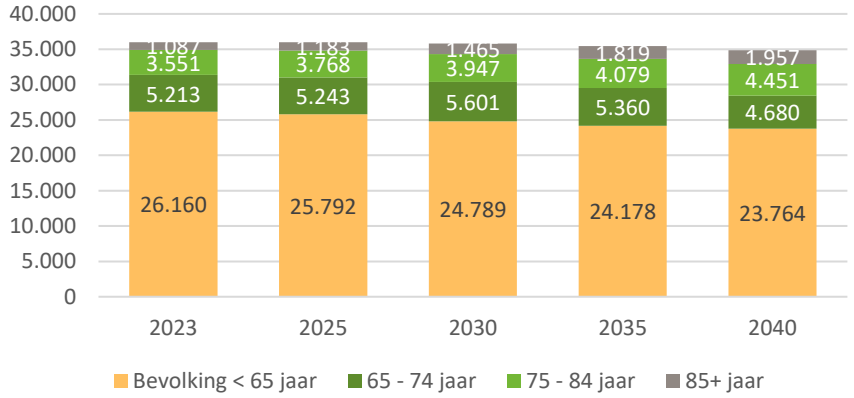

Bron: Etil bevolkingsprognose.

Huishoudensontwikkeling gemeente Beekdaelen

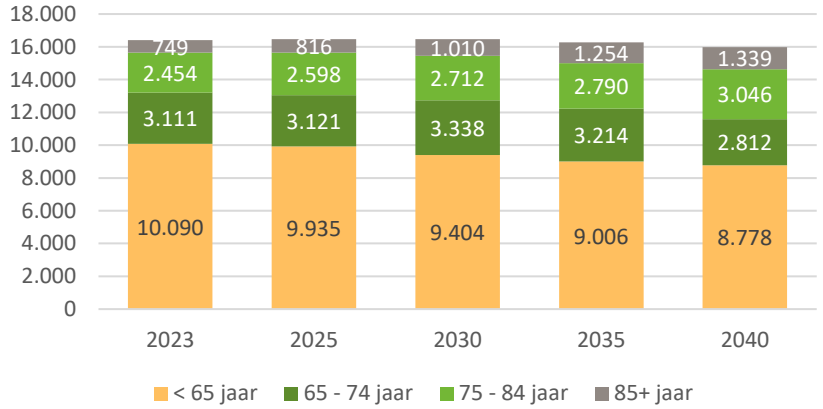

Bron: Etil huishoudensprognose.

Bevolkingsontwikkeling gemeente Brunssum

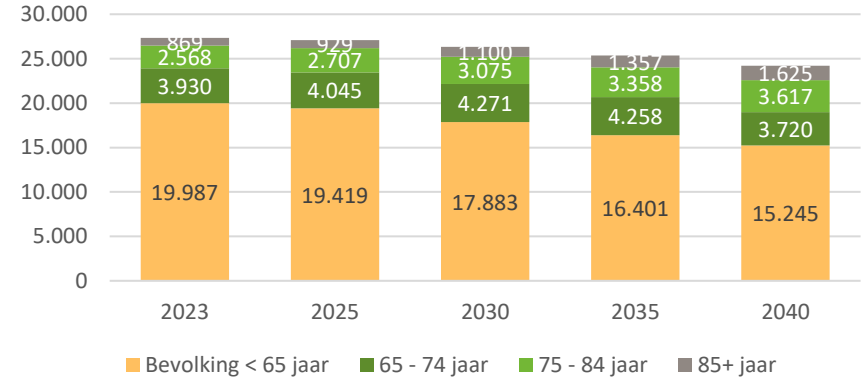

Bron: Etil bevolkingsprognose.

Huishoudensontwikkeling gemeente Brunssum

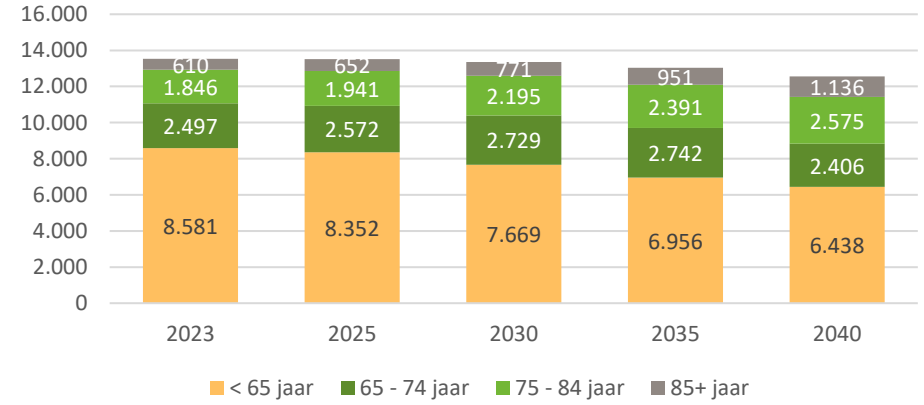

Bron: Etil huishoudensprognose.

Bevolkingsontwikkeling gemeente Heerlen

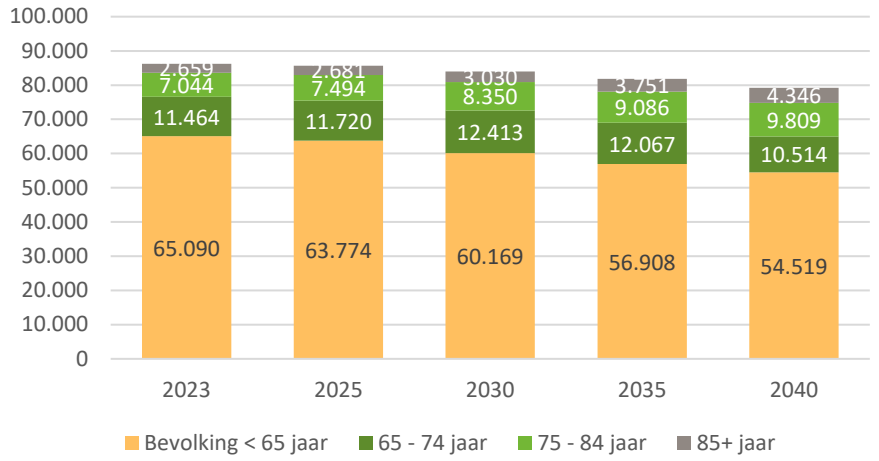

Bron: Etil bevolkingsprognose.

Bevolkingsontwikkeling gemeente Kerkrade

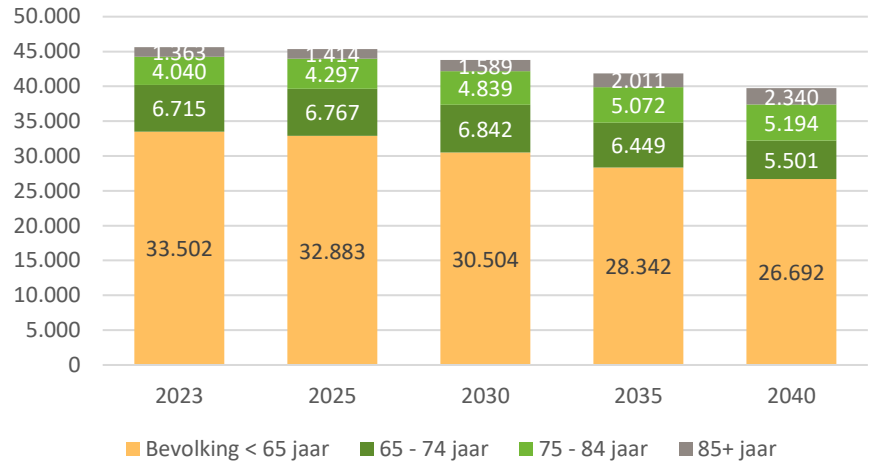

Bron: Etil bevolkingsprognose.

Huishoudensontwikkeling gemeente Heerlen

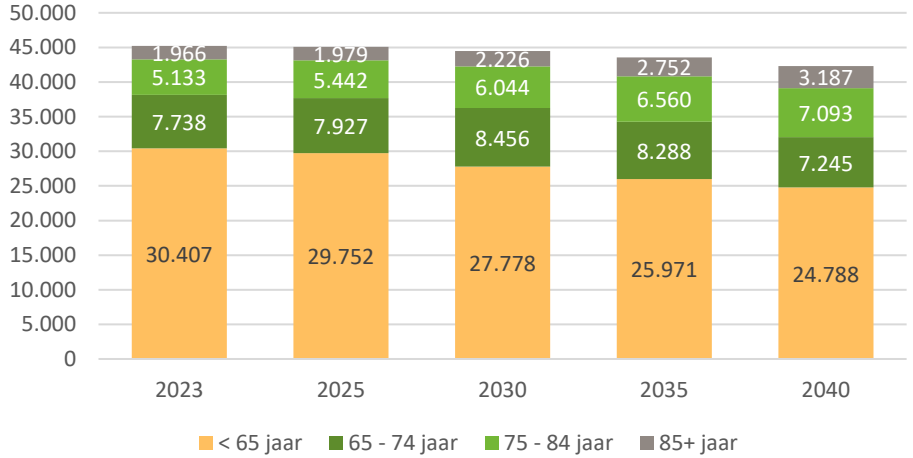

Bron: Etil huishoudensprognose.

Huishoudensontwikkeling gemeente Kerkrade

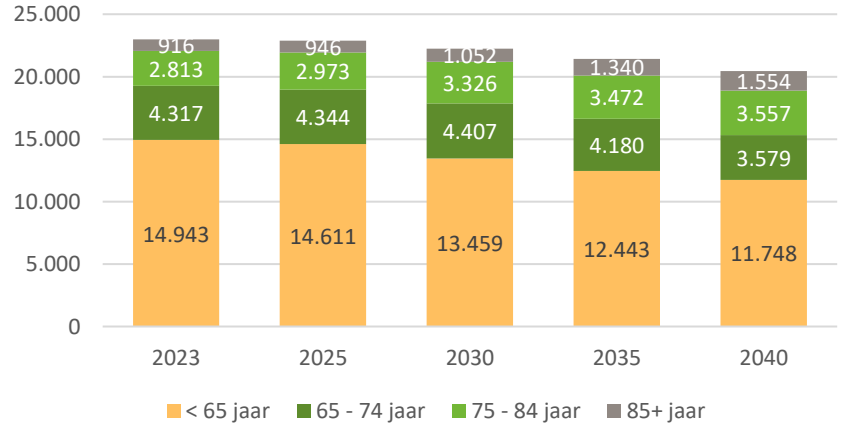

Bron: Etil huishoudensprognose.

Bevolkingsontwikkeling gemeente Landgraaf

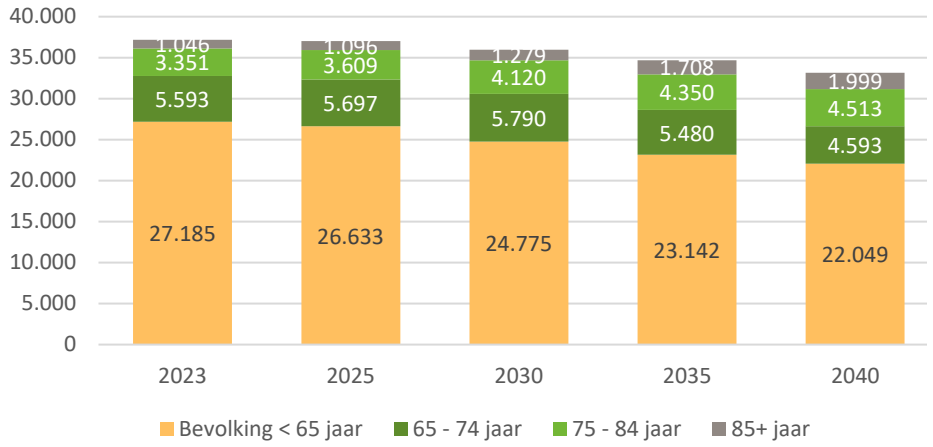

Bron: Etil bevolkingsprognose.

Huishoudensontwikkeling gemeente Landgraaf

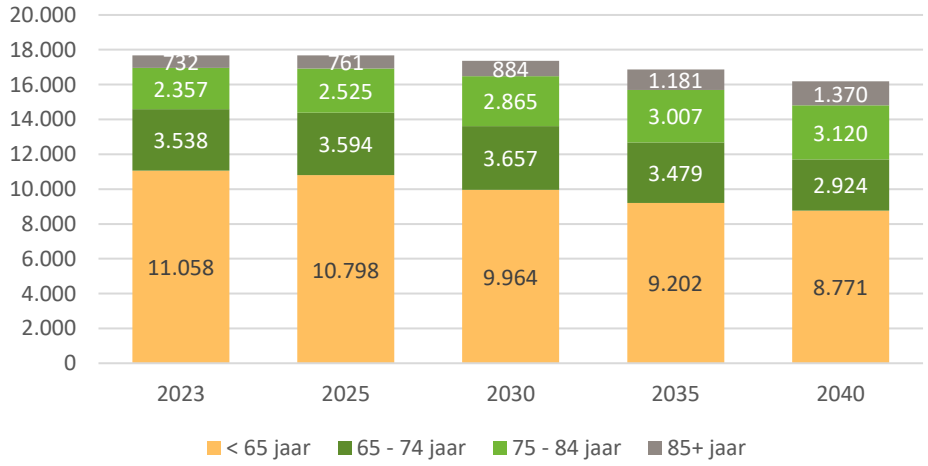

Bron: Etil huishoudensprognose.

Bevolkingsontwikkeling gemeente Simpelveld

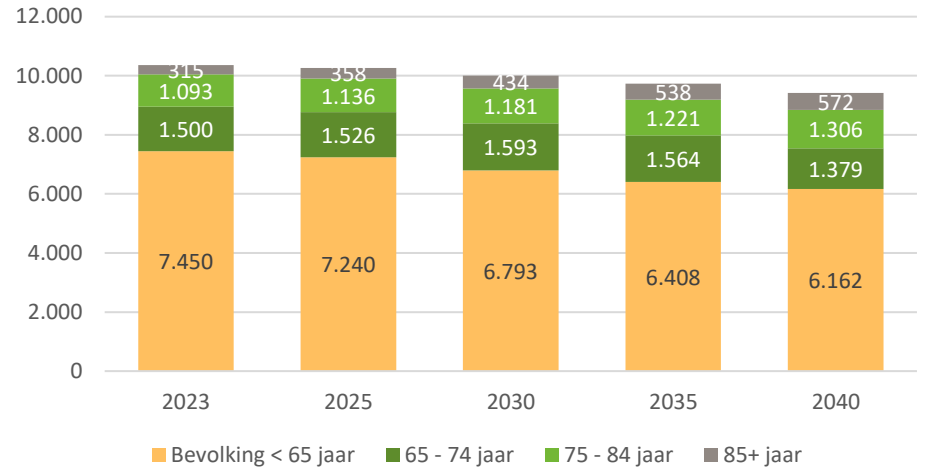

Bron: Etil bevolkingsprognose.

Huishoudensontwikkeling gemeente Simpelveld

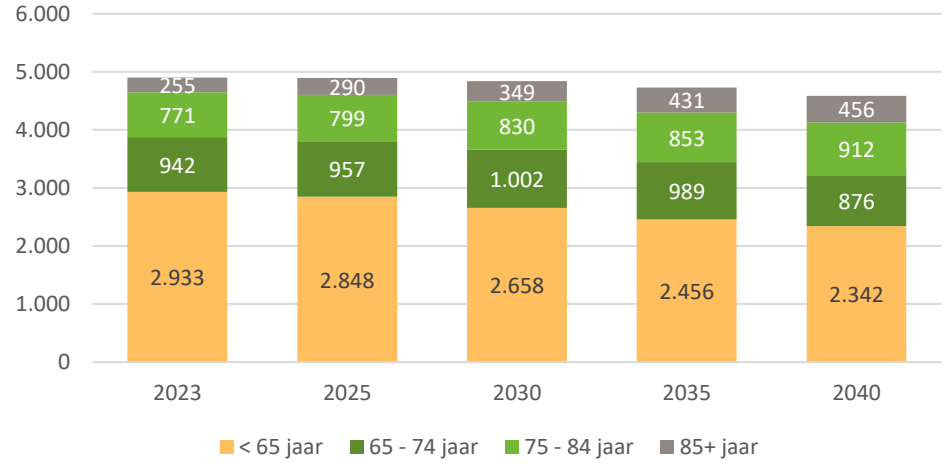

Bron: Etil huishoudensprognose.

Bevolkingsontwikkeling gemeente Voerendaal

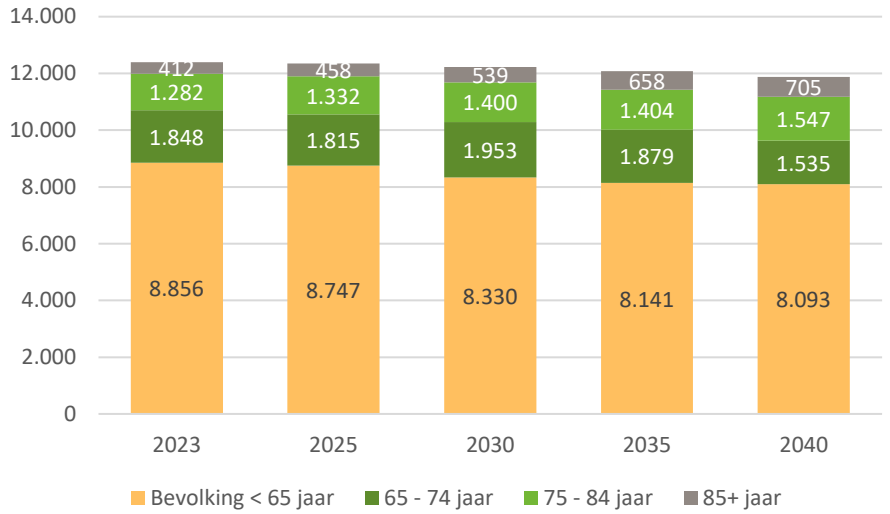

Bron: Etil bevolkingsprognose.

Huishoudensontwikkeling gemeente Voerendaal

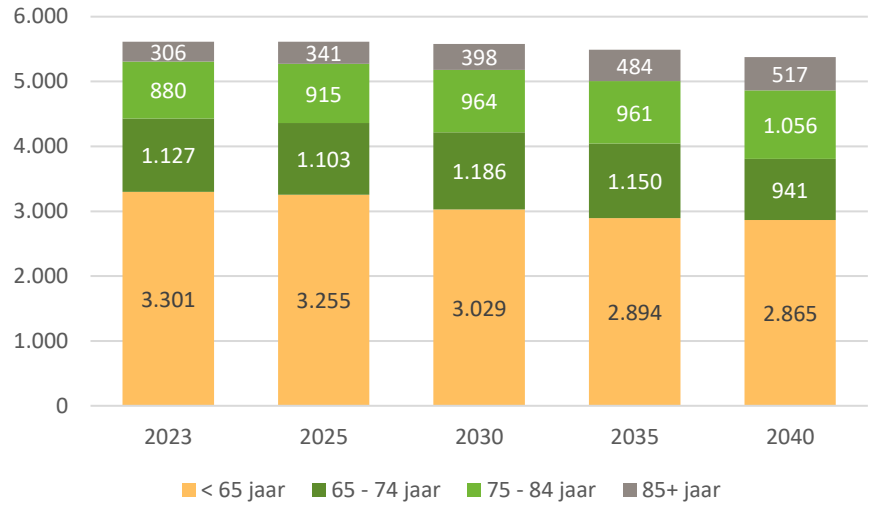

Bron: Etil huishoudensprognose.

Bijlage 2: Aanbodoverzicht

Aanbod ouderen

Aanbieder	Locatie	Plaats	Gemeente	Woonzorg/zorggeschikt PG	Woonzorg/zorggeschikt SOM	Geclusterd wonen
Delphinium	Zorgvilla Ridderspoor	Nuth	Beekdaelen	6	6	
Cicero zorggroep	Aan de Bleek	Schinveld	Beekdaelen	75	75	
Cicero zorggroep	Bleekstaete	Schinveld	Beekdaelen	8	8	
Cicero zorggroep	Elvira-Lontine	Amstenrade	Beekdaelen	64	30	
Cicero zorggroep	Huize D'Alzon	Hulsberg	Beekdaelen	6	5	
Cicero zorggroep	Op den Toren	Nuth	Beekdaelen	100		
Sevagram	Panhuys	Hulsberg	Beekdaelen	30	30	
Nobamacare	Residentie Schinnen	Schinnen	Beekdaelen	17		9
Martha Flora	Hulsberg	Hulsberg	Beekdaelen	28		
Het Andere Wonen	Nuth	Nuth	Beekdaelen	23		
Kloosterhoeve	Kloosterhoeve	Schimmert	Beekdaelen	11	11	
Weller Wonen	10 locaties	Divers	Beekdaelen			126
ZoWonen	13 locaties	Divers	Beekdaelen			219
Wonen Zuid	14 locaties	Divers	Beekdaelen			200
Wonen Limburg	7 locaties	Divers	Beekdaelen			145
Vanhier Wonen	1 locatie	Schinveld	Beekdaelen			11
Totaal Beekdaelen				**368**	**165**	**710**
Het Andere Wonen	Brunssum	Brunssum	Brunssum			23
Cicero zorggroep	Bronnenhof	Brunssum	Brunssum	49		
Cicero zorggroep	Zorghuis	Brunssum	Brunssum		10	
Cicero zorggroep	Emmastaete	Brunssum	Brunssum	52	31	
Cicero zorggroep	Gregoriushuis	Brunssum	Brunssum	8		
Cicero zorggroep	Huize Louise	Brunssum	Brunssum	38	43	
Cicero zorggroep	Schuttershof	Brunssum	Brunssum	98	83	
Weller Wonen	29 locaties	Divers	Brunssum			753

Aanbieder	Locatie	Plaats	Gemeente	Woonzorg/zorggeschikt PG	Woonzorg/zorggeschikt SOM	Geclusterd wonen
Vincio wonen	1 locatie	Divers	Brunssum			159
Wonen Zuid	2 locaties	Divers	Brunssum			59
Wonen Limburg	2 locaties	Divers	Brunssum			89
Totaal Brunssum				**245**	**167**	**1.083**
Vitalis groep	Parc Imstenrade	Heerlen	Heerlen	23		298
Delphinium	Huize Coriovallum	Heerlen	Heerlen	25	25	
Sevagram	Ter Eyck	Heerlen	Heerlen	118		28
Sevagram	De Hollehof	Heerlen	Heerlen	31	31	
Sevagram	De Regenboog	Heerlen	Heerlen	31	31	
Sevagram	Douvenrade	Heerlen	Heerlen	53	52	
Sevagram	St. Anna	Heerlen	Heerlen	20	20	
Sevagram	Molenpark	Heerlen	Heerlen	120		
Sevagram	Oranjehof	Heerlen	Heerlen	112		
Sevagram	Piushof	Heerlen	Heerlen		28	
Sevagram	Tobias	Heerlen	Heerlen	104		
Cicero zorggroep	Pius	Hoensbroek	Heerlen	47	44	
Bergweide	Voskuilenweg	Heerlen	Heerlen	120	24	
Bergweide	Gasthuisstraat	Heerlen	Heerlen	15	15	
Nobamacare	Residentie Schandelermolen	Heerlen	Heerlen	8	8	10
Weller Wonen	25 locaties	Divers	Heerlen			1.063
Vincio wonen	7 locaties	Divers	Heerlen			382
Wonen Zuid	7 locaties	Divers	Heerlen			290
Woonzorg NL	4 locaties	Divers	Heerlen			238
Woonpunt	43 locaties	Divers	Heerlen			1.456
Wonen Limburg	6 locaties	Divers	Heerlen			277
Totaal Heerlen				**827**	**278**	**4.042**
Meander	Hoog Anstel	Kerkrade	Kerkrade	15	27	24
Meander	Klein Anstel	Kerkrade	Kerkrade			6
Meander	Klein Winselen (A)	Kerkrade	Kerkrade			34

Aanbieder	Locatie	Plaats	Gemeente	Woonzorg/zorggeschikt PG	Woonzorg/zorggeschikt SOM	Geclusterd wonen
Meander	Kling Nullet	Kerkrade	Kerkrade	47		39
Meander	Klein Winselen (B)	Kerkrade	Kerkrade			11
Meander	Vroenhof	Kerkrade	Kerkrade	30	14	119
Meander	Hambos	Kerkrade	Kerkrade		74	
Meander	Lückerheide	Kerkrade	Kerkrade	163	28	
Meander	Kapelhof	Kerkrade	Kerkrade	34	34	
Meander	Firenschat	Kerkrade	Kerkrade	71	61	
Meander	Engerhof	Kerkrade	Kerkrade			71
Meander	Smidshof	Kerkrade	Kerkrade			36
Meander	Laethof	Eygelshoven	Kerkrade	52		
Wonen Zuid	13 locaties	Divers	Kerkrade			366
Wonen Limburg	5 locaties	Divers	Kerkrade			95
HEEMwonen	29 locaties	Divers	Kerkrade			1.076
Totaal Kerkrade				**412**	**238**	**1.877**
Het Andere Wonen	Landgraaf	Landgraaf	Landgraaf			23
Meander	De (Nieuwe) Dormig	Landgraaf	Landgraaf	51	26	60
Meander	Heereveldje	Landgraaf	Landgraaf			31
Meander	Dokter Calshof	Landgraaf	Landgraaf	39	26	
Meander	Heereveld	Landgraaf	Landgraaf	67	64	
Meander	Heiveld	Landgraaf	Landgraaf	42		
Delphinium	De Voort	Landgraaf	Landgraaf	10	10	
Bei de Ling	Bei de Ling	Landgraaf	Landgraaf			62
Nobamacare	Residentie Emma	Nieuwenhagen	Landgraaf	12	12	9
Wonen Limburg	1 locaties	Divers	Landgraaf			31
HEEMwonen	43 locaties	Divers	Landgraaf			1.162
Totaal Landgraaf				**221**	**138**	**1.378**
Meander	Hoeve Overhuizen	Simpelveld	Simpelveld	52		
Meander	Rode Beuk	Simpelveld	Simpelveld	18		
Krijtlandwonen	20 locaties	Divers	Simpelveld			384
Wonen Limburg	3 locaties	Divers	Simpelveld			51

Aanbieder	Locatie	Plaats	Gemeente	Woonzorg/zorggeschikt PG	Woonzorg/zorggeschikt SOM	Geclusterd wonen
Totaal Simpelveld				**70**	**0**	**435**
Cicero zorggroep	't Brook	Voerendaal	Voerendaal	37	37	
Het Andere Wonen	Klimmen	Klimmen	Voerendaal	15	8	17
Delphinium	Onze Lieve Vrouw	Voerendaal	Voerendaal	12	12	
Vanhier Wonen	11 locaties	Divers	Voerendaal			191
Totaal Voerendaal				**64**	**57**	**208**
Totaal Parkstad				**2.207**	**1.043**	**9.733**

Aanbod voor mensen met een verstandelijke beperking

Aanbieder	Locatie	Plaats	Gemeente	Geclusterd wonen	Gespikkeld wonen
Radar	De Wissel	Nuth	Beekdaelen	12	
Sade-zorg	Thull 12	Schinnen	Beekdaelen	6	
Mooi Leven Huis	Mooi Leven Huis	Schimmert	Beekdaelen	5	
Totaal Beekdaelen				**23**	
Radar	Jacintahof	Brunssum	Brunssum	22	
Radar	Noorderheem	Brunssum	Brunssum	42	
Triade Vitree	Rimburgerweg	Brunssum	Brunssum	20	
Totaal Brunssum				**84**	
Koraal	Studio's	Hoensbroek	Heerlen		18
Radar	Aambosveld	Heerlen	Heerlen	18	
Radar	Grasbroek	Heerlen	Heerlen	20	
Radar	Meezenbroek	Heerlen	Heerlen	20	
Radar	Tacitusstraat	Heerlen	Heerlen	21	
Philadelphia	De Dem	Hoensbroek	Heerlen	19	
Philadelphia	Kloostertuin	Heerlen	Heerlen	23	
Philadelphia	Parelhof	Heerlen	Heerlen	61	
Philadelphia	Schutterweide	Hoensbroek	Heerlen	12	
Leger des Heils	Domus Vrieheide	Heerlen	Heerlen	18	
Totaal Heerlen				**212**	**18**
Koraal	Groepswonen	Kerkrade	Kerkrade	78	
Koraal	2 appartementen	Kerkrade	Kerkrade		2
Radar	Elbereveld	Kerkrade	Kerkrade	22	
Radar	Ons Limburgstraat	Kerkrade	Kerkrade	12	
Radar	Ons Limburgstraat	Kerkrade	Kerkrade	8	
Radar	Residentie Maria Goretti	Kerkrade	Kerkrade	20	
Radar	Rochusstraat	Kerkrade	Kerkrade	17	

Radar	Terwinselen	Kerkrade	Kerkrade	19	
Radar	Vloedgraafstraat	Kerkrade	Kerkrade	10	
Radar	Trainingshuis Ouder&kind	Kerkrade	Kerkrade	10	
Radar	Trainingshuis Piusstraat	Kerkrade	Kerkrade	11	
Totaal Kerkrade				**207**	**2**
Koraal	Op de Bies	Landgraaf	Landgraaf	242	
Koraal	3 appartementen	Landgraaf	Landgraaf		6
Radar	Caeciliahof	Landgraaf	Landgraaf	10	
Radar	Centrum	Landgraaf	Landgraaf	26	
Radar	Dorpsstraat	Landgraaf	Landgraaf	6	
Radar	Dorpsstraat	Landgraaf	Landgraaf	3	
Radar	Heerlenseweg	Landgraaf	Landgraaf	16	
Radar	Willen II	Landgraaf	Landgraaf	32	
Totaal Landgraaf				**335**	**6**
Koraal	Plaarstraat	Simpelveld	Simpelveld	6	
Koraal	Kloosterstraat	Simpelveld	Simpelveld	6	
Totaal Simpelveld				**12**	
Totaal Parkstad				**861**	**26**

Bijlage 3: De Doorzonscan

De Doorzonsscan is een beproefd meetinstrument waarmee gemeenten en woningcorporaties op een snelle manier kunnen achterhalen welk deel van de woningvoorraad al geschikt is voor mensen met een functiebeperking en welke woningen met een kleine ingreep geschikt te maken zijn. Iedere woning wordt op basis van een aantal kenmerken van de woningen (bouwjaar, oppervlakte en woningtype) ingedeeld in één van de categoriën. Hieronder staan de kenmerken waaraan woningen moeten voldoen om een specifieke kwalificatie te krijgen.

Geschikte woning

Alle primaire voorzieningen (slaapkamer, woonkamer, toilet, badkamer en keuken) liggen gelijkvloers of zijn zonder traplopen bereikbaar. Drempelloos, geen mobiliteit beperkende dorpels (rolstoeldrempel badkamer/toilet). Deurbreedte minimaal 90 cm (rolstoel). De woning is geschikt voor bewoners met geringe beperkingen bij het lopen, die als hulpmiddelen eventueel een wandelstok of kruk(ken) gebruiken. Draaicirkels zijn mogelijk met een rolstoel (minimaal 150 cm). De woningen voldoen aan tenminste één van de volgende kenmerken:

- woning is aangemerkt als seniorenwoning of nultredenwoning;
- appartementen/(galerij)flats (als deze over een lift beschikken);
- (semi)bungalows, woonboerderijen.

Type geschiktheid woning

- De woning is rollatorgeschikt. Dit zijn drempelloze woningen/nultreden-woningen/rollatortoegankelijke woningen en voldoen aan de volgende criteria:
  - Vlakke toegangsroute
  - Geen drempels in de woning
  - Gelijkvloerse woning of traplift (Alle primaire voorzieningen liggen gelijkvloers of zijn zonder traplopen bereikbaar)
  - Ruime deurbreedte (minimaal 90 cm) en draaicirkels (minimaal 120 cm)
  - Voldoende ruimte in badkamer en geschikt sanitair voor rollator
- De woning is rolstoelgeschikt, dit betekent rolstoel toe- en doorgankelijk. Naast de criteria voor rollatorgeschikte woningen voldoen deze woningen ook aan de volgende criteria:
  - Volledig woonprogramma is gelijkvloers
  - Rolstoelgeschikte deurbreedte (minimaal 90 cm) en draaicirkels (minimaal 150 cm)
  - Voldoende ruimte in badkamer en geschikt sanitair voor rolstoel
  - Kookruimte geschikt voor rolstoel (onderrijdbaar aanrechtblad en werkblad)
- De woning is rolstoeltoegankelijk. De eisen zijn gelijk aan die van een rollatorgeschikte woning.
- De woning is rollatortoegankelijk. De eisen zijn gelijk aan die van een nultredenwoning.

Potentieel geschikte woning

Potentieel geschikte woningen zijn woningen die met relatief beperkte middelen geschikt te maken zijn. Hierbij is te denken aan het installeren van een traplift, of het verlagen of weghalen van drempels. Deze woningen voldoen aan de volgende criteria:

- eengezinswoning, is gebouwd na 1998;
- inhoud bij koopwoning is groter dan 350 m^3 en gebouwd na 1965;
- inhoud bij huurwoning is groter dan 300 m^3 en gebouwd na 1980;
- geschakelde woning.

Niet-geschikte woning

De overige woningen zijn als niet-geschikt aangemerkt; deze woningen zijn vermoedelijk ook niet (eenvoudig) geschikt te maken.

Bijlage 4: Afkortingen en begrippen

- **BW:** Beschermd Wonen (GGZ). Wonen in een accommodatie van een instelling met daarbij behorend toezicht en begeleiding.
- **Extramuralisering**: het streven om buiten de muren van een zorginstelling gelijkwaardige zorg te bieden, bijvoorbeeld in de eigen woning.
- **LG:** Lichamelijk Gehandicapt.
- **MPT:** Modulair Pakket Thuis. Verstrekkingsvorm Zorg in Natura: een deel-verstrekking die kan worden gecombineerd met het PGB.
- **PGB:** Persoonsgebonden budget: een verstrekkingsvorm in de Wet langdurige zorg en Wmo waarbij de cliënt of diens vertegenwoordiger het budget beheert.
- **PG:** Psychogeriatrie. Aandoeningen die gepaard gaan met beperkingen van de geestelijke vermogens (psycho) op hogere leeftijd (geriatrie).
- **SOM:** Somatiek. Zorg bij lichamelijke ziektes.
- **VG:** Verstandelijk Gehandicapt.
- **VPT:** Volledig Pakket Thuis. Verstrekkingsvorm Zorg in Natura: een totale verstrekking die thuis kan worden geleverd.
- **Wlz**: Wet langdurige zorg.
- **Wmo:** Wet maatschappelijke ondersteuning.
- **ZG:** Zintuiglijk Gehandicapt
- **Zvw:** Zorgverzekeringswet.

Woonconcepten geclusterd wonen voor senioren

- Binnen geclusterd wonen onderscheiden we verschillende typen:
  - Seniorencomplex: traditioneel appartementencomplex voor senioren.
  - Serviceflat: appartementencomplex met hoog aantal (verplicht af te nemen) diensten met betrekking tot comfort en ondersteuning.
  - Aanleunwoning (app): Appartementencomplex dat alleen toegankelijk is voor mensen die zorg aan huis nodig hebben (Zvw- of VPT-indicatie (wlz) is vereist).
  - Levensloopbestendige woningen (ggb): Traditionele kleine rijwoningen die geschikt zijn voor ouderen.
  - Luxe levensloopbestendige appartementen: Modern appartementen-complex op privaat terrein, met uitgebreide buitenruimte rondom het complex.
  - Hofjeswonen (grondgebonden/appartement): Cluster van kleine woningen/appartementen, gecentreerd rondom een gezamenlijke binnenplaats of entree.

Bijlage 5: Gehanteerde aannames

Gemeente Beekdaelen: Vertaling woonvraag per vitaliteitstrede: situatie 2023

Woonvormen voor 65-plussers	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4 (SOM een PG)
Regulier wonen	91%	85%	82%	12%
Geclusterd wonen	9%	15%	18%	14%
Woonzorgcentrum	0%	0%	0%	74%

Gemeente Brunssum: Vertaling woonvraag per vitaliteitstrede: situatie 2023

Woonvormen voor 65-plussers	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4 (SOM een PG)
Regulier wonen	80%	65%	68%	12%
Geclusterd wonen	20%	35%	32%	14%
Woonzorgcentrum	0%	0%	0%	74%

Gemeente Heerlen: Vertaling woonvraag per vitaliteitstrede: situatie 2023

Woonvormen voor 65-plussers	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4 (SOM een PG)
Regulier wonen	81%	67%	68%	12%
Geclusterd wonen	19%	33%	32%	14%
Woonzorgcentrum	0%	0%	0%	74%

Gemeente Kerkrade: Vertaling woonvraag per vitaliteitstrede: situatie 2023

Woonvormen voor 65-plussers	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4 (SOM een PG)
Regulier wonen	80%	61%	61%	12%
Geclusterd wonen	20%	39%	39%	14%
Woonzorgcentrum	0%	0%	0%	74%

Gemeente Landgraaf: Vertaling woonvraag per vitaliteitstrede: situatie 2023

Woonvormen voor 65-plussers	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4 (SOM een PG)
Regulier wonen	83%	71%	71%	12%
Geclusterd wonen	17%	29%	29%	14%
Woonzorgcentrum	0%	0%	0%	74%

Gemeente Simpelveld: Vertaling woonvraag per vitaliteitstrede: situatie 2023

Woonvormen voor 65-plussers	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4 (SOM een PG)
Regulier wonen	87%	74%	74%	12%
Geclusterd wonen	13%	26%	26%	14%
Woonzorgcentrum	0%	0%	0%	74%

Gemeente Voerendaal: Vertaling woonvraag per vitaliteitstrede: situatie 2023

Woonvormen voor 65-plussers	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4 (SOM een PG)
Regulier wonen	92%	79%	85%	12%
Geclusterd wonen	8%	21%	15%	14%
Woonzorgcentrum	0%	0%	0%	74%

Gemeente Beekdaelen: Vertaling woonvraag per vitaliteitstrede: situatie 2040 trend

Woonvormen voor 65-plussers	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4 (SOM een PG)
Regulier wonen	87%	77%	60%	12%
Geclusterd wonen	13%	23%	40%	18%
Woonzorgcentrum	0%	0%	0%	70%

Gemeente Brunssum: Vertaling woonvraag per vitaliteitstrede: situatie 2040 trend

Woonvormen voor 65-plussers	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4 (SOM een PG)
Regulier wonen	76%	57%	47%	12%
Geclusterd wonen	24%	43%	53%	18%
Woonzorgcentrum	0%	0%	0%	70%

Gemeente Heerlen: Vertaling woonvraag per vitaliteitstrede: situatie 2040 trend

Woonvormen voor 65-plussers	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4 (SOM een PG)
Regulier wonen	77%	59%	46%	12%
Geclusterd wonen	23%	41%	54%	18%
Woonzorgcentrum	0%	0%	0%	70%

Gemeente Kerkrade: Vertaling woonvraag per vitaliteitstrede: situatie 2040 trend

Woonvormen voor 65-plussers	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4 (SOM een PG)
Regulier wonen	76%	53%	39%	12%
Geclusterd wonen	24%	47%	61%	18%
Woonzorgcentrum	0%	0%	0%	70%

Gemeente Landgraaf: Vertaling woonvraag per vitaliteitstrede: situatie 2040 trend

Woonvormen voor 65-plussers	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4 (SOM een PG)
Regulier wonen	79%	63%	49%	12%
Geclusterd wonen	21%	37%	51%	18%
Woonzorgcentrum	0%	0%	0%	70%

Gemeente Simpelveld: Vertaling woonvraag per vitaliteitstrede: situatie 2040 trend

Woonvormen voor 65-plussers	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4 (SOM een PG)
Regulier wonen	83%	66%	52%	12%
Geclusterd wonen	17%	34%	48%	18%
Woonzorgcentrum	0%	0%	0%	70%

Gemeente Voerendaal: Vertaling woonvraag per vitaliteitstrede: situatie 2040 trend

Woonvormen voor 65-plussers	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4 (SOM een PG)
Regulier wonen	88%	72%	64%	12%
Geclusterd wonen	12%	28%	36%	18%
Woonzorgcentrum	0%	0%	0%	70%

Mensen met een verstandelijke beperking

Vertaling van zorgvraag naar woonvraag VG: situatie 2023, Regio Parkstad

Zorgzwaartepakketten	Aandeel geclusterd	Aandeel scheiden wonen en zorg
SG(LVG)	100%	0%
VG3	40%	60%
VG4	40%	60%
VG5	100%	0%
VG6	95%	5%
VG7	100%	0%
VG8	100%	0%

Vertaling van zorgvraag naar woonvraag VG: situatie 2040, regio Parkstad

Zorgzwaartepakketten	Aandeel geclusterd	Aandeel gespikkeld
SG(LVG)	100%	0%
VG3	0%	100%
VG4	0%	100%
VG5	100%	0%
VG6	85%	15%
VG7	100%	0%
VG8	100%	0%

Uitstroom Beschermd Wonen

Verdeling uitstroom vanuit Wmo BW

Uitstroom naar…	Parkstad
Zelfstandige woonruimte	40%
Geclusterd wonen met begeleiding	40%
Uitstroom naar beschermd Wonen GGZ-W (Wlz)	10%
Onbekend	10%
Totaal	**100%**

Uitstroom jeugdzorg met verblijf

Verdeling uitstroom vanuit jeugdzorg met verblijf

Uitstroom naar…	Parkstad
Zelfstandig wonen	20%
Tussenvorm (geclusterd met begeleiding)	45%
Beschermd Wonen/Wlz	10%
De thuissituatie	10%
Onbekend	15%
Totaal	**100%**

Bijlage 6: Woonstijlen per gemeente

Figuur 0.1: Gemeente Beekdaelen woonstijlen

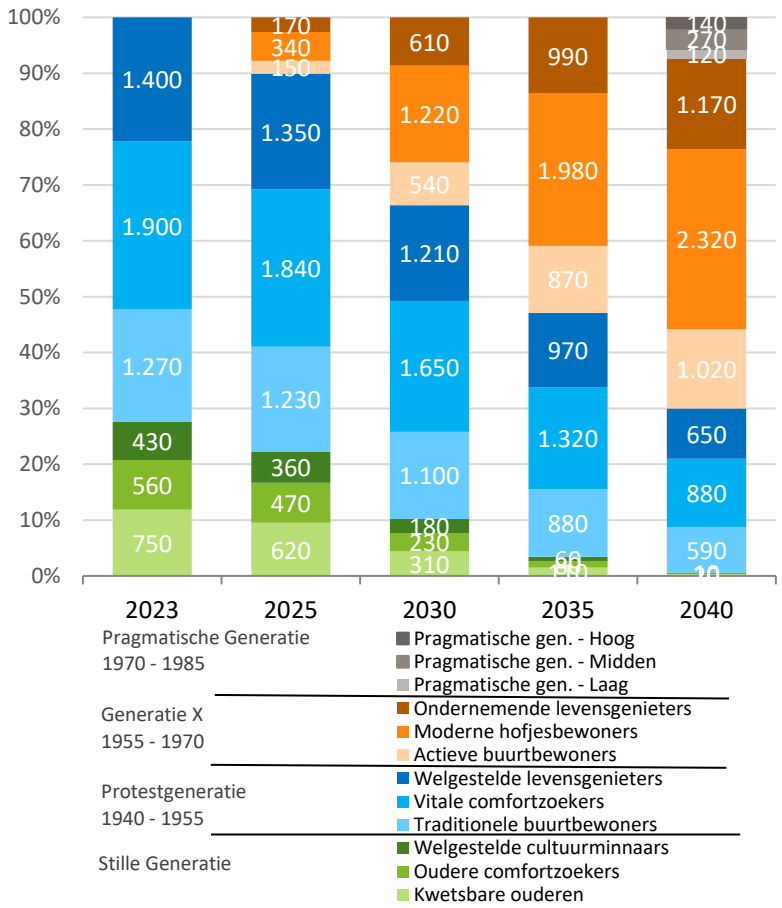

Bron: Woonzorgweter, Companen.

Figuur 0.2: Gemeente Brunssum woonstijlen

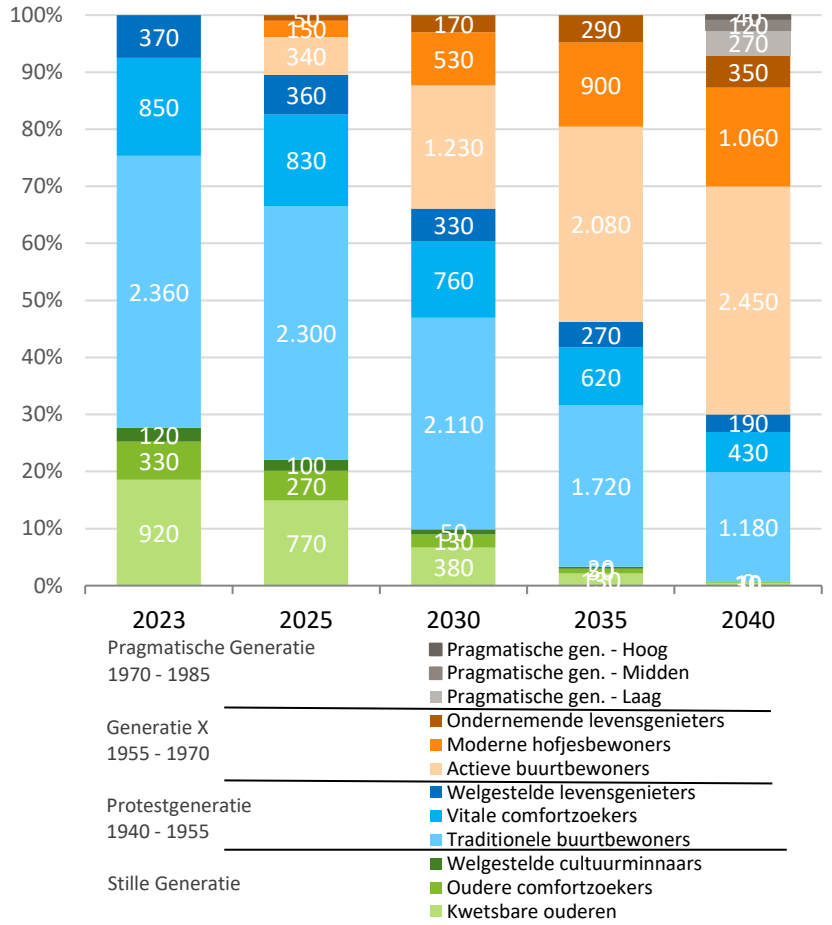

Bron: Woonzorgweter, Companen.

Figuur 0.3: Gemeente Heerlen woonstijlen

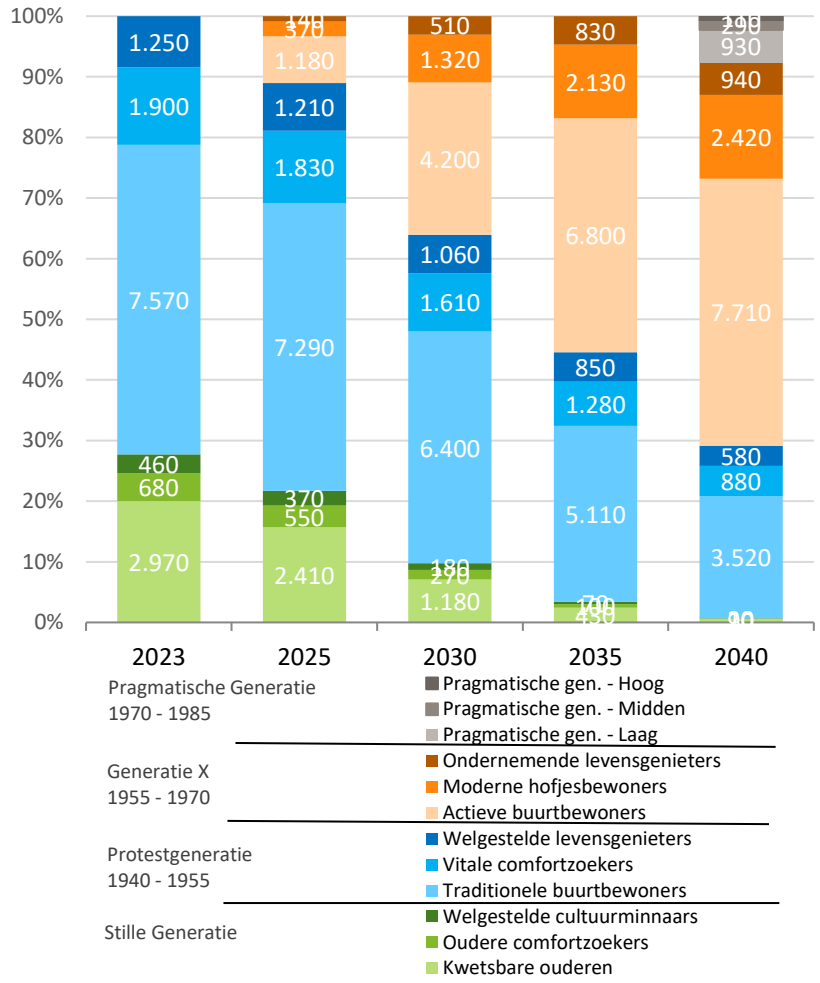

Bron: Woonzorgweter Companen.

Figuur 0.4: Gemeente Kerkrade woonstijlen

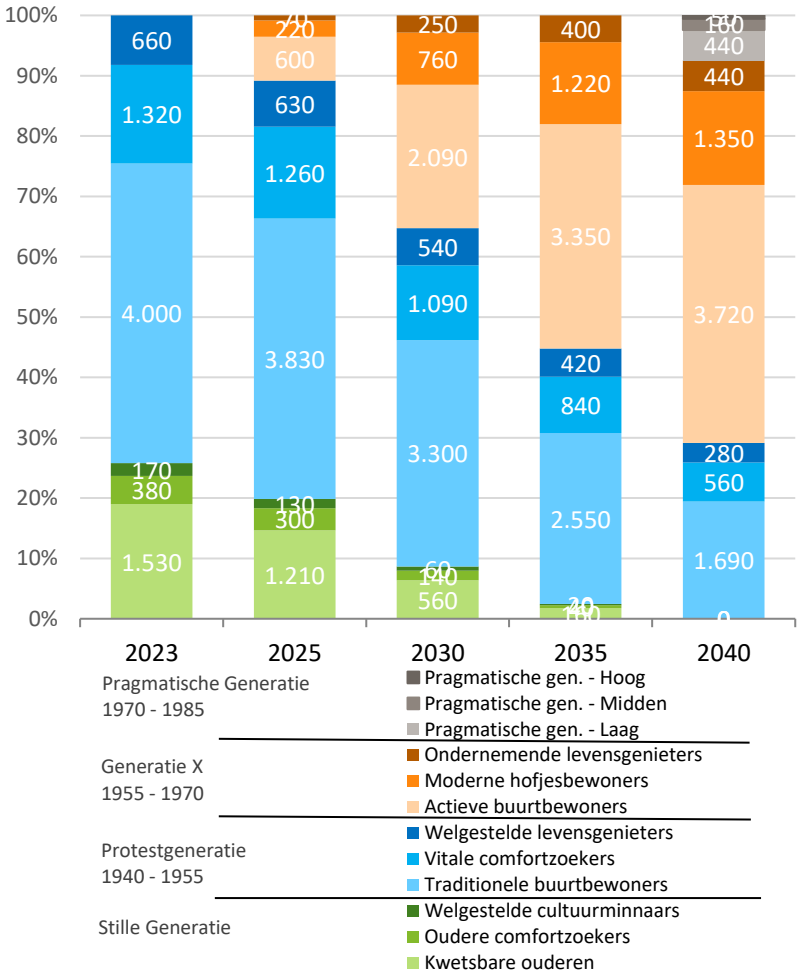

Bron: Woonzorgweter Companen.

Figuur 0.5: Gemeente Landgraaf woonstijlen

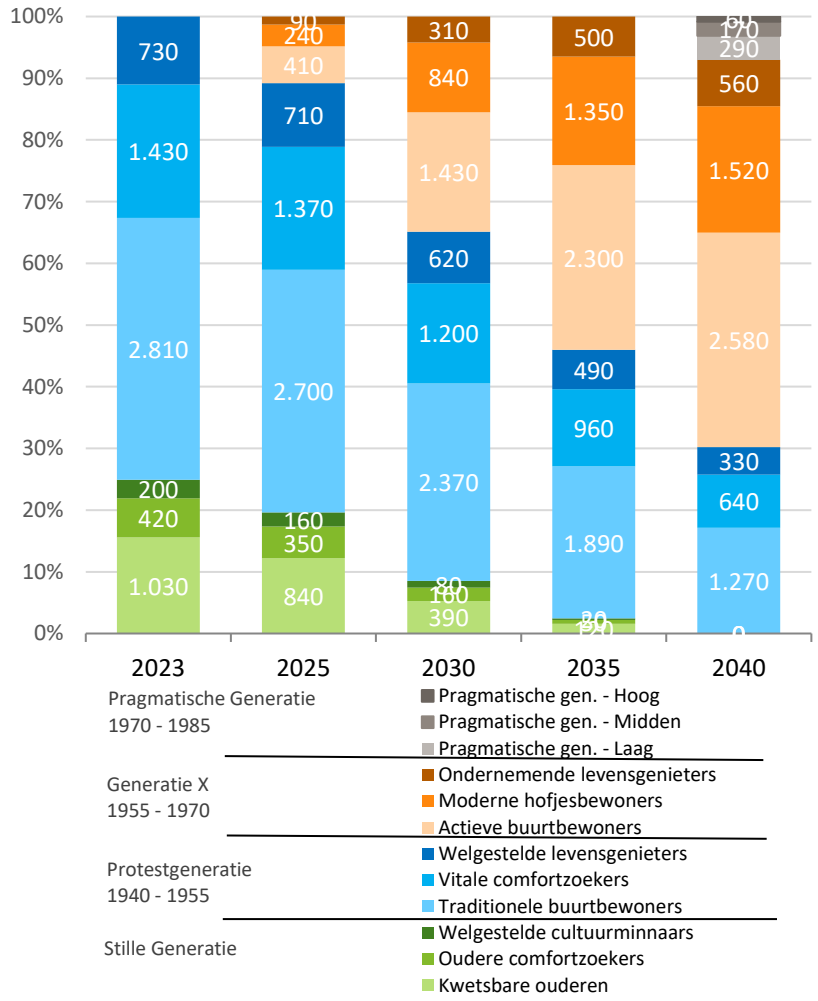

Bron: Woonzorgweter Companen.

Figuur 0.6: Gemeente Simpelveld woonstijlen

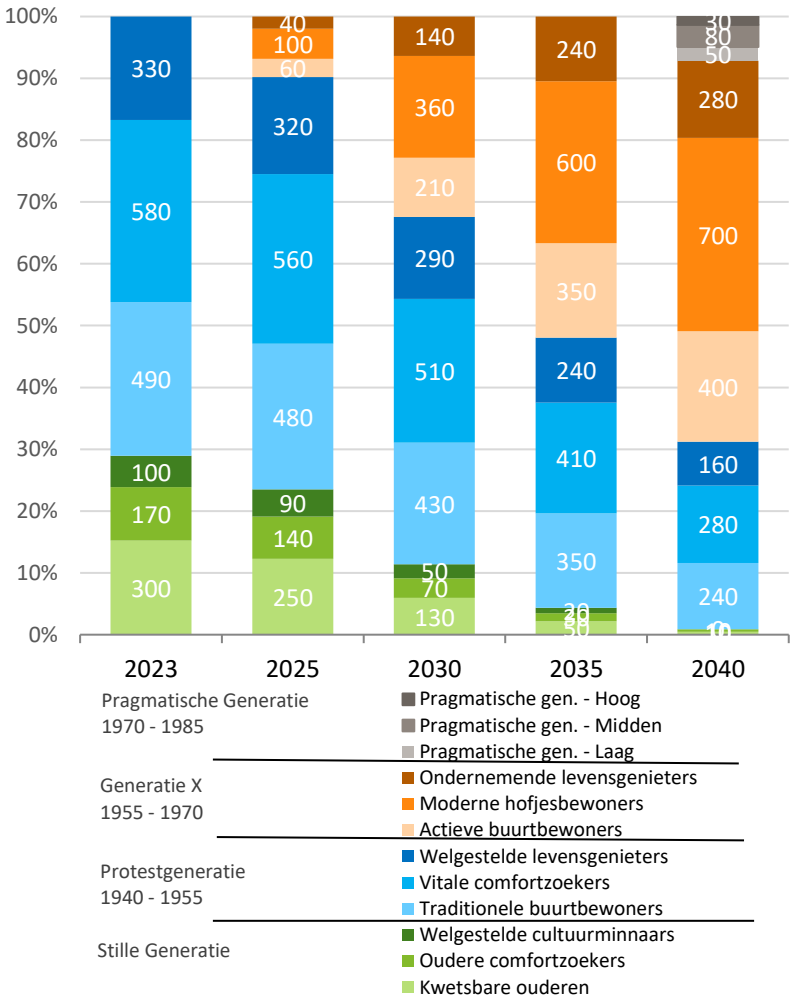

Bron: Woonzorgweter Companen.

Figuur 0.7: Gemeente Voerendaal woonstijlen

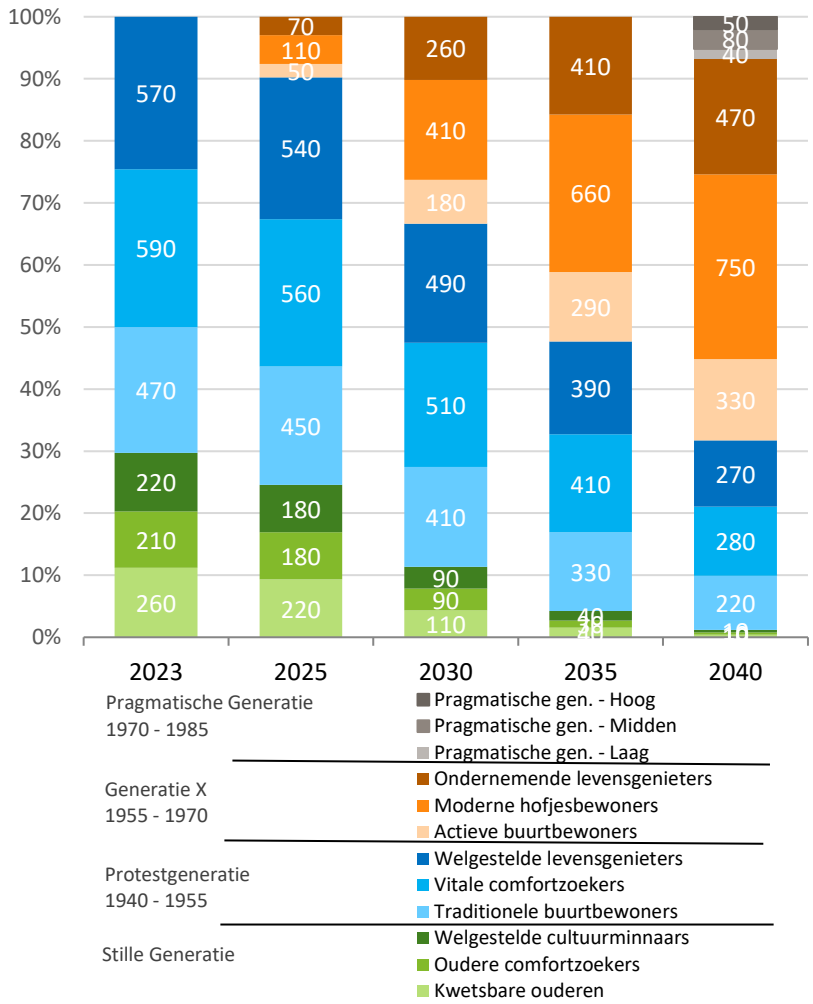

Bron: Woonzorgweter Companen.

De woonwensen van ouderen zijn divers. De woonvorm ‘geclusterd wonen’ is een verzamelnaam voor diverse woningtypes en woonconcepten die beschutting, comfort en ontmoeting bieden. Verschillende groepen ouderen zoeken daarbij verschillende typen geclusterde woonvormen. Welke keuzes groepen ouderen hierin maken is onder meer afhankelijk van hun woonwensen, die wij classificeren als zogeheten ‘woonstijlen’. We onderscheiden 12 ‘woonstijlgroepen’ onder (toekomstige) ouderen, die verschillen qua woonvoorkeuren. De indeling in woonstijlen is gebaseerd op analyses van woongedrag en woonwensen van ouderen, zoals die naar voren komen in CBS-microdata, het WoON en sociologisch onderzoek naar generaties en waardepatronen. Deze inzichten zijn gekoppeld aan achtergrondkenmerken van ouderen, zoals het inkomen, leeftijd, huishoudenssamenstelling, stedelijkheid, opleiding en vermogen. De generatie waartoe iemand behoort, is (mede) bepalend voor de waardeoriëntatie, de sociaaleconomische status voor de financiële mogelijkheden die men heeft.

Tabel 1: Indeling van woonstijlen naar generatie (geboortejaar) en financiële positie

	Lagere sociaal-economische status	**Middel sociaal-economische status**	**Hoge sociaal-economische status**
Stille Generatie (tot 1940)	Kwetsbare Ouderen	Oudere comfortzoekers	Welgestelde cultuurminnaars
Protestgeneratie (1940 - 1955)	Traditionele buurtbewoners	Vitale comfortzoekers	Welgestelde levensgenieters
Generatie X (1955 - 1970)	Actieve buurtbewoners	Moderne hofjesbewoners	Ondernemende levensgenieters
Pragmatische generatie (1970 - 1985)	Laag	Middel	Hoog

Bron: CBS-microdata, WoON2018 en bewerking Companen.

Op de volgende pagina’s geven we een profielschets van elke woonstijlgroep. De figuur hieronder toont de woonvoorkeuren van de woonstijlgroepen.

Figuur 1: Voorkeuren woonstijlgroepen naar woonconcept binnen geclusterd wonen

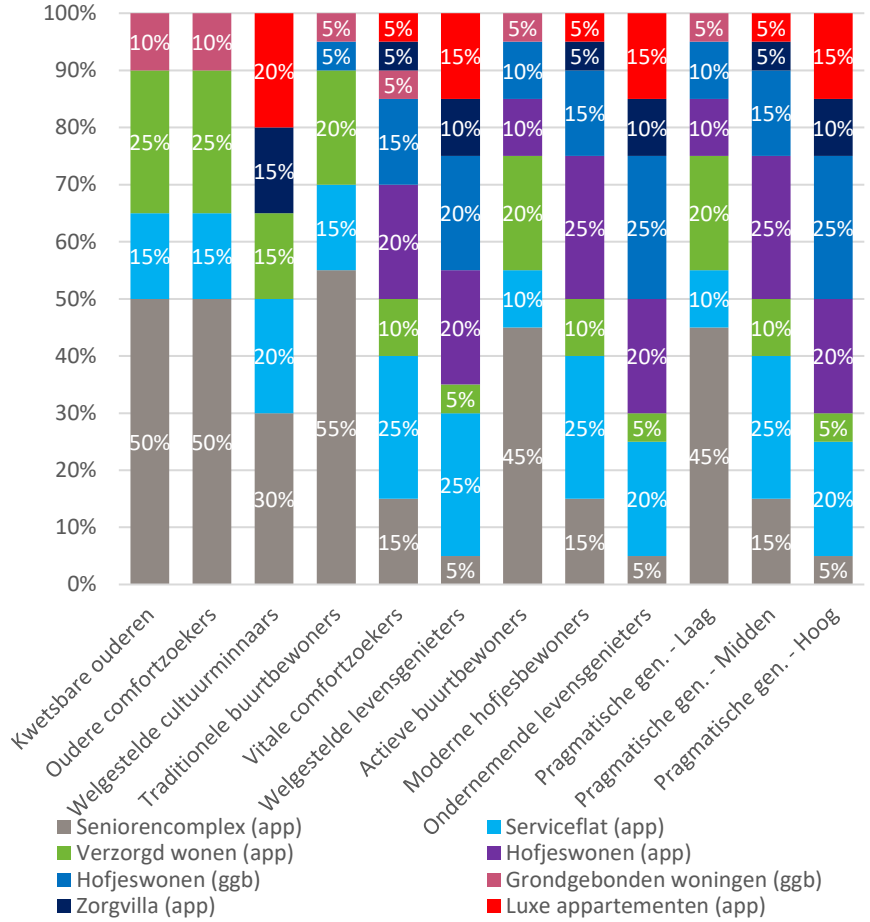

Bron: CBS-Microdata en WoON2018; bewerking Companen.

Kwetsbare ouderen

Kwetsbare ouderen behoren tot de ‘stille generatie’ (1925 – 1940). Deze groep ouderen heeft een leeftijd van 80 jaar of ouder. De groep heeft een lagere inkomenspositie en een beperkt vermogen. Zij zijn doorgaans lager opgeleid. Het merendeel van de kwetsbare ouderen woont in een corporatiewoning.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Kwetsbare ouderen hebben een traditionele waardeoriëntatie, die voornamelijk gevormd is door de waarden en normen die men ‘vanuit huis’ mee kreeg. Kwetsbare ouderen komen voort uit een plichtsgetrouwe generatie, waarin een zuinig en bescheiden leven voorop staat. Voor deze groep staat de gemeenschap in het middelpunt in plaats van het individu.

Kwetsbare ouderen zijn trouw aan collectieve organisaties zoals ouderenbonden, vakbonden en goede doelen. Echter ondernemen ze geen politieke of maatschappelijke actie. Moderne communicatiemiddelen worden door kwetsbare ouderen niet of nauwelijks gebruikt.

Vrije tijd & consumptie

Vanwege de hoge leeftijd, beperkte financiële middelen en traditionele oriëntatie, ondernemen kwetsbare ouderen relatief weinig activiteiten. Deze groep onderneemt met name traditionele hobby’s, zoals lezen, puzzelen, breien, verzamelen en tuinieren.

Kwetsbare ouderen lezen vooral regionale kranten en omroepbladen. Nederland 1, 2 en 3 en RTL-zenders zijn favoriet op de TV. Het aankopen van producten via het internet doet de groep nauwelijks.

Kwetsbare ouderen hebben een gemiddeld aantal verzekeringen. Kwetsbare ouderen hebben vaak geen auto en steunen bekende goede doelen, omdat dit zo ‘hoort’.

Verhuiswens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 85% aan *beslist niet* te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar (WoON2018). Van de overige 15%, geeft 70% aan misschien en 17% beslist te willen verhuizen, 9% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 4% heeft al een andere woning gevonden.

Kwetsbare ouderen wonen relatief vaak in een gelijkvloerse woning, die al is aangepast voor een eventuele handicap. Daarnaast wonen kwetsbare ouderen vaak in seniorenwoningen, binnen een complex of als aanleunwoning.

Veel kwetsbare ouderen geven aan dat gezondheid een reden vormt om te verhuizen. De gewenste woningen bij verhuizing zijn met name appartementen. De groep heeft hierbij over het algemeen ook een sterke voorkeur om samen te wonen, mede om meer sociaal contact te kunnen leggen. De nabijheid van supermarkten en OV is belangrijk voor de groep kwetsbare ouderen.

Oudere comfortzoekers

Oudere comfortzoekers behoren tot de 'stille generatie' (1925 – 1940). Deze groep ouderen is 80-plus en beschikt over een midden inkomenspositie en een modaal vermogen. Zij zijn doorgaans lager of midden opgeleid. Net zoals de groep kwetsbare ouderen woont het merendeel van de oudere comfortzoekers in een corporatiewoning.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Oudere comfortzoekers hebben een traditionele waardeoriëntatie, die voornamelijk gevormd is door de waarden en normen die men 'vanuit huis' mee kreeg. Oudere comfortzoekers komen voort uit een plichtsgetrouwe generatie, waarin een zuinig en bescheiden leven voorop staat. Voor deze groep staat de gemeenschap in het middelpunt in plaats van het individu.
Oudere comfortzoekers hebben relatief veel vertrouwen in de overheid, banken en de zorg. Moderne communicatiemiddelen worden door oudere comfortzoekers niet of nauwelijks gebruikt.

Vrije tijd & consumptie

Vanwege de hoge leeftijd en traditionele oriëntatie, ondernemen oudere comfortzoekers relatief weinig activiteiten. Deze groep gaat soms naar een restaurant en houdt zich bezig met kruiswoordpuzzels, lezen, puzzelen, bordspellen en tuinieren.

Oudere comfortzoekers lezen graag regionale kranten en maken gebruik van omroepbladen zoals Troskompas en KRO Magazine. Daarnaast leest deze groep graag bladen zoals Libelle, Privé en Plus magazine. Publieke televisiezenders, RTL-zenders en Veronica worden veel bekeken door oudere comfortzoekers. De radio staat vaak afgestemd op een regionale radiozender.

Oudere comfortzoekers hebben weinig interesse in financiële producten. Verzekeringen worden vaak afgesloten bij de grote banken. Deze groep ouderen doneert jaarlijks een bescheiden bedrag voor fondsen zoals KWF Kankerbestrijding, Nederlandse Hartstichting en Zonnebloem. Sommige oudere comfortzoekers hebben één tweedehands auto van het merk Suzuki, Peugeot of Volkswagen.

Verhuiswens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 80% aan *beslist niet* te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar. Van de overige 20%, geeft 71% aan misschien en 10% beslist te willen verhuizen, 15% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 3% heeft al een andere woning gevonden.

Oudere comfortzoekers wonen overwegend binnen een complex, in de vorm van woonzorgcentrum, bejaardentehuis of serviceflat. De woningen binnen deze complexen zijn vaak gelijkvloers.

Gezondheid vormt ook voor deze groep de grootste reden tot eventuele verhuizing. Oudere comfortzoekers spreken vaker een wens uit om samen te wonen met andere huishoudens, bijvoorbeeld in appartementencomplexen. Bij de keuze voor een woonplek is ook voor deze groep de nabijheid van supermarkten en OV belangrijk.

Welgestelde cultuurminnaars

Welgestelde cultuurminnaars vallen onder de 'stille generatie' (1925 – 1940). Deze groep ouderen is op hoge leeftijd (80-plus) en beschikt over een hoge inkomenspositie en een hoog vermogen. Zij zijn doorgaans hoger opgeleid. De welgestelde cultuurminnaars wonen voornamelijk in koopwoningen.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Welgestelde cultuurminnaars hebben een traditionele waardeoriëntatie, die voornamelijk gevormd is door de waarden en normen die men 'vanuit huis' mee kreeg. Oudere comfortzoekers komen voort uit een plichtsgetrouwe generatie, waarin een zuinig en bescheiden leven voorop staat. Voor deze groep staat de gemeenschap in het middelpunt in plaats van het individu.
Deze groep is vooral betrokken bij goede doelen of politiek. Ze steunen vaker dan gemiddeld initiatieven/projecten van anderen door middel van donaties. Welgestelde cultuurminnaars hebben vertrouwen in de overheid en andere instituties.

Vrije tijd & consumptie

Welgestelde cultuurminnaars bezoeken graag opera's, klassieke concerten en musea. Deze groep is geïnteresseerd in het verzamelen van antiek. Ze gaan nog regelmatig uit eten. Verder houdt deze groep zich bezig met bridgen, golfen, lezen, kaartspellen en schaken.

De welgestelde cultuurminnaars lezen graag de krant. Het Financieel Dagblad, de Volkskrant en trouw worden veel gelezen. Populaire tijdschriften onder deze groep zijn Plus Magazine en Elsevier. De televisie wordt afgestemd op Nederland 1, 2 en 3 waarop ze graag informatieve programma's kijken. Men luistert voornamelijk naar Classic FM of één van de publieke radiozenders Radio 1, Radio 2 of Radio 4.

De Welgestelde cultuurminnaars zijn vaak beleggers en ze beleggen voornamelijk via een bank. Het aantal verzekeringen ligt hoog en worden het liefst bij een bank afgesloten. Deze groep bankiert voornamelijk bij de bekendste banken van Nederland. Ze steunen goede doelen die actief zijn p het gebied van kunst, cultuur, milieu en natuur. Ze doneren meer dan gemiddeld en zo'n 2 tot 10 keer per jaar. Als er een auto voor de deur staat is deze vaak van het merk Mercedes, BMW of Volvo.

Verhuiswens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 81% aan *beslist niet* te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar. Van de overige 19%, geeft 79% aan misschien en 8% beslist te willen verhuizen, 8% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 5% heeft al een andere woning gevonden.

Welgestelde cultuurminnaars wonen zowel in complexen als op zichzelf. Wanneer deze groep in een complex woont, betreft het vaak een woonzorgcentrum, bejaardentehuis of serviceflat. De woningen zijn hierbij over het algemeen gelijkvloers en onderhoudsvriendelijk.

Gezondheid wordt als een van de voornaamste redenen gezien om te verhuizen. De verhuiswens is hierbij hoofdzakelijk gericht op appartementen met daaropvolgend rijtjeshuizen en andere soort woningen. Binnen deze verhuiswens is er een sterke behoefte om samen te wonen. Deze groep vindt het prettig als supermarkten en OV dichtbij huis te vinden zijn.

Traditionele buurtbewoners

Traditionele buurtbewoners vallen onder de ‘protestgeneratie’ (1940 – 1955). Deze groep ouderen is op hogere leeftijd (65 tot 80 jaar) en heeft een lagere inkomenspositie en een beperkt vermogen. Zij zijn doorgaans lager opgeleid. Ondanks de lagere inkomenspositie en een beperkt vermogen woont het merendeel van deze groep ouderen in een koopwoning.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Traditionele buurtbewoners zijn gedreven, idealistisch en zelfbewust. Ze kenmerken zich door een actieve levenshouding met hoge vitaliteit. Traditionele buurtbewoners hebben een zichtbare persoonlijk stijl, varen een eigen koers en trekken zich minder aan van autoriteit. Een bekend motto van deze groep luidt: ‘Wat ik nog kan, doe ik’.

Deze groep is bovengemiddeld betrokken bij vereniging en politiek. Ze ondernemen weinig politieke of maatschappelijke actie. Ze ervaren minder omzien naar elkaar en dat is een gemis. Het vertrouwen in banken en zorg is relatief groot. Men voelt zich niet goed vertegenwoordigd en gehoord door met name de landelijke politiek.

Vrije tijd & consumptie

Traditionele buurtbewoners wandelen of fietsen met enige regelmaat. Deze ouderen gaan soms nog naar de kerk. Ze ondernemen hobby’s zoals kruiswoordpuzzels, lezen, tuinieren, zelf kleding maken en verzamelen.

Traditionele buurtbewoners maken veel gebruik van verschillende media, zoals kranten, omroepbladen, televisie en radio. Regionale kranten en kranten zoals Nederlands Dagblad, Reformatorisch Dagblad en Trouw, zijn populair onder de groep. De televisie en radio staan voornamelijk afgestemd op de publieke televisie- en radiozenders zoals Nederland 1, 2 of 3 en Radio 1, 2, 4 of 5.

Het liefst bankieren de traditionele buurtbewoners bij grote banken zoals Rabobank en ING. Ze hebben daar een betaalrekening en spaarrekening afgesloten, maar van andere financiële producten wordt eigenlijk geen gebruik van gemaakt. De meeste traditionele buurtbewoners hebben één kleine auto van merken zoals Opel, Nissan of Toyota. De groep geeft geld aan goede doelen met een humanitair karakter, zoals Kerk in Actie, Unicef en Leger des Heils.

Verhuiswens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 74% aan beslist niet te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar. Van de overige 26%, geeft 72% aan misschien en 13% beslist te willen verhuizen, 13% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 2% heeft al een andere woning gevonden.

Traditionele buurtbewoners wonen over het algemeen vaak gelijkvloers. De woning, waarin zij doorgaans wonen is in algemene zin minder geschikt voor een zorgvraag. Om deze reden zijn aanpassingen (op latere leeftijd) in het huis vaker noodzakelijk. Vanwege het hebben van sociale contacten kiezen traditionele buurtbewoners er vaak voor om in een complex te gaan wonen. De groep kiest er vaker voor om te experimenteren met verschillende vormen van samenleven.

Al met al behoren gezondheid, de huidige woning en woonomgeving tot de voornaamste redenen voor traditionele buurtbewoners om te verhuizen. De gewenste woning voor deze groep is een primair appartement of een secundair rijtjeshuis. De wens om samen te wonen of om alleen te wonen is hierbij in evenwicht. De groep vindt de nabijheid van supermarkten en OV erg belangrijk.

Vitale comfortzoekers

Vitale comfortzoekers behoren tot de 'protestgeneratie' (1940 – 1955). Deze groep ouderen valt binnen de leeftijdsklasse 65 tot 80 jaar en heeft een gemiddelde inkomenspositie en een modaal vermogen. Het grootste deel van de groep vitale comfortzoekers woont in een koopwoning.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Vitale comfortzoekers zijn gedreven, idealistisch en zelfbewust. Ze kenmerken zich door een actieve levenshouding met hoge vitaliteit. Vitale comfortzoekers hebben een zichtbare persoonlijk stijl, varen een eigen koers en trekken zich minder aan van autoriteit. Een bekend motto van deze groep luidt: 'Wat ik nog kan, doe ik'.

Vitale comfortzoekers zijn bovengemiddeld betrokken in de samenleving. Zij steken hun energie in het geloof, goede doelen en politiek, maar ondernemen geen politieke of maatschappelijke actie. Een kwart levert een actieve bijdrage aan de eigen leefomgeving waar dat nog lukt. Tegelijkertijd is er een grote groep die juist weinig tot niets onderneemt.

Vrije tijd & consumptie

De vitale comfortzoekers doen voornamelijk aan bridgen, fietsen en wandelen. Ook gaan ze graag op vakantie waarbij zowel rondreizen, cruises, natuur-, fiets- en wandelvakanties geliefd zijn. Musicals en restaurants worden af en toe bezocht. Voor overige hobby's houden zij zich bezig met kruiswoordpuzzels, tuinieren, vrijwilligerswerk en verzamelen.

Vitale comfortzoekers veel gebruik van regionale dagbladen, het AD en de Telegraaf. De televisie en radio staan voornamelijk afgestemd op de publieke televisie- en radiozenders zoals Nederland 1, 2 of 3 en Radio 1, 2, 4 of 5.

Verzekerd zijn voor alle risico's vinden de vitale comfortzoekers erg belangrijk. Verzekeringen worden het liefst afgesloten bij een bank. Vitale comfortzoekers steunen veel goede doelen en doen dat vaak meerdere keren per jaar. De meeste vitale comfortzoekers hebben één kleine auto van merken zoals Opel, Nissan of Toyota.

Verhuiswens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 73% aan beslist niet te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar. Van de overige 27%, geeft 79% aan misschien en 9% beslist te willen verhuizen, 9% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 4% heeft al een andere woning gevonden.

De woonsituatie van vitale comfortzoekers kenmerkt zich als overwegend op zichzelf. De betreffende personen wonen hierbij vaak in een gelijkvloerse ouderen-woning. De woningen zijn op zichzelf gezien al redelijk geschikt. Wel wordt er vaker gebruik gemaakt van een traplift. Hierbij is er ook vaker een 2^{e} toilet aanwezig en sprake van aanbouw.

Binnen deze groep vormt gezondheid wederom een grote reden tot eventueel verhuizen. Anders dan bij de voorgaande groepen wordt hiervoor ook de huidige woning op zichzelf als reden gezien. De verhuiswens is met name gericht op primaire appartementen en secundaire rijtjeshuizen. De wens om samen of alleen te wonen is hierbij in evenwicht. In tegenstelling tot de eerdere twee groepen vinden vitale comfortzoekers het minder belangrijk dat supermarkten en OV in de nabijheid zijn.

Welgestelde levensgenieters

Welgestelde levensgenieters zijn onderdeel van de ‘protestgeneratie’ (1940 – 1955). Deze groep ouderen valt in de leeftijdscategorie 65 tot 80 jaar en heeft een hoge inkomenspositie en een hoog vermogen. De ondernemend levensgenieters wonen voornamelijk in (vrijstaande) koopwoningen.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Welgestelde levensgenieters zijn gedreven, idealistisch en zelfbewust. Ze kenmerken zich door een actieve levenshouding met hoge vitaliteit. Welgestelde levensgenieters hebben een zichtbare persoonlijk stijl, varen een eigen koers en trekken zich minder aan van autoriteit. Een bekend motto van deze groep luidt: ‘Wat ik nog kan, doe ik’.

Welgestelde levensgenieters zijn bovengemiddeld betrokken in de samenleving. Zij steken hun energie in vereniging, goede doelen en politiek en ondernemen alleen politieke of maatschappelijke actie als het echt nodig is. Een kwart levert een actieve bijdrage aan de eigen leefomgeving waar dat nog lukt. De groep staat neutraal tegenover de eigen invloed op de regering.

Vrije tijd & consumptie

Welgestelde levensgenieters maken in hun vrije tijd vraag uitstapjes in de natuur en houden ze zich bezig met tuinieren. De hobby’s van deze groep bestaan voornamelijk uit fietsen, wandelen, lezen en schilderen. Daarnaast bezoeken ze regelmatig musea en theaters. Ze geven de voorkeur aan culturele- en zon- en strandvakanties.

De Volkskrant, NRC Handelsblad en regionale kranten worden veel gelezen. Daarnaast zijn woon- en tuinbladen en opiniebladen geliefd. Er wordt vooral naar de publieke omroepen gezapt en kijkt de groep graag naar documentaires, educatieve en actualiteitenprogramma’s. De radio staat met name afgestemd op de publieke zenders of Sky radio.

Verzekerd zijn voor veel risico’s vinden de Welgestelde levensgenieters erg belangrijk. Verzekeringen worden het liefst afgesloten bij een bank. Beleggen doet deze groep relatief veel. Welgestelde levensgenieters zijn gul in hun donaties aan goede doelen en doneren vaak meerdere keren per jaar. De Welgestelde levensgenieters hebben één of twee auto’s voor de deur staan, vaak van het merk BMW, Audi, Mercedes of Mazda

Verhuiswens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 72% aan beslist niet te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar. Van de overige 28%, geeft 76% aan misschien en 8% beslist te willen verhuizen, 7% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 9% heeft al een andere woning gevonden.

Welgestelde levensgenieters wonen overwegend op zichzelf. De woningen zijn over het algemeen goed geschikt en beschikken daarbij vaker over een 2^{e} toilet.

Over het algemeen vormt voor ook deze groep gezondheid een reden om te verhuizen. Daarnaast kan de woning zelf ook als een verhuisreden worden gezien. Indien er sprake is van een verhuiswens dan is deze met name gericht op (het zelf bouwen van woningen zoals) primaire appartementen en secundaire rijtjeshuizen. Hierbij is er een sterke wens aanwezig om alleen te blijven wonen. De nabijheid van supermarkten wordt als minder belangrijk gezien. De nabijheid van OV wordt als redelijk belangrijk gezien.

Actieve buurtbewoners

Moderne buurtbewoners zijn onderdeel van ‘Generatie X’ (1955 – 1970). Deze groep toekomstige ouderen is nu op middelbare leeftijd (50 tot 65 jaar) en heeft een lagere inkomenspositie en een beperkt vermogen. Merendeel van de groep moderne buurtbewoners woont in een corporatiewoning. Daarnaast woont nog een behoorlijk aandeel in een koopwoning ondanks de lagere inkomenspositie en beperkt vermogen van deze groep.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Moderne buurtbewoners zijn praktisch ingesteld, zelfredzaam en soms wat onzeker. Ze weten zich snel dingen eigen te maken of zich aan te passen aan nieuwe omstandigheden, zoals nieuwe technologie. Een bekend motto van deze groep luidt: ‘het is wat het is’.

De maatschappelijke betrokkenheid van moderne buurtbewoners is beperkt. Moderne buurtbewoners participeren het liefst in projecten waarin meedoen voorop staat. Dit wordt gevoed door hun lage vertrouwen in zichzelf en de overheid. Deze groep mensen is van mening dat de overheid meer zou moeten doen voor de ‘gewone man’.

Vrije tijd & consumptie

De moderne buurtbewoners doen in hun vrije tijd aan wandelen, fietsen en lezen. Ook gaan ze graag op vakantie waarbij zowel rondreizen, cruises, natuur-, fiets- en wandelvakanties geliefd zijn. Musicals en restaurants worden af en toe bezocht. Voor overige hobby’s houden zij zich bezig met kruiswoordpuzzels en vrijwilligerswerk en verzamelen.

Moderne buurtbewoners maken veel gebruik van regionale dagbladen, het AD en de Telegraaf. Ook lezen zij overwegend veel roddelbladen (Weekend, Story, Privé), vrouwenbladen (Margriet, Libelle), gezondheidsbladen en woon- en tuinbladen. De televisie en radio staan voornamelijk afgestemd op SBS6, RTL 4 en Nederland 1 en 2, en radiozenders zoals Radio 2 en Sky Radio.

Geldzaken doen moderne buurtbewoners met name bij de Rabobank. Lenen en beleggen gebeurt weinig. Moderne buurtbewoners sluiten veel verzekeringen af (uitvaart-, inboedel-, aansprakelijkheidsverzekering). Moderne buurtbewoners doneren geregeld een bescheiden bedrag aan bekende goede doelen. De meeste vitale samenwoners hebben één tweedehands auto van merken zoals Suzuki, Mitsubishi, Toyota en Nissan.

Verhuiswens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 67% aan beslist niet te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar. Van de overige 33%, geeft 66% aan misschien en 17% beslist te willen verhuizen, 15% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 2% heeft al een andere woning gevonden.

Personen binnen de betreffende groep wonen zowel evenveel binnen complexen als op zichzelf. Aanpassingen om woningen geschikt te maken voor deze groep zijn desalniettemin vaak noodzakelijk.

Zoals hierboven aangegeven, vormt de woonomgeving een van de grootste redenen om te verhuizen. Dit, tezamen met de huidige woning zelf. De verhuiswens is hierbij met name gericht op primaire appartementen en secundaire rijtjeshuizen. De wens om samen te wonen of alleen te wonen ligt gelijk. Deze groep vindt de nabijheid van OV belangrijk.

Moderne hofjesbewoners

Moderne hofjesbewoners behoren tot de 'Generatie X' (1955 – 1970). Deze toekomstige groep ouderen is nu op middelbare leeftijd (50 tot 65 jaar) en heeft een gemiddelde inkomenspositie en een modaal vermogen. Moderne hofjesbewoners wonen voornamelijk in koopwoningen.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Moderne hofjesbewoners zijn praktisch ingesteld, zelfredzaam en soms wat onzeker. Ze weten zich snel dingen eigen te maken of zich aan te passen aan nieuwe omstandigheden, zoals nieuwe technologie. Een bekend motto van deze groep luidt: 'het is wat het is'.

De maatschappelijke betrokkenheid van Moderne hofjesbewoners is hoog. Moderne hofjesbewoners nemen zelf initiatief en participeren het liefst bij verenigingen, scholen of sport. Moderne hofjesbewoners zijn minder betrokken bij politiek of goede doelen, en ondernemen alleen politieke actie als dat nodig is. Deze betrokkenheid wordt gevoed door een hoog vertrouwen in zichzelf en gemiddeld vertrouwen in de overheid. Deze groep mensen is niet uitgesproken negatief of positief in de mate waarin men zich gehoord voelt door de politiek.

Vrije tijd en consumptie

De Moderne hofjesbewoners doen in hun vrije tijd weinig aan sport, maar gaan wel wandelen en fietsen. Voor een vakantie zoeken zij rust, zon en strand op. Musicals, sportwedstrijden, casino's en attractieparken worden af en toe bezocht. Voor overige hobby's houden zij zich bezig met tuinieren, computerspellen en bakken.

Moderne hofjesbewoners lezen graag regionale kranten. De televisiezenders Nederland 1 en 2, SBS6 en RTL 4 worden veel bekeken. Het liefst kijken ze naar actualiteitsprogramma's, quizprogramma's en documentaires. De radio wordt vaak afgestemd op Radio 2, Radio 4 of Sky Radio.

Moderne hofjesbewoners doneren geregeld een bescheiden bedrag aan goede doelen voor gezondheid (KWF, Nederlandse Hartstichting en Stichting Cliniclowns). De meeste vitale samenwoners hebben één kleine auto van merken zoals Opel, Suzuki, Nissan en Mazda.

Verhuiswens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 72% aan beslist niet te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar. Van de overige 28%, geeft 77% aan misschien en 10% beslist te willen verhuizen, 9% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 5% heeft al een andere woning gevonden.

Moderne hofjesbewoners wonen overwegend op zichzelf. Het merendeel van de woningen zijn niet gelijkvloers. De woningen komen vaker voor met aanbouw en is er ook vaker sprake van de aanwezigheid van een 2^{e} toilet. Reden voor deze groep om toch in een ouderenwoning te gaan wonen is hoofdzakelijk de onderhoudsvriendelijkheid.

Zowel de huidige woning als de woonomgeving kunnen als voornaamste redenen tot eventueel verhuizen worden gezien. De wens om in een appartement of rijtjeshuis te wonen is in evenwicht. Hierbij is er wel sprake van een sterke wens om alleen te wonen. Aanvullende hierop is er tevens enige wens om zelf te bouwen. De nabijheid van OV is voor deze groep redelijk belangrijk.

Ondernemende levensgenieters

Ondernemende levensgenieters zijn onderdeel van de 'Generatie X' (1955 – 1970). Deze toekomstige groep ouderen is nu op middelbare leeftijd (50 tot 65 jaar) en heeft een hoge inkomenspositie en een hoog vermogen. De Ondernemende levensgenieter woont voornamelijk in een (vrijstaande) koopwoning.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Ondernemende levensgenieters zijn praktisch ingesteld, zelfredzaam en soms wat onzeker. Ze weten zich snel dingen eigen te maken of zich aan te passen aan nieuwe omstandigheden, zoals nieuwe technologie. Een bekend motto van deze groep luidt: 'Ik ken de wegen'.

De maatschappelijke betrokkenheid van Ondernemende levensgenieters is zeer hoog. Ondernemende levensgenieters leveren een actieve bijdrage aan de leefomgeving en ondersteunen vaak initiatieven of projecten van anderen. Ondernemende levensgenieters zijn betrokken bij (landelijke) politiek en weet 'de weg naar het gemeentehuis' goed te vinden. Deze groep inwoners wil zowel 'meedoen' als 'meedenken' als het om participatie gaat. Deze betrokkenheid wordt gevoed door een hoog vertrouwen in zichzelf en in de overheid.

Vrije tijd en consumptie

De Ondernemende levensgenieters doen in hun vrije tijd aan golf en bridgen. Ook gaan ze graag op vakantie waarbij zowel culturele als actieve vakanties geliefd zijn. Musea en concerten (klassiek en jazz) worden af en toe bezocht. Voor overige hobby's houden zij zich bezig met wijnen en antiek.
Ondernemende levensgenieters maken veel gebruik van media. Zij lezen kranten zoals Financieel Dagblad, NRC en de Volkskrant en tijdschriften als Elsevier, HP/De Tijd, Vrij Nederland, Opzij en Elegance. De televisie staat voornamelijk afgestemd op Nederland 1, 2 en 3, en actualiteitsprogramma's, documentaires en financiële programma's. Ondernemende levensgenieters luisteren naar publieke radiozenders en Classic FM.

Geldzaken doen Ondernemende levensgenieters met name bij grote banken, maar ook bij de ASN Bank en Triodos Bank. Deze groep doet vaak aan beleggen. Ondernemende levensgenieters zijn gulle donateurs voor kunst, cultuur, natuur en milieu. De meeste Ondernemende levensgenieters hebben één of twee auto's voor de deur van luxere merken, zoals Volvo, Audi of BMW.

Verhuiswens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 72% aan beslist niet te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar. Van de overige 28%, geeft 79% aan misschien en 8% beslist te willen verhuizen, 6% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 7% heeft al een andere woning gevonden.

Ondernemende levensgenieters wonen overwegend op zichzelf en maar weinig gelijkvloers. Over het algemeen worden de woningen van en voor deze groep als goed geschikt ervaren. Een eventuele reden die gegeven zou kunnen worden voor het verhuizen naar een ouderenwoning is de onderhoudsvriendelijkheid van deze ouderenwoningen.

Over het algemeen vormen de huidige woning (ondanks de goede geschiktheid) en de woonomgeving de voornaamste redenen om te verhuizen. Een verhuiswens is even vaak gericht op appartementen als op rijtjeshuizen. Binnen de verhuiswens is er een zeer sterke behoefte aanwezig om alleen te wonen. Hierbij is er ook sprake van een sterkere wens om zelf te bouwen. De nabijheid van boodschappen in de buurt wordt als minder belangrijk ervaren. De nabijheid van OV wordt als redelijk relevant ervaren.

Bijlage 7: Statushouders

Beekdaelen. Terugblik en prognose taakstelling statushouders

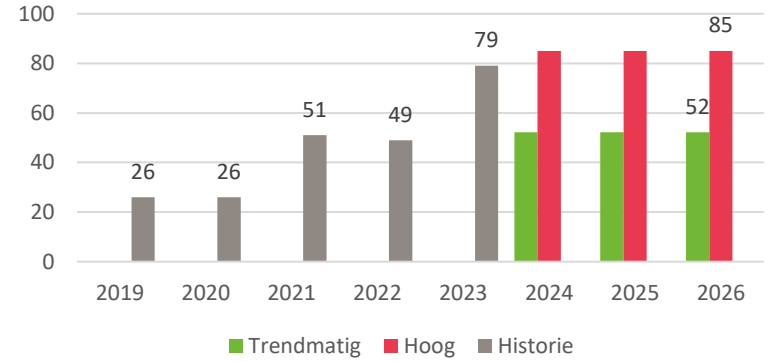

Bron: Companen, 2024 (taakstelling bekend vanaf 2019).

Brunssum. Terugblik en prognose taakstelling statushouders

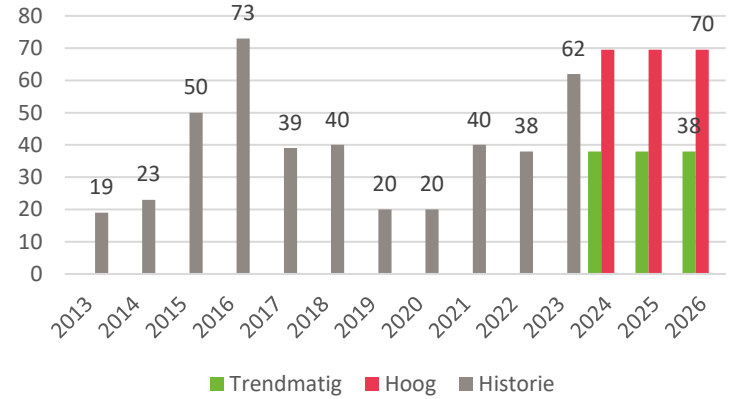

Bron: Companen, 2024.

Heerlen. Terugblik en prognose taakstelling statushouders

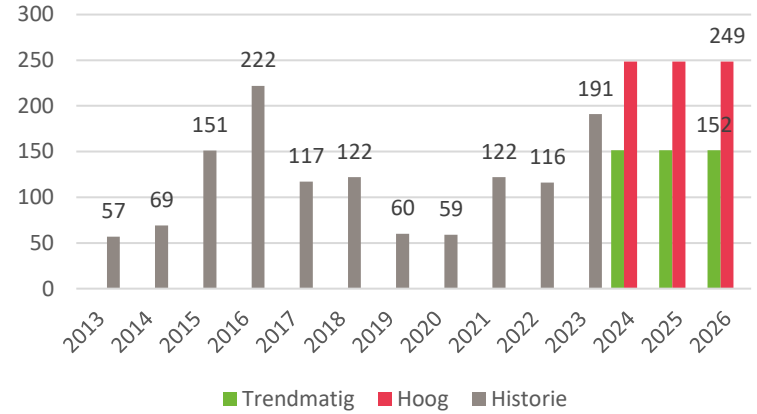

Bron: Companen, 2024.

Kerkrade. Terugblik en prognose taakstelling statushouders

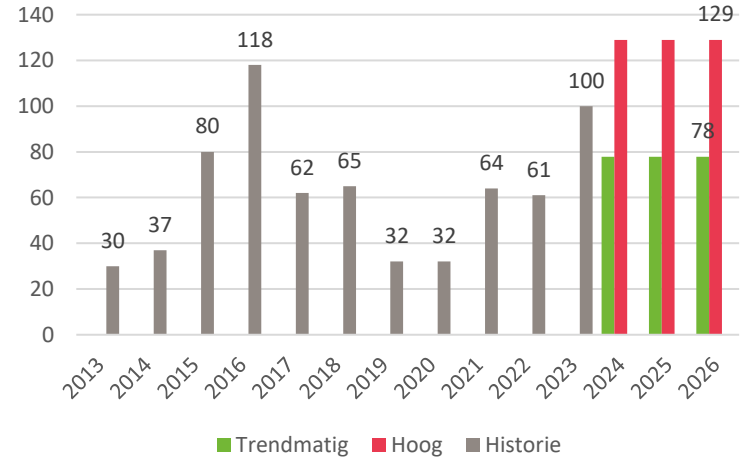

Bron: Companen, 2024.

Landgraaf. Terugblik en prognose taakstelling statushouders

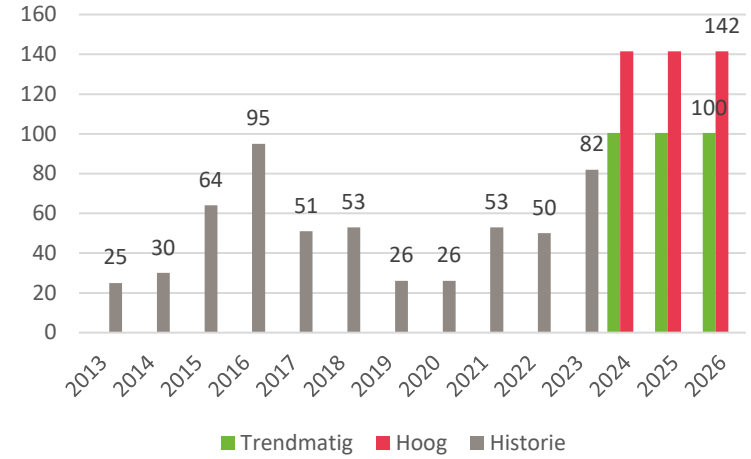

Bron: Companen, 2024.

Voerendaal. Terugblik en prognose taakstelling statushouders

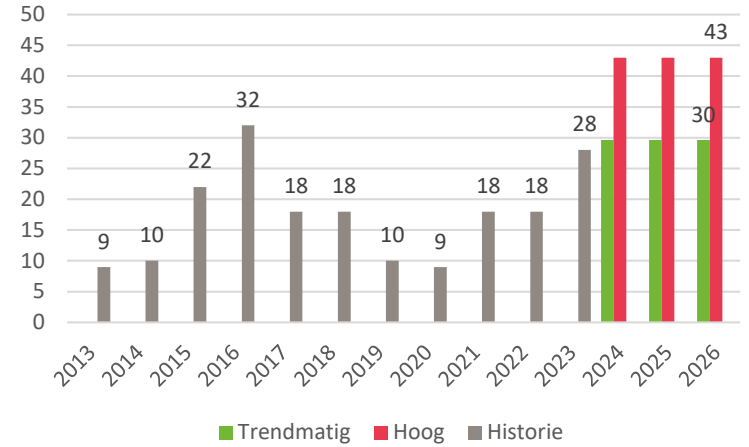

Bron: Companen, 2024.

Simpelveld. Terugblik en prognose taakstelling statushouders

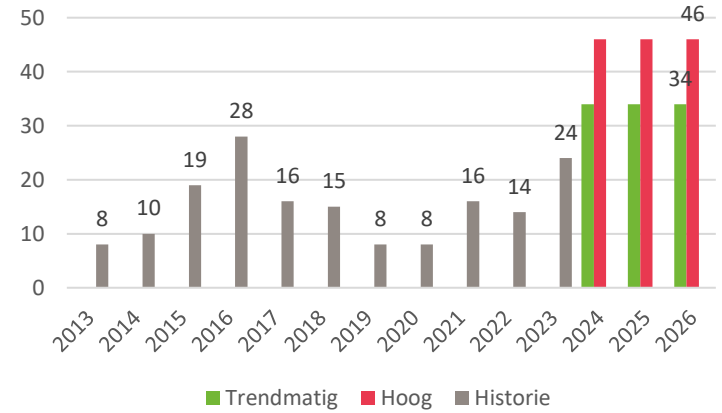

Bron: Companen, 2024.

Bijlage 8: GGZ-W uitgesplitst

Aantal GGZ-W indicaties naar zorgzwaarte en gemeente

	1GGZ-w	2GGZ-W	3GGZ-W	4GGZ-W	5GGZ-W
Beekdaelen	20	10	20	0	0
Brunssum	15	10	15	0	0
Heerlen	85	75	145	15	0
Kerkrade	40	40	50	10	0
Landgraaf	25	25	40	0	0
Simpelveld	10	0	0	0	0
Voerendaal	0	0	0	0	0
Parkstad	**195**	**160**	**270**	**25**	**0**

Bron: CIZ 2023.

Bijlage 9: Betekenis spreiding doel-groep VG en BW

In onderstaand overzicht wordt de vraag naar VG-plekken weergegeven wanneer er wordt uitgegaan van de demografische ontwikkelingen en wanneer er wordt uitgegaan van onder andere spreiding van VG-plekken. Er wordt daarbij een beweging gemaakt naar het landelijk gemiddelde wat betreft het aantal VG-indicaties per 1.000 inwoners. Het landelijke gemiddelde is 6,7 indicaties per 1.000 inwoners. Het regionaal gemiddelde van Parkstad ligt hoger met 7,6 indicaties per 1.000 inwoners. Daarnaast wordt rekening gehouden met een groeiend aandeel in gespikkeld wonen.

Vraagontwikkeling VG-indicatie in twee scenario's

	Demografische doorrekening			Beweging richting 6,7 indicaties per 1.000 inwoners		
	2023	**2030**	**2040**	**2023**	**2030**	**2040**
Geclusterd wonen	1.320	1.180	940	1.320	1.130	840
Gespikkeld wonen	620	760	880	620	720	810
Totaal	**1.940**	**1.940**	**1.820**	**1.940**	**1.850**	**1.650**

Bron: Woonzorgweter Companen.

In de volgende tabel wordt de vraag naar BW-plekken weergegeven wanneer er wordt uitgegaan van de demografische ontwikkelingen en wanneer er wordt uitgegaan van onder andere spreiding van BW-plekken. Er wordt daarbij rekening gehouden met een beweging richting het landelijk gemiddelde wat betreft het aantal BW-indicaties per 1.000 inwoners. Het landelijk gemiddelde is 3,0 indicaties per 1.000 inwoners. Het regionaal gemiddelde van Parkstad ligt hoger met 3,8 indicaties per 1.000 inwoners. In deze trendprognose wordt ook nog rekening gehouden met dat er meer mensen terecht komen in Beschermd Thuis.

Vraagontwikkeling BW-indicaties in twee scenario's

	Demografische doorrekening			Beweging richting 3,0 indicaties per 1.000 inwoners		
	2023	**2030**	**2040**	**2023**	**2030**	**2040**
Beschermd Wonen	225	200	170	225	185	150
Beschermd Thuis	105	105	105	105	175	175
GGZ-W (Wlz)	650	630	570	650	480	395
Totaal	**980**	**935**	**845**	**980**	**840**	**720**

Bron: Woonzorgweter Companen.

Bijlage 10: Totaaloverzicht opgaven per gemeente

Beekdaelen. Huisvestingsopgave ouderen, LG, VG en BW

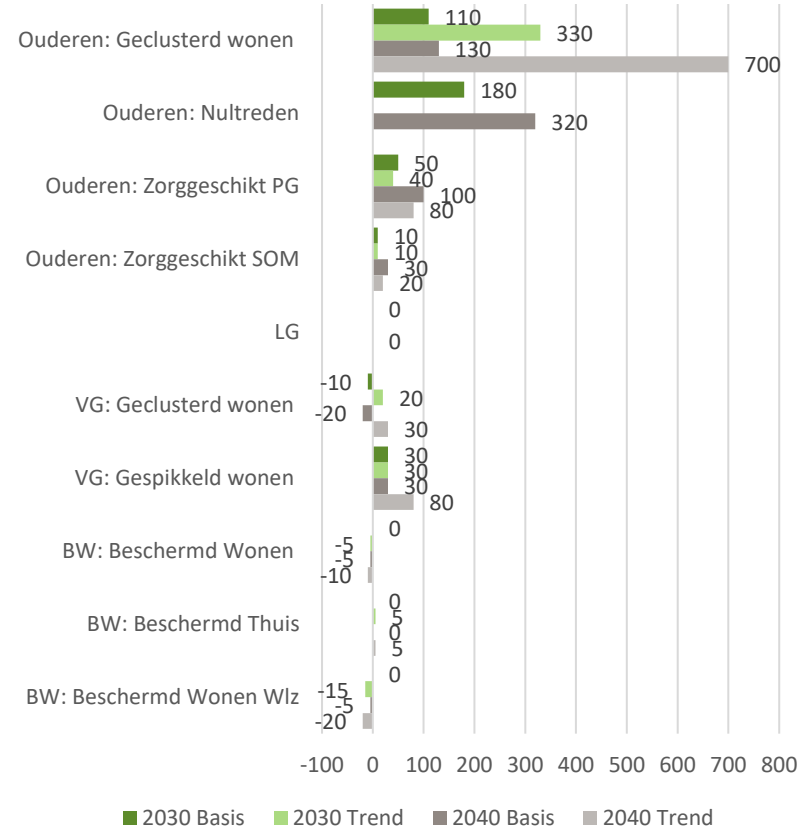

Bron: Woonzorgweter Companen.

Beekdaelen. Opgave jaarlijkse uitstroom naar zelfstandige woningen vanuit verschillende doelgroepen.

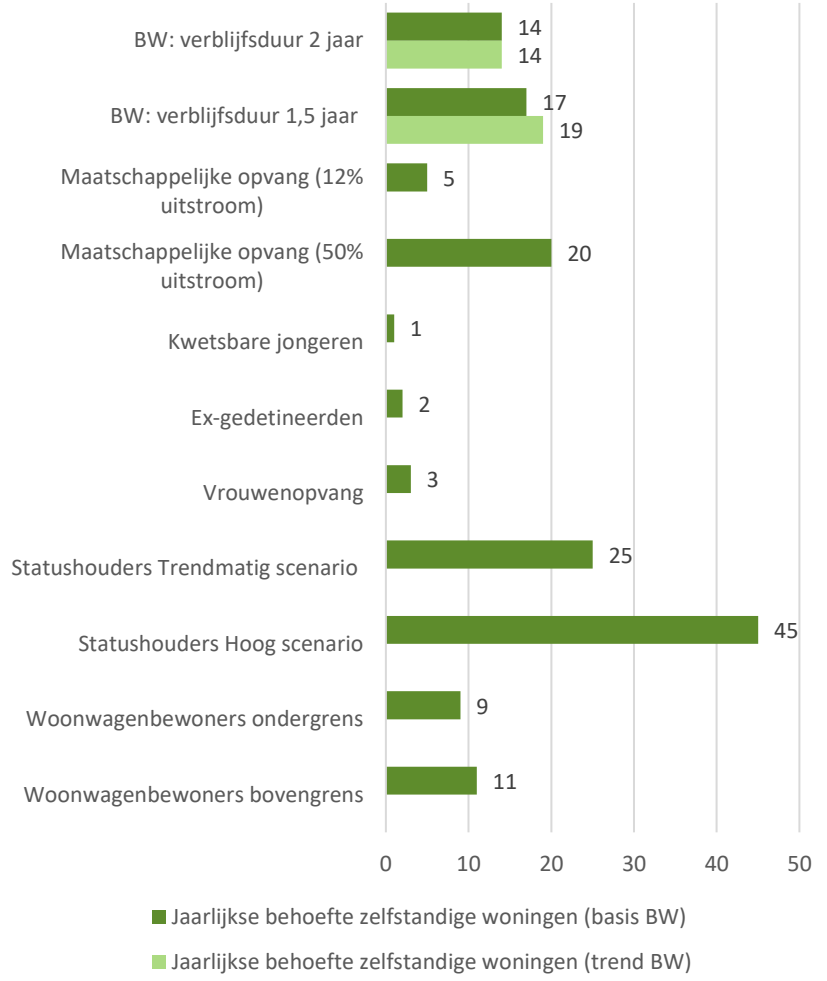

Bron: Woonzorgweter Companen.

Brunssum. Huisvestingsopgave ouderen, LG, VG en BW

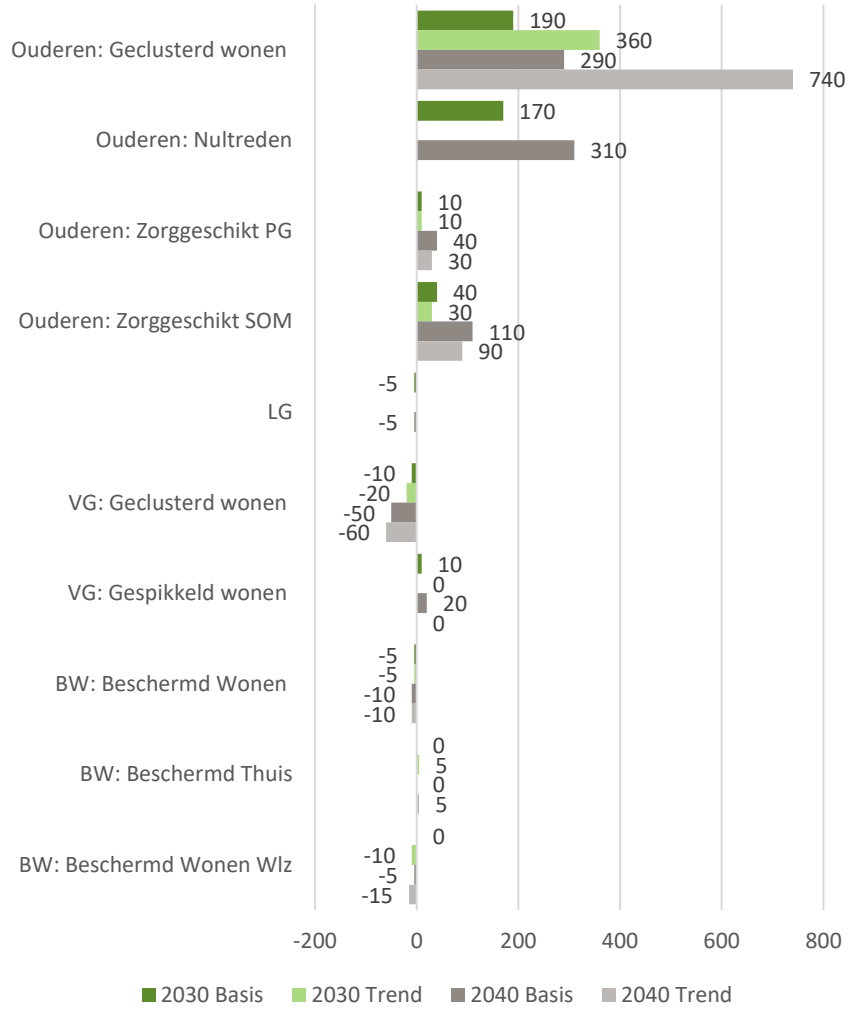

Bron: Woonzorgweter Companen.

Brunssum. Opgave jaarlijkse uitstroom naar zelfstandige woningen vanuit verschillende doelgroepen.

Bron: Woonzorgweter Companen.

Heerlen. Huisvestingsopgave ouderen, LG, VG en BW

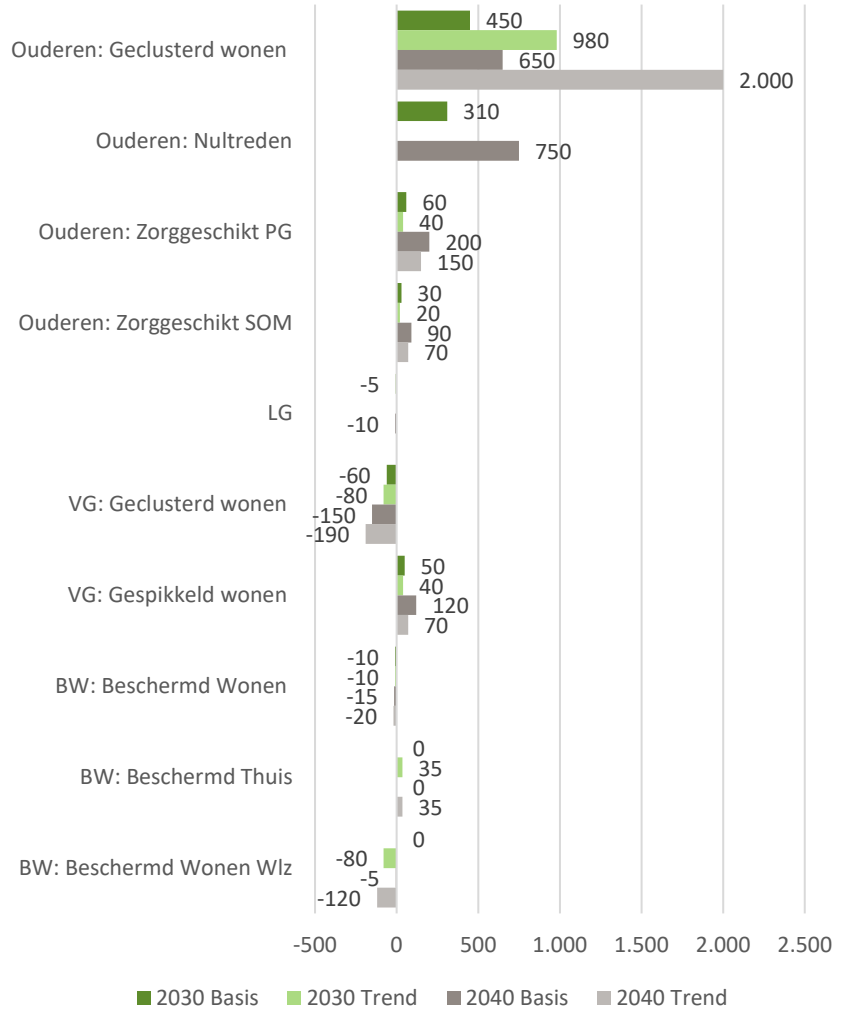

Bron: Woonzorgweter Companen.

Heerlen. Opgave jaarlijkse uitstroom naar zelfstandige woningen vanuit verschillende doelgroepen.

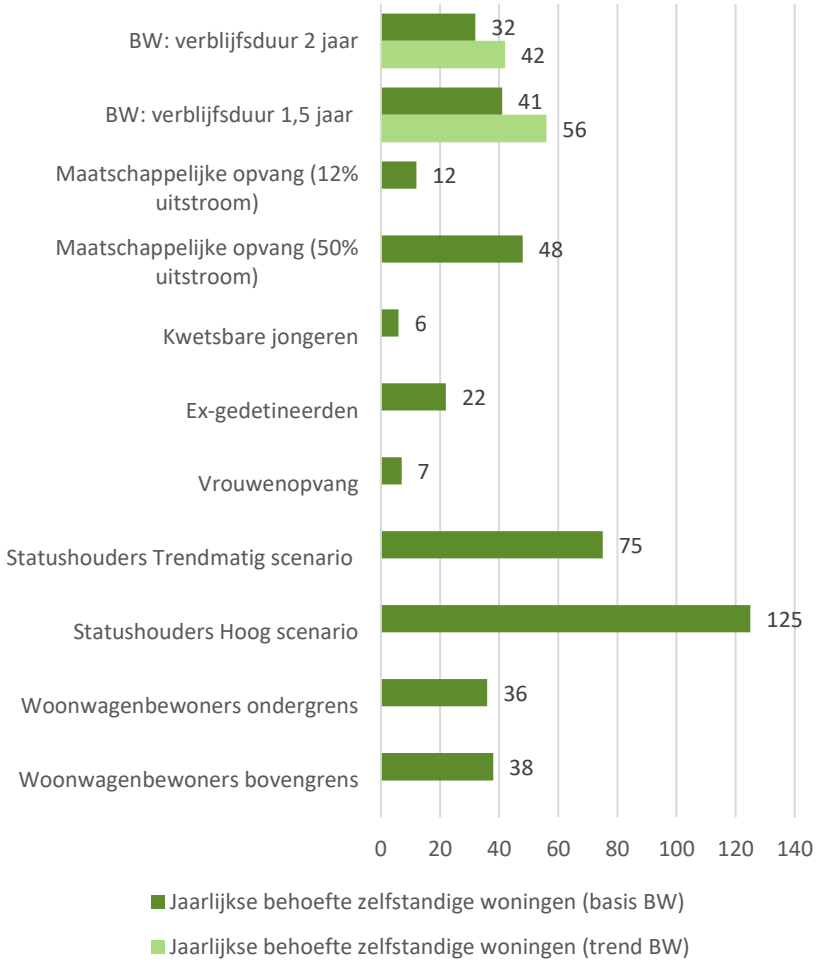

Bron: Woonzorgweter Companen.

Kerkrade. Huisvestingsopgave ouderen, LG, VG en BW

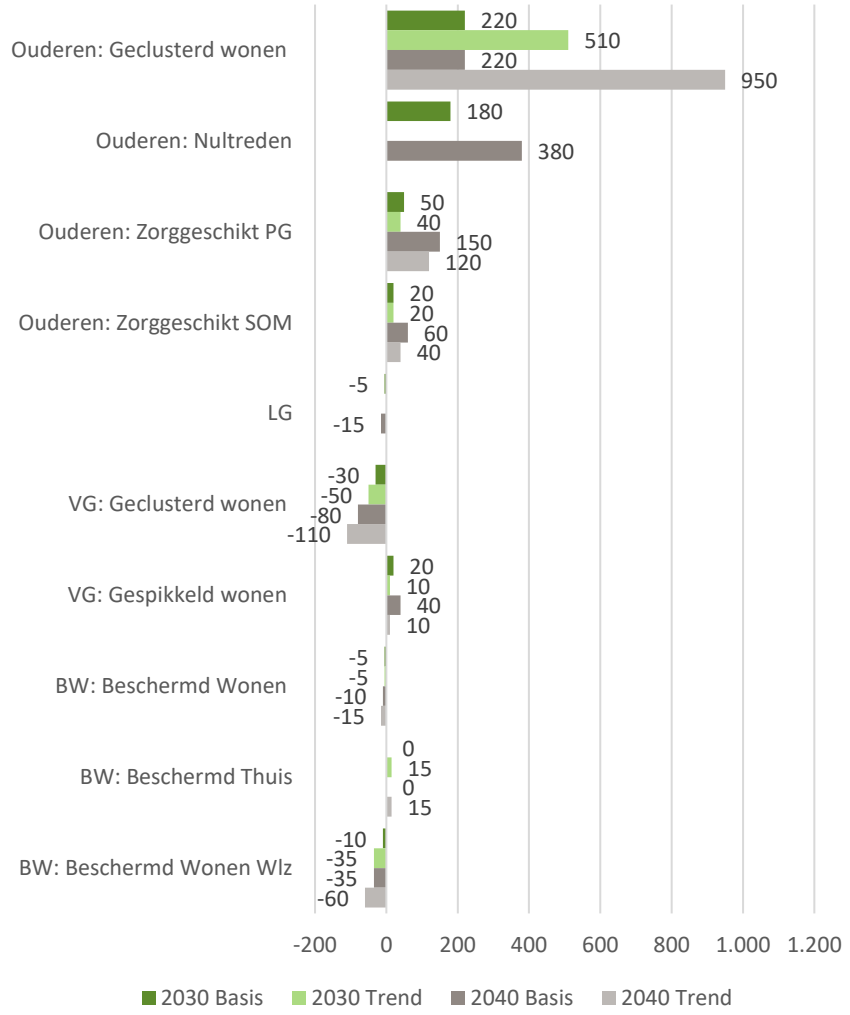

Bron: Woonzorgweter Companen.

Kerkrade. Opgave jaarlijkse uitstroom naar zelfstandige woningen vanuit verschillende doelgroepen.

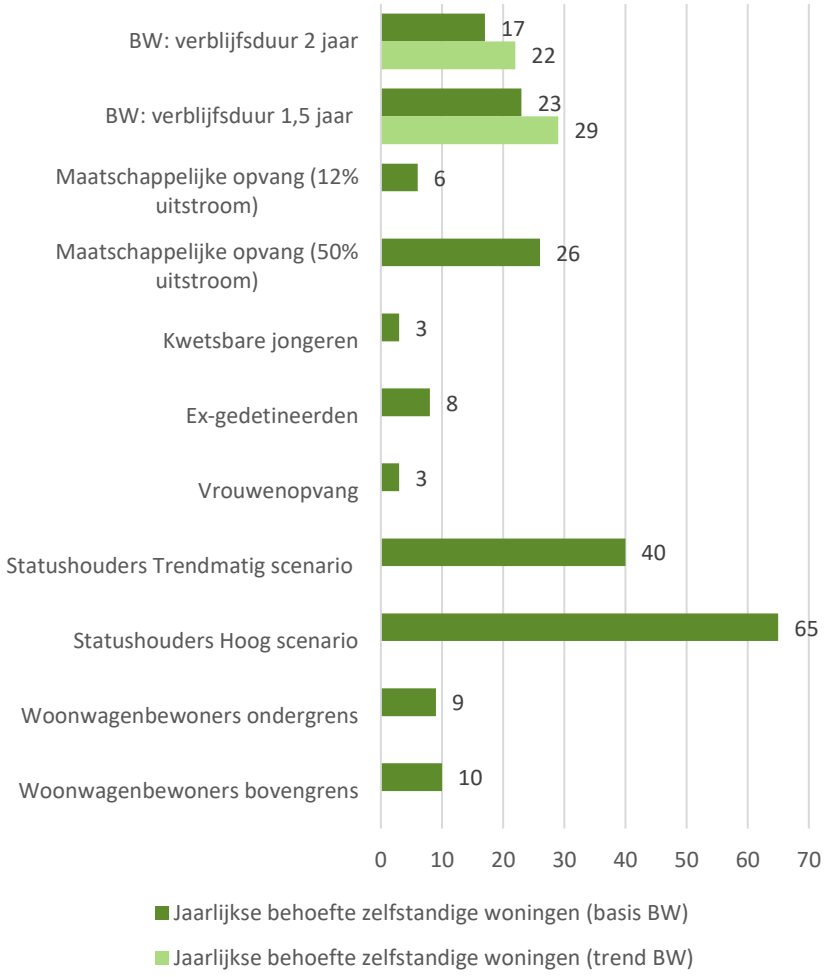

Bron: Woonzorgweter Companen.

Landgraaf. Huisvestingsopgave ouderen, LG, VG en BW

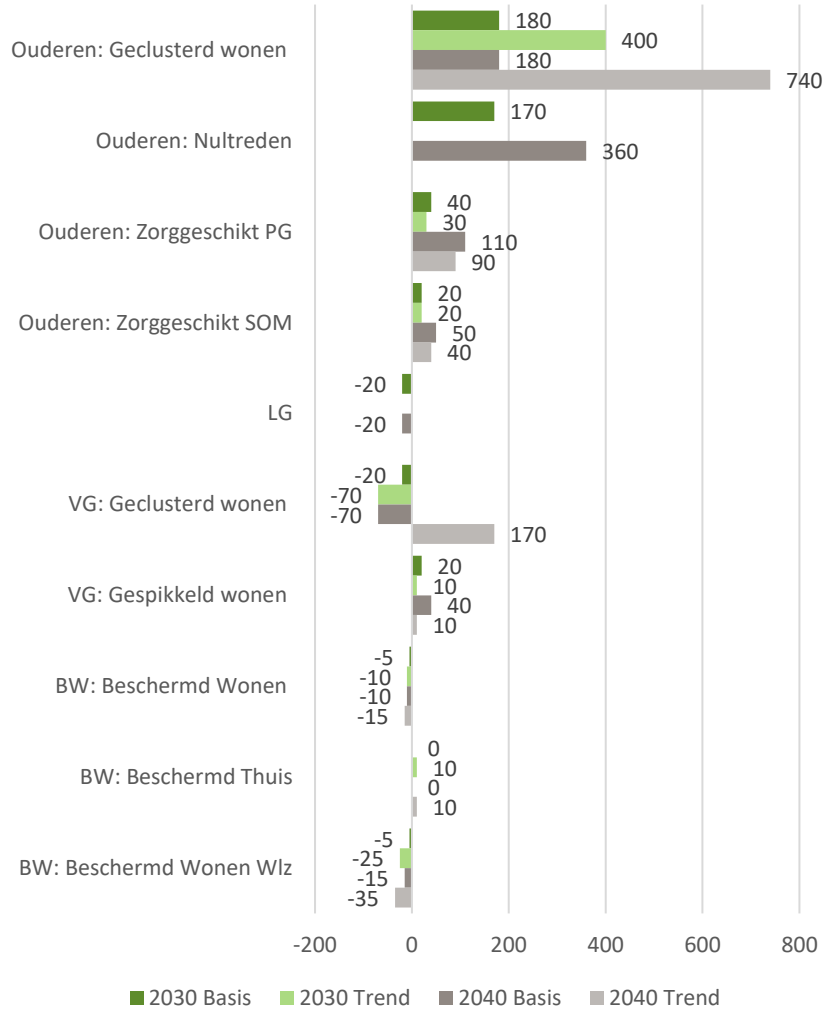

Bron: Woonzorgweter Companen.

Landgraaf. Opgave jaarlijkse uitstroom naar zelfstandige woningen vanuit verschillende doelgroepen.

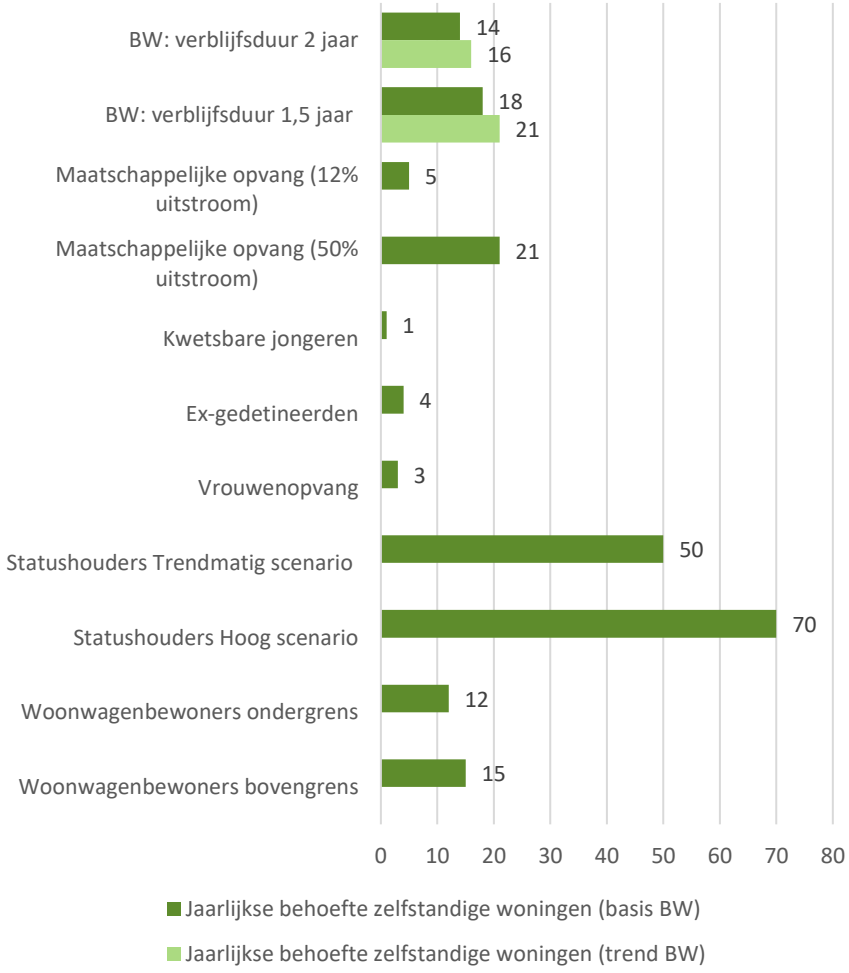

Bron: Woonzorgweter Companen.

Simpelveld. Huisvestingsopgave ouderen, LG, VG en BW

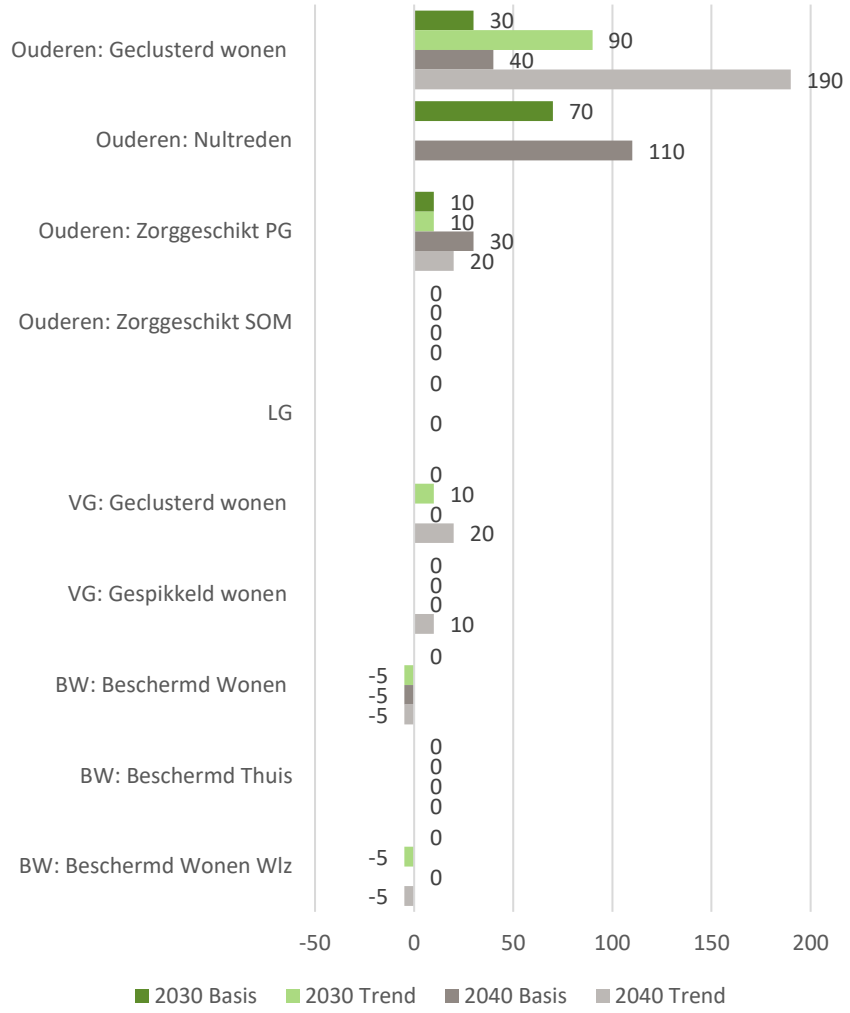

Bron: Woonzorgweter Companen.

Simpelveld. Opgave jaarlijkse uitstroom naar zelfstandige woningen vanuit verschillende doelgroepen.

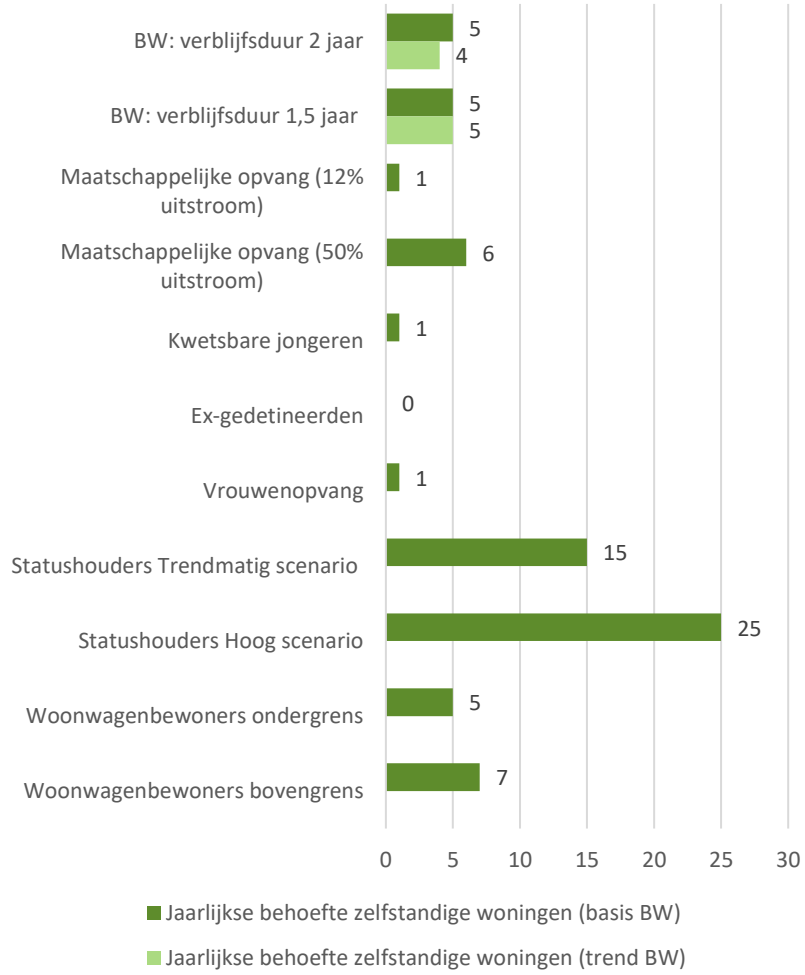

Bron: Woonzorgweter Companen.

Voerendaal. Huisvestingsopgave ouderen, LG, VG en BW

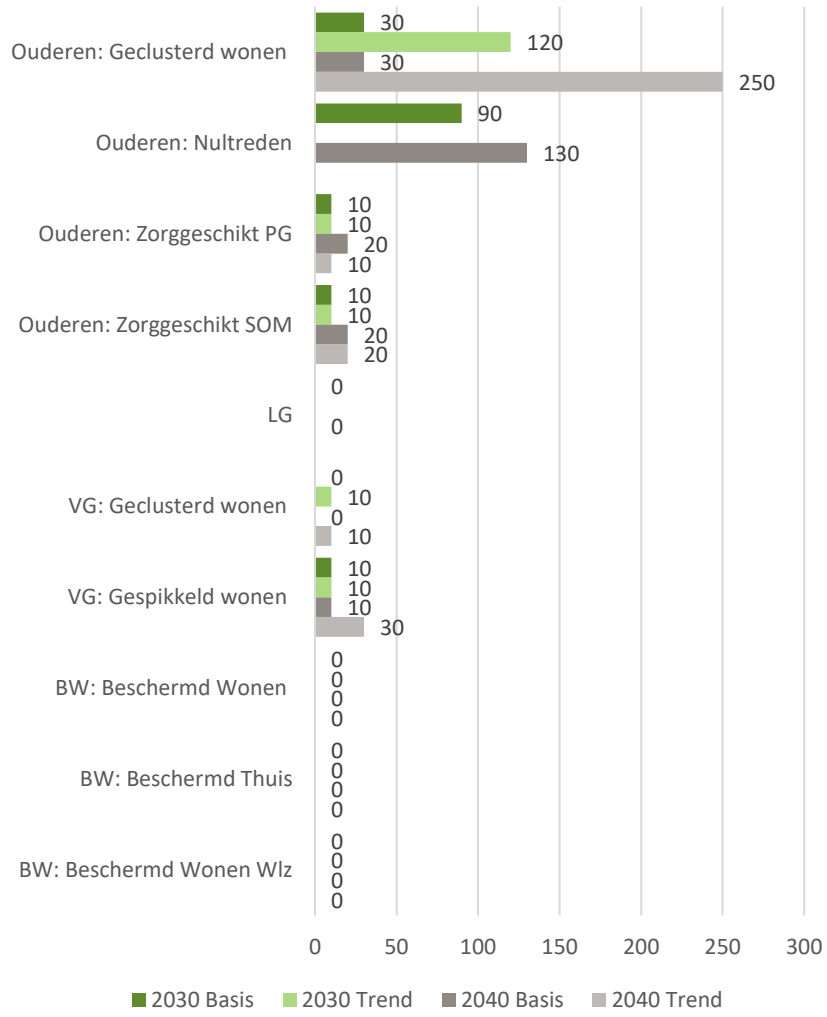

Bron: Woonzorgweter Companen.

Voerendaal. Opgave jaarlijkse uitstroom naar zelfstandige woningen vanuit verschillende doelgroepen.

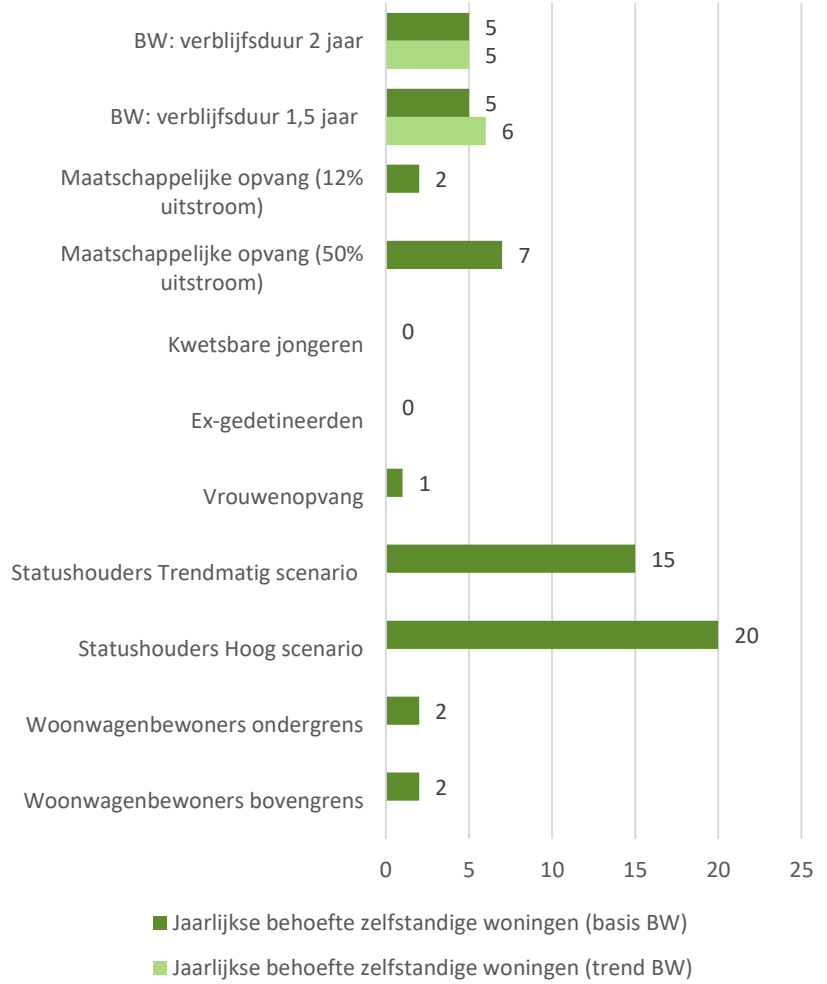

Bron: Woonzorgweter Companen.

STADSREGIO PARKSTAD LIMBURG

ANALYSE VEERKRACHTKAARTEN

OKTOBER 2024 (CONCEPT)

CIRCUSVIS

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord **3**

1. Introductie Veerkracht **4**

- Onderzoek ‘Veerkracht in het corporatiebezit’ 6
- Achtergronden 7
- Samenleving uit balans 9

2. Analyse Veerkrachtkaarten **10**

- Veerkrachtkaarten 11
- De situatie 13
- De ontwikkeling 18

3. Werken aan Veerkracht **21**

- Werken aan Veerkracht 22
- De volgende stap 24
- Samenwerken aan Veerkracht 25

VOORWOORD

In de meeste buurten en wijken leven mensen prettig samen op een manier die hen past. Voor deze bewoners is de buurt een solide basis voor een waardevol leven. Maar er zijn ook gebieden waar die positieve basis er niet is, omdat belemmeringen het prettig samenleven in de weg staan. In een tijd dat het woningtekort en de klimaatdoelen de woonagenda bepalen, is het belangrijk om dat niet te vergeten. Want de keuzes van nu, zijn bepalend voor de samenleving van morgen.

De analyse die voor u ligt geeft een beeld van de veerkracht in de regio Parkstad Limburg. Wie woont er nu in welke kern of buurt, hoe gaat het daar, wat verandert daarin de laatste jaren en wat kan dat betekenen voor de buurt, de kern, de gemeente en voor de regio als geheel? Zijn er grote verschillen en wat betekent dat, welke gebieden vragen extra aandacht en welke gebieden tonen veerkracht?

Deze notitie bestaat uit drie delen. In het eerste deel geven we invulling aan het begrip Veerkracht. We besteden aandacht aan de conclusies uit de landelijke onderzoeken ‘Veerkracht in het corporatiebezit’ (2018, 2020, 2023) die Circusvis samen met In.Fact.Research heeft uitgevoerd. In het tweede deel zoomen we met behulp van zeven veerkrachtkaarten in op de Stadsregio Parkstad Limburg. Daarbij kijken we puur feitelijk. In het derde deel staan we kort stil bij de mogelijkheden om de veerkracht van de buurten te versterken.

Samengevat typeert Circusvis de Stadsregio Parkstad Limburg als een regio met twee gezichten. Dat was in de voorgaande veerkrachtanalyse al zo en dat is niet wezenlijk verandert. De gemeenten Beekdaelen, Voerendaal en Simpelveld kennen zeer weinig bewoners in een kwetsbare positie en nagenoeg geen problemen. De stedelijke gebied van Kerkrade tot aan Heerlen Noord kennen daarentegen veel buurten waar sprake is van een concentratie van bewoners in een kwetsbare positie en bijna al die gebieden gaan gebukt onder overlast en onveiligheid. Het zijn vaak corporatiebuurten, maar soms ook gebieden met veel particulier bezit.

De situatie in Kerkrade en Heerlen vraagt onveranderd aandacht (doorgaan!), maar ook de toenemende tweedeling in de regio baart zorgen. Uit de wetenschappelijke studies komt naar voren dat mensen die alleen met gelijkgestemden omgaan, eerder negatiever over andersdenkenden oordelen. Vanuit deze veerkrachtanalyse ligt het voor de hand na te gaan op welke wijze de gemeenten in het Heuvelland de meer stedelijke gebieden in Parkstad Limburg een helpende hand kunnen toesteken. Denk daarbij aan het realiseren en aanbieden van meer sociale huurwoningen onder de aftoppingsgrenzen. De samenleving als geheel zou ermee gediend zijn.

Als we naar de ontwikkelingen binnen de gebieden kijken, dan is er ook reden voor optimisme. Zeker in Landgraaf en Heerlen (Noord) zien we gebieden waar het aandeel bewoners in een kwetsbare positie toeneemt of stabiel blijft en de problemen op het gebied van overlast en veiligheid afnemen. Dat is hoopgevend en leerzaam voor andere gebieden, zoals Kerkrade. Daar is zowel de situatie als de ontwikkeling negatief. Het lijkt erop dat Kerkrade meer en/of andere aandacht nodig heeft om de veerkracht te versterken.

Voordat de inzichten uit deze kaarten worden vertaald in conclusies, plannen en beleid, is het belangrijk om eerst te doorgronden wat de achtergrond van de geschetste beelden is. Door andere data toe te voegen, maar vooral door met ervaringsdeskundigen, bewoners en buurtprofessionals in gesprek te gaan over wat er in de verschillende buurten speelt en mogelijk is.

Wij hopen dan ook onveranderd dat onze analyses aanleiding geven voor een gesprek met en over uw gemeente, over de bijdrage die bewoners en organisaties aan de Stadsregio Parkstad Limburg kunnen leveren en de samenwerking die daarbij nodig is.

Wij wensen u veel succes bij het vervolg.

Jeroen Frissen
Edwin Verhaagen
Circusvis

1. OVER VEERKRACHT

“

DE VEERKRACHT VAN EEN BUURT GEEFT AAN HOE DE BUURT WEET OM TE GAAN MET EEN VERANDERING IN DE BEWONERSSAMENSTELLING.

Onderzoek ‘Veerkracht in het corporatiebezit’

OVER VEERKRACHT

ONDERZOEK ‘VEERKRACHT IN HET CORPORATIEBEZIT’ IN OPDRACHT VAN AEDES

Veerkrachtige buurten
Met de term ‘veerkracht’ introduceerde Aedes in 2018 een nieuwe aanduiding voor hoe het gaat met een buurt. Daarvoor werd al jaren ‘de leefbaarheid’ gebruikt als graadmeter. Dat blijft zo, maar het inzicht over veerkracht voegt daar iets aan toe. De termen ‘leefbaarheid’ en ‘veerkracht’ van buurten zijn goed te vergelijken met ‘gezondheid’ en ‘weerstand’ van het menselijk lichaam. Een mens kan niet ziek zijn, maar wel een lage weerstand hebben. Ze is dan niet goed bestand tegen invloeden van buiten. Iets vergelijkbaars zien we bij een buurt. De leefbaarheid kan goed zijn, maar de veerkracht laag. De buurt is dan niet goed bestand tegen de druk die een toename van bewoners in een kwetsbare positie er teweegbrengt.

Landelijk veerkracht onderzoek
In opdracht van Aedes hebben In.Fact.Research en Circusvis met het onderzoek ‘Veerkracht in het corporatiebezit’ uit 2018 aangetoond dat er een toename is van kwetsbare groepen in corporatiewoningen, dat zich dit in het bijzonder voordoet in buurten met een hoog aandeel corporatiebezit en dat tegelijkertijd de overlast in deze buurten gemiddeld genomen toeneemt en de veiligheid afneemt. De updates van dit onderzoek in 2020 en 2023 hebben deze samenhang bevestigd. De figuren op deze pagina laten de verandering in de huurderpopulatie van corporatiewoningen zien.

Aedes Veerkrachtkaarten
De inzichten die de onderzoeken gaven en het kaartmateriaal waarop de situatie in buurten, steden en regio’s gedetailleerd voor alle woningcorporaties beschikbaar kwamen, leidden tot veel dynamiek. In eerste instantie vooral bij de woningcorporaties zelf. Ze vormden de aanleiding voor een kritische beschouwing van het portefeuillebeleid, voor de inzet van het sociaal beheer en zaken zoals de woonruimteverdeling. De in het Aedes datacentrum beschikbare kaarten brachten betrouwbare en voor het gehele land vergelijkbare informatie. In tweede instantie verbrede de toepassing van de veerkrachtkaarten naar de andere partijen die zich bezighouden met wonen, zoals de gemeenten en ontwikkelaars.

Inmiddels hebben de veerkrachtonderzoeken en de veerkrachtkaarten op veel plekken een belangrijk functie gekregen in de dialoog van gemeenten onderling - bijvoorbeeld in de regio Parkstad, maar ook met de woningcorporaties en bewoners, met de politie en het onderwijs, de zorg- en de welzijnsorganisaties. De kaarten zijn in veel gemeenten input bij het maken van prestatieafspraken en woonvisies. Overal in het land wordt verdiepend onderzoek gedaan naar de lokale situatie en verkend hoe de veerkracht in wijken kan worden versterkt. Tenslotte worden de kaarten meer en meer geraadpleegd bij de nationale programma’s Leefbaarheid en Veiligheid.

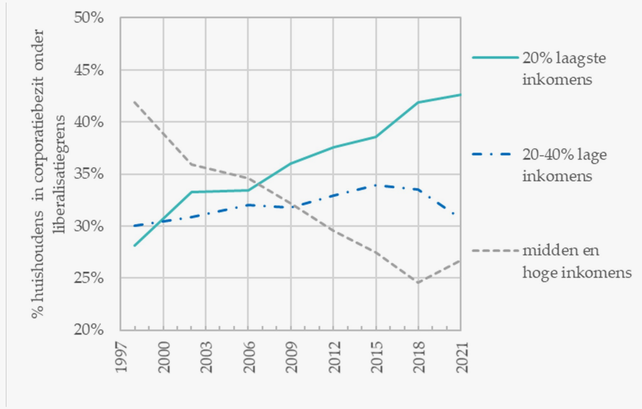

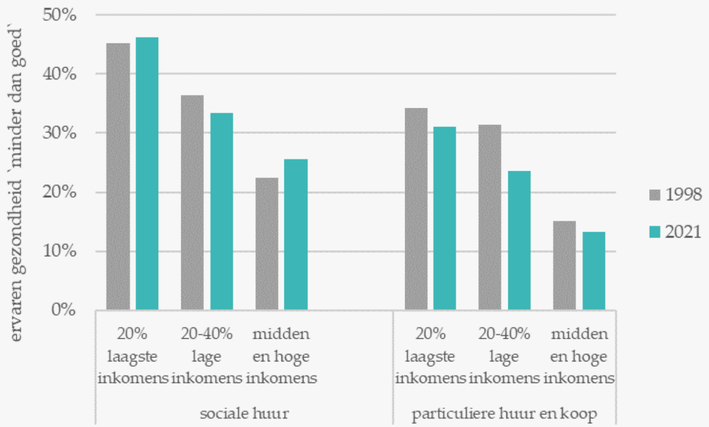

(Boven) Aandeel huishoudens naar inkomensgroep in het corporatiebezit onder de liberalisatiegrens (sociale huur) 1998-2021 (In.Fact.Research, 2022)

(Onder) Ervaren gezondheidsproblemen van bewoners per inkomensgroep in 1998 en 2021 (In.Fact.Research, 2022)

OVER VEERKRACHT

ACHTERGRONDEN

Zelfredzaamheid en samenredzaamheid
Het veerkrachtonderzoek legt het verband tussen zelfredzaamheid, samenredzaamheid en leefbaarheid. Bij zelfredzaamheid gaat het om de mate waarin een individu in staat is om voor zichtzelf te zorgen. Daartoe behoort ook het omgaan met prikkels van buiten die het eigen welzijn aantasten. Bij samenredzaamheid gaat het om de mate waarin de samenstelling van de buurt de zelfredzaamheid van bewoners vergroot of verlaagt. Of eenvoudiger gezegd: bevordert of schaadt de woonomgeving de zelfredzaamheid van het individu.

Om een beeld te krijgen van de zelfredzaamheid van bewoners wordt in het onderzoek gekeken naar de aanwezigheid van een aantal populaties in de wijk waarvan bekend is dat ze relatief vaak verminderd zelfredzaam zijn. Dit noemen we kwetsbare bewoners.

Kwetsbare bewoners
Mensen kunnen om allerlei redenen kwetsbaar zijn. Daarbij kan het gaan over armoede, over gezondheidsproblemen, over belemmeringen op het gebied van taal of cultuur en dit meestal in combinatie. De groepen waar we in deze analyse rekening mee houden zijn mensen:

- Die afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering (CBS-microdata);
- Met een herkomst uit een van de vluchtelingenlanden (CBS-microdata);
- Met een licht verstandelijk beperking (WoonZorgwijzer);
- Met een psychiatrische aandoening; (WoonZorgwijzer);
- Met meervoudige, chronische somatische aandoeningen en mobiliteitsbeperkingen (WoonZorgwijzer);

Hierbij kijken we niet naar al die groepen afzonderlijk – er is immers overlap tussen de groepen - maar naar een index waar de aanwezigheid van al deze groepen in tot uitdrukking komt.

Overlast en onveiligheid
Om een beeld te krijgen van het effect van de samenstelling van bewoners in een buurt op de leefbaarheid wordt ingezoomd op de dimensie ‘Overlast en onveiligheid’ uit de Leefbaarometer 3.0. Deze dimensie hangt direct samen met de manier waarop mensen samenleven. De score op overlast en onveiligheid is deels gebaseerd op feitelijke meldingen en deels op de beleving van bewoners zelf, onderverdeeld in ervaren overlast en ervaren onveiligheid. Die eigen beleving is wezenlijk, want die is bepalend voor het gedrag van mensen.

Samenhang
Een sterke samenhang tussen aanwezigheid van kwetsbare groepen en overlast/onveiligheid betekent niet automatisch dat kwetsbare groepen feitelijk overlast en onveiligheid veroorzaken (feitelijke gebeurtenis), maar kan evengoed impliceren dat kwetsbare bewoners het moeilijker vinden om zich te verhouden tot verstoringen in de buurt (ervaren overlast of veiligheid). Vanuit het idee van een samenleving waarin iedereen een kans heeft op een gezond en perspectiefvol leven, zijn beiden een wezenlijk kenmerk van een buurt met te weinig veerkracht.

In balans

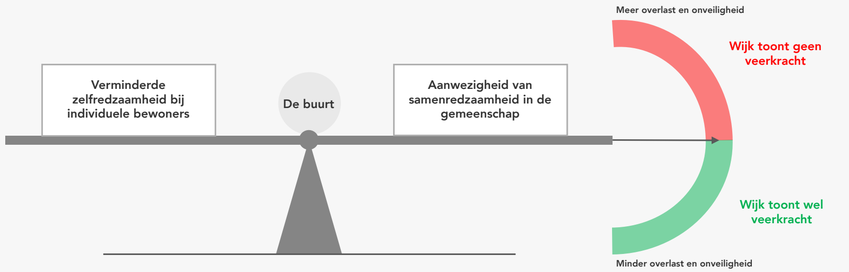

Uit balans

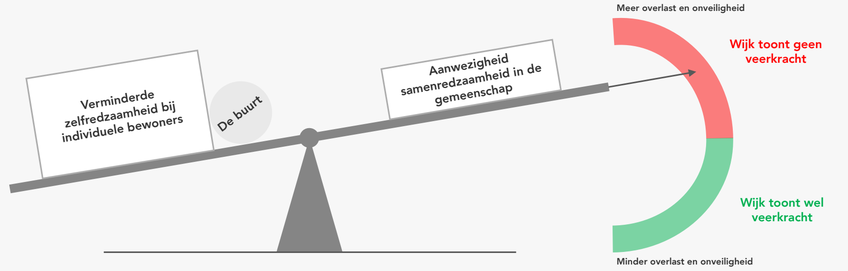

Veerkracht legt het verband tussen zelfredzaamheid, samenredzaamheid en de overlast en onveiligheid in een buurt (Circusvis).

“

EEN TOENEMENDE CONCENTRATIE VAN BEWONERS IN EEN KWETSBARE POSITIE GAAT OVER HET ALGEMEEN SAMEN MET MEER OVERLAST EN ONVEILIGHEID.

Onderzoek ‘Veerkracht in het corporatiebezit’

OVER VEERKRACHT

SAMENLEVING UIT BALANS

Versterkende trends in Nederland
De veerkrachtonderzoeken laten zien dat veel steden meer en meer uit elkaar worden getrokken en een tweedeling op de loer ligt (als die er al niet is). Dat heeft te maken met drie elkaar versterkende trends.

1. Kwetsbare bewoners concentreren in corporatiebuurten.
De sociale huursector wordt meer en meer bewoond door de laagste inkomensgroep, waaronder veel kwetsbare bewoners. Deze toename gaat het snelst in de gebieden waar het aandeel corporatiewoningen het grootst is (zogenaamde corporatiebuurten) en waar al veel kwetsbare bewoners wonen (zie ook de figuur boven). Een bewoner van een sociale huurwoning heeft dus steeds vaker een buurman of buurvrouw die (ook) minder zelfredzaam is.

2. De ontwikkeling van corporatiebuurten blijft achter.
Het algemene beeld is dat het qua leefbaarheid niet goed gaat met wijken met een groot aandeel corporatiebezit (zie ook de figuur onder). De verschillen met de rest van Nederland zijn groot en worden groter. Vooral op de dimensie overlast en onveiligheid is dat merkbaar.

3. Corporatiebuurten liggen vaak dicht bij elkaar.
Al enkele decennia is de trend dat de woningvoorraad van woningcorporaties bewust (door verkoop) of gedwongen (door grondpolitiek) steeds meer concentreert in buurten waar al veel sociale huur staat: corporatiebuurten. In 2020 bevond 34% van het corporatiebezit zich in een gebied waarin het aandeel corporatiewoningen 60% of meer is en 12% in gebieden waar het corporatiebezit 80% of meer is. In veel gemeenten liggen deze corporatiebuurten dicht bij elkaar en op afstand van buurten met weinig corporatiewoningen.

Tweedeling
De combinatie van deze drie trends vormt een duidelijke aanwijzing dat in Nederland de afstand tussen mensen binnen en buiten de sociale huursector in verschillende opzichten groter is geworden. Er is in Nederland niet alleen een situatie ontstaan waarin kwetsbare mensen geconcentreerd samenleven in corporatiebuurten. We hebben het ook toegestaan dat inwoners van corporatiebuurten zich minder gezond en minder veilig voelen. En dit zijn juist de basisvoorwaarden voor sociale acceptatie en zelfrealisatie. Het is aannemelijk dat het wonen en opgroeien in eenzijdige corporatiebuurten niet alleen bepaalt hoe en met wie je samenleeft, maar voor een deel ook voor wat je kansen zijn in het leven.

NB. Het laatste veerkrachtonderzoek (2023) laat zien dat deze drie trends in de periode 2018-2021 iets zijn afgezwakt. Het is echter te vroeg om te zeggen of dit duidt op een structurele of incidentele verandering.

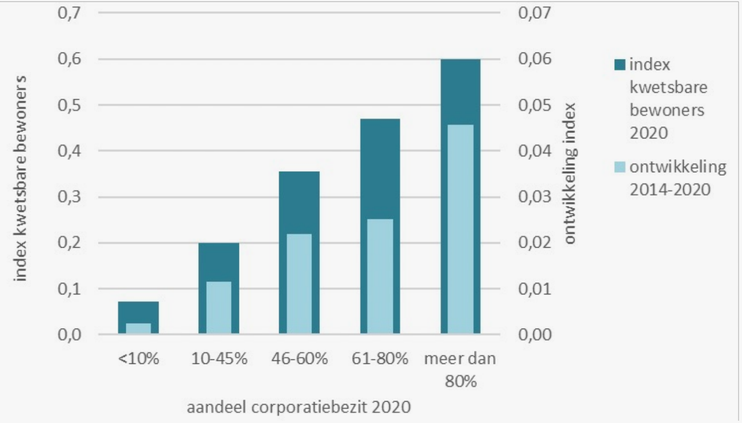

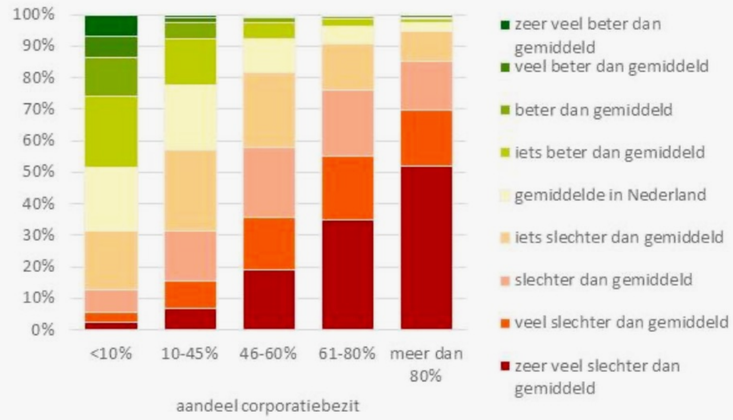

(Boven) Aandeel en ontwikkeling van kwetsbare bewoners i.r.t. het aandeel corporatiebezit in een buurt of wijk (In.Fact.Research, 2022).

(Onder) Score op overlast en onveiligheid t.o.v. het landelijk gemiddelde i.r.t. het aandeel corporatiebezit in een buurt of wijk (In.Fact.Research, 2022).

II. ANALYSE VEERKRACHTKAARTEN STADSREGIO PARKSTAD LIMBURG

VEERKRACHTKAARTEN

Op de volgende pagina's geven we aan de hand van zeven* kaarten inzicht in de veerkracht van de buurten in de regio Parkstad Limburg. De set kaarten hebben peildatum 2022 en zijn de meest actuele downloads uit het datacentrum van Aedes. Deze kaarten zijn gebaseerd op dezelfde bronnen die ten grondslag lagen aan de landelijke uitkomsten uit het onderzoek 'Veerkracht in het corporatiebezit'. Bronnen zijn de CBS-microdata, de WoonZorgwijzer en de Leefbaarometer. Voor de herkenbaarheid hebben we in deze rapportage een topografische laag over de kaarten gelegd.

De analyse bestaat uit vier delen en is als volgt opgebouwd:

A. Vier kaarten die de situatie weergeven
De situatiekaarten (kaarten 1 t/m 4) tonen als het ware een foto van de situatie in 2022.

- Kaart 1 geeft weer hoe de situatie is op het gebied van overlast en onveiligheid.
- Kaart 2 laat zien in welke mate er in een gebied bewoners in een kwetsbare positie wonen.
- Kaart 3 (de focuskaart) combineert beide kaarten, zodat getoond wordt naar welke gebieden veel of juist weinig aandacht uit hoeft te gaan.
- Om te kunnen zien hoe dit samenhangt met het aandeel sociale huurwoningen in een gebied, toont kaart 4 het aandeel corporatiebezit.

B. Drie kaarten die de ontwikkelingen weergeven
De ontwikkelingskaarten (kaarten 5 t/m 7) tonen als het ware de film over de periode 2014 – 2022.

- Kaart 5 biedt inzicht in de ontwikkeling van de overlast en onveiligheid in deze periode.
- Kaart 6 laat zien hoe het aandeel bewoners in een kwetsbare positie zich in deze periode heeft ontwikkeld.
- De veerkrachtkaart (kaart 7) combineert beide ontwikkelingen zodat een indicatie wordt verkregen van de gebieden die meer, minder of andere aandacht vragen dan de afgelopen periode.

* Om het niet te complex te maken hebben we ons beperkt tot deze 7 kaarten. In het Aedes datacentrum zijn ook kaarten beschikbaar die de situatie beschrijven in 2014, 2018 en 2020. Ook is er een mogelijkheid om de score overlast en onveiligheid te presenteren ten opzichte van het gemiddelde in de eigen gemeente in plaats van het landelijk gemiddelde en kunnen vergelijkingen met andere gemeenten worden gemaakt.

A. DE SITUATIE

1. OVERLAST EN ONVEILIGHEID

De situatie in 2022
De kaart (1) hiernaast laat zien hoe de overlast en de onveiligheid in de regio Parkstad Limburg scoort ten opzichte van het nationale gemiddelde.

Een regio met twee gezichten of drie?
Parkstad Limburg kent een deel van de regio dat het op het gebied van overlast en onveiligheid veel beter doet dan het Nederlandse gemiddelde. Grote delen van Beekdaelen, Voerendaal en Simpelveld doen het wat dit betreft ronduit goed. Landgraaf lijkt een tussenpositie in te nemen. De overlast en onveiligheid ligt hier rond het Nederlands gemiddelde.

Het meer stedelijke gebied – van Kerkrade via Heerlen naar Brunssum – aan de oostkant van de regio laat in 2022 het omgekeerde beeld zien.

Aaneengesloten gebied met overlast en onveiligheid
De oostkant van de regio valt niet alleen op omdat hier veel buurten zeer veel slechter scoren dan het Nederlandse gemiddelde, maar ook omdat het een zo groot en aaneengesloten gebied betreft. Wie van Kerkrade-Zuid, via het centrum van Heerlen naar Brunssum-Oost fietst, komt bijna nergens door een gebied dat bovengemiddeld scoort. Kinderen die hier opgroeien zouden de mate van overlast en onveiligheid zomaar als ‘normaal’ kunnen beschouwen.

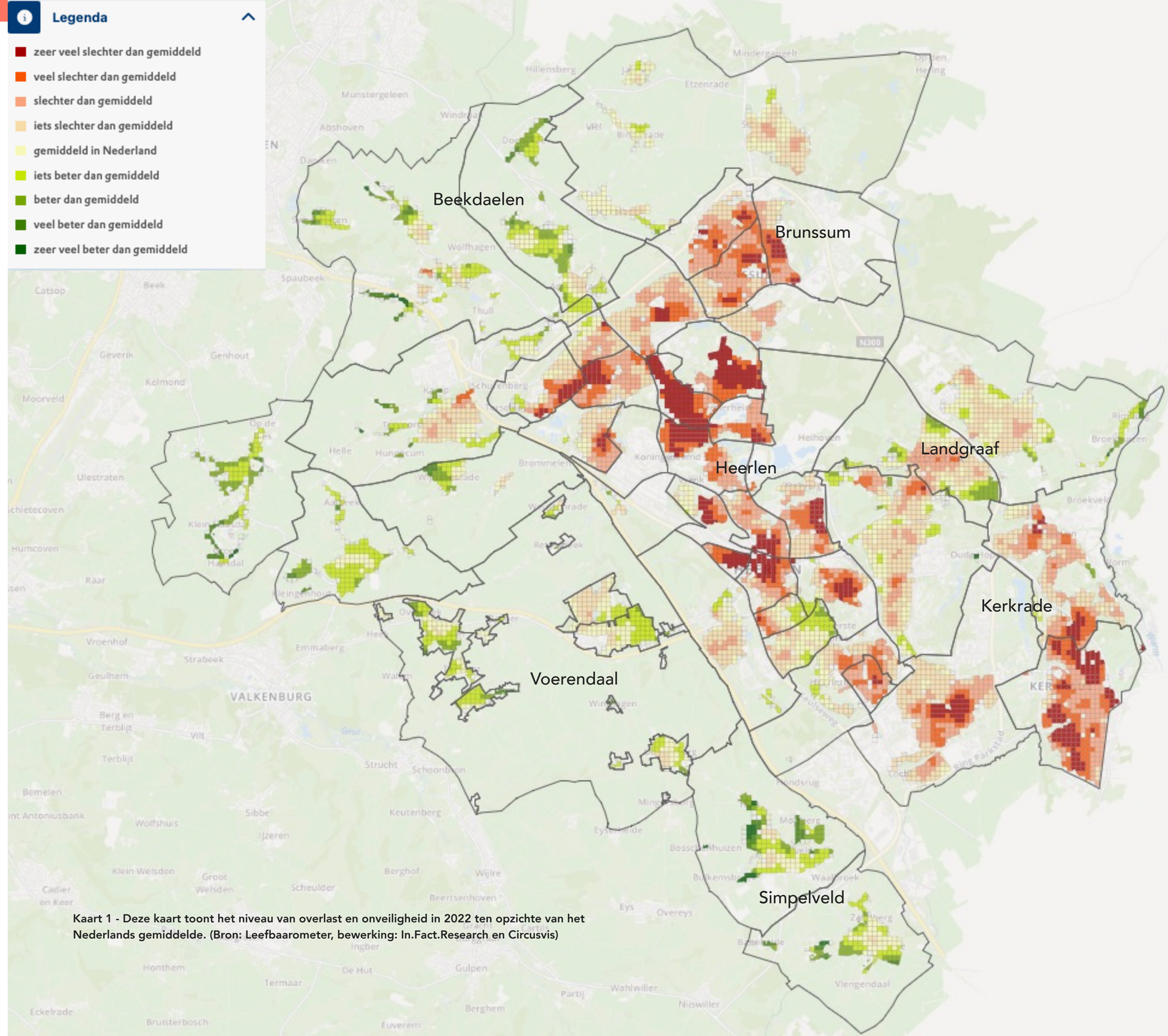

Kaart 1 - Deze kaart toont het niveau van overlast en onveiligheid in 2022 ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. (Bron: Leefbaarometer, bewerking: In.Fact.Research en Circusvis)

2. KWETSBARE BEWONERS

Bewoners in een kwetsbare positie
In de eerste hoofdstukken van deze analyse is toegelicht dat de sociale huurwoningen in Nederland steeds meer worden bewoond door de laagste inkomensgroep. Daaronder zijn veel mensen in een kwetsbare positie, bijvoorbeeld omdat ze licht verstandelijk beperkt zijn, psychiatrische of lichamelijke problemen hebben en/of statushouder zijn. Een toenemende concentratie van mensen die beperkt zelfredzaam zijn, zet ook de samenredzaamheid onder druk. Het is dan ook goed te weten waar in de regio Parkstad Limburg sprake is van hoge concentraties bewoners in een kwetsbare positie.

Concentraties van bewoners in een kwetsbare positie
Net zoals op de kaart van de overlast en onveiligheid, zien we op kaart (2) een deel van de regio waar weinig tot geen bewoners in een kwetsbare positie wonen en gebieden waar het omgekeerde beeld zichtbaar is.

De wat grotere gebieden met veel tot bijzonder veel bewoners in een kwetsbare positie zien we in Vrieheide-De Stack, Maria Gewanden en Terschuren, Heerlerheide-Passart, Zeswegen-Nieuw Husken en Meezenbroek-Schaesbergerveld in Heerlen. In Kerkrade-Oost en Kerkrade-West is het aandeel weliswaar wat lager, maar altijd nog veel hoger dan gemiddeld.

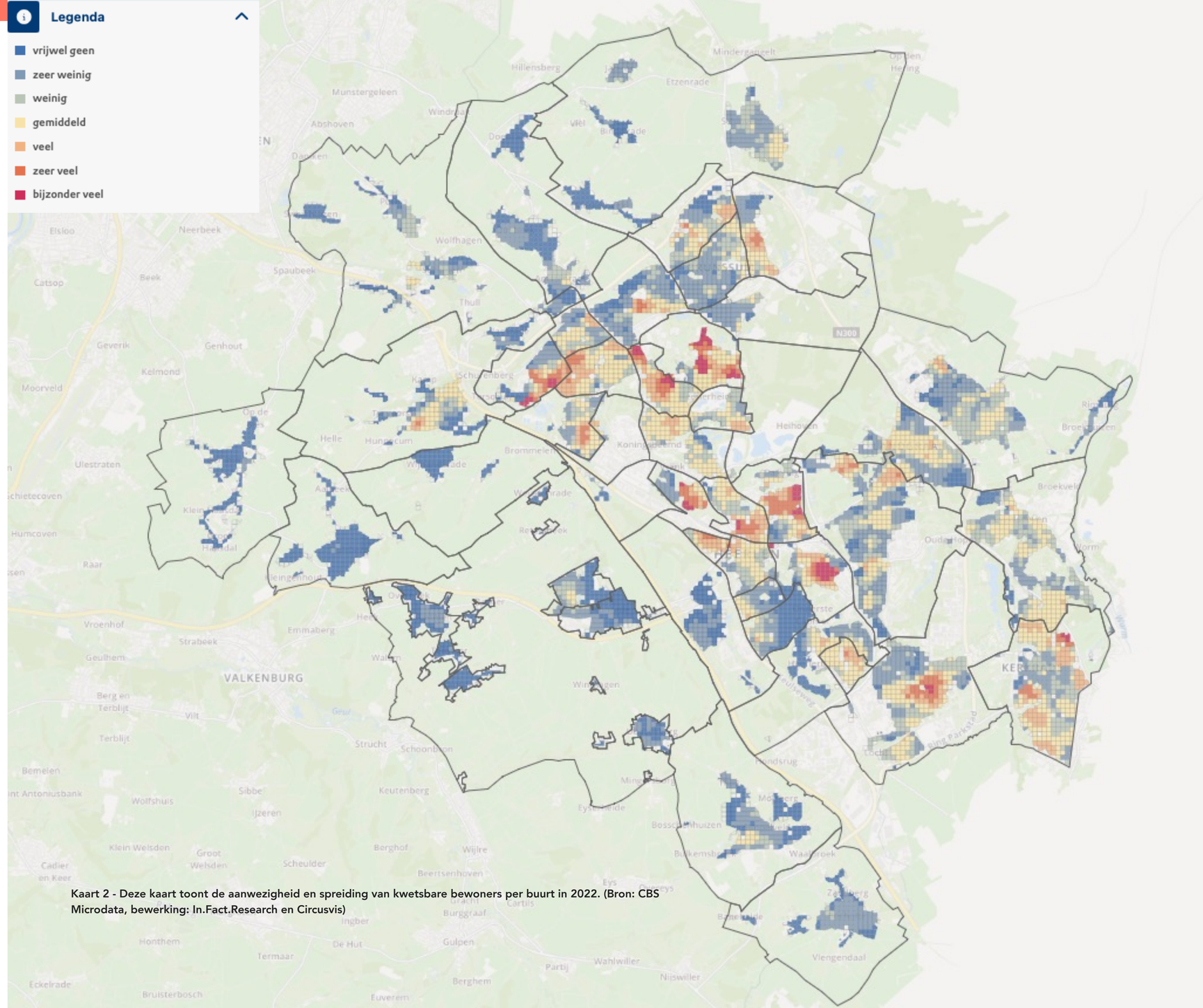

Kaart 2 - Deze kaart toont de aanwezigheid en spreiding van kwetsbare bewoners per buurt in 2022. (Bron: CBS Microdata, bewerking: In.Fact.Research en Circusvis)

3. FOCUSGEBIEDEN

Gebieden die aandacht vragen
Mensen in een kwetsbare positie wonen vaak in een wijk die gebukt gaat onder veel overlast en onveiligheid. Daarbij moet niet te snel de conclusie worden getrokken dat die bewoners die overlast en onveiligheid ook zelf veroorzaken. Het is immers ook zo dat bewoners in en kwetsbare positie vaak minder te kiezen hebben op de woningmarkt en veelal komen te wonen in een buurt waar al veel overlast en onveiligheid is. Bovendien hoeft het niet perse te gaan over het veroorzaken van overlast en onveiligheid, maar kan het ook gaan om het sneller ervaren van overlast en onveiligheid. Oorzaak of gevolg, veroorzaken of ervaren, het is aannemelijk dat dit allemaal tegelijk het geval is.

Problemen voor en achter de deur
Als er veel mensen die op individueel niveau een stapeling van problemen kennen bij elkaar wonen in een buurt waar ook sprake is van veel overlast en onveiligheid, dan is er vanuit maatschappelijk perspectief alle reden daarop te focussen. Het is overduidelijk zichtbaar op de kaart dat de regio Parkstad Limburg meerdere (uitgestrekte) gebieden kent, waar deze situatie zich voordoet. Met name in de rode gebieden is werk aan de winkel!

De contramal van de focusgebieden in Heerlen en Kerkrade is Simpelveld, Voerendaal en Beekdaelen. Deze gebieden kleuren donkergroen op de focuskaart omdat hier bijna geen problemen spelen op overlast en onveiligheid en er zeer weinig bewoners wonen in een kwetsbare positie.

Opvallend is dat de regio Parkstad Limburg scherpe scheidslijnen kent. Bijna altijd is het woordje ‘zeer’ van toepassing: zeer veel of zeer weinig. Alleen Brunssum is afwijkend. Hier spelen wel bovengemiddeld veel problemen, maar wonen zeer weinig bewoners in een kwetsbare positie.

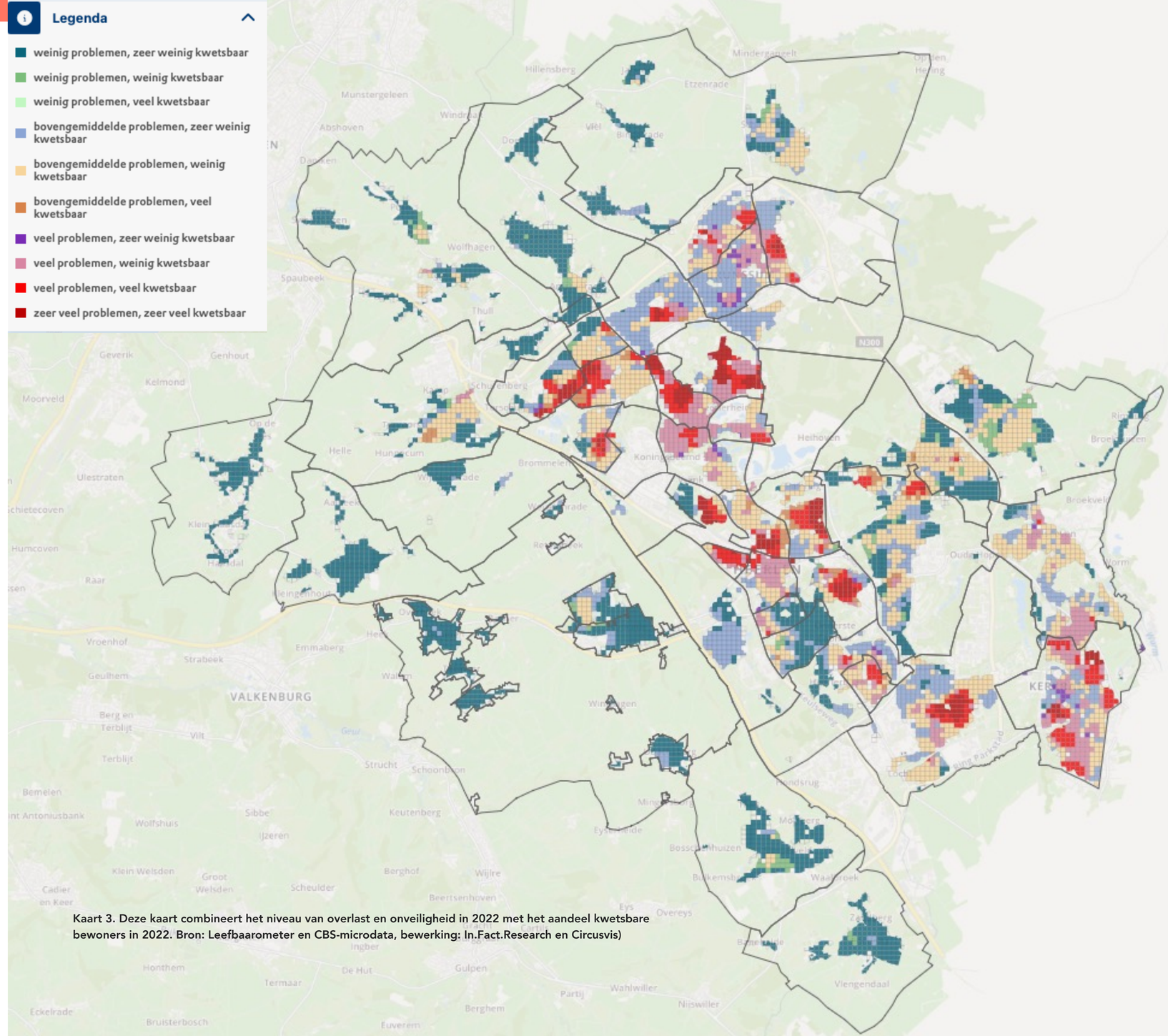

Kaart 3. Deze kaart combineert het niveau van overlast en onveiligheid in 2022 met het aandeel kwetsbare bewoners in 2022. Bron: Leefbaarometer en CBS-microdata, bewerking: In.Fact.Research en Circusvis)

4. AANDEEL CORPORATIEBEZIT

Veel focusgebieden zijn corporatiebuurten
Mensen in een kwetsbare positie wonen vaak in een wijk die gebukt gaat onder veel overlast en onveiligheid en dat zijn dikwijls buurten waar veel corporatiewoningen staan. Als we de kaart (3) op de voorgaande pagina vergelijken met kaart (4) hiernaast, dan zien we dat dit ook in de regio Parkstad Limburg vaak het geval is.

De wijken in Heerlen Noord kennen een hoog aandeel sociaal en vragen vaak veel aandacht, omdat er èn veel bewoners in een kwetsbare positie wonen èn veel problemen spelen op het gebied van overlast en onveiligheid. Dit geldt zeker ook voor Meezenbroek-Schaesbergerveld en Molenberg.

Contramal in Beekdaelen, Voerendaal en Simpelveld
Andersom zijn de gebieden met weinig sociale huurwoningen – Beekdaelen, Voerendaal en Simpelveld - bijna altijd gebieden waar nauwelijks problemen zijn voor en achter de deur.

Ook gebieden met veel particulier bezit vragen aandacht
Opvallend voor de regio Parkstad Limburg is echter dat er ook focusgebieden zijn, waar de woningcorporaties een gemiddeld aandeel sociale huur hebben. In de gebieden Schandelen-Grasbroek (zuid), Zeswegen-Nieuw Husken en Eikenderveld zien we wel een combinatie van problemen, maar relatief een beperkt aandeel sociale huurwoningen.

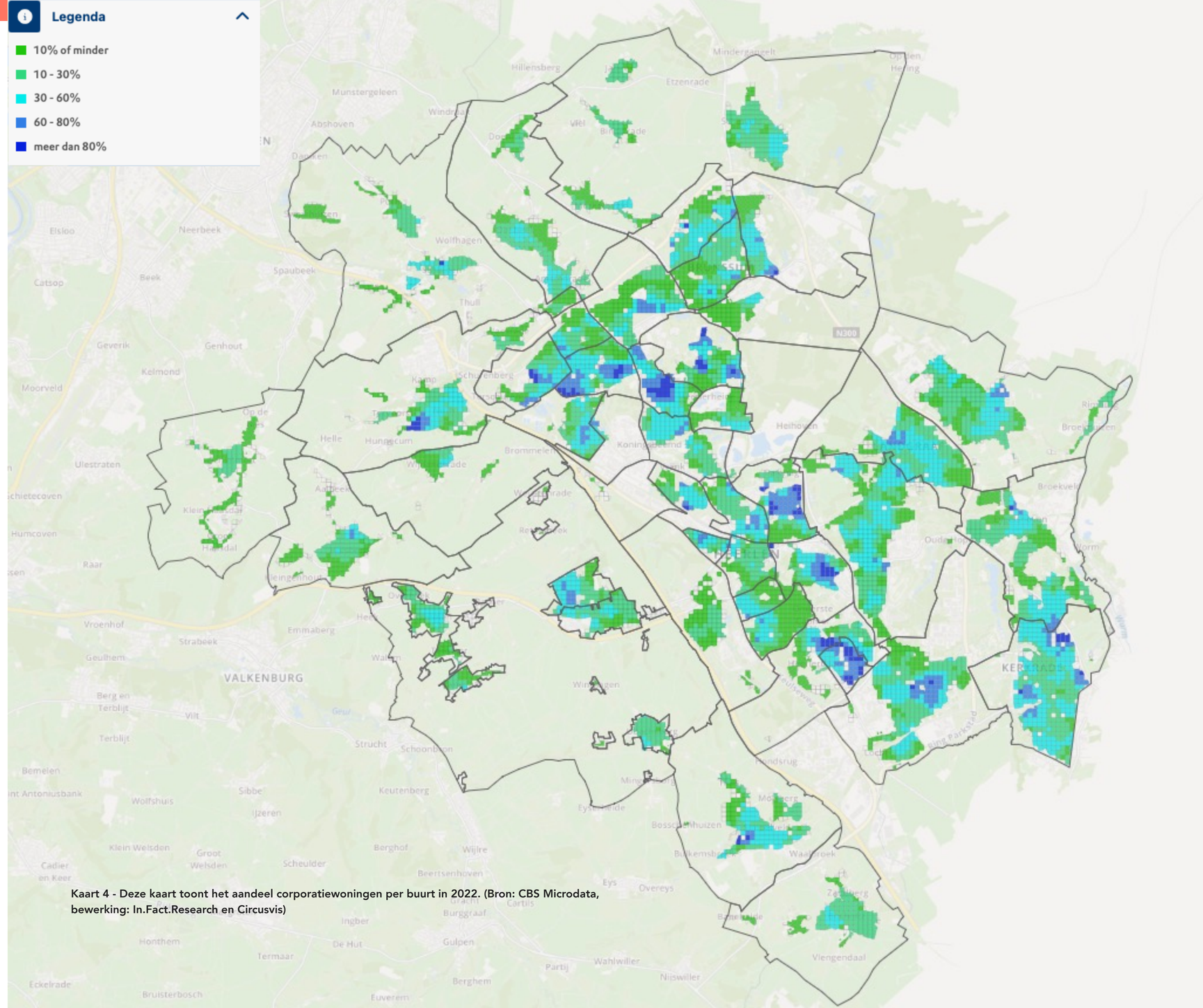

Kaart 4 - Deze kaart toont het aandeel corporatiewoningen per buurt in 2022. (Bron: CBS Microdata, bewerking: In.Fact.Research en Circusvis)

B. DE ONTWIKKELING

5. ONTWIKKELING OVERLAST EN ONVEILIGHEID

Het gaat de goede kant op
De voorgaande kaarten toonden dat de situatie anno 2022 veel aandacht vraagt, maar kaart (5) stemt toch overwegend positief. Een groot deel van de gebieden die focus vraagt zit de laatste jaren in de lift. Opvallend is de positieve ontwikkeling van Heerlen Noord in de periode 2014 - 2022. Ook Heerlen-Centrum en een groot deel van Landgraaf ontwikkelt positief.

Daarbij is het goed te realiseren dat de situatie anno 2022 nog steeds zeer veel slechter dan gemiddeld is, maar dus nog veel slechter was. De foto van 2022 is nog steeds niet best, maar de film geeft reden tot optimisme.

Maar niet overal
Andersom toont de kaart dat de trend in Brunssum sterk verslechtert, waarbij juist moet worden beseft dat de situatie in 2022 nog altijd niet zo negatief is als in andere delen van de regio. Hoe dan ook, een negatieve ontwikkeling verdient de aandacht en dat zien we met name in Brunssum. Hier is de foto van 2022 nog best aardig, maar moet worden voorkomen dat de film zich negatief blijft ontwikkelen.

Dezelfde aandacht en relativering verdient de situatie inde kernen Schinveld en Merkelbeek (Beekdaelen). Hier zien we wel degelijk een negatieve trend, maar de situatie is anno 2022 allesbehalve alarmerend.

Stabilisatie
Een groot deel van de kernen Voerendaal, Beekdaelen en Simpelveld scoren in 2022 bovengemiddeld en dat is de laatste jaren maar heel weinig verandert. Noch de foto, noch de film geven hier reden tot zorgen.

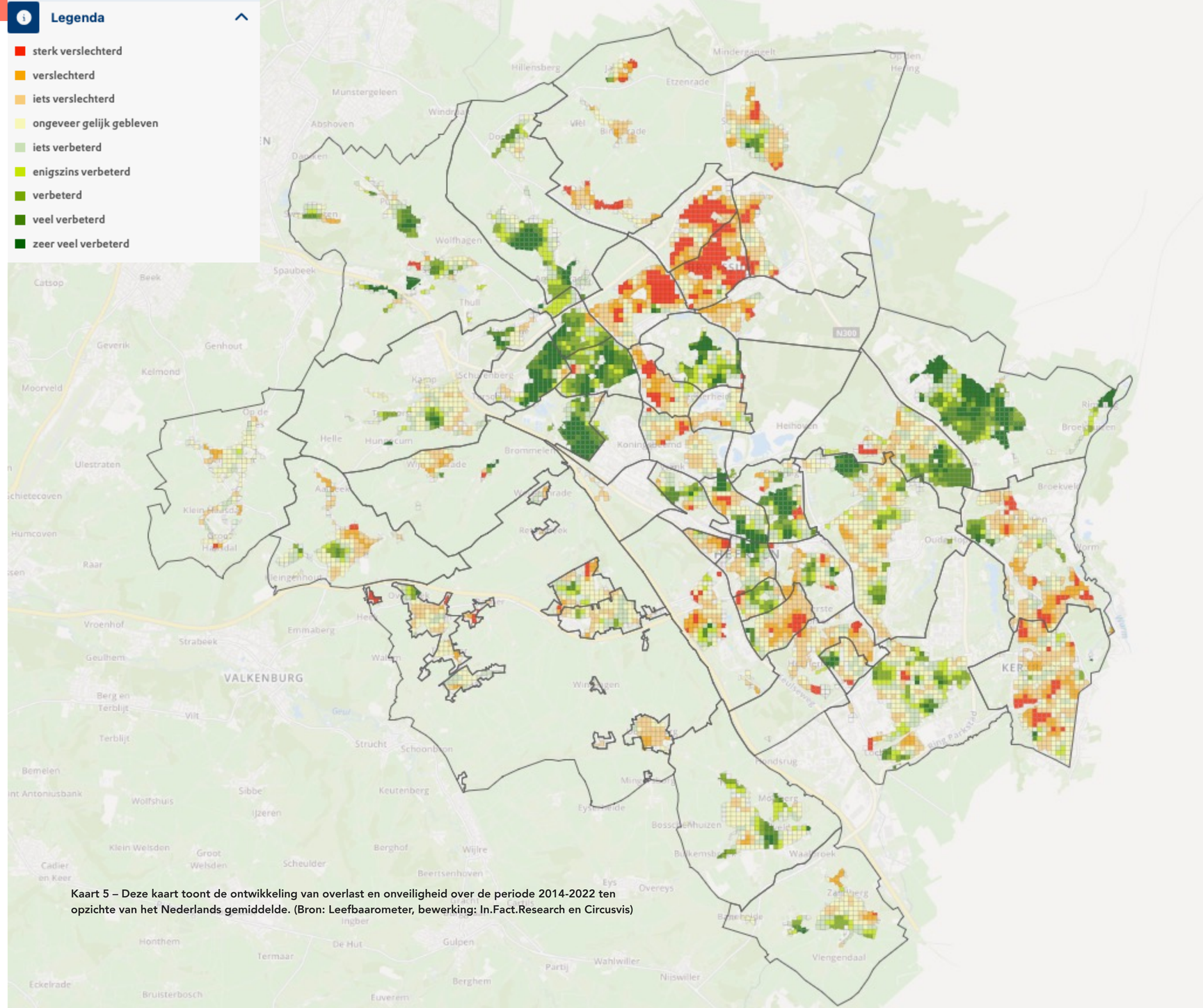

Kaart 5 – Deze kaart toont de ontwikkeling van overlast en onveiligheid over de periode 2014-2022 ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. (Bron: Leefbaarometer, bewerking: In.Fact.Research en Circusvis)

6. ONTWIKKELING KWETSBARE GROEPEN

Toenemende concentratie
Een van de conclusies van de serie veerkrachtonderzoeken is dat bewoners in een kwetsbare positie steeds vaker in een sociale huurwoning wonen en dat die sociale huurwoningen vaak in buurten staan met veel andere sociale huurwoningen.

Een ding is klip en klaar, het aandeel bewoners in een kwetsbare positie is in Beekdaelen, Voerendaal en Simpelveld laag en in de periode 2014 en 2022 nog verder afgenomen. In grote delen van Heerlen en Kerkrade is dat andersom. De verschillen tussen het stedelijke en het landelijke gebied nemen toe.

Vooral in corporatiebuurten
De rode cirkels op de kaart (6) hiernaast zijn de gebieden waar anno 2022 sprake is van bijzonder veel bewoners in een kwetsbare positie. De donkerrode kleur van het gebied toont dat de concentratie in de meeste van die gebieden tussen 2014 en 2022 stevig is toegenomen. Een vergelijking met kaart 4 toont dat dit allemaal buurten zijn met een hoog aandeel sociale huurwoningen. Maar niet overal.

Uitzonderingen bevestigen de regel
In Maria Gerwanden-Terschuren zien we anno 2022 wel een hoge concentratie maar de afgelopen jaren geen toename. Een uitzondering die de regel bevestigt.

Er zijn ook een aantal gebieden – de donkergroene cirkels op de kaart - waar de concentratie de afgelopen jaren wel sterk is toegenomen, maar waar de sociale woningvoorraad niet buitengewoon groot is.

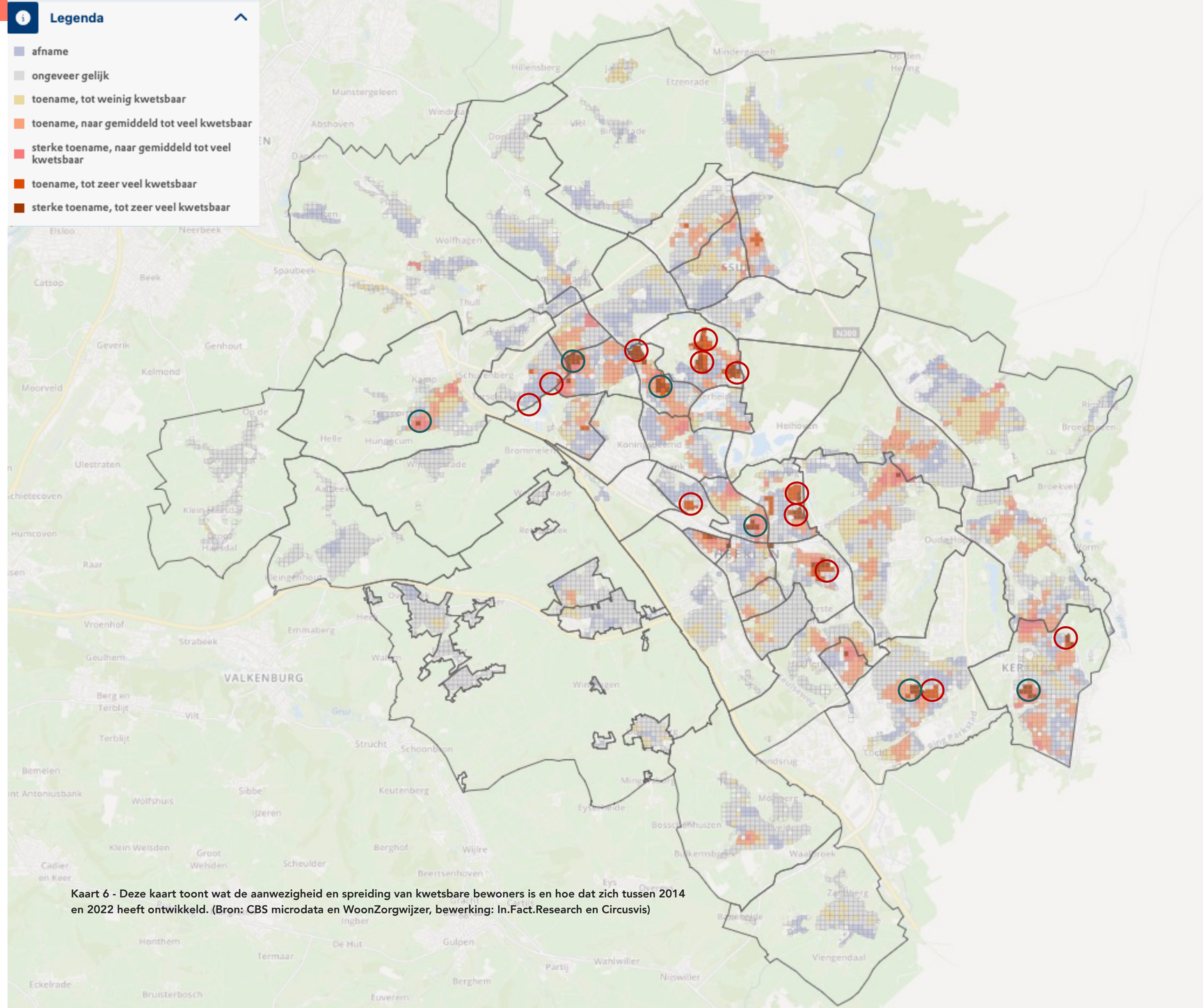

Kaart 6 - Deze kaart toont wat de aanwezigheid en spreiding van kwetsbare bewoners is en hoe dat zich tussen 2014 en 2022 heeft ontwikkeld. (Bron: CBS microdata en WoonZorgwijzer, bewerking: In.Fact.Research en Circusvis)

7. VEERKRACHT

Tweedeling binnen de regio neemt toe
Wie de ogen toeknijpt ziet bijna op alle vlakken toenemende verschillen tussen aan de ene kant Heerlen en Kerkrade en aan de andere kant Beekdaelen, Voerendaal en Simpelveld. De laatstgenoemde gemeenten kennen zeer weinig problemen op het gebied van overlast en onveiligheid en hebben ook een laag aandeel bewoners in een kwetsbare positie. Heerlen en Kerkrade kennen het omgekeerde beeld.

Brunssum niet urgent, toch andere aandacht
Landgraaf en Brunssum nemen op de foto van 2022 beiden een tussenpositie in, maar bevinden zich klaarblijkelijk in een andere 'film'. De situatie van Landgraaf zit rond het gemiddelde en ontwikkelt positief. Waar het aandeel bewoners in een kwetsbare positie toeneemt toont het veerkracht. Brunssum zit ook rond het gemiddelde, maar kent op overlast en onveiligheid een negatieve trend. De situatie in Brunssum is niet alarmerend, maar er is wel reden na te gaan wat deze ontwikkeling verklaart en hoe deze te keren. Het heeft weinig veerkracht

Aaneengesloten gebied, vertoont gefragmenteerd beeld
'De foto' van 2022 van Kerkrade en Heerlen rechtvaardigt onveranderd veel aandacht (zie focuskaart) maar de ontwikkelingen van de buurten ('de film') vertonen grote verschillen. Waar in Heerlerheide-Passart zowel de foto als de film donkerrood kleurt, tonen Hoensbroek en Vrieheide veerkracht. Zeer interessant wat dit verschil verklaart! Daar kan de regio Parkstad Limburg van leren.

Ook Heerlen Zuid laat een gefragmenteerd beeld zien. De donkerrode gebieden gebieden hebben geen veerkracht. Opvallend is hierin dat bijna geheel Kerkrade weinig veerkracht toont en veel problemen. Hier is niet alleen veel aandacht gevraagd, maar mogelijk ook meer en/of andere aandacht.

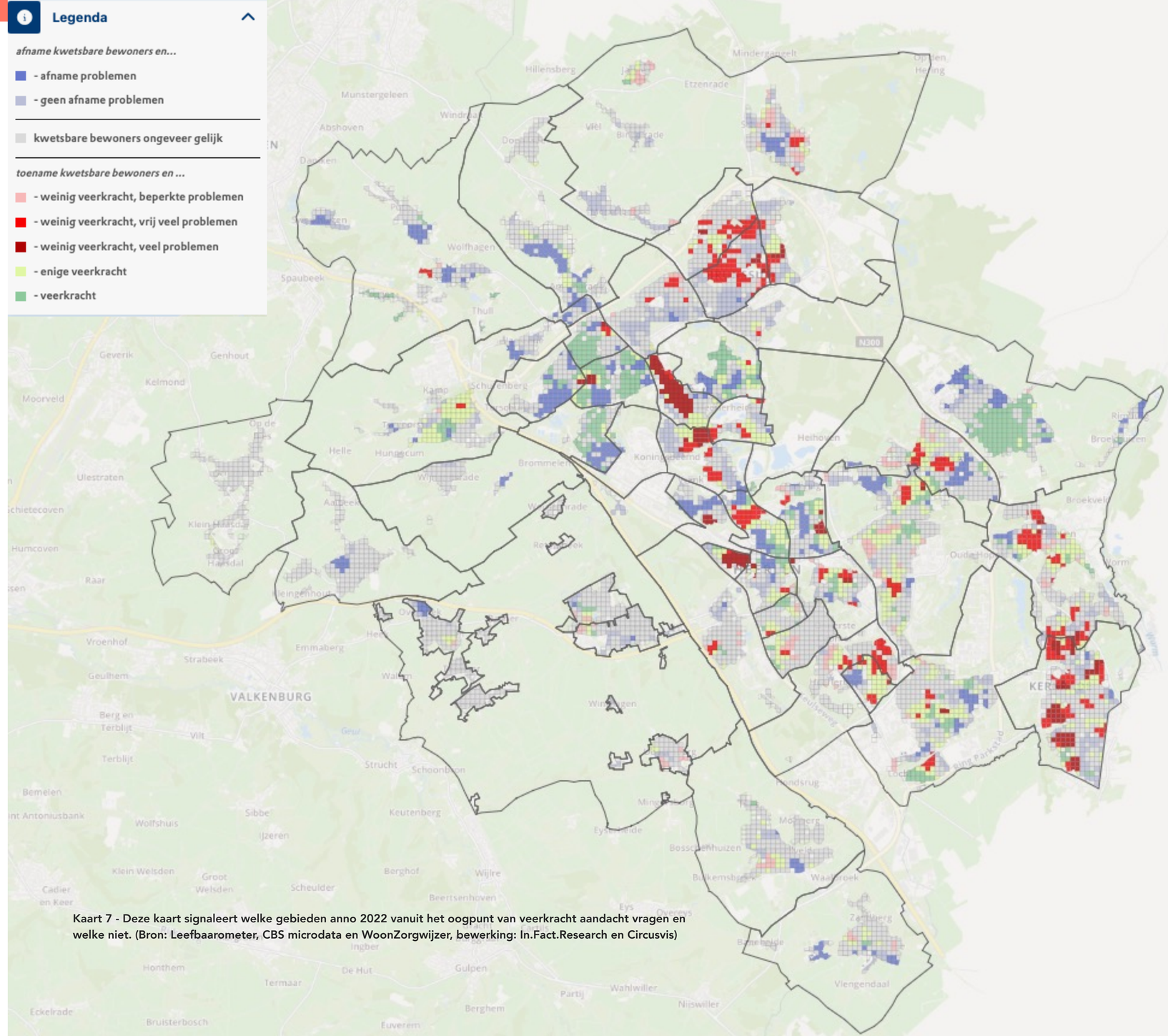

Kaart 7 - Deze kaart signaleert welke gebieden anno 2022 vanuit het oogpunt van veerkracht aandacht vragen en welke niet. (Bron: Leefbaarometer, CBS microdata en WoonZorgwijzer, bewerking: In.Fact.Research en Circusvis)

III. WERKEN AAN VEERKRACHT

WERKEN AAN VEERKRACHT

MATRIX HANDELINGSPERSPECTIEVEN VEERKRACHT

Integrale en domeinoverstijgende samenwerking
Waar de veerkracht in het geding is, hebben bewoners hulp nodig van samenwerkende organisaties met de kennis en middelen die voor kwetsbare bewoners het verschil kunnen maken. Het functioneren van dat netwerk is de sleutel van succes.

Werken aan zelfredzaamheid én samenredzaamheid
Een goed functionerend netwerk heeft oog voor zowel de zelfredzaamheid van individuele bewoners in de buurt als de samenredzaamheid van de buurt. Met een juiste mix van op elkaar afgestemde initiatieven kan het netwerk er voor zorgen dat de buurt(gemeenschap) een steun in de rug is en geen barrière vormt voor het leven dat je als bewoner wilt leiden.

Als eigenaar, verhuurder en beheerder van woningen in een wijk, vervullen woningcorporaties een belangrijke plaats binnen dat netwerk.

Matrix Handelingsperspectieven Veerkracht
Verbetering van de Veerkracht vraagt altijd om inzet op verschillende fronten. Circusvis gebruikt hierbij de Matrix Handelingsperspectieven Veerkracht. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen inzet op het verbeteren van de bestaande dynamiek in een buurt (omgaan met concentratie kwetsbare bewoners) én inzet op het creëren van nieuwe dynamiek (tegengaan van concentratie kwetsbare bewoners). Voor beide geldt dat benodigde maatregelen zich zowel op de bewoners als de fysieke structuur kunnen richten.

In welke verhouding de inzet op de verschillende fronten nodig is hangt af van de situatie in een gebied. De oplossing komt nooit uit een richting. Het is altijd een combinatie van de vier handelingsperspectieven. Een effectieve aanpak berust altijd op een breed gedragen, domeinoverstijgende probleemanalyse.

Lessen uit de praktijk
Circusvis heeft de laatste 5 jaar op veel plekken ervaring opgedaan met het werken aan veerkrachtige wijken. Het belangrijkste inzicht is dat er geen algemeen recept is, maar dat de aanpak moet aansluiten op zowel de specifieke kenmerken van de wijk (wat heeft de wijk nodig) als de specifieke kenmerken van de samenwerkende partners en bewoners (wat biedt vertrouwen).

- De oplossing komt nooit uit een richting. Het is altijd een combinatie van de vier handelingsperspectieven.
- Een effectieve aanpak berust altijd op een breed gedragen, domeinoverstijgende probleemanalyse op buurtniveau
- Problemen manifesteren zich vaak op het niveau van de wijk, maar de oplossingen liggen vaak op het niveau van de stad of de regio.

Balans verbeteren

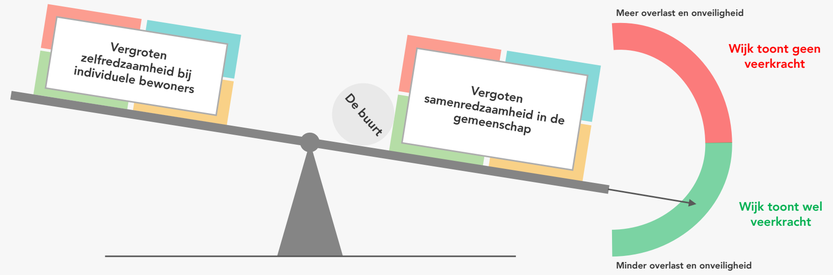

Matrix Handelingsperspectieven Veerkracht (Circusvis)

WERKEN AAN VEERKRACHT

IN BREDER PERSPECTIEF

Verschillende schaalniveaus
De 4 handelingsperspectieven uit de Matrix Handelingsperspectieven Veerkracht zijn gericht op het creëren en functioneren van buurten en wijken met voldoende samenredzaamheid, zodat ze tegen een stootje kunnen.

Ook op andere schaalniveaus dan het buurt- of wijkniveau is veerkracht belangrijk. Gemeentebesturen hebben zorg voor de veerkracht van de stad als geheel en leggen hierbij de koppeling tussen de economische, culturele en ruimtelijke kwaliteiten van de stad.

De wijk als verbindende schakel
In het sociale domein gaat veel aandacht naar de sociale veerkracht van het individu. Hierbij gaat het vooral om wat een individu nodig heeft om overeind te blijven en verder te komen. Met gezondheid, inkomen, talentontwikkeling (opleiding en werk) en participatie als sleutelbegrippen.

De figuur hiernaast laat zien dat het schaalniveau van de wijk niet alleen het verbindende middenniveau is, maar ook deel uitmaakt van beide andere niveaus. Voor het individu is een prettige woning in een veerkrachtige wijk belangrijk voor de sociale participatie, voor de stad is het woningbestand in de wijken een belangrijke uiting van zowel de economische, culturele als ruimtelijke kwaliteit van de stad.

Werken aan veerkrachtige wijken reikt daarmee veel verder dan de wijk zelf.

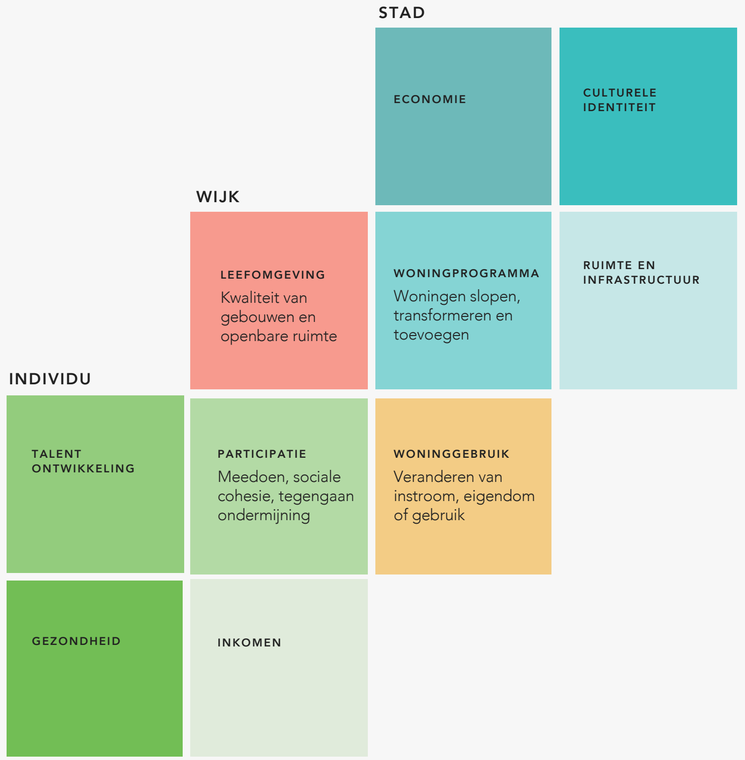

Werken aan Veerkracht in een breder perspectief (Circusvis)

DE VOLGENDE STAP

VERDIEPEN DOOR IN TE ZOOMEN OP SPECIFIEKE BUURTEN ÉN HET BESTAANDE BELEID

De inzichten uit de veerkrachtkaarten zijn gebaseerd op data. Om de impact van deze inzichten te kunnen bepalen en te vertalen naar gewenst nieuw beleid, is een verdieping wenselijk.

In gebiedsateliers vanuit de praktijk nader inzoomen op buurten die het nu nodig hebben.

Circusvis vindt het verstandig om samen met bewoners en professionals in de buurt nader in te zoomen op de buurten die vanuit het oogpunt van veerkracht het meeste aandacht vragen. Omdat de problematiek rond overlast en onveiligheid daar groot is of zorgwekkend toeneemt.

Een gebiedsatelier is een door Circusvis ontwikkelde werkvorm om op buurtniveau het gesprek te organiseren tussen 10-15 mensen die vanuit verschillende invalshoeken zicht hebben op de praktijk van de wijk. Dit zijn naast medewerkers van de gemeente (uit het sociale, fysieke én veiligheidsdomein), corporatie en welzijn ook andere professionals in de wijk zoals de wijkagent, de schoolleider en huisarts die vanuit hun functie weten wat er echt speelt in de wijk. Bij voorkeur nemen ook enkele bewoners uit de betreffende wijk deel aan de ateliers. .

Beoogde opbrengst is een bondige beschrijving vanuit de praktijk van de aspecten die bepalend zijn voor de veerkracht van de buurt (wat zien we?), samengebracht in een beknopte integrale probleemanalyse (hoe komt dat?), en een ontwikkelperspectief (wat willen we bereiken?) inclusief een doorkijk naar de hoofdopbouw van de in de buurt te volgen strategie (hoe kunnen we dat bereiken?) en in hoe sluit dat aan op de bestaande aanpak (wat moet anders?). Behalve dat hiermee veel informatie wordt opgehaald, draagt de uitwisseling van ervaringen en inzichten ook positief bij aan de verbinding tussen de vanuit verschillende organisaties deelnemende professionals.

In samenhang inzichtelijk maken van bestaand beleid dat van invloed is op de veerkracht in de regio Parkstad Limburg.

De gemeente, de corporaties, de politie, welzijnsorganisatie enzovoort maken allemaal beleidsmatige keuzes die de veerkracht van Leerdam raken. Het is moeilijk om na te denken over nieuw beleid als niet duidelijk is wat het bestaande beleid is. Wij adviseren om samen met maatschappelijke partners de huidige beleidspraktijk in beeld te brengen. De matrix handelingsperspectieven Veerkracht kan hierbij als ordening gebruikt worden.

SAMENWERKEN AAN VEERKRACHT

LESSEN DIE CIRCUSVIS HEEFT GELEERD

Over bewonersbetrokkenheid

Ontmoet in de leefwereld.

In de eerste plaats is een goede betrokkenheid van bewoners noodzakelijk. Want zoals Ghandi zei: 'Alles wat je doet voor mij maar niet met mij, doe je tegen mij'. Door de jaren heen hebben we geleerd dat het echter niet eenvoudig is om bewoners echt te betrekken. Wij raken er steeds meer van overtuigd dat de sleutel ligt in het betrekken vanuit de leefwereld en niet in het organiseren van nog meer overlegmomenten vanuit de systeemwereld waar de meeste bewoners een grote afstand ervaren. Dat vraagt bestuurders en beleidmakers zich te verplaatsen in degene om wie het gaat. Dat ze zich in hun denken en doen niet alleen solidair tonen met ministers, wethouders en toezichthouders, maar bovenal met degene voor wie ze het doen: de bewoner.

Met betrekken vanuit de leefwereld gaat het om aan te sluiten bij contactmomenten die al onderdeel zijn van het leven van bewoners. Denk aan de school, de kringloopwinkel, samen eten in het buurthuis, de kerk/moskee, enzovoort. En ook het onderwerp van gesprek is bij voorkeur de leefwereld. Wat vind je belangrijk en hoe komt dat terug in het dagelijks leven in de wijk? En dus niet beginnen met: 'Wat moeten wij als professionals doen?' of met 'Wat vind je van onze voorgenomen aanpak?'

Over agendering

Houd de focus op de buurt en haar bewoners.

Veerkracht verbindt de situatie in wijken aan de mensen die er wonen. Hoewel we spreken van een samenhang en niet van een causaliteit, blijkt dat dit in de huidige maatschappelijke context toch gevoelig ligt. Het gevaar bestaat dat door zaken te benoemen ('In deze wijk en met deze mensen gaat het niet goed') er een stigmatiserende stempel wordt gedrukt op bepaalde wijken en de mensen die daar wonen en daarmee de problemen worden vergroot. Een veelgehoorde en op zich logische reactie hierop is dat de problemen niet in de wijk liggen, maar in de manier waarop we onze samenleving hebben ingericht. En dat je dus niet de wijken maar deze bovenliggende systemen (geen armoede meer) moet aanpakken. Maar biedt die oproep voor een eerlijkere samenleving voldoende vertrouwen en perspectief voor de huidige bewoners die nu aan het kortste eind trekken? Zijn ze ook niet gebaat bij concrete acties die het (samen)leven in hun eigen wijk ten goede komen? Wees daarom zorgvuldig in je analyses en communicatie, maar blijf de focus houden op wijken en buurten. In een tijd waarin ook veel andere opgaven aandacht vragen is dat cruciaal. Bouwen en verduurzamen bijvoorbeeld gaan over veel geld, raken iedereen, zijn tastbaarder en spreken mede daarom politiek en bestuurlijk vaak meer aan dan leefbaarheid in wijken met weinig veerkracht.

Over samenwerking

Redeneer vanuit de kracht van het hele netwerk.

Niemand kan het alleen. Om de veerkracht in wijken te vergroten zijn ondersteunende maatregelen nodig vanuit verschillende beleidsvelden. Gemeente, woningcorporaties, welzijnsorganisaties, politie, ondernemers, (jeugd)zorg, scholen, verenigingen, enzovoort. Ieder van deze organisaties beschikt over unieke kennis, vaardigheden, bevoegdheden en middelen die de buurt kunnen versterken. Misschien wel de grootste opgave is om die krachten samen te brengen.

Onze ervaring is dat alleen het verwoorden van een gezamenlijke ambitie niet voldoende is voor een effectieve aanpak. Vanwege de valkuil dat elke organisatie die ambitie vanuit zijn eigen logica interpreteert en onderbrengt in bestaande ambities en beleid op het eigen domein. In plaats daarvan is het belangrijk dat de samenwerkende partners (en afdelingen daarbinnen) investeren in het begrijpen van elkaars logica (taal, systemen, waarden, middelen, werkdruk) en vanuit dat begrip expliciet maken welke impact de samenwerking in de wijk heeft (mag hebben) op ieders handelen. Het antwoord op deze vraag vormt een goede basis voor de organisatorische inrichting van de samenwerking (governance).

Over leiderschap

Durf over het belang van de eigen organisatie en voorbij de schaduw van je eigen bestuursperiode te kijken.

Werken aan veerkrachtige wijken is niet een serie van goedbedoelde projecten die worden gefinancierd met kortdurende budgetten of subsidies. Werken aan veerkracht vergt de bereidheid om voor een lange periode keuzes te maken vanuit een brede visie op de wijk. Dat vereist de bestuurlijke moed om over het belang van de eigen organisatie te kijken en voorbij de schaduw van je eigen bestuursperiode te durven kijken omdat de effecten van de gemaakte keuzes pas vele jaren later zichtbaar zullen zijn.

OVER ONS

ADVIESBUREAU CIRCUSVIS

Circusvis is een adviesbureau van betrokken professionals in de wereld van het wonen. We helpen huurders, woningcorporaties en gemeenten om effectief te werken in deze complexe omgeving. Circusvis redeneert vanuit een eerlijke stad of regio. Door thema's te verbinden ontstaan kansen om te verbeteren, versnellen en vernieuwen.

www.circusvis.nl
www.veerkrachtigewijken.nl

CIRCUSVIS

Iédereen een thuis

Regionale
Toekomstvisie
Wonen,Welzijn
en Zorg

Toekomstvisie wonen, welzijn en zorg Parkstad Limburg

1 Inleiding
pagina 3

2 Aanleiding en afbakening
pagina 6

3 Aandachtsgroepen en huisvestingsbehoefte
pagina 10

4 Opgave, woningvoorraad en doelstelling
pagina 15

5 Principes
pagina 20

6 Beleidskeuzes
pagina 32

7 Rolverdeling en stappenplan
pagina 44

Bijlages
Woonzorganalyse Companen en Veerkrachtkaarten

1

Inleiding

Voor u ligt onze regionale Toekomstvisie Wonen, Welzijn en Zorg, waarmee we als één van de zes nationale koplopersregio's invulling geven aan de landelijke doelstelling om echt iédereen in onze samenleving een (t)huis te bieden.

Die positie van koplopersregio past ons.
Parkstad is een unieke regio, met een inspirerend verleden en een veelbelovende toekomst. Voor die toekomst spannen onze inwoners zich gezamenlijk iedere dag in, dwars tegen tegenslagen in. Als Parkstedelingen ervaren wij dagelijks dat onze inspanningen hard nodig zijn. Zowel in de kernen van het platteland als in de buurten van het stedelijk gebied staan voorzieningen en leefbaarheid namelijk onder druk. Deze druk houdt nauw verband met grote uitdagingen op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Door onze demografische transitie hebben we de komende jaren een sterk groeiende, verstrengelde woon- en zorgbehoefte, terwijl ook de vraag naar arbeidskracht in welzijnswerk en de zorg naar verwachting stijgt. Om deze trends het hoofd te kunnen bieden, zullen we hoe dan ook meer passende woningen en meer creatieve antwoorden op personeelstekorten nodig hebben.

Maar het sneller stapelen van stenen en het slimmer opstellen van roosters in de zorg zal niet volstaan. Het is even urgent om onze gemeenschappen zó te versterken, dat we in heel Parkstad de inclusiviteit en vitaliteit aan de dag kunnen leggen om uitdagingen op het snijvlak van wonen en zorg op te vangen. Door kwetsbare instroom naar onze regio en de onevenwichtige opbouw van onze woningvoorraad kennen te veel delen van Parkstad echter hyperconcentraties van kwetsbare inwoners.

De complexen, kernen, buurten en wijken waar dit speelt ontberen hierdoor op dit moment de veerkracht die nodig is om uitdagingen te dragen. Om dit tij te keren, moeten we kwetsbare overconcentraties ontmantelen zonder dat er elders opnieuw overconcentraties ontstaan.

Tot zover het moeilijke nieuws. Want er is ook goed nieuws. De inwoners van Parkstad beschikken namelijk ruimschoots over de vastberadenheid en onderlinge solidariteit die nodig zijn om bovenstaande uitdagingen op te vangen en zelfs om te buigen naar kansen. Daarbij staan ze zij aan zij met tal van toegewijde professionals, van zorginstellingen tot woningcorporaties, van welzijnsorganisaties tot gemeenten. Van onze gezamenlijke strijd voor behoud van een volwaardig ziekenhuis tot ons harde collectieve werk om de krimp te verslaan – onze regio laat zien dat we niet opgeven, maar altijd blijven knokken omdat onze regio namelijk echt telt.

Als brede woonzorgcoalitie leggen we met dit document een stevige basis om de komende jaren de uitdagingen van onze koplopersregio in gezamenlijkheid tegemoet te treden. Daarbij trekken we niet alleen binnen Parkstad, maar ook erbuiten gezamenlijk op. Om te slagen hebben we namelijk steun van provincie en Rijk nodig die de ingezette lijn dat Elke Regio én Elke Limburger Telt structureel voortzet.

Een andere noodzakelijke voorwaarde voor succes is solidariteit van andere regio's in ons land, die in de regel gezegend zijn met minder gezondheidsachterstanden dan wij, maar kwetsbare aandachtsgroepen in de regel juist minder vaak een thuis bieden. Onze hoop is dat de onderlinge solidariteit die ten grondslag ligt aan dit stuk niet alleen onszelf, maar ook hen tot inspiratie mag dienen.

Casper Gelderblom
Wethouder Gemeente Heerlen
(Wonen, Milieu en Circulariteit, Dienstverlening en Vastgoed)

De inwoner van Parkstad beschikt ruimschoots over de vastberadenheid en onderlinge solidariteit die nodig zijn om uitdagingen om te buigen naar kansen.

2 Aanleiding en afbakening

De aanleiding voor deze visie is tweeledig. Ten eerste heeft Parkstad zich opgeworpen als één van de landelijke koploperregio's in het kader van het programma "Een Thuis voor Iedereen". Dit programma werd in 2022 door het kabinet gelanceerd als onderdeel van de Nationale Woon- en Bouwagenda. Het doel van het programma is om te zorgen voor "voldoende betaalbare woningen voor alle aandachtsgroepen (zie volgend hoofdstuk voor overzicht en uitleg), met een evenwichtige verdeling over gemeenten en met de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding." Als onderdeel van dit programma werd overeengekomen dat zes koploperregio's aan de slag zouden gaan met woonzorgvisies om op visie-niveau een collectieve route richting dit doel uit te zetten. De Parkstedelijke wens om één van deze koploperposities te vervullen reflecteert de tweede aanleiding van deze visie. In onze regio leeft namelijk een diep en breed gevoelde wens en drive om in gezamenlijkheid en integraliteit werk te maken van een Parkstedelijk thuis voor iedere Parkstedeling. Van gemeenten tot woning-corporaties, en van zorg- en welzijnspartijen tot huurdersorganisaties delen wij het besef en de overtuiging dat we alleen samen succesvol invulling kunnen geven aan deze gedeelde missie.

Om tot een gedragen Parkstedelijke woonzorg-visie te komen, is een breed bestuurlijk gremium ingericht bestaande uit verantwoordelijk portefeuillehouders uit alle 7 gemeenten en bestuurlijke vertegenwoordigingen van de in de regio actieve woningcorporaties, zorgpartijen, welzijnsorganisaties, en huurdersverenigingen. Dit gremium heeft in gezamenlijkheid de voorliggende visie tot stand gebracht.

Zoals uiteengezet in het programma "Een Thuis voor Iedereen" vraagt het Rijk de koploperregio's concreet om in hun woonzorgvisie werk te maken van de volgende zaken:

1) Overzicht van de te huisvesten aandachts-groepen en hun omvang;
2) Overzicht van de beschikbare woningvoorraad;
3) Inzicht in de benodigde middelen om aandachtsgroepen richting passende huisvesting te begeleiden;
4) Een regionale verdelingssystematiek van aandachtsgroepen, met een focus op de verdeling van sociale huurwoningen en aandachtsgroepen;
5) Een doelstelling op het gebied van huisvesting voor aandachtsgroepen voor over 5 jaar;
6) Een stappenplan waarlangs de regio de komende jaren in gezamenlijkheid richting dit doel gaat werken middels afgestemde lokale plannen.

De voorliggende regionale Woonzorgvisie bevat al deze ingrediënten en legt als zodanig de basis voor een regionale uitvoeringsagenda met concrete afspraken. De wijze waarop deze visie aan genoemde criteria voldoet wordt bepaald door onze regionale context. Die Parkstedelijke context is er één van grote veerkracht en onder-linge solidariteit, maar ook van grote uitdagingen en een scherp zelfbewustzijn. Zoals in de inleiding benoemd, kent Parkstad nu al grote gezondheids-achterstanden die, van levensverwachting tot zorgkosten, nauw verband houden met buiten-gewone concentraties van sociaal-economische kwetsbaarheid. Elke Parkstedeling telt voor de Parkstadgemeenten, die graag in gezamenlijkheid de uitdagingen op het snijvlak tussen wonen en zorg voor aandachtsgroepen het hoofd bieden.

Het is voor ons volstrekt helder dat die uitdagingen niet beheersbaar zijn als er geen halt wordt toegeroepen aan het verdwijnen van voorzieningen in met name ons landelijk gebied enerzijds, en de hyperconcentratie van kwetsbaarheid in met name ons stedelijk gebied anderzijds. Wij zien structurele investeringen in onze regio, in lijn met de succesvolle Regio Deals, én het sterk beperken van verdere kwetsbare instroom in onze regio als geheel als noodzakelijke voorwaarden voor een succesvolle benadering van onze uitdagingen op het gebied van wonen en zorg. Zonder deze voorwaarden is iedere aanpak op dit gebied, populair uitgedrukt, dweilen met de kraan open.

Tegen deze zelfbewuste achtergrond bakenen wij onze regionale Woonzorgvisie af in zaken die de visie wél, en vooral ook niét behelst.

Wat de visie wél behelst:

- het gevraagde overzicht van de verschillende aandachtsgroepen in de regio en hun huisvestingsbehoefte (hoofdstuk 3), de match met de woningvoorraad en een daaruit voortvloeiende opgave als doelstelling voor over 5 jaar (hoofdstuk 4);
- Een holistische aanpak om de toenemende zorg- en ondersteuningsvraag in relatie tot wonen, samen met maatschappelijke partners en inwoners vorm te geven (hoofdstuk 5);
- de principes en beleidskeuzes inclusief spreidingslogica (in navolging van zowel de door het Rijk beoogde “evenwichtige verdeling” als onze regionale “fair share”-gedachte) op basis waarvan de regio aandachtsgroepen wil huisvesten in zowel woning als wijk, en de partijen die aan de hand van deze principes werk zullen maken van de huisvesting van aandachtsgroepen (hoofdstuk 5);
- een stappenplan dat het vervolg van deze visie uiteenzet, en wel van visie via een uitvoeringsagenda richting het behalen van de doelstelling (hoofdstuk 6). Hiertoe behoort ook de gezamenlijke lobby-inzet van de regio op dit domein.

Wat de visie níet behelst:

- een tot achter de komma uitgewerkte verdeling van doelgroepen over de regio. De vast te stellen principes en spreidingslogica wijzen de weg richting uitvoeringsagenda, waarin aantallen opgenomen zullen worden die er cumulatief voor zorgen dat onze regionale opgave met succes ingevuld wordt;
- een totaal overzicht van kosten die gemoeid gaan met de begeleiding van aandachtsgroepen richting huisvesting. In dit stadium zou een dergelijk overzicht naar ons oordeel dermate speculatief zijn, dat het zou afleiden in plaats van ondersteunen.

Ook voor dit aspect geldt derhalve dat het terug zal keren in de concreetheid van de uitvoeringsagenda;

- een integrale visie op het dreigende personeelstekort in de zorg. Hoewel relevant voor het onderhevige vraagstuk, en hoewel zeker secundair in ogenschouw genomen, richt deze visie zich niet primair op personeelsvraagstukken, maar op huisvestingsvraagstukken. Dit betekent evenwel niet dat wij onze ogen sluiten voor deze problematiek. In de op te stellen uitvoeringsagenda zullen wij uitwerken op welke wijze wij denken het tekort aan personeel te dekken middels andere maatregelen;
- een aparte woningbouwprogrammering op het gebied van wonen met zorg. De plannen die een dergelijke programmering zouden vullen, zullen immers goeddeels in/op basis van uitvoeringsagenda tot stand komen. Bovendien is de Regionale Woningbouwprogrammering reeds belegd bij de Bestuurscommissie Wonen & Herstructurering van Stadsregio Parkstad Limburg. De opgave en principes die deze visie presenteert vormen echter wel een cruciaal bestanddeel voor de Regionale Woningbouwprogrammering, die niet alleen in de “reguliere” woonbehoefte, maar ook in de regionale woonzorgbehoefte moet voorzien.

Wij delen het besef en de overtuiging dat we alleen samen succesvol invulling kunnen geven aan onze gedeelde missie.

3

Aandachtsgroepen en huisvestings-behoefte

3.1 Aandachtsgroepen

In het programma “Een thuis voor Iedereen” worden aandachtsgroepen opgesomd en onderverdeeld in drie categorieën groepen die met elkaar gemeen hebben dat ze vaak behoefte hebben aan een betaalbare sociale huurwoning met daarnaast ondersteuning en zorg.

Categorie I: Huisvesting, zorg en ondersteuning

I.i Mensen met sociale en/of medische urgentie[1], onder wie:

- I.i.i: Mensen die dak- en thuisloos dreigen te worden;
- I.i.ii: Mensen die rolstoelafhankelijk zijn of een lichamelijke, verstandelijke, zintuigelijke beperking hebben
- I.i.iii: Mensen die een psychische kwetsbaarheid hebben;
- I.i.iv: Sekswerkers die willen stoppen en in een andere omgeving willen wonen;
- I.i.v: Remigranten-gezinnen met de Nederlandse nationaliteit die na terugkeer naar Nederland dakloos zijn;
- *I.ii Statushouders*

I.iii Uitstroom van mensen uit een intramurale instelling

- I.iii.i: Dak- en thuisloze volwassenen en jongeren die na verblijf in respectievelijk
- maatschappelijk opvang en jeugdzorg uitstromen naar huisvesting.
- I.iii.ii: Vrouwen en kinderen die uitstromen na opvang in de vrouwenopvang;
- I.iii.iii: Mensen met een indicatie beschermd wonen die uitstromen uit een instelling;
- I.iii.iv: Ex-gedetineerden en mensen uit tbs-instellingen of uit overige klinische forensische zorg die geen woonruimte hebben om naar terug te keren.

Categorie II: Ouderen

Dit betreft een zeer grote groep mensen die bovendien door vergrijzing snel toeneemt. Gegeven deze grote opgave is behalve het programma ‘Een thuis voor iedereen’ door het Rijk ook een apart programma ‘Wonen en zorg voor ouderen’ ingericht.

Categorie III: Accent op woonruimte

- III.i Arbeidsmigranten;
- III.ii Studenten;
- III.iii Woonwagenbewoners

In navolging van het Rijk richt deze visie zich slechts in zeer beperkte mate op categorie III. De prioriteit gaat uit naar de groepen in categorie I en vervolgens, met het oog op de bijzondere urgentie van vergrijzing in onze regio, categorie II. Ook met deze focus omvat het begrip “aandachtsgroepen” een grote diversiteit aan groepen. Ten aanzien van de gedeelde landelijke en regionale doelstelling van “fair share” (uitgewerkt in hoofdstuk 5) is het goed om te verduidelijken dat het hierbij primair om de spreiding van aandachtsgroepen gaat die, wanneer gehuisvest in reeds kwetsbare buurten en wijken, redelijkerwijs met druk op de leefbaarheid geassocieerd kunnen worden.

[1] Gemeenten bepalen op dit moment wie er urgentie krijgt en dat kan per gemeente verschillen. Wel zijn gemeenten verplicht om – indien zij een urgentieregeling opstellen – mensen uit de vrouwenopvang en mantelzorgers of -ontvangers op te nemen in een dergelijke urgentieregeling.

Nota bene: deze verduidelijking stoelt niet op een negatief normatief oordeel ten aanzien van bepaalde groepen of leden van die groepen, maar wel op de proefondervindelijke constatering dat hoge concentraties ("stapeling") van kwetsbare huishoudens negatieve gevolgen heeft voor zowel individuele huishoudens als voor de omgeving. Gedifferentieerde spreiding en "afstapeling" van deze kwetsbaarheidsconcentraties is dan ook wenselijk. In dit licht onderscheiden we als kwetsbaar alle opgesomde subgroepen onder categorie I minus I.i.ii.

3.2 Huisvestingsbehoefte

Ter ondersteuning van deze visie heeft adviesbureau Companen in nauwe samenspraak met de leden van het bestuurlijk gremium de vraag, het aanbod, en de residuele behoefte aan aandachtsgroephuisvesting in de jaartallen 2023, 2030 en 2040 in kaart gebracht. Hierbij is rekening gehouden met verschillende scenario's. Voor de groep senioren heeft Companen 2 prognoses gemaakt: de eerste gebaseerd op demografische ontwikkelingen ("basis"), de tweede op basis van de huidige trend, waarbij rekening gehouden wordt met de trend dat ouderen naar de toekomst toe steeds vaker in geclusterde woonvormen gaan wonen door onder andere beleid van zorginstellingen, wet- en regelgeving en vanuit woonwensen van ouderen zelf ("trend"). Voor de overige groepen is onder de noemers "onderkant" en "bovenkant" een bandbreedteprognose gemaakt. Het resulterende kwantitatieve plaatje is in de volgende 3 tabellen (respectievelijk vraag, aanbod, en tekort) inzichtelijk gemaakt. De tabellen spreken grotendeels voor zich; in bijlage 1 is de achtergrond van de cijfers gedetailleerd uit gewerkt. Tabel 3 biedt in één oogopslag zicht op de tekort- en in 2030 en 2040 volgens de verschillende gehanteerde scenario's per aandachtsgroep. Het is belangrijk om op te merken dat dit beeld een stevig onderbouwde benadering is, en geen volmaakte weergave van vraag en aanbod pretendeert te zijn. Wel geeft dit kwantitatieve beeld degelijke houvast en richting.

Tabel 1: prognose vraag, bron: Woonzorganalyse Companen

Vraag	2023	2030	2040
Ouderen (basisscenario)			
regulier wonen	23.050	25.650	24.780
nultreden in regulier wonen	9.520	10.690	11.880
geclusterd wonen	9.810	11.020	11.350
zorggeschikt/woonzorgcentrum (SOM)	740	840	1.030
zorggeschikt/woonzorgcentrum (PG)	1.940	2.200	2.660
Ouderen totaal	**45.060**	**50.400**	**51.700**
Ouderen (trendscenario)			
regulier wonen	23.050	24.140	20.980
nultreden in regulier wonen	9.520	10.690	11.880
geclusterd wonen	9.810	12.600	15.380
zorggeschikt/woonzorgcentrum (SOM)	740	830	950
zorggeschikt/woonzorgcentrum (PG)	1.940	2.140	2.510
Ouderen totaal	**45.060**	**50.400**	**51.700**
Mensen met een lichamelijke beperking	**315**	**290**	**265**
Mensen met een verstandelijke beperking (onderkant)	**1.940**	**1.850**	**1.650**
geclusterd wonen	1.320	1.130	840
gespikkeld wonen	620	720	810
mensen met een verstandelijke beperking (bovenkant)	**1.940**	**1.940**	**1.820**
geclusterd wonen	1.320	1.180	940
gespikkeld wonen	620	760	880
woningbehoefte uitstromers instellingen (onderkant)	**212**	**212**	**212**
woningbehoefte uitstromers instellingen (bovenkant)	**365**	**365**	**365**
woningbehoefte mantelzorgers/mantelzorgontvangers	**8**	**8**	**8**
woningbehoefte uitstappende sekswerkers	**?**	**?**	**?**
woningbehoefte statushouders (onderkant)	**240**	**240**	**240**
woningbehoefte statushouders (bovenkant)	**360**	**360**	**360**
woonwagenstandplaatsen (onderkant)	**79**	**79**	**79**
woonwagenstandplaatsen (bovenkant)	**91**	**91**	**91**

Tabel 2: geïnventariseerd aanbod, bron: Woonzorganalyse Companen

Aanbod	2023	2030	2040
Ouderen			
regulier wonen	117.250		
nultreden in regulier wonen	29.313		
geclusterd wonen	10.793		
zorggeschikt/woonzorgcentrum (SOM)	1.043		
zorggeschikt/woonzorgcentrum (PG)	2.207		
mensen met een verstandelijke beperking	887		
geclusterd wonen	861		
gespikkeld wonen	26		

Tabel 3: Tabel 3: Aanbod – vraag (- = tekort).

Tekort	2023	2030	2040
Ouderen (basisscenario)			
regulier wonen	94.200	93.110	96.270
nultreden in regulier wonen	19.793	18.623	17.433
geclusterd wonen	983	-1.807	-4.587
zorggeschikt/woonzorgcentrum (SOM)	303	213	93
zorggeschikt/woonzorgcentrum (PG)	267	67	-303
Ouderen (trendscenario)			
regulier wonen	0	-1.090	2.070
nultreden in regulier wonen	0	-1.170	-2.360
geclusterd wonen	0	-2.790	-5.570
zorggeschikt/woonzorgcentrum (SOM)	303	213	93
zorggeschikt/woonzorgcentrum (PG)	267	67	-303
Mensen met een lichamelijke beperking (onderkant)	**-1.053**	**-963**	**-763**
geclusterd wonen	-459	-269	21
gespikkeld wonen	-594	-694	-784
Mensen met een lichamelijke beperking (bovenkant)	-1.053	-1.053	-933
geclusterd wonen	-459	-319	-79
gespikkeld wonen	-594	-734	-854[2]

[2] *Dit tekort aan geschikte huisvesting voor VG wordt waarschijnlijk deels veroorzaakt doordat veel Wlz-indicaties voor VG thuis worden verzilverd door middel van een Persoonsgebonden Budget.*

4

Opgave, woningvoorraad en doelstelling

4.1 Opgave

De voornaamste opgave op het snijvlak van wonen en zorg binnen het programma ‘Een thuis voor iedereen’ betreft het voorzien in passende huisvesting van aandachtsgroepen. De tabellen uit sectie 3.2 laten zien dat het tekort met afstand het grootst is voor de doelgroep ouderen met een vraag naar geclusterd wonen alsmede zorggeschikte woningen PG. Een tekort dat bovendien niet alleen richting 2030, maar ook richting 2040 stevig oploopt. In sommige andere categorieën zien we richting 2040 (licht) aflopende tekorten (bijvoorbeeld mensen met een verstandelijke beperking). Dit geldt ook voor bijvoorbeeld de huisvestingsopgave voor Beschermd Wonen en Beschermd Wonen Wlz. Dit betekent overigens niet dat de totale huisvestingsopgave voor deze groep afneemt. Zorg en ondersteuning vindt dan vooral in de thuissituatie plaats.

Simpel gesteld bestaat onze opgave voor respectievelijk de komende 5 en 15 jaar minimaal uit het in gezamenlijkheid oplossen van de tekorten die in tabel 3 in kaart zijn gebracht. Waar het huidige aanbod voor kwetsbare aandachtsgroepen op dit moment in overconcentratie georganiseerd is, kan “afstapeling” op korte termijn leiden tot enige aanvullende tekorten. Andersom kan toevoeging om tekorten in te lopen, wanneer voorzien van een kleine plus, afstapeling juist faciliteren dan wel opvangen.

Het bepalen van de manier waarop we de tekorten als regio gaan inlopen, is precies waar deze visie hoofdzakelijk toe dient. De volgende hoofdstukken zullen de principes en beleidskeuzes formuleren op basis waarvan we onze opgave willen oppakken.

4.2 Woningvoorraad

Om daartoe over te gaan is het belangrijk om de tekorten te wegen in het licht van de bestaande voorraad. Tabellen 4 tot 6 bieden op hoofdlijnen inzicht in de bestaande voorraad in het licht van verreweg de grootste aandachtsgroep-woonbehoefte in onze regio: ouderen. Tabellen 5 en 6 brengen in beeld welk percentage (huur)-woningen (on)geschikt is of met een lichte aanpassing geschikt te maken is voor bewoning door ouderen. De cijfers in de tabellen in het vorige hoofdstukken stoelen op de aanname van een in essentie onveranderde voorraad en derhalve op een hoog aantal extra benodigde geclusterde woningen. De geprognosticeerde bandbreedte is zeer groot. Het is echter geenszins een gegeven dat deze tekorten in de volle breedte dienen te drukken op de nieuwbouwopgave.
Als de bestaande voorraad namelijk in stevige mate passend wordt gemaakt, in combinatie met het voorzien in een ontmoetingsruimte, is toevoeging van bijvoorbeeld geclusterde woningen in de geschetste hoeveelheden mogelijk niet nodig – en kan veel nieuwbouw-energie eveneens behouden blijven voor andere categorieën woningzoekenden.

Tabellen 5 en 6 sterken deze denkrichting en onderstrepen de mogelijkheden in dit kader. Liefst 28% van de woningen in Parkstad is nog niet passend voor de doelgroep ouderen, maar kan dat wél worden gemaakt.
In absolute aantallen komt dit neer op maar liefst 36.713 woningen in de regio. Zelfs als dus maar 10% van deze in potentie geschikte woningen aangepast zou worden de komende jaren, neemt het voorziene tekort aan nieuw te bouwen geclusterde woningen met ruim 2/3e af.

Enige nuances zijn hier wel op zijn plek. Zo moet opgemerkt worden dat de omvang van de potentieel geschikte voorraad sterk wisselt per gemeente, variërend van 18% in Heerlen tot 42% in Beekdaelen. Ook verschilt de potentie, zoals tabellen 5 en 6 laten zien, sterk tussen segmenten koop en huur. Daarnaast is de vraag of niet alleen het interieur, maar ook de ligging van woningen (bijvoorbeeld qua hoogte/helling) passend is voor de doelgroep. Ook is thans nog niet duidelijk in hoeverre voor ouderen geschikte woningen ook daadwerkelijk door ouderen worden bewoond. Ondanks deze nuances laat het grote aantal in potentie geschikte woningen in onze regio zien dat er veel bewegingsruimte is om via de bestaande voorraad, in plaats van enkel via nieuwbouw, een substantieel deel van het in kaart gebrachte tekort aan geclusterde woningen in te lopen.

Wanneer we nóg iets verder inzoomen op geschiktheid per segment, dan kunnen we concluderen dat de huidige voorraad aan nultredenwoningen en geclusterde woningen in de sociale huursector, alsmede het aantal zorg-geschikte woningen voor mensen met een somatische aandoening voor nu én t/m 2040 sowieso voldoende lijkt.

Het huidige aanbod van geclusterde woningen in de vrije sector en met name de koopsector, echter, is nu al onvoldoende en dit tekort loopt met name ten aanzien van koopwoningen richting 2040 flink op. Voor ouderen met dementie treedt er pas een woningtekort op ná 2030. Na 2030 is er behoefte aan een uitbreiding van 300 - 500 woningen voor deze groep. Aanpassing woningen in de bestaande voorraad óf toevoeging van nieuwe woningen voor deze specifieke groepen verdient dus prioriteit.

Kijkend naar de huisvestingsopgave voor de aandachtsgroepen (jaarlijkse toewijzing o.b.v. urgentie) kan het volgende worden geconcludeerd. In 2022 kwamen er in de regio 1.213 woningen met een huurprijs onder de kwaliteitskortingsgrens vrij en 5.048 woningen met een huurprijs onder de eerste aftoppings-grens. In totaal zijn dit 6.261 woningen.
Bij gelijkblijvende aantallen vrijkomende corporatiewoningen is er 7% - 12% nodig om de (urgente) aandachtsgroepen te huisvesten (incl. statushouders). Zonder statushouders ligt dit percentage tussen de 3% - 6%.

Meander levert VPT in de thuissituatie aan 625 ouderen met merendeels een PG-achtergrond. Meander verwacht een groei in de VPT, mensen blijven graag zo lang als mogelijk thuis wonen. Dat gebeurt merendeels in de woning waar ze woonden voordat het ziektebeeld is ontstaan. Het is immers niet wenselijk en verstandig om mensen bij aanvang en doorontwikkeling van het ziektebeeld uit de oude en vertrouwde omgeving te halen. Met de groei in de VPT zal ook de vraag naar aanpassingen in deze woningen toenemen om ze meer geschikt te maken voor het langer thuis kunnen blijven wonen. Woningaanpassingen is een taak vanuit de Wmo. Echter de Wlz is voorliggend op de Wmo.

Hoe kunnen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid in de regio creëren ten aanzien de VPT-groei in relatie tot het aanpassen van reguliere woningen waardoor ook de druk op de groei van intramurale complexen en geclusterd wonen afneemt?

Tabel 4: Woningvoorraad Parkstadgemeenten 2023 (bron: CBS zonder kolom 'eigenaar onbekend)

		Totale woning-voorraad	Koopwoningen	Huurwoningen
Gemeente	**Jaar**	**Totaal**	**Totaal**	**Totaal**
Beekdaelen	2023	16765	12268	4479
Brunssum	2023	14512	8860	5628
Heerlen	2023	46474	21627	24755
Kerkrade	2023	24167	12653	11360
Landgraaf	2023	18139	11468	6613
Simpelveld	2023	5215	3291	1908
Voerendaal	2023	5846	4117	1722
Parkstad	2023	131118	74284	56465

Tabel 5: Percentage woningvoorraad geschikt voor aanpassing voor ouderen (Bron: Woonzorganalyse Companen)

Gemeente	Geschikt	Potentieel	Ongeschikt
Beekdaelen	14%	42%	44%
Brunssum	25%	29%	46%
Heerlen	26%	18%	56%
Kerkrade	35%	25%	40%
Landgraaf	23%	41%	36%
Simpelveld	17%	37%	46%
Voerendaal	12%	40%	48%
Parkstad	25%	28%	47%

Tabel 6: Percentage woningvoorraad geschikt voor aanpassing voor ouderen, uitgesplitst in huur/koop (Bron: Woonzorganalyse Companen. Cijfers Kerkrade onbekend bij opstellen rapport)

Gemeente		Geschikt	Potentieel	Ongeschikt
Beekdaelen	huur	32%	20%	48%
	koop	6%	51%	43%
Brunssum	huur	41%	15%	44%
	koop	13%	39%	48%
Heerlen	huur	24%	16%	60%
	koop	28%	20%	52%
Landgraaf	huur	46%	12%	42%
	koop	9%	59%	32%
Simpelveld	huur	32%	14%	54%
	koop	7%	52%	41%
Voerendaal	huur	24%	16%	60%
	koop	7%	51%	42%
Totaal	**huur**	**31%**	**16%**	**53%**
	koop	**15%**	**41%**	**44%**

4.3 Doelstelling

Onze regionale doelstelling op het gebied van wonen en zorg in het kader van het landelijk programma ‘Een thuis voor iedereen’ laat zich op basis van bovenstaande eenvoudig samenvatten: het in gezamenlijkheid inlopen van onze in kaart gebrachte tekorten (zowel de geprognosticeerd als, in specifieke gevallen, aanvullend ontstaan door afstapeling), slim gebruik makend van de mogelijkheden die de bestaande voorraad biedt.

Principes

Nu de aanleiding, context, en opgave in kaart is gebracht, verleggen we de focus naar het daadwerkelijke visie-aspect van dit document. Die visie begint met een aantal leidende principes die we met elkaar delen.

5.1 Principes

5.1: Bij wonen én zorg staat de menselijke maat in Parkstad altijd centraal, en plaatsen we samenwerking boven marktwerking;

5.2: Iedere Parkstedeling, van zorgontvanger tot zorgverlener en daar voorbij, verdient het kansrijk te wonen in inclusieve en vitale buurten;

5.3: Als regionale partners in Parkstad hanteren we een 'fair share' principe bij de verdeling van onze aandachtsgroepen. In de combinatie wonen en zorg koersen we in Parkstad op veerkrachtig mixen;

5.4: We treden de groeiende zorgvraag in Parkstad tegemoet door in te zetten op innovatie en positieve gezondheid;

5.5: De realisatie van onze Parkstedelijke woon-zorgdoelen drijft op hechte, integrale samenwerking tussen de woon- en zorg-partijen en overheden.

Voor een belangrijk deel spreken deze gedeelde principes voor zich, en zetten ze reeds ingezette beleidslijnen op de relevante terreinen voort. Speciale toelichting behoeven echter de begrippen "kansrijk wonen in zorgzame en vitale buurten" uit 5.2, "fair share" en "veerkrachtig mixen" uit 5.3, en de potentie van "innovatie en positieve gezondheid" uit 5.4. Op basis van deze principes wordt in hoofstuk 6 een aantal richtingbepalende beleidskeuzes gepresenteerd.

5.2 Kansrijk wonen in inclusieve en vitale buurten

Alle betrokkenen bij deze visie vinden het van groot belang dat er genoeg betaalbare en geschikte woningen zijn voor iedereen. Kansrijk wonen gaat echter niet alleen om stenen, maar ook om gemeenschap. Wij willen dat iedereen, ongeacht gezondheid, leeftijd, inkomen of (culturele) achtergrond, prettig deel uitmaakt van de buurt waarin zij wonen. Een inclusieve wijk of straat, dus, met een zodanige samenstelling dat de gemeenschap de vitaliteit heeft om naar elkaar om te zien en te ondersteunen. Iedereen helpt naar vermogen mee om buurtbewoners te stimuleren actief mee te doen in hun woonomgeving. Oftewel: van ieder naar zijn vermogen, aan ieder naar zijn behoefte. Gemeente en professionele partijen faciliteren bewoners die al actief zijn in hun wijk, dan wel willen worden. Daarbij rekening houdend met ieders rol en belang, maar vanuit oog te hebben voor elkaars behoeften. Een vitale en inclusieve wijk ontstaat door de mensen die er wonen en de mate en vorm waarin zij krachtig zijn en/of (waar nodig) in gesteund worden. Inwoners zijn hierdoor daadwerkelijk verbonden met hun omgeving en willen en kunnen binnen deze inclusieve gemeenschap invulling geven aan hun veranderende woonbehoefte.

Een inspiratieverhaal

Ontmoetingscentrum Sjevemet Hoes

In een voormalige protestantse kerk in Chevremont is een ontmoetingscentrum voor en door de buurt waar iedereen graag komt. “We hebben geen formeel bestuur, maar we werken met een klankbord-groep en we komen er eigenlijk altijd wel uit. Er is een beheerder, er zijn opleidingen voor cliënten van Philadelphia, waar mensen een diploma kunnen halen. En we hebben professionele schoonmaak op de toiletten. Daar moet je niet op beknibbelen.

Maar wat vooral bijzonder is? We hebben een bezetting van het gebouw van meer dan driekwart van de tijd. Je kunt het zo gek niet bedenken welke activiteiten hier worden gehouden. Denk maar aan Swingdance, handwerken, tabletgroep, samen eten, repaircafé, yoga, koersbal en ga zo maar door. Alles georganiseerd door buurtbewoners, waar nodig ondersteud door Impuls. Ook Mondriaan is nauw betrokken in dit ontmoetingscentrum. Iedereen is hier welkom, een ruimte huren kan altijd. Daarnaast hebben we ook flexwerkplekken, heuse kantoren met alle faciliteiten van dien. We zien heel veel verschillende mensen hier en voorzien in een duidelijke behoefte. We zouden wel graag een model willen vinden om aantoonbaar te maken hoeveel zorgkosten er worden bespaard door het erbij horen, hulp krijgen en er mogen zijn.”

We zien heel veel verschillende mensen hier en voorzien in een duidelijke behoefte.

Een vitale en inclusieve wijk voldoet wat ons betreft aan de volgende 7 criteria:

1. Garandeert dat alle mensen, met of zonder beperkingen, jong en oud kunnen meedoen, werken, wonen;
2. Creëert een omgeving waar iedereen zich welkom voelt, volop kan deelnemen aan het gemeenschapsleven en waar gelijke kansen en rechten worden gewaarborgd voor alle bewoners;
3. Steunt op een holistische aanpak die rekening houdt met verschillende aspecten van de gemeenschap;
4. Draagt bij aan brede welvaart: het welzijn, de economische groei en de sociale stabiliteit van de samenleving als geheel;
5. Draagt bij aan toekomstbestendige, toegankelijke en betaalbare zorg en ondersteuning;
6. Bevat een gezonde balans tussen draagkracht en kwetsbaarheid;
7. Speelt in op lokale, regionale, provinciale en landelijke initiatieven die van positieve invloed kunnen zijn.

Deze criteria hebben hun weerslag in 8 thema's, te weten Sociale samenhang, Welzijn en zorg; Voorzieningen; Wonen; Veiligheid; Economische Veerkracht; Duurzaamheid en Proces van Samenwerking. Aan de hand van deze thema's werken we onze visie op dit onderdeel hieronder uit.

5.2.1: Sociale samenhang

De sociale omgeving, bestaande uit inwoners, naasten, medewerkers, verenigingen, scholen en ondernemers, is de bouwsteen van een veerkrachtige en vitale wijk waarin de buurt centraal staat bij het vormgeven van initiatieven.

Een inclusieve gemeenschap is een diverse en toegankelijke gemeenschap waarin alle individuen, ongeacht hun achtergrond of kenmerken, gelijkwaardige kansen hebben om naar vermogen deel te nemen en bij te dragen. Waarin men omziet naar elkaar. Het is een plek waar respect, waardigheid, veiligheid en welzijn worden bevorderd, en waar de unieke bijdrage van elk mens wordt gewaardeerd en ondersteund. Waar nodig en mogelijk ook gefaciliteerd door bijvoorbeeld lokale evenementen te (helpen) organiseren, gezamenlijke activiteiten mogelijk te maken en ruimtes te delen.

Voor de buurt en door de buurt. De inwoner staat aan de lat van en voor deze ontwikkeling. In een stedelijke omgeving kan dit er anders uit zien, dan in een dorp of straat. Het streven is om in de Parkstadregio op elk niveau, buurt of straat, een inclusieve gemeenschap te vormen, die zich met elkaar verbonden voelt. En waar verder gebouwd kan worden op de schouders van de inwoners, die al aan de lat staan! Er gebeurt al heel veel. Het is zaak om dat te versterken en verder te faciliteren!

Ambities m.b.t. sociale samenhang:

- Inwoners staan aan het roer van activiteiten voor en door de buurt. Waar nodig en mogelijk worden zij gesteund en/of gefaciliteerd door gemeente en professionele organisaties. Dit vraagt om een buurtaanpak op maat en is de basis voor het creëren van inclusie, een sociaal krachtige buurt en hoewel divers, een levendige gemeenschap.
- Iedereen kan meedoen, waar nodig worden buurtbewoners ondersteund in het betrekken van ouderen en kwetsbare mensen, bijvoorbeeld met een psychische kwetsbaarheid. Omdat eenzaamheid onder deze groepen relatief veel speelt, is er extra aandacht nodig om hen te betrekken bij anderen of te ondersteunen in activiteiten. Vooral vanuit vertrouwde mensen uit de buurt (informeel), maar als het nodig is ook met zorg vanuit een organisatie.

5.2.2: Welzijn en zorg

In deze visie en de nog op te stellen bijbehorende uitvoeringsagenda gaan alle betrokkenen uit van voorkomen van zorg en ondersteuning waar mogelijk, waarbij ‘zorgen voor’ verschuift naar ‘zorgen dat’. Er is een duidelijke eigen verantwoordelijkheid voor inwoners waar het gaat om een gezonde leefstijl en het voorkomen van ziekte of uitval.

Niet alles is te voorkomen en soms zijn er maatregelen nodig vanuit de (gemeentelijke) overheid of initiatieven van (zorg en welzijn)partners. Een aantal gemeenten in de regio omarmen de aanpak ‘positieve gezondheid’, die inwoners ondersteunt in gezond te leven, welbevinden en meedoen in de samenleving. Ook vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA) dat provinciaal wordt vormgegeven, zijn er meerdere initiatieven om mensen hierbij te helpen. De juiste zorg op de juiste plek en ook welzijn als recept ter voorkomen van (onnodige) zorg. En ook: normaliseren in plaats van medicaliseren. Medicatie is niet altijd de oplossing.

In een buurt waar men naar elkaar omziet, worden hulpvragen veelal onderling opgelost. Vaak al voordat er professionele zorg nodig is. Verenigingen, vrijwilligers en mantelzorgers vormen een belangrijk onderdeel van de inclusieve en vitale wijk. Het versterken van de eigen regie, bouwen van sociale netwerken om mensen heen en het bevorderen van positieve gezondheid is daarbij van groot belang. Mocht er toch zorg nodig zijn, dan is deze vanuit een integrale holistische benadering en multidisciplinair. Niet de regels, maar de mens staat centraal. Doen wat nodig is. Een zorgsysteem dat flexibel inspeelt op de behoeften van de mensen, individueel aansluit en waar mogelijk informeel is, bijvoorbeeld met hulp van goede buur of familie.

Ambities m.b.t. welzijn en zorg:

- Inwoners worden ondersteund in een gezonde leefstijl en het omzien naar elkaar, in een 'warme' plek creëren en rondom je buren staan, dusdanig dat er een sociaal netwerk is voor allen. Als er desondanks professionele (langdurige) zorg nodig is, dan worden inwoners betrokken in innovatieve oplossingen.
- Inwoners worden ondersteund in informele zorg of mantelzorg, dusdanig dat zij het vol kunnen houden en professionele zorg (nog) niet nodig is. Aanvragen ter ondersteuning worden laagdrempelig en lokaal opgepakt. Waar nodig heeft een mantelzorger recht op urgentie indien hij of zij dichter in de buurt wil wonen bij de zorgvrager. In de Parkstadregio is steeds voldoende informele zorg beschikbaar, dat betekent dat er wordt ingezet op werving en ondersteuning.
- Een nieuw collectief gedachtengoed is nodig: met bewustwording van de noodzaak in het omzien naar elkaar, van een gezonde leefstijl en niet persé krijgen waar je recht op hebt maar, dat wat nodig is.

5.2.3 Voorzieningen

Voorzieningen zijn niet alleen bereikbaar en functioneel, maar dragen vooral bij aan het welzijn van de inwoners. Het gaat hierbij over voorzieningen voor alle inwoners, zoals een school, winkel, buurthuis, welzijnsgroep, huisarts, zorginstelling, openbaar vervoer etc. Maar ook alternatieven als de boodschappenbus of het automaatje. Dit betekent niet per se, dat in elke wijk afzonderlijk alle voorzieningen voorhanden moeten zijn. Inzet is om voorzieningen binnen loopafstand te kunnen bieden of binnen 15 minuten bereikbaar met bijvoorbeeld een auto. Inwoners worden actief betrokken in eventuele aanpassingen om noodzakelijke voorzieningen of de bereikbaarheid daarvan op een passend niveau te brengen.

Daarnaast is er ruimte voor experimenten om te komen tot innovaties en inzet van technologie. Voorzieningen moeten bijdragen aan laagdrempelig ontmoeten, zij creëren situaties en plekken waar mensen gemakkelijk en spontaan met elkaar in contact kunnen komen, ongeacht achtergrond, leeftijd of sociale status. Dit is essentieel voor het opbouwen van sterke sociale netwerken binnen wijken en gemeenschappen. Laagdrempelig ontmoeten bevordert een gevoel van verbondenheid en sociale cohesie in een gemeenschap. Het draagt bij aan het doorbreken van sociaal isolement, het vergroten van wederzijds begrip en het creëren van een positieve en inclusieve leefomgeving.

Ambities m.b.t. voorzieningen:

- Voorzieningen in de wijk zijn bereikbaar op loopafstand of binnen 15 minuten met de auto. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor gemeenschapswoningen.
- De fysieke leefomgeving is toe- en doorgankelijk en bruikbaar voor alle inwoners en nodigt bovendien uit tot ontmoeting en gezond gedrag.
- Realiseren van een technologische infrastructuur en digitale oplossingen die bijdragen aan het vormen van een sociaal netwerk en veilig blijven wonen in de wijk. Deze infrastructuur is een volwaardig onderdeel van het zorg- en welzijnsaanbod.

Een inspiratieverhaal

Leefbaarheidsproject het Nuinhofhuisje

In een gezellige woonkamer van een huis, dat door de woningbouwvereniging beschikbaar is gesteld, zitten een aantal vaste vrijwilligers en bezoekers om de tafel om uit te leggen wat het Nuinhofhuisje is. “Het gaat om een leefbaarheidsproject, de wijk Nuinhof werd geherstructureerd. Het doel is voorzien in de behoefte van wijkbewoners, sociale cohesie en omzien naar elkaar. De tuin ligt er wat overwoekerd bij: “Ja, er was een bewoner, die daar aardappelen en groente verbouwde, daar hebben we allemaal van gegeten. Maar nu de bewoner weg is, werkt niemand erin. We sluiten aan bij wat mensen willen en kunnen.”

Er is ook aansluiting met Sociale Actie Nuth (SAN), een stichting die ervoor zorgt, dat de voedselbank georganiseerd wordt en ook op school wekelijks fruit en soms ook drinken uitdeelt.

De kracht van de samenwerking van de vrijwilligers en bezoekers zit hem in zelforganisatie. Er is geen overkoepelend bestuur. Het gaat erom om mee te bewegen met de behoeften uit de wijk. Zo zijn er bijvoorbeeld groepen mensen die samen koken, naaien en is er huiswerkbegeleiding voor jongeren. Daarnaast is het Nuinhofhuisje ook een korte lijn naar de gemeente en een luisterend oor in de wijk.

Het doel van het Nuinhofhuisje is voorzien in de behoefte van wijkbewoners, sociale cohesie en omzien naar elkaar.

5.2.4 Wonen

In deze visie op wonen in een vitale en inclusieve wijk of buurt staat diversiteit centraal, niet alleen in termen van architectuur en voorzieningen, maar ook wat betreft de inwoners. Deze wijk of buurt is een levendig mozaïek waar verschillende bevolkingsgroepen harmonieus samenleven, waarbij verschillende woningtypen beschikbaar zijn om een brede sociale mix te faciliteren, zowel koop, vrije sector als sociale- en middenhuurwoningen.

Ambities m.b.t. wonen:

- Inwoners van de Parkstadregio wonen in een woning die past bij hun (toekomstige) woonbehoefte en inkomen. Uitgangspunt is zo lang mogelijk als verantwoord thuis wonen, eventueel met zorg en/of ondersteuning.
- Wonen omvat meer dan het huis alleen, in de wijken is er gerichte aandacht voor leefbaarheid. Zo ook kwalitatieve huisvesting van iedereen en een functioneel ingerichte openbare ruimte en waar inwoners zorg dragen voor elkaar.
- Levensloopbestendig bouwen voor alle mensen is de norm. Evenals multifunctioneel bouwen, waarbij specifieke kenmerken van de woning verhuur aan wie dan ook niet belemmeren. Iedere specifieke woning moet ook regulier verhuur- of verkoopbaar zijn. Waar mogelijk en nodig in verband met een flexibele woningvoorraad, is ook modulair bouwen een optie.
- Creëren van gemixte wijken en kernen door realisatie van gemengde prijsklassen in koop en huur. Dit betekent toevoeging van middenhuur en koop in wijken met overwegend sociale huur en vice versa. In de huisvesting van aandachtsgroepen worden de meest kwetsbare wijken ontzien.

Daarnaast zijn de woningen ontworpen met het oog op duurzaamheid en aanpasbaarheid, zodat ze voldoen aan de veranderende behoeften van bewoners. De Parkstadgemeenten gaan samen met partners na hoe te kunnen komen tot aanpassing van woningen, herstructurering en/of nieuwbouw. Dit in relatie tot de benodigde ruimte voor jongeren, gezinnen, ouderen en kwetsbare inwoners. Kleinschalige woonvormen en innovatieve woonconcepten voor kwetsbare groepen zijn hierbij inbegrepen. De wijk of buurt is ontworpen om meerdere generaties en achtergronden te verwelkomen en te ondersteunen. Naast eengezinswoningen, zowel (duurdere) koop als (midden)huur, zijn er betaalbare appartementen en seniorenwoningen beschikbaar. Dit bevordert intergenerationele relaties en creëert een omgeving waarin verschillende levensfasen samenkomen, waar jongeren van ouderen leren en vice versa.

5.2.5 Veiligheid

Voor inwoners in een vitale wijk speelt ook (het gevoel van) veiligheid een grote rol. Zowel sociaal in de omgang met elkaar door onderling begrip en verbondenheid, alsook de fysieke veiligheid waarbij ruimtelijke aanpassingen oplossingen kunnen bieden om de (ervaren) veiligheid te versterken. Voor dat laatste staan vooral de Parkstadgemeenten aan de lat, in samenspraak met bewoners en andere betrokkenen. Hierbij denken de gemeenten bijvoorbeeld aan veilige en voldoende verlichte straten, goed onderhouden openbare ruimte, straten en wijken die overzichtelijk zijn en speelplekken.

Sociale veiligheid ontstaat door elkaar te leren kennen en begrip voor elkaar te ontwikkelen. Van de bewoners vraagt dit meelevendheid, begrip en soms ook acceptatie van andermans gedrag. Dit gaat niet altijd vanzelf.

Professionele betrokkenen in de straat of kern als bijvoorbeeld de wijkagent, wijkbeheerders of consulenten van corporaties, ambulante begeleiders van zorginstellingen en het wijkteam kunnen hierin een brugfunctie vervullen. Waar iedereen welkom is en waar nodig ook woonvormen zijn voor verschillende groepen (kwetsbare) mensen.

Ambities m.b.t. veiligheid:

- een veilige leefomgeving voor alle inwoners zowel feitelijk als de ervaren veiligheid creëren door planmatig onderhoud en een periodieke check m.b.t. ruimtelijke aspecten.
- veilige inzet van hulpverleners en (buurt)-ondersteuners, alsook anderen binnen gemeenten en zorginstellingen door zowel met bewoners op regelmatige basis hierover te spreken alsook met hen eventuele aanpassingen in de fysieke omgeving op regelmatige basis bespreekbaar te maken.

5.2.6 Economische veerkracht

De economische veerkracht is ook een factor van belang voor de vitale wijk. Het gaat hierbij om economische stabiliteit van de samenleving als geheel en ook van de bewoners individueel. De gemeenten in de Parkstadregio richt zich de komende jaren (nog meer) op het bevorderen van bestaanszekerheid voor iedere inwoner, hierbij gaat het om voldoende inkomen, maar evengoed om gezondheid, een dak boven je hoofd en werk en vrije tijd. De mate waarin iedereen 'mee kan doen'. Daarbij wordt ook ingezet op gelijke kansen voor iedereen en een groei van werkgelegenheid.

Specifiek voor onze regio geldt dat er bovengemiddeld sprake is van een zogeheten 'derde generatie' die niet deelneemt op de arbeidsmarkt. Veelal spelen problemen op andere levensgebieden ook een rol hierin. De gemeenten willen een sterkere focus leggen op het aanpakken en ondersteunen van persoonlijke uitdagingen van mensen die werk of een zinvolle dagbesteding in de weg staan. Het gaat hierbij om een holistische benadering, waarbij naast welbevinden en welzijn er ook ondersteuning is (passend van wat nodig is per individu) op de levensgebieden: werk en inkomen, gezondheid, leefomgeving (dak boven je hoofd, veilige fysieke ruimte en een sociaal netwerk) en begrip van je omgeving een belangrijk onderwerp zijn. En ook structurele verbetering bieden en daarmee het proces van problemen die van generatie op generatie zijn doorgegeven, te doorbreken.

Ambities m.b.t. economische veerkracht:

- Ruimte voor persoonlijke en professionele groei, alsmede het benutten van talenten en de eigen kracht van inwoners wordt steeds meer ondersteund, mede door te investeren in lokale wijken en buurten in de mate waarin dat voor de buurt wenselijk en nodig is.
- Economische veerkracht en gelijke kansen zijn steeds meer voor iedereen bereikbaar.
- Door investering in kansrijke starts van alle parkstadbewoners en een integrale samenwerking op wijkniveau, creëren de Parkstadgemeenten een omgeving waarin iedereen de mogelijkheid heeft om economisch veerkrachtig te zijn.

5.2.7 Duurzaamheid

Het lijkt misschien een beetje vreemde kop in deze Toekomstvisie op Wonen, Welzijn en Zorg, maar ook duurzaamheid speelt een belangrijke rol in de vitale wijk. Het gaat hierbij om leefbaarheid, nu en in de toekomst, om de kwaliteit van bouw en infrastructuur, betaalbaarheid, groen in de wijk, klimaatbestendige woningen, energiezuinige technologie, hergebruik van materialen en sociale binding en de betrokkenheid van de gemeenschap.

En niet alleen voor de professionals die dit mede moeten realiseren, maar ook de inwoners in het omarmen van duurzame praktijken en het meedenken in oplossingen.

Ambities m.b.t. duurzaamheid:

- Aandacht voor duurzaamheid is gericht op welzijn voor huidige bewoners en behoud van leefbaarheid voor toekomstige generaties.
- Duurzaamheid wordt nagestreefd op verschillende niveaus: milieu, sociale duurzaamheid, economische stabiliteit en groei en werkgelegenheid.

5.2.8 Proces van samenwerken

Het proces van samenwerken aan wonen, zorg en welzijn omarmt een geïntegreerde wijkaanpak waarin burgers mede in de lead zijn. Het streven is naar een geïntegreerde aanpak op wijk- of buurtniveau, waarbij de eigenheid van de buurt als onderscheidende factor geldt. De samenwerking is gebaseerd op gelijkwaardigheid en burgerparticipatie. Het creëren van doe-coalities, waarin bewoners, organisaties en de gemeente samenwerken op basis van gedeelde doelen, staat centraal. In het streven naar een inclusieve maatschappij spelen gedeelde taal, waarden en normen een cruciale rol, waarbij participatie en integratie zorgen voor sociale cohesie en een betrokken gemeenschap.

5.3 Fair share en veerkrachtig mixen

Een inclusieve, vitale buurt is bijna onmogelijk op te bouwen als de samenstelling van een gemeenschap uit balans is. Overconcentraties van kwetsbaarheid leiden tot een neerwaartse spiraal, die gezondheid en leefbaarheid ondermijnen. De veerkrachtskaarten in bijlage 2 maken dergelijke (over)concentraties in onze regio inzichtelijk. Om neerwaartse spiralen te stoppen en te voorkomen is het van groot belang om die overconcentraties te vermijden, en waar ze al bestaan af te bouwen door middel van differentiatie. Zoals opgenomen in onder andere de Regionale Woonvisie Parkstad en de Regionale Prestatieafspraken sturen we op dit type veerkrachtig mixen door middel van de reguliere woningbouwprogrammering.
Hierbij moet worden gedacht aan het toevoegen van sociale huur op plekken waar deze nu (zwaar) ondervertegenwoordigd is, of juist het verdunnen van sociale huur/bijbouwen van andere segmenten op plekken waar sociale huur oververtegenwoordigd is. Dezelfde logica omarmen we nu ook op het gebied van de huisvesting van aandachtsgroepen – en dan met name ten aanzien van de onder sectie 3.1 gespecificeerde aandachtsgroepen.

Om, zoals het Rijk van ons vraagt, te komen tot een evenwichtige spreiding van aandachtsgroepen – ofwel: “fair share” – kijken we in eerste instantie niet naar verdeling over gemeenten, maar naar wijken.

Verschillen tussen gemeenten als geheel kunnen immers een vertekend beeld geven, en we vinden het van groot belang dat we overal in Parkstad gebalanceerde, zorgzame gemeenschappen bouwen waar mensen willen zijn en blijven.

Daarom kiezen we ervoor om bij de huisvesting van de eerder genoemde specifieke aandachtsgroepen nu al kwetsbare complexen, buurten, wijken, of kernen in beginsel te ontzien, waarbij het gehanteerde schaalniveau afhangt van zowel de aandachtsgroep in kwestie als het ingezette instrument. Omdat “kwetsbaarheid” al snel een subjectieve categorie kan worden, omarmen we daarbij 2 objectieve maatstaven die het mogelijk maken een buurt of wijk op veerkracht te toetsen: 1) de zogenaamde SES-WOA score die sociaal-economische veerkracht laat zien, en 2) de objectieve factoren onder de Leefbarometer. Wanneer deze twee maatstaven voor een buurt of wijk ondergemiddeld zijn, kiezen we er in beginsel voor om geen huisvesting voor de genoemde aandachtsgroepen toe te voegen.
In plaats daarvan koersen we op basis van dezelfde maatstaven op “afstapeling” van overconcentraties van kwetsbaarheid. Alle betrokken partijen kunnen daar een rol in spelen. Gemeenten kunnen bijvoorbeeld initiatieven voor onzelfstandige bewoning toetsen aan de draagkracht van een buurt of wijk. Woningcorporaties en zorg- en welzijnspartijen kunnen in hun jaarlijkse housing convenanten kwetsbare buurten ontzien door toe te wijzen in voldoende draagkrachtige complexen.
En tegelijkertijd kunnen woningcorporaties ook een cruciale rol spelen bij het direct vergroten van draagkracht; met maatwerktoewijzing kunnen zij complexen met hoge kwetsbaarheid tot een gezondere samenstelling brengen. Hiertoe streven zij naar optimale benutting van de uitgebreide vrije toewijzingsruimte.

Bij de hierboven beschreven en concreet gemaakte fair share-gedachte moeten twee belangrijke opmerkingen worden gemaakt.

Ten eerste: om veilig te stellen dat overal in Parkstad gezonde, leefbare buurten en wijken ontstaan met een gezonde bevolkingsopbouw, mag fair share onder geen beding uitmonden in de verplaatsing van overconcentraties van buurt, wijk, of gemeente A naar B. Overconcentraties van kwetsbaarheid zijn namelijk nergens gewenst. Ten tweede: zelfs als Parkstad alle "vragers" in onze gemeenschappen morgen optimaal zou mengen met "dragers", zouden wij als regio een buitenproportioneel grote groep kwetsbare huishoudens huisvesten. Naast onze binnenregionale omgang met dit vraagstuk op basis van "fair share", is het ook zaak dat wij in gezamenlijkheid optrekken richting omliggende regio's, de provincie, en het Rijk om te benadrukken dat andere (sub)regio's óók hun volkshuisvestelijke verantwoordelijkheid nemen.

5.4 Innovatie en positieve gezondheid

Er komt een grote uitdaging op de wereld van wonen en zorg af. Die uitdaging bestaat niet alleen uit huisvestingsvraagstukken, waar dit stuk primair op ingaat, maar ook uit personeelsvraagstukken. Waar we een toename van zorgvraag vanuit aandachtsgroepen voorzien (met name bij ouderen), voorzien we namelijk óók een toenemend personeelstekort. Uiteraard liggen er grote kansen om dit tekort te adresseren door meer mensen enthousiast te maken voor zorgberoepen, bijvoorbeeld door aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden. Die kansen moeten vooral gepakt worden. Zelfs als dit positief effect heeft, echter, is de verwachting dat er tekorten blijven. Met die tekorten zullen we creatief om moeten springen. Twee veelbelovende denkrichtingen in dit kader zijn innovatie en positieve gezondheid. Innovatie in het zorgproces (zie tevens 6.7) brengt in de regel meer arbeidsproductiviteit, die het tekort aan arbeidskracht deels kan compenseren.

Positieve gezondheid legt de nadruk niet op de gezondheidsproblemen van mensen, maar op hun vermogen om hier samen met hun omgeving op veerkrachtige manier mee om te gaan. Dat betekent geenszins dat ze op zichzelf teruggeworpen worden, maar wel dat investeringen in zaken als sociaal contact, het bestrijden van eenzaamheid, bevordering van beweging en mentale ondersteuning het vermogen van mensen vergroten om óók met gezondheidsproblemen een grote mate van zelfstandigheid te behouden. Deze benadering sluit goed aan bij de denkrichting om in de omgang met oplopende tekorten ouderenhuisvesting optimaal gebruik te maken van de bestaande voorraad.

6

Beleidskeuzes

Aan de hand van de in het vorige hoofdstuk geschetste principes, de uitgevoerde Regionale Woonzorganalyse en het doorlopen proces tot nu toe kunnen de navolgende beleidskeuzes worden gedestilleerd.

6.1 Maak 'no-regret' keuzes

No-regret keuzes op het gebied van wonen-zorg zijn toevoegingen van woonproducten die niet alleen inspelen op de behoefte die we de komende periode zien, maar ook daarna nog voor verschillende doelgroepen interessant zijn. Simpel gesteld: ook als de piek van de vergrijzing voorbij is, willen wij een aantrekkelijk woningaanbod hebben als regio. Levensloopgeschikte grondgebonden of appartement-nultreden-woningen, waar mogelijk modulair ingestoken zodat er met gebruikte bouweenheden nieuwe combinaties kunnen worden gemaakt, zijn dan ook een logische no regret keuze. Wanneer deze ook nog geclusterd worden gerealiseerd, bijvoorbeeld door een gemeenschappelijke ruimte te realiseren (op complexniveau dan wel op korte loopafstand), spelen we zowel in op een groeiende behoefte de komende twee decennia, als op de ongetwijfeld ook daarna blijvende behoefte aan ontmoeting en gemeenschapszin onder alternatieve doelgroepen.

6.2 Doorstroom bevorderen

Veel ouderen kiezen er pas op een relatief laat moment voor om te verhuizen naar geclusterd wonen of een geschikte reguliere woning. Veel verhuizingen naar geclusterde woonvormen met Wlz-zorg zijn dan ook noodgedwongen. Dit zorgt soms voor onwenselijke woonsituaties, in de eerste plaats voor de bewoners zelf. Tegelijkertijd blijven grote gezinswoningen op deze manier onbereikbaar voor jonge gezinnen.

Het is van belang dat er aandacht is voor bewustwording onder ouderen over de keuzes omtrent langer zelfstandig thuis wonen. Ouderen die graag zo lang mogelijk willen blijven wonen in hun huidige woning, moeten kennis hebben over de mogelijkheden voor (het financieren van) particuliere woningaanpassingen, de inzet van kleine technologische oplossingen en het beschikbare welzijnsaanbod. Om de doorstroming naar geclusterd wonen te bevorderen, is het wenselijk om te werken met een ouderenmakelaar of wooncoach. Ook financiële instrumenten zoals een huurgewenningsbijdrage kunnen bijdragen aan de doorstroming van ouderen. Daarnaast moet er voldoende en divers aanbod zijn voor ouderen om te kunnen doorstromen. Op dit moment is er te weinig aanbod aan geschikte reguliere woningen voor ouderen. Dit vraagt om een tempoversnelling bij de nieuwbouwwoningen voor ouderen, in nauwe samenhang met instrumenten als coaching om doorstroom te bevorderen.

6.3 Toenemend beroep op woningaanpassingen faciliteren

Van de ouderen met een (lichte) zorgvraag die kunnen en willen blijven wonen in een reguliere woning, zal in de toekomst een groeiend deel wonen in een koopwoning. De belangrijkste opgave voor deze groep is om ervoor te zorgen dat hun (voor waar dat kan) woningen tijdig geschikt gemaakt worden, zodat zij hier zelfstandig kunnen blijven wonen. In dat kader is het relevant om te vermelden dat vanaf 1 januari 2026 de regeling voor woningaanpassingen binnen de Wmo verandert en de inkomensafhankelijke eigen bijdrage wordt ingevoerd. Dit kan het aantal aanvragen beïnvloeden omdat de kosten voor cliënten daardoor weer hoger kunnen worden.

6.4 Wenselijke woonzorgconcepten

Een groeimarkt trekt altijd avonturiers aan. Een bekend en zeer ongewenst fenomeen in de wereld van wonen-zorg is dan ook dat van de zogenaamde “zorgcowboys”. Dit zijn partijen die eerst en vooral redeneren vanuit winstoogmerk, en daarom woonzorgconcepten aanbieden die gekenmerkt worden door onder andere hoge concentraties van mensen met een zware zorg-vraag vanwege de lucratieve financieringsstroom die erachter schuilgaat. Dit is een thema waar we oog voor zullen blijven hebben waarbij genuanceerde afweging vooraf aan de stelling-name een basis is. In Parkstad kiezen we nadrukkelijk voor mensen boven winst.
Dat betekent dat we de voorkeur geven aan initiatiefnemers met woonzorgconcepten die waarborgen dat deze concepten aansluiten bij maatschappelijke, sociale en economische doelstellingen. Om als gemeente van daaruit toekomstbestendige woonzorginitiatieven te faciliteren, is het belangrijk om een integraal toetsingskader te ontwikkelen. Daarvoor dienen op verschillende beleidsterreinen gerichte afwegingen gemaakt te worden. In de uitvoerings-agenda, die volgt op voorliggende visie, moet dit kader nader verfijnd worden. Zo kan vanuit regionale overeenstemming op gemeentelijk niveau gestuurd worden op de totstandkoming van initiatieven die in dit concept passen. Onderstaande doelstellingen bieden daarbij reeds houvast vanuit de visie.

6.4.1. Woonzorginitiatieven moeten bijdragen aan een sterke gemeenschap en sociale inclusie.

Om dat te waarborgen moeten woningen beschikbaar zijn voor verschillende doelgroepen (ouderen, mensen met een mate van zorgvraag, gezinnen etc.) en betaalbaar zijn voor een diversiteit van inkomensgroepen. Gemeenschaps-zin wordt bevorderd door de aanwezigheid van ontmoetingsruimtes, waar sociale interacties en activiteiten mogelijk zijn. Waar mogelijk wordt samenwerking tussen bewoners gestimuleerd, bijvoorbeeld door het faciliteren van gezamen-lijke maaltijden. Concepten als zorgbuurthuizen en woonzorgcirkels passen goed bij deze insteek.

Een andere aanbevelenswaardige insteek waartoe een verfijnder afwegingskader op kan sturen is het bieden van ‘tussenvormen’ op woonzorg-gebied (zie ook de volgende beleidskeuze).
In tussenvormen worden verschillende, meer én minder draagkrachtige doelgroepen gemengd gehuisvest. Dit biedt diverse voordelen. Zo kan zorg efficiënter geleverd worden, een zwaardere zorgvraag kan beter opvangen worden, en het veiligheids- of gemeenschapsgevoel onder bewoners is hoger. Een goed aanbod aan tussen-vormen is daarmee een voorinvestering om te voorkomen dat intensieve zorg wordt gebruikt of deze uit te stellen. De groep jonge ouderen voelt zich nog niet oud, maar de behoefte aan ontmoeting bij geclusterde woonvormen is er wel. Om tot uitvoering van de doelstelling omtrent tussenvormen te komen, is een samenspel van actoren benodigd; een hecht netwerk.

Een inspiratieverhaal

Wijkpunt Peter Schunck

Bij de hoogbouwflats in Heerlerbaan heeft Weller in 2016 het Wijkpunt Peter Schunck gebouwd. Het wijkpunt wordt bezet door drie wijkteams van Meander en welzijnsorganisatie Incluzio. Het is een uitvalsbasis in de wijk voor thuiszorg. Als het echt nodig is, kan een wijkbewoner in het pand gedoucht worden. Maar veel liever houden de medewerkers zelfstandigheid van de cliënt in stand. Een belangrijk doel in de zorg is het voorkomen of tegengaan van eenzaamheid.

In het wijkcentrum, waar iedereen welkom is, organiseert Incluzio verschillende activiteiten voor ouderen. Meander werkt met buurtschakels, deze nemen alle tijd voor een gesprek en daarbij is het uitgangspunt: normaliseren in plaats van medicaliseren. Niet zorgen voor, maar zorgen dat. Mensen leven zo lang mogelijk zelfstandig, met een eigen sociaal netwerk en plezier in het leven. Mits er sprake is van een ondersteunend netwerk, kunnen mensen met intensieve zorg nog steeds thuis wonen. Waar nodig is er ook een virtueel gesprek mogelijk. Zelfs 24/7.

Niet zorgen voor, maar zorgen dat. Mensen leven zo lang mogelijk zelfstandig, met een eigen sociaal netwerk en plezier in het leven.

6.4.2. We sturen op woonzorginitiatieven die kunnen aantonen dat zij financieel levensvatbaar zijn en kunnen blijven. In algemene zin is het noodzakelijk dat partijen een realistisch en sluitend financieel plan overleggen, met daarbij ook aandacht voor onderhoud, beheer en benodigde servicekosten. Huur- of koopprijzen zijn realistisch en betaalbaar met oog voor de hierboven geformuleerde doelstelling.
Voor het waarborgen van het langetermijnperspectief is het belangrijk dat initiatiefnemers kunnen bogen op duurzame partnerschappen, waarbij samenwerking met gemeenten, woningcorporaties en zorginstellingen een pré is.
Als gemeenten hebben we immers zicht op de behoeften voor onze wijken. Het is essentieel dat woonzorgconcepten aansluiten op deze gemeentelijke behoeften voor onze inwoners. Met een goede samenwerking met woningcorporaties kan de betaalbaarheid geborgd worden alsook een zekere mate van langetermijnfinanciering. De samenwerking met zorginstellingen kan leiden tot zorgintegratie door het koppelen van het woonconcept met zorgvoorzieningen als thuiszorg, medische ondersteuning en welzijnsvraagstukken. Eenzelfde geldt voor de inzet van ondersteunende zorgtechnologie, denk aan zorgdomotica, voor gezondheidsmonitoring en ondersteuning (zie ook 5.5.7).
Gelet op de demografische ontwikkelingen in onze regio wordt daarbij, mits ze voldoen aan de basisuitgangspunten, ook ruimte geboden aan zorgmodellen die de samenwerking tussen formele en informele zorgverleners combineren. Denk daarbij aan mantelzorgwoningen en samenhuizen (co-living).

6.4.3. Woonzorgconcepten met een hoge mate van aanpasbaarheid bij veranderende behoeften genieten de voorkeur. Flexibiliteit in het ontwerp is daarvoor gevraagd. Bijvoorbeeld door het inzetten op multifunctionele ruimtes voor toekomstige herbestemming. Levensloopbestendig bouwen is daarbij een must.

Om deze initiatieven naar de toekomst toe flexibel beschikbaar te houden, is het belangrijk dat daarbij oog is voor energiezuinigheid, door bij voorkeur gebruik te maken van duurzame bouwmaterialen en de inzet van hernieuwbare energiebronnen.

6.4.4. We garanderen dat woonzorginitiatieven daadwerkelijk bijdragen aan de voorliggende woonzorgvisie en de daarin zichtbaar gemaakte demografische trends. Hiertoe moeten initiatieven laten zien dat zij aansluiten op de demografische ontwikkelingen. Waar het kan wordt deze informatie aangevuld met objectieve (zorg-)data, als wachtlijsten in de zorg of woningvraag op basis van woonbehoefteonderzoeken en/of thuis in Limburg (TIL). Tevens dient duidelijk te zijn dat het initiatief past binnen de gewenste regionale spreiding van woonzorgvoorzieningen en aansluit bij de bestaande infrastructuur van de wijk.

Middels een gezamenlijk in de uitvoeringsagenda op te stellen afwegingskader maken we het als regio mogelijk om op gemeentelijk niveau te sturen op de totstandkoming van initiatieven die in dit concept passen.

6.5 Gemengd wonen (“magic mix”) omarmen

Woonvormen kunnen bijdragen aan het bestrijden van eenzaamheid en zo ook aan positieve gezondheid. Het mengen van verschillende doelgroepen (“magic mix”) kan hier in grote mate aan bijdragen. Denk bijvoorbeeld aan het samenleven met aandacht voor elkaar als buren met en zonder zorgvraag. Andere gezonde mogelijkheden betreft het mixen van uitgestroomde jongeren met andere jongeren, of studenten en ouderen. Dit soort combinaties ontstaan niet (altijd) vanzelf, en kunnen worden bevorderd door in te zetten op meer gemengde, geclusterde woonvormen in de wijk die qua programmering inspelen op specifieke doelgroepen.
Voorbeelden elders uit het land laten zien dat wanneer corporaties, zorgaanbieders en gemeenten in “community teams” zij aan zij optrekken bij de inzet van gemengd-wonen, leidt tot een zachte landing in de wijk voor mensen uit de aandachtsgroepen. Succesvolle experimenten in dit kader laten onder andere zien dat “magic mix” woonvormen leiden tot minder politie-inzet rondom een complex, minder huisuitzettingen, en zelfs verlaging van zorg-indicaties. Deze voorbeelden vinden wij dan ook nastrevenswaardig.

6.6 Eenzaamheid voorkomen

Ouderdom is geen ‘medisch probleem’ dat vraagt om ‘oplossingen’ die enkel vanuit zorg worden aangevlogen. Er is gerichte zorg nodig voor de groep die dat echt nodig heeft, maar voor een veel grotere groep ouderen is het vooral belangrijk om oog te hebben voor het welzijn, zingevingsvraagstukken en het voorkomen van eenzaamheid. Waar het gaat om de behoefte aan ontmoeting, wordt vaak gesproken over het belang van ontmoetingsruimtes.

Dit kan ook heel kleinschalig worden georganiseerd, bijvoorbeeld door in een wooncomplex één appartement in te richten als gezamenlijke huiskamer, of bankjes te plaatsen bij een speelterrein of in een park, beweegtuinen te realiseren voor zowel jonge als oudere mensen en nog veel meer.

6.7 Inzet van technologie

Technologie kan er niet alleen voor zorgen dat ouderen een verhuizing kunnen uitstellen, maar vooral dat zij comfortabeler en veiliger kunnen wonen – of dit nu in een instelling is of in een reguliere woning. Via een tablet kunnen ouderen hun boodschappen bestellen, maar ook videobellen met een zorgverlener. En GPS-trackers maken het mogelijk om mensen met dementie een deel van hun vrijheid te laten behouden. Hoewel technologie soms als ‘koud’ wordt ervaren, kunnen goede toepassingen een grote bijdrage leveren aan de kwaliteit van leven van ouderen. In tijden van arbeidsmarktkrapte is de inzet van technologie daarnaast een bittere noodzaak om de zorg te kunnen blijven organiseren.

6.8 Instroom voorkomen

Zet in op preventie om instroom in de maatschappelijke opvang te voorkomen. Hierbij kunnen laagdrempelige inloopvoorzieningen bijdragen aan het zelfstandig functioneren van mensen en instroom in de maatschappelijke opvang voorkomen. Daarnaast hebben inloopvoorzieningen als buurthuizen en wijkcentra, een (vroeg)signaalfunctie: heeft iemand ondersteuning nodig of kan iemand een stap verder maken. Naast de algemene voorzieningen waar een brede doelgroep komt zijn er ook inloopvoorzieningen die specifiek ondersteuning bieden aan mensen met psychiatrisch, psychische, psychosociale en/of verslavingsproblematiek.

Mensen komen naar deze voorzieningen voor de sociale contacten, maaltijdvoorziening of algemene dagbesteding. Ook wordt met Housing[2] voorkomen dat mensen in de opvang terecht komen. Zo wordt bevorderd dat dakloze mensen niet (langer) hoeven te verblijven in de maatschappelijke opvang, maar direct een eigen duurzame en stabiele zelfstandige woonplek krijgen of houden in een gemeente binnen de regio, waar zij de begeleiding krijgen die zij nodig hebben.

Een andere benadering van het beperken van instroom is het beperken van de kwetsbare instroom, waaronder aandachtsgroepen, uit andere delen van het land. Hiervoor is in de afgelopen jaren een groeiend instrumentarium ontwikkeld. Gezien de al hoge concentratie van kwetsbaarheid in Parkstad, is het wenselijk om dit instrumentarium in gebieden in onze regio met zulke concentraties te gebruiken. Een voorbeeld hiervan is de gemeente Heerlen, dat met dit doel eind 2023 al een stevig beleidspakket heeft vastgesteld, genaamd “Grip op Wonen”.

6.9 Aanbod voor uitstromers creëren

Mensen verblijven langer dan gewenst in de maatschappelijke opvang. Dit komt onder andere doordat er niet voldoende woningaanbod is om naar uit te stromen. Wij kiezen ervoor om via uitvoeringsagenda’s als regio in een toereikend aanbod te voorzien.

6.10 Spreiding en realisatie van sociale huur en betaalbare woningen

Met onder andere het programma “Een thuis voor iedereen” streeft het Rijk naar een hoger aantal sociale huurwoningen in heel Nederland en een ‘eerlijker’ verdeling van die voorraad over alle gemeenten in Nederland. Hierbij wordt een getal genoemd van 30% sociale huurwoningen in iedere gemeente. Om de in dit onderzoek genoemde groepen én ook de regulier woningzoekenden te kunnen huisvesten, is het nodig dat gemeenten waar dit percentage nog niet gehaald wordt, wel naar dit cijfer toe programmeren. In de Wet regie (nog onder bewerking) wordt dit als volgt verder toegelicht: gemeenten die op dit moment een aandeel sociale huur hebben dat hoger is dan het landelijke gemiddelde (op dit moment 27%) worden verplicht meer dan 40% van hun nieuwbouwopgave voor middeninkomens in te vullen. In gemeenten waar het aandeel sociale huur in de woningvoorraad onder het landelijke gemiddelde is, moet juist een groter deel sociale huur opgenomen worden in de nieuwbouwopgave: zij moeten ten minste 30% sociale huurwoningen in hun nieuwbouwopgave realiseren. Doordat deze instructies voor individuele gemeenten samengaan met de verplichting om in de regio twee derde betaalbaar te bouwen, ontstaat een betere balans in de woningvoorraad in de regio en per gemeente en krijgen zowel middeninkomens als lagere inkomens in de hele regio weer meer kansen op een passende woning.

---

[2] *Loket Housing kent binnen Parkstad vier woonprocessen:* ***Housing:*** *helpt woningzoekenden die nu in een opvang, beschermd wonen, GGZ of in een instelling voor mensen met een verstandelijke beperking verblijven.* ***Housing Plus:*** *van woningbouwwoning naar woningbouwwoning vanwege overlast of iets anders ter voorkomen van huisuitzetting en daarmee de grote kans op dakloosheid.* ***Housing First:*** *Opvang product voor mensen die niet goed tegen een bepaalde groepsdynamiek kunnen (groepsongeschikt).* ***Housing Justitieel:*** *Voor mensen die een detentieverleden hebben waardoor bepaalde expertise nodig is in de begeleiding.*

Een inspiratieverhaal

Loket Housing

Ruslan is al sinds 1993 in Nederland, zijn vaderland Oekraïne leverde op dat moment teveel politieke spanning op. Hij wilde naar Canada, maar bleef steken in Nederland. Na 15 jaar verblijf in een AZC werd hij geplaatst onder de generaal pardonregeling en kreeg hij een verblijfsvergunning. Pas daarna startte de zoektocht naar een nieuw leven met werk en een eigen woonplek. Dat ging niet vanzelf, via mensen die hij vertrouwde kwam hij in aanraking met drugs. Ruslan raakte zijn huis kwijt en verbleef overal en nergens. Uiteindelijk kwam Ruslan in de Parkstadregio in een opvanglocatie terecht. Daar kickt hij af van de methadon: “Dat heb ik zelf gedaan, zonder begeleiding. Ik kreeg een nieuwe kans voor mijn leven, die wilde ik grijpen.”

Inmiddels woont Ruslan al twee jaar zelfstandig, via Loket Housing. “Mijn dagritme bestaat uit vijf dagen per week zeven uur werken, daarna 2 uur per dag sporten en mijn huishouden en tuin bijhouden. Ik vond het wel erg spannend om weer op eigen benen te staan. Ik had met mijn huis en begeleiding veel te verliezen. Na zes jaar diverse opvangcentra en zwervend door Nederland moet ik nu herstellen en bijkomen.

Ik wil mensen helpen en inspireren in hun zoektocht naar een baan. Mijn motto is: Goede zin hebben. Het glas is halfvol. Je hebt veel te verliezen, ga voor wat je hebt!”

“Mijn motto is: Goede zin hebben. Het glas is halfvol. Je hebt veel te verliezen, ga voor wat je hebt!”

Een inspiratieverhaal

Loket Housing

Mijn voorgeschiedenis is belast, ik heb te maken met een opeenstapeling van trauma's. Ik heb teveel gezien als kind, veel verlieservaringen gehad en dit alles niet kunnen verwerken. Ik kom eigenlijk wel uit een goed gezin, maar er werd niet gesproken over wat je bezighield en wat moeilijk was: "Morgen is er weer een dag!". Ik kon niet goed leren en werd geplaatst op een LOM-school en via die route heb ik uiteindelijk ook een beroepsopleiding gedaan.

Ik zit het allerliefst op grote machines, zoals graafmachines bij grondverzet. Helaas lukte het niet zo met relaties, dat bracht mij in een neerwaartse spiraal en via soft drugs ben ik ook begonnen met harddrugs. Na een eerste behandeling was er toch een terugval. Ik ben betrokken geweest bij misdrijven en kwam in de cel terecht. Uiteindelijk heb ik zelf aan de bel getrokken bij Mondriaan, het moest anders in mijn leven. Ik heb via slachtofferhulp mijn excuses aangeboden aan de slachtoffers. Deze zijn geaccepteerd. Daarmee kan ik verder. Maar door dit alles is mijn sociaal netwerk wel erg klein geworden. Ik krijg nog begeleiding van Exodus, de reclasseringsmaatregel loopt binnenkort af en daarmee ook de forensische nazorg. Ik heb wel contact met mijn zus. Ze staat altijd voor mij klaar als het nodig is. Mijn gezondheid laat het nog niet toe, maar eens wil ik weer aan de slag met de grote machines!"

Wendy (Loket Housing): Een voorwaarde voor Housing First is het accepteren van begeleiding. "Het eerst jaar is vooral ruimte voor herstel, we forceren niets. Soms is 1-2 koffie drinken per week al genoeg."

"Eens wil ik weer aan de slag met de grote machines!"

Dit sluit goed aan bij de onder 5.3 reeds opgenomen keuzes ten aanzien van veerkrachtig mixen en gezonde spreiding van aandachtsgroepenhuisvesting, en wordt dan ook als beleidskeuze door de betrokkenen van deze visie omarmd. Deze keuze vraagt iets van verschillende partijen. Zo zijn behalve de gemeenten ook de woningcorporaties, in goed onderling overleg met partners, aan zet om meer sociale woningbouw buiten hun huidige werkgebied te plannen. De nieuwe groeiambitie van de Parkstadgemeenten op het gebied van wonen sluit uitstekend aan bij het doel de Parkstedelijke kwetsbaarheid beter te spreiden. Groei biedt namelijk bij uitstek de gelegenheid om beter te mengen, zonder de huidige gemeenschap te verdringen én zonder nieuwe overconcentraties te organiseren.

6.11 Bevordering begeleide woonvormen voor kwetsbare jongeren

Er is vraag naar woonruimte voor jongvolwassenen die na een verblijf in een jeugdzorginstelling of pleeggezin kunnen uitstromen naar vervolghuisvesting. Op 1 januari 2023 maakten ongeveer 802 jongeren in de regio Parkstad gebruik van een vorm van jeugdzorg met verblijf. Als de uitstroom gelijk blijft, laat onderzoek zien dat jaarlijks ongeveer 12 jongeren behoefte hebben aan zelfstandige woonruimte en ongeveer 27 jongeren behoefte hebben aan een ‘tussenvorm’. Als regio kiezen we dan ook voor de bevordering van dit soort tussenvormen.

Het gaat dan om Begeleid Wonen-woonvormen als kamertraining en de Proeftuin Begeleid Wonen in Heerlen. Deze zijn ontworpen om jongeren voor te bereiden op zelfstandigheid met intensieve begeleiding, voornamelijk gefinancierd vanuit de Wmo of Jeugdwet, en bieden een oplossing voor jongeren die een overgangsfase nodig hebben naar zelfstandige woonruimte. Deze vormen van begeleid wonen bieden een zelfstandige woonomgeving met beperkte tot intensieve ambulante ondersteuning, waar jongeren kunnen werken aan hun zelfredzaamheid en woonvaardigheden. Essentieel hierbij is een soepele instroomdoorstroom en uitstroom naar een geschikte woning na het doorlopen van een dergelijk traject. Dit vraagt tijdig schakelen tussen zorginstelling en woningcorporaties.

6.12 Uitstroom detentie

Een verblijf in een penitentiaire inrichting is een ingrijpende gebeurtenis, die ertoe kan leiden, dat mensen hun huis kwijtraken. Mensen die langer dan drie maanden in detentie hebben gezeten, kunnen bij uitstroom een beroep doen op urgentie voor een sociale huurwoning. De geschatte jaarlijkse woonvraag is 39 woningen. Voor deze doelgroep is niet alleen stabiele huisvesting, maar ook een stabiele omgeving een belangrijke voorwaarde om recidive te voorkomen. In lijn met de fair share gedachte kiezen we er dan ook voor de huisvesting voor deze groep kwantitatief bescheiden groep woningen toe te wijzen buiten nu al kwetsbare complexen en buurten. In combinatie met goede begeleiding en/of toezicht om het zelfstandig wonen goed te laten verlopen, maximaliseren we de kans recidive te voorkomen.

6.13 (Uitstroom) vrouwenopvang en slachtoffers mensenhandel

Slachtoffers van huiselijk geweld of mensenhandel kunnen in Nederland op verschillende plekken hulp vragen. Vrouwen kunnen terecht in de vrouwenopvang. In de regio Parkstad zijn er op dit moment 15 plekken voor vrouwenopvang. Gemeenten geven aan dat zij een groot tekort aan plekken in de vrouwenopvang ervaren.
In recent Onderzoek Maatschappelijke Opvang Parkstad wordt aangegeven dat het grote tekort niet kan worden bevestigd vanuit de data-analyse. In lijn met een aanbeveling uit dit onderzoek kiezen wij ervoor om, wanneer nadere analyse in een gemeente uitwijst dat er inderdaad tekorten zijn, opvangplekken toe te voegen. Bij uitstroom doen vrouwen vooral een beroep op het goedkope aanbod in de sociale huur (onder de eerste aftoppingsgrens). Hierbij passen één à tweekamerwoningen goed bij uitstromende vrouwen zonder kinderen, en eengezinswoning beter bij vrouwen met kinderen.

6.14 Dementievriendelijke buurten

Met de vergrijzing in de regio Parkstad neemt het aantal mensen met dementie de komende decennia sterk toe. Om deze sterke stijging op te vangen, kunnen dementievriendelijke buurten een cruciale rol spelen. Een dementievriendelijke buurt is een leefomgeving waar mensen met dementie zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en waar zij zich ondersteund voelen door de fysieke ruimte en sociale structuren. Dit sluit naadloos aan bij het streven om zorg en welzijn dichter bij huis te organiseren en de druk op dure intramurale zorg te verminderen.

Dementievriendelijke buurten voldoen minimaal aan de volgende ruimtelijke en sociale randvoorwaarden:

- toegankelijke en overzichtelijke buitenruimtes: goed verlichte, herkenbare straatinrichting en duidelijke bebording die mensen helpen met dementie zich te oriënteren;
- veilige en functionele woningen: levensloopbestendige aanpassingen, zoals trapliften of slimme technologieën die bijdragen aan langer zelfstandig wonen;
- sociale infrastructuur: het versterken van sociale netwerken en informele zorg, bijvoorbeeld via buurtinitiatieven of activiteiten in wijkcentra, biedt ondersteuning aan mensen met dementie én hun mantelzorgers.

Om dementievriendelijke buurten te realiseren, is samenwerking tussen gemeenten, woningcorporaties, zorg- en welzijnsorganisaties, en inwoners essentieel. Denk aan afspraken over inclusieve woningbouw en het stimuleren van buurtnetwerken. Hierover maken we in de uitvoeringsagenda gerichte afspraken.

6.15 Inclusieve buurten

In een inclusieve buurt kan iedereen, ongeacht leeftijd, fysieke of mentale beperking, sociaaleconomische status of culturele achtergrond, volwaardig deelnemen aan het leven in de gemeenschap. Dit concept vormt een belangrijk bestanddeel van deze visie, waarin sociale cohesie en gelijke kansen centraal staan.

Inclusieve buurten kenmerken zich door een mix van betaalbare en toegankelijke woningen, een uitnodigende openbare ruimte, en voorzieningen die tegemoetkomen aan de diverse behoeften van bewoners.

Concrete, fysieke pijlers zijn:

- levensloopbestendige woningbouw: variatie in woningtypen en aanpassingsmogelijkheden, zodat mensen in verschillende levensfasen in hun eigen buurt kunnen blijven wonen.
- multifunctionele voorzieningen: het clusteren van zorg, onderwijs, sport en cultuur om ontmoeting en samenwerking te bevorderen.
- bereikbare en veilige buurten: openbaar vervoer, goede wandel- en fietspaden, en veilige verkeerssituaties dragen bij aan mobiliteit en zelfstandigheid voor iedereen.

Maar inclusieve buurten zijn meer dan fysieke structuren. Ze draaien om gemeenschapsvorming en het versterken van sociale netwerken.
Dit vraagt om:

- buurtinitiatieven en co-creatie: inwoners en organisaties betrekken bij de inrichting en het beheer van hun wijk.
- toegankelijke zorg en ondersteuning: zorg dichtbij huis en laagdrempelige toegang tot welzijns- en hulpdiensten.
- diversiteit als kracht: het creëren van een cultuur waarin verschillen worden omarmd en benut als bron van innovatie en veerkracht.

De inclusieve wijk is een belangrijk onderdeel van een breder antwoord op de vergrijzing en parallelle uitdagingen als individualisering en toenemende diversiteit in Parkstad. Door te investeren in inclusie wordt niet alleen de leefbaarheid verhoogd, maar ontstaat ook een fundament voor sociale duurzaamheid: buurten waar mensen zich verbonden voelen en elkaar ondersteunen, nu en in de toekomst.

6.16 Woonwagenbewoners

Naast arbeidsmigranten en studenten, zijn ook woonwagenbewoners door het Rijk als aandachtsgroep benoemd. Zij behoren niet tot de verplichte urgentiecategorieën, maar worden wel in aanvulling op de onder 3.1 opgesomde aandachtsgroepen als kwetsbaar beschouwd. In 2020 is er een behoeftepeiling gedaan naar woonwagenstandplaatsen in de provincie Limburg. Er is een inventarisatie gedaan van de huidige situatie wat betreft het aantal bekende standplaatsen, de eigendoms-situatie van de standplaatsen, de bebouwing op de standplaatsen en de eigendomssituatie van deze bebouwing. De aanvullende behoefte aan standplaatsen is in beeld gebracht aan de hand van een schriftelijke enquête. Daarbij zijn zowel de huidige bewoners van standplaatsen als inwonende kinderen en belangstellenden uitgenodigd om deel te nemen aan de peiling. De aanvullende behoefte aan een woonwagen-standplaats in de regio Parkstad komt uit op zo'n 80 tot 90 standplaatsen tot 2030. In de behoeftepeiling is er niet gekeken naar spijt-optanten. De aanvullende behoefte kan hoger uitvallen wanneer er rekening wordt gehouden met eventuele spijtoptanten. In de diverse gemeentelijke Woonvisies die deze bestuurs-periode zijn vastgesteld hebben gemeenten hier verschillende in geacteerd. De gemeenten Brunssum en Kerkrade hebben aangegeven dat er in hun gemeente woonwagenstandplaatsen bijkomen. Hiermee geven beide gemeenten in-vulling aan de in het onderzoek 'Behoeftepeiling woonwagenstandplaatsen provincie Limburg' aangetoonde aanvullende behoefte. Gemeente Brunssum neemt daarbij zelfs de gepeilde spijtoptanten mee.

Rolverdeling en stappenplan

In dit laatste hoofdstuk maken we een eerste beweging van visie richting praktijk. Enerzijds door in te gaan op de rolverdeling tussen betrokken partijen (7.1), en anderzijds door met een stappenplan inzichtelijk te maken hoe we de komende periode in gezamenlijkheid richting uitvoeringsagenda's en vervolgens acties trekken, en welke puzzelstukken daar in ieder geval een rol in zullen spelen (7.2).

7.1 Rolverdeling bij wonen, welzijn en zorg

Het spreekt voor zich dat samenwerking essentieel is bij de uitwerking van deze toekomstvisie naar projecten en nieuwe trajecten.
Het motto is "we doen het samen", waarbij tegelijkertijd iedere partij of domein handelt vanuit z'n eigen positie, taak en verantwoordelijkheid. Inzicht en afstemming over elkaars inbreng is daarbij een belangrijke succesfactor. Dan kan het gaan over rolafbakening, overlap maar ook "blinde vlekken" die moeten worden herkend, benoemd en ingevuld.

De gemeenten zijn op lokaal niveau regievoerder voor de zorg en maatschappelijke ondersteuning. Gemeenten voeren de Wet Maatschappelijke Ondersteuning uit met als doel maatschappelijke participatie te bevorderen en mensen te helpen bij het bouwen van een sociaal netwerk. Ook de publieke gezondheid en clientondersteuning hoort bij dit takenpakket alsmede de financiering en het toezicht. Verbinding leggen tussen het sociaal en ruimtelijk domein, wordt - ook binnen de gemeentelijke organisatie - steeds belangrijker om de Wet Regie Volkshuisvesting tot uitvoering te brengen. Ook de relatie met het domein veiligheid neemt in betekenis toe. In beeld hebben van vastgesteld beleid dat zich over en weer bijt is hierbij een noodzaak om nieuwe beleidskeuzes te maken die in elkaars verlengde liggen.

In deze Toekomstvisie Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad Limburg is ook oog voor verantwoordelijkheid van inwoners zelf, waarbij gewezen wordt op het versterken van eigen regie en zelfredzaamheid. Huurdersorganisaties zijn via het ROH aangesloten bij het proces als het gaat om belangenbehartiging. Ook zijn burgers georganiseerd in cliëntenorganisaties en via de talrijke bewonersinitiatieven in Parkstad met een formeel en informeel karakter. De (verdere) ontwikkeling van creatieve en verbonden gemeenschappen én groei van het sociaal kapitaal in alle leeftijdscategorieën is een belangrijk uitgangspunt. Daar is wel eens ondersteuning of een eerste zetje bij nodig. Welzijnsorganisaties werken hieraan samen met o.a. zorgpartners in opdracht van de gemeente.

De woningcorporaties staan in het sociale segment aan de lat voor voldoende geschikte woningen voor senioren en aandachtsgroepen. Ook dragen ze binnen de mogelijkheden bij aan de realisatie en beheer van maatschappelijk- en zorgvastgoed. Het stimuleren van de leefbaarheid en de kwaliteit van de openbare ruimte in hun eigendom hoort daarbij. Woonruimteverdeling is een primaire verantwoordelijkheid van de woningcorporaties en ze zijn uitvoeringsorganisaties voor de verplichte urgentiecategorieën die in de Regiewet worden voorgeschreven en door de gemeente aldus deze wet moeten worden vastgelegd in bij voorkeur regionaal afgestemde urgentieverordeningen. Dit traject komt in samenspel tussen gemeenten, regio en woningcorporaties tot stand.

Ouderenzorgorganisaties leveren de zorg die speciaal is gericht op senioren. Het omvat een breed scala aan diensten die zijn bedoeld om ouderen te ondersteunen bij hun dagelijkse activiteiten en hun welzijn te verbeteren.

Ouderenzorg kan variëren van thuiszorg in de thuissituatie tot woonzorgcentra of verpleeghuizen waar ouderen kunnen wonen en 24uurszorg krijgen.

De partijen bezig met geestelijke gezondheidszorg (GGZ) bieden ondersteuning, behandeling en begeleiding aan mensen van alle leeftijden die te maken hebben met mentale gezondheidsproblemen. De GGZ levert een ruim palet aan diensten, variërend van preventie en lichte begeleiding tot intensieve behandeling en langdurige zorg voor ernstige psychische aandoeningen. Loket Housing is een voorbeeld waarbij de huisvestingsvraag, meestal in te vullen door de woningcorporatie, samengaat met begeleidingsnoodzaak die door een zorgaanbieder wordt gefaciliteerd. Verder zijn er nog organisaties actief die - al dan niet vanuit een christelijk motief - werken aan maatschappelijke opvang en verslavingszorg of mensen ondersteunen met een lichamelijk en/of verstandelijke beperking en kinderen met een ontwikkelingsachterstand.

Het zorgkantoor opereert regionaal en is verantwoordelijk voor de organisatie en financiering van langdurige zorg, zoals verpleging en verzorging. Zorgkantoren hebben een belangrijke taak bij de uitvoering van de Wet langdurige zorg (Wlz). Denk daarbij aan inkoop van zorg, zorg- en PGB-toewijzing en informatie/advies.

De basisgedachte bij de voorliggende visie is dat het woondomein én sociaaldomein steeds meer in samenhang de opgave moeten gaan oppakken. Op wijk- en buurtniveau weten partijen elkaar al redelijk goed te vinden in wijkteams en buurtcoalities.

Kijkend naar de logische samenhang op gemeentelijk, maar vooral ook regionaal niveau, zien we verbeterkansen, die met nog verder te maken samenwerkingsafspraken kunnen worden benut. De toekomstvisie Wonen Welzijn en Zorg is een belangrijke bouwsteen voor het Volkshuisvestingsprogramma en betreft vooral het domein wonen. Dit VHV-programma wordt regionaal op- en vastgesteld onder leiding van de Bestuurscommissie Wonen en Herstructurering, alwaar vanuit de stadsregio Parkstad Limburg het mandaat ligt voor volkshuisvesting in brede zin van het woord, dus voor alle doelgroepen. Aandachtsgroepen maken daar een relatief beperkt deel vanuit, maar vragen wel speciale aandacht. Deze bestaat nu al onder meer uit samenwerkingsafspraken ten behoeve van bijvoorbeeld uitstroom maatschappelijke opvang en statushouders (opgenomen in prestatieafspraken).

Specifiek te benoemen vormt, door de toenemende vergrijzing, de juist grotere huisvestingsvraag voor de doelgroep senioren (anders dan intramuraal) welke al specifiek geadresseerd is in de Regionale Woonvisie en lokale woonvisies van de Parkstadgemeenten. In het afsprakenkader voor de ontwikkeling van woonproducten voor de doelgroep senioren zal deze input uit dit document wat betreft de doelgroep senioren dan ook meegenomen worden.

De overige aandachtsgroepen zullen door het sociaal domein en hun collega's van wonen verder in kaart worden gebracht met betrekking tot type woning/doelgroep gekoppeld aan randvoorwaarden (leveren zorg en begeleiding). Die door de Parkstadgemeenten aangedragen inventarisatie zal vervolgens door Bestuurscommissie Wonen worden omgezet in een regionale fysieke programmering (bouwopgave).

De bestuurscommissie zal ook de doorvertaling van de gemeentelijk opgestelde omgevingsplannen (aldus de omgevingswet) stroomlijnen met de fysieke regionale programmering die wordt geborgd in de regionale prestatieafspraken. Het bepalen en monitoren van de juiste balans op gebiedsniveau tussen de sociale woningvoorraad en particuliere voorraad ligt bij de individuele gemeente, waarbij de regio en de bestuurscommissie de balans tussen de gemeentes bewaakt. Het sociaal domein zal zich meer dienen te richten op de aandachtgroepen en de daarbij behorende huisvestings- en verdeelopgave. Dit uiteraard op de tandem met het woondomein. Denk hierbij aan de omvang van de aandachtsgroepen, de gesprekken over fair share en de rangorde in urgentie van huisvesting van aandachtsgroepen. Dit kan alleen op basis van een bovengemeentelijke (lees regionale) afstemming en regie. De regionale afstemming tussen gemeenten wat betreft het sociaal domein zit in de aanloopfase. Dit zal de komende jaren verder zijn beslag krijgen want er komt meer op dat bordje zoals ook het regionaal af te stemmen WMO-beleid en mogelijk ook de urgentieverordeningen. Daarvoor zijn nieuwe overlegmodellen nodig waarbij de verbinding met het woondomein en andere visie-dragende partijen een relevante randvoorwaarde is.

De onderlinge positionering van partijen zal zich nog verder moeten uitkristalliseren. Dat geldt ook voor de verankeringen en borging via prestatieafspraken vanuit de lijn regionale Visie Wonen Welzijn en Zorg - de lokale versies daarvan en de uitvoeringsprogramma's.

Zogezegd zijn er op wijkniveau al veel verbindingen zichtbaar. Het betrekken van zorgpartijen bij de lokale prestatieafspraken, die samenhangen met het huisvesten van voornoemde aandachtsgroepen, tussen gemeenten, woningcorporaties en bewonersorganisaties is een van de volgende stappen. Dat neemt niet weg dat de lokale en vooral regionale positionering van partijen op verschillende punten nog beter kan worden geduid lettend op de Wet Regie Volkshuisvesting en de Woondeal Limburg. In de op te stellen uitvoeringsagenda van deze visie zal het benoemen en aanscherpen van de schakels (o.a. tussen het ruimtelijk en sociaal domein) nader worden geconcretiseerd, met ook onder andere aandacht voor de eerste lijn zorg, clientondersteuning en ziekenhuiszorg. Daarbij zal ook een link worden gelegd met de rol en het uit werken instrumentarium van de provincie.

Deze visie wordt gedragen door een breed scala aan betrokken partijen, die zich zoals hierboven beschreven tot elkaar verhouden. Om de visie met succes tot uitvoer te brengen, is het belang dat ook de uitvoeringsagenda gedragen en gemonitord wordt door deze betrokken partijen. In het verleden ontbrak een gremium waarin deze partijen elkaar treffen om integraal van gedachten te wisselen, afspraken te maken en voortgang bij te houden. Het Bestuurlijk Gremium Wonen, Welzijn en Zorg dat de voorliggende visie heeft ontwikkeld heeft als zodanig een gat in het bestaande bestuurlijk ecosysteem gevuld. Als voortvloeisel van deze Toekomstvisie zal ook de komende Uitvoeringsagenda Wonen, Welzijn en Zorg dan ook door dit gremium worden opgewerkt, vastgesteld, en vervolgens op basis van voortgang worden bijgehouden en waar nodig bijgestuurd.

De eerste stap in deze richting is het optuigen van een bijbehorende governance- en ondersteuningsstructuur, waarover hieronder meer.

7.2 Stappenplan

In sectie 4.3 hebben we de fundamentele doelstelling voor de komende 5 jaar gepresenteerd, namelijk voorzien in voldoende huisvesting voor aandachtsgroepen in onze regio door de verwachte tekorten in te lopen. In hoofdstuk 5 is vervolgens breed geschetst op basis van welke principes en beleidskeuzes we dit doel willen bereiken, waarbij de kwantitatieve opgave is ingebed in de veel bredere sociale context waarin ze thuishoort. In voorgaande sectie is geconcretiseerd welke partijen een rol hebben bij de realisatie van onze collectieve doelen, principes, en beleidskeuzes. Ten slotte rijst nu de cruciale slotvraag: wat gaan we concreet ondernemen om van visie over te gaan op actie? De belangrijkste stap richting actie is het vaststellen van één Meerjarige Uitvoeringsagenda Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad, voorzien in Q3 2025. Deze slotsectie beschrijft onze uitgangspunten ten aanzien van deze visie (6.2.1), de hoofdbestanddelen van de uitvoeringsagenda (6.2.2), en het pad richting de vaststelling en implementatie van de uitvoeringsagenda (6.2.3).

7.2.1 Uitgangspunten uitvoeringsagenda

Om echt tot actie over te gaan is samenwerking essentieel en moeten (soms) individuele belangen plaatsmaken voor de gemeenschappelijke maatschappelijke opdracht. Een integrale actiegerichte agenda voor wonen, welzijn en zorg, gebaseerd op onze gedeelde visie is een belangrijke voorwaarde om te komen tot concrete resultaten. In een zorgvuldig proces heeft zich een coalitie gevormd die aan deze samenwerking wil gaan bouwen. Dit heeft geleid tot een vijftal uitgangspunten die breed gedragen worden voor het ter hand nemen van de uitvoeringsagenda.

1. Echt samenwerken in een leidende regionale coalitie die meerdere lokale doe-coalities ondersteunt. In beide draait om samenwerken met oog voor de grote maatschappelijke opgave enerzijds, en focus op concrete samenwerkingsafspraken anderzijds - van te realiseren huisvestingsplaatsen tot het harmoniseren van urgentieregelingen. Werk maken van coalities die willen en doen binnen de gemeenten en in de regio.
2. Ontwikkelen van een integrale en actiegerichte agenda voor wonen, welzijn en zorg op basis van een gedeelde visie. Spreken van een gemeenschappelijke taal en concretiseren van ambities.
3. Vanuit een leidende en integrale agenda initiatief nemen en versterken van de doorzettingskracht. Helderheid creëren over agenda en regie met focus op de korte en lange termijn. Vasthoudend en koersvast. Snel aan de slag met overzichtelijke, concrete en beheersbare initiatieven, die leiden tot resultaten op korte en lange termijn.

4. Versterken van de vitaliteit van wijken en buurten, door buurtgericht te werken met aandacht voor functies die sociale cohesie, gezonde leefstijl, inclusie versterken. Een belangrijk aspect daarbij is het betrekken van de inwoners om te komen tot passende oplossingen.
5. Bevorderen van preventie, leren en innoveren. Ruimte maken voor essentiële innovaties: technische innovaties, sociale innovaties, innovaties in financiering, en in samenwerking. Delen van opgedane inzichten. Samenwerken, samen doen, samen innoveren en samen leren. Daarbij gebruik maken van goede voorbeelden en voorkomen dat het wiel opnieuw uitgevonden wordt. De voortgang van de uitvoeringsagenda zal immers met vaste regelmaat gedeeld en vervolgens al dan niet bijgestuurd worden, aan de hand van de status van actuele uitdagingen.

7.2.2 Hoofdbestanddelen uitvoeringsagenda

De uitvoeringsagenda zal in ieder geval de volgende drie hoofdbestanddelen bevatten, waarvan de tweede en derde expliciet gevraagd worden vanuit het landelijk programma "Een thuis voor iedereen":

1) Samenwerkingsafspraken op de zeven thema's van de vitale en inclusieve buurt zoals beschreven in 5.2. Denk aan het opleveren van een integraal afgestemd afwegingskader voor wenselijke woonzorgconcepten waar gemeenten gebruik van kunnen maken bij de beoordeling van initiatieven.
2) Samenwerkingsafspraken rondom het veerkrachtig spreiden van aandachtsgroepen om overconcentraties van kwetsbaarheid tegen te gaan en te voorkomen. Denk aan een gezamenlijke lobby-lijn richting buurtregio's, provincie en Rijk, housing-afspraken over het ontzien van specifieke kwetsbare gebieden (complex/kern/buurt/wijk), de benutting van gemeentelijke beleidsinstrumenten rondom kwetsbare instroom (bijvoorbeeld op aanpassingen van de Huisvestingswet 2014), en/of de harmonisatie van urgentieverordeningen.
3) Samenwerkingsafspraken rondom zowel realisatie als financiering van de bouw van per aandachtsgroep en gemeente gespecificeerde aantallen wooneenheden. Hiertoe behoren zowel de toevoeging (door middel van nieuwbouw of transformatie) als toekomstbestendige aanpassing van wooneenheden in lijn met de woonzorgbehoefte.

7.2.3 Pad richting vaststelling en implementatie van de uitvoeringsagenda

Het overzicht hieronder biedt aan de hand van acties per periode houvast voor de weg van vaststelling van deze Toekomstvisie in Q1 2025 naar vaststelling van de Uitvoeringsagenda in Q3 2025, en vervolgens richting het einde van het door het Rijk genoemde tijdspad van 5 jaar (in casu tot en met 2030). Aangaande de weg ná vaststelling van de uitvoeringsagenda gaan we voor nu uit van, in ieder geval, halfjaarlijkse tussenrapportage over de voortgang in Q2 van ieder kalenderjaar en een voortgangsevaluatie en actualisatie in Q4 van ieder kalenderjaar. Totdat er in Q3 (of, indien mogelijk en gewenst, eerder) conform het landelijk programma "Een thuis voor iedereen" een voorstel voor een regionale ondersteunings- en governance structuur Wonen, Welzijn en Zorg ligt, behouden we de huidige werkwijze met een bestuurlijk gremium ondersteund onder voorlopige procesverantwoordelijkheid van Heerlen als centrumgemeente van Stadsregio Parkstad Limburg.

Tabel 4: Planning vervolgtraject Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad

Periode	Actie
Q1 2025	• Vaststelling Toekomstvisie Wonen, Welzijn en Zorg door gemeenteraden. • Opwerken voorstel voor governance- en ondersteuningsstructuur Wonen, Welzijn en Zorg richting vaststelling, implementatie, en monitoring van uitvoeringsagenda, cf. landelijk programma “Een thuis voor iedereen”. Totdat deze structuur er is, vinden werkzaamheden plaats onder proces-verantwoordelijkheid van Heerlen als centrumgemeente van Stadsregio Parkstad Limburg. • Opwerken onderdelen uitvoeringsagenda Wonen, Welzijn en Zorg.
Q2 2025	• Opleveren voorstel governance- en ondersteuningsstructuur • Opwerken onderdelen uitvoeringsagenda Wonen, Welzijn en Zorg. In ieder geval: actielijnen vitale- en inclusieve buurt; overzicht beleidsinstrumenten t.b.v. veerkrachtig mixen en spreiding; afwegingskader woonzorgconcepten; concept-urgentieverordening. • Eerste bespreking governance- en ondersteuningsstructuur en andere relevante ontwikkelingen door bestuurlijk gremium.
Q3 2025	• Vaststelling governance- en ondersteuningsstructuur door bestuurlijk gremium. • Vaststelling uitvoeringsagenda Wonen, Welzijn en Zorg door bestuurlijk gremium.
Q2 2026	• Eerste halfjaarlijkse tussenrapportage aan bestuurlijk gremium.
Q4 2026	• Eerste voortgangsevaluatie en actualisatie uitvoeringsagenda Wonen, Welzijn en Zorg door bestuurlijk gremium.
Q2 2027-2030	• Halfjaarlijkse tussenrapportages aan bestuurlijk gremium.
Q4 2027-2030	• Voortgangsevaluaties en actualisaties uitvoeringsagenda Wonen, Welzijn en Zorg door bestuurlijk gremium.

We doen het samen.

Domein Burger

Bezoekadres
Markt 33
Ambtenaar
[redacted]
Telefoonnummer
+14 045
Telefax
0455676395
Zaaknummer

Aan de leden van de Raad en Raadscommissie
Burgers en Samenleving

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
		25u0001052	27 januari 2025

Onderwerp
Addendum op Toekomstvisie Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad

Bijlage(n)
1

Geachte Raads- en commissieleden,

Voor de raadsvergadering van 12 februari 2025 (commissie Burgers en Samenleving 28 januari 2025) ligt de Toekomstvisie Wonen, Welzijn en Zorg Parkstad ter besluitvorming voor.
Deze is met grote zorg tot stand gekomen. Echter is naar voren gekomen dat in tabel 6 op bladzijde 19 van deze visie "Percentage woningvoorraad geschikt voor aanpassing voor ouderen, uitgesplitst in huur/Koop)" abusievelijk de gegevens van de gemeente Kerkrade niet zijn opgenomen.
De cijfers in deze tabel zijn gebaseerd op bijlage 1 bij deze visie: "rapportage Companen regionale woonzorgvisie Parkstad Limburg. (figuur 3.9: Geschiktheid woningvoorraad naar eigendom volgens 'doorzonscan' naar gemeente (2024).

Inmiddels zijn ook de voor gemeente Kerkrade benodigde gegevens verzameld, geanalyseerd en opgenomen in figuur 3.9 en daarmee ook in tabel 6 van de visie.

Hierbij laat ik u dan ook de complete figuur 3.9 en tabel 6 toekomen.

Met vriendelijk groet,

Jo Paas
Portefeuillehouder Wmo en ouderenbeleid.

Bijlage 1.
Figuur 3.9 Geschiktheid woningvoorraad naar eigendom volgens 'doorzonscan' naar gemeente (2024) inclusief gegevens gemeente Kerkrade.

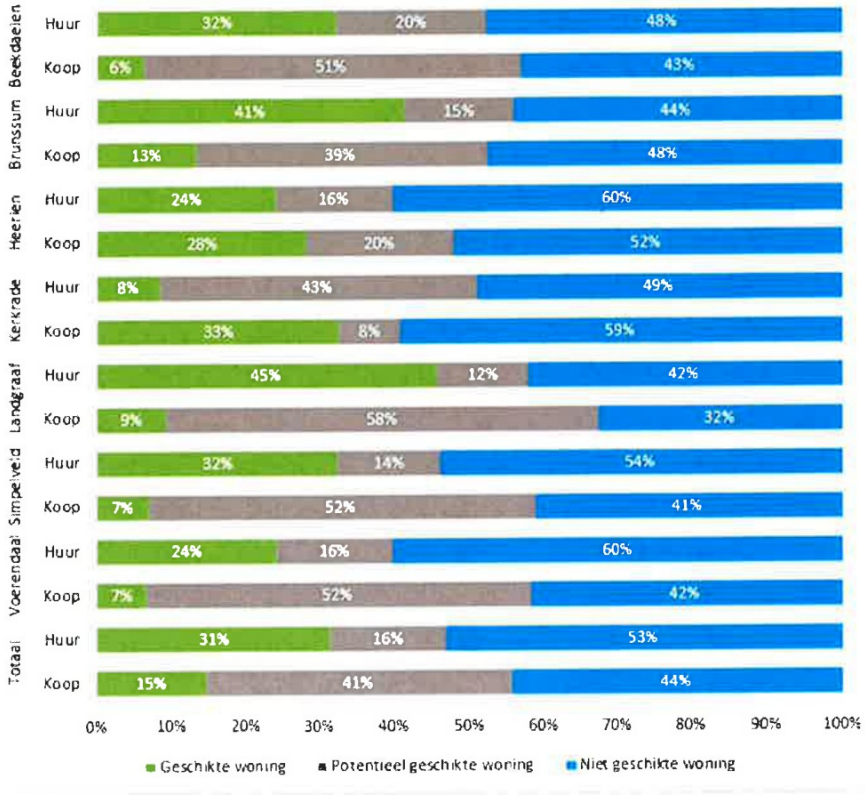

Tabel 6: Percentage woningvoorraad geschikt voor aanpassing voor ouderen, uitgesplitst in huur/Koop)

Gemeente		Geschikt	Potentieel	Ongeschikt
Beekdaelen	huur	32%	20%	48%
	koop	6%	51%	43%
Brunssum	huur	41%	15%	44%
	koop	13%	39%	48%
Heerlen	huur	24%	16%	60%
	koop	28%	20%	52%
Kerkrade	huur	8%	43%	49%
	koop	33%	8%	59%
Landgraaf	huur	46%	12%	42%
	koop	9%	59%	32%
Simpelveld	huur	32%	14%	54%
	koop	7%	52%	41%
Voerendaal	huur	24%	16%	60%
	koop	7%	51%	42%
Totaal	**huur**	**31%**	**16%**	**53%**
	koop	**15%**	**41%**	**44%**

Postbus 600 6460 AP
Telefoon 045 5676767
Telefax 045 5676395
Email gemeentehuis@kerkrade.nl
IBAN NL49 BNGH 0285 0044 84
BIC BNGHNL2G

Reactie op vraag SP over Toekomstvisie WWZ agendapunt 5.1 raadsvergadering 12 feb 2025:

Vraag:

Beste college, we hebben geconstateerd dat er in de woonvisie informatie ontbrak. Met dank voor het toezenden van het addendum. Maar daardoor constateren dat het aantal huurwoningen, geschikt voor senioren, in Kerkrade maar 8 % bedraagt in de huursector.

Met hoeveel procent stijgt het percentage, als alle appartementen in de Lupinehof verhuurd worden aan senioren, zoals ook de bedoeling is?

Antwoord:

Uw vraag betreft de 'Toekomstvisie op Wonen, Welzijn en Zorg in Parkstad Limburg' en niet de Woonvisie.

Het gaat om de tabel die staat in het nagezonden addendum bij deze Toekomstvisie.

In eerste instantie waren de gegevens van Kerkrade niet opgenomen in de Toekomstvisie. Deze zijn alsnog opgevraagd. Via het addendum zijn deze gegevens aangeleverd.

Volgens deze tabel zouden er in de huurvoorraad 8% van de huurwoningen nu al geschikt zijn voor ouderenhuisvesting. Daarnaast zou 43% geschikt te maken zijn.

De 24 appartementen in de Lupinehof zijn reeds levensloopgeschikt en worden verhuurd, ongeacht de doelgroep die er woont. Het heeft geen noemenswaardige impact op het aandeel voor ouderen geschikte woningen in de totale huurvoorraad van ca. 11.300 woningen waarvan ca. 7.568 corporatiewoningen (*bron, Woonmonitor Kerkrade 2023*).

Gemeente Kerkrade

ARCHIEF

Agendapunt nr.: 5.2

Registratienummer: 24it03594

Sector: Burger	**Kerkrade,** 14 januari 2025

Aanbiedingsbrief

aan de raad.

Nr.:

Hierbij bieden wij u ter overweging en beslissing een ontwerpbesluit, nr. 24Rb053, inzake een tussentijdse wijziging van de Verordening jeugdhulp gemeente Kerkrade 2015 aan.

In de nota van toelichting, nr. 24Tl046, die het ontwerpbesluit vergezelt, zijn de overwegingen en nadere gronden aangegeven waarop het ontwerpbesluit berust.

Het college,

dr. T.P. Dassen-Housen

De secretaris,

R.M.J.S. Stijns

MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C017135
www.fsc.org

Parkstad Limburg
Gemeente Kerkrade maakt deel uit van Parkstad Limburg

Gemeente Kerkrade

Conform ontwerpbesluit is besloten in de raadsvergadering d.d. 12-2-2025

Ontwerpbesluit

Nr.: 24Rb053

De raad van de gemeente Kerkrade;

overwegende, dat
- in de Verordening jeugdhulp gemeente Kerkrade 2015 is bepaald dat geen jeugdhulpvoorziening wordt toegekend wanneer sprake is van voldoende eigen kracht;
- de Centrale Raad van Beroep in een uitspraak van 29.05.2024 heeft geoordeeld dat gemeenten in hun verordening moeten beschrijven wat zij onder "eigen kracht" verstaan

kennis genomen hebbende van,
- de nota van toelichting, nr. 24Tl046 , behorende bij dit besluit;
- de instemming van de Adviesraad Maatschappelijke Ontwikkeling Kerkrade d.d. 05.12.2024;
- de beraadslagingen in de Commissie burgers en samenleving. d.d. 28 januari 2025

gelet op,
- **programma:** 6. Sociaal Domein
- **gemeentelijk/regionaal beleidskader:** Verordening jeugdhulp gemeente Kerkrade 2015
- **wetsartikel:** 2.9 Jeugdwet

besluit:

I. De Verordening jeugdhulp gemeente Kerkrade 2015 als volgt te wijzigen:

Onder vernummering van de artikelen 10 t/m 20 tot 11 t/m 21 wordt na artikel 9 het volgende artikel 10 ingevoegd:

Artikel 10. Eigen kracht.

1. Jeugdigen of ouders komen pas in aanmerking voor een individuele voorziening als zij zelf geen oplossing kunnen vinden voor de hulpvraag binnen hun eigen mogelijkheden en probleemoplossend vermogen (eigen kracht). Hieronder wordt in ieder geval verstaan:
a. Gebruikelijke hulp van ouders en/of andere verzorgers of opvoeders;
b. Bovengebruikelijke hulp van ouders voor zover zij beschikbaar en in staat zijn de noodzakelijke hulp te bieden, dit geen (dreigende) overbelasting oplevert en door het bieden van de bovengebruikelijke hulp geen financiële problemen in het gezin ontstaan;
c. De ondersteuning vanuit het sociale netwerk;
d. Het aanspreken van een aanvullende zorgverzekering die is afgesloten.
2. Gebruikelijke hulp is hulp die naar algemeen aanvaarde opvattingen in redelijkheid mag worden verwacht van ouders en/of andere verzorgers of opvoeders. Zij zijn namelijk verplicht de

MIX Papier uit verantwoorde herkomst FSC® C017135 www.fsc.org

Parkstad Limburg
Gemeente Kerkrade maakt deel uit van Parkstad Limburg

tot hun gezin behorende minderjarige jeugdigen te verzorgen, op te voeden, te begeleiden en toezicht op hen te houden. Dit geldt ook als de jeugdige een ziekte, aandoening, beperking of andere problematiek heeft. Bij uitval van 1 van de ouders neemt de andere ouder de gebruikelijke hulp over. Dit geldt ook bij gescheiden ouders. Er wordt dan ook rekening gehouden met de gebruikelijke hulp van de ouder waar de jeugdige niet woont.
3. Om vast te stellen of sprake is van gebruikelijke hulp beoordeelt het college of de benodigde hulp uitgaat boven de hulp die een jeugdige van dezelfde leeftijd zonder ziekte, aandoening, beperking of andere problematiek nodig heeft. Het college houdt hierbij rekening met de volgende factoren:
a. De leeftijd van de jeugdige;
b. De mate van zorg bij activiteiten en handelingen, de mate van toezicht en de mate van begeleiding/stimulans die een jeugdige van die leeftijd nodig heeft;
c. De aard en de duur van de hulp en de benodigde ondersteuningsintensiteit van de jeugdige;
d. De mate van planbaarheid van de hulp;
e. De behoeften en mogelijkheden van de jeugdige;
f. De meest actuele versies van de CIZ-indicatiewijzer en de beleidsregels indicatiestelling Wlz.
4. Als er sprake is van gebruikelijke hulp verstrekt het college geen individuele voorziening tot jeugdhulp. Hierop kan (tijdelijk) een uitzondering worden gemaakt als de ouders door (dreigende) overbelasting de gebruikelijke hulp niet kunnen bieden. Er moet dan wel een verband zijn tussen de (dreigende) overbelasting en de hulp aan de jeugdige.
5. Gaat het om hulp die de gebruikelijke hulp overstijgt, zijn de ouders in eerste instantie nog steeds verantwoordelijk voor het bieden van deze bovengebruikelijke hulp. Het college beoordeelt dan of van ouders verwacht mag worden dat ze deze hulp bieden, zoals in lid 1 staat weergegeven. Het college maakt hierbij onderscheid tussen kortdurende en langdurende situaties:
a. Kortdurend: er is uitzicht op herstel van het (gezondheids)probleem en de daarmee samenhangende zelfredzaamheid van de jeugdige. Het gaat hierbij over een aaneengesloten éénmalige periode van maximaal drie maanden in één kalenderjaar;
b. Langdurend: het gaat om chronische situaties waarbij naar verwachting de jeugdhulp langer dan drie maanden nodig is of voor meerdere periodes van drie maanden in één kalenderjaar.
Het college verwacht van ouders dat zij in kortdurende situaties de bovengebruikelijke hulp bieden, tenzij dit gelet op de aard van de hulp niet kan worden verwacht of de ouders door (dreigende) overbelasting de hulp niet kunnen bieden. Er moet dan wel een verband zijn tussen de (dreigende) overbelasting en de hulp aan de jeugdige.
6. Bij de beoordeling in langdurige situaties houdt het college rekening met de volgende factoren:
a. De aard en de duur van de hulp en de benodigde ondersteuningsintensiteit van de jeugdige;
b. De mate van planbaarheid van de hulp;
c. Het lichamelijk en geestelijk welzijn van de ouders;
d. De manier van omgaan van ouders met de problemen van de jeugdige;
e. Vaardigheden van de ouders om zelf hulp te bieden (bijvoorbeeld een verpleegachtergrond);
f. Of er sprake is van problematiek bij de ouders, zoals relationele problemen of schulden;
g. Welke verplichtingen de ouders hebben, bijvoorbeeld voor werk en sociale verplichtingen;
h. Het belang van ouders om een inkomen uit arbeid te krijgen en het eventueel ontstaan van financiële problemen;
i. De woonsituatie;
j. De samenstelling van het gezin en de relatie tussen de gezinsleden (bijvoorbeeld of er sprake is van een wettelijke stiefouder of niet);
k. Is er een sociaal netwerk en zo ja, wat zijn de mogelijkheden en de bereidheid van het sociaal netwerk om de jeugdige of zijn ouders te ondersteunen;
l. Overige individuele omstandigheden die door jeugdige en ouders worden ingebracht.

7. Als bovengenoemde factoren niet leiden tot problemen bij het kunnen verlenen van de hulp door de ouders, bij de beschikbaarheid van de ouders voor het verlenen van de hulp, bij de belasting van de ouders en bij de financiële situatie van de ouders wordt van hen verwacht dat zij de bovengebruikelijke hulp (eventueel deels) verlenen. Het college verstrekt dan geen individuele voorziening tot jeugdhulp.
8. Bij (dreigende) overbelasting geldt nog het volgende:
a. Er moet een verband zijn tussen de overbelasting en de zorg aan de jeugdige;
b. Als de overbelasting ziet op spanningen door het werk (bijvoorbeeld door te veel uren werken of stress) of door andere factoren buiten de zorg van de jeugdige om, moet de ouder eerst een oplossing zoeken in de oorzaak van die spanningen;
c. Bij een aanvraag voor een individuele voorziening tot jeugdhulp bekijkt het college wat wordt gedaan om die spanningen te verminderen;
d. Als de (dreigende) overbelasting kan worden verminderd door het herinrichten van het werk of andere sociale/maatschappelijke activiteiten wordt dit eerst van de ouder verwacht;
e. Het verlenen van hulp aan je kind gaat voor op sociale/maatschappelijke activiteiten;
f. Een pgb voor het verlenen van hulp aan een jeugdige door een ouder wordt beëindigd als er sprake is van (dreigende) overbelasting. Een andere zorgverlener moet het verlenen van hulp overnemen om de overbelasting te stoppen.
9. Als ouders een beroep kunnen doen op het sociale netwerk voor het bieden van ondersteuning bij de benodigde hulp aan de jeugdige wordt van hen verwacht dat ze hier gebruik van maken. De ondersteuning die het sociale netwerk biedt, valt onder de eigen kracht. Het college verstrekt hiervoor geen individuele voorziening tot jeugdhulp.
10. Als de jeugdige en/of de ouders een aanvullende zorgverzekering hebben die de benodigde hulp (deels) vergoedt, wordt van ouders verwacht dat zij deze aanspreken. Het college verstrekt dan geen individuele voorziening tot jeugdhulp of alleen een aanvullende voorziening voor het gedeelte dat niet wordt vergoed.

II. Dit besluit treedt in werking op de 1e dag na bekendmaking.

Aldus vastgesteld door de raad der gemeente Kerkrade in zijn openbare vergadering d.d. 12 februari 2025

De voorzitter van de raad,

dr. T.P. Dassen-Housen.

De griffier,

plv. griffier

mr. drs. D.G.M.G. Franssen.

MIX
verantwoorde herkomst
FSC® C017135
FSC www.fsc.org

Parkstad Limburg
Gemeente Kerkrade maakt deel uit van Parkstad Limburg

Nota van toelichting

Nummer.: 24Tl046	**Kerkrade, 14 januari 2025**

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 24Rb053

Onderwerp

Tussentijdse wijziging van de Verordening jeugdhulp gemeente Kerkrade 2015.

Beslispunten

1. Onder vernummering van de artikelen 10 t/m 20 tot 11 t/m 21 wordt na artikel 9 een nieuw artikel 10 ingevoegd waarin staat beschreven wat onder "eigen kracht" van de jeugdige of zijn ouders wordt verstaan en hoe dat wordt beoordeeld (zie concept-raadsbesluit voor volledige tekst artikel 10).
2. Het besluit treedt in werking op de 1e dag na bekendmaking.

Inleiding

In de Jeugdwet is bepaald, dat de gemeente geen voorziening voor jeugdhulp hoeft te treffen als de jeugdige of zijn ouder(s) in staat zijn om zelf hun problemen op te lossen, eventueel met hulp van personen uit het sociaal netwerk. Dit noemen we in de praktijk de “eigen kracht” van jeugdige en ouder(s). Het is aan gemeenten om in beleid uit te werken wanneer sprake is van voldoende eigen kracht.

Veel gemeenten hebben in hun verordening de definitie van eigen kracht opgenomen zoals die is beschreven in de wetsgeschiedenis. Zij noemen de eigen kracht het vermogen van jeugdige en ouders om zelf hun problemen op het lossen, eventueel met hulp van personen uit het sociaal netwerk. Wat onder eigen kracht wordt verstaan hebben de gemeenten in de meeste gevallen uitgewerkt in nadere regels of beleidsregels. Bij de beoordeling daarvan wordt een onderscheid gemaakt tussen gebruikelijke en bovengebruikelijke hulp.

Dit geldt ook voor de gemeente Kerkrade. In de verordening is bepaald, dat geen jeugdhulpvoorziening wordt toegekend wanneer op eigen kracht of met hulp van de ouders of andere personen uit de naaste omgeving een oplossing voor de hulpvraag mogelijk is. In de Beleidsregels Jeugdhulp 2015 gemeente Kerkrade is het beoordelen van de verhouding draagkracht/draaglast als afwegingskader opgenomen. Daarnaast bevat bijlage 3 van deze Beleidsregels richtlijnen voor gebruikelijke zorg. Indien sprake is van gebruikelijke zorg worden jeugdigen of ouders in staat geacht daarvoor zelf te zorgen (eventueel met hulp van personen uit hun sociaal netwerk). Overigens kunnen in beginsel ook vormen van bovengebruikelijke hulp van ouders worden verwacht (uitspraken van CRvB hebben dit bevestigd).
Het aanspreken van een aanvullende verzekering kan ook vallen onder de eigen kracht van ouders.

In een uitspraak d.d. 29.05.2024 heeft de CRvB benadrukt, dat gemeenten in hun verordening moeten regelen wanneer sprake is van “eigen kracht”, als dit één van de afwegingsfactoren is voor toekenning van een jeugdhulpvoorziening.
De gemeenten moeten dan in hun verordening beschrijven wat de betekenis van de ouderlijke verzorgings- en opvoedingsplicht is die voortvloeit uit het Burgerlijk Wetboek en wat de begrippen eigen kracht, gebruikelijke hulp en/of bovengebruikelijke hulp inhouden. De CRvB is van mening, dat niet kan worden volstaan met een eventuele uitwerking in nadere reqels of beleidsregels. Dan is namelijk qeen sprake van een uitwerking in de Verordenínq van de gronden en het beoordelingskader als bedoeld in artikel 2.9 van de Jeugdwet.

Dit betekent, dat onze verordening jeugdhulp moet worden aangepast.

Doelstelling

In de verordening beschrijven wat onder “eigen kracht” wordt verstaan (inclusief het beoordelingskader).

Argumenten

In de verordening jeugdhulp is bepaald dat geen jeugdhulpvoorziening wordt toegekend wanneer sprake is van voldoende kracht. Wat daaronder wordt verstaan is uitgewerkt in de Beleidsregels Jeugdhulp 2015 gemeente Kerkrade.

Door een recente uitspraak van de CRvB moeten gemeenten in hun verordening duidelijk regelen wanneer sprake
is van “eigen kracht.

Hiervoor is een nieuw artikel 10 uitgewerkt. De beschrijving en het beoordelingskader is overeenkomstig de algemeen aanvaarde opvattingen en jurisprudentie over “eigen kracht” en juridisch advies van Schulinck (kennisbank en juridische helpdesk van Wolters Kluwer voor wat betreft het Sociaal Domein). De tekst van (het nieuwe) artikel 10 van de verordening is uitgebreider en explicieter dan de huidige (summiere) bijlage 3 van de beleidsregels. Dat is nodig om te voldaan aan wat de CRvB vraagt. De gemeenten moeten in hun verordening duidelijk beschrijven wat de betekenis van de ouderlijke verzorgings- en opvoedingsplicht is die voortvloeit uit het Burgerlijk Wetboek en wat de begrippen eigen kracht, gebruikelijke hulp en/of boven gebruikelijke hulp inhouden.

De AMO heeft 5 december jl. ingestemd met het gedane voorstel m.b.t. de tussentijdse wijziging van de Verordening.

Kanttekeningen

Met de bepaling wordt naar verwachting voldoende voldaan aan hetgeen de CRvB vraagt. Eventueel volgende uitspraken van de CRvB zullen dit moeten uitwijzen.

De wijziging van de verordening is “tussentijds” omdat een algehele actualisatie van de verordening aanstaande is. Dit heeft te maken met inhoudelijke ontwikkelingen, jurisprudentie en de Hervormingsagenda jeugd. Het verdient de voorkeur om daarbij rekening te houden met wijzigingen van wet- en regelgeving. Daar wordt momenteel in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd landelijk aan gewerkt.
De recente uitspraak van de CRvB betekent echter dat op korte termijn een wijziging nodig is voor wat betreft “eigen kracht”.

Financiën

Niet van toepassing.

Communicatie

Nadat een raadsbesluit is genomen, wordt de aanpassing van de verordening bekendgemaakt. Deze treedt in werking op de dag na bekendmaking.

Burgerparticipatie

Niet van toepassing

Uitvoering

Vanaf de dag van inwerkingtreding zal het gemeentelijk team jeugdhulp gebruik maken van hetgeen in artikel 10 van de verordening is bepaald. Gedurende de periode die nodig is om de verordening aan te passen wordt geanticipeerd op het nieuwe artikel 10. De beoordeling van de eigen kracht vindt al op basis van dit artikel plaats. De beschikking is dan een voorlopige voorziening in afwachting van de aanpassing van de verordening. Na inwerkingtreding van de verordening volgt op basis van de nieuwe bepaling de definitieve beschikking.

Gezondheid en Vitaliteit

Jeugdzorg is erop gericht jeugdigen in staat te stellen gezond en veilig op te groeien. Daarmee levert jeugdzorg ook een bijdrage aan onze ambities op het gebied van gezondheid en vitaliteit (en meer specifiek de programmalijn “gezonde jeugd” van Vie). Aan de andere kant voorkomen of verminderen de activiteiten in het kader van deze programmalijn o.a. ook dat jeugdzorg nodig is.
Met de tussentijdse wijziging van de verordening wordt het formeel mogelijk gemaakt de eigen kracht aan te spreken om gezond en veilig op te kunnen groeien.

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief aan de raad
2. Ontwerpbesluit/nieuw artikel 10 verordening jeugdhulp
3. Toelichting op nieuw artikel 10
4. Verordening jeugdhulp 2015 inclusief nieuw artikel 10 (integrale tekst)

Toelichting Verordening jeugdhulp Kerkrade

Artikel 10. Eigen Kracht.
In de Jeugdwet is bepaald, dat de gemeente geen voorziening voor jeugdhulp hoeft te treffen als de jeugdige of zijn ouder(s) in staat zijn om zelf hun problemen op te lossen, eventueel met hulp van personen uit het sociaal netwerk. Dit noemen we in de praktijk de “eigen kracht” van jeugdige en ouder(s). Het is aan gemeenten om in beleid uit te werken wanneer sprake is van voldoende eigen kracht.

In een uitspraak d.d. 29.05.2024 heeft de CRvB benadrukt, dat gemeenten in hun verordening moeten regelen wanneer sprake is van “eigen kracht”, als dit één van de afwegingsfactoren is voor toekenning van een jeugdhulpvoorziening.
De gemeenten moeten dan in hun verordening beschrijven wat de betekenis van de ouderlijke verzorgings- en opvoedingsplicht is die voortvloeit uit het Burgerlijk Wetboek en wat de begrippen eigen kracht, gebruikelijke hulp en/of bovengebruikelijke hulp inhouden. De CRvB is van mening, dat niet kan worden volstaan met een eventuele uitwerking in nadere reqels of beleidsregels. Dan is namelijk qeen sprake van een uitwerking in de Verordeníng van de gronden en het beoordelingskader als bedoeld in artikel 2.9 van de Jeugdwet.

In de verordening jeugdhulp Kerkrade is bepaald dat geen jeugdhulpvoorziening wordt toegekend wanneer sprake is van voldoende eigen kracht. In verband met de uitspraak van de CRvB is in deze verordening in artikel 10 uitgewerkt wat hieronder wordt verstaan en hoe in specifieke situaties wordt beoordeeld of hier sprake van is.

Om de eigen kracht vast te stellen wordt onderscheid gemaakt tussen gebruikelijke hulp en bovengebruikelijke hulp. Uit rechtspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) volgt dat ook bovengebruikelijke hulp in beginsel van ouders mag worden verwacht.
De CRvB oordeelde dat de ouder, die haar baan had opgezegd in verband met de zorg voor haar kind, de zorg aankon en verleende en het dus van haar mocht worden verwacht. Er was sprake van voldoende eigen kracht (zie CRvB 17-7-2019, ECLI:NL:CRVB:2019:2362). De gemeente had in het onderzoek naar de eigen kracht van ouders onder andere gekeken naar het belang van ouders om in een inkomen te voorzien. De CRvB accepteert dit. De CRvB acht het dus niet in strijd met de wet om de financiële situatie van ouders mee te wegen bij de beoordeling van eigen kracht.

In 2021 oordeelt de CRvB dat de gemeente bij het onderzoek naar de eigen kracht niet mag toetsen of de ouders voldoende financiële draagkracht hebben om zelf de jeugdhulp te verlenen (zie CRvB 26-5-2021, ECLI:NL:CRVB:2021:1327).

Uit deze twee uitspraken moet worden afgeleid dat de financiële situatie van een gezin wel een rol kan spelen bij eigen kracht, maar de gemeente mag die financiële situatie niet berekenen. Als ouder(s) een eigen oplossing hebben door minder te gaan werken, mag je daar rekening mee houden. Wel moet je dan beoordelen of de ouder(s) hierdoor niet in de financiële problemen komen. Maar een gemeente mag geen inkomenstoets doen en een aanvraag om jeugdhulp (in de vorm van een pgb of in natura) afwijzen, omdat ouders voldoende inkomen/vermogen hebben.

Het aanspreken van een aanvullende verzekering kan ook vallen onder de eigen kracht van ouders. De jeugdige of zijn ouders kunnen niet verplicht worden om een aanvullende verzekering af te sluiten. Het is namelijk een privaatrechtelijke verbintenis. Een ieder is vrij om zo'n overeenkomst te sluiten. Beschikken de ouders/jeugdige niet over een aanvullende verzekering, dan is het college dus aan zet om de noodzakelijke hulp in te zetten.

Bij het onderzoek en de beoordeling van eigen kracht worden alle relevante feiten en omstandigheden meegenomen. Zo kan bijvoorbeeld de gezinssamenstelling een rol spelen. Ouders hebben namelijk minder mogelijkheden in de zorg van kind A als kind B ook veel zorg vraagt. Bij de beoordeling van de eigen mogelijkheden mag daarnaast meer worden verwacht van een ouder met gezag dan van de partner van die ouder die geen wettelijke stiefouder is. Ook het belang van ouders om te blijven werken, de belastbaarheid en draagkracht van ouders kunnen een rol spelen bij de beoordeling van de eigen kracht.

Eigen kracht sociaal netwerk

Als personen uit het sociale netwerk van de jeugdige en/of ouder(s) kunnen bijdragen aan het verminderen of oplossen van de problematiek, wordt dit ook gezien als het aanspreken van 'eigen kracht'. De hulp vanuit het sociale netwerk kan niet kan worden afgedwongen. Als het beschikbaar is, mag je verlangen dat de jeugdige/ouders er gebruik van maken. Maar wil het netwerk dit niet leveren of alleen tegen betaling van een pgb, dan kan niet worden volhouden dat sprake is van voldoende eigen kracht.
Bij ouders ligt dit anders, omdat zij wettelijk verplicht zijn om hun kind te verzorgen en op te voeden.

Zie ook:
Bijlage 1: infographic jeugdhulp en eigen kracht.
Bijlage 2: beslisboom eigen kracht en gebruikelijke hulp.

Verordening jeugdhulp Kerkrade 2015 (inclusief nieuw artikel 10 conform raadsbesluit 24Rb053 d.d. 12 februari 2025)

Artikel 1. Begripsbepalingen

1. In deze verordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:
   - andere voorziening: voorziening anders dan in het kader van de Jeugdwet, op het gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning of werk en inkomen;
   - gesprek: *gesprek als bedoeld in artikel 6 van deze verordening;*
   - hulpvraag: behoefte van een jeugdige en/of zijn ouders aan jeugdhulp in verband met opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen, als bedoeld in artikel 2.3, eerste lid, van de wet;
   - individuele voorziening: op de jeugdige en/of zijn ouders toegesneden voorziening als bedoeld in artikel 2, tweede lid van deze verordening;
   - melding: *melding van een hulpvraag als bedoeld in artikel 4, eerste lid van deze verordening;*
   - overige voorziening: overige voorziening als bedoeld in artikel 2, eerste lid van deze verordening;
   - pgb: persoonsgebonden budget als bedoeld in artikel 8.1.1 van de wet, zijnde een door het college van burgemeester en wethouders verstrekt budget aan een jeugdige en/of zijn ouders, dat hen in staat stelt de jeugdhulp die tot de individuele voorziening behoort van derden te betrekken;
   - wet: Jeugdwet.

   2. Alle begrippen die in deze verordening worden gebruikt en die niet nader worden omschreven hebben dezelfde betekenis als in de Jeugdwet, de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Gemeentewet.

Artikel 2. Vormen van jeugdhulp

1. Onder de overige voorzieningen vallen:
   - Lichte ambulante hulp
   - Informatie en advies
2. Onder de individuele voorzieningen vallen:
   - Crisisopvang
   - Forensische hulp
   - Gesloten jeugdhulp
   - Medische kinderdagbehandeling
   - Pleegzorg
   - (Semi-)Residentiële hulp bij opgroei- en opvoedingsproblemen
   - Residentiële hulp voor jeugdigen met verstandelijke beperkingen
   - Specialistische dagbehandeling en verzorging verstandelijk beperkte jeugd
   - Specialistische GGZ voor jeugdigen
   - Verzorging van jeugd met een lichamelijke en zintuiglijke beperking
3. Het college van burgemeester en wethouders kan in nadere regels de overige voorzieningen nader bepalen.
4. Het college van burgemeester en wethouders kan in nadere regels de individuele voorzieningen nader bepalen en/of een deel daarvan als overige voorzieningen benoemen.

Artikel 3. Toegang jeugdhulp via de huisarts, medisch specialist of jeugdarts

1. Het college van burgemeester en wethouders kent een individuele voorziening toe na een verwijzing door de huisarts, medisch specialist en jeugdarts naar een jeugdhulpaanbieder, als en voor zover genoemde jeugdhulpaanbieder van oordeel is dat inzet van jeugdhulp nodig is.
2. Als de jeugdige en/of zijn ouders hierom verzoeken dan wel als het college van burgemeester en wethouders het noodzakelijk acht, legt het college van burgemeester en wethouders de te verlenen individuele voorziening, dan wel het afwijzen daarvan, vast in een beschikking als bedoeld in artikel 10 van deze verordening.

Artikel 4. Toegang jeugdhulp via de gemeente, melding hulpvraag

1. Jeugdigen en/of ouders kunnen een hulpvraag melden bij het college van burgemeester en wethouders.
2. Het college van burgemeester en wethouders bevestigt de ontvangst van de melding van de hulpvraag, als bedoeld in lid 1, schriftelijk.
3. In spoedeisende gevallen treft het college van burgemeester en wethouders zo spoedig mogelijk een passende tijdelijke maatregel of vraagt het college van burgemeester en wethouders een machtiging gesloten jeugdhulp als bedoeld in hoofdstuk 6 van de wet.
4. Jeugdigen en/of ouders kunnen zich rechtstreeks wenden tot een overige voorziening.

Artikel 5. Voorbereidend onderzoek
1. Het college van burgemeester en wethouders verzamelt alle voor het gesprek, bedoeld in artikel 6, van belang zijnde en toegankelijke gegevens over de jeugdige en zijn situatie en maakt vervolgens zo spoedig mogelijk met hem een afspraak voor een gesprek.
2. Voor het gesprek verschaffen de jeugdige en/of zijn ouders aan het college van burgemeester en wethouders alle overige gegevens en bescheiden die naar het oordeel van het college van burgemeester en wethouders voor het voorbereidend onderzoek nodig zijn en waarover zij redelijkerwijs de beschikking kunnen krijgen. De jeugdige en/of zijn ouders verstrekken in ieder geval een identificatiedocument als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht ter inzage.
3. Het college van burgemeester en wethouders kan in overleg met de jeugdige en/of zijn ouders afzien van een voorbereidend onderzoek als bedoeld in het eerste en tweede lid.

Artikel 6. Gesprek
1. Het college van burgemeester en wethouders onderzoekt in een gesprek tussen deskundigen en de jeugdige en/of zijn ouders, zo spoedig mogelijk en voor zover nodig:
a. de behoeften, persoonskenmerken, voorkeuren, veiligheid, ontwikkeling en gezinssituatie van de jeugdige en het probleem of de hulpvraag;
b. het gewenste resultaat van het verzoek om jeugdhulp;
c. het vermogen van de jeugdige en/of zijn ouders om zelf of met ondersteuning van de naaste omgeving een oplossing voor de hulpvraag te vinden;
d. de mogelijkheden om gebruik te maken van een andere voorziening;
e. de mogelijkheden om jeugdhulp te verlenen met gebruikmaking van een overige voorziening;
f. de mogelijkheden om een individuele voorziening te verstrekken;
g. de wijze waarop een mogelijk toe te kennen individuele voorziening wordt afgestemd met andere voorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning, of werk en inkomen;
h. hoe rekening zal worden gehouden met de godsdienstige gezindheid, de levensovertuiging en de culturele achtergrond van de jeugdige en/of zijn ouders, en
i. de mogelijkheden om te kiezen voor de verstrekking van een pgb, waarbij de jeugdige en/of zijn ouders in begrijpelijke bewoordingen worden ingelicht over de gevolgen van die keuze.
2. In de gevallen bedoeld in artikel 8.2.1 van de wet informeert het college van burgemeester en wethouders de ouders dat een ouderbijdrage is verschuldigd en hoe deze bijdrage wordt geïnd.
3. Het college van burgemeester en wethouders informeert de jeugdige en/of zijn ouders over de gang van zaken bij het gesprek, hun rechten en plichten en de vervolgprocedure en vraagt hen toestemming om hun persoonsgegevens te verwerken.
4. Het college van burgemeester en wethouders kan in overleg met de jeugdige en/of zijn ouders afzien van een gesprek

Artikel 7. Verslag
1. Het college van burgemeester en wethouders zorgt voor schriftelijke verslaglegging van het voorbereidend onderzoek, als bedoeld in artikel 5 van deze verordening, en het gesprek, als bedoeld in artikel 6.
2. Binnen 10 werkdagen na het gesprek verstrekt het college van burgemeester en wethouders aan de jeugdige en/of zijn ouders een verslag van de uitkomsten van het voorbereidend onderzoek en het gesprek, tenzij zij hebben meegedeeld dit niet te wensen.
3. Opmerkingen of latere aanvullingen van de jeugdige en/of zijn ouders worden aan het verslag toegevoegd.

Artikel 8. Aanvraag
1. Jeugdigen en/of ouders kunnen een aanvraag om een individuele voorziening schriftelijk indienen bij het college van burgemeester en wethouders. *Een aanvraag wordt ingediend door middel van een door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld formulier.*
2. Het college van burgemeester en wethouders kan een ondertekend verslag van het voorbereidend onderzoek en het gesprek aanmerken als aanvraag als de jeugdige en/of zijn ouders dat op het verslag hebben aangegeven.

Artikel 9. Toekenning individuele voorzieningen
1. Het college van burgemeester en wethouders kent een individuele voorziening toe voor zover in het verslag zoals bedoeld in artikel 7 wordt vastgesteld dat de jeugdige:

a. Op eigen kracht of met zijn ouders of andere personen uit zijn naaste omgeving geen oplossing voor zijn hulpvraag kan vinden
b. Geen oplossing kan vinden voor zijn hulpvraag door, al dan niet gedeeltelijk, gebruik te maken van een overige voorziening, of
c. Geen oplossing kan vinden voor zijn hulpvraag door, al dan niet gedeeltelijk, gebruik te maken van een andere voorziening.

Artikel 10. Eigen kracht.
1. Jeugdigen of ouders komen pas in aanmerking voor een individuele voorziening als zij zelf geen oplossing kunnen vinden voor de hulpvraag binnen hun eigen mogelijkheden en probleemoplossend vermogen (eigen kracht). Hieronder wordt in ieder geval verstaan:
a. Gebruikelijke hulp van ouders en/of andere verzorgers of opvoeders;
b. Bovengebruikelijke hulp van ouders voor zover zij beschikbaar en in staat zijn de noodzakelijke hulp te bieden, dit geen (dreigende) overbelasting oplevert en door het bieden van de bovengebruikelijke hulp geen financiële problemen in het gezin ontstaan;
c. De ondersteuning vanuit het sociale netwerk;
d. Het aanspreken van een aanvullende zorgverzekering die is afgesloten.
2. Gebruikelijke hulp is hulp die naar algemeen aanvaarde opvattingen in redelijkheid mag worden verwacht van ouders en/of andere verzorgers of opvoeders. Zij zijn namelijk verplicht de tot hun gezin behorende minderjarige jeugdigen te verzorgen, op te voeden, te begeleiden en toezicht op hen te houden. Dit geldt ook als de jeugdige een ziekte, aandoening, beperking of andere problematiek heeft. Bij uitval van 1 van de ouders neemt de andere ouder de gebruikelijke hulp over. Dit geldt ook bij gescheiden ouders. Er wordt dan ook rekening gehouden met de gebruikelijke hulp van de ouder waar de jeugdige niet woont.
3. Om vast te stellen of sprake is van gebruikelijke hulp beoordeelt het college of de benodigde hulp uitgaat boven de hulp die een jeugdige van dezelfde leeftijd zonder ziekte, aandoening, beperking of andere problematiek nodig heeft. Het college houdt hierbij rekening met de volgende factoren:
a. De leeftijd van de jeugdige;
b. De mate van zorg bij activiteiten en handelingen, de mate van toezicht en de mate van begeleiding/stimulans die een jeugdige van die leeftijd nodig heeft;
c. De aard en de duur van de hulp en de benodigde ondersteuningsintensiteit van de jeugdige;
d. De mate van planbaarheid van de hulp;
e. De behoeften en mogelijkheden van de jeugdige.
f. De meest actuele versies van CIZ-indicatiewijzer en de Beleidsregels indicatiestelling Wlz.
4. Als er sprake is van gebruikelijke hulp verstrekt het college geen individuele voorziening tot jeugdhulp. Hierop kan (tijdelijk) een uitzondering worden gemaakt als de ouders door (dreigende) overbelasting de gebruikelijke hulp niet kunnen bieden. Er moet dan wel een verband zijn tussen de (dreigende) overbelasting en de hulp aan de jeugdige.
5. Gaat het om hulp die de gebruikelijke hulp overstijgt, zijn de ouders in eerste instantie nog steeds verantwoordelijk voor het bieden van deze bovengebruikelijke hulp. Het college beoordeelt dan of van ouders verwacht mag worden dat ze deze hulp bieden, zoals in lid 1 staat weergegeven. Het college maakt hierbij onderscheid tussen kortdurende en langdurende situaties:
a. Kortdurend: er is uitzicht op herstel van het (gezondheids)probleem en de daarmee samenhangende zelfredzaamheid van de jeugdige. Het gaat hierbij over een aaneengesloten éénmalige periode van maximaal drie maanden in één kalenderjaar;
b. Langdurend: het gaat om chronische situaties waarbij naar verwachting de jeugdhulp langer dan drie maanden nodig is of voor meerdere periodes van drie maanden in één kalenderjaar.
Het college verwacht van ouders dat zij in kortdurende situaties de bovengebruikelijke hulp bieden, tenzij dit gelet op de aard van de hulp niet kan worden verwacht of de ouders door (dreigende) overbelasting de hulp niet kunnen bieden. Er moet dan wel een verband zijn tussen de (dreigende) overbelasting en de hulp aan de jeugdige.
6. Bij de beoordeling in langdurige situaties houdt het college rekening met de volgende factoren:
a. De aard en de duur van de hulp en de benodigde ondersteuningsintensiteit van de jeugdige;
b. De mate van planbaarheid van de hulp;
c. Het lichamelijk en geestelijk welzijn van de ouders;
d. De manier van omgaan van ouders met de problemen van de jeugdige;
e. Vaardigheden van de ouders om zelf hulp te bieden (bijvoorbeeld een verpleegachtergrond);
f. Of er sprake is van problematiek bij de ouders, zoals relationele problemen of schulden;
g. Welke verplichtingen de ouders hebben, bijvoorbeeld voor werk en sociale verplichtingen;
h. Het belang van ouders om een inkomen uit arbeid te krijgen en het eventueel ontstaan van financiële problemen;
i. De woonsituatie;

j. De samenstelling van het gezin en de relatie tussen de gezinsleden (bijvoorbeeld of er sprake is van een wettelijke stiefouder of niet);
k. Is er een sociaal netwerk en zo ja, wat zijn de mogelijkheden en de bereidheid van het sociaal netwerk om de jeugdige of zijn ouders te ondersteunen;
l. Overige individuele omstandigheden die door jeugdige en ouders worden ingebracht.
7. Als bovengenoemde factoren niet leiden tot problemen bij het kunnen verlenen van de hulp door de ouders, bij de beschikbaarheid van de ouders voor het verlenen van de hulp, bij de belasting van de ouders en bij de financiële situatie van de ouders wordt van hen verwacht dat zij de bovengebruikelijke hulp (eventueel deels) verlenen. Het college verstrekt dan geen individuele voorziening tot jeugdhulp.
8. Bij (dreigende) overbelasting geldt nog het volgende:
a. Er moet een verband zijn tussen de overbelasting en de zorg aan de jeugdige;
b. Als de overbelasting ziet op spanningen door het werk (bijvoorbeeld door te veel uren werken of stress) of door andere factoren buiten de zorg van de jeugdige om, moet de ouder eerst een oplossing zoeken in de oorzaak van die spanningen;
c. Bij een aanvraag voor een individuele voorziening tot jeugdhulp bekijkt het college wat wordt gedaan om die spanningen te verminderen;
d. Als de (dreigende) overbelasting kan worden verminderd door het herinrichten van het werk of andere sociale/maatschappelijke activiteiten wordt dit eerst van de ouder verwacht;
e. Het verlenen van hulp aan je kind gaat voor op sociale/maatschappelijke activiteiten;
f. Een pgb voor het verlenen van hulp aan een jeugdige door een ouder wordt beëindigd als er sprake is van (dreigende) overbelasting. Een andere zorgverlener moet het verlenen van hulp overnemen om de overbelasting te stoppen.
9. Als ouders een beroep kunnen doen op het sociale netwerk voor het bieden van ondersteuning bij de benodigde hulp aan de jeugdige wordt van hen verwacht dat ze hier gebruik van maken. De ondersteuning die het sociale netwerk biedt, valt onder de eigen kracht. Het college verstrekt hiervoor geen individuele voorziening tot jeugdhulp.
10. Als de jeugdige en/of de ouders een aanvullende zorgverzekering hebben die de benodigde hulp (deels) vergoedt, wordt van ouders verwacht dat zij deze aanspreken. Het college verstrekt dan geen individuele voorziening tot jeugdhulp of alleen een aanvullende voorziening voor het gedeelte dat niet wordt vergoed.

Artikel 11. Inhoud beschikking
1. In de beschikking tot verstrekking van een individuele voorziening wordt in ieder geval aangegeven of de voorziening in natura of als pgb wordt verstrekt en wordt aangegeven hoe bezwaar tegen de beschikking kan worden gemaakt.
2. Bij het verstrekken van een voorziening in natura wordt in de beschikking in ieder geval vastgelegd:
a. welke de te verstrekken voorziening is en wat het beoogde resultaat daarvan is;
b. wat de ingangsdatum en duur van de verstrekking is;
c. hoe de voorziening wordt verstrekt, en indien van toepassing, en
d. welke andere voorzieningen relevant zijn of kunnen zijn.
3. Bij het verstrekken van een voorziening in de vorm van een pgb wordt in de beschikking in ieder geval vastgelegd:
a. voor welk resultaat het pgb kan worden aangewend;
b. welke kwaliteitseisen gelden voor de besteding van het pgb;
c. wat de hoogte van het pgb is en hoe hiertoe is gekomen;
d. wat de duur is van de verstrekking waarvoor het pgb is bedoeld, en
e. de wijze van verantwoording van de besteding van het pgb.
4. Als sprake is van een te betalen ouderbijdrage worden de jeugdige en/of zijn ouders daarover in de beschikking geïnformeerd.

Artikel 12. Regels voor pgb
1. Het college van burgemeester en wethouders verstrekt een pgb in overeenstemming met artikel 8.1.1 van de wet.
2. Het college van burgemeester en wethouders bepaalt bij nadere regeling op welke wijze de hoogte van een pgb wordt vastgesteld.

Artikel 13. Nieuwe feiten en omstandigheden, herziening, intrekking of terugvordering
1. Onverminderd artikel 8.1.2 van de wet doen een jeugdige en/of zijn ouders op verzoek of onverwijld uit eigen beweging aan het college van burgemeester en wethouders mededeling van alle feiten en omstandigheden, waarvan hun redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat deze aanleiding kunnen zijn tot heroverweging van een beslissing aangaande een individuele voorziening.
2. Onverminderd artikel 8.1.4 van de wet kan het college van burgemeester en wethouders een beslissing aangaande een individuele voorziening herzien dan wel intrekken als het college van

burgemeester en wethouders vaststelt dat:
a. de jeugdige en/of zijn ouders onjuiste of onvolledige gegevens hebben verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot een andere beslissing zou hebben geleid;
b. de jeugdige en/of zijn ouders niet langer op de individuele voorziening of op het pgb zijn aangewezen;
c. de individuele voorziening of het pgb niet meer toereikend is te achten;
d. de jeugdige en/of zijn ouders niet voldoen aan de voorwaarden van de individuele voorziening of het pgb, of
e. de jeugdige en/of zijn ouders de individuele voorziening of het pgb niet of voor een ander doel gebruiken dan waarvoor het is bestemd.
3. Als het college van burgemeester en wethouders een beslissing op grond van het tweede lid, onder a en/of e, heeft ingetrokken, en dit verwijtbaar is, kan het college van burgemeester en wethouders geheel of gedeeltelijk de geldswaarde vorderen van de ten onrechte genoten individuele voorziening of het ten onrechte genoten pgb.
4. Een beslissing tot verlening van een pgb kan worden ingetrokken als na een herbeoordeling blijkt dat het pgb binnen zes maanden na uitbetaling niet is aangewend voor de bekostiging van de voorziening waarvoor de verlening heeft plaatsgevonden.
5. Het college van burgemeester en wethouders onderzoekt uit het oogpunt van kwaliteit van de geleverde zorg, al dan niet steekproefsgewijs, de bestedingen van pgb's.

Artikel 14. Verhouding prijs en kwaliteit aanbieders jeugdhulp en uitvoerders kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering
Het college van burgemeester en wethouders houdt in het belang van een goede prijs-kwaliteitverhouding bij de vaststelling van de tarieven die het hanteert voor door derden te leveren jeugdhulp of uit te voeren kinderbeschermingsmaatregelen of jeugdreclassering, in ieder geval rekening met:
a. de aard en omvang van de te verrichten taken;
b. de voor de sector toepasselijke CAO-schalen in relatie tot de zwaarte van de functie;
c. een redelijke toeslag voor overheadkosten;
d. een voor de sector reële mate van non-productiviteit van het personeel als gevolg van verlof, ziekte, scholing en werkoverleg;
e. kosten voor bijscholing van het personeel;

Artikel 15. Vertrouwenspersoon
1. Het college van burgemeester en wethouders zorgt ervoor dat jeugdigen, ouders en pleegouders een beroep kunnen doen op een onafhankelijke vertrouwenspersoon
2. Het college van burgemeester en wethouders wijst jeugdigen en/of ouders erop dat zij zich desgewenst kunnen laten bijstaan door een onafhankelijke vertrouwenspersoon.

Artikel 16. Inspraak en medezeggenschap
1. Het college van burgemeester en wethouders betrekt de ingezetenen van de gemeente bij de voorbereiding van het beleid betreffende jeugdhulp overeenkomstig de krachtens artikel 150 van de Gemeentewet gestelde regels met betrekking tot de wijze waarop inspraak wordt verleend.
2. Het college van burgemeester en wethouders stelt cliënten en vertegenwoordigers van cliëntgroepen vroegtijdig in de gelegenheid voorstellen voor het beleid betreffende jeugdhulp te doen, advies uit te brengen bij de besluitvorming over verordeningen en beleidsvoorstellen betreffende jeugdhulp, en voorziet hen van ondersteuning om hun rol effectief te kunnen vervullen.
3. Het college van burgemeester en wethouders zorgt ervoor dat ingezetenen kunnen deelnemen aan periodiek overleg, waarbij zij onderwerpen voor de agenda kunnen aanmelden, en dat zij worden voorzien van de voor een adequate deelname aan het overleg benodigde informatie en ondersteuning.
4. Het college van burgemeester en wethouders stelt nadere regels vast ter uitvoering van het tweede en derde lid.

Artikel 17. Evaluatie
Het door het gemeentebestuur gevoerde beleid wordt eenmaal per 3 jaar geëvalueerd. Het college van burgemeester en wethouders zendt hiertoe telkens 2 jaar na de inwerkingtreding van de verordening aan de gemeenteraad een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de verordening in de praktijk.

Artikel 18. Hardheidsclausule
Als toepassing van deze verordening tot onbillijkheden van overwegende aard leidt, kan het college van burgemeester en wethouders ten gunste van de ouder of jeugdige van deze verordening afwijken.

Artikel 19. Nadere regels
Voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van deze verordening, kan het college van burgemeester en wethouders nadere regels stellen.

Artikel 20. Overgangsrecht
1. Voor jeugdigen en/of hun ouders die op het moment van inwerkingtreding van de Jeugdwet en deze verordening al een verwijzing in de zin van de Zorgverzekeringswet (ZVW) of een indicatiebesluit in de zin van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) of de Wet op de jeugdzorg (Wjz) hebben, is het overgangsrecht van toepassing zoals bedoeld in artikel 10.1, 10.2 en 10.3 van de Jeugdwet.
2. Wanneer er sprake is van overgangsrecht is het college van burgemeester en wethouders ervoor verantwoordlijk dat de jeugdige de jeugdhulp kan voortzetten bij dezelfde aanbieder, indien dit redelijkwijs mogelijk is. Daarbij geldt dat deze verwijzingen en indicatiebesluiten maximaal een jaar na de inwerkingtreding van de Jeugdwet blijven gelden.
3. In afwijking van het tweede lid geldt in geval sprake is van een indicatiebesluit waarin is vastgesteld dat de jeugdige aangewezen is op pleegzorg, geen einddatum voor de rechten en verplichtingen die verbonden zijn aan dit besluit jegens het college van burgemeester en wethouders.

Artikel 21. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op **1-1-2015**.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: **Verordening jeugdhulp gemeente Kerkrade 2015**.

Toelichting

Algemeen

Deze verordening geeft uitvoering aan de Jeugdwet. Deze wet maakt onderdeel uit van de bestuurlijke en financiële decentralisatie naar gemeenten van de jeugdzorg, de jeugd-ggz, de zorg voor verstandelijk beperkte jeugdigen en de begeleiding en persoonlijke verzorging van jeugdigen. Daarnaast wordt met deze wet een omslag gemaakt van een stelsel gebaseerd op een wettelijk recht op zorg (aanspraak) naar een stelsel op basis van een voorzieningenplicht voor gemeenten (voorziening), op een wijze zoals eerder is gebeurd met de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het wettelijke recht op jeugdzorg en individuele aanspraken op jeugdzorg worden hierbij vervangen door een voorzieningenplicht waarvan de aard en omvang in beginsel door de gemeente worden bepaald (maatwerk). Het doel van het jeugdzorgstelsel blijft echter onverminderd overeind: jeugdigen en ouders krijgen waar nodig tijdig bij hun situatie passende hulp, met als beoogd doel ervoor te zorgen de eigen kracht van de jongere en het zorgend en probleemoplossend vermogen van het gezin te versterken.

De Jeugdwet schrijft in de artikelen 2.9, 2.10 en 2.12 voor dat de gemeenteraad per verordening in ieder geval regels opstelt:

- over de door het college van burgemeester en wethouders te verlenen individuele voorzieningen en overige (jeugdhulp)voorzieningen;
- met betrekking tot de voorwaarden voor toekenning, de wijze van beoordeling van en de afwegingsfactoren bij een individuele voorziening;
- over de wijze waarop de toegang tot en de toekenning van een individuele voorziening wordt afgestemd met andere voorzieningen op gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen;
- over de wijze waarop de hoogte van een persoonsgebonden budget wordt vastgesteld;
- voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een individuele voorziening of persoonsgebonden budget, alsmede van misbruik of oneigenlijke gebruik van de Jeugdwet;
- over de wijze waarop ingezetenen worden betrokken bij de uitvoering van de Jeugdwet, en
- ter waarborging van een goede verhouding tussen de prijs voor de levering en de eisen die worden gesteld aan de kwaliteit van jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen of jeugdreclassering, waar het college van burgemeester en wethouders ten aanzien daarvan de uitvoering van de Jeugdwet door derden laat verrichten. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de deskundigheid van de beroepskrachten en de toepasselijke arbeidsvoorwaarden.

Artikel 2.9 van de Jeugdwet biedt verder ruimte om met inachtneming van het bepaalde bij of krachtens de Jeugdwet andere regels te stellen. Deze verordening maakt hier spaarzaam gebruik van; om een meer compleet beeld te geven van de rechten en plichten van burgers en de gemeente. Daarnaast kan op grond van artikel 8.1.1, vierde lid, bij verordening bepaald worden onder welke voorwaarden de persoon aan wie een persoonsgebonden budget wordt verstekt, de jeugdhulp kan betrekken van een persoon die behoort tot zijn sociale netwerk.

Deze verordening kan niet los worden gezien van het beleidsplan, dat de raad op grond van artikel 2.2 van de Jeugdwet eveneens dient vast te stellen. In dit beleidsplan wordt het door het gemeentebestuur te voeren beleid vastgelegd met betrekking tot preventie en jeugdhulp, de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering.

Toeleiding naar de jeugdhulp

De toeleiding naar de jeugdhulp kan op verschillende manieren plaatsvinden.

Vrij toegankelijk

In de verordening is onderscheid gemaakt tussen overige (vrij-toegankelijke) en individuele (niet vrij-toegankelijke) voorzieningen op het gebied van jeugdhulp (zie artikel 2, eerste, respectievelijk tweede lid). Voor een deel van de hulpvragen zal volstaan kunnen worden met een vrij-toegankelijke voorziening. Hier kunnen de jeugdige en zijn ouders gebruik van maken zonder dat zij daarvoor een verwijzing of een besluit van de gemeente nodig hebben. De jeugdige en zijn ouders kunnen zich voor deze jeugdhulp dus rechtstreeks tot de jeugdhulpaanbieder wenden.

Toegang jeugdhulp via de gemeente
Ook kan een hulpvraag van een jeugdige of zijn ouder binnenkomen bij de gemeente. De beslissing door de gemeente welke zorg een jeugdige of zijn ouder precies nodig heeft, komt vervolgens tot stand in overleg met die jeugdige en zijn ouders. In een gesprek tussen een door de gemeente ingezette deskundige en de jeugdige en zijn ouders zal gekeken worden wat de jeugdige en zijn ouders eventueel zelf of met behulp van hun netwerk kunnen doen aan het probleem. Als aanvullend daarop een voorziening op het gebied van jeugdhulp nodig is, dan zal eerst gekeken worden of dit een vrij-toegankelijke voorziening is of een niet vrij-toegankelijke voorziening. Is het laatste het geval dan neemt deze deskundige, namens het college van burgemeester en wethouders, een besluit en verwijst hij de jeugdige door naar de jeugdhulpaanbieder die volgens de deskundige de aangewezene is om de betreffende problematiek aan te pakken.

Toegang via de huisarts, de jeugdarts en de medisch specialist
De Jeugdwet regelt daarnaast dat de jeugdhulp toegankelijk is na een verwijzing door de huisarts, de jeugdarts en de medisch specialist. Na een dergelijke verwijzing staat echter nog niet vast welke specifieke behandelvorm van jeugdhulp (dus bijvoorbeeld welke therapie) een jeugdige of zijn ouder precies nodig heeft. Een jeugdige kan op dat moment terecht bij de jeugdhulpaanbieders die de gemeente heeft ingekocht. In de praktijk zal het de jeugdhulpaanbieder zelf zijn die op basis van zijn professionele autonomie na de verwijzing beoordeelt welke voorziening precies nodig is (de behandelvorm), hoe vaak iemand moet komen (de omvang) en hoe lang (de duur). Bij deze beoordeling dient de jeugdhulpaanbieder zich te houden aan de afspraken die hij daarover met de gemeente heeft gemaakt in het kader van de contract- of subsidierelatie. Deze afspraken zien op hoe de gemeente haar regierol kan waarmaken en op de omvang van het pakket. Deze afspraken zullen verder ook ingaan op hoe de artsen en de gemeentelijke toegang goed van elkaar op de hoogte zijn van de doorverwijzing of behandeling van een kind, zodat de integrale benadering rond het kind en het principe van 1 gezin – 1 plan – 1 regisseur, met name bij multiproblematiek, kan worden geborgd en er geen nieuwe 'verkokering' zal plaatsvinden, waarbij professionals niet goed van elkaar weten dat zij bij het gezin betrokken zijn. Daarnaast zal de jeugdhulpaanbieder rekening moeten houden met de regels die de gemeente bij verordening heeft gesteld. Deze verordening regelt welk aanbod van de gemeente alleen via verwijzing of met een besluit van de gemeente toegankelijk is (zie artikel 2). Omdat de gemeente verder geen nadrukkelijke rol speelt in bij de toegang via de huisarts, de jeugdarts en de medisch specialist, regelt deze slechts een enkel aspect met betrekking tot het proces (zie artikel 3). Artikel 9 en verder zijn wel van overeenkomstige toepassing.

Toegang via de gecertificeerde instelling, de kinderrechter, het openbaar ministerie en de directeur of de selectiefunctionaris van de justitiële jeugdinrichting
Een andere ingang tot de jeugdhulp is via de gecertificeerde instelling, de kinderrechter (via een kinderbeschermingsmaatregel of een maatregel tot jeugdreclassering), het openbaar ministerie en de directeur of de selectiefunctionaris van de justitiële jeugdinrichting. De gecertificeerde instelling is verplicht om bij de bepaling van de in te zetten jeugdhulp in het kader van een door de rechter opgelegde kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering te overleggen met de gemeente. Uiteraard kan bij dit overleg een kostenafweging plaatsvinden. De gemeente is op haar beurt vervolgens gehouden de jeugdhulp in te zetten die deze partijen nodig achten ter uitvoering van de kinderbeschermingsmaatregel of de jeugdreclassering. Deze leveringsplicht van de gemeente vloeit voort uit het feit dat uitspraken van rechters te allen tijde moeten worden uitgevoerd om rechtsgelijkheid en rechtszekerheid te kunnen garanderen. Ook hier geldt dat de gecertificeerde instelling in beginsel gebonden is aan de jeugdhulp die de gemeente heeft ingekocht. Als de kinderrechter een ondertoezichtstelling of gezagsbeëindiging uitspreekt, wijst hij gelijktijdig in de beschikking de gecertificeerde instelling aan die de maatregel gaat uitvoeren. Dit kan de rechter juist omdat de raad voor de kinderbescherming in zijn verzoekschrift een concreet advies geeft over welke gecertificeerde instelling de maatregel zou moeten uitvoeren. De raad voor de kinderbescherming neemt een gecertificeerde instelling in zijn verzoekschrift op die na overleg met de gemeente en gezien de concrete omstandigheden van het geval hiervoor het meest geschikt lijkt. De raad voor de kinderbescherming is verplicht om hierover met de gemeente te overleggen. Deze toegang wordt al in de Jeugdwet zelf geregeld en komt verder dus niet terug in deze verordening.

Toegang via de advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling (AMHK)
Ten slotte vormt ook het AMHK een toegang tot onder andere jeugdhulp. Het AMHK geeft advies over vermoedens en gevallen van huiselijk geweld en kindermishandeling, onderzoekt indien nodig op basis van een melding of er sprake is van kindermishandeling, motiveert zo nodig ouders tot accepteren van jeugdhulp en legt daartoe contacten met de hulpverlening. Deze toegang wordt al in de Jeugdwet zelf geregeld en komt verder dus niet terug in deze verordening.

Artikelsgewijs

Artikel 1. Begripsbepalingen
Onder het begrip 'andere voorziening' wordt in deze verordening verstaan een voorziening die niet op grond van de Jeugdwet wordt getroffen, maar in het kader van maatschappelijke ondersteuning, onderwijs, werk en inkomen of zorg. Zie ook artikel 2.9, onder b, van de wet. De individuele voorzieningen en overige voorzieningen zijn opgenomen in artikel 2. Hoe individuele voorzieningen verkregen kunnen worden, is nader geregeld in artikel 3 [*e.v.*].
De melding is het eerste contact van jeugdigen en ouders met het college van burgemeester en wethouders om aan te geven dat zij behoefte hebben aan jeugdhulp. De melding (artikel 4) is iets anders dan de aanvraag om een individuele voorziening; dit laatste is geregeld in artikel 8.
Het gesprek is het mondeling contact bij het onderzoek naar de hulpvraag waarin het college van burgemeester en wethouders - in de praktijk zal het college van burgemeester en wethouders deze bevoegdheid mandateren aan deskundigen - met degene die jeugdhulp vraagt zijn gehele situatie bespreekt ten aanzien van de ondervonden problemen en de gevolgen daarvan en de gewenste resultaten van de te kiezen oplossingen.
De definitie van 'pgb' is opgenomen omdat de afkorting pgb in het spraakgebruik inmiddels meer is ingeburgerd dan voluit 'persoonsgebonden budget'.

Het aantal definities van artikel 1 is beperkt aangezien de Jeugdwet al een flink aantal definities kent die ook bindend zijn voor deze verordening. Deze wettelijke definities zijn dan ook niet nogmaals opgenomen in de verordening. Het betreft onder meer definities van centrale begrippen als 'jeugdhulp', 'jeugdige' en 'ouder'. In de verordening gebruiken we de begrippen jeugdige en ouder overeenkomstig de Jeugdwet. Indien mogelijk aangeduid algemeen als 'jeugdigen en ouders' en specifiek veelal als 'de jeugdige en/of zijn ouders'. Gebruik van 'of' impliceert ook de betekenis 'en'. Met deze aanduiding bedoelen we dus: de jeugdige (van bijvoorbeeld 16 jaar of ouder) zelfstandig, de jeugdige met een of beide ouders (in de definitie van artikel 1 van de wet: de gezaghebbend ouder, adoptiefouder, stiefouder of een ander die een jeugdige als behorend tot zijn gezin verzorgt en opvoedt, niet zijnde een pleegouder) (bij een jeugdige tussen de 12 en de 16 jaar), of de ouders namens de jeugdige (bij een jeugdige jonger dan 12 jaar).

In artikel 1.1 van de wet is jeugdhulp als volgt gedefinieerd:
1°. ondersteuning van en hulp en zorg, niet zijnde preventie, aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, opvoedingsproblemen van de ouders of adoptiegerelateerde problemen;
2°. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van jeugdigen met een somatische, verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem en die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, en
3°. het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de persoonlijke verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychiatrische aandoening of beperking, die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, met dien verstande dat de leeftijdgrens van achttien jaar niet geldt voor jeugdhulp in het kader van jeugdstrafrecht.

Ook de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) kent een aantal definitiebepalingen die voor deze verordening van belang zijn, zoals: 'aanvraag' (artikel 1:3, derde lid, van de Awb) en 'beschikking' (artikel 1:2 van de Awb).

Artikel 2. Vormen van jeugdhulp
Dit artikel geeft een nadere uitwerking van de verplichte delegatiebepaling van artikel 2.9, onder a, van de wet, waarin is bepaald dat de gemeente bij verordening regels stelt over de door het college van burgemeester en wethouders te verlenen individuele voorzieningen en overige (jeugdhulp)voorzieningen. Uit de memorie van toelichting op de wet (Kamerstukken II 2012/13, 33 684, nr. 3) komt naar voren dat de burger recht heeft op een duidelijk beeld van het aanbod van voorzieningen binnen de gemeente.

Het begrip 'voorziening' is een lastig te vatten begrip. De wetgever waagt zich dan ook niet aan een definitie, maar geeft wel in de memorie van toelichting aan dat de door de gemeente te treffen voorziening zowel een algemene, vrij toegankelijke voorziening kan zijn als een individuele voorziening. Een individuele voorziening zal vaak betrekking hebben op meer gespecialiseerde zorg. De gemeente bepaalt zelf welke hulp vrij toegankelijk is en welke niet. Voor de niet vrij toegankelijke vormen van ondersteuning zal door de gemeente (artikel 4 tot en met 8) of door de huisarts, medisch specialist of jeugdarts en de jeugdhulpaanbieder (artikel 3) eerst beoordeeld moeten worden of de jeugdige en/of zijn ouders deze ondersteuning daadwerkelijk nodig hebben.
Voorzieningen in de zin van de Jeugdwet zijn gerelateerd aan de drieledige wettelijke definitie van jeugdhulp (zie de toelichting op artikel 1). Een voorziening kan derhalve een breed spectrum van verschillende soorten ondersteuning, hulp en zorg omvatten. Een beschrijving is gewenst omdat de wetgever gemeenten opdraagt ervoor te zorgen dat de burger zich een beeld kan vormen van de voorzieningen in het kader van jeugdhulp.

Artikel 3 Toegang jeugdhulp via de huisarts, medisch specialist of jeugdarts
In artikel 2.6, eerste lid, onderdeel g, van de Jeugdwet is geregeld dat, naast de gemeentelijk georganiseerde toegang tot jeugdhulp, ook de directe verwijzingsmogelijkheid door de huisarts, medisch specialist en jeugdarts naar de jeugdhulp blijft bestaan. Dit laatste geldt zowel voor de vrij-toegankelijke (overige) voorzieningen als de niet vrij-toegankelijke (individuele) voorzieningen. Met een dergelijke verwijzing kan de jeugdige rechtstreeks aankloppen bij de jeugdhulpaanbieder. In de praktijk zal het de jeugdhulpaanbieder (bijvoorbeeld de jeugdpsychiater, de gezinswerker of orthopedagoog) zijn die na de verwijzing (stap 1) beoordeelt welke jeugdhulp precies nodig is. Deze bepaalt in overleg met de jeugdige of ouder daadwerkelijk de concrete inhoud, vorm, omvang en duur van de benodigde jeugdhulp. Deze aanbieder stelt dus feitelijk vast wat naar zijn oordeel de inhoud van de benodigde voorziening dient te zijn en hij zal zijn oordeel mede baseren op de protocollen en richtlijnen die voor een professional de basis van zijn handelen vormen (stap 2). Zie ook de algemene toelichting.

Als de jeugdige en/of zijn ouders dit wensen òf in het uitzonderlijke geval dat het college van burgemeester en wethouders een besluit neemt dat afwijkt van het oordeel van de jeugdhulpaanbieder, legt het college van burgemeester en wethouders de te verlenen individuele voorziening, dan wel het afwijzen daarvan, vast in een beschikking aan de jeugdige en/of zijn ouders. Op die manier wordt de jeugdige en zijn ouders de benodigde rechtsbescherming geboden en wordt voorkomen dat het college van burgemeester en wethouders talloze beschikkingen moet afgeven die hetzelfde luiden als hetgeen de jeugdige en/of zijn ouders naar het oordeel van de jeugdhulpaanbieder nodig hebben.

Artikel 4. Toegang jeugdhulp via de gemeente, melding hulpvraag.
Deze bepaling regelt de toegang van jeugdhulp via de gemeente en is opgenomen om een zorgvuldige procedure te waarborgen. Dit alles ter uitvoering van artikel 2.9, onder a, van de wet waarin is bepaald dat de gemeente bij verordening in ieder geval regels stelt over de door het college van burgemeester en wethouders te verlenen individuele voorzieningen en overige voorzieningen, met betrekking tot de voorwaarden voor toekenning en de wijze van beoordeling van, en de afwegingsfactoren bij een individuele voorziening.

Voor het verkrijgen van een individuele, niet overige voorziening, geldt de in artikel 4 tot en met 8 beschreven procedure. Bij het onderzoek ter beoordeling van een aangemelde hulpvraag zal, zoals beschreven in artikel 6, in een gesprek met de jeugdige en zijn ouders de gehele situatie worden bekeken en kan bijvoorbeeld alsnog worden verwezen naar een overige jeugdhulpvoorziening in plaats van, of naast, mogelijke toekenning van een individuele voorziening.

Eerste lid: het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor de inzet van de noodzakelijke voorzieningen op het gebied van jeugdhulp. Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd om de toegang tot jeugdhulp te verlenen op grond van de wet. In de praktijk zal het college van burgemeester en wethouders de beslissing over het inzetten van jeugdhulp niet zelf uitvoeren, maar mandateren aan deskundigen. Ook op andere plaatsen in deze verordening en in de wet waar staat "het college van burgemeester en wethouders", kan het college van burgemeester en wethouders deze bevoegdheid mandateren naar ondergeschikten dan wel niet-ondergeschikten op grond van de algemene regels van de Awb.
Vierde lid: de jeugdige en/of zijn ouders die een beroep willen doen op een overige voorziening kunnen hier direct naartoe zonder meldingsprocedure in de zin van (artikel 4 en volgende) deze verordening.

Zoals in de algemene toelichting al is aangehaald hebben jeugdigen en ouders onder de Jeugdwet geen wettelijk recht op jeugdzorg en geen individuele aanspraken op jeugdzorg. Wel is er een voorzieningenplicht voor de gemeente en het daaruit voortvloeiende recht van jeugdigen en ouders op een zorgvuldige procedure. Deze verordening bevat een aantal bepalingen die dit moeten waarborgen. Hiermee kan ten onrechte de schijn worden gewekt dat het telkens om een uitvoerig, onnodig bureaucratische proces gaat. Dit is echter geenszins de bedoeling. Zo kan het voorbereidend onderzoek (artikel 5), afhankelijk van de inhoud van de melding, meer of minder uitgebreid zijn. Er kan bovendien hiervan – en in bepaalde gevallen ook van het gesprek (artikel 6) – in overleg met de jeugdige en/of zijn ouders afgezien worden. Daartegenover staat dat, als dat nodig is, er ook sprake kan zijn van meerdere (opeenvolgende gesprekken). Als de jeugdige al bij de gemeente bekend is, zullen een aantal gespreksonderwerpen niet meer uitgediept hoeven te worden. Komen een jeugdige en/of zijn ouders voor het eerst bij de gemeente, dan zal een gesprek nodig zijn om een totaalbeeld van de jeugdige en zijn situatie te krijgen. Een voorbereidend onderzoek en gesprek zullen uiteindelijk vaak wel in enige vorm nodig zijn, omdat voor een zorgvuldig te nemen besluit het van belang is dat alle feiten en omstandigheden van de specifieke hulpvraag worden onderzocht. Ook andere bepalingen (schriftelijke verslaglegging (artikel 7) en schriftelijke indiening aanvraag (artikel 8)) zijn opgenomen met het oog op een zorgvuldige procedure en in het belang van een zorgvuldige dossiervorming.

Artikel 5. Voorbereidend onderzoek
Deze bepaling is hier opgenomen om een zorgvuldige procedure te waarborgen en te zorgen dat jeugdigen en/of ouders goed worden geïnformeerd.
Het eerste lid dient ter voorbereiding van het gesprek waarbij voor het onderzoek naar aanleiding van de melding relevante bekende gegevens in kaart worden gebracht, zodat cliënten niet worden belast met vragen over zaken die bij de gemeente al bekend zijn en een goede afstemming mogelijk is met eventuele andere voorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning of werk en inkomen. De regels met betrekking tot de privacy van betrokkenen en gegevensuitwisseling die gelden op grond van de Jeugdwet en de Wet bescherming persoonsgegevens zijn hierop van overeenkomstige toepassing. Indien gegevens nodig zijn waartoe het college van burgemeester en wethouders geen toegang heeft in verband met de privacyregels, kan het college van burgemeester en wethouders de jeugdige en/of zijn ouders vragen om toestemming om deze op te vragen of in te zien. Het voorbereidend onderzoek kan afhankelijk van de inhoud van de melding meer of minder uitgebreid zijn en omvat ook de uitnodiging voor het gesprek.

Tweede lid: bij de vaststelling van de datum, het tijdstip en de locatie voor het gesprek kunnen dan ook al wat concrete vragen worden gesteld of aan de jeugdige en/of zijn ouders worden verzocht om nog een aantal stukken te overleggen. In het kader van de rechtmatigheid wordt in ieder geval de identiteit van de jeugdige en/of zijn ouders vastgesteld aan de hand van een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht. Tevens kan worden beoordeeld of sprake is van een voorliggende voorziening en of het college van burgemeester en wethouders op grond van artikel 1.2 van de wet al dan niet is gehouden om een voorziening op basis van deze wet te treffen.

In het derde lid is een bepaling opgenomen ter voorkoming van onnodige bureaucratie. Als de gemeente al een dossier heeft van de jeugdige en/of zijn ouders, en de jeugdige en/of zijn ouders geven toestemming om dit dossier te gebruiken, dan kan een voorbereidend onderzoek achterwege blijven. Een gesprek over de acute hulpvraag is dan in de regel nog wel nodig. Indien de hulpvraag ook al bekend is, en het bijvoorbeeld over een vervolgvraag gaat, dan kan in overleg met de jeugdige en/of zijn ouders ook van het gesprek worden afgezien. Dit laatste is bepaald in artikel 6, derde lid.

Artikel 6. Gesprek
Voor een zorgvuldig te nemen besluit is het van belang dat alle feiten en omstandigheden van de specifieke hulpvraag worden onderzocht. Daarbij is het van belang dat het onderzoek in samenspraak met de jeugdige en/of zijn ouders wordt verricht. Voor een zorgvuldig onderzoek is veelal persoonlijk contact nodig om een totaalbeeld van de jeugdige en/of zijn ouders te krijgen. Het ligt daarom ook voor de hand dat tijdens een gesprek met de jeugdige en/of zijn ouders het een en ander wordt besproken. Of dit gesprek op een gemeentelocatie (wijkteam) plaatsvindt, op school, bij de jeugdige en/of zijn ouders thuis, of bij een andere deskundige zal afhankelijk van de concrete situatie worden besloten. Indien nodig voor het onderzoek, kan ook sprake zijn van meerdere (opeenvolgende) gesprekken.

In het gesprek zou duidelijk moeten worden hoe ook de meest complexe individuele voorzieningen kunnen worden getroffen. De wetgever omkleedt de procedure om te komen tot een individuele voorziening met allerlei waarborgen rond een deskundige beoordeling. Het kan zelfs gaan om diagnostiek om voor een psychiatrische behandeling in aanmerking te komen of voor een verblijf in 24-uursopvang. Dat zijn zwaarwegende beslissingen waaraan professioneel onderzoek en afweging aan ten grondslag ligt.

In het eerste lid is opgenomen dat het gesprek zo spoedig mogelijk moet plaatsvinden. Het hangt af van de situatie hoe snel dat kan of moet plaatsvinden.

In de onderdelen a tot en met i zijn de onderwerpen van het gesprek weergegeven. Het betreft uiteraard altijd maatwerk. Indien de jeugdige al bij de gemeente bekend is, zullen een aantal gespreksonderwerpen niet meer uitgediept hoeven te worden en zal bijvoorbeeld alleen kunnen worden gevraagd of er nog nieuwe ontwikkelingen zijn. Komen een jeugdige en/of zijn ouders voor het eerst bij de gemeente, dan zal het gesprek dienen om een totaalbeeld van de jeugdige en zijn situatie te krijgen. In onderdeel c wordt de eigen kracht van jeugdigen en/of ouders voorop gesteld overeenkomstig het in de considerans van de wet vermelde uitgangspunt dat de verantwoordelijkheid voor het gezond en veilig opgroeien van jeugdigen allereerst bij de ouders en de jeugdige zelf ligt. Een te verstrekken voorziening kan ook juist nodig zijn om de mate van probleemoplossend vermogen van de jeugdige en/of zijn ouders en die van de naaste omgeving te versterken.

Ten aanzien van de afstemmingsplicht in onderdeel g valt te denken aan een voorziening die een jeugdige ontvangt op grond van de AWBZ of de Zvw en een voorziening op het gebied van passend onderwijs.

Het tweede lid dient ertoe ouders te informeren. Het college van burgemeester en wethouders neemt niet de hoogte van de bijdrage in de kosten in de beschikking op. Dat loopt via het door het college van burgemeester en wethouders daartoe aangewezen bestuursorgaan, evenals de mogelijkheid van bezwaar en beroep daartegen. In artikel 8.2.3 van de wet is bepaald dat de ouderbijdrage door 'het bestuursorgaan dat (door Onze Ministers) met (de vaststelling en) de inning is belast' wordt vastgesteld en ten behoeve van de gemeente wordt geïnd. De ouderbijdrage geldt op grond van art. 8.2.1 van de wet alleen in situaties van jeugdhulp buiten de thuissituatie. Zie ook artikel 10, vierde lid.

Artikel 7. Verslag
Deze bepaling is opgenomen in het belang van een zorgvuldige dossiervorming en een zorgvuldige procedure. De invulling van deze verslagplicht is vormvrij. Hierbij is een voorbeeld genomen aan de praktijk van de Wmo. In de memorie van toelichting op het wetsvoorstel Wmo 2015 (Kamerstukken II 2013/14 33 841, nr.3) staat hierover dat het college van burgemeester en wethouders een weergave van de uitkomsten van het onderzoek verstrekt om de cliënt in staat te stellen een aanvraag te doen voor een maatwerkvoorziening. Dat moet in beginsel schriftelijk. Een goede weergave maakt het voor de gemeente inzichtelijk om een juiste beslissing te nemen te nemen op een aanvraag en draagt bij aan een inzichtelijke communicatie met de cliënt. Uiteraard zal de weergave van de uitkomsten van het onderzoek variëren met de uitkomsten van het onderzoek. Zo zal de weergave van het onderzoek bijvoorbeeld heel beperkt kunnen zijn als de cliënt van mening is goed geholpen te zijn en de uitkomst is dat geen aanvraag van een maatwerkvoorziening noodzakelijk is. Bij meer complexe onderzoeken zal uiteraard een uitgebreidere weergave noodzakelijk zijn. Desgewenst kan de gemeente de schriftelijke weergave van de uitkomsten van het onderzoek ook gebruiken als een met de cliënt overeengekomen plan (arrangement) waarin de gemaakte afspraken en de verplichtingen die daaruit

voortvloeien, zijn vastgelegd. Het is in dat geval passend dat het college van burgemeester en wethouders en de cliënt dit plan ondertekenen.

Het later toevoegen van opmerkingen of het aanbrengen van wijzigingen of het herstellen van feitelijke onjuistheden is eveneens vormvrij (derde lid).

Artikel 8. Aanvraag
Deze bepaling is een uitwerking van de verplichte delegatiebepaling van artikel 2.9, onder a, van de wet, waarbij is bepaald dat de gemeente bij verordening in ieder geval regels stelt met betrekking tot de voorwaarden voor toekenning en de wijze van beoordeling van, en de afwegingsfactoren bij een individuele voorziening. Een aanvraag is nodig om een verleningsbeschikking voor een individuele voorziening te verkrijgen.
In de Awb worden regels gegeven omtrent de aanvraag. Deze verordening wijkt daarvan niet af.
Op grond van artikel 4:1 van de Awb wordt een aanvraag tot het geven van een beschikking schriftelijk ingediend bij het bestuursorgaan dat bevoegd is op de aanvraag te beslissen (hier het college van burgemeester en wethouders), tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald.

Beslistermijnen Awb
In de verordening is geen termijn opgenomen om te beslissen op een aanvraag. De regeling in de Awb geldt onverkort. In artikel 4:13 van de Awb is bepaald dat een beschikking dient te worden gegeven binnen een redelijke termijn van acht weken na ontvangst van de aanvraag. Indien een beschikking niet acht weken kan worden gegeven, dient het bestuursorgaan dit binnen deze termijn aan de aanvrager mede te delen en daarbij een redelijk termijn te noemen waarbinnen de beschikking wel tegemoet kan worden gezien (artikel 4:14, derde lid, van de Awb).
Deze termijnen zijn maximumtermijnen. Indien nodig kan na een melding binnen enkele dagen een individuele voorziening worden verstrekt, in complexe situaties zal in de regel in het belang van een zorgvuldig onderzoek een langere termijn nodig zijn. Bijvoorbeeld, indien een langer durend diagnosetraject benodigd is, kan dit ook tot een wat langere afhandelingsduur van de aanvraag leiden.

Ter voorkoming van onnodige administratieve lasten is in het tweede lid de mogelijkheid opgenomen om een door de jeugdige en/of zijn ouders ondertekend verslag als aanvraag aan te merken.

Artikel 9. Toekenning individuele beschikkingen
In dit artikel wordt duidelijk gemaakt welke afwegingsfactoren het college van burgemeester en wethouders hanteert bij toekenning van individuele voorzieningen, inclusief het pgb. Hierbij is het voor het college van belang de mate van 'eigen kracht' en het al of niet gedeeltelijk gebruik kunnen maken van een overige of andere voorziening, goed te beoordelen.

Artikel 10. Eigen Kracht.
In de Jeugdwet is bepaald, dat de gemeente geen voorziening voor jeugdhulp hoeft te treffen als de jeugdige of zijn ouder(s) in staat zijn om zelf hun problemen op te lossen, eventueel met hulp van personen uit het sociaal netwerk. Dit noemen we in de praktijk de "eigen kracht" van jeugdige en ouder(s). Het is aan gemeenten om in beleid uit te werken wanneer sprake is van voldoende eigen kracht.

In een uitspraak d.d. 29.05.2024 heeft de CRvB benadrukt, dat gemeenten in hun verordening moeten regelen wanneer sprake is van "eigen kracht", als dit één van de afwegingsfactoren is voor toekenning van een jeugdhulpvoorziening.
De gemeenten moeten dan in hun verordening beschrijven wat de betekenis van de ouderlijke verzorgings- en opvoedingsplicht is die voortvloeit uit het Burgerlijk Wetboek en wat de begrippen eigen kracht, gebruikelijke hulp en/of bovengebruikelijke hulp inhouden. De CRvB is van mening, dat niet kan worden volstaan met een eventuele uitwerking in nadere reqels of beleidsregels. Dan is namelijk qeen sprake van een uitwerking in de Verordening van de gronden en het beoordelingskader als bedoeld in artikel 2.9 van de Jeugdwet.

In de verordening jeugdhulp Kerkrade is bepaald dat geen jeugdhulpvoorziening wordt toegekend wanneer sprake is van voldoende eigen kracht. In verband met de uitspraak van de CRvB is in deze verordening in artikel 10 uitgewerkt wat hieronder wordt verstaan en hoe in specifieke situaties wordt beoordeeld of hier sprake van is.

Om de eigen kracht vast te stellen wordt onderscheid gemaakt tussen gebruikelijke hulp en bovengebruikelijke hulp. Uit rechtspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) volgt dat ook bovengebruikelijke hulp in beginsel van ouders mag worden verwacht.

De CRvB oordeelde dat de ouder, die haar baan had opgezegd in verband met de zorg voor haar kind, de zorg aankon en verleende en het dus van haar mocht worden verwacht. Er was sprake van voldoende eigen kracht (zie CRvB 17-7-2019, ECLI:NL:CRVB:2019:2362). De gemeente had in het onderzoek naar de eigen kracht van ouders onder andere gekeken naar het belang van ouders om in een inkomen te voorzien. De CRvB accepteert dit. De CRvB acht het dus niet in strijd met de wet om de financiële situatie van ouders mee te wegen bij de beoordeling van eigen kracht.

In 2021 oordeelt de CRvB dat de gemeente bij het onderzoek naar de eigen kracht niet mag toetsen of de ouders voldoende financiële draagkracht hebben om zelf de jeugdhulp te verlenen (zie CRvB 26-5-2021, ECLI:NL:CRVB:2021:1327).

Uit deze twee uitspraken moet worden afgeleid dat de financiële situatie van een gezin wel een rol kan spelen bij eigen kracht, maar de gemeente mag die financiële situatie niet berekenen. Als ouder(s) een eigen oplossing hebben door minder te gaan werken, mag je daar rekening mee houden. Wel moet je dan beoordelen of de ouder(s) hierdoor niet in de financiële problemen komen. Maar een gemeente mag geen inkomenstoets doen en een aanvraag om jeugdhulp (in de vorm van een pgb of in natura) afwijzen, omdat ouders voldoende inkomen/vermogen hebben.

Het aanspreken van een aanvullende verzekering kan ook vallen onder de eigen kracht van ouders. De jeugdige of zijn ouders kunnen niet verplicht worden om een aanvullende verzekering af te sluiten. Het is namelijk een privaatrechtelijke verbintenis. Een ieder is vrij om zo'n overeenkomst te sluiten. Beschikken de ouders/jeugdige niet over een aanvullende verzekering, dan is het college dus aan zet om de noodzakelijke hulp in te zetten.

Bij het onderzoek en de beoordeling van eigen kracht worden alle relevante feiten en omstandigheden meegenomen. Zo kan bijvoorbeeld de gezinssamenstelling een rol spelen. Ouders hebben namelijk minder mogelijkheden in de zorg van kind A als kind B ook veel zorg vraagt. Bij de beoordeling van de eigen mogelijkheden mag daarnaast meer worden verwacht van een ouder met gezag dan van de partner van die ouder die geen wettelijke stiefouder is. Ook het belang van ouders om te blijven werken, de belastbaarheid en draagkracht van ouders kunnen een rol spelen bij de beoordeling van de eigen kracht.

Eigen kracht sociaal netwerk
Als personen uit het sociale netwerk van de jeugdige en/of ouder(s) kunnen bijdragen aan het verminderen of oplossen van de problematiek, wordt dit ook gezien als het aanspreken van 'eigen kracht'. De hulp vanuit het sociale netwerk kan niet kan worden afgedwongen. Als het beschikbaar is, mag je verlangen dat de jeugdige/ouders er gebruik van maken. Maar wil het netwerk dit niet leveren of alleen tegen betaling van een pgb, dan kan niet worden volhouden dat sprake is van voldoende eigen kracht.
Bij ouders ligt dit anders, omdat zij wettelijk verplicht zijn om hun kind te verzorgen en op te voeden.

Zie ook:
Bijlage 1: infographic jeugdhulp en eigen kracht.
Bijlage 2: beslisboom eigen kracht en gebruikelijke hulp.

Artikel 11. Inhoud beschikking
Indien de jeugdige en/of zijn ouders een formele aanvraag bij het college van burgemeester en wethouders indienen (artikel 8) of er overeenkomstig artikel 3, tweede lid, een beschikking afgegeven wordt, dient het college van burgemeester en wethouders een schriftelijke beschikking op te stellen, waartegen zij bezwaar en beroep op grond van de Awb kunnen indienen. Uitgangspunt van de wet is dat de jeugdige en/of zijn ouders een voorziening in 'natura' krijgen. Indien gewenst door de jeugdige en/of zijn ouders bestaat echter de mogelijkheid van het toekennen van een pgb.

In de beschikking wordt alleen ter informatie opgenomen dat een ouderbijdrage is verschuldigd (vierde lid). De vaststelling en inning geschiedt door het bestuursorgaan dat namens de gemeente met de inning is belast.

Artikel 11. Regels pgb
Bij nota van wijziging (Kamerstukken II 2013/14 33 684, nr. 11, artikel MM) is de regeling in artikel 8.1.1 van de wet voor het pgb aangepast ("gestandaardiseerd") aan de verwante regelgeving met betrekking tot de maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), In deze regeling stond dat een pgb slechts wordt verstrekt indien aan de in het derde lid gestelde voorwaarden is voldaan. Bij

amendement Bergkamp/Voortman (Kamerstukken II 2013/14 33 684, nr. 109) is het woord 'slechts' geschrapt omdat dit een onnodige en overbodige inperking van het recht op een pgb leek te suggereren. Bij amendement Bisschop en Voortman (Kamerstukken II 2013/14 33 684, nr. 100) is het vijfde lid zo aangepast dat duidelijk is geworden dat jeugdigen en/of hun ouders zelf kunnen bijbetalen wanneer het tarief van de door hen gewenste aanbieder duurder is dan de in de betreffende situatie

goedkoopst adequate door het college van burgemeester en wethouders te bieden individuele voorziening in natura. Het college van burgemeester en wethouders kan het pgb slechts weigeren voor dat gedeelte dat duurder is dan deze door het college van burgemeester en wethouders te bieden individuele voorziening in natura.

Het tweede lid berust op artikel 2.9, onder c, van de wet. In deze wetsbepaling staat dat in de verordening in ieder geval wordt bepaald op welke wijze de hoogte van een pgb wordt vastgesteld.

Artikel 12. Nieuwe feiten en omstandigheden, herziening, intrekking of terugvordering
Deze bepaling is een uitwerking van de bij nota van wijziging (Kamerstukken II 2013/14 33 684, nr. 11, artikel D) ingevoegde verplichte delegatiebepaling van artikel 2.9, onder d, van de wet, waarbij is bepaald dat de gemeente bij verordening regels stelt voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een individuele voorziening, alsmede van misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet. Ook deze bepaling beoogt het standaardiseren met de regelgeving met betrekking tot de aan elkaar verwante beleidsterreinen van jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning. Zie ook de toelichting onder artikel 10.
In de toelichting op de nota van wijziging is voorts vermeld dat het tot de gemeentelijke verantwoordelijkheid behoort misbruik van de geboden voorzieningen te voorkomen en, waar nodig, op te treden tegen onterecht gebruik van individuele voorzieningen of persoonsgebonden budgetten. Een zorgvuldig gebruik van collectieve middelen is wezenlijk voor het draagvlak daarvan. De artikelen 8.1.2 tot en met 8.1.4 (oorspronkelijk genummerd: 8.1.1a tot en met 8.1.1c) zijn eveneens bij nota van wijziging en ter standaardisering van de regelgeving aan het wetsvoorstel toegevoegd.

Het eerste lid berust mede op artikel 8.1.2, eerste lid, van de wet. Ook de overige onderdelen van artikel 8.1.2 en artikel 8.1.3 en 8.1.4 geven handen en voeten aan de bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik en zijn opgenomen in deze verordening. De wettekst van de artikelen 8.1.2 tot en met 8.1.4 is veelal beperkt tot de pgb. Waar mogelijk en zinvol, is dit ter uitwerking van de delegatiebepaling in artikel 2.9, onder d, van de wet, in de verordening uitgebreid tot de individuele voorziening in natura. Hiervoor kan ook steun gevonden worden in de tekst van de toelichting op artikel 8.1.2, waarbij is vermeld dat de in het eerste lid geregelde inlichtingenverplichting als uitgangspunt heeft dat van de jeugdige en/of zijn ouders aan wie een individuele voorziening of een daaraan gekoppeld pgb is verstrekt, verlangd kan worden dat ze voldoende gegevens en inlichtingen verstrekken om het college van burgemeester en wethouders in staat te stellen te beoordelen of het beroep op die individuele voorziening of het daaraan gekoppelde pgb terecht is gedaan. Indien het de jeugdige en/of zijn ouders redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat er feiten en omstandigheden, of daarin opgetreden wijzigingen, zijn die van invloed kunnen zijn op de toekenning van de individuele voorziening of het daaraan gekoppelde pgb, dienen zij dit onverwijld aan het college van burgemeester en wethouders te melden. Verstrekken zij niet onverwijld uit eigen beweging of op verzoek van het college van burgemeester en wethouders alle gevraagde inlichtingen en bewijsstukken, dan heeft dat gevolgen voor de toekenning van de voorziening of het daaraan gekoppelde pgb. Het college van burgemeester en wethouders kan niet alleen bij een aanvraag, maar ook in andere stadia concrete informatie en bewijsstukken van de belanghebbende vragen.

Het tweede lid is geënt op artikel 8.1.4 van de wet. Ook hier is de tot de pgb beperkte reikwijdte van artikel 8.1.4 van de wet op grond van het bepaalde in artikel 2.9, onder d, van de wet uitgebreid tot de individuele voorziening in natura.

Artikel 13. Verhouding prijs en kwaliteit aanbieders jeugdhulp en uitvoerders kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering
Het college van burgemeester en wethouders kan de uitvoering van de Jeugdwet, met uitzondering van de vaststelling van de rechten en plichten van de jeugdige en/of zijn ouders, door aanbieders laten verrichten (artikel 2.11, eerste lid, van de Jeugdwet). Met het oog op gevallen waarin dit ten aanzien van jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen of jeugdreclassering gebeurt, moeten bij verordening regels worden gesteld ter waarborging van een goede verhouding tussen de prijs voor de levering van jeugdhulp of de uitvoering van een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering en de eisen die worden gesteld aan de kwaliteit daarvan (artikel 2.12 va de Jeugdwet). Daarbij dient in ieder rekening gehouden te worden met de deskundigheid van de beroepskrachten en de toepasselijke arbeidsvoorwaarden.
Om te voorkomen dat er alleen gekeken wordt naar de laagste prijs voor de uitvoering worden in dit artikel een aantal andere aspecten genoemd waarmee het college van burgemeester en wethouders

bij het vaststellen van tarieven (naast de prijs) rekening dient te houden. Hiermee wordt bereikt dat er een beter beeld ontstaat van reële kostprijs voor de activiteiten die zij door aanbieders willen laten uitvoeren. Uitgangspunt is dat de aanbieder kundig personeel inzet tegen de arbeidsvoorwaarden die passen bij de vereiste vaardigheden. Hiervoor is ten minste een beeld nodig van de vereiste activiteiten en de arbeidsvoorwaarden die daarbij horen. Dit biedt een waarborg voor werknemers dat hun werkzaamheden aansluiten bij de daarvoor geldende arbeidsvoorwaarden.

Artikel 14. Vertrouwenspersoon
In artikel 2.6, eerste lid, onder f, van de wet is bepaald dat het college van burgemeester en wethouders ervoor verantwoordelijk is dat jeugdigen, hun ouders en/of pleegouders een beroep kunnen doen op een vertrouwenspersoon. Met de vertrouwenspersoon wordt een functionaris bedoeld zoals deze nu al werkzaam is binnen de jeugdzorg. Onafhankelijkheid, beschikbaarheid en toegankelijkheid zijn belangrijke factoren (wettelijke vereisten) voor een goede invulling van deze functie.
De wet adresseert het college van burgemeester en wethouders rechtstreeks en vraagt niet om hierover bij verordening een regeling op te stellen. De bepaling uit de wet is toch in de verordening opgenomen vanwege het in het belang om in de verordening een compleet overzicht van rechten en plichten van jeugdigen en ouders te geven. Bij algemene maatregel van bestuur (het Uitvoeringsbesluit Jeugdwet) zal een nadere uitwerking worden gegeven van de taken en bevoegdheden van de vertrouwenspersoon.

Artikel 15. Inspraak en medezeggenschap
In dit artikel zijn bepalingen opgenomen over inspraak en medezeggenschap bij de gemeente. De mogelijkheid tot inspraak en medezeggenschap tegenover de aanbieder is al geregeld in artikel 4.2.4 e.v. van de wet.

Regeling van de inspraak en medezeggenschap is verplicht op grond van artikel 2.10 van de wet in samenhang met artikel 2.1.3, derde lid, van de Wmo 2015. In artikel 2.10 (in de redactie van de Nota van wijziging op het wetsvoorstel Wmo 2015 van 12 maart 2014, kamerstukken II 22841, nr. 35) worden de artikelen 2.1.3, derde lid, en 2.5.1 (jaarlijks cliëntervaringsonderzoek) van de Wmo 2015 van overeenkomstige toepassing verklaard. Ingevolge artikel 2.1.3, derde lid, van de Wmo 2015 dient bij verordening te worden bepaald op welke wijze ingezetenen worden betrokken bij de uitvoering van deze wet.
In het eerste lid is verwezen naar de krachtens artikel 150 van de Gemeentewet vastgestelde inspraakverordening. Op deze manier wordt gewaarborgd dat eenzelfde inspraakprocedure geldt voor het jeugdhulpbeleid als op andere terreinen. De inspraak geldt voor alle ingezetenen. Dit is uitdrukkelijk de bedoeling van de wetgever, omdat iedereen op enig moment aangewezen kan raken op ondersteuning.
Met het vierde lid wordt het aan het college van burgemeester en wethouders overgelaten om de exacte invulling van de medezeggenschap vorm te geven.

Artikel 16. Evaluatie
Deze evaluatie is niet hetzelfde als de evaluatie die op centraal niveau zal plaatsvinden, maar kan wel de daarin verzamelde gegevens benutten.
Na aanvaarding van het amendement Bergkamp (Kamerstukken II 2013/14 33 684, nr. 30) is in artikel 12.2 van de wet opgenomen dat binnen drie jaar na de inwerkingtreding een evaluatie moet plaatsvinden over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk.]

Artikel 17. Hardheidsclausule
Deze bepaling regelt de toepassing van een hardheidsclausule als instrument voor het college om onvoorziene omstandigheden het hoofd te bieden.

Artikel 18. Nadere regels
Het kan noodzakelijk zijn om nadere regels te stellen op het gebied van onderwerpen die niet expliciet als onderwerp van nadere regelgeving zijn aangemerkt. In nadere regels kunnen onderwerpen uit de verordening nader worden uitgewerkt. Dit artikel biedt de grond hiertoe.

Artikel 19. Overgangsrecht
Hoofdstuk 10 van de wet bevat bepalingen omtrent het overgangsrecht. In de Memorie van Toelichting, artikelsgewijze deel, onder artikel 10.1 tot en met 10.4,staat hierover onder andere het volgende vermeld:
Uitgangspunt bij de decentralisatie van alle jeugdhulp is dat gemeenten vanaf de inwerkingtreding van deze wet verantwoordelijk zijn voor alle jeugdigen en/of ouders die een beroep doen op jeugdhulp. Wel is ervoor gekozen om een overgangsjaar in te bouwen met betrekking tot die jeugdigen en/of hun ouders die op het moment van inwerkingtreding reeds een verwijzing in de zin van de Zorgverzekeringswet (Zvw) of een indicatiebesluit in de zin van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) of de Wet op de jeugdzorg (Wjz) hebben. Deze verwijzingen en indicatiebesluiten blijven nog een jaar na inwerkingtreding van de onderhavige wet gelden, met dien verstande dat de gemeente vanaf het moment van inwerkingtreding de financieel verantwoordelijke partij wordt.

Bijlage 1: infographic jeugdhulp en eigen kracht

Bijlage 2: Beslisboom "eigen kracht".

Bijlage 1

Bij het onderzoek naar de vraag of jeugdhulp nodig is, moet de gemeente onder meer onderzoeken in hoeverre de jeugdige en/of ouders het probleem op 'eigen kracht' kunnen oplossen. 'Eigen kracht' kan verschillende zaken inhouden, zoals:
Het aanspreken van een aanvullende verzekering
Inzetten van vrijwilligers of mensen uit het sociale netwerk
Mogelijkheden van de ouders zelf
Het volgende kan van ouders zelf worden verwacht:
01
Gebruikelijke hulp
Alle gangbare hulp die een ouder geacht wordt zijn kind te bieden
Bovengebruikelijke hulp
Hulp die substantieel intensiever is dan wat gemiddeld gebruikelijk is bij gezonde kinderen van dezelfde leeftijd.
Uit een uitspraak van de CRvB van 17 juli 2019 volgt dat boven-gebruikelijke hulp ook onder 'eigen kracht' kan vallen. Dit moet de gemeente goed onderzoeken. Onderzoeksvragen die de gemeente hierbij kan stellen zijn:
02
Zzz
Is de ouder in staat de noodzakelijke hulp te bieden?
Is de ouder beschikbaar om de noodzakelijke hulp te bieden?
Raakt de ouder niet overbelast door het bieden van de hulp?
Blijft of wil de ouder de bovenge-bruikelijke hulp zonder vergoeding bieden? En zo ja, komt de ouder daardoor niet in de problemen?
Als na het beantwoorden van deze vragen blijkt dat ouder(s) de hulp kunnen en willen bieden zonder dat dit tot problemen leidt, is sprake van voldoende eigen kracht.
Deze infographic is gebaseerd op:
ECLI:NL:CRVB:2021:1327 en ECLI:NL:CRVB:2019:2362

Bijlage 2

Beslisboom "eigen kracht" (boven)gebruikelijke zorg

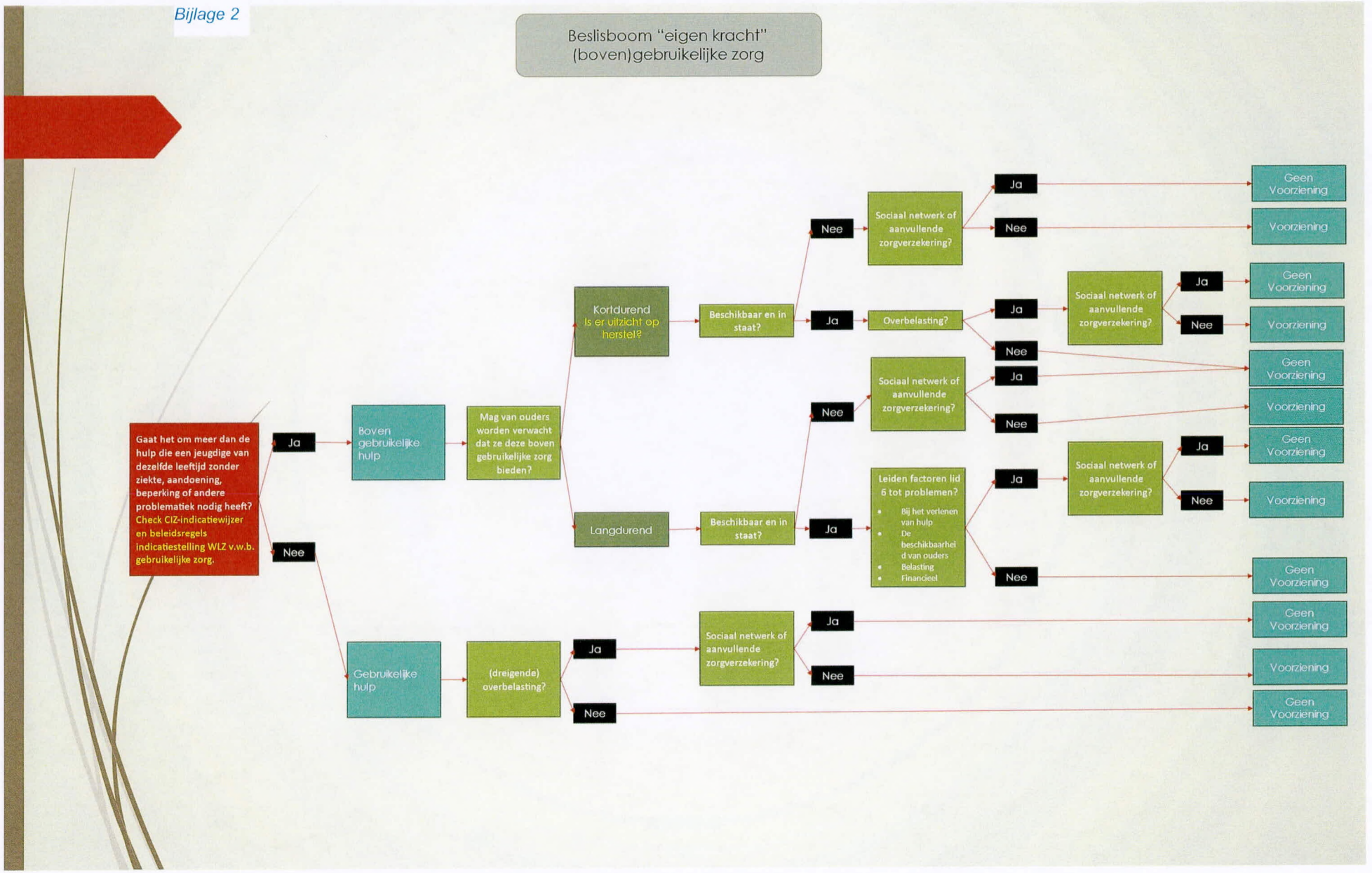

Gemeente Kerkrade

Informatiebrief

Bezoekadres
Markt 33
Ambtenaar
J. Schillings
Telefoonnummer
+14 045
Telefax
0455676395
Zaaknummer

Aan
de leden van de gemeenteraad

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
12 februari 2025		25u0002507	12 februari 2025

Onderwerp
Amendement Art. 10 verordening jeugdhulp van de SP-fractie.

Bijlage(n)
0

Geachte gemeenteraadsleden,

Voor de raadsvergadering van vanavond staat als punt 5.2 op de agenda het akkoordstuk "Ontwerpbesluit tussentijdse wijziging van de verordening jeugdhulp Kerkrade".

De SP-fractie Kerkrade heeft in reactie hierop een amendement ingediend.

Met deze brief reageer ik op dit amendement.

In onze toelichting op het nieuwe artikel 10 wordt specifiek ingegaan op deze aspecten in de volgende passage:

Om de eigen kracht vast te stellen wordt onderscheid gemaakt tussen gebruikelijke hulp en bovengebruikelijke hulp. Uit rechtspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) volgt dat ook bovengebruikelijke hulp in beginsel van ouders mag worden verwacht.

De CRvB oordeelde dat de ouder, die haar baan had opgezegd in verband met de zorg voor haar kind, de zorg aankon en verleende en het dus van haar mocht worden verwacht. Er was sprake van voldoende eigen kracht (zie CRvB 17-7-2019, ECLI:NL:CRVB:2019:2362). De gemeente had in het onderzoek naar de eigen kracht van ouders onder andere gekeken naar het belang van ouders om in een inkomen te voorzien. De CRvB accepteert dit. ***De CRvB acht het dus niet in strijd met de wet om de financiële situatie van ouders mee te wegen bij de beoordeling van eigen kracht****.*

In 2021 oordeelt de CRvB dat de gemeente bij het onderzoek naar de eigen kracht ***niet mag toetsen of de ouders voldoende financiële draagkracht*** *hebben om zelf de jeugdhulp te verlenen (zie CRvB 26-5-2021, ECLI:NL:CRVB:2021:1327).*

Uit deze twee uitspraken moet worden afgeleid dat de financiële situatie van een gezin wel een rol kan spelen bij eigen kracht, maar de gemeente mag die

MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C017135

Parkstad Limburg
Gemeente Kerkrade maakt deel uit van Parkstad Limburg

financiële situatie ***niet berekenen. Als ouder(s) een eigen oplossing hebben door minder te gaan werken, mag je daar rekening mee houden****. Wel moet je dan beoordelen of de ouder(s) hierdoor niet in de financiële problemen komen. Maar een gemeente mag geen inkomenstoets doen en een aanvraag om jeugdhulp (in de vorm van een pgb of in natura) afwijzen, omdat ouders voldoende inkomen/vermogen hebben.*

Mijn overwegingen m.b.t. het amendement:

1. Het is toegestaan van ouders te vragen om minder te gaan werken zodat ze hun kind zelf de benodigde verzorging, begeleiding of hulp kunnen bieden.

Het is wenselijk ook daadwerkelijk van die mogelijkheid gebruik te maken. De verantwoordelijkheid voor het gezond en veilig opgroeien van jeugdigen ligt allereerst bij de ouders en jeugdigen zelf. Van ouders mag worden verwacht dat zij vergaande aanpassingen doen om dit te kunnen realiseren. Dit kan betekenen dat ouders hun eigen carrière of financiële situatie moeten bijstellen om voor het kind beschikbaar te zijn en de noodzakelijke zorg te kunnen bieden. Ook wanneer die hulp bovengebruikelijk is. Jeugdhulp is alleen dan nodig wanneer de eigen kracht tekortschiet.

2. Het is niet meer dan redelijk, dat er vervolgens wel rekening wordt gehouden met de mogelijke gevolgen van minder werken (alle feiten en omstandigheden).

Daarvoor zijn dan ook in artikel 10 bepalingen opgenomen. Onder andere dat rekening wordt gehouden met mogelijke financiële consequenties wanneer er een beroep wordt gedaan op de eigen mogelijkheden/kracht van ouders.

3. Als alle passages waarin verwezen wordt naar de financiële situatie van ouders worden geschrapt (zoals voorgesteld in het amendement), kan daar geen rekening meer mee worden gehouden.

En dat is nu juist niet wenselijk. Als het aanspreken op eigen kracht lijdt tot financiële problemen moet daar rekening mee worden gehouden (zodat dan toch een jeugdhulpvoorziening wordt toegekend). Echter niet in de vorm van een financiële toets (zie de uitspraken van de CRvB). Wel een individuele beoordeling tegen de achtergrond van de specifieke problematiek van de jeugdige en zijn ouders/verzorgers.

MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C017135
www.fsc.org

Postbus 600 6460 AP
Telefoon 045 5676767
Telefax 045 5676395
Email gemeentehuis@kerkrade.nl
IBAN NL49 BNGH 0285 0044 84
BIC BNGHNL2G

Gemeente Kerkrade

Advies:

Gelet op de uitspraken van de CRvB en de 3 overwegingen adviseer ik niet te besluiten overeenkomstig het amendement.

Met vriendelijk groet,

René van Drunen
Portefeuillehouder jeugdzorg

Postbus 600 6460 AP
Telefoon 045 5676767
Telefax 045 5676395
Email gemeentehuis@kerkrade.nl
IBAN NL49 BNGH 0285 0044 84
BIC BNGHNL2G

MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C017135
www.fsc.org

Parkstad Limburg
Gemeente Kerkrade maakt deel uit van Parkstad Limburg

Griffie

Bezoekadres
Markt 1
Ambtenaar

Telefoonnummer
+14 045
Telefax
0455676395
Zaaknummer

Gemeente Kerkrade
t.a.v. Burgemeester Dassen
Postbus 600
6460 AP KERKRADE

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
		24u0009406	18 oktober 2024

Onderwerp
Initiatiefvoorstel HvV Referendumverordening gemeente Kerkrade 2024

Bijlage(n)
2

Geachte voorzitter van de raad,

Op verzoek van de fractie Hart voor Vrijheid bied ik u bijgaand initiatiefvoorstel aan. Met dit initiatiefvoorstel wordt de gemeenteraad gevraagd een referendumverordening vast te stellen die het mogelijk maakt referenda te organiseren in de gemeente Kerkrade.

Conform artikel 35 in het Reglement van Orde voor vergaderingen van de Raad gemeente Kerkrade 2024 verzoek ik u dit voorstel ter kennis van het college en de raad te brengen. Hiermee wordt ook het college in de gelegenheid gesteld zijn wensen en bedenkingen kenbaar te maken ten aanzien van dit voorstel. U kunt deze via een brief ter kennis van de raad brengen.

Besluitvorming ten aanzien van dit voorstel is voorzien in de vergadercyclus van januari 2025.

Hopende u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

Griffie

Gemeente Kerkrade

Conform ontwerpbesluit is besloten in de raadsvergadering d.d. 12-2-2025

Ontwerpbesluit

Nr.: 25Rb004

De raad van de gemeente Kerkrade;

overwegende,

- Dat de gemeente Kerkrade geen referendumverordening heeft;
- Het belangrijk is om de Kerkraadse inwoner de mogelijkheid te bieden om bij beslissingen met een grote maatschappelijke impact aan de handrem te trekken;

kennis genomen hebbende van,

- Het initiatiefvoorstel van Hart voor Vrijheid behorende bij dit besluit;
- De informatiebijeenkomst d.d. 7 januari 2025;
- de beraadslagingen in de Burgers en Samenleving d.d. 21 januari 2025.

gelet op,

- **programma:** -
- **gemeentelijk/regionaal beleidskader:** -
- **wetsartikel:** art 147a gemeentewet

besluit:

I. De Referendumverordening gemeente Kerkrade 2025 vast te stellen.

Aldus vastgesteld door de raad der gemeente Kerkrade in zijn openbare vergadering d.d. 12 februari 2025.

De voorzitter van de raad,

dr. T.P. Dassen-Housen.

De griffier,

plv. griffier

mr. drs. D.G.M.G. Franssen.

MIX
FSC
verantwoorde herkomst
FSC® C017135

Parkstad Limburg
Gemeente Kerkrade maakt deel uit van Parkstad Limburg

Gemeente Kerkrade

Nota van toelichting

Nummer.:	**Kerkrade, 18 oktober 2024**

Onderwerp
Initiatiefvoorstel Referendumverordening gemeente Kerkrade

Beslispunten
Voorstel om de Referendumverordening gemeente Kerkrade 2025 vast te stellen.

Inleiding
Op 17 september 1997 heeft de gemeenteraad van de gemeente Kerkrade via het eerste initiatiefvoorstel ooit in deze gemeenteraad een referendumverordening vastgesteld. In verband met de inwerkingtreding van de tijdelijke referendumwet in 2002 is deze verordening komen te vervallen. Na het vervallen van deze tijdelijke wet in 2005 is in de gemeente Kerkrade geen nieuwe referendumverordening meer vastgesteld. Dit voorstel beoogt een doorontwikkeling van burgerparticipatie door het opnieuw vaststellen van een referendumverordening om zo betrokkenheid van inwoners bij besluitvormingsprocessen te vergroten en door hen de mogelijkheid te geven om rechtstreeks hun mening te geven over specifieke kwesties. Een instrument dat inwoners een democratisch slot op de deur biedt in geval van uitzonderlijke besluiten met een grote maatschappelijke impact.

Naar aanleiding van het visiedocument burgerparticipatie in 2022 heeft de gemeenteraad op 26 april 2023 de Participatieverordening gemeente Kerkrade 2023 vastgesteld. Met deze raadsbesluiten heeft de gemeenteraad een duidelijk signaal afgegeven richting de inwoners van Kerkrade over de politiek-bestuurlijke ambities ten aanzien van burgerparticipatie. De participatieverordening regelt de betrokkenheid van inwoners, lokale ondernemers en/of maatschappelijke organisaties bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid. Democratie komt immers tot bloei wanneer inwoners actief betrokken zijn bij deze processen. Daarbij is het van essentieel belang dat het geluid van de gemeenschap gehoord wordt en bij totstandkoming van beleid ook de mogelijkheid gecreëerd wordt om inwoners hier een stem in te geven. Met de vaststelling van de participatieverordening is eerste stap gezet om de kloof tussen inwoners en politiek te verkleinen. Wat echter nog ontbreekt aan het palet van mogelijkheden is een positie om inwoners een finaal oordeel te laten geven over het eindresultaat. Soms hebben beslissingen, ondanks de toepassing van burgerparticipatie in het voortraject een dusdanige impact op de samenleving dat je inwoners in de gelegenheid wil stellen hun oordeel hierover te laten vellen. Denk hierbij aan grote maatschappelijke thema's als windmolens of herindeling. Een referendum biedt in deze gevallen een formele en directe manier voor inwoners om hun stem te laten horen over deze belangrijke kwesties.

Via de VNG is er een modelverordening beschikbaar. De ruime ervaring die is opgedaan bij zowel landelijke als lokale referenda zijn in deze verordening verwerkt. Omdat referenda geen dagdagelijkse kost is en de ervaringen vanuit het land zeer waardevol zijn is ervoor gekozen om aan te sluiten bij dit model. Wel is het daarbij van belang om de lokale omstandigheden mee te nemen. Deze zijn afgewogen en door Hart voor Vrijheid vertaald in de verordening van de gemeente Kerkrade. Ze worden toegelicht onder het kopje argumenten.

Doelstelling
Het vaststellen van een referendumverordening voor de gemeente Kerkrade die zowel inwoners als de raad de gelegenheid biedt om nog meer invloed te hebben op onderwerpen die direct betrekking hebben op hun leefomgeving. Een instrument dat inwoners een democratisch slot op de deur biedt en hen in de gelegenheid stelt hun stem te laten horen in geval van uitzonderlijke besluiten met een grote maatschappelijke impact.

Argumenten
Het opkomstpercentage bij de Kerkraadse gemeenteraadsverkiezingen in 2022 was 43,3 %. Dat betekent dat de zittende volksvertegenwoordigers gekozen zijn door minder dan de helft van de inwoners. De fractie van Hart voor Vrijheid is van mening dat dit een zorgelijke trend is. Daarmee ontstaat er een kans dat de opvattingen van bepaalde groepen inwoners structureel onvoldoende gehoord worden. Hierdoor kunnen voorstellen worden aangenomen waarvoor geen meerderheid lijkt te bestaan bij de bevolking. Daarom is het uitermate belangrijk om de Kerkraadse inwoner de mogelijkheid te bieden om aan de handrem te trekken indien noodzakelijk.
Het is belangrijk om kiezers actief deel te laten nemen aan het debat over zaken met een uitzonderlijk maatschappelijk belang. Op deze wijze krijgen ze formele, directe invloed. Dit kan ook bijdragen aan het vergroten van het vertrouwen in de politiek en zorgen voor meer betrokkenheid.

Artikelsgewijze toelichting
Voor de tekst van de Verordening is gebruik gemaakt van het VNG-model Referendumverordening (december 2019). Hieronder geeft Hart voor Vrijheid een toelichting op de belangrijkste keuzes die gemaakt zijn in de verordening. Voor een compleet overzicht verwijzen we naar bijlage 2.

Artikel 2
Hart voor Vrijheid stelt voor om te kiezen voor een referendumverordening waarbij een referendum zowel georganiseerd kan worden op initiatief van de inwoners als op initiatief van de raad. Het is van belang dat een referendum beschikbaar is als instrument voor de kiezers van de gemeente. Sommige besluiten kunnen ook zo ingrijpend of onvoorzien zijn dat de raad er zelf voor kiest om een keuze voor te leggen aan de inwoners.

Artikel 3
In dit artikel wordt geregeld dat er een referendumcommissie ingesteld wordt. Hart voor Vrijheid stelt voor om, zodra een referendum aan de orde is, een commissie in te stellen van 5 leden. Zo ontstaat een brede commissie die met invalshoeken die relevant zijn voor de taken van de commissie. Deze commissie adviseert en begeleid het gehele proces rondom het te houden referendum. Gezien het feit dat leden van deze commissie een vergoeding ontvangen stelt Hart voor Vrijheid voor om deze commissie pas te bemensen op het moment dat er zicht is op een eventueel referendum.

Artikel 5 en 6
Als een inwoner een referendum wil organiseren dient hij hiervoor een inleidend verzoek in te dienen bij de gemeenteraad. Hiermee wordt kenbaar gemaakt dat een referendum wenselijk is. Hart voor Vrijheid vindt het belangrijk dat inwoners hun stemgeluid bij belangrijke maatschappelijke beslissingen kunnen laten horen. De drempel om kenbaar te maken dat je dit instrument wil inzetten moet daarbij geen onneembare horde vormen. Kijkend naar het aantal kiesgerechtigden in Kerkrade is Hart voor Vrijheid van mening dat 250 ondersteuningsverklaring nodig zijn om een inleidend verzoek te kunnen indienen.
Maar het houden van het referendum is ook kostbaar en vergt veel tijd. Daarom is het natuurlijk wel belangrijk dat het verzoek tot het houden van een referendum wel voldoende draagvlak binnen de gemeenschap heeft. Hart voor Vrijheid is daarom van mening dat het definitieve verzoek ondersteund moet worden door 1500 ondersteuningsverklaringen.

Artikel 8
In dit artikel zijn keuzes gemaakt over de termijnen waarbinnen de stemming moet plaatsvinden. Gedurende deze termijn is besluitvorming ook niet mogelijk. Met een termijn van 4 maanden is gezocht naar een balans tussen de minimale termijnen die nodig zijn om een referendum te organiseren en een maximale termijn die het mogelijk maakt om een referendum op geschikte momenten te organiseren.

Artikel 9
De leden 3 en 4 zien op de gemaakte keuze voor de mogelijkheid om een referendum op initiatief van de raad te houden. In deze bepalingen is een extra taak voor de raad opgenomen, namelijk het vaststellen van de stemprocedure. Dit biedt de mogelijkheid om de vraagstelling te laten bestaan uit verschillende antwoordcategorieën of oplossingsrichtingen in plaats van enkel voor of tegen. Dat laatste doet naar mening van Hart voor Vrijheid recht aan de complexiteit en samenhang van besluiten, waarbij het moeilijk is om de antwoorden plat te slaan tot een simpel ja of nee.

Communicatie
Bij de invoering van de verordening is het belangrijk om duidelijk en eerlijk richting de inwoners te communiceren wanneer een referendum gehouden kan worden. Communicatie moet gekoppeld worden aan het totale participatiebeleid.

Burgerparticipatie
Het invoeren van een referendumverordening past binnen de visie burgerparticipatie zoals deze door de gemeenteraad is vastgesteld en past binnen de daarin beoogde doorontwikkeling naar een participatie-samenleving. Met betrekking tot het invoeren van een referendumverordening is burgerparticipatie niet van toepassing.

Uitvoering
Dit voorstel is een initiatiefvoorstel vanuit de fractie Hart voor Vrijheid. Dit voorstel is voorafgaand aan het besluitvormingsproces ter kennisgeving aan de overige fracties gestuurd. Het college is daarnaast ook in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze te geven op dit voorstel. Zoals ook voorgeschreven in het Reglement van Orde voor vergaderingen van de raad art. 35. Ook zal er op verzoek van Hart voor Vrijheid een informatiebijeenkomst gepland worden om over dit voorstel met de raad van gedachten te wisselen.

Kanttekening
Referenda in Nederland zijn nooit bindend, maar raadgevend. Dit is in de wet zo geregeld. Het referendum is een relatief zwaar middel om inwoners te laten participeren. Maximale burgerparticipatie in het voortraject zou het uitgangspunt moeten zijn. Een referendum is een instrument dat inwoners een democratisch slot op de deur biedt in geval van uitzonderlijke besluiten met een grote maatschappelijke impact. Denk hierbij aan onderwerpen als windmolens of herindeling.

Financiën
Alhoewel dit voorstel geen directe financiële consequenties heeft is het wel belangrijk om te vermelden dat indien er een referendum gehouden wordt dit hoge kosten met zich meebrengt. Deze kosten zijn niet meegenomen in de begroting van de gemeente Kerkrade. Het is daarom van belang dat ieder ontwerpbesluit aan de raad over een te houden referendum vergezeld wordt met een dekkingsvoorstel. In de praktijk wordt vaak aansluiting gezocht bij landelijke, provinciale, waterschaps- of gemeenteraadsverkiezingen.

De raad van de gemeente Kerkrade;

De voorzitter van de raad,

Dr. T.P. Dassen – Housen

De griffier,

mr. drs. D.G.M.G Franssen

Gemeente Kerkrade

College van Burgemeester en Wethouders

Bezoekadres
Markt 1
Ambtenaar
R. Habets
Telefoonnummer
+14 045
Telefax
0455676395
Zaaknummer

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
18 oktober 2024	24u0009406	24u0009838	17 december 2024

Onderwerp
Zienswijze College initiatiefvoorstel referendumverordening HvV

Bijlage(n)
0

Geachte gemeenteraad,

Het raadslid Arnold Otten van de fractie Hart voor Vrijheid heeft een initiatiefvoorstel ingediend om een referendumverordening vast te stellen. Op basis van artikel 35 van het Reglement van Orde van de raad is het College uitgenodigd om wensen en bedenkingen ten aanzien van dit voorstel kenbaar te maken. Wij spreken onze waardering uit voor het ingediende voorstel en de daarin opgenomen argumentatie.

Het initiatiefvoorstel richt zich op het vaststellen van een referendumverordening waarmee raadgevende referenda in de gemeente Kerkrade mogelijk worden gemaakt. Dit voorstel is gebaseerd op de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en is juridisch beoordeeld. Hierbij zijn geen afwijkingen geconstateerd die niet al zijn behandeld in de bijbehorende toelichting.

De voorgestelde referendumverordening biedt inwoners de mogelijkheid om hun mening rechtstreeks te uiten over specifieke kwesties, wat een belangrijke stap is in de verdere ontwikkeling van burgerparticipatie. Zowel de raad als kiesgerechtigden kunnen een dergelijk referendum initiëren.

Burgerparticipatie staat hoog in ons vaandel. Het inzetten van diverse middelen om inwoners te betrekken bij besluitvorming is essentieel. Een referendum kan hierin een waardevol instrument zijn.

Praktische overwegingen
Hoewel de waarde van een referendum erkend wordt, leert de praktijk dat veel gemeenten en provincies hun referendumverordeningen niet of nauwelijks hebben toegepast. Ook de vorige referendumverordening van Kerkrade, inmiddels verlopen, is nooit in gebruik genomen.

Desondanks erkennen wij dat een referendum nuttig kan zijn in situaties waarbij duidelijke en breed gedragen belangen in het geding zijn. In dergelijke gevallen is het wenselijk dat een goed uitgewerkte referendumverordening beschikbaar is.

Aanbevelingen
Wij achten het van belang dat er duidelijke kaders worden vastgesteld over de onderwerpen waarover een referendum kan worden gehouden. Hieronder presenteren wij onze voorgestelde aanpassingen aan het huidige concept:

Artikel 2 Referendum, initiatief, onderwerpen

1. Er kan een referendum worden gehouden op initiatief van kiesgerechtigden of de raad.
2. Onderwerp van een referendum is een ontwerp raadsbesluit, met uitzondering van besluiten:
    a. Die betrekking hebben op individuele kwesties zonder maatschappelijk belang, zoals benoemingen, ontslagen of schenkingen;
    b. Over financiële voorzieningen voor ambtsdragers of hun nabestaanden;
    c. Met betrekking tot arbeidsvoorwaarden van de griffier en griffiemedewerkers;
    d. Die puur informatief van aard zijn (notities en rapporten);
    e. Over de vaststelling van gemeentelijke tarieven en belastingen zoals bedoeld in hoofdstuk XV van de Gemeentewet;
    f. Over zaken die de gemeentebegroting aantasten met een drempelbedrag van € 1.000.000,- of meer;
    g. Waarvoor de raad geen beleidsvrijheid heeft (zoals opgelegd door hogere regelgeving);
    h. Waarvoor participatie al geregeld is in andere procedures;
    i. Die spoedeisend van aard zijn en niet uitgesteld kunnen worden;
    j. Waarbij het belang van een referendum niet opweegt tegen de verantwoordelijkheid van de gemeente voor kwetsbare groepen;
    k. over ondergeschikte herzieningen van een eerder vastgesteld beleidsvoornemen.

Artikel 6: Initiatief van kiesgerechtigden
Het definitieve verzoek voor een referendum dient ondersteund te worden door minimaal 2.500 ondersteuningsverklaringen van kiesgerechtigden.

Conclusie
Wij adviseren de raad het initiatiefvoorstel aan te nemen, onder de voorwaarde dat bovengenoemde aanpassingen worden doorgevoerd.

Met vriendelijke groeten,

Het College, **De secretaris,**

dr. T.P. Dassen Housen R.M.J.S. Stijns

Postbus 600 6460 AP **Email** gemeentehuis@kerkrade.nl
Telefoon 045 5676767 **IBAN** NL49 BNGH 0285 0044 84
Telefax 045 5676395 **BIC** BNGHNL2G

gewijzigd na amendement 25it00284

Referendumverordening Kerkrade 2025

De raad van de gemeente **Kerkrade;**
gelet op de artikelen 84, 149 en 154 van de Gemeentewet;
besluit vast te stellen de volgende verordening:
Referendumverordening Kerkrade 2025.

Artikel 1 Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:

- kiesgerechtigd: stemrecht hebben voor de verkiezing van de leden van de raad;
- referendum: volksraadpleging waarbij de kiesgerechtigden zich uitspreken over een ontwerp raadsbesluit.

Artikel 2 Referendum, initiatief, onderwerpen

1. Er kan een referendum worden gehouden op initiatief van kiesgerechtigden of de raad.
2. Onderwerp van een referendum is een ontwerp raadsbesluit, met uitzondering van besluiten:
   a. over individuele kwesties, zoals benoemingen, ontslagen, schorsingen, kwijtscheldingen en schenkingen;
   b. over de hoogte van geldelijke voorzieningen voor ambtsdragers, gewezen ambtsdragers en hun nabestaanden;
   c. over de vaststelling, wijziging of intrekking van de arbeidsvoorwaardenregeling en daaruit voortvloeiende besluiten met betrekking tot de griffier en de medewerkers van de griffie;
   d. over het voor kennisgeving aannemen van notities en rapporten;
   e. in het kader van deze verordening;
   f. over de vaststelling van de gemeentelijke begroting en de rekening;
   g. over de vaststelling van gemeentelijke tarieven en belastingen;
   h. ter uitvoering van een besluit van een hoger bestuursorgaan of de wetgever waaromtrent de raad geen beleidsvrijheid heeft;
   i. die naar het oordeel van de raad hun grondslag vinden in een eerder genomen besluit waarover een referendum is gehouden of kon worden gehouden;
   j. waarvan de raad van mening is dat dringende redenen aanleiding zijn om geen referendum te houden.

Artikel 3 Samenstelling referendumcommissie

1. De raad stelt een referendumcommissie in en benoemt haar leden.
2. De referendumcommissie bestaat uit vijf leden en kiest uit haar midden een voorzitter.
3. De referendumcommissie wordt ondersteund door de griffier of een door de griffier aan te wijzen medewerker van de griffie.
4. De voorzitter en de leden van de referendumcommissie kunnen geen deel uitmaken van of werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van bestuursorganen van de gemeente.
5. De leden worden benoemd voor een periode van zes jaar. Aftredende leden kunnen worden herbenoemd.
6. De leden van de referendumcommissie ontvangen een vergoeding voor het bijwonen van de vergaderingen van de commissie die gelijk is aan de vergoeding die volgt uit art. 3.4.1 eerste lid van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.

Artikel 4 Taken en vergaderingen referendumcommissie

1. De referendumcommissie heeft tot taak:
    a. de raad te adviseren over:
        i. de vraag of sprake is van een uitgezonderd besluit als bedoeld in artikel 2, tweede lid;
        ii. de vraagstelling van een referendum inclusief de antwoordmogelijkheden en stemprocedure, en
        iii. de datum van het te houden referendum;
    b. de voorzitter van de raad te adviseren over het papieren en digitale formulier voor de ondersteuningsverklaringen;
    c. burgemeester en wethouders te adviseren over:
        i. de stembiljetten, en
        ii. de verstrekking van subsidies als bedoeld in artikel 11;
    d. toezicht te houden op:
        i. de uitvoering van deze verordening, en
        ii. het objectieve of neutrale karakter van de door de gemeente te verstrekken voorlichting over het referendum;
    e. klachten te behandelen in het kader van de toezichttaak, genoemd onder d;
    f. binnen 3 maanden na de dag waarop het referendum wordt gehouden dan wel binnen 3 maanden nadat duidelijk is dat er geen referendum plaatsvindt, een evaluatie uit te brengen over het referendumproces.
2. De referendumcommissie kan op eigen initiatief advies uitbrengen over aanpassingen van deze verordening, over de bij referenda en referendumverzoeken te volgen procedure en over alle overige zaken die het referendum betreffen en die zij van belang acht.
3. De referendumcommissie vergadert in beslotenheid.
4. De adviezen van de referendumcommissie zijn openbaar.

Artikel 5 Initiatief van kiesgerechtigden, stap 1: inleidend verzoek

1. Het inleidend verzoek om een referendum te houden wordt ondersteund door een aantal ondersteuningsverklaringen, bedoeld in het vierde lid, van personen die kiesgerechtigd zijn dat uitkomt op minimaal 1% van het actuele aantal kiesgerechtigden ten tijde van de laatst gehouden gemeenteraadsverkiezingen.
2. Een inleidend verzoek wordt schriftelijk ingediend bij de voorzitter van de raad, uiterlijk zeven dagen voor de raadsvergadering waarin het ontwerp raadsbesluit wordt besproken.
3. Een ondersteuningsverklaring voor het inleidend verzoek bestaat uit een handtekening met de daarbij behorende naam, adres, woonplaats en geboortedatum.
4. Ondersteuningsverklaringen worden geplaatst op een daartoe door de voorzitter van de raad verstrekt formulier waarop de titel van het ontwerp raadsbesluit is opgenomen.
5. De voorzitter van de raad controleert de ondersteuningsverklaringen op naam, adres, woonplaats, geboortedatum en kiesgerechtigdheid als bedoeld in het eerste lid.
6. De raad beslist of het inleidend verzoek wordt ingewilligd.
7. Als het verzoek wordt ingewilligd, behandelt de raad het ontwerp raadsbesluit waarop het verzoek zich richt. Het ontwerp raadsbesluit zoals dat luidt na verwerking van eventuele aangenomen amendementen, wordt vervolgens aangehouden tot de eerstvolgende vergadering na de dag waarop de uitslag van het referendum wordt bekendgemaakt, tenzij eerder negatief over de ontvankelijkheid van het referendumverzoek wordt beslist.

Artikel 6. Initiatief van kiesgerechtigden, stap 2: definitief verzoek

1. Het definitief verzoek om een referendum te houden wordt ondersteund door een aantal ondersteuningsverklaringen, bedoeld in het vierde lid, van personen die kiesgerechtigd zijn dat uitkomt op minimaal 5% van het actuele aantal kiesgerechtigden ten tijde van de laatst gehouden gemeenteraadsverkiezingen.
2. Een definitief verzoek wordt ingediend bij de voorzitter van de raad binnen zes weken na de dag dat de raad heeft besloten dat het inleidend verzoek wordt ingewilligd.
3. Een ondersteuningsverklaring voor het definitief verzoek bestaat uit een handtekening met de daarbij behorende naam, adres, woonplaats en geboortedatum.
4. Ondersteuningsverklaringen worden geplaatst op een daartoe door de voorzitter van de raad verstrekt formulier waarop de titel van het ontwerp raadsbesluit is opgenomen. In aanvulling hierop voorziet de gemeentelijke website in de mogelijkheid om digitale ondersteuningsverklaringen in te dienen. Deze digitale mogelijkheid komt zoveel mogelijk overeen met het papieren formulier voor de ondersteuningsverklaringen.
5. De voorzitter van de raad controleert de ondersteuningsverklaringen op naam, adres, woonplaats, geboortedatum en kiesgerechtigdheid als bedoeld in het eerste lid.
6. De voorzitter van de raad maakt wekelijks bekend hoeveel geldige ondersteuningsverklaringen zijn ingediend.
7. De voor het inleidend verzoek verzamelde ondersteuningsverklaringen tellen niet mee voor het definitief verzoek.
8. In de eerstvolgende vergadering van de raad na afloop van de termijn, bedoeld in het eerste lid, neemt de raad een besluit over het houden van het referendum.

Artikel 7. Initiatief van de raad

1. De raad kan besluiten tot het houden van een referendum.
2. Zo spoedig mogelijk nadat dit besluit is genomen, behandelt de raad het ontwerp raadsbesluit waarover het referendum zal worden gehouden. Het ontwerp raadsbesluit zoals dat luidt na verwerking van eventuele aangenomen amendementen, wordt vervolgens aangehouden totdat de uitslag van het referendum bekend is gemaakt.

Artikel 8 Datum stemming

1. De raad bepaalt tegelijk met het besluit om een referendum te houden, of zo spoedig mogelijk daarna, de dag waarop de stemming over het referendum plaatsvindt.
2. De stemming vindt plaats uiterlijk vier maanden na de dag waarop besloten is tot het houden van een referendum. De raad kan deze termijn met ten hoogste twee maanden verlengen om de stemming te combineren met een reguliere verkiezing of om te voorkomen dat de stemming in een schoolvakantie voor het basis- en voortgezet onderwijs valt die voor de regio is aangewezen.

Artikel 9 Vraagstelling referendum

1. De raad stelt tegelijk met het besluit om een referendum te houden, of zo spoedig mogelijk daarna, de vraagstelling vast.
2. Bij een referendum op initiatief van de kiesgerechtigden wordt aan de kiesgerechtigden de vraag voorgelegd of zij voor of tegen zijn het ontwerp raadsbesluit zijn. Deze vraag kan geen betrekking hebben op afzonderlijke onderdelen van het ontwerp raadsbesluit.
3. Bij een referendum op initiatief van de raad wordt aan de kiesgerechtigden de vraag voorgelegd of zij vóór of tegen het ontwerp raadsbesluit zijn en kan de vraag bestaan uit verschillende antwoordcategorieën of oplossingsrichtingen.]
4. Bij een referendum met verschillende antwoordcategorieën of oplossingsrichtingen stelt de raad de stemprocedure vast.

Artikel 10 Budget, subsidieplafond en subsidiecriteria

1. Onmiddellijk nadat is besloten tot het houden van een referendum, stelt de raad een budget vast voor de organisatie van en de voorlichting over het referendum.
2. Tevens stelt de raad het subsidieplafond vast voor activiteiten ter ondersteuning van het publieke debat en de meningsvorming over het ontwerp raadsbesluit waarop het referendum betrekking heeft, dat wordt onderverdeeld in deelplafonds voor activiteiten die tot doel hebben:
    a. *de kiesgerechtigden te laten stemmen voor het ontwerp raadsbesluit;*
    b. *de kiesgerechtigden te laten stemmen tegen het ontwerp raadsbesluit, en*
    c. *het debat over het ontwerp raadsbesluit op neutrale wijze te bevorderen.*
3. Niet voor subsidie komen in aanmerking activiteiten die:
    a. geheel of gedeeltelijk plaatsvinden na de dag van stemming;
    b. met winstoogmerk worden ondernomen;
    c. die zijn begonnen voordat over de aanvraag is beslist;
4. Subsidie wordt uitsluitend verstrekt aan:
    a. collectieven van ten minste zes kiesgerechtigde inwoners van de gemeente, en
    b. rechtspersonen , met uitzondering van politieke groeperingen als bedoeld in hoofdstuk G van de Kieswet.
5. De subsidie bedraagt 100 % van de redelijke kosten van de activiteit, met uitzondering van loonkosten, en tot een maximum van € 5.000,- .
6. Burgemeester en wethouders maken het subsidieplafond [*en de deelplafonds*] en de begin- en einddatum van de aanvraagtermijn bekend.
7. Op subsidies verstrekt op grond van deze verordening is de Algemene subsidieverordening vrijwilligersorganisaties gemeente Kerkrade 2017' niet van toepassing.

Artikel 11 Subsidieverlening en vaststelling

1. Een week na afloop van de sluitingsdatum van de aanvraagtermijn beslissen burgemeester en wethouders over de subsidieverlening.
2. Subsidieverlening vindt plaats in volgorde van de door burgemeester en wethouders aangebrachte rangschikking, totdat het vastgestelde subsidieplafond [*of deelplafond*] is bereikt.
3. Bij de rangschikking van de aanvragen kennen burgemeester en wethouders punten toe aan de hand van de volgende aspecten en tot het daarbij vermelde maximum aantal naar de mate waarin:

a. de activiteiten bijdragen aan het publieke debat en meningsvorming onder kiesgerechtigden: 5 punten;
b. de activiteiten voor het publiek toegankelijk zijn of de uitingen openbaar zijn: 5 punten;
c. de activiteiten bekendgemaakt zijn bij het publiek: 5 punten, en
d. verschillende doelgroepen worden bereikt: 5 punten.
e. het gevraagde bedrag in verhouding staat tot het verwachte resultaat: 5 punten.

4. De verleende subsidie wordt uitgekeerd in de vorm van een voorschot.
5. Uiterlijk acht weken na de dag van de stemming dient de subsidieontvanger een aanvraag tot vaststelling in. De aanvraag bevat een inhoudelijk verslag of bewijsstukken waaruit blijkt in hoeverre de gesubsidieerde activiteiten zijn verricht.
6. Burgemeester en wethouders besluiten uiterlijk acht weken na de datum van de aanvraag over de vaststelling van de subsidie.

Artikel 12 Procedure voorbereiding, stemming, uitslagbepaling en bekendmaking

Op de procedure ter voorbereiding, stemming, en de vaststelling en bekendmaking van de uitslag van het referendum zijn de hoofdstukken E, paragrafen 2 en 4, J, L, N, paragraaf 1, en P, paragrafen 1 en 4, van de Kieswet van overeenkomstige toepassing, voor zover bij deze verordening niet anders is bepaald.

Artikel 13 Uitslag

1. Het centraal stembureau berekent de uitslag van het referendum en geeft aan hoeveel stemmen voor en tegen het ontwerp raadsbesluit zijn uitgebracht alsmede het aantal blanco en ongeldige stemmen en het aantal stemmen bij volmacht. Het centraal stembureau stelt vast of een meerderheid voor dan wel tegen het ontwerp raadsbesluit heeft gestemd waarbij blanco en ongeldige stemmen buiten beschouwing worden gelaten.
2. Het centraal stembureau brengt de uitslag over aan de raad, vergezeld van het proces-verbaal, en maakt beide onverwijld bekend op een algemeen toegankelijke wijze.
3. In geval van een meerkeuze referendum op initiatief van de raad wordt de keuzemogelijkheid die de meeste stemmen heeft gekregen als referendumuitspraak vastgesteld en bekendgemaakt op een algemeen toegankelijke wijze.
4. De raad doet op basis van het door het centraal stembureau vastgestelde proces-verbaal een uitspraak over of de stemming op wettige wijze is geschied.

Artikel 14 Strafbepaling

Met een hechtenis van ten hoogste drie maanden of een geldboete van de tweede categorie wordt gestraft degene die:

1. stembiljetten , volmachtbewijzen of stempassen namaakt of vervalst met het oogmerk deze als echt en onvervalst te gebruiken of door anderen te doen gebruiken;
2. stembiljetten , volmachtbewijzen of stempassen die hij zelf heeft nagemaakt of vervalst of waarvan de valsheid of vervalsing hem, toen hij deze ontving, bekend was, opzettelijk als echt en onvervalst gebruikt of door anderen doet gebruiken;
3. stembiljetten , volmachtbewijzen of stempassen voorhanden heeft met het oogmerk om deze wederrechtelijk te gebruiken of door anderen te doen gebruiken;
4. als gemachtigde stemt voor een persoon, wetende dat deze is overleden;

5. bij een referendum door gift of belofte een kiesgerechtigde omkoopt om volmacht te geven tot het uitbrengen van zijn stem;
6. stelselmatig personen aanspreekt of anderszins persoonlijk benadert ten einde hen te bewegen het formulier op hun oproepingskaart, bestemd voor het stemmen bij volmacht, te ondertekenen en deze kaart af te geven.

Artikel 15 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op 12 februari 2025
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Referendumverordening Kerkrade 2025.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 12 februari 2025

De voorzitter

dr. T.P. Dassen-Housen

De griffier,

plv. griffier

mr.drs. D.G.M.G. Franssen

Referendumverordening Kerkrade 2025

De raad van de gemeente **Kerkrade;**
gelet op de artikelen 84, 149 en 154 van de Gemeentewet;
besluit vast te stellen de volgende verordening:
Referendumverordening Kerkrade 2025.

Artikel 1 Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:

- kiesgerechtigd: stemrecht hebben voor de verkiezing van de leden van de raad;
- referendum: volksraadpleging waarbij de kiesgerechtigden zich uitspreken over een ontwerp raadsbesluit.

Artikel 2 Referendum, initiatief, onderwerpen

1. Er kan een referendum worden gehouden op initiatief van kiesgerechtigden of de raad.
2. Onderwerp van een referendum is een ontwerp raadsbesluit, met uitzondering van besluiten:
    a. over individuele kwesties, zoals benoemingen, ontslagen, schorsingen, kwijtscheldingen en schenkingen;
    b. over de hoogte van geldelijke voorzieningen voor ambtsdragers, gewezen ambtsdragers en hun nabestaanden;
    c. over de vaststelling, wijziging of intrekking van de arbeidsvoorwaardenregeling en daaruit voortvloeiende besluiten met betrekking tot de griffier en de medewerkers van de griffie;
    d. over het voor kennisgeving aannemen van notities en rapporten;
    e. in het kader van deze verordening;
    f. over de vaststelling van de gemeentelijke begroting en de rekening;
    g. over de vaststelling van gemeentelijke tarieven en belastingen;
    h. ter uitvoering van een besluit van een hoger bestuursorgaan of de wetgever waaromtrent de raad geen beleidsvrijheid heeft;
    i. die naar het oordeel van de raad hun grondslag vinden in een eerder genomen besluit waarover een referendum is gehouden of kon worden gehouden;
    j. waarvan de raad van mening is dat dringende redenen aanleiding zijn om geen referendum te houden.

Artikel 3 Samenstelling referendumcommissie

1. De raad stelt een referendumcommissie in en benoemt haar leden.
2. De referendumcommissie bestaat uit vijf leden en kiest uit haar midden een voorzitter.
3. De referendumcommissie wordt ondersteund door de griffier of een door de griffier aan te wijzen medewerker van de griffie.
4. De voorzitter en de leden van de referendumcommissie kunnen geen deel uitmaken van of werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van bestuursorganen van de gemeente.
5. De leden worden benoemd voor een periode van zes jaar. Aftredende leden kunnen worden herbenoemd.
6. De leden van de referendumcommissie ontvangen een vergoeding voor het bijwonen van de vergaderingen van de commissie die gelijk is aan de vergoeding die volgt uit art. 3.4.1 eerste lid van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.

Artikel 4 Taken en vergaderingen referendumcommissie

1. De referendumcommissie heeft tot taak:
    a. de raad te adviseren over:
        i. de vraag of sprake is van een uitgezonderd besluit als bedoeld in artikel 2, tweede lid;
        ii. de vraagstelling van een referendum inclusief de antwoordmogelijkheden en stemprocedure, en
        iii. de datum van het te houden referendum;
    b. de voorzitter van de raad te adviseren over het papieren en digitale formulier voor de ondersteuningsverklaringen;
    c. burgemeester en wethouders te adviseren over:
        i. de stembiljetten, en
        ii. de verstrekking van subsidies als bedoeld in artikel 11;
    d. toezicht te houden op:
        i. de uitvoering van deze verordening, en
        ii. het objectieve of neutrale karakter van de door de gemeente te verstrekken voorlichting over het referendum;
    e. klachten te behandelen in het kader van de toezichttaak, genoemd onder d;
    f. binnen 3 maanden na de dag waarop het referendum wordt gehouden dan wel binnen 3 maanden nadat duidelijk is dat er geen referendum plaatsvindt, een evaluatie uit te brengen over het referendumproces.
2. De referendumcommissie kan op eigen initiatief advies uitbrengen over aanpassingen van deze verordening, over de bij referenda en referendumverzoeken te volgen procedure en over alle overige zaken die het referendum betreffen en die zij van belang acht.
3. De referendumcommissie vergadert in beslotenheid.
4. De adviezen van de referendumcommissie zijn openbaar.

Artikel 5 Initiatief van kiesgerechtigden, stap 1: inleidend verzoek

1. Het inleidend verzoek om een referendum te houden wordt ondersteund door ten minste 250 ondersteuningsverklaringen van personen die kiesgerechtigd zijn op de dag dat het formulier, bedoeld in het vierde lid, wordt verstrekt.
2. Een inleidend verzoek wordt schriftelijk ingediend bij de voorzitter van de raad, uiterlijk zeven dagen voor de raadsvergadering waarin het ontwerp raadsbesluit wordt besproken.
3. Een ondersteuningsverklaring voor het inleidend verzoek bestaat uit een handtekening met de daarbij behorende naam, adres, woonplaats en geboortedatum.
4. Ondersteuningsverklaringen worden geplaatst op een daartoe door de voorzitter van de raad verstrekt formulier waarop de titel van het ontwerp raadsbesluit is opgenomen.
5. De voorzitter van de raad controleert de ondersteuningsverklaringen op naam, adres, woonplaats, geboortedatum en kiesgerechtigdheid als bedoeld in het eerste lid.
6. De raad beslist of het inleidend verzoek wordt ingewilligd.
7. Als het verzoek wordt ingewilligd, behandelt de raad het ontwerp raadsbesluit waarop het verzoek zich richt. Het ontwerp raadsbesluit zoals dat luidt na verwerking van eventuele aangenomen amendementen, wordt vervolgens aangehouden tot de eerstvolgende vergadering na de dag waarop de uitslag van het referendum wordt bekendgemaakt, tenzij eerder negatief over de ontvankelijkheid van het referendumverzoek wordt beslist.

Artikel 6. Initiatief van kiesgerechtigden, stap 2: definitief verzoek

1. Het definitief verzoek om een referendum te houden wordt ondersteund door ten minste 1500 ondersteuningsverklaringen van personen die kiesgerechtigd zijn op de dag dat de raad heeft besloten dat het inleidend verzoek wordt ingewilligd.
2. Een definitief verzoek wordt ingediend bij de voorzitter van de raad binnen zes weken na de dag dat de raad heeft besloten dat het inleidend verzoek wordt ingewilligd.
3. Een ondersteuningsverklaring voor het definitief verzoek bestaat uit een handtekening met de daarbij behorende naam, adres, woonplaats en geboortedatum.
4. Ondersteuningsverklaringen worden geplaatst op een daartoe door de voorzitter van de raad verstrekt formulier waarop de titel van het ontwerp raadsbesluit is opgenomen. In aanvulling hierop voorziet de gemeentelijke website in de mogelijkheid om digitale ondersteuningsverklaringen in te dienen. Deze digitale mogelijkheid komt zoveel mogelijk overeen met het papieren formulier voor de ondersteuningsverklaringen.
5. De voorzitter van de raad controleert de ondersteuningsverklaringen op naam, adres, woonplaats, geboortedatum en kiesgerechtigdheid als bedoeld in het eerste lid.
6. De voorzitter van de raad maakt wekelijks bekend hoeveel geldige ondersteuningsverklaringen zijn ingediend.
7. De voor het inleidend verzoek verzamelde ondersteuningsverklaringen tellen niet mee voor het definitief verzoek.
8. In de eerstvolgende vergadering van de raad na afloop van de termijn, bedoeld in het eerste lid, neemt de raad een besluit over het houden van het referendum.

Artikel 7. Initiatief van de raad

1. De raad kan besluiten tot het houden van een referendum.
2. Zo spoedig mogelijk nadat dit besluit is genomen, behandelt de raad het ontwerp raadsbesluit waarover het referendum zal worden gehouden. Het ontwerp raadsbesluit zoals dat luidt na verwerking van eventuele aangenomen amendementen, wordt vervolgens aangehouden totdat de uitslag van het referendum bekend is gemaakt.

.

Artikel 8 Datum stemming

1. De raad bepaalt tegelijk met het besluit om een referendum te houden, of zo spoedig mogelijk daarna, de dag waarop de stemming over het referendum plaatsvindt.
2. De stemming vindt plaats uiterlijk vier maanden na de dag waarop besloten is tot het houden van een referendum. De raad kan deze termijn met ten hoogste twee maanden verlengen om de stemming te combineren met een reguliere verkiezing of om te voorkomen dat de stemming in een schoolvakantie voor het basis- en voortgezet onderwijs valt die voor de regio is aangewezen.

Artikel 9 Vraagstelling referendum

1. De raad stelt tegelijk met het besluit om een referendum te houden, of zo spoedig mogelijk daarna, de vraagstelling vast.
2. Bij een referendum op initiatief van de kiesgerechtigden wordt aan de kiesgerechtigden de vraag voorgelegd of zij voor of tegen zijn het ontwerp raadsbesluit zijn. Deze vraag kan geen betrekking hebben op afzonderlijke onderdelen van het ontwerp raadsbesluit.
3. Bij een referendum op initiatief van de raad wordt aan de kiesgerechtigden de vraag voorgelegd of zij vóór of tegen het ontwerp raadsbesluit zijn en kan de vraag bestaan uit verschillende antwoordcategorieën of oplossingsrichtingen.]
4. Bij een referendum met verschillende antwoordcategorieën of oplossingsrichtingen stelt de raad de stemprocedure vast.

Artikel 10 Budget, subsidieplafond en subsidiecriteria

1. Onmiddellijk nadat is besloten tot het houden van een referendum, stelt de raad een budget vast voor de organisatie van en de voorlichting over het referendum.
2. Tevens stelt de raad het subsidieplafond vast voor activiteiten ter ondersteuning van het publieke debat en de meningsvorming over het ontwerp raadsbesluit waarop het referendum betrekking heeft*,* dat wordt onderverdeeld in deelplafonds voor activiteiten die tot doel hebben:
    a. *de kiesgerechtigden te laten stemmen voor het ontwerp raadsbesluit;*
    b. *de kiesgerechtigden te laten stemmen tegen het ontwerp raadsbesluit, en*
    c. *het debat over het ontwerp raadsbesluit op neutrale wijze te bevorderen.*
3. Niet voor subsidie komen in aanmerking activiteiten die:
    a. geheel of gedeeltelijk plaatsvinden na de dag van stemming;
    b. met winstoogmerk worden ondernomen;
    c. die zijn begonnen voordat over de aanvraag is beslist;
4. Subsidie wordt uitsluitend verstrekt aan:
    a. collectieven van ten minste zes kiesgerechtigde inwoners van de gemeente, en
    b. rechtspersonen , met uitzondering van politieke groeperingen als bedoeld in hoofdstuk G van de Kieswet.
5. De subsidie bedraagt 100 % van de redelijke kosten van de activiteit, met uitzondering van loonkosten, en tot een maximum van € 5.000,- .
6. Burgemeester en wethouders maken het subsidieplafond [*en de deelplafonds*] en de begin- en einddatum van de aanvraagtermijn bekend.
7. Op subsidies verstrekt op grond van deze verordening is de Algemene subsidieverordening vrijwilligersorganisaties gemeente Kerkrade 2017’ niet van toepassing.

Artikel 11 Subsidieverlening en vaststelling

1. Een week na afloop van de sluitingsdatum van de aanvraagtermijn beslissen burgemeester en wethouders over de subsidieverlening.
2. Subsidieverlening vindt plaats in volgorde van de door burgemeester en wethouders aangebrachte rangschikking, totdat het vastgestelde subsidieplafond [*of deelplafond*] is bereikt.
3. Bij de rangschikking van de aanvragen kennen burgemeester en wethouders punten toe aan de hand van de volgende aspecten en tot het daarbij vermelde maximum aantal naar de mate waarin:

a. de activiteiten bijdragen aan het publieke debat en meningsvorming onder kiesgerechtigden: 5 punten;
b. de activiteiten voor het publiek toegankelijk zijn of de uitingen openbaar zijn: 5 punten;
c. de activiteiten bekendgemaakt zijn bij het publiek: 5 punten, en
d. verschillende doelgroepen worden bereikt: 5 punten.
e. het gevraagde bedrag in verhouding staat tot het verwachte resultaat: 5 punten.

4. De verleende subsidie wordt uitgekeerd in de vorm van een voorschot.
5. Uiterlijk acht weken na de dag van de stemming dient de subsidieontvanger een aanvraag tot vaststelling in. De aanvraag bevat een inhoudelijk verslag of bewijsstukken waaruit blijkt in hoeverre de gesubsidieerde activiteiten zijn verricht.
6. Burgemeester en wethouders besluiten uiterlijk acht weken na de datum van de aanvraag over de vaststelling van de subsidie.

Artikel 12 Procedure voorbereiding, stemming, uitslagbepaling en bekendmaking

Op de procedure ter voorbereiding, stemming, en de vaststelling en bekendmaking van de uitslag van het referendum zijn de hoofdstukken E, paragrafen 2 en 4, J, L, N, paragraaf 1, en P, paragrafen 1 en 4, van de Kieswet van overeenkomstige toepassing, voor zover bij deze verordening niet anders is bepaald.

Artikel 13 Uitslag

1. Het centraal stembureau berekent de uitslag van het referendum en geeft aan hoeveel stemmen voor en tegen het ontwerp raadsbesluit zijn uitgebracht alsmede het aantal blanco en ongeldige stemmen en het aantal stemmen bij volmacht. Het centraal stembureau stelt vast of een meerderheid voor dan wel tegen het ontwerp raadsbesluit heeft gestemd waarbij blanco en ongeldige stemmen buiten beschouwing worden gelaten.
2. Het centraal stembureau brengt de uitslag over aan de raad, vergezeld van het proces-verbaal, en maakt beide onverwijld bekend op een algemeen toegankelijke wijze.
3. In geval van een meerkeuze referendum op initiatief van de raad wordt de keuzemogelijkheid die de meeste stemmen heeft gekregen als referendumuitspraak vastgesteld en bekendgemaakt op een algemeen toegankelijke wijze.
4. De raad doet op basis van het door het centraal stembureau vastgestelde proces-verbaal een uitspraak over of de stemming op wettige wijze is geschied.

Artikel 14 Strafbepaling

Met een hechtenis van ten hoogste drie maanden of een geldboete van de tweede categorie wordt gestraft degene die:

1. stembiljetten , volmachtbewijzen of stempassen namaakt of vervalst met het oogmerk deze als echt en onvervalst te gebruiken of door anderen te doen gebruiken;
2. stembiljetten , volmachtbewijzen of stempassen die hij zelf heeft nagemaakt of vervalst of waarvan de valsheid of vervalsing hem, toen hij deze ontving, bekend was, opzettelijk als echt en onvervalst gebruikt of door anderen doet gebruiken;
3. stembiljetten , volmachtbewijzen of stempassen voorhanden heeft met het oogmerk om deze wederrechtelijk te gebruiken of door anderen te doen gebruiken;
4. als gemachtigde stemt voor een persoon, wetende dat deze is overleden;

5. bij een referendum door gift of belofte een kiesgerechtigde omkoopt om volmacht te geven tot het uitbrengen van zijn stem;
6. stelselmatig personen aanspreekt of anderszins persoonlijk benadert ten einde hen te bewegen het formulier op hun oproepingskaart, bestemd voor het stemmen bij volmacht, te ondertekenen en deze kaart af te geven.

Artikel 15 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op 12 februari 2025
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Referendumverordening Kerkrade 2025.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van [datum ondertekening].

De voorzitter De griffier,

Model Referendumverordening (model, december 2019)

Leeswijzer modelbepalingen
- [**…**] of (bijvoorbeeld) [**iets**] = door gemeente in te vullen, zie bijvoorbeeld artikel 11, derde lid.
- [*iets*] = facultatief, zie bijvoorbeeld artikel 2, tweede lid, onder j.
- [iets **EN/OF** iets] = door gemeente te kiezen, zie bijvoorbeeld artikel 9, tweede lid.
- [**(iets)**] = een duiding ter illustratie of uitleg voor gemeente, zie bijvoorbeeld artikel 8, tweede lid.
- Combinaties zijn ook mogelijk. Zie bijvoorbeeld de artikelen 5 tot en met 7 waarbij gekozen kan worden uit artikelen en afhankelijk van de keuze mogelijk ook nog het een en ander ingevuld dient te worden.

Nadere uitleg is opgenomen in de implementatiehandleiding, onderdeel van de bij deze modelverordening behorende VNG ledenbrief.

Besluit van de raad van de gemeente [naam gemeente] tot vaststelling van de Referendumverordening [naam gemeente en eventueel jaartal] (Referendumverordening [naam gemeente en eventueel jaartal])

De raad van de gemeente [**…**];
gelet op de artikelen 84, 149 en 154 van de Gemeentewet;
gezien het advies van [**…**];
besluit vast te stellen de volgende verordening:

Referendumverordening [**naam gemeente en eventueel jaartal**]

Artikel 1. Definities
In deze verordening wordt verstaan onder:
- kiesgerechtigd: stemrecht hebben voor de verkiezing van de leden van de raad;
- referendum: volksraadpleging waarbij de kiesgerechtigden zich uitspreken over een ontwerp raadsbesluit.

Artikel 2. Referendum, initiatief, onderwerpen
1. Er kan een referendum worden gehouden op initiatief van [kiesgerechtigden **EN/OF** de raad].
2. Onderwerp van een referendum is een ontwerp raadsbesluit, met uitzondering van besluiten:
    a. over individuele kwesties, zoals benoemingen, ontslagen, schorsingen, kwijtscheldingen en schenkingen;
    b. over de hoogte van geldelijke voorzieningen voor ambtsdragers, gewezen ambtsdragers en hun nabestaanden;
    c. over de vaststelling, wijziging of intrekking van de arbeidsvoorwaardenregeling en daaruit voortvloeiende besluiten met betrekking tot de griffier en de medewerkers van de griffie;
    d. over het voor kennisgeving aannemen van notities en rapporten;
    e. in het kader van deze verordening;
    f. over de vaststelling van de gemeentelijke begroting en de rekening;
    g. over de vaststelling van gemeentelijke tarieven en belastingen;
    h. ter uitvoering van een besluit van een hoger bestuursorgaan of de wetgever waaromtrent de raad geen beleidsvrijheid heeft[; **OF** , of]

i. die naar het oordeel van de raad hun grondslag vinden in een eerder genomen besluit waarover een referendum is gehouden of kon worden gehouden[. **OF** *, of*]
[*j. waarvan de raad van mening is dat dringende redenen aanleiding zijn om geen referendum te houden.*]

Artikel 3. Samenstelling referendumcommissie

1. De raad stelt een referendumcommissie in en benoemt haar leden.
2. De referendumcommissie bestaat uit [drie **OF** vijf] leden en kiest uit haar midden een voorzitter.
3. De referendumcommissie wordt ondersteund door de griffier [*of een door de griffier aan te wijzen medewerker van de griffie*].
4. De voorzitter en de leden van de referendumcommissie kunnen geen deel uitmaken van of werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van bestuursorganen van de gemeente.
5. De leden worden benoemd voor een periode van zes jaar. Aftredende leden kunnen worden herbenoemd.

Artikel 4. Taken en vergaderingen referendumcommissie

1. De referendumcommissie heeft tot taak:
    a. de raad te adviseren over:
        1°. de vraag of sprake is van een uitgezonderd besluit als bedoeld in artikel 2, tweede lid;
        2°. de vraagstelling van een referendum inclusief de antwoordmogelijkheden en stemprocedure, en
        3°. de datum van het te houden referendum;
    b. de voorzitter van de raad te adviseren over het papieren en digitale formulier voor de ondersteuningsverklaringen;
    c. burgemeester en wethouders te adviseren over:
        1°. de stembiljetten, en
        2°. de verstrekking van subsidies als bedoeld in artikel 11;
    d. toezicht te houden op:
        1°. de uitvoering van deze verordening, en
        2°. het objectieve of neutrale karakter van de door de gemeente te verstrekken voorlichting over het referendum;
    e. klachten te behandelen in het kader van de toezichttaak, genoemd onder d;
    f. binnen [**termijn (bijvoorbeeld drie maanden)**] na de dag waarop het referendum wordt gehouden dan wel binnen [**termijn (bijvoorbeeld drie maanden)**] nadat duidelijk is dat er geen referendum plaatsvindt, een evaluatie uit te brengen over het referendumproces.
2. De referendumcommissie kan op eigen initiatief advies uitbrengen over aanpassingen van deze verordening, over de bij referenda en referendumverzoeken te volgen procedure en over alle overige zaken die het referendum betreffen en die zij van belang acht.
3. De referendumcommissie vergadert in beslotenheid.
4. De adviezen van de referendumcommissie zijn openbaar.

[**Artikel 5. Initiatief van kiesgerechtigden, stap 1: inleidend verzoek**

1. Het inleidend verzoek om een referendum te houden wordt ondersteund door ten minste [**aantal**] ondersteuningsverklaringen van personen die kiesgerechtigd zijn op de dag dat het formulier, bedoeld in het vierde lid, wordt verstrekt.

2. Een inleidend verzoek wordt schriftelijk ingediend bij de voorzitter van de raad, uiterlijk [**termijn (bijvoorbeeld zeven dagen)**] voor de raadsvergadering waarin het ontwerp raadsbesluit wordt besproken.
3. Een ondersteuningsverklaring voor het inleidend verzoek bestaat uit een handtekening met de daarbij behorende naam, adres, woonplaats en geboortedatum.
4. Ondersteuningsverklaringen worden geplaatst op een daartoe door de voorzitter van de raad verstrekt formulier waarop de titel van het ontwerp raadsbesluit is opgenomen.
5. De voorzitter van de raad controleert de ondersteuningsverklaringen op naam, adres, woonplaats, geboortedatum en kiesgerechtigdheid als bedoeld in het eerste lid.
6. De raad beslist of het inleidend verzoek wordt ingewilligd.
7. Als het verzoek wordt ingewilligd, behandelt de raad het ontwerp raadsbesluit waarop het verzoek zich richt. Het ontwerp raadsbesluit zoals dat luidt na verwerking van eventuele aangenomen amendementen, wordt vervolgens aangehouden tot de eerstvolgende vergadering na de dag waarop de uitslag van het referendum wordt bekendgemaakt, tenzij eerder negatief over de ontvankelijkheid van het referendumverzoek wordt beslist.

Artikel 6. Initiatief van kiesgerechtigden, stap 2: definitief verzoek
1. Het definitief verzoek om een referendum te houden wordt ondersteund door ten minste [**aantal**] ondersteuningsverklaringen van personen die kiesgerechtigd zijn op de dag dat de raad heeft besloten dat het inleidend verzoek wordt ingewilligd.
2. Een definitief verzoek wordt ingediend bij de voorzitter van de raad binnen [**termijn (bijvoorbeeld zes weken)**] na de dag dat de raad heeft besloten dat het inleidend verzoek wordt ingewilligd.
3. Een ondersteuningsverklaring voor het definitief verzoek bestaat uit een handtekening met de daarbij behorende naam, adres, woonplaats en geboortedatum.
4. Ondersteuningsverklaringen worden geplaatst op een daartoe door de voorzitter van de raad verstrekt formulier waarop de titel van het ontwerp raadsbesluit is opgenomen. In aanvulling hierop voorziet de gemeentelijke website in de mogelijkheid om digitale ondersteuningsverklaringen in te dienen. Deze digitale mogelijkheid komt zoveel mogelijk overeen met het papieren formulier voor de ondersteuningsverklaringen.
5. De voorzitter van de raad controleert de ondersteuningsverklaringen op naam, adres, woonplaats, geboortedatum en kiesgerechtigdheid als bedoeld in het eerste lid.
6. De voorzitter van de raad maakt [**termijn (bijvoorbeeld wekelijks)**] bekend hoeveel geldige ondersteuningsverklaringen zijn ingediend.
7. De voor het inleidend verzoek verzamelde ondersteuningsverklaringen tellen niet mee voor het definitief verzoek.
8. In de eerstvolgende vergadering van de raad na afloop van de termijn, bedoeld in het eerste lid, neemt de raad een besluit over het houden van het referendum.

EN/OF

Artikel 7. Initiatief van de raad
1. De raad kan besluiten tot het houden van een referendum.
2. Zo spoedig mogelijk nadat dit besluit is genomen, behandelt de raad het ontwerp raadsbesluit waarover het referendum zal worden gehouden. Het ontwerp raadsbesluit zoals dat luidt na verwerking van eventuele aangenomen amendementen, wordt vervolgens aangehouden totdat de uitslag van het referendum bekend is gemaakt.]

NB Nummering hieronder volgen indien gekozen wordt voor de artikelen 5 tot en met 7 hierboven.

Artikel 8. Datum stemming

1. De raad bepaalt tegelijk met het besluit om een referendum te houden, of zo spoedig mogelijk daarna, de dag waarop de stemming over het referendum plaatsvindt.
2. De stemming vindt plaats uiterlijk [**termijn (bijvoorbeeld vier maanden)**] na de dag waarop besloten is tot het houden van een referendum. De raad kan deze termijn met ten hoogste [**termijn (bijvoorbeeld twee maanden)**] verlengen om de stemming te combineren met een reguliere verkiezing of om te voorkomen dat de stemming in een schoolvakantie voor het basis- en voortgezet onderwijs valt die voor de regio is aangewezen.

Artikel 9. Vraagstelling referendum

1. De raad stelt tegelijk met het besluit om een referendum te houden, of zo spoedig mogelijk daarna, de vraagstelling vast.
[2. Bij een referendum op initiatief van de kiesgerechtigden wordt aan de kiesgerechtigden de vraag voorgelegd of zij voor of tegen het ontwerp raadsbesluit zijn. Deze vraag kan geen betrekking hebben op afzonderlijke onderdelen van het ontwerp raadsbesluit.

EN/OF

2. Bij een referendum op initiatief van de raad [wordt aan de kiesgerechtigden de vraag voorgelegd of zij vóór of tegen het ontwerp raadsbesluit zijn **EN/OF** kan de vraag bestaan uit verschillende antwoordcategorieën of oplossingsrichtingen.]
[*3. Bij een referendum met verschillende antwoordcategorieën of oplossingsrichtingen stelt de raad de stemprocedure vast*.]

Artikel 10. Budget, subsidieplafond en subsidiecriteria

1. Onmiddellijk nadat is besloten tot het houden van een referendum, stelt de raad een budget vast voor de organisatie van en de voorlichting over het referendum.
2. Tevens stelt de raad het subsidieplafond vast voor activiteiten ter ondersteuning van het publieke debat en de meningsvorming over het ontwerp raadsbesluit waarop het referendum betrekking heeft[*, dat wordt onderverdeeld in deelplafonds voor activiteiten die tot doel hebben:*
    a. de kiesgerechtigden te laten stemmen voor het ontwerp raadsbesluit;
    b. de kiesgerechtigden te laten stemmen tegen het ontwerp raadsbesluit, en
    c. het debat over het ontwerp raadsbesluit op neutrale wijze te bevorderen.]
3. Niet voor subsidie komen in aanmerking activiteiten die:
    a. geheel of gedeeltelijk plaatsvinden na de dag van stemming;
    b. met winstoogmerk worden ondernomen;
    c. die zijn begonnen voordat over de subsidieaanvraag is beslist;
    d. […].
4. Subsidie wordt uitsluitend verstrekt aan:
    a. collectieven van ten minste [**aantal (bijvoorbeeld zes)**] kiesgerechtigde inwoners van de gemeente, en
    b. rechtspersonen, met uitzondering van politieke groeperingen als bedoeld in hoofdstuk G van de Kieswet.
5. De subsidie bedraagt 100% van de redelijke kosten van de activiteiten, met uitzondering van loonkosten, en tot een maximum van € [**bedrag (bijvoorbeeld € 5.000,-)**].

6. Burgemeester en wethouders maken het subsidieplafond [*en de deelplafonds*] en de begin- en einddatum van de aanvraagtermijn bekend.
7. Op subsidies verstrekt op grond van deze verordening is de [**citeertitel Algemene subsidieverordening**] niet van toepassing.

Artikel 11. Subsidieverlening en vaststelling
1. [**Termijn (bijvoorbeeld een week)**] na afloop van de sluitingsdatum van de aanvraagtermijn beslissen burgemeester en wethouders over de subsidieverlening.
2. Subsidieverlening vindt plaats in volgorde van de door burgemeester en wethouders aangebrachte rangschikking, totdat het vastgestelde subsidieplafond [*of deelplafond*] is bereikt.
3. Bij de rangschikking van de aanvragen kennen burgemeester en wethouders punten toe aan de hand van de volgende aspecten en tot het daarbij vermelde maximum aantal naar de mate waarin:
    a. de activiteiten bijdragen aan het publieke debat en meningsvorming onder kiesgerechtigden: [**aantal**] punten;
    b. de activiteiten voor het publiek toegankelijk zijn of de uitingen openbaar zijn: [**aantal**] punten;
    c. de activiteiten bekendgemaakt zijn bij het publiek: [**aantal**] punten;
    d. verschillende doelgroepen worden bereikt: [**aantal**] punten, en
    e. het gevraagde bedrag in verhouding staat tot het verwachte resultaat: [**aantal**] punten.
4. De verleende subsidie wordt uitgekeerd in de vorm van een voorschot.
5. Uiterlijk [**termijn (bijvoorbeeld acht weken)**] na de dag van de stemming dient de subsidieontvanger een aanvraag tot vaststelling in. De aanvraag bevat een inhoudelijk verslag of bewijsstukken waaruit blijkt in hoeverre de gesubsidieerde activiteiten zijn verricht.
6. Burgemeester en wethouders besluiten uiterlijk [**termijn (bijvoorbeeld acht weken)**] na de datum van de aanvraag over de vaststelling van de subsidie.

Artikel 12. Procedure voorbereiding, stemming, uitslagbepaling en bekendmaking
Op de procedure ter voorbereiding, stemming, en de vaststelling en bekendmaking van de uitslag van het referendum zijn de hoofdstukken E, paragrafen 2 en 4, J, L, N, paragraaf 1, en P, paragrafen 1 en 4, van de Kieswet van overeenkomstige toepassing, voor zover bij deze verordening niet anders is bepaald.

Artikel 13. Uitslag
1. Het centraal stembureau berekent de uitslag van het referendum en geeft aan hoeveel stemmen voor en tegen het ontwerp raadsbesluit zijn uitgebracht alsmede het aantal blanco en ongeldige stemmen en het aantal stemmen bij volmacht. Het centraal stembureau stelt vast of een meerderheid voor dan wel tegen het ontwerp raadsbesluit heeft gestemd waarbij blanco en ongeldige stemmen buiten beschouwing worden gelaten.
2. Het centraal stembureau brengt de uitslag over aan de raad, vergezeld van het proces-verbaal, en maakt beide onverwijld bekend op een algemeen toegankelijke wijze.
[*3. In geval van een meerkeuze referendum op initiatief van de raad wordt de keuzemogelijkheid die de meeste stemmen heeft gekregen als referendumuitspraak vastgesteld en bekendgemaakt op een algemeen toegankelijke wijze.*]
4. De raad doet op basis van het door het centraal stembureau vastgestelde proces-verbaal een uitspraak over of de stemming op wettige wijze is geschied.

Artikel 14. Strafbepaling
Met een hechtenis van ten hoogste drie maanden of een geldboete van de tweede categorie wordt gestraft degene die:

a. stembiljetten, volmachtbewijzen of stempassen namaakt of vervalst met het oogmerk deze als echt en onvervalst te gebruiken of door anderen te doen gebruiken;
b. stembiljetten, volmachtbewijzen of stempassen die hij zelf heeft nagemaakt of vervalst of waarvan de valsheid of vervalsing hem, toen hij deze ontving, bekend was, opzettelijk als echt en onvervalst gebruikt of door anderen doet gebruiken;
c. stembiljetten, volmachtbewijzen of stempassen voorhanden heeft met het oogmerk om deze wederrechtelijk te gebruiken of door anderen te doen gebruiken;
d. als gemachtigde stemt voor een persoon, wetende dat deze is overleden;
e. bij een referendum door gift of belofte een kiesgerechtigde omkoopt om volmacht te geven tot het uitbrengen van zijn stem;
f. stelselmatig personen aanspreekt of anderszins persoonlijk benadert ten einde hen te bewegen het formulier op hun oproepingskaart, bestemd voor het stemmen bij volmacht, te ondertekenen en deze kaart af te geven.

Artikel 15. Intrekking oude verordening
De [**citeertitel oude verordening**] wordt ingetrokken.

Artikel 16. Inwerkingtreding en citeertitel
1. Deze verordening treedt in werking op [**datum**].
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Referendumverordening [**naam gemeente en eventueel jaartal**].

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van [**datum**].

De voorzitter,
De griffier,

Toelichting

NB Deze toelichting is geschreven met de (mogelijke) keuzes die in de Model Referendumverordening gemaakt zijn in gedachten. Als een individuele gemeente op punten andere keuzes maakt, dan sluit deze toelichting mogelijk niet aan. Wel kan ze uiteraard als basis dienen voor een door de gemeente zelf op te stellen toelichting. Voor een goed beeld dient deze toelichting in samenhang met de hierbij behorende VNG ledenbrief gelezen te worden.

Algemeen

Een Referendumverordening waarbij de mogelijkheid wordt gegeven een referendum te organiseren over een ontwerp raadsbesluit is bij uitstek een instrument van de raad.
In de Referendumverordening worden diverse taken niet gedelegeerd aan het college van burgemeester en wethouders (hierna: college), maar aan de raad of griffier gelaten. De organisatie en uitvoering van het referendum zelf, nadat duidelijk is dat dit er komt, ligt uiteraard wel bij het college.

Artikelsgewijs

Artikel 1. Definities
Kiesgerechtigd
Voor het begrip 'kiesgerechtigd' is aangesloten bij degene die gerechtigd is deel te nemen aan de raadsverkiezingen. Dit is geregeld in artikel B3 van de Kieswet (18 jaar of ouder, Nederlander of EU-onderdaan of vijf jaar een verblijfsvergunning, of rechtmatig in Nederland verblijvend op grond van de Vreemdelingenwet 2000 of op grond van een verdrag tussen een internationale organisatie en de Staat der Nederlanden inzake de zetel van deze organisatie in Nederland).
De nadere bepaling van kiesgerechtigd zijn is afhankelijk van de fase waarin het proces verkeert: het gaat er om wie stemrecht zou hebben bij de raadsverkiezing op [*de dag waarop het formulier voor de ondersteuningsverklaringen voor het inleidend verzoek wordt verstrekt dan wel de dag waarop de raad heeft besloten dat het inleidend verzoek wordt ingewilligd (zie de artikelen 5 en 6*) *dan wel op*] de dag waarop het referendum wordt gehouden.

Referendum
Deze verordening gaat uit van een referendum op basis van een ontwerp raadsbesluit. Een referendum is te zien als een advies van burgers aan de raad over een voorgenomen besluit.

Artikel 2. Referendum, initiatief, onderwerpen
Eerste lid
De raad beslist of er een referendum kan worden gehouden.
Onderwerp van een referendum is een ontwerp raadsbesluit in zijn geheel. In de praktijk kan het zijn dat onderdelen van het besluit tot meer of minder discussie leiden, maar het is niet mogelijk om daar onderscheid in te maken door een onderdeel uit het ontwerp raadsbesluit centraal te stellen en aan een referendum te onderwerpen.

Tweede lid
Bepaalde onderwerpen waarover de raad een besluit kan nemen lenen zich minder goed voor een referendum. Deze zijn hier als uitzondering opgenomen. De lijst is gebaseerd op de ervaringen met

onder meer de Tijdelijke referendumwet en autonome gemeentelijke verordeningen; bij de onderdelen f en g gaat het om het budgetrecht van de raad.

Artikel 3. Samenstelling referendumcommissie
Een referendumcommissie wordt ingesteld nadat de Referendumverordening is vastgesteld. Het is een permanente commissie omdat een referenduminitiatief ineens kan opkomen en er dan binnen enkele dagen een advies dient te worden uitgebracht over bijvoorbeeld de vraag of een referendum mogelijk is over het ontwerp raadsbesluit. Het kan zijn dat de leden van de referendumcommissie lange tijd niet bijeenkomen. Als er geen referenduminitiatief is, zal er doorgaans geen reden zijn om te vergaderen. Voor de benoemingstermijn van zes jaar is aangesloten bij de termijn die gehanteerd wordt voor de rekenkamer (vijfde lid). Uiteraard staat het gemeenteraden vrij een andere termijn te kiezen.
Wanneer een lid van de referendumcommissie ontslag neemt, is het aan de raad om zo snel mogelijk een vervanger te benoemen. Er is niet bepaald dat het lid van de referendumcommissie aanblijft totdat in diens opvolging is voorzien. Het kan soms enkele maanden duren voordat er een opvolger is benoemd. Het is niet gewenst om iemand die ontslag neemt in het ongewisse te laten over wanneer dat ontslag uiteindelijk ingaat. Er is niet expliciet geregeld dat leden van de referendumcommissie (bijvoorbeeld in geval van niet functioneren) ontslagen kunnen worden. In het algemeen geldt dat diegene die benoemt ook kan ontslaan.

Artikel 4. Taken en vergaderingen referendumcommissie
De referendumcommissie heeft diverse adviserende taken. Daarnaast houdt de referendumcommissie toezicht op het gehele referendumproces. De referendumcommissie kan gevraagd en ongevraagd advies geven.

Eerste lid
Onder a tot en met c staat de advisering aan respectievelijk de raad, de voorzitter van de raad en het college. De referendumcommissie heeft een adviserende rol bij diverse stappen in het referendumproces die gevoelig kunnen liggen of voor discussie kunnen zorgen. Onder d is de rol van de referendumcommissie als toezichthouder op het hele referendumproces vastgelegd. Een uitvloeisel van die rol is de behandeling door de referendumcommissie van klachten over het referendumproces (onder e). Klachten kunnen over uiteenlopende zaken gaan, bijvoorbeeld het afkeuren van een aantal ondersteunende handtekeningen, het aantal stembureaus of een campagne uiting van een organisatie. Wellicht ten overvloede: de taak die de referendumcommissie heeft ten aanzien van klachten over het referendumproces heeft niet te maken met het klachtrecht dat wordt geregeld in hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb); dat klachtrecht gaat immers alleen over gedragingen van bestuursorganen en personen die daarbij werkzaam zijn. De afdoening daarvan is een taak van het bestuursorgaan zelf.
De referendumcommissie brengt na afloop van elk referendumproces een evaluatie uit (onder f). Dit kan gaan om een referendumproces inclusief een gehouden referendum maar ook over een referendumproces waarbij het niet tot een daadwerkelijk gehouden referendum is gekomen.

[**Artikel 5. Initiatief van kiesgerechtigden, stap 1: inleidend verzoek**
Het inleidend verzoek heeft twee functies: het aantonen dat er binnen de gemeente enig draagvlak is voor een referendum en een toetsmoment of over het ontwerp raadsbesluit een referendum kan worden gehouden. Daarom is het aantal handtekeningen voor het inleidend verzoek in de regel laag. Als richtlijn kan 1% van het aantal kiesgerechtigden (weergegeven in een getal) worden gehanteerd. Het definitief verzoek (artikel 6) moet aantonen dat er voldoende draagvlak binnen de gemeente is om

daadwerkelijk een referendum te houden. Voor het definitief verzoek kan een aantal van 5% van de kiesgerechtigden als richtlijn worden gebruikt.

Derde en vierde lid
Ondersteuningsverklaringen kunnen in de procedure voor het inleidend verzoek op grond van deze verordening alleen schriftelijk worden ingediend. De handtekeningen moeten worden geplaatst op formulieren die door de voorzitter van de raad worden verstrekt. De referendumcommissie heeft een adviserende rol.

Vijfde lid
Bij het controleren van de geldigheid van de handtekeningen wordt beoordeeld of diegenen die de ondersteuningsverklaring indienen kiesgerechtigd zouden zijn voor de raadsverkiezingen op het moment dat de voorzitter van de raad het formulier voor de ondersteuningsverklaringen verstrekt. Bij het zetten van de handtekening is nog niet bekend of, en zo ja, wanneer het referendum gehouden wordt. Daarom wordt hier voor een andere peildatum gekozen dan de dag van het referendum. Om verwarring over deze peildatum te voorkomen is het goed om deze uitgiftedatum ook op het ondersteuningsformulier te zetten.
Het ligt voor de hand ook de controle te laten uitvoeren door de voorzitter van de raad. Deze heeft immers toegang tot de basisregistratie persoonsgegevens.

Zesde lid
De raad beslist of het inleidend verzoek kan worden ingewilligd. Hierbij wordt getoetst aan de in artikel 2, tweede lid, vermelde onderwerpenlijst. En wordt beoordeeld of er een voldoende aantal geldige ondersteuningsverklaringen is. De referendumcommissie heeft hierbij een adviserende rol.
Het besluit van de raad op het inleidend verzoek is een besluit in de zin van de Awb. Hiertegen staat bezwaar en beroep open.

Zevende lid
Als de raad het ontwerp raadsbesluit referendabel acht, wordt het inhoudelijk besproken, waarbij uiteraard amendementen en moties kunnen worden ingediend. Over het ontwerp raadsbesluit zelf wordt niet gestemd. Dit gebeurt pas nadat het referendum is gehouden, of nadat de raad heeft besloten dat er geen referendum gehouden kan worden.

Artikel 6. Initiatief van kiesgerechtigden, stap 2: definitief verzoek
De procedure voor het definitief verzoek is in grote lijnen gelijk aan die voor het inleidend verzoek. Dit houdt onder meer in dat de voorzitter van de raad controleert op voldoende handtekeningen van kiesgerechtigden. De kiesgerechtigdheid is hier gekoppeld aan de dag waarop de raad besloten heeft dat het inleidend verzoek wordt ingewilligd. Voor het aantal ondersteuningsverklaringen kan de richtlijn van 5% van het aantal kiesgerechtigden gehanteerd worden.
In de procedure voor het definitief verzoek wordt ook de digitale mogelijkheid opengesteld (vierde lid, tweede volzin).
Dat de ondersteuningsverklaringen van het inleidend verzoek niet meetellen voor het definitief verzoek heeft de volgende reden. Tijdens het inleidend verzoek is het ontwerp raadsbesluit nog niet besproken door de raad; het voorstel kan dus nog gewijzigd worden als gevolg van amendementen. Daarom is het mogelijk dat een kiesgerechtigde het inleidend verzoek ondersteunt, maar geen handtekening wil zetten voor het definitief verzoek, bijvoorbeeld omdat inmiddels aan zijn of haar bezwaren tegemoet is gekomen. Of over het ontwerp raadsbesluit een referendum kan worden gehouden is eerder in het

proces, bij het inleidend verzoek beslist. Een voldoende aantal handtekeningen zal dan ook een positief besluit tot het houden van het referendum inhouden.

EN/OF

Artikel 7. Initiatief van de raad
De raad kan zelf het initiatief nemen om een referendum te houden. Vaak zal het voorstel daartoe van een of meer raadsleden of fracties afkomstig zijn. Elk raadslid heeft op grond van artikel 147a van de Gemeentewet het recht van initiatief om een (uitgewerkt) voorstel voor bijvoorbeeld een referendum te doen. Ook kan elk raadslid een motie daartoe indienen. Een initiatiefvoorstel of motie kan bijvoorbeeld een voorstel voor een referendum inhouden over [**onderwerp**] waarbij aan kiesgerechtigden alternatieven wordt voorgelegd en waarbij het college wordt verzocht een en ander in een nota uit te werken. Over een initiatiefvoorstel moet op grond van artikel 147a, vierde lid, van de Gemeentewet het college de gelegenheid krijgen wensen en bedenkingen naar voren te brengen. Initiatiefvoorstellen en moties worden behandeld conform het Reglement van Orde van de raad. Op grond van artikel 4, eerste lid, onder a, heeft de referendumcommissie de taak te adviseren alvorens de raad besluit een referendum te houden. Het is daarom zaak om een voorgenomen referenduminitiatief zo snel mogelijk bij de referendumcommissie te melden. Het initiatiefvoorstel of de motie kan resulteren in een besluit van de raad tot het houden van een referendum als bedoeld in artikel 7, eerste lid.]

Artikel 8. Datum stemming
Over de dag van de stemming brengt de referendumcommissie advies uit (artikel 4, eerste lid, onder a, sub 3°).

Artikel 9. Vraagstelling referendum
De raad stelt de vraagstelling van het referendum vast na advies van de referendumcommissie; deze zal daarover doorgaans in overleg treden met de initiatiefnemers van het referendum en de portefeuillehouder uit het college.

Tweede lid
[Bij een referendum op initiatief van de kiesgerechtigden ligt de vraagstelling grotendeels vast: de vraag is gekoppeld aan het ontwerp raadsbesluit. Doorgaans zal hierdoor de vraagstelling zijn bent u voor of tegen het ontwerp raadsbesluit. Soms wordt in een raadsvoorstel een keuzemogelijkheid aan de raad gegeven, als dit voorstel het onderwerp is van een referendum zal aan de kiesgerechtigden deze keuze mogelijkheden worden voorgelegd. **EN/OF** Bij een referendum op initiatief van de raad kan de vraagstelling een andere vorm krijgen. De raad kan aan de kiesgerechtigde inwoners [de (eenvoudige) vraag voorleggen of zij vóór dan wel tegen het ontwerp raadsbesluit zijn **EN/OF** verschillende antwoordcategorieën of oplossingsrichtingen]. [*Als meer dan twee alternatieven worden voorgelegd, is er waarschijnlijk geen meerderheid voor een van de opties. Er zijn mogelijkheden waarbij ook inzicht wordt verkregen over de tweede of derde voorkeur van kiesgerechtigden. Als er gekozen wordt voor verschillende antwoordcategorieën of oplossingsrichtingen zal de referendumcommissie hierover adviseren met een voorstel voor de stemprocedure. Wat de meest geschikte stemprocedure is, hangt mede af van het aantal mogelijke antwoordopties en de aard ervan. Drie mogelijkheden zijn: (a) het uitbrengen van één stem op een antwoordmogelijkheid naar keuze; (b) het uitbrengen van één of meerdere stemmen op elk van de antwoordmogelijkheden die de kiezers verkiest ('approval voting'); (c) het plaatsen van de antwoordmogelijkheden in volgorde van voorkeur (waarbij indien geen van de*

alternatieven een meerderheid heeft de stemmen van het minst populaire alternatief kunnen worden overgeheveld naar de keuze van tweede voorkeur bij de betreffende kiezers).]

Artikel 10. Budget, subsidieplafond en subsidiecriteria

Eerste lid

Als duidelijk is dat er een referendum komt, dient de raad een budget vast te stellen. Allereerst voor de organisatie van het referendum zelf (stempassen, stembiljetten, stembureaus, enz). Daarnaast een bedrag voor voorlichting. Er kan vanuit de gemeente een folder worden opgesteld met neutrale informatie over het ontwerp raadsbesluit dat onderwerp is van het referendum, of er kan een referendumkrant worden gemaakt waarbij de neutrale gemeentelijke informatie kan worden aangevuld met informatie van voor- en tegenstanders. De referendumcommissie heeft een toezichthoudende rol bij het verstrekken van deze neutrale informatie door de gemeente. In het geval van een referendumkrant heeft de referendumcommissie uiteraard geen rol ten aanzien van de informatie verstrekt door voor- en tegenstanders.

Tweede lid

Daarnaast wordt een subsidieplafond vastgesteld voor het verstrekken van subsidies voor activiteiten die burgers en maatschappelijke organisaties rond het referendum organiseren. Voor subsidie komen activiteiten in aanmerking die het publieke debat en de meningsvorming rond het referendum ondersteunen. [*Naast een totaal budget stelt de raad vast hoe de verdeling over de verschillende categorieën (voor, tegen en neutraal) is. Vaak wordt gekozen voor een gelijke verdeling over de drie groepen. Naast initiatieven van voor- en tegenstanders zijn er ook vaak aanvragen voor neutrale activiteiten zoals een debatavond waar verschillende partijen aan het woord komen.*]
Een subsidieplafond is belangrijk omdat daardoor openeinderegelingen worden voorkomen. Als het subsidieplafond is bereikt, moet de aanvraag om subsidie namelijk worden geweigerd (artikel 4:25, tweede lid, van de Awb). Een subsidieplafond is iets anders dan alleen vermelding op de begroting dat er voor een bepaald beleidsterrein een bepaald bedrag beschikbaar is aan subsidies. Een subsidieplafond is concreter; het moet onder die naam worden vastgesteld als het bedrag dat gedurende een bepaald tijdvak ten hoogste beschikbaar is voor de verstrekking krachtens een wettelijk voorschrift van bepaalde met name genoemde subsidies (artikel 4:22 van de Awb). In deze verordening gebeurt dat door vermelding van het vaststellen van het plafond *[en de deelplafonds]* door de raad. Bij de bekendmaking van een subsidieplafond moet ook worden bekendgemaakt hoe het wordt verdeeld (artikel 4:26, tweede lid, van de Awb). De bekendmaking van het subsidieplafond gebeurt in dit geval door het college en de bekendmaking van de verdeelsleutel gebeurt in dit geval via de verordening: in artikel 11, tweede en derde lid, is bepaald hoe het beschikbare bedrag wordt verdeeld.

Derde lid

Hier is een inhoudelijke toets van de aanvragen om subsidie opgenomen in de vorm van weigeringsgronden. De aanvragen die niet worden geweigerd worden vervolgens beoordeeld op de manier die is beschreven in artikel 11, tweede en derde lid.

Vierde lid

Het doel van de subsidieverstrekking is bijdragen aan de meningsvorming en aan het voeren van het publieke debat over het ontwerp raadsbesluit dat onderwerp is van het referendum onder de burgers in de gemeente. Burgers moeten hun mening kunnen vormen voordat zij een stem uitbrengen. Vaak zijn initiatiefnemers van een referendum en andere betrokkenen burgers. Om hen een mogelijkheid te geven subsidie aan te vragen voor het stimuleren van het publieke debat en meningsvorming wordt hier

gesproken van een collectief van kiesgerechtigden. Daarnaast kunnen verenigingen, wijkorganen, stichtingen en dergelijke subsidie aanvragen. De referendumcommissie heeft een adviserende rol bij de subsidietoekenning.

Vijfde lid
Alleen de kosten die direct samenhangen met de activiteit en die naar het oordeel van het college redelijk zijn in relatie tot de verwachte bijdrage van de activiteit aan het doel van deze subsidie zoals vermeld in het tweede lid, komen in aanmerking. Loonkosten van bijvoorbeeld personen die bij een subsidieontvanger in dienst zijn, zijn expliciet uitgezonderd. Onder omstandigheden kan wel de (redelijke) vergoeding voor een speciaal aangetrokken deskundige voor subsidie in aanmerking komen.

Zesde lid
De subsidie wordt verstrekt via een tendersysteem (zie artikel 11, tweede en derde lid). Aanvragen moeten daarom binnen een bepaalde periode worden ingediend. Omdat de planning strak is, zullen de termijnen kort moeten zijn. Het is van belang om te zorgen voor een snelle en heldere bekendmaking via diverse kanalen, zodat zoveel mogelijk betrokkenen bereikt worden.

Zevende lid
De Algemene subsidieverordening (hierna: ASV) geeft diverse standaardbepalingen, bijvoorbeeld voor aanvraag- en beslistermijnen, die voor de hier bedoelde subsidies niet toepasbaar zijn en waarvan dus moet worden afgeweken. Ook bevat de ASV een bepaling waarin de bevoegdheid om nadere regels te stellen aan het college wordt gedelegeerd. Dat is bij een referendum niet wenselijk; het gaat immers om een instrument van de raad.

Artikel 11. Subsidieverlening en vaststelling
Tweede en derde lid
De subsidie wordt verstrekt om zoveel mogelijk verschillende initiatieven te ondersteunen die een zo divers mogelijk publiek bereiken. Daarom is gekozen voor een tendersysteem. Nadat de aanvraagtermijn gesloten is, wordt een besluit genomen over de aanvragen. Een systeem waarbij op volgorde van binnenkomst wordt beslist is minder geschikt, omdat de activiteiten dan niet onderling kunnen worden afgewogen zodat een meest effectieve mix van initiatieven kan worden gehonoreerd.
Met de methode die in het tweede en derde lid is neergelegd, is het mogelijk de aanvragen te toetsen op een aantal criteria en onderling tegen elkaar af te wegen. Een puntensysteem maakt dat inzichtelijk. De aanvragen met de meeste punten worden het eerst gehonoreerd, daarna de volgende, en zo verder tot het subsidieplafond is bereikt. De referendumcommissie heeft hierbij een adviserende rol.

Vijfde lid
Een referendumproces wordt oplettend gevolgd door inwoners en lokale media. Hoewel het om relatief lage subsidiebedragen zal gaan, moet wel verantwoording over de bestede gelden worden afgelegd voordat de subsidie definitief wordt vastgesteld. Dat gebeurt via de aanvraag tot vaststelling.

Zesde lid
Als uit de overgelegde stukken (of op een andere manier) blijkt dat de activiteiten niet of niet geheel hebben plaatsgevonden, kan de subsidie lager worden vastgesteld dan was verleend, of zelfs worden ingetrokken. Hierbij kan het versterkte voorschot (vierde lid) – deels – worden teruggevorderd (artikelen 4:48, eerste lid, en 4:57 van de Awb).

Artikel 12. Procedure voorbereiding, stemming, uitslagbepaling en bekendmaking
Het ligt voor de hand om voor de procedures rond de stemming aan te sluiten bij de gang van zaken bij de raadsverkiezingen. Vandaar dat de desbetreffende bepalingen uit de Kieswet van overeenkomstige toepassing worden verklaard, voor zover er geen regeling in deze verordening zelf is opgenomen. Het gaat om de volgende onderdelen:

- hoofdstuk E, paragraaf 2: de instelling en bemensing van stembureaus door het college;
- hoofdstuk E, paragraaf 4: de instelling van het centraal stembureau (bij een lokaal referendum is er geen taak voor een hoofdstembureau; paragraaf 3 van hoofdstuk E is hier daarom niet vermeld);
- hoofdstuk J: de stemming (met onder andere de oproep, de inrichting van het stemlokaal, het uitbrengen van de stem);
- hoofdstuk L: het stemmen bij volmacht;
- hoofdstuk N, paragraaf 1: de telling van de stemmen;
- hoofdstuk P, paragraaf 1: de werkzaamheden van het centraal stembureau ten behoeve van de vaststelling en de bekendmaking van de uitslag;
- hoofdstuk P, paragraaf 4: de vaststelling en de bekendmaking van de uitslag in een openbare zitting van het centraal stembureau. Ook is hier geregeld dat er een proces-verbaal van de werkzaamheden wordt opgemaakt. Zie over de bekendmaking ook de toelichting bij artikel 13.

Artikel 13. Uitslag
In artikel 13 zijn bepalingen opgenomen over de taken van het centraal stembureau bij de telling, de vaststelling en de bekendmaking van de uitslag van een referendum. Deze wijken deels af van desbetreffende bepalingen in de Kieswet of vullen deze aan. Zie de toelichting bij artikel 12.
Onder andere artikel P23 van de Kieswet (onderdeel van paragraaf 4) is van overeenkomstige toepassing verklaard. Daarin is geregeld dat het centraal stembureau zijn proces-verbaal met weglating van de ondertekening onverwijld op een algemeen toegankelijke wijze elektronisch openbaar maakt. Daarbij is ook bepaald dat hiervoor bij ministeriële regeling een internetadres kan worden aangewezen. Dat laatste is op het moment van verschijnen van deze modelverordening nog niet gebeurd.
In het tweede lid van artikel 13 is verder bepaald dat het centraal stembureau de uitslag aan de raad overbrengt. Het vierde lid regelt dat de raad een uitspraak doet over de wettigheid van de stemming.

Artikel 14. Strafbepaling
Op grond van artikel 154, eerste lid, van de Gemeentewet kan de raad op overtreding van een verordening een straf stellen van ten hoogste drie maanden hechtenis of een geldboete van de tweede categorie (€ 4.150,- in 2019). Voor het bepalen van wat strafbaar is, is aangesloten bij hoofdstuk Z, paragraaf 1, van de Kieswet.

Gemeente Kerkrade

Ontwerpbesluit

Nr.: 25Rb003

De raad van de gemeente Kerkrade;

overwegende,

- dat de Rekenkamer Kerkrade onderzoek heeft gedaan naar Burgerparticipatie

kennis genomen hebbende van,

- de toelichting van de onderzoekers tijdens de informatieavond op 7 januari 2025

gelet op,

- **programma:** -
- **gemeentelijk/regionaal beleidskader:** Verordening Rekenkamer Kerkrade
- **wetsartikel:** artikelen 182,183,184 en 185 Gemeentewet

besluit: (gewijzigd na amendement)

I. De conclusies en aanbevelingen van de rapportage Burgerparticipatie over te nemen.
II. Het college opdracht te geven om de aanbevelingen op een zodanige manier uit te werken dat burgers maar ook ambtenaren, college en raads- en commissieleden alle lopende en afgeronde participatietrajecten makkelijk kunnen volgen.

Aldus vastgesteld door de raad der gemeente Kerkrade in zijn openbare vergadering d.d. 12 februari 2025.

De voorzitter van de raad,

dr. T.P. Dassen-Housen.

De griffier,

plv. griffier

mr. drs. D.G.M.G. Franssen.

MIX
Papier uit verantwoorde herkomst
FSC® C017135
FSC www.fsc.org

Parkstad Limburg
Gemeente Kerkrade maakt deel uit van Parkstad Limburg

Rekenkameronderzoek burgerparticipatie gemeente Kerkrade

Eindrapport

Colofon

Projectnummer: 464

Auteurs: Gerard Nieuwe Weme
Yorick van den Berg
Karin Moor

B&A B.V.
Bezuidenhoutseweg 161
Postbus 829
2501 CV Den Haag

t 070 - 3029500
f 070 - 3029501

e-mail: info@bagroep.nl
http: www.bagroep.nl

Den Haag, december 2024

© Copyright B&A B.V. 2024.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Op alle opdrachten en werkzaamheden zijn de Algemene voorwaarden van B&A B.V. van toepassing, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Haaglanden onder dossiernummer: KvK Haaglanden 27177844. De Algemene voorwaarden treft u als bijlage aan en kunt u tevens inzien op onze website, www.bagroep.nl.

B&A is gevestigd in Den Haag, Amsterdam en Rotterdam.

19-12-2024 11:53:00

Inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting 5
1.1 Aanleiding 5
1.2 Beantwoording centrale onderzoeksvraag 5
1.3 Conclusies 6
1.4 Aanbevelingen 7
2. Aanleiding en onderzoeksverantwoording 11
2.1 Aanleiding 11
2.2 Onderzoeksvragen en normenkader 11
2.3 Onderzoeksverantwoording 13
3. Bevindingen beleid en beoogde uitvoering 17
3.1 Inleiding 17
3.2 Beleid en doelen burgerparticipatie Kerkrade 17
3.3 Afspraken over de toepassing van burgerparticipatie 18
3.4 Toetsing aan het normenkader 20
4. Bevindingen praktijk en resultaten 23
4.1 Inleiding 23
4.2 Uitvoeringspraktijk burgerparticipatie 23
4.3 Monitoring doeltreffendheid en doelmatigheid 25
4.4 Ervaringen 26
4.5 Effecten 29
4.6 Toetsing aan het normenkader 30
5. Bevindingen rol van de raad en leren van andere gemeenten 33
5.1 Inleiding 33
5.2 Borging kaderstellende en controlerende rol gemeenteraad 33
5.3 Organisatie informatiepositie raad en borging in bedrijfsvoering 33
5.4 Leren van andere gemeenten 35
5.5 Toetsing aan het normenkader 38
6. Bestuurlijke reactie en nawoord 43
6.1 Bestuurlijke reactie 43
6.2 Nawoord Rekenkamer Kerkrade 46
Bijlage geraadpleegde bronnen 49

1

MANAGEMENTSAMENVATTING

1. Managementsamenvatting

1.1 Aanleiding

De Rekenkamer Kerkrade heeft begin 2023 gesprekken gevoerd met de fracties uit de gemeenteraad. Dit met als doel om tot een onderzoeksprogramma voor 2023 te komen. Op basis van een aantal gehouden oriënterende vooronderzoeken heeft de Rekenkamer Kerkrade gekozen voor het onderwerp "burgerparticipatie".
Daarbij heeft de Rekenkamer meerdere invalshoeken onderkend. In de eerste plaats een beleidsmatige: hoe zit het beleid in elkaar, waar is het op gebaseerd en hoe succesvol is het. Een analyse van een aantal trajecten in het verleden kan daartoe inzicht bieden. Daarbij is het, op de tweede plaats, ook relevant om te onderzoeken hoe de doeltreffendheid en de doelmatigheid gemeten en gemonitord wordt. En, niet onbelangrijk, op welke wijze is daarbij de (informatie)positie van de raad geborgd. Ook is relevant wat met Kerkrade vergelijkbare gemeenten op deze gebieden aan ervaringen hebben die leerpunten aanreiken voor het beleid en de uitvoeringspraktijk in Kerkrade.
Het is daarbij van belang om te realiseren dat het geen onderzoek is om af te rekenen. De Rekenkamer Kerkrade heeft ook geen signalen ontvangen dat er sprake zou zijn van problemen o.i.d. met burgerparticipatie. Het is een lerend onderzoek: hoe gaat het nu en wat kan beter, hoe houden we zicht op de resultaten van beleid, wat kunnen we in dat kader ook leren van andere gemeenten.

1.2 Beantwoording centrale onderzoeksvraag

Hoe doeltreffend en doelmatig is het beleid van de gemeente Kerkrade m.b.t. burgerparticipatie, wat kan Kerkrade leren van andere gemeenten en op welke wijze kan de informatiepositie van de gemeenteraad geborgd worden om de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid te kunnen monitoren?

De doeltreffendheid en doelmatigheid van het burgerparticipatiebeleid is niet absoluut vast te stellen. Uit de acht onderzochte burgerparticipatietrajecten blijkt dat van de drie doelen (meer betrokkenheid inwoners, verbeteren relatie gemeenschap en benutten kennis inwoners) de trajecten vooral tot doel hebben om (1) de betrokkenheid van inwoners te vergroten en (2) het benutten van de kennis van inwoners. Uit de interviews met bewoners, ambtelijke organisatie en partners blijkt dat de inzet daarop leidt tot het verbeteren van de relatie met de gemeenschap.

Belemmerende factoren in het **doelbereik** zijn vooral gelegen in de proceskwaliteit van de kant van de gemeente. Bewoners en partners ervaren een open en luisterende houding van de gemeente. In meerdere trajecten ervaren bewoners en partners dat de gemeente nog weinig terugkoppelt wat de gemeente met hun inbreng doet. Dat betekent niet dat de gemeente er niets mee doet. Als de gemeente niet terugkoppelt, dan is dat van negatieve invloed op de betrokkenheid bij bewoners bij de trajecten. Ook is in meerdere burgerparticipatietrajecten bij bewoners en partners sprake van onduidelijkheid over de rol en invloed die ze hebben in het gehele proces. Dat is ook van invloed op de doeltreffendheid van de burgerparticipatie. In meerdere trajecten wordt dat weinig toegelicht (of komt het niet over) of is sprake van een zich ontwikkelende procesinrichting tijdens het traject. In die situaties zijn gemeente, partners en bewoners nog zoekende naar wat een logische vervolgstap in het proces kan zijn. Dat is op zich niet erg volgens bewoners en partners, als maar duidelijk is dat zij daar ook een rol en invloed op hebben.

De **doelmatigheid** van het burgerparticipatiebeleid wordt niet expliciet gemonitord. Wel zijn er inmiddels ervaringen opgedaan met methoden en manieren die goed of minder goed werken. Een voorbeeld daarvan is de inzet van peilingen en enquêtes. Die werken in sommige situaties beter dan in andere. Wat zowel bewoners, partners en ambtelijke organisatie aangeven is dat vormen waarin sprake is van een één op één dialoog het meest doelmatig zijn. Bijvoorbeeld interviews, klankbord- en werkgroepen en

wijkbezoeken. Alleen zenden (informeren) vanuit de gemeente leidt niet tot interactie en soms zelfs tot een informatieoverload. Evaluaties op doelmatigheid vinden niet gestructureerd plaats.

De **informatiepositie van de raad** is op twee manieren geborgd: (1) een jaarlijks verslag over de ervaringen met de toepassing van burgerparticipatie en (2) een paragraaf over burgerparticipatie bij raadsbesluiten over plannen en projecten. De toepassing hiervan heeft nog niet (jaarlijks verslag) of op weinig uniforme wijze (paragraaf bij raadsbesluiten) plaatsgevonden. Raad en ambtelijke organisatie zijn nog zoekende in de wijze waarop hier inhoudelijk vorm aan kan worden gegeven. In een groepsgesprek met de raad heeft de raad wel een aantal richtinggevende uitspraken gedaan (zie ook aanbevelingen). De raad wil de komende jaren vooral per traject geïnformeerd worden over de ervaringen vanuit het perspectief van bewoners, partners en ambtelijke organisatie. De raad krijgt liever ervaringsverhalen te horen, dan een 'droge' rapportage over het aantal trajecten, de ingezette treden en de daarbij horende doelen.

Wat kan Kerkrade **leren van andere gemeenten**? De gemeente Kerkrade staat niet alleen in het opdoen van ervaringen met een meer gestructureerde aanpak van burgerparticipatie. Bij de drie gesproken gemeenten (Roosendaal, Roermond en Heerlen) is onder invloed van de Omgevingswet een nieuwe impuls gegeven aan het burgerparticipatiebeleid. Alle gemeenten hadden al een burgerparticipatiebeleid, dat vaak al van langer geleden was (minimaal 5 jaar oud). Het opstellen van een Participatieverordening heeft bij alle gemeenten een nieuwe impuls gegeven.
Twee van de drie gemeenten investeren in een opleidings- en trainingsprogramma voor relevante medewerkers. Twee daarvan maken daarbij ook gebruik van een specifieke methode met tooling voor keuzes in de inrichting van het burgerparticipatietraject. Daarnaast is bij één gemeente ook sprake van een aantal burgerparticipatie-adviseurs die kunnen meedenken (niet overnemen) bij burgerparticipatie bij plannen en projecten. Deze gaan gevraagd en ongevraagd op collega's af om ze te ondersteunen.
Alle drie gemeenten steken vooral in op bewustwording en ontwikkeling van kennis en vaardigheden bij de ambtelijke organisatie. Het is niet zo dat de kennis of ervaring met burgerparticipatie ontbreekt, die is vaak meerjarig aanwezig, maar er is (nog) geen uniforme taal of cultuur rondom werkwijzen en leren en verbeteren bij burgerparticipatie. De zoektocht naar borging van burgerparticipatie als werkwijze en cultuur krijgt op verschillende manieren vorm: (1) adviseurs burgerparticipatie, (2) (tijdelijke) klankbordgroep burgerparticipatie, (3) training en ontwikkeling met als doel 'ambassadeurs' burgerparticipatie op te leiden, (4) aanstellen van een programmamanager burgerbetrokkenheid.
Geen van de drie gesproken gemeenten heeft gestructureerde werkwijzen om de informatiepositie van de raad (doeltreffendheid en doelmatigheid) te versterken. Alle gemeenten willen werken met een participatieverslag naar de raad (soms jaarlijks, soms tweejaarlijks een wat uitgebreidere evaluatie), maar ervaringen daarmee zijn nog niet of beperkt opgedaan. Dit is vooral onder invloed van de Participatieverordening ontstaan.

1.3 Conclusies

Conclusie 1: Doelen van het burgerparticipatiebeleid zichtbaar in toepassing, maar effect van de burgerparticipatie is sterk afhankelijk van een goede terugkoppeling en duidelijkheid over de rol van bewoners en partners in het burgerparticipatietraject

In de onderzochte burgerparticipatietrajecten zijn twee van de drie doelen uit het burgerparticipatiebeleid sturend: meer betrokkenheid van inwoners en het benutten van kennis van inwoners. Het effect daarvan is het derde doel uit het burgerparticipatiebeleid: het verbeteren van de relatie met de gemeenschap. Deze 'formule' wordt onderschreven door gesproken inwoners, partners en ambtelijke trekkers van de trajecten. Het effect van de burgerparticipatietrajecten is niet absoluut vast te stellen. Dat komt door belemmerende factoren die zijn gelegen in de proceskwaliteit van de kant van de gemeente. Wat goed gaat is de open en luisterende houding van de gemeente. Verbeterpunten liggen volgens bewoners, partners en ambtelijk

trekkers in (1) het terugkoppelen naar bewoners en partners wat met de inbreng van hen wordt gedaan en (2) het verschaffen van duidelijkheid over de rol en invloed die bewoners en partners in het gehele traject hebben. Als deze twee punten niet of onvoldoende worden toegepast, dan komen twee van de beoogde doelen (meer betrokkenheid en verbeteren relatie met de gemeenschap) onder druk te staan.

Conclusie 2: Het is zoeken naar de passende insteek op tredes en inzet van methoden

De ambitie om waar mogelijk in te zetten op de hoogste trede van burgerparticipatie is prijzenswaardig, maar, zo blijkt uit de ervaringen in Kerkrade en andere gemeenten, niet altijd zinvol en effectief. Uit de analyse van de acht onderzochte trajecten blijkt dat voor bewoners het beslissen (coproduceren of meebeslissen) voor abstracte visies en plannen niet goed werkt. Bewoners zijn er niet in geïnteresseerd en dus lastig te mobiliseren. Bij de uitwerking van deze visies en plannen in concrete maatregelen is burgerparticipatie juist veel beter te organiseren. Hier geldt het adagium: des te concreter des te beter. Het raakt direct aan de leefomgeving en belangen van bewoners en zij kunnen er zelf ook mee aan de slag.

Ook de inzet van methoden (bijvoorbeeld peilingen/enquêtes, interviews, bijeenkomsten, werkgroepen etc) heeft leerervaringen opgeleverd. Zo blijken enquêtes in sommige trajecten van toegevoegde waarde en in andere trajecten juist veel minder omdat ze weinig bruikbare informatie opleveren. Wat altijd goed werkt zijn methoden waarin sprake is van een dialoog ofwel een goed gesprek met bewoners. Dat is voor zowel bewoners als partners en de gemeente van toegevoegde waarde.

Het ontbreekt echter aan een afwegingskader voor de keuze voor methoden. Er is een beslisboom voor burgerparticipatie door de gemeente Kerkrade opgesteld dat aan de hand van zes vragen richting geeft op welke trede moet worden ingezet. Echter dit bevat nog weinig richtinggevende uitspraken over bijvoorbeeld wat te doen bij de ontwikkeling van beleid en wat te doen bij de uitvoering van beleid.

Conclusie 3: Geen gestructureerde monitoring van leerervaringen en effecten van toepassen van burgerparticipatie

De gemeente Kerkrade, overigens net als de drie andere gemeenten die gesproken zijn, is nog zoekende naar een gestructureerde wijze van leren en verbeteren. Binnen de afzonderlijke burgerparticipatietrajecten is sprake van vormen van evaluatie, tussentijds en na afloop. Ook het leren over de burgerparticipatietrajecten heen is beperkt tot niet georganiseerd. Daar is wel behoefte aan. Het is niet zo dat de kennis of ervaring met burgerparticipatie ontbreekt, die is vaak meerjarig aanwezig, maar er is geen uniforme taal of cultuur rondom werkwijzen en leren en verbeteren bij burgerparticipatie.

Conclusie 4: Informatiepositie raad procedureel geborgd, maar inhoudelijk niet uitgewerkt

Het gevolg van conclusie 3 is dat er geen gestructureerd overzicht is van de leerervaringen met het toepassen van burgerparticipatie. Dat maakt het lastig om de raad ook te informeren over de leerervaringen. Formele borging van het rapporteren over de ervaringen, de inzet en de opbrengsten van burgerparticipatie is georganiseerd via raadsbesluiten, de verordening en de afspraak om jaarlijks een terugkoppeling te krijgen. Daar is inhoudelijk nog geen invulling aan gegeven. De raad heeft wel wensen als het gaat om het versterken van hun informatiepositie. De raad wil trajectspecifiek informatie krijgen om een gevoel te krijgen bij de ervaringen, de inzet en de opbrengsten. Vooral in de vorm van mondelinge en kwalitatieve toelichtingen en niet in abstracte of cijfermatige rapportages.

1.4 Aanbevelingen

Aanbeveling 1: Geef terug aan bewoners wat je met hun inbreng doet en wees duidelijk hoe het proces van participatie er uit ziet en schep daarmee de juiste verwachtingen (aanbeveling voor het college)

Bewoners, maar ook partners en de ambtelijk trekkers, geven aan dat dit twee essentiële voorwaarden zijn voor een effectieve inzet van burgerparticipatie. Dat gaat in een aantal burgerparticipatietrajecten goed,

maar in andere kan dat beter. Het is van belang dat dit een 'cultuur van werken' is die altijd toegepast moet worden. Bewoners geven aan dat het ook niet erg is als de gemeente aangeeft dat men nog niet precies weet wat met hun inbreng gedaan gaat worden, maar vertel dat dan. Het is ook niet erg als het proces niet helemaal uitgewerkt is, maar zorg er dan voor dat bewoners en partners er wel invloed op hebben.

Aanbeveling 2: Verrijk de huidige leidraad en beslisboom burgerparticipatie met de uitkomsten van leerervaringen zodat een scherper afwegingskader ontstaat voor de inzet op tredes en van methoden (aanbeveling voor het college)

Een afwegingskader voor de inzet van tredes (niveau van participatie) is helpend in het maken van keuzes. Uit de onderzochte trajecten blijkt dat een inzet op de hoogste tredes bij meer abstractie plan- en visievorming niet werkt. Bewoners zijn daar in de regel beperkt of niet voor te mobiliseren. Informeren is altijd het minimumniveau, zo blijkt ook uit de ervaringen van de drie andere gemeenten. Als je te hoog inzet, ontstaat een risico op 'schijnparticipatie'. Of zoals het in de Roosendaalse participatiebrug wordt geformuleerd: "Een ladder suggereert dat het hoogste niveau de meest ultieme vorm van participatie is. Echter niet alle opgaven lenen zich daarvoor en door dit niveau te ambiëren, creëer je ook verwachtingen die je niet waar kunt maken". Wees daarom realistisch in wat je van bewoners kunt en mag verwachten. Maar als je overgaat tot concrete maatregelen, dan kan wel op hogere tredes worden ingezet. Het is dan makkelijker om bewoners te mobiliseren en mee te laten beslissen. De leidraad benoemt hiervoor het CLEAR-model. Daarin worden de juiste vragen gesteld over wat je van bewoners kan en mag verwachten, maar richtinggevende uitspraken over de gevolgen daarvan voor het niveau van burgerparticipatie worden niet gedaan. Op basis van de leerervaringen kunnen de huidige leidraad en beslisboom worden aangescherpt.

Hetzelfde geldt voor de in te zetten methoden van burgerparticipatie. Uit de onderzochte burgerparticipatietrajecten in Kerkrade en de ervaringen in de andere gemeenten blijkt dat methoden waarin het gesprek wordt gevoerd en de dialoog wordt aangegaan de meeste betrokkenheid en inhoudelijke diepgang (benutten kennis van bewoners en partners) oplevert. Formuleer daarom per niveau van participatie de meest passende methoden.

De gemeente Roosendaal maakt daarnaast nog een onderscheid in wie het initiatief neemt bij de burgerparticipatie. Participatie kan vanuit verschillende posities ontstaan, namelijk:

- Inwonersparticipatie: overheid betrekt partijen bij hun plannen en ideeën.
- Overheidsparticipatie: inwoners / ondernemers nemen initiatief en nodigt de gemeente uit mee te doen.
- Netwerkparticipatie: participatie die wordt georganiseerd vanuit partners

De onderzochte burgerparticipatietrajecten in Kerkrade zijn vrijwel uitsluitend vanuit het perspectief van inwonersparticipatie gestart. De leidraad dient zich niet alleen te richten op inwonersparticipatie, maar ook richting te geven aan hoe de gemeente in de andere vormen van participatie positie kan kiezen.

Aanbeveling 3: Organiseer een gestructureerde leer- en verbetercyclus en rapporteer daarover aan de raad (aanbeveling voor het college)

De leidraad Burgerparticipatie biedt via de evaluatie aan de hand van een evaluatieversie van de participatiecanvas een structuur aan voor leren en verbeteren. De leidraad wil door de canvassen naast elkaar te leggen trajecten evalueren en daarmee lessen overdragen. Door het vast te leggen in een vast format ontstaat een database ontstaan van participatietrajecten. Dergelijke ingevulde evaluatiecanvassen zijn nog niet aangetroffen in de onderzochte acht trajecten. Dat heeft voornamelijk te maken met het feit dat het canvas recent is opgesteld en alleen in net gestarte trajecten is gebruikt. Er is een instrumentarium beschikbaar voor de vastlegging van opgedane ervaringen. De aanbeveling is om dat toe te passen en er een gestructureerde leer- en verbetercyclus omheen te organiseren. Bijvoorbeeld door bij de start van elk nieuw burgerparticipatietraject en bij bestaande trajecten momenten in te bouwen van reflectie op het traject zelf en daarbij ook de leerervaringen vanuit andere trajecten te betrekken. In Roosendaal wordt gewerkt met burgerparticipatieadviseurs die op afroep beschikbaar zijn, maar ook zichzelf aanbieden. Deze verzamelen leerervaringen en brengen deze in bij nieuwe en bestaande burgerparticipatietrajecten.

In Heerlen wordt daarnaast geïnvesteerd in een opleidings- en trainingsprogramma voor ongeveer 50 relevante medewerkers.
Door een gestructureerde leer- en verbetercyclus binnen afzonderlijke burgerparticipatietrajecten en over de verschillende burgerparticipatietrajecten heen te organiseren, ontstaat ook input waarmee de raad kan worden geïnformeerd. Concreet wil de raad inzicht hebben in alle trajecten die lopen en van elk traject een kort verslag ontvangen wat is bereikt en hoe de opbrengsten zijn teruggekoppeld aan de inwoners. De raad wil daarbij vooral weten hoe inwoners het traject hebben ervaren. De raad wil geen jaarlijks verslag met uitsluitend aantallen, maar wil vooral een gevoel krijgen bij de leerervaringen. Dat vraagt naast inzicht in de ervaringen met individuele trajecten ook inzicht in wat over alle trajecten heen is geleerd en of dat ook leidt tot aanpassingen in keuzes en werkwijzen. Leg dit vast in een jaarlijks verslag en ga hierover het gesprek aan met de raad. Op basis daarvan kunnen mogelijk de doelen in het visiedocument Burgerparticipatie aangepast worden.

Aanbeveling 4: Controleer als raad of bij de vaststelling van kaders voldaan is aan de invulling van burgerparticipatie en bepaal jaarlijks of aanpassingen in het burgerparticipatiebeleid nodig zijn (aanbeveling voor de raad)
Uit de gesprekken blijkt dat het nog voorkomt dat de paragraaf burgerparticipatie bij raadsbesluiten niet altijd of volledig is ingevuld. Het is uiteraard aan de steller van de raadsvoorstellen en -besluiten om hier consequent invulling aan te geven. Vervolgens is het aan de raad om hier op de controlerende rol in te nemen en vraag waar nodig raadsvoorstellen en -besluiten hierop aan te passen. Zeker bij de start van burgerparticipatietrajecten is dat van belang.
De raad heeft bij raadsbesluit bepaald dat de raad jaarlijks wordt geïnformeerd over de voortgang van de toepassing van de visie op burgerparticipatie. De benodigde informatie daarvoor is bij aanbeveling 3 geformuleerd. Het is aan de raad om jaarlijks te bepalen of aanpassingen in het beleid noodzakelijk zijn en zo ja, welke.

2

AANLEIDING EN ONDERZOEKSVERANTWOORDING

2. Aanleiding en onderzoeksverantwoording

2.1 Aanleiding

De Rekenkamer Kerkrade heeft begin 2023 gesprekken gevoerd met de fracties uit de gemeenteraad. Dit met als doel om tot een onderzoeksprogramma voor 2023 te komen. Op basis van een aantal gehouden oriënterende vooronderzoeken heeft de Rekenkamer Kerkrade gekozen voor het onderwerp "burgerparticipatie".
Daarbij heeft de Rekenkamer meerdere invalshoeken onderkend. In de eerste plaats een beleidsmatige: hoe zit het beleid in elkaar, waar is het op gebaseerd en hoe succesvol is het. Een analyse van een aantal trajecten in het verleden kan daartoe inzicht bieden. Daarbij is het, op de tweede plaats, ook relevant om te onderzoeken hoe de doeltreffendheid en de doelmatigheid gemeten en gemonitord wordt. En, niet onbelangrijk, op welke wijze is daarbij de (informatie)positie van de raad geborgd. Ook is relevant wat met Kerkrade vergelijkbare gemeenten op deze gebieden aan ervaringen hebben die leerpunten aanreiken voor het beleid en de uitvoeringspraktijk in Kerkrade.
Het is daarbij van belang om te realiseren dat het geen onderzoek is om af te rekenen. De Rekenkamer Kerkrade heeft ook geen signalen ontvangen dat er sprake zou zijn van problemen o.i.d. met burgerparticipatie. Het is een lerend onderzoek: hoe gaat het nu en wat kan beter, hoe houden we zicht op de resultaten van beleid, wat kunnen we in dat kader ook leren van andere gemeenten.

2.2 Onderzoeksvragen en normenkader

Het onderzoek heeft tot doel inzicht te krijgen in doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid en uitvoeringspraktijk m.b.t. burgerparticipatie in Kerkrade. Vanuit dit doel is de volgende centrale vraagstelling geformuleerd:

Hoe doeltreffend en doelmatig is het beleid van de gemeente Kerkrade m.b.t. burgerparticipatie, wat kan Kerkrade leren van andere gemeenten en op welke wijze kan de informatiepositie van de gemeenteraad geborgd worden om de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid te kunnen monitoren?

Daarbij zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

Doelen en uitvoeringsstrategie
1. Wat is het huidige beleid (doelen) met betrekking tot burgerparticipatie?
2. Welke afspraken zijn er over de toepassing van burgerparticipatie?

Uitvoeringspraktijk en effecten
3. Op welke wijze wordt burgerparticipatie in de praktijk vorm en inhoud gegeven in Kerkrade?
4. Op welke wijze wordt de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid met betrekking tot burgerparticipatie gemonitord?
5. Hoe ervaren personen en organisaties die betrokken zijn geweest bij burgerparticipatieprocessen de mogelijkheden tot en resultaten van burgerparticipatie In Kerkrade?
6. Hoe succesvol is het beleid?

Rol en positie raad en leren van andere gemeenten
7. Op welke wijze zijn de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad geborgd met betrekking tot het beleid en de uitvoering van burgerparticipatie?

8. Is de informatiepositie van de gemeenteraad op een effectieve manier georganiseerd en geborgd In de bedrijfsvoering van de gemeentelijke organisatie?
9. Hoe geven met Kerkrade vergelijkbare gemeenten invulling aan het beleid met betrekking tot burgerparticipatie inclusief de monitoring ervan en wat kan het gemeentebestuur van Kerkrade daarvan leren?
10. Tot welke conclusies en aanbevelingen leidt dit voor het college en voor de gemeenteraad?

In onderstaand onderzoeksmodel is dit grafisch weergegeven, waarin ook de onderzoeksvragen zijn weergegeven.

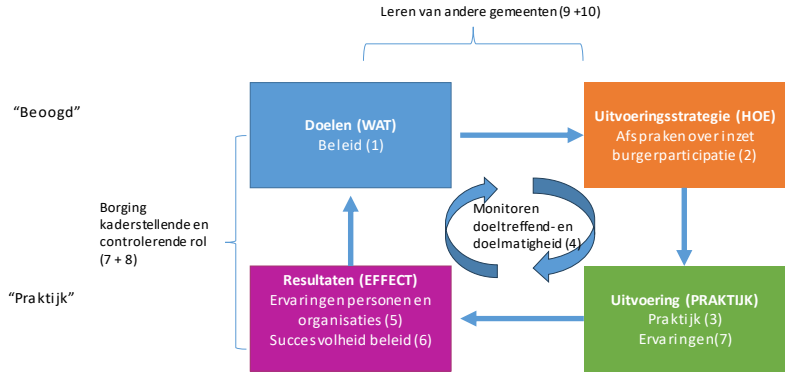

Voor de oordelende vragen is een normenkader opgesteld.

Onderdeel onderzoeksmodel	Vraag	Norm
Doelen	1. Wat is het huidige beleid (doelen) met betrekking tot burgerparticipatie?	▪ De gemeente Kerkrade beschikt over beleid met daarin geformuleerde doelen en resultaten die met burgerparticipatie bereikt moeten worden. ▪ De doelen en effecten hebben betrekking op het vergroten van de realisatiekracht en het verbeteren van de invloed van burgers.
Uitvoeringsstrategie	2. Welke afspraken zijn er over de toepassing van burgerparticipatie?	▪ De gemeente heeft benoemd bij welke besluit- en uitvoeringsprocessen sprake dient te zijn van burgerparticipatie. ▪ De gemeente heeft een afwegingskader waarmee te bepalen is op welke wijze en op welk niveau de burgerparticipatie ingericht moet worden. ▪ Er zijn afspraken over de wijze waarop de raad betrokken is bij de besluitvorming over de wijze waarop burgerparticipatie wordt ingericht, de wijze waarop de raad betrokken wordt bij de burgerparticipatie en de wijze waarop de raad geïnformeerd wordt over de toepassing en opbrengsten van de burgerparticipatie.

Onderdeel onderzoeksmodel	Vraag	Norm
Uitvoeringspraktijk	3. Op welke wijze wordt burgerparticipatie in de praktijk vorm en inhoud gegeven in Kerkrade?	Beschrijvende vraag, geen norm
	4. Op welke wijze wordt de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid met betrekking tot burgerparticipatie gemonitord?	Beschrijvende vraag, geen norm
Resultaten	1. Hoe ervaren personen en organisaties die betrokken zijn geweest bij burgerparticipatieprocessen de mogelijkheden tot en resultaten van burgerparticipatie In Kerkrade?	De personen en organisaties ervaren: ▪ Een goed samenspel met de gemeente ▪ Dat de verwachtingen over hun invloed en rol van te voren helder waren en gedurende het proces helder zijn gebleven ▪ Dat het burgerparticipatietraject goed en professioneel was ingericht en werd begeleid
	6. Hoe succesvol is het beleid?	▪ De gemeente monitort de doeltreffendheid en doelmatigheid van de burgerparticipatie ▪ De gemeente bereikt haar eigen doelen en effecten. ▪ De gemeente bereikt met de inzet van burgerparticipatie (1) meer realisatiekracht, (2) meer betrokkenheid en invloed van burgers en organisaties. ▪ De gemeente is doelmatig omdat (1) sprake is van een goede kwaliteit van de samenwerking in de burgerparticipatietrajecten en (2) sprake is van een professionele vormgeving en begeleiding van de burgerparticipatietrajecten.
Rol van de raad	7. Op welke wijze zijn de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad geborgd met betrekking tot het beleid en de uitvoering van burgerparticipatie?	▪ Beschrijvende vraag, geen norm
	8. Is de informatiepositie van de gemeenteraad op een effectieve manier georganiseerd en geborgd In de bedrijfsvoering van de gemeentelijke organisatie?	▪ De gemeenteraad ervaart een goede informatiepositie om de doeltreffendheid en doelmatigheid van de toepassing van burgerparticipatie te beoordelen. ▪ Sprake is van een heldere taak- en verantwoordelijkheidsverdeling binnen de gemeentelijke organisatie wie wat wanneer doet om de raad conform afspraken te informeren. ▪ Deze afspraken worden toegepast.

2.3 Onderzoeksverantwoording

De volgende fasen in het onderzoek zijn doorlopen:

Documentenstudie
De documentenstudie richtte zich op het burgerparticipatiebeleid, de participatieverordening, relevante raadsvoorstellen en de wijze waarop de raad is geïnformeerd over en kaderstellend in positie gebracht over de inzet van burgerparticipatie.

Ten tweede richtte de documentenstudie zich op het in beeld brengen van alle ingezette en (nog) lopende burgerparticipatietrajecten sinds het nieuwe burgerparticipatiebeleid en een aantal burgerparticipatietrajecten van voor die tijd. Dat heeft geleid tot een groslijst van 16 burgerparticipatietrajecten, waarvan er op basis van een verdeling naar beleidsthema en mate waarin het traject is afgerond een achttal is geselecteerd voor het casusonderzoek. Het gaat om de volgende acht trajecten:

- Masterplan Bleijerheide en Nuland (initiatief van de gemeente)
- Mobiliteitsvisie (initiatief van de gemeente)
- Buurtcamping Kerkrade-West (initiatief vanuit inwoners en vervolgens aangesloten bij landelijke organisatie buurtcampings waar de gemeente buurtbewoners heeft ondersteund)
- Aanvalsplan Centrum (initiatief van de gemeente)
- Kerkraads Wmo-model (initiatief van de gemeente)
- Visie gemeenschapshuizen (initiatief van de gemeente)
- Omgevingsvisie (initiatief van de gemeente)
- Ambitieplan Kerkrade-Oost (initiatief van de gemeente)

Alle bijbehorende documentatie is opgevraagd en geanalyseerd. Dat heeft geleid tot gespreksprotocollen met de ambtelijk trekkers.

Veldwerk

Met elk van de acht geselecteerde trajecten is een verdiepend gesprek gevoerd met betrokken trekker van het traject om het beeld per traject te verdiepen. Zo is gevraagd met welke redenen en welke doelen burgerparticipatie is ingezet. Maar ook wat in de praktijk goed en minder goed uitpakte vanuit het perspectief van de ambtelijk trekker. De betrokkenheid van de raad bij de burgerparticipatietrajecten en de wijze waarop de raad daarover is geïnformeerd was eveneens onderwerp van gesprek. Deze gesprekken waren tevens een voorbereiding op de rondetafelgesprekken met de deelnemers aan het burgerparticipatietraject.

Vervolgens is met een selectie van deelnemers aan het burgerparticipatietraject gesproken over de effecten van het traject (doeltreffendheid) en de kwaliteit van de procesgang (doelmatigheid) van het traject. Gesproken is met bewoners en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en ondernemers. Niet bij elk traject was het mogelijk om hiermee te spreken. Bijvoorbeeld omdat het traject nog maar net was opgestart of omdat het traject lang geleden had plaatsgevonden en de betrokkenen niet meer gesproken konden worden.

Het derde deel van het veldwerk bestond uit gesprekken met vertegenwoordigers van een drietal andere gemeenten. Dit met het doel om na te gaan wat Kerkrade kan leren van andere gemeenten. Hoe gaan zij om met de dilemma's en vraagpunten die in Kerkrade leven. De selectie is tot stand gekomen op basis van een soortgelijk sociaal-economisch profiel en tips en aanbevelingen van de ambtelijk trekkers die zijn gesproken. Dat heeft geleid tot gesprekken met vertegenwoordigers verantwoordelijk voor burgerparticipatie van de gemeenten Roosendaal, Roermond en Heerlen.

Het laatste onderdeel van het veldwerk heeft bestaan uit een groepsgesprek met een vertegenwoordiging van de raad. Gespreksonderwerpen waren de ervaringen met de burgerparticipatie, de verwachtingen voor de toekomst en de wijze waarop de raad de doeltreffendheid en de doelmatigheid van de burgerparticipatie kan of zou willen bepalen.

Analyse en rapportage

De opbrengsten uit de documentenstudie en het veldwerk zijn geanalyseerd, de onderzoeksvragen beantwoord en de bevindingen zijn getoetst aan het normenkader.

3

BEVINDINGEN BELEID EN BEOOGDE UITVOERING

3. Bevindingen beleid en beoogde uitvoering

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen over het burgerparticipatiebeleid en de beoogde uitvoering daarvan weergegeven. Eerst zijn in de rode kaders de bevindingen op hoofdlijnen weergegeven, gevolgd door een onderbouwing van dat antwoord. *De vluchtige lezer kan volstaan met het lezen van de beantwoording op hoofdlijnen in de rode kaders.*

3.2 Beleid en doelen burgerparticipatie Kerkrade

1. Wat is het huidige beleid (doelen) met betrekking tot burgerparticipatie?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De gemeente wil de volgende doelen bereiken: meer betrokkenheid van inwoners, verbeteren van de relatie met de gemeenschap en de kennis van inwoners inzetten.
- Burgerparticipatie wordt bij ieder project of plan toegepast waar mogelijk op de hoogst mogelijke trede.

Onderbouwing

De doelen zijn beschreven in het visiedocument Burgerparticipatie (2022). In het visiedocument beschrijft de gemeente waarom burgerparticipatie van belang is:

- Meer betrokkenheid van inwoners
- Verbeteren van de relatie met de gemeenschap
- De kennis van de inwoners inzetten

Burgerparticipatie is volgens het visiedocument een manier van beleidsvoering waarbij inwoners, individueel of samen en direct of indirect, de kans krijgen om invloed uit te oefenen op de ontwikkeling, uitvoering en/of evaluatie van beleid. Het gaat om meepraten, meedenken en meebeslissen in het publieke domein. De gemeente Kerkrade hanteert de volgende stappen van de participatieladder die kunnen worden ingezet in burgerparticipatietrajecten:

- Als de gemeente en alle betrokken partijen samen beslissen en samen werken, dan spreekt de gemeente over coproduceren (1).
- Meebeslissen (2). Nadat er bepaalde afspraken zijn gemaakt krijgt de gemeenschap de mogelijkheid om zelf beslissingen te nemen.
- Adviseren (3). Hier krijgt de gemeenschap uitgebreid de kans om te adviseren bij nieuw beleid of projecten.
- Raadplegen (4). Hier wordt de inwoners gevraagd naar hun mening. Hebben zij ideeën? Wat leeft er bij hen in de buurt? De gemeente houdt hier dan rekening mee en laat weten wat er is gedaan met deze suggesties.
- Informeren (5). Hierbij wordt de gemeenschap geïnformeerd over plannen en kunnen vragen worden gesteld.

De ambitie is dat de gemeente Kerkrade burgerparticipatie bij ieder project of plan toepast, tenzij er een geldige reden is waardoor participatie niet van toepassing is.

3.3 Afspraken over de toepassing van burgerparticipatie

2. Welke afspraken zijn er over de toepassing van burgerparticipatie?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De afspraak berust op maatwerk en het streven naar een zo hoog mogelijke trede op de participatieladder als burgerparticipatie wordt ingezet.
- Burgerparticipatie is een vast onderdeel van het maken van alle plannen. Uitzonderingen daarop moeten worden onderbouwd volgens de uitzonderingsmogelijkheden opgenomen in de Participatieverordening.
- Er mag geen drempel zijn om mee te doen aan burgerparticipatie.
- De gemeente neemt een besluit over de inrichting van de burgerparticipatie. De gemeente kiest de trede op de participatieladder, communiceert hierover naar bewoners en bewoners kunnen daarop reageren.
- De raad wordt jaarlijks geïnformeerd over de ervaringen en resultaten van de toepassing van burgerparticipatie.

Onderbouwing

De bevindingen zijn opgebouwd aan de hand van de afspraken die terug te lezen zijn in het visiedocument Burgerparticipatie (2022), de Participatieverordening (2023) en het raadsbesluit over de vaststelling van het visiedocument Burgerparticipatie.

In het *visiedocument Burgerparticipatie (2022)* spreekt de gemeente de volgende ambitie (wat willen we bereiken?) uit:

- Burgerparticipatie is onlosmakelijk is verbonden aan de ontwikkeling en uitvoering van beleid, plannen en projecten, zowel in het fysieke als het sociale domein als domeinoverstijgend.
- Er zal naar worden gestreefd om zo hoog mogelijk op de participatieladder in te zetten waar dat mogelijk is, maar het blijft altijd maatwerk.
- Als gemeente zullen wij daarvoor meer en intensiever contact leggen en ons meer openstellen voor de leefwereld en leefomgeving van de gemeenschap. We moeten ervoor zorgen dat iedereen mee kan doen.

Daarbij doet de gemeente de volgende beloften:

- Per thema of project bekijkt de gemeente welke trap van meedenken en doen (1-5) aan de orde is. Dit communiceert de gemeente ook altijd van tevoren.
- De gemeente belooft om de participatie zo in te richten dat iedereen kan meedoen. Er hoort geen drempel te zijn voor inwoners om mee te doen.
- Een andere belofte die de gemeente doet, is dat burgerparticipatie een vast onderdeel wordt bij het maken van plannen en het afstemmen daarvan met College en raad. Zo moet er voortaan bij ieder project of plan duidelijk worden aangegeven hoe de gemeenschap erbij wordt betrokken.
- De gemeente kiest de participatietrede en communiceert dit met de inwoners. Zij mogen hierop reageren en dan kan de gemeente nog bijsturen.
- De gemeente gaat anders werken: ambtenaren moeten dichter bij de gemeenschap komen te staan en het bewustzijn over burgerparticipatie koesteren. Deze nieuwe manier van werken heeft grote gevolgen voor ambtenaren, maar ook voor College en gemeenteraad. De belofte luidt dan ook dat er gewerkt gaat worden aan een betere manier van werken en communiceren met de gemeenschap.
- Eigen ideeën krijgen de ruimte. Een burgerinitiatief is een plan van, voor en door inwoners van de gemeente. De gemeenschap komt met het idee en zal dit voorstellen aan de gemeente. De gemeente zal vervolgens meedenken over de mogelijkheden om burgerinitiatieven te kunnen uitvoeren.
- De gemeente Kerkrade geeft ook ruimte aan het uitdaagrecht (Right to Challenge). Dit betekent dat de gemeenschap lokale voorzieningen en gemeentelijke taken in eigen hand kan nemen.

In 2023 is als uitwerking van het visiedocument een *Participatieverordening* vastgesteld. Deze verordening regelt de betrokkenheid van inwoners, lokale ondernemers en/of maatschappelijke organisaties bij de ontwikkeling – mede omvattend de voorbereiding, uitvoering en evaluatie – van gemeentelijk beleid, plannen en projecten en de rol van de inwoners, lokale ondernemers of maatschappelijke organisaties, het college van Burgemeester en wethouders en/of de gemeenteraad in deze processen (artikel 1). De vijf tredes van de participatieladder zijn in de verordening opgenomen.

Uitgangspunt is dat participatie door het bestuursorgaan wordt toegepast, tenzij een uitzonderingsgrond uit deze verordening van toepassing is. Het betreft de volgende uitzonderingsgronden:

a. Als participatie bij of krachtens wettelijk voorschrift is uitgesloten;
b. Als participatie al is geregeld in andere al dan niet gemeentelijke verordeningen, regelgeving of procedures;
c. Ten aanzien van ondergeschikte herzieningen van een eerder vastgesteld beleidsvoornemen;
d. Naar aanleiding van een formele aanvraag waarvoor een wettelijke beslistermijn geldt;
e. Als er sprake is van een kwestie met betrekking tot een individueel geval zonder lokaal maatschappelijk belang;
f. Als sprake is van uitvoering van hogere regelgeving waarbij het bestuursorgaan geen of nauwelijks beleidsvrijheid heeft;
g. Inzake de vaststelling van de begroting, de tarieven voor gemeentelijke dienstverlening en belastingen bedoeld in hoofdstuk XV van de Gemeentewet;
h. Ten aanzien van een beleidsvoornemen dat uitsluitend of hoofdzakelijk betrekking heeft op interne of organisatorische aangelegenheden van de gemeente;
i. Als de uitvoering van een beleidsvoornemen dermate spoedeisend is dat participatie niet kan worden afgewacht;
j. Als het belang van participatie niet opweegt tegen het belang van de verantwoordelijkheid van de gemeente voor kwetsbare groepen in de samenleving.

De verordening regelt ook de procedure (artikel 4) van de burgerparticipatie. Het bestuursorgaan stelt bij de start van elk participatieproces vast welke vorm van participatie wordt toegepast en hoe de inbreng van inwoners, lokale ondernemers en/of maatschappelijke organisaties wordt meegewogen. Gedurende het participatieproces kan de vorm naargelang het maatwerk hierom vraagt, worden gewijzigd, mits goed gemotiveerd. Het besluit tot participatie wordt op de voor die participatieprocedure geschikte wijze bekend gemaakt. Belangrijk is dat ook een besluit wordt genomen over de participatie met daarin een besluit over de volgende punten:

a. Het doel van de participatie;
b. Het niveau van participatie (coproduceren, meebeslissen, adviseren, raadplegen of
c. informeren);
d. De kaders voor participatie;
e. De wijze waarop het bestuursorgaan over deze kaders vooraf communiceert;
f. De wijze waarop en het tijdvak waarin de deelnemers hun inbreng kunnen leveren;
g. De wijze waarop de democratische waarden van de gemeente in het participatieproces worden gewaarborgd;
h. Begroting van de kosten van het participatieproces.

Bij de afronding van de participatietrajecten waarbij het gaat om adviseren of coproduceren regelt de verordening dat een eindverslag opgemaakt wordt. Het eindverslag bevat in ieder geval de gekozen vorm van participatie, een weergave van de inbreng/zienswijzen;, een reactie op de ingediende zienswijzen. Het eindverslag dient de gemeente in ieder geval bekend te maken aan de betrokken participanten (artikel 5). Het *raadsbesluit Visiedocument Burgerparticipatie* bevat een afspraak over de wijze waarop de raad wordt geïnformeerd. Deze luidt: het minimaal één keer per jaar informeren van de raad over de ervaringen en toepassingen van burgerparticipatie. Bij elk raadsbesluit over planvorming dient een paragraaf over burgerparticipatie te zijn opgenomen.

De gemeente Kerkrade heeft de Kerkraadse participatieleidraad opgesteld. Dit is een handvat voor de participatie bij beleid en projecten. De leidraad is voor projectleiders, beleidsmedewerkers en andere ambtenaren die inwoners willen betrekken bij de ontwikkelingen in de gemeente. De leidraad benoemt een vijftal stappen die altijd moeten worden doorlopen:

1. De context: wat is het onderwerp, de probleemstelling en wat zijn de verwachtingen?
2. De partijen: stel de doelgroep(en) vast door te kijken wie belang heeft.
3. Het niveau: kies het participatieniveau door middel van het doorlopen van het beslismodel.
4. De notitie: stel een startnotitie op voor besluitvorming met daarbij een communicatie- en participatieplan.
5. Het canvas: vul na besluitvorming het participatiecanvas in en deel dit met de helpdesk burgerparticipatie.

De leidraad bevat voor de verschillende stappen ook aanwijzingen of beslismodellen. Bij de stap context wordt bijvoorbeeld het CLEAR-model beschreven. Dat leidt tot vragen of burgers kunnen participeren, of ze de capaciteiten hebben om dat te doen, of burgers willen participeren, of burgers in staat worden gesteld om te participeren, worden burgers gevraagd om te participeren en wordt naar burgers teruggekoppeld zowel over inhoud als proces. Bij de stap het niveau is een beslismodel opgesteld met een zestal vragen: is er beïnvloedingsruimte, is er enkel de gelegenheid om problemen of ideeën te benoemen, kun je alles aan anderen overlaten of moet je faciliteren, is het doel om van inwoners te horen wat er speelt en welke oplossingen zij zien, is het doel om besluitvorming over te laten aan inwoners of worden op basis van gelijkwaardigheid tussen inwoners, partners en gemeente besluiten genomen?
De leidraad wil door de participatiecanvassen naast elkaar te leggen trajecten evalueren en daarmee lessen overdragen. Door het vast te leggen in een vast format ontstaat een database ontstaan van participatietrajecten. Er is ook een specifiek canvas voor de evaluatie van het traject achteraf opgesteld. Er is daarmee een instrumentarium beschikbaar voor de vastlegging van opgedane ervaringen.

3.4 Toetsing aan het normenkader

Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:

- Voldoet niet: dit betekent dat op geen enkele wijze (0%) wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet beperkt: dit betekent dat voor een klein deel (<=50%) wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel (>50%, <75%) wel dan niet wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet grotendeels: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte (>75%) wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet: dit betekent dat volledig (100%) wordt voldaan aan de norm.

Norm	Toetsing
De gemeente Kerkrade beschikt over beleid met daarin geformuleerde doelen en resultaten die met burgerparticipatie bereikt moeten worden.	Voldoet. Het visiedocument bevat de doelen en resultaten die met burgerparticipatie bereikt moeten worden. Dit zijn de volgende doelen: vergroten betrokkenheid inwoners, benutten kennis van inwoners en verbeteren van de relatie met de gemeenschap.
De doelen en effecten hebben betrekking op het vergroten van de realisatiekracht en het verbeteren van de invloed van burgers.	Voldoet merendeels. De doelen hebben vooral betrekking op het verbeteren van de invloed van burgers (meer betrokkenheid, inzet van kennis van burgers). Een ander doel is het verbeteren van de relatie met de gemeenschap. Doelen gericht op het vergroten van de realisatiekracht van de gemeente zijn niet expliciet benoemd in het

Norm	Toetsing
	visiedocument en de uitwerking daarvan in de Participatieverordening.
De gemeente heeft benoemd bij welke besluit- en uitvoeringsprocessen sprake dient te zijn van burgerparticipatie.	Voldoet. De gemeente heeft aangegeven dat bij *alle* besluit- en uitvoeringsprocessen sprake moet zijn van burgerparticipatie. De Participatieverordening regelt onder welke omstandigheden burgerparticipatie niet hoeft te worden toegepast.
De gemeente heeft een afwegingskader waarmee te bepalen is op welke wijze en op welk niveau de burgerparticipatie ingericht moet worden.	Voldoet grotendeels. De gemeente heeft treden op de participatieladder beschreven. De gemeente heeft ook aangegeven dat burgerparticipatie op een zo hoog mogelijke trede (met de meeste invloed) moet plaatsvinden waar dat mogelijk is. De participatieleidraad bevat een beslismodel voor de niveaus aan de hand van een zestal vragen.
Er zijn afspraken over de wijze waarop de raad betrokken is bij de besluitvorming over de wijze waarop burgerparticipatie wordt ingericht, de wijze waarop de raad betrokken wordt bij de burgerparticipatie en de wijze waarop de raad geïnformeerd wordt over de toepassing en opbrengsten van de burgerparticipatie.	Voldoet merendeels. Raadsbesluiten over planvorming behoren een paragraaf over de wijze waarop burgerparticipatie vorm krijgt te bevatten. Daarmee neemt de raad ook een besluit over de wijze waarop de burgerparticipatie vorm en inhoud krijgt. Er zijn geen afspraken over de wijze waarop de raad betrokken wordt bij de toepassing van burgerparticipatie. De raad heeft bij besluit bepaald dat de raad jaarlijks over de ervaringen en resultaten van de toepassing van burgerparticipatie wordt geïnformeerd.

4

BEVINDINGEN PRAKTIJK EN RESULTATEN

4. Bevindingen praktijk en resultaten

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen over praktijk van burgerparticipatie en de resultaten daarvan weergegeven. Eerst zijn in de rode kaders de bevindingen op hoofdlijnen weergegeven, gevolgd door een onderbouwing van dat antwoord. *De vluchtige lezer kan volstaan met het lezen van de beantwoording op hoofdlijnen in de rode kaders.*

4.2 Uitvoeringspraktijk burgerparticipatie

6. Op welke wijze wordt burgerparticipatie in de praktijk vorm en inhoud gegeven in Kerkrade?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De belangrijkste doelen van de onderzochte trajecten op het gebied van burgerparticipatie zijn het realiseren van meer betrokkenheid van inwoners en het benutten van de kennis van inwoners. Het resultaat of effect van de trajecten is dat de relatie met de gemeenschap verbetert.
- In de praktijk worden minimaal de treden informeren en raadplegen ingezet en in meer dan de helft van de onderzochte trajecten is ook sprake van meebeslissen en coproduceren.
- De meest gebruikte methoden in de trajecten zijn bijeenkomsten en peilingen of enquêtes.
- De raad wordt schriftelijk en mondeling betrokken bij de trajecten en heeft volgens de ambtelijk betrokkenen de mogelijkheid om vooraf, tijdens en na afloop te sturen in de meeste trajecten.

Onderbouwing

De bevindingen zijn opgebouwd aan de hand van acht onderzochte burgerparticipatietrajecten rondom de volgende projecten en plannen:

- Masterplan Bleijerheide en Nuland (initiatief van de gemeente)
- Mobiliteitsvisie (initiatief van de gemeente)
- Buurtcamping Kerkrade-West (initiatief vanuit inwoners en vervolgens aangesloten bij landelijke organisatie buurtcampings waar de gemeente buurtbewoners heeft ondersteund)
- Aanvalsplan Centrum (initiatief van de gemeente)
- Kerkraads Wmo-model (initiatief van de gemeente)
- Visie gemeenschapshuizen (initiatief van de gemeente)
- Omgevingsvisie (initiatief van de gemeente)
- Ambitieplan Kerkrade-Oost (initiatief van de gemeente)

Per project en plan is in interviews met de ambtelijk contactpersonen en aan de hand van verstrekte documenten nagegaan hoe de burgerparticipatie vorm en inhoud is gegeven. In onderstaande tabel is nagegaan of en hoe in de praktijk vorm en inhoud is gegeven aan de afspraken die gemaakt zijn.

Afspraken / aspecten	Praktijk	Frequentie
Doel participatie	*Genoemde doelen:* Meer betrokkenheid inwoners Verbeteren relatie gemeenschap Benutten kennis inwoners Integraal werken Energie steken in wat belangrijk is (efficiëntie)	*Aantal keer benoemd:* 7 keer 1 keer 5 keer 2 keer 2 keer

	Meer draagvlak	2 keer
Keuze voor ingezette tredes participatieladder	*Niveau:* Coproduceren Meebeslissen Adviseren Raadplegen Informeren	*Ingezet / beoogd in te zetten:* 5 keer 5 keer 6 keer 7 keer 7 keer
Wijze van communicatie over burgerparticipatie	Communicatieplan aanwezig: - Ja - Nee	 4 keer 4 keer
	Wijze van communiceren: - Website - Lokale krant - Uitnodigingen bijeenkomsten - Social media - Nieuwsbrief	 6 keer 5 keer 6 keer 5 keer 4 keer
Ingezette methoden van burgerparticipatie	Enquête / peiling Bewonersbijeenkomsten Huis-aan-huis / pop-up Overlegvormen of werkgroepen: Vertegenwoordigersraden Interviews Gebiedssafari	5 keer 5 keer 1 keer 5 keer 2 keer 2 keer 1 keer
Tussentijdse aanpassing inrichting burgerparticipatie	Ja Nee	3 keer 5 keer
Begroting van de kosten van burgerparticipatie	Opgesteld: Niet opgesteld / niet bekend:	4 keer 4 keer
Wijze waarop raad is betrokken	Mondeling mededeling: Schriftelijke informatie: Denktanks /werkgroep:	5 keer 6 keer 2 keer
Mogelijkheden tot sturing vanuit de raad	Voorafgaand door kaders voor het traject mee te geven	5 keer
	Gedurende de loop van het traject	6 keer
	Achteraf op basis van evaluatie en informatie	4 keer
	Niet	0 keer

De twee belangrijkste doelen in de onderzochte burgerparticipatietrajecten waren (1) meer betrokkenheid van bewoners en (2) benutten kennis van bewoners. Het verbeteren van de relatie met de gemeenschap wordt in de interviews wordt door ambtelijk betrokkenen bij de trajecten eerder gezien als een resultaat of effect van het traject zelf.

In de trajecten worden vaak meerdere treden van burgerparticipatie ingezet. Het meest voorkomend zijn informeren en raadplegen (dat wordt beschouwd als de 'ondergrens'). Co-produceren en meebeslissen worden iets minder vaak genoemd. Daarmee lijkt het doel, een inzet op zo een 'zo hoog mogelijke trede' in vijf van acht onderzochte trajecten de ambitie of de praktijk te zijn. Hierbij geldt wel dat dit makkelijker

is bij onderwerpen die veel concreter zijn (uitvoerings- en inrichtingsplannen) en minder bij abstracte planvorming. Bijvoorbeeld gaven bewoners aan dat bij abstractere planvorming zoals de mobiliteitsvisie en de omgevingsvisie dat sprake was van een informatieoverload en geen scherp zicht hadden op wat met hun bijdrage gedaan werd of kon worden. Daar is co-produceren en meebeslissen eerder weggelegd voor vertegenwoordigers van partners van de gemeente. Bij concrete uitvoeringsplannen zoals het aanvalsplan Centrum, maar ook de buurtcamping was veel duidelijker wat de rol van de bewoners was en welke invloed zij hebben. Uit de gesprekken met de ambtelijk trekkers blijkt dat het ook eenvoudiger is om hiervoor bewoners te mobiliseren en te interesseren.

De wijze van communiceren gedurende het traject verloopt veelal via peilingen en bewonersbijeenkomsten. In de helft van de gevallen is sprake van een communicatieplan waarin de wijze van communiceren is vastgelegd. Dat betekent niet dat bij andere trajecten daar niet over is nagedacht, het is alleen niet expliciet vastgelegd.

In drie van de acht trajecten is sprake geweest van een tussentijdse aanpassing van het traject. Dat is volgens de ambtelijk betrokkenen ook nodig om te kunnen inspelen op ontwikkelingen en vragen en behoeften van deelnemers aan het traject. Als er een extra bijeenkomst nodig is of een andere methode beter werkt (bijvoorbeeld in kleinere groepjes ergens een uitwerking aan geven), dan moet daar ruimte voor zijn.

Bij de helft van de trajecten is vooraf een begroting opgesteld voor de kosten van het burgerparticipatiegedeelte. Dat lijkt bij de meest recente trajecten meer het geval dan degene waar al langere tijd geleden mee is gestart. Ook maakt het uit of bij het traject sprake is van externe begeleiding. Dan zijn er logischerwijs ook kosten aan verbonden die begroot moeten worden.

De raad wordt vooral mondeling (in commissieverband) en schriftelijk (raadsinformatiebrief) geïnformeerd over afzonderlijke trajecten. Bij sommige grote met name invoeringstrajecten, zoals de Omgevingswet en de Wmo, is de raad in de vorm van een werkgroep betrokken. Dat zijn echter uitzonderingen.

De raad heeft volgens de ambtelijk betrokkenen altijd de mogelijkheid om vooraf en tijdens het traject kaders mee te geven of te sturen. Dat is in de meeste trajecten volgens de ambtelijk betrokkenen ook gebeurd.

4.3 Monitoring doeltreffendheid en doelmatigheid

7. Op welke wijze wordt de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid met betrekking tot burgerparticipatie gemonitord?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Er is een afspraak om jaarlijks de raad te informeren over de ervaringen met het inzetten van burgerparticipatie. Echter die evaluatie heeft nog niet plaatsgevonden, hierover is de raad geïnformeerd.
- Er zijn geen eenduidige of algemene werkwijzen voor het monitoren van de doeltreffendheid en doelmatigheid van de ingezette burgerparticipatietrajecten. Betrokkenen zijn nog zoekende naar manieren en methoden die daarvoor geschikt zijn.

Onderbouwing

Eenduidige afspraken of algemene werkwijzen voor het monitoren van de doeltreffendheid en doelmatigheid van de onderzochte burgerparticipatietrajecten zijn er niet. De verordening regelt dat bij meebeslissen en coproduceren sprake moet zijn van een participatieverslag. Noch bij de raad noch bij de

ambtelijke betrokkenen zijn concrete afspraken over de wijze van monitoren bekend. Er is een afspraak om jaarlijks het visiedocument burgerparticipatie te evalueren, maar dat is nog niet gebeurd. Uit de interviews blijkt dat ambtelijk betrokkenen en de raad nog zoekende zijn naar welke manieren en methoden daarvoor het meest geschikt zijn. Bij een enkel burgerparticipatietraject is gebruik gemaakt van het participatiecanvas bij de start van het burgerparticipatietraject. Ingevulde evaluatiecanvassen zijn niet aangetroffen. Dat heeft ook te maken met het feit dat de gemeente daar nog maar net mee is gestart. Dat betekent niet dat niet wordt teruggeblikt tijdens en na afloop van een traject. Dat gebeurt in alle gevallen. De ene keer aan de hand van het project- of communicatieplan, de andere keer gebeurt dat meer lopende het traject. Participatieverslagen (zoals benoemd in de Participatieverordening) zijn niet opgesteld. Dat heeft twee oorzaken: de verplichting bestond nog niet (de verordening is pas medio 2023 vastgesteld) of de trajecten zijn nog niet afgerond.

4.4 Ervaringen

8. Hoe ervaren personen en organisaties die betrokken zijn geweest bij burgerparticipatieprocessen de mogelijkheden tot en resultaten van burgerparticipatie in Kerkrade?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Bewoners en partners van de gemeente ervaren dat de gemeente Kerkrade van goede wil is. De gemeente staat open voor de inbreng van bewoners en partners en luistert daar naar.
- Als je bewoners en partners raadpleegt, geef dan als gemeente een terugkoppeling wat met de inbreng wordt gedaan. Het is niet zo dat er niets mee wordt gedaan, maar het is niet altijd duidelijk. Het risico van niet terugkoppelen is dat met name bewoners afhaken.
- Peilingen, vragenlijsten en enquêtes zijn niet altijd de meest geschikte instrumenten in een burgerparticipatietraject. Soms blijven de opbrengsten wat aan de oppervlakte. Partners geven aan dat het ook nog zoeken is naar het opstellen van de juiste vragen.
- Het meest gewaardeerd wordt het contact waarin sprake is van dialoog: werkgroepen, klankbordgroepen, rondes door de wijk en interviews. Dat geeft bij bewoners en partners het gevoel dat er echt naar ze geluisterd wordt. Burgerparticipatie moet niet alleen informeren (zenden) zijn, maar ook ontvangen.
- Duidelijkheid over het proces (wat gaat er hierna gebeuren en wat is daarin de rol van bewoners en partners) is voorwaardelijk voor blijvende betrokkenheid van bewoners en partners. En als die duidelijkheid er nog niet is, zorg dan als gemeente dat je dat ook zegt en geef aan wanneer je erop terug komt.
- De leer- en verbeterpunten zitten op het altijd terugkoppelen wat de gemeente met de inbreng gaat doen en duidelijkheid bieden over rol van bewoners en partners in het proces na de eerste stap in het burgerparticipatietraject.

Onderbouwing

Van de acht onderzochte burgerparticipatietrajecten zijn bij zes ook deelnemers (bewoners en partners) aan het traject gesproken. Bij twee bleek dat niet mogelijk: het Kerkraads Wmo-mode was een traject van 2007 waarbij geen van betrokkenen nog wilde meedoen aan het onderzoek. Het ambitieplan Kerkrade-Oost was net als project gestart en kende ten tijde van de onderzoeksperiode nog geen deelnemers. Voor deze twee trajecten zijn geen bevindingen over de ervaringen van bewoners en partners. In onderstaande tabel is weergegeven wat de ervaringen van de ambtelijke organisatie, de bewoners en de partners zijn in de acht onderzochte burgerparticipatietrajecten.

Aspect	Ervaringen
Ervaringen ambtelijke organisatie	
Ingezette methoden / treden	▪ Coproduceren en meebeslissen gaat makkelijker met partners als het gaat om visievorming.

	▪ Informeren is de minimale ondergrens in burgerparticipatietrajecten. ▪ Wisselende ervaringen met de inzet van peilingen en enquêtes. Bij sommige trajecten was het heel zinvol (Aanvalsplan Centrum), bij andere had het minder toegevoegde waarde (Mobliteitsvisie). ▪ De dialoog of het gesprek met bewoners levert het meeste op, zowel in termen van informatieoverdracht en kennisuitwisseling als het bouwen aan een relatie.
Onderscheid bewoners en partners	▪ De rol van bewoners moet niet ondergeschikt zijn aan die van partners. De neiging kan bestaan dat het makkelijker is om met partners te praten, dan met bewoners. Dat moet je zien te voorkomen door bewoners minimaal gelijkwaardig te positioneren. ▪ Bewoners zijn meer geneigd om mee te praten over concrete zaken direct in de eigen omgeving dan abstracte visies en ambitieplannen. ▪ Bewoners met eigen initiatieven zijn vaak heel capabel in het oppakken en uitwerken van taken.
Sturing op wederzijdse verwachtingen	▪ In een aantal trajecten is het heel prettig om van te voren scherp te hebben wat de rollen van gemeente, bewoners en partners zijn. Daarmee is ook voor iedereen duidelijk wat verwacht wordt. In andere trajecten is meer sprake van zich gaandeweg ontwikkelend proces. Daarin is het belangrijk om steeds terug te koppelen en vooruit te blikken met bewoners. ▪ Vergeet daarbij niet steeds te vertellen wat je met de inbreng doet en biedt ook duidelijkheid over de vervolgstappen in het traject of proces. Dat gebeurt nu nog niet altijd consequent. ▪ Wees duidelijk over wat de gemeente wel en niet kan of mag. Sommige trajecten kennen wettelijke en juridische procedures, maar ook kan een gemeenteraad uiteindelijk besluiten om toch een net andere afslag te nemen.
Open verhoudingen en constructieve samenwerking	▪ Een voorwaarde voor open verhoudingen en constructieve samenwerking is duidelijkheid over wederzijdse verwachtingen (wie doet wat en wat is je rol en invloed). ▪ Een andere voorwaarde is 'terug communiceren' of wel aangeven wat je met de inbreng van deelnemers hebt gedaan en wat vervolgstappen zijn.
Wat ging goed?	▪ Participatie is een continu proces, niet alleen bij de planvorming, maar ook bij de uitvoering gaat de participatie gewoon door. ▪ Participatietrajecten beschouwen als een investering in langduriger relaties met bewoners en partners. De gemeente is veel meer zichtbaar bij bewoners op een goede manier. ▪ Gesprekken en bijeenkomsten leveren meer inzichten op dan peilingen en enquêtes.
Wat kan beter?	▪ Terugkoppeling en 'terug communiceren' naar bewoners en partners. ▪ De inzet van partners bij trajecten past soms niet in hun functie of beschikbare uren. Dat zorgt ervoor dat in trajecten soms een stapje terug of opzij wordt gezet. Wees daarom ook bewust wat je van partners vraagt bij burgerparticipatietrajecten. ▪ De lijntjes tussen de raad en bewoners zijn soms kort en dat leidt dat zaken die in de raad zijn ingebracht via een omweg ook weer

	in het traject terecht komen. Daarover zou je afspraken met de raad moeten maken.
Ervaringen bewoners	
Ingezette methoden / treden	▪ Gesprekken en bijeenkomsten worden meest gewaardeerd als vorm van betrokkenheid. Vooral één op één gesprekken geven het gevoel dat naar je wordt geluisterd. ▪ Het is belangrijk om teruggekoppeld te krijgen wat met je inbreng wordt gedaan. Daar zijn wisselende ervaringen mee: weinig tot geen terugkoppeling of wel gedeeltelijk iets terug zien van je inbreng, maar geen uitleg wat er met de rest is gebeurd.
Sturing op wederzijdse verwachtingen	▪ Bewoners voelden zich in een aantal trajecten overvoerd met informatie. Dit geldt met name bij abstractere plan en visievorming zoals de Omgevingswet en de Mobiliteitsvisie. ▪ Ook was sprake van onduidelijkheid waar de gemeente wel en niet over gaat. Dat leidt tot minder motivatie om deel te nemen aan de vervolgstappen in het traject. Dit was bijvoorbeeld het geval bij de Mobiliteitsvisie, waar gevraagd werd naar openbaar vervoer wensen, maar niet de gemeente, maar de provincie daarover gaat. ▪ Duidelijkheid over de mate van invloed is belangrijk. Als die duidelijkheid er niet is of er is een gevoel dat met de inbreng niets gedaan is waarbij niet is uitgelegd is waarom, dan bevordert dat de deelname aan de rest van het proces niet. Daar waar dat wel duidelijk was, is de motivatie en betrokkenheid groter. ▪ Bewoners geven in een aantal gevallen aan weinig betrokkenheid te hebben bij de besluitvorming terwijl daar wel behoefte aan was.
Open verhoudingen en constructieve samenwerking	▪ Bewoners ervaren in alle trajecten dat de gemeente van goede wil is. In meerdere onderzochte trajecten geven bewoners aan dat gesprekken met de gemeente open waren, dat er werd geluisterd en dat notities of aantekeningen werden gemaakt. ▪ Een voorwaarde voor open verhoudingen en constructieve samenwerking is duidelijkheid over wederzijdse verwachtingen (wie doet wat en wat is je rol en invloed).
Wat ging goed?	▪ De open houding en het gevoel dat er goed geluisterd wordt. ▪ Als concrete acties volgen uit gesprekken, dan wordt daar door de gemeente opvolging aangegeven. Maar ze vertellen dan niet dat ze dat gedaan hebben. ▪ De gemeente krijgt een beter zicht op wat er in wijken speelt en waar behoefte aan is.
Wat kan beter?	▪ Vertel wat je doet met de inbreng, geef feedback hierop. ▪ Vertel wat er in gesprekken met andere bewoners en partners besproken wordt, voordat je het gesprek aangaat. Kortom, leg uit hoe het proces in elkaar zit. ▪ Maak verslagen en deel deze met betrokkenen. ▪ In sommige trajecten is veel 'gezonden' door de gemeente. Heel veel informatie die zorgt voor een gebrek aan overzicht bij bewoners.
Ervaringen partners	
Ingezette methoden / treden	▪ Interviews en kleinschalige bijeenkomsten, klankbord- en werkgroepen werken het beste volgens de partners. ▪ Vragenlijsten en onderzoeken kunnen nuttige instrumenten zijn, maar daar moet wel meer ervaring mee worden opgedaan.

Sturing op wederzijdse verwachtingen	▪ Wisselende beelden over mate waarin het proces goed is voorbereid. In sommige gevallen is aan het participatietraject gaandeweg invulling gegeven. Dan worden rollen en verwachtingen steeds duidelijker. Dat is niet erg, als maar benoemd wordt dat het gaandeweg duidelijker wordt. Anders levert de onduidelijkheid juist ruis op.
Open verhoudingen en constructieve samenwerking	▪ Partners ervaren een prettige en open samenwerking met de gemeente. Klankbordgroepen en andere groepen werken vaak als een soepel team.
Wat ging goed?	▪ Het uitleggen van het verloop van het traject en proces bij de start. ▪ Partners betrekken bij de ontwikkeling van keuzes. ▪ Partners betrekken bij de inrichting van het participatieproces.
Wat kan beter?	▪ Houd scherp waarover informatie opgehaald moet worden, veel informatie is al bekend bij de gemeente. ▪ Afdelingen binnen de gemeente weten soms niet van elkaar dat ze in dezelfde wijk met ongeveer hetzelfde bezig zijn. ▪ De rol van Adviesraden in burgerparticipatietrajecten is soms wat ingewikkeld. Soms worden ze pas aan het einde van een traject betrokken, terwijl ze ook in een rol van adviseren of co-produceren ingezet kunnen worden.

4.5 Effecten

9. Hoe succesvol is het beleid?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Absolute uitspraken over de mate waarin het beleid succesvol is, kunnen niet worden gedaan. Daarvoor is het beleid nog te recent en zijn meerdere burgerparticipatietrajecten nog niet afgerond.
- Uit de bevindingen komt een beeld naar voren dat vooral wordt ingezet op meer betrokkenheid van inwoners en het benutten van de kennis van inwoners. Als de gemeente dat op een goede manier doet (terugkoppelen wat met de inbreng wordt gedaan, duidelijkheid over vervolgstappen en de rol van bewoners en partners daarin), dan is de toepassing van burgerparticipatie effect voor deze doelen en verbetert het de relatie met de gemeenschap.

Onderbouwing

In de beschikbaar gestelde documenten zijn geen evaluaties (bijvoorbeeld in de vorm van canvassen) of participatieverslagen over de acht onderzochte burgerparticipatietrajecten aangetroffen. Alleen over het Kerkraadse Wmo-model is een publicatie met leerervaringen verschenen (VNG). Deze dateert echter al van ruime tijd geleden en rapporteert beperkt op de doelen in het visiedocument burgerparticipatie. Er bestaan nog geen gemeentelijke rapportages over de mate waarin de doelen in de visie op burgerparticipatie zijn behaald. Daarom leunen de bevindingen vooral op de percepties en belevingen van de gesproken respondenten (ambtelijk, bewoners en partners actief in de onderzochte trajecten). In onderstaande tabel is op basis van de interviews vanuit verschillende perspectieven weergegeven in welke mate de burgerparticipatietrajecten hebben bijgedragen aan de doelen van het burgerparticipatiebeleid.

Aspect	Effect
Meer betrokkenheid inwoners	Dit is in zeven van de acht onderzochte burgerparticipatietrajecten het doel. Bewoners geven aan dat

	dit effect behaald wordt als sprake is van terugkoppeling en duidelijkheid over de vervolgstappen in het proces. Gebeurt dat niet, dan neemt het vertrouwen in de gemeente eerder af dan toe. Partners hebben ook een belang bij betrokkenheid van inwoners. Zij willen vaak samen met de gemeente optrekken om inwoners meer te betrekken. Het is ook voor partners nog een leerproces om dat op een effectieve manier te doen.
Verbeteren relatie gemeenschap	Dit is één keer genoemd als expliciet doel bij de onderzochte burgerparticipatietrajecten. Uit de gesprekken blijkt wel dat als je burgerparticipatie inzet op meer betrokkenheid en het benutten van kennis en de gemeente doet het goed in termen van terugkoppeling en helderheid over het proces, dit het vertrouwen van bewoners (en partners) in de gemeente vergroot. Dan verbetert de relatie met de gemeenschap. Dit wordt zowel door de gemeente als de bewoners en de partners benoemd.
Benutten kennis inwoners	Voor bewoners en de gemeente is dit, naast meer betrokkenheid, een belangrijk doel. Het effect van het benutten van de kennis moet voor bewoners wel zichtbaar zijn. Daarvoor is het belangrijk dat de gemeente, maar ook partners, laten zien wat ze met de kennis doen. En bijvoorbeeld ook uitleggen waarom ze er niets mee (kunnen) doen.

4.6 Toetsing aan het normenkader

Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:

- Voldoet niet: dit betekent dat op geen enkele wijze (0%) wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet beperkt: dit betekent dat voor een klein deel (<=50%) wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel (>50%, <75%) wel dan niet wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet grotendeels: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte (>75%) wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet: dit betekent dat volledig (100%) wordt voldaan aan de norm.

Norm	Toetsing
De personen en organisaties ervaren: ▪ Een goed samenspel met de gemeente ▪ Dat de verwachtingen over hun invloed en rol van te voren helder waren en gedurende het proces helder zijn gebleven ▪ Dat het burgerparticipatietraject goed en professioneel was ingericht en werd begeleid	Voldoet merendeels. Bewoners en organisaties ervaren dat de gemeente open staat en luistert naar wat zij inbrengen. De terugkoppeling wat met de inbreng gedaan wordt, is voor verbetering vatbaar. Wat betreft de verwachtingen over de invloed en rol zijn verschillende ervaringen: positief en minder positief. De ervaren kwaliteit van de begeleiding van het burgerparticipatietraject hangt sterk samen met de ervaringen rondom terugkoppeling en duidelijkheid over het proces en de rol en invloed van bewoners en organisaties. Bij meerdere trajecten kon dat in de beleving van bewoners, partners en ook ambtelijke trekkers beter.

Norm	Toetsing
De gemeente monitort de doeltreffendheid en doelmatigheid van de burgerparticipatie	Voldoet niet. De gemeente is nog zoekende in de wijze waarop de doeltreffendheid en doelmatigheid van de burgerparticipatie moet worden vormgegeven. Op dit moment is er geen uniforme wijze van monitoring in de onderzochte trajecten. Daar is wel een instrumentarium voor (evaluatiecanvas), maar dat is niet toegepast in de onderzochte trajecten.
De gemeente bereikt haar eigen doelen en effecten.	Niet goed te bepalen. Absolute uitspraken over de mate waarin het beleid succesvol is, kunnen niet worden gedaan. Daarvoor is het beleid nog te recent en zijn meerdere burgerparticipatietrajecten nog niet afgerond.
De gemeente bereikt met de inzet van burgerparticipatie (1) meer realisatiekracht, (2) meer betrokkenheid en invloed van burgers en organisaties.	Voldoet in beperkte mate. De gemeente bereikt volgens bewoners en organisaties meer betrokkenheid, mits aan voorwaarden voor een goed proces wordt voldaan. Er zijn weinig concrete aanwijzingen dat als gevolg van de inzet van burgerparticipatie de realisatiekracht is vergroot.
De gemeente is doelmatig omdat (1) sprake is van een goede kwaliteit van de samenwerking in de burgerparticipatietrajecten en (2) sprake is van een professionele vormgeving en begeleiding van de burgerparticipatietrajecten	Voldoet in beperkte mate. Bewoners en organisaties ervaren een open en luisterende houding van de gemeente. Zowel bewoners en organisaties als de gemeente geven aan dat op het vlak van terugkoppeling en verwachtingen over rol en invloed in het proces verbetering mogelijk is. De ervaren kwaliteit van de samenwerking is sterk afhankelijk van de invulling van deze voorwaarden. In de vormgeving en begeleiding van de burgerparticipatie is de gemeente nog lerende in termen van inzet van methoden van burgerparticipatie, in te zetten treden en het scheppen van heldere verwachtingen over het proces en de inbreng van bewoners en organisaties.

5

BEVINDINGEN ROL VAN DE RAAD EN LEREN VAN ANDERE GEMEENTEN

5. Bevindingen rol van de raad en leren van andere gemeenten

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen over de rol van de raad en wat geleerd kan worden van andere gemeenten weergegeven. Eerst zijn in de rode kaders de bevindingen op hoofdlijnen weergegeven, gevolgd door een onderbouwing van dat antwoord. *De vluchtige lezer kan volstaan met het lezen van de beantwoording op hoofdlijnen in de rode kaders.*

5.2 Borging kaderstellende en controlerende rol gemeenteraad

10. Op welke wijze zijn de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad geborgd met betrekking tot het beleid en de uitvoering van burgerparticipatie?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De borging van de kaderstellende rol in het beleid is geborgd door het vaststellen van het visiedocument burgerparticipatie en de Participatieverordening. De kaderstellende rol in de uitvoering is geborgd door de verplichting in elk raadsbesluit over projecten of plannen een paragraaf over burgerparticipatie op te nemen.
- De controlerende rol is geborgd in het raadsbesluit over het visiedocument burgerparticipatie. Daarin is afgesproken dat de raad elk jaar een overzicht krijgt van de ervaringen met burgerparticipatie.

Onderbouwing

De kaderstellende rol van de gemeenteraad is geborgd door het vaststellen van een visiedocument Burgerparticipatie. Daarmee heeft de raad de inhoudelijke kaders en doelen vastgesteld. Daarnaast heeft de raad de Participatieverordening vastgesteld. Die regelt de inhoud en de wijze waarop het beleid wordt toegepast. De derde manier van borging zit op het niveau van individuele burgerparticipatietrajecten. In elk raadsbesluit over projecten of plannen dient een paragraaf te zijn opgenomen over burgerparticipatie.

De controlerende rol van de raad is geborgd in het raadsbesluit over het visiedocument Burgerparticipatie. Daarin is afgesproken dat de raad elk jaar een evaluatie krijgt van de ervaringen met de toepassing van burgerparticipatie.

5.3 Organisatie informatiepositie raad en borging in bedrijfsvoering

11. Is de informatiepositie van de gemeenteraad op een effectieve manier georganiseerd en geborgd In de bedrijfsvoering van de gemeentelijke organisatie?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Sprake is van een borging via de verplichting om bij elk raadsbesluit over projecten en plannen een paragraaf over burgerparticipatie op te nemen en de verplichting om jaarlijks de raad te rapporteren over de ervaringen met de toepassing van burgerparticipatie.
- De ambtelijke organisatie werkt niet met een eenduidige wijze van monitoring van de ervaringen met de toepassing van burgerparticipatie. Dat is niet de meest effectieve manier om de raad te kunnen informeren over de ervaringen met burgerparticipatie. Alleen voor trajecten waar sprake is

van adviseren of coproduceren moet conform de Participatieverordening een participatieverslag worden opgesteld.

Onderbouwing

De borging van de informatiepositie van de raad is op twee manieren georganiseerd: enerzijds door de verplichting om bij elk raadsbesluit over projecten en plannen een paragraaf over burgerparticipatie op te nemen. Anderzijds doordat de raad jaarlijks geïnformeerd moet worden over de ervaringen en resultaten van de inzet van burgerparticipatie.

Uit de interviews blijkt dat op ambtelijk niveau geen eenduidige of vooraf afgesproken wijze van monitoring van de uitkomsten en ervaringen met burgerparticipatie plaatsvindt. Wel wordt sinds 2023 gewerkt met een canvas dat voorafgaand aan een burgerparticipatietraject wordt ingevuld om vorm en inhoud te geven aan burgerparticipatie. Dit gebruiken de ambtelijk trekkers niet als instrument om te voortgang te monitoren en daarmee te monitoren. Ambtelijk respondenten geven aan dat de huidige niet voorgeschreven werkwijze niet de meest effectieve wijze is om de informatiepositie van de raad te borgen. De participatieverordening vereist dat deelnemers aan burgerparticipatietrajecten waar sprake is van adviseren of coproduceren achteraf een participatieverslag moeten ontvangen. Niet voorgeschreven is dat dit ook naar de raad gaat.

Uit het groepsgesprek met de raadsleden blijkt dat in hun beleving sprake is van positieve ontwikkelingen rondom burgerparticipatie. Het gebeurt steeds meer en wordt bewust ingezet. Het beeld bij de raad, bevestigd door de bevindingen uit de gesprekken met de ambtelijke organisatie, is dat burgerparticipatie nog niet op een gestructureerde manier wordt toegepast. Zij hebben nog geen helder en gestructureerd overzicht van alle projecten en plannen waar burgerparticipatie wordt toegepast of toegepast zou moeten worden. Dat zou het beter mogelijk maken om er als raad op te kunnen sturen.

De raad heeft de volgende wensen over de rol van de raad bij afzonderlijke trajecten:

- De raad wil over afzonderlijke trajecten met enige regelmaat goed geïnformeerd worden om daar van de leren.
- Vooraf moet het een vast punt op het besluit blijven en moet het altijd ingevuld worden. In het voorstel per project moeten de doelstellingen burgerparticipatie en tredes met onderbouwing weergeven worden.
- De raadsleden willen de komende jaren als een leerproces zien. Zeker nu de gemeente aan het begin van burgerparticipatie staat, wil de raad alle projecten inzichtelijk hebben. In de loop der tijd zou mogelijk een keuze gemaakt kunnen worden. Het zou na verloop van tijd ook in een rapportage via een overzicht van alle projecten kunnen.

De raad heeft de volgende beelden bij informatie achteraf over de burgerparticipatie bij afzonderlijke trajecten:

- Van alle trajecten wel een kort verslag, en wat heb je ermee bereikt en hoe heb je het teruggekoppeld aan de inwoners. De raad moet daarmee een indruk krijgen van wat de mensen die hebben meegedaan ervan hebben gevonden.

De raad heeft de volgende beelden bij het jaarlijks verslag over de ervaringen met de toepassing van het burgerparticipatiebeleid.

- Het verslag moet geen technische exercitie met aantallen worden. De raadsleden willen vooral een gevoel krijgen hoe het gaat en wat de ervaringen zijn.
- Daarom liever een jaarlijks gesprek en daarna verbetering aanbrengen. Gaandeweg kan de aanpak, maar mogelijk ook doelen (in visiedocument) worden aangepast.
- Het gesprek moet wel moet het inzicht geven in wat is bereikt met de burgerparticipatie ten opzichte van de doelen in het visiedocument.

- De raad wil een terugkoppeling vanuit het perspectief van de inwoners en het liefst aangevuld met een ervaringsverhaal. Opgepast moet worden dat de raad alleen de succesverhalen hoort.
- Het is belangrijk om te kijken of we de doelen die we stellen wel hebben gehaald en we moeten kijken of we die moeten aanpassen.

5.4 Leren van andere gemeenten

12. Hoe geven met Kerkrade vergelijkbare gemeenten invulling aan het beleid met betrekking tot burgerparticipatie inclusief de monitoring ervan en wat kan het gemeentebestuur van Kerkrade daarvan leren?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Alle onderzochte gemeenten hebben onder invloed van de Omgevingswet recent een Participatieverordening opgesteld.
- De doelen van het beleid in de andere gemeenten zijn grotendeels hetzelfde: bouwen aan vertrouwen bij bewoners, bewoners nadrukkelijker betrekken bij de directe leefomgeving, deskundigheid van bewoners aanboren en het zijn van een betrouwbare en gastvrije gemeente.
- Informeren is het niveau van burgerparticipatie dat altijd plaatsvindt, alleen in Heerlen is een ambitie om waar mogelijk naar het hoogste niveau passend binnen de context te streven. In Roosendaal en Roermond wordt naar het meest passende niveau gestreefd. Dat is een bewuste keuze om 'schijnparticipatie' te voorkomen.
- Alleen in Roosendaal begint een beeld te ontstaan van de ervaringen met burgerparticipatie aan de hand van rapportages, bij de andere gemeenten wordt niet structureel gemonitord.
- Alle gemeenten hanteren een participatieparagraaf in raadsvoorstellen en -besluiten.
- De borging van burgerparticipatie in de cultuur van werken, krijgt op verschillende manieren vorm: (1) adviseurs burgerparticipatie, (2) (tijdelijke) klankbordgroep burgerparticipatie, (3) training en ontwikkeling met als doel ambassadeurs burgerparticipatie op te leiden en (4) aanstellen van een programmamanager burgerbetrokkenheid.

Onderbouwing

Met een drietal gemeenten is gesproken over de ervaringen met burgerparticipatie en hoe die zich verhouden tot de ervaringen die uit de acht onderzochte burgerparticipatietrajecten in Kerkrade komen. Daarnaast is bij deze gemeenten nagegaan welke doelen zij met burgerparticipatie nastreven, hoe zich dat heeft vertaald in de Participatieverordening, hoe gestuurd wordt op doelmatigheid en doeltreffendheid en tot slot hoe de raad wordt geïnformeerd.

In onderstaande tabel zijn de bevindingen weergegeven.

Aspect	Vergelijkingsgemeenten	Kerkrade
Doelen burgerparticipatie	**Heerlen**: Bouwen aan het vertrouwen bij de bewoners. **Roermond**: (1) burgers nadrukkelijker betrekken bij de directe leefomgeving en het bestuur en (2) de deskundigheid van de bewoners aanboren. **Roosendaal**: vertrouwen in de overheid verbeteren. Prioriteit is toegespitst op een betrouwbare en gastvrije gemeente.	▪ Meer betrokkenheid van inwoners ▪ Verbeteren van de relatie met de gemeenschap ▪ De kennis van de inwoners inzetten
Afspraken in Participatieverordening	**Heerlen**: Bewoners betrekken op de hoogst mogelijke trede van de ladder maar dan wel daar waar het kan.	Bewoners betrekken op de hoogste mogelijke trede

	Roermond: het ophalen van kennis, kunde, informatie en betrokkenheid. Afhankelijk van het traject wordt gekozen voor een trede, waarbij informeren altijd gebeurt **Roosendaal**: De participatieladder is een brug is en geen ladder. Afgesproken is dat de hoogste trede van de ladder niet bepalend is.	
Keuzes in niveaus van participatie en ervaringen daarmee	Ervaring **Heerlen**: Goede voorbeelden maar nog lang niet iedere medewerker kan hier goed mee omgaan. Ervaring **Roermond**: We dwingen de organisatie nu om vooraf na te denken over hetgeen men met participatie wil bereiken.. Met name in het ruimtelijk domein was dat al heel gebruikelijk bij inrichtingsplannen. Bij grote visietrajecten is de animo bij burgers voor participatie veel beperkter. Dat is soms best lastig, soms heb je al keuzes gemaakt in de visie en dan blijkt in de praktijk dat burgers dat niet willen bij hen voor de deur. Ervaring **Roosendaal**: Participatie op het hoogste niveau (co-creëren en meebeslissen) brengt niet altijd het beste. Als informeren het juiste is dan is dat zo. Dan moet je het zo ook inzetten en behandel een inwoner ook dan als professional. Een inwoner is niet op alle niveaus expert (bijvoorbeeld op heel technische of abstractere vraagstukken). Als je je daar niet bewust van bent, krijg je schijnparticipatie. Op basis van dit alles heeft Roosendaal een participatie eiland gemaakt waarbij de brug het niveau van de invloed beschrijft. Er is een beslisboom gemaakt waarin je uitkomt op het niveau van participatie dat goed is voor een bepaald traject. Dit wordt vervolgens in een participatiecanvas ingevuld.	Wisselende ervaringen (zie voorgaande hoofdstukken)
Inrichting en ervaringen met sturing op doelmatigheid	**Heerlen**: Hier wordt nog niet op gemonitord. **Roermond**: Hier wordt nog niet op gemonitord. **Roosendaal**: Via rapportages per traject begint er een beeld te ontstaan wat doelmatig is en niet. Hierover hebben we als collega's het gesprek met elkaar en evalueren we onze inzet samen.	Op doelmatigheid wordt nog niet gemonitord.
Inrichting en ervaringen met sturing op doeltreffendheid	**Heerlen**: Algemeen beeld dat het de goede richting uit gaat. Hier wordt nog niet op gemonitord. **Roermond**: Algemeen beeld uit de participatieverslagen is dat er een positieve ontwikkeling gaande is.	Via algemeen beeld van voortgang

	Roosendaal: Een verslag wordt per traject ingevuld en collega's die trajecten trekken vullen dit in. Daarin kunnen ze aangeven wat goed ging en wat beter kan. Dit geeft een idee van wat er bereikt is.	
Wijze van borging kaderstellende en controlerende rol raad	**Heerlen**: Voorstel om een paragraaf op te nemen in raadsvoorstellen. Jaarlijks verslag aan de raad. De raad is intensief betrokken. De raadsadviseur heeft hiervoor de opdracht van de raad gekregen. Zo wordt alles naar de raad gebracht en wordt de raad meegenomen in het gehele proces. **Roermond**: via een participatieparagraaf in de raadsbesluiten. Via participatieverslagen en een jaarlijks verslag aan de raad. De verordening en het beleid evalueren na 2 jaar. **Roosendaal**: Paragraaf in raadsvoorstel en jaarlijks verslag aan raad. Niet bij alles waarbij participatie wordt toegepast gaat via een raadsvoorstel. De kleine trajecten (bijvoorbeeld stukje straat wordt opnieuw ingericht) niet.	Via paragraaf in raadsvoorstel en een jaarlijks verslag over de voortgang aan de raad
Borging informatiepositie raad	**Heerlen**: We vragen nu collega's om de raad eerder op de hoogte te brengen. Dus per traject te informeren en over de toegepaste methode en te vragen of dit in lijn is met hoe de raad er over denkt. Daarnaast is met de raadswerkgroep afgesproken dat er een aantal raadsleden aansluiten als toehoorder op bepaalde avonden van bepaalde trajecten. Innovatieve methoden van gesprekken worden uitgevoerd samen met een bureau in Rotterdam en daar nemen we een aantal raadsleden ook als toehoorder in mee. **Roermond**: Als het raadsvoorstel in de raad behandeld wordt, dan is sprake van een actieve informatieplicht over de uitkomsten van de participatie (participatieverslag) richting de raad in de vorm van een raadsbesluit. Ook is er een register waarin alle ingediende inwonersinitiatieven moeten worden bijgehouden. **Roosendaal**: Eens per jaar laten we de kaart zien aan de raad en maken we inzichtelijk wat we allemaal hebben gedaan aan participatie in alle trajecten.	Raad is bij een aantal trajecten direct betrokken. Verder zal eens per jaar een voortgangsgesprek plaats vinden op basis van een voortgangsrappportage

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat de gemeente Kerkrade niet alleen staat in het opdoen van ervaringen met een meer gestructureerde aanpak van burgerparticipatie. Bij de drie gesproken gemeenten (Roosendaal, Roermond en Heerlen) is burgerparticipatie al langer onder de aandacht en is onder invloed

van de Omgevingswet een nieuwe impuls gegeven aan het burgerparticipatiebeleid. Alle gemeenten hadden al een burgerparticipatiebeleid, dat vaak al van langer geleden was (minimaal 5 jaar oud). Het opstellen van een Participatieverordening heeft bij alle gemeenten een nieuwe impuls gegeven.
De gemeenten Heerlen en Roosendaal investeren in een opleidings- en trainingsprogramma voor relevante medewerkers. De gemeente Heerlen heeft daartoe de voor een vijftigtal medewerkers de Online-academie burgerparticipatie ingekocht. Aan deze academie doen momenteel 130 gemeenten mee.

Twee gemeenten (Roermond en Roosendaal) maken gebruik van een specifieke methode voor keuzes in de inrichting van het burgerparticipatietraject. De gemeente Roosendaal gebruikt daartoe het participatiecanvas dat bij ieder traject moet worden ingevuld. De gemeente Roermond dwingt medewerkers om vooraf na te denken over hetgeen men met participatie wil bereiken en dit op te schrijven en te verwerken in de paragraaf in het raadsvoorstel. Daarnaast is bij de gemeente Roosendaal ook sprake van een aantal burgerparticipatie-adviseurs die kunnen meedenken (niet overnemen) bij burgerparticipatie bij plannen en projecten. Deze gaan gevraagd en ongevraagd op collega's af om ze te ondersteunen.

Zowel de gemeente Kerkrade als de drie referentiegemeenten steken vooral in op bewustwording en ontwikkeling van kennis en vaardigheden bij de ambtelijke organisatie. Het is niet zo dat de kennis of ervaring met burgerparticipatie ontbreekt, die is vaak meerjarig aanwezig, maar er is geen uniforme taal of cultuur rondom werkwijzen en leren en verbeteren bij burgerparticipatie in de gehele organisatie. De zoektocht naar borging van burgerparticipatie als werkwijze en cultuur krijgt op verschillende manieren vorm: (1) adviseurs burgerparticipatie, (2) (tijdelijke) klankbordgroep burgerparticipatie, (3) training en ontwikkeling met als doel 'ambassadeurs' burgerparticipatie op te leiden, (4) aanstellen van een programmamanager burgerbetrokkenheid.

Geen van de drie gesproken gemeenten heeft gestructureerde werkwijzen om de informatiepositie van de raad (doeltreffendheid en doelmatigheid) te versterken. Alle gemeenten willen werken met een participatieverslag naar de raad (soms jaarlijks, soms tweejaarlijks een wat uitgebreidere evaluatie), maar ervaringen daarmee zijn nog niet opgedaan. Dit is vooral onder invloed van de Participatieverordening ontstaan.

5.5 Toetsing aan het normenkader

Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:

- Voldoet niet: dit betekent dat op geen enkele wijze (0%) wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet beperkt: dit betekent dat voor een klein deel (<=50%) wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel (>50%, <75%) wel dan niet wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet grotendeels: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte (>75%) wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet: dit betekent dat volledig (100%) wordt voldaan aan de norm.

Norm	Toetsing
De gemeenteraad ervaart een goede informatiepositie om de doeltreffendheid en doelmatigheid van de toepassing van burgerparticipatie te beoordelen.	Voldoet beperkt. De ambtelijke organisatie en de gemeenteraad zijn nog zoekende in de wijze waarop de informatiepositie van de raad inhoud moet krijgen. Er zijn vormen afgesproken (paragraaf burgerparticipatie bij raadsbesluiten over plannen en projecten) en een jaarlijkse terugblik op de ervaringen met de toepassing van burgerparticipatie. De

Norm	Toetsing
	wijze waarop die vormen inhoud moeten krijgen, is nog niet vastgesteld. In het groepsgesprek met de raad in het kader van dit onderzoek zijn wel richtinggevende uitspraken gedaan op welke inhoudelijke wijze de raad geïnformeerd wil worden.
Sprake is van een heldere taak- en verantwoordelijkheidsverdeling binnen de gemeentelijke organisatie wie wat wanneer doet om de raad conform afspraken te informeren.	Voldoet beperkt. Duidelijk is dat de verantwoordelijk ambtenaren voor een plan of project ook verantwoordelijk zijn voor het informeren van de raad. Echter uniforme afspraken of een uniforme uitvoeringspraktijk ontbreken. Dat betekent niet dat de raad niet wordt geïnformeerd, maar zowel raad als ambtelijke organisatie zijn zoekende langs welke inhoudelijke lijnen de raad geïnformeerd moet worden.
Deze afspraken worden toegepast.	Voldoet beperkt. De raad krijgt bij raadsbesluiten over plannen en projecten sinds dat is afgesproken ook een paragraaf over burgerparticipatie. Raadsleden ervaren dat deze paragraaf op verschillende manieren of niet wordt ingevuld. De jaarlijkse terugkoppeling over de toepassing van burgerparticipatie over alle trajecten heen heeft nog niet schriftelijk plaatsgevonden.

6

BESTUURLIJKE REACTIE EN NAWOORD REKENKAMER

6. Bestuurlijke reactie en nawoord

6.1 Bestuurlijke reactie

Op 12 november 2024 heeft het college van burgemeester en wethouders een bestuurlijke reactie op het onderzoek naar burgerparticipatie gegeven in het kader van het bestuurlijk wederhoor. Deze reactie is onderstaand weergegeven.

Bezoekadres
Markt 1
Ambtenaar
R. Stijns
Telefoonnummer
+14 045
Telefax
0455676395
Zaaknummer

Aan:
Rekenkamercommissie gemeente Kerkrade
t.a.v. secretaris Rekenkamer mw. D. Broeders
p.a. Griffie gemeente Kerkrade

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
25 september 2024	24u0008661	24u0008874	12 november 2024

Onderwerp
Bestuurlijk wederhoor rapport Rekenkamer Burgerparticipatie

Bijlage(n)
0

Geachte Rekenkamer,

Op de eerste plaats willen wij u hartelijk danken voor het onderzoek en het werk dat door de Rekenkamer is verricht.

De Rekenkamer van de gemeente Kerkrade heeft, naar aanleiding van meerdere oriënterende gesprekken, onderzoek laten doen naar burgerparticipatie. Binnen de gemeente Kerkrade is er de afgelopen twee jaar hard gewerkt aan burgerparticipatie op meerdere fronten, van beleidsmatig tot aan uitvoerende zaken. Daarom is er gekozen voor een lerend onderzoek waarbij we de resultaten kunnen gebruiken voor de sturing en (door)ontwikkeling van burgerparticipatie in de toekomst. Hiervoor is de centrale onderzoeksvraag opgesteld waarbij doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid, het leren van andere gemeente en de informatiepositie van de gemeenteraad nadrukkelijk worden onderzocht.

De rapportage met bijbehorende conclusies en aanbevelingen is onderwerp van bespreking geweest in het College. In de nota van bevindingen voor bestuurlijk wederhoor worden conclusies geformuleerd met daaraan gekoppelde aanbevelingen. De gemeente Kerkrade wil de Rekenkamer graag deelgenoot maken van haar kijk op deze rapportage en de bevindingen in het stuk.

Onderzoek rapportage: algemeen

Hoofdstuk 1, paragraaf 2 wordt de beantwoording van de centrale onderzoeksvraag beantwoord. De centrale onderzoeksvraag is opgebouwd van in drie delen:

a. Doeltreffendheid en doelmatigheid van het burgerparticipatiebeleid;
b. wat kan de gemeente leren van andere (vergelijkbare) gemeenten;
c. op welke wijze kan de informatiepositie van de gemeenteraad worden geborgd.

Postbus 600 6460 AP Kerkrade
Telefoon 14 045
Telefax 0455676395
Email gemeentehuis@kerkrade.nl
IBAN NL49 BNGH 0285 0044 84
BIC BNGHNL2G

MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C017488

Parkstad Limburg
Gemeente Kerkrade maakt deel uit van Parkstad Limburg

Gemeente Kerkrade

Het is goed dat dit onderwerp onderzocht is. We waarderen het inzicht dat de rapportage biedt in de huidige situatie. De bevindingen geven een goed beeld van de werkelijkheid zoals deze op dit moment is. Tegelijkertijd is het duidelijk dat dit onderwerp blijvende aandacht vereist van alle betrokkenen. We onderschrijven het belang van de aanbevelingen en zien deze als een oproep om concrete vervolgstappen te zetten.

Burgerparticipatie is een collectieve verantwoordelijkheid, een aandachtspunt voor eenieder in de ambtelijke organisatie alsook bestuurlijk en de gemeenteraad. Hierbij is het van belang dat we kritisch blijven kijken naar burgerparticipatie. Het is daarom goed om in de ontwikkeling van het participatiebeleid en de eerste ervaringen in de praktijk te evalueren om zo bij te sturen waar nodig.

Conclusie 1: Doelen van het burgerparticipatiebeleid zichtbaar in toepassing, maar effect van de burgerparticipatie is sterk afhankelijk van een goede terugkoppeling en duidelijkheid over de rol van bewoners en partners in het burgerparticipatietraject
Aanbeveling 1: Geef terug aan bewoners wat je met hun inbreng doet en wees duidelijk hoe het proces van participatie er uit ziet en schep daarmee de juiste verwachtingen (aanbeveling voor het college).

We nemen de aanbevelingen ter harte en willen benadrukken dat elk project uniek is en maatwerk vereist. Het is van belang om vooraf duidelijkheid te scheppen over de aanpak en de verwachtingen. We onderschrijven de noodzaak om hierbij altijd duidelijk en goed voorbereid te werk te gaan.

Het volledig uitwerken van een participatieplan is van belang voor het gehele proces. Hierin kunnen verwachtingsmanagement en procescommunicatie worden opgenomen als onderdeel van dit plan omdat dit zichtbare aandachtspunten zijn. Hierbij blijft leidend dat het burgerparticipatiebeleid zelf nooit een doel kan zijn maar één van de middelen om de beschreven doelen te bereiken.

Conclusie 2: Het is zoeken naar de passende insteek op tredes en inzet van methoden
Aanbeveling 2: Verrijk de huidige leidraad en beslisboom burgerparticipatie met de uitkomsten van leerervaringen zodat een scherper afwegingskader ontstaat voor de inzet op tredes en van methoden (aanbeveling voor het college)

We waarderen de aanscherpingen die worden voorgesteld en nemen deze mee in de verdere verfijning van de beslisboom. We willen erop wijzen dat elke stap op de ladder van burgerparticipatie waardevol is. Naarmate we meer ervaring opdoen met burgerparticipatie, wordt steeds duidelijker welke aanpak het beste past bij de specifieke kenmerken van elk project. Dit blijft een onderwerp van intern overleg en afstemming.

Door deze leerervaringen mee te nemen is het goed om een aangescherpte (en waar nodig uitgebreide) participatieleidraad op te stellen voor de organisatie. Het is dan ook noodzaak om het gebruik van de leidraad te stimuleren. Het is een dynamisch instrument waarbij we afhankelijk zijn van trends in de samenleving.

Postbus 600 6460 AP **Email** gemeentehuis@kerkrade.nl
Telefoon 045 5676767 **IBAN** NL49 BNGH 0285 0044 84
Telefax 045 5676395 **BIC** BNGHNL2G

MIX
FSC® C017488

Parkstad Limburg

Gemeente Kerkrade

Conclusie 3: Geen gestructureerde monitoring van leerervaringen en effecten van toepassen van burgerparticipatie
Aanbeveling 3: Organiseer een gestructureerde leer- en verbetercyclus en rapporteer daarover aan de raad (aanbeveling voor het college)

Op basis van de opgedane ervaringen kunnen we nu de volgende stap zetten. Dit betekent dat we voldoende input hebben om de monitoring van de effecten en ervaringen effectief vorm te geven. We nemen dit serieus en pakken dit proces met de nodige zorg en aandacht op. We willen daarnaast benadrukken dat er intern hard is gewerkt aan een gedegen invulling van burgerparticipatie.

Het verkrijgen van een uniforme cultuur is een proces waar al hard aan gewerkt wordt. De drie pijlers van Vier Zunt Kirchroa (versterken, verbeteren en verbinden) sluiten goed aan bij de interne cultuur die nodig is voor burgerparticipatie.

Tot slot willen we aandacht vragen voor de vraag wanneer een traject als succesvol wordt beschouwd. Is dat wanneer het proces goed is doorlopen, of hangt het succes af van het inhoudelijke resultaat? Mogelijk verschilt dit per project. Dit is een onderwerp dat we graag met de gemeenteraad willen bespreken.

Conclusie 4: Informatiepositie raad procedureel geborgd, maar inhoudelijk niet uitgewerkt
Aanbeveling 4: Controleer als raad of bij de vaststelling van kaders voldaan is aan de invulling van burgerparticipatie en bepaal jaarlijks of aanpassingen in het burgerparticipatiebeleid nodig zijn (aanbeveling voor de raad)

Deze vraag betreft een aangelegenheid voor de gemeenteraad. We stellen voor om jaarlijks een strategische evaluatie te organiseren, waarin visie, uitgangspunten, successen en leerpunten centraal staan.

We danken u nogmaals voor de aanbevelingen en hopen u op een heldere wijze uiteen te hebben gezet op welke manier we vervolg geven aan de inhoud van uw rapport.

Met vriendelijke groeten,

Het College,

dr. T.P. Dassen Housen

De secretaris,

R.M.J.S. Stijns

Postbus 600 6460 AP
Telefoon 045 5676767
Telefax 045 5676395
Email gemeentehuis@kerkrade.nl
IBAN NL49 BNGH 0285 0044 84
BIC BNGHNL2G

MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C017488

Parkstad Limburg
Gemeente Kerkrade maakt deel uit van Parkstad Limburg

6.2 Nawoord Rekenkamer Kerkrade

Op 12 november 2024 hebben wij van het college van burgemeester en wethouders de bestuurlijke reactie naar aanleiding van de rapportage van het door ons uitgevoerde onderzoek ‘Burgerparticipatie’ ontvangen.

Het is ons een genoegen om te mogen ervaren dat het college met ons van mening is dat het goed is dat het onderwerp onderzocht is en dat hij het inzicht, dat de rapportage biedt, waardeert.
Ook verheugt het ons dat het college het belang van dit onderwerp onder ogen ziet, waarbij hij uitspreekt dat het blijvende aandacht vereist van alle betrokkenen.

In de democratie, waarin wij gelukkigerwijs mogen leven, is het van belang dat burgers invloed kunnen uitoefenen op de besluiten van overheidsorganisaties. Daarbij staat voorop dat zij hun inwoners betrekken bij de plannen en andere belangrijke onderwerpen die in de samenleving spelen.
We constateren dat binnen gemeente Kerkrade hard gewerkt wordt aan het bevorderen van het participatieproces. Dit is een proces dat is ingezet en dat een doorlopende ontwikkeling zou moeten doorgaan.

Om dat voor elkaar te krijgen hebben wij een aantal aanbevelingen verbonden aan de conclusies die wij in het onderzoek getrokken hebben.

Het college heeft aangegeven deze conclusies over te willen nemen en de aanbevelingen die hem aangaan onderdeel te maken van de beleidscyclus.

Wij spreken de hoop uit dat dit ook door uw raad zal gebeuren, waarmee het uitgevoerde onderzoek zijn meerwaarde voor de raad, het college, de ambtelijke organisatie en vooral voor de burgers van Kerkrade zal kunnen opleveren.

BIJLAGE

Bijlage geraadpleegde bronnen

Geraadpleegde documenten

- Agenda Openbare informatiebijeenkomst 25 februari 2021
- Verslag commissie B&S 1 november 2022
- Agenda Commissie Burgers en Samenleving 1 november 2022
- Behandelbrief burgerparticipatie
- Nota van Toelichting bij Raadsbesluit
- Visiedocument Burgerparticipatie november 2023
- Communicatiestrategie Burgerparticipatie
- Presentatie Commissie BS 1 november 2022
- Verslag raadsvergadering 17 november 2022
- Verslag commissie B&S 11 april 2023
- Behandelbrief Participatieverordening
- Participatieverordening 2023
- Beantwoording vragen informatiebijeenkomst Burgerparticipatie maart 2021
- Participatieverordening - nota van toelichting
- Schriftelijke vragen Ouderenpartij Kerkrade (2023)
- Vraag fractie SP inzake participatieverordening (2023)
- Raadsinformatiebrief 23u0070745 Evaluatie (door)ontwikkeling Burgerparticipatie
- Presentatie informatiebijeenkomst december 2021
- Verslag informatiebijeenkomst 21 december 2021
- De Kerkraadse participatieleidraad + beslisboom + canvas (2022)
- Communicatieplan burgerparticipatie (maart 2023)
- Rapportage Kerkrade aan het woord (2022)
- Verslag rondetafelgesprekken Participatie Kerkrade december 2021
- Discussienota participatie december 2021
- Magazine Bleijerheide Nuland
- Wijkplan Bleijerheide Nuland
- Draaiboek communicatie Mobiliteitsplan
- Leaflet Mobiliteitsplan
- Mobiliteitsplan gemeente Kerkrade
- Plan van aanpak Mobiliteitsplan Kragten
- Presentatie denktank mobiliteitsplan
- Presentatie thema avond Omgevingsvisie
- Werkdocument participatietraject Omgevingsvisie
- Deelcommunicatieplan aanvalsplan centrum
- Hart voor Kerkrade – Beleef Kerkrade
- Presentatie nieuwjaarsreceptie ondernemers Kerkrade Centrum
- Samenwerkingsovereenkomst Buurtcamping Kerkrade West
- Evaluatie bezoekers buurtcamping Kerkrade West
- Realisatie Buurtcamping Kerkrade West + flyer
- Beleidskader gemeentschapshuizen + ontwerpbesluit + nota van toelichting
- Kerkraadse aanpak Wmo

Geraadpleegde respondenten

Respondentgroep	Aantal
Ambtelijk trekkers burgerparticipatietrajecten	8
Bewoners betrokken bij burgerparticipatietrajecten	10
Vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en ondernemers betrokken bij burgerparticipatietrajecten	6

Ambtelijk vertegenwoordigers andere gemeenten	3
Vertegenwoordigers raad	17

nr. 25it00287

Motie ex artikel 33 reglement van orde voor de vergaderingen van de Raad der gemeente Kerkrade

Datum: **12 februari 2025**
Aan : **gemeenteraad**
Via : **voorzitter gemeenteraad**
Onderwerp: **motie ter versterking van burgerparticipatie bij ontwerpbesluiten**

Geachte voorzitter,

Hierbij dienen wij namens de fracties SP, CDA, VVD en Lokaal Alternatief een motie in ter versterking van burgerparticipatie bij ontwerpbesluiten. Deze motie zorgt voor meer transparantie, draagvlak en verduidelijking waarom wel/niet burgerparticipatie wordt toegepast.
Wij verzoeken u deze motie in stemming te brengen tijdens de raadsvergadering van 12 februari 2025.

De raad van de gemeente Kerkrade

Overwegende dat:

- Burgerparticipatie een belangrijk item is in het beleid van de gemeente Kerkrade.
- In de presentatie "evaluatie (door)ontwikkeling burgerparticipatie" van 7 januari 2025 aangegeven wordt: "We verbinden burgerparticipatie onlosmakelijk aan de ontwikkeling en uitvoering van ons beleid, onze plannen en projecten, zowel in het fysieke als het sociale domein als domein overstijgend."
- Het kopje "burgerparticipatie" door een raadsbesluit is opgenomen in de ontwerpbesluiten. Dit om aan te geven of er sprake is van het betrekken van burgers bij ontwerpbesluiten.

Constaterende dat:

- Bij ontwerpbesluiten onder het kopje "burgerparticipatie" merendeels wordt aangegeven "niet van toepassing", zonder verdere onderbouwing.
- Hierdoor niet duidelijk is, waarom er geen sprake is van het actief betrekken van burgers bij de ontwikkeling en uitvoering van plannen, projecten en beleid.
- De Raad niet actief wordt ingelicht wat de reden is om geen burgerparticipatie toe te passen.
- De Raad daardoor niet kan controleren en/of bijsturen in het beleid m.b.t. het betrekken van burgers bij plannen, projecten en uitvoering van beleid.

Draagt het college op:

- M.i.v. maart 2025 bij alle ontwerpbesluiten, indien burgerparticipatie niet van toepassing is naar inzicht van het College, een schriftelijke onderbouwing te geven waarom dit item niet van toepassing is.
- Deze schriftelijke onderbouwing te laten bestaan uit: de redenen waarom burgerparticipatie niet relevant is, welke alternatieven zijn overwogen en hoe inwoners anderszins worden betrokken.
- Deze nieuwe werkwijze te evalueren in maart 2026 en optioneel in opvolgende jaren.

Aldus vastgesteld door de Raad der gemeente Kerkrade, tijdens de raadsvergadering 12 februari 2025 en gaat over tot de orde van de dag.

Indieners:

SP Kerkrade,
Marianne Laumann, fractievoorzitter

CDA Kerkrade,
Mark Meijer, fractievoorzitter

VVD Kerkrade
Roger Creusen, fractievoorzitter

Lokaal Alternatief
Marc Charlier, fractievoorzitter

Voor Unaniem

Tegen –

Resultaat aangenomen

plv. Griffier

Gemeente Kerkrade

ARCHIEF

Agendapunt nr.: b.3

Registratienummer: 24it03494

Sector: Stad	**Kerkrade,** 27 augustus 2024

Aanbiedingsbrief

aan de raad.

Nr.: 24it03494

Hierbij bieden wij u ter overweging en beslissing een ontwerpbesluit, nr. 24Rb052, inzake Grondexploitatie project Industriestraat-Koempelstraat aan.

In de nota van toelichting, nr. 24Tl045, die het ontwerpbesluit vergezelt, zijn de overwegingen en nadere gronden aangegeven waarop het ontwerpbesluit berust.

Het college,

dr. T.P. Dassen-Housen

De secretaris,

R.M.J.S. Stijns

MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C017135
www.fsc.org

Parkstad Limburg
Gemeente Kerkrade maakt deel uit van Parkstad Limburg

Gemeente Kerkrade

Conform ontwerpbesluit is besloten in de raadsvergadering d.d. 12-2-2025

Ontwerpbesluit

Nr.: 24Rb052

De raad van de gemeente Kerkrade;

overwegende,

- Dat in de businesscase Kerkrade West (West wint aan Ruimte) het project Transferium/Avantislijn benoemd is als één van de speerpuntprojecten;
- Dat in het kader van deze herontwikkeling aan de Industriestraat-Akerstraat panden zijn aangekocht en gesloopt;
- Dat het project Transferium/Avantislijn geen doorgang heeft gekregen en dat derhalve een alternatieve invulling is gezocht voor de projectlocatie in de vorm van woningen;
- Dat voor Wonen Zuid een compensatielocatie gezocht dient te worden voor 22 sociale huurwoningen welke binnen de gebiedsontwikkeling Rolduckerveld zijn komen te vervallen en welke op deze locatie ingevuld kan worden.

kennis genomen hebbende van,

- de nota van toelichting, nr. 24Tl045, behorende bij dit besluit;
- de beraadslagingen in de Commissie GEZ d.d. 29 januari 2024

gelet op,

- **programma:** "Wonen, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing"
- **gemeentelijk/regionaal beleidskader:** Gemeentelijke en Regionale Woonvisie
- **wetsartikel:**

besluit:

I. in te stemmen met de grondexploitatie voor het project Industriestraat-Koempelstraat,
II. In te stemmen met een gemeentelijke bijdrage van € 175.000, - uit de Reserve grondexploitatie obk voor het vormen van een voorziening voor het exploitatietekort.

Aldus vastgesteld door de raad der gemeente Kerkrade in zijn openbare vergadering d.d. 12 februari 2025.

De voorzitter van de raad,

dr. T.P. Dassen-Housen.

De griffier,

plv. griffier

mr. drs. D.G.M.G. Franssen.

Documentnummer: 24Rb052

MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C017135
www.fsc.org

Gemeente Kerkrade

Nota van toelichting

Nummer.: 24TI045	**Kerkrade, 14 augustus 2024**

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 24Rb052

Onderwerp

Grondexploitatie project Industriestraat-Koempelstraat

Beslispunten

1. Instemmen met de grondexploitatie voor het project Industriestraat-Koempelstraat
2. Instemmen met een gemeentelijke bijdrage van € 175.000, - uit de Reserve grondexploitatie obk voor het vormen van een voorziening voor het exploitatietekort.

Inleiding

Voor het ontwikkelen van de locatie aan de Industriestraat waar het transferium zou worden gerealiseerd, is een ontwerp gemaakt voor het realiseren van 20 grondgebonden woningen door Wonen Zuid. Dit is ter compensatie van 22 sociale huurwoningen welke in projectgebied Rolduckerveld zijn komen te vervallen.
De gemeente verkoopt de benodigde gronden voor de realisatie van de woningen aan Wonen Zuid en zal de aanleg van de openbare ruimte voor haar rekening nemen. De afspraken met Wonen Zuid zijn in een projectontwikkelingsovereenkomst vastgelegd. De grondexploitatieopzet met de financiële aspecten van het plan dienen ter goedkeuring aan uw raad te worden voorgelegd.

In 2021 is de laatste woning op nr. 47 aangekocht met op het achterterrein 22 garageboxen. De huurcontracten met zittende huurders hebben nog enige tijd doorgelopen om hen voldoende tijd te bieden om deze leeg te ruimen. Eind 2022 zijn de garageboxen gesloopt en begin 2023 is de toplaag van het terrein verwijderd i.v.m. de aanwezigheid van asbest. Voor de zittende huurder van de woning is in 2022 nieuwe huisvesting elders in Kerkrade gevonden, waarna ook de woning in 2023 is gesloopt. In 2023 is ook gestart met een 3D-model van de ondergrond t.b.v. de hoogteverschillen in relatie tot de bouwwijze van de woningen en de verdere uitwerking van het stedenbouwkundige plan. In 2023 en 2024 zijn vervolgens de benodigde onderzoeken uitgevoerd en recentelijk is het projectgebied ook ecologisch en archeologisch vrijgegeven. Q2 2025 zal gestart worden met het bouwrijp maken, waarna aansluitend gestart zal worden met de bouw van de woningen. De inrichting van de openbare ruimte staat gepland voor 2026.

Zie onderstaande afbeelding voor de stedenbouwkundige opzet en bijlage 1 voor een gedetailleerder beeld en enkele 3d-impressies. In dit ontwerp is ook de aansluiting op het Wauwelpad opgenomen ten behoeve van een goede langzaam verkeersverbinding tussen Carboonplein, (toekomstige) Mobiliteitshub en het buitengebied.

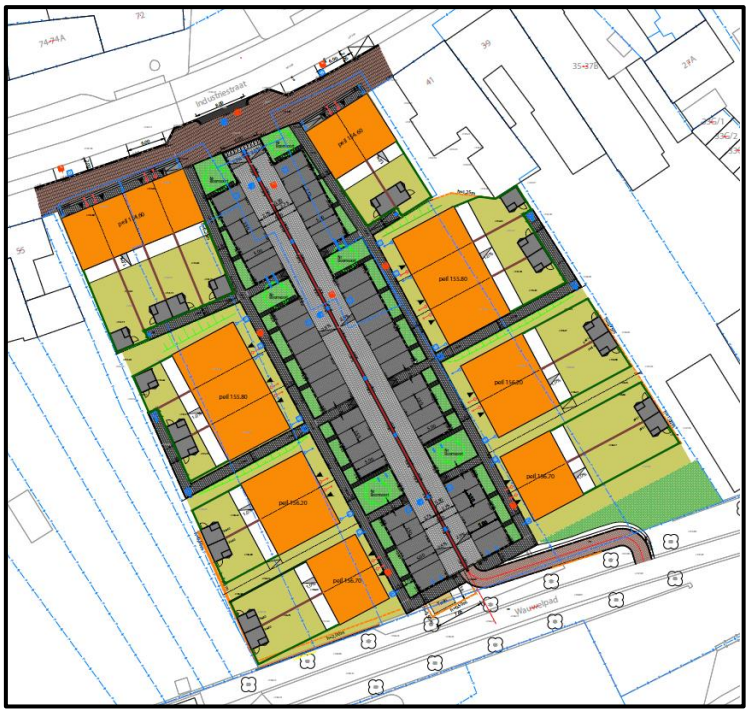

Stedenbouwkundige opzet

Doelstelling

Vaststelling Grondexploitatie Industriestraat-Koempelstraat

Argumenten

Conform eerdere besluitvorming en afspraken met Wonen Zuid.

Kanttekeningen

De gemeentelijke grondexploitatie is opgesteld met gebruikmaking van zo concreet mogelijke kosten en opbrengsten voor zover die bekend zijn of geraamd kunnen worden. Met name in de aanbesteding van het bouw- en woonrijp maken kunnen echter nog afwijkingen optreden.
Conform subsidievoorwaarden moet binnen 3 kalenderjaren gestart worden met de bouw van de woningen, welke binnen 10 kalenderjaren gereed dienen te zijn. Op basis van de huidige planning worden deze termijnen ruimschoots gehaald.

Financiën

- ***Voorgeschiedenis***

In het verleden zijn aan de industriestraat de panden voor het projectgebied aangekocht en gesloopt (13n00306, 19n00127, 21n00500). Hieronder een financieel overzicht van de gemaakte kosten en de dekkingsmiddelen.

Aankoop en sloopkosten		
Aankoop Industriestraat 41-53	€	1.471.892,35
Sloop Industriestraat 41-53	€	435.804,56
Proceskosten Industriestraat 41-53	€	29.870,46
Totale aankoop en sloopkosten	***€***	***1.937.567,37***
Dekkingsmiddelen		
Subsidie (Stadsregio Parkstad & Provincie Limburg)	€	580.000,00
Structuurfonds gem. Kerkrade	€	603.477,97
Investeringsprogramma	€	754.089,40
Totale dekkingsmiddelen	***€***	***1.937.567,37***

- ***Grondexploitatie***

Voor het project Koempelstraat-Industriestraat is een gemeentelijke grondexploitatie opgesteld welke als volgt is samengesteld:

Kosten		
Civiele kosten; bouwrijp en woonrijp	€	484.000,00
Bodemsanering en grondwerken	€	75.000,00
Planontwikkelingskosten	€	132.000,00
Totale kosten	***€***	***691.000,00***
Dekkingsmiddelen		
Gronduitgifte	€	350.000,00
Bijdrage Wonen Zuid	€	50.000,00
Subsidie (WBI6)	€	116.000,00
Totale dekkingsmiddelen	***€***	***691.000,00***
Tekort (nog te dekken uit Reserve grondexploitatie obk)	***€***	***175.000,00***

De grondexploitatie sluit af met een negatief resultaat van -/- €175.000,-. De BBV schrijft voor dat er, in geval van een negatief resultaat, een dekking moet zijn in de vorm van een voorziening. In de begroting is dit bedrag voor de volledige omvang gereserveerd onder de post Reserve grondexploitatie obk. Uit deze reserve dient de voorziening voor deze grondexploitatie te worden gevormd.
Het tekort ontstaat door de lagere grondopbrengsten voor sociale woningbouw, waarvoor sociale grondprijzen worden gehanteerd, en de hogere kosten voor het bouw- en woonrijp maken vanwege vervuilde grond en het hoogteverschil in het terrein, wat extra maatregelen, zoals keermuren, vereist.

Met de corporatie Wonen Zuid is afgesproken dat zij een extra bijdrage leveren voor het inrichten van de openbare ruimte in de nieuwe koempelstraat van € 50.000, -.

- ***Aansluiting Wauwelpad***

De aansluiting van de nieuwe Koempelstraat naar het wauwelpad zal in het ontwerp worden gerealiseerd met het restant van ca. €39.000,- op budgetnummer 7830003 van het transferium.
Dit ten behoeve van een goede langzaam verkeersverbinding tussen Carboonplein, Mobiliteitshub en het buitengebied naar de parkstadrouten en voormalige Gaiabrug.

- ***Subsidie***

Voor dit project is begin dit jaar een subsidieaanvraag ingediend (24n00050) als onderdeel van een regionale aanvraag in het kader van de 6e tranche van de Woningbouwimpuls (WBI6). Deze regeling heeft tot doel het sneller bouwen van meer betaalbare woningen in een kwalitatief goede leefomgeving. Deze aanvraag is gehonoreerd en hierop is op 25 april 2024 een beschikking afgegeven voor een bedrag van €116.000,- voor het project industriestraat-Koempelstraat.

Communicatie

Na een positief raadsbesluit en ondertekening van de projectontwikkelingsovereenkomst zal hier via een persmoment aandacht aan besteed worden.
Gedurende de voorbereiding, bouw en aanleg openbare ruimte zal de buurt geïnformeerd worden over de voortgang en eventuele overlast.

Burgerparticipatie

Informeren en Raadplegen
Op 12 juni heeft een inloopbijeenkomst plaatsgevonden waarbij omwonenden zijn geïnformeerd over het bouwplan en zij hun reacties hierop kenbaar hebben kunnen maken bij gemeente en Wonen Zuid. Tijdens de avond waren 20-25 mensen aanwezig en waren de reacties overwegend positief.

Uitvoering

Na een positief besluit van uw raad zal de projectontwikkelingsovereenkomst met Wonen Zuid worden getekend en worden gestart met het bouwrijp maken van de projectlocatie in de eerste helft van 2025. Aansluitend zullen de benodigde gronden aan Wonen Zuid worden verkocht. Start van de bouw van de woningen is voorzien voor de tweede helft van 2025 en start woonrijp maken voor Q1 2026.

Gezondheid en Vitaliteit

Het bouwplan draagt bij aan een verbetering van de leefomgeving en verbinding met het buitengebied ter bevordering van het bewegen door de bewoners van de hele wijk.

Bijlage 1: Stedenbouwkundig plan Industriestraat-Koempelstraat

Stedenbouwkundig plan

Impressie Industriestraat vanaf oostzijde

Impressie Industriestraat vanaf westzijde

Impressie Koempelstraat

Kerkrade 4 februari 2025

Betreft: aanvullende vragen inzake Grondexploitatie project Industriestraat-Koempelstraat

Namens de fracties van de VVD Kerkrade en het CDA Kerkrade de navolgende aanvullende vragen inzake Grondexploitatie project Industriestraat-Koempelstraat:

1. **Vaststelling van de grondprijs**

- De gemeente heeft de grondprijs vastgesteld op basis van een externe grondprijsbepaling. Welke methodologie is hierbij gebruikt? Welke aannames vormen de grondslag voor de grondprijs bepaling en welke vergelijkingsobjecten werden gehanteerd in de afweging?
- In hoeverre heeft de gemeente overwogen om een hogere grondprijs te hanteren om zo het exploitatietekort te beperken? En wat was de motivatie om dit niet te doen?
- Waarom heeft men er niet voor gekozen om de grondprijs vast te stellen op basis van bredere referenties binnen en buiten Kerkrade?

2. **Keuze voor exploitatietekort**

- Waarom heeft de gemeente ervoor gekozen om een tekort van €175.000 te accepteren in plaats van een kostendekkende exploitatie?
- Zijn er scenario's doorgerekend waarin de grondexploitatie een positief resultaat had kunnen opleveren? Zo ja, waarom is hier niet voor gekozen? Zo nee, waarom niet?
- Zijn er overwegingen geweest om andere financiële bijdragen te vragen van betrokken partijen, zoals Wonen Zuid, om het tekort te verminderen?
- Wat waren de overwegingen om de volledige civiele kosten voor de openbare ruimte (€484.000) voor rekening van de gemeente te nemen, in plaats van deze gedeeltelijk bij marktpartijen te leggen?

3. **Alternatieve exploitatiemodellen**

- In hoeverre heeft de gemeente overwogen om een mix van sociale huur en marktsegmenten (bijvoorbeeld middenhuur of koopwoningen) toe te passen om een beter financieel resultaat te realiseren?
- Zijn er voorbeelden uit andere gemeenten waar een vergelijkbare sociale woningbouwontwikkeling wél kostendekkend of winstgevend is geëxploiteerd? Is hiervan geleerd?
- Had het project met extra subsidie (bijvoorbeeld Europese of provinciale fondsen) alsnog sluitend kunnen worden gemaakt? Is dit diepgaand onderzocht?
- Is er overwogen om in samenwerking met marktpartijen een andere grondexploitatiestructuur op te zetten, zoals een PPS-constructie (publiek-private samenwerking)?

4. **Risicomanagement en financiële impact**

- Wat zijn de financiële consequenties als de verwachte kosten alsnog stijgen? Hoe wordt hier rekening mee gehouden?
- Hoe wordt gewaarborgd dat toekomstige grondexploitatieprojecten niet structureel met tekorten worden afgesloten?
- Zijn er intern richtlijnen of beleidsdoelen die bepalen wanneer een gemeente een verlieslatende grondexploitatie accepteert? Hoe wordt dit beoordeeld?
- Wat betekent dit tekort voor toekomstige investeringen en de financiële positie van de gemeente?

Alvast dank voor de beantwoording van deze vragen.

Fractie VVD Kerkrade

Roger Creusen

Fractievoorzitter

Kerkrade 4 februari 2025

Betreft: aanvullende vragen inzake Grondexploitatie project Industriestraat-Koempelstraat

Namens de fracties van de VVD Kerkrade en het CDA Kerkrade de navolgende aanvullende vragen inzake Grondexploitatie project Industriestraat-Koempelstraat:

>>> Zie bijlage 1 voor een algemene uitleg over grondexploitaties en specifiek die voor de bouw van sociale huurwoningen.

1. **Vaststelling van de grondprijs**

- De gemeente heeft de grondprijs vastgesteld op basis van een externe grondprijsbepaling. Welke methodologie is hierbij gebruikt? Welke aannames vormen de grondslag voor de grondprijs bepaling en welke vergelijkingsobjecten werden gehanteerd in de afweging?

  De grondprijs is residueel berekend door de verwachte marktwaarde van het te realiseren vastgoed te verminderen met de verwachte stichtingskosten. Daarnaast is met de comparatieve methode een vergelijking gemaakt met de grondprijzen voor sociale grondgebonden huurwoningen in de regio. De residuele berekening diende als check/bevestiging voor de prijzen in de regio. Beide grondprijzen verschillen nauwelijks van elkaar.

  Aannames hierbij zijn geweest:
  - 20 grondgebonden woningen
  - Minimaal 15 jaar sociale huur

  Er zijn geen vergelijkingsobjecten gehanteerd, maar grondprijsbeleid van andere gemeentes, te weten Brunssum, Maastricht, Sittard-Geleen, Venray en Weert.

- In hoeverre heeft de gemeente overwogen om een hogere grondprijs te hanteren om zo het exploitatietekort te beperken? En wat was de motivatie om dit niet te doen?

  Zie bijlage 1 ‘Algemene uitleg over grondexploitaties voor de bouw van sociale huurwoningen’ voor een toelichting op hoe de residuele grondwaarde van een corporatiewoning tot stand komt. Daarbinnen is weinig ruimte om hogere grondprijzen te hanteren, omdat daarmee projecten voor de corporaties niet meer haalbaar worden.

  Basis voor de grondprijzen voor project Industriestraat-Koempelstraat zijn de afspraken uit Rolduckerveld. De gemeente moet een compensatielocatie voor Wonen Zuid ter beschikking stellen voor de bouw van sociale huurwoningen. De grondprijs in Rolduckerveld is €17.000,- per woning. Voor de locatie aan de

Industriestraat is dit op basis van de externe grondprijsbepaling bijgesteld naar €17.500,- per woning.

Het tekort is dus wel al met 20 x €500,- beperkt door een licht hogere grondprijs te hanteren. Daarnaast is de gemeente overeengekomen dat de extra kosten (€ 50.000) voor de afvoer en infiltratie van hemelwater door Wonen Zuid worden betaald.

- Waarom heeft men er niet voor gekozen om de grondprijs vast te stellen op basis van bredere referenties binnen en buiten Kerkrade?

  Zie antwoord hierboven. Referenties zijn zowel binnen als buiten de gemeente genomen.

2. Keuze voor exploitatietekort

- Waarom heeft de gemeente ervoor gekozen om een tekort van €175.000 te accepteren in plaats van een kostendekkende exploitatie?

  Het tekort komt voort uit het verschil tussen de kosten en opbrengsten van de grondexploitatie. Om te komen tot een kostendekkende exploitatie zouden ofwel de opbrengsten hoger moeten zijn of de kosten lager. Hogere opbrengsten zijn zoals hierboven toegelicht niet mogelijk onder de afspraken met Wonen Zuid in het kader van Rolduckerveld. Kosten reduceren is door de specifieke locatie ook niet mogelijk.

- Zijn er scenario's doorgerekend waarin de grondexploitatie een positief resultaat had kunnen opleveren? Zo ja, waarom is hier niet voor gekozen? Zo nee, waarom niet?

  Nee, zie vorig antwoord.

- Zijn er overwegingen geweest om andere financiële bijdragen te vragen van betrokken partijen, zoals Wonen Zuid, om het tekort te verminderen?

  Er zijn geen andere betrokken partijen dan Wonen Zuid. Bij een nog hogere bijdrage voor Wonen Zuid zou deze compensatielocatie niet meer voldaan hebben.

- Wat waren de overwegingen om de volledige civiele kosten voor de openbare ruimte (€484.000) voor rekening van de gemeente te nemen, in plaats van deze gedeeltelijk bij marktpartijen te leggen?

  Deze maken onderdeel uit van het bouwrijp maken en zijn daarmee onderdeel van de waardering van de grondprijs. Daarnaast doet Wonen Zuid wel een bijdrage van €50.000,- hierin.

3. Alternatieve exploitatiemodellen

- In hoeverre heeft de gemeente overwogen om een mix van sociale huur en marktsegmenten (bijvoorbeeld middenhuur of koopwoningen) toe te passen om een beter financieel resultaat te realiseren?

  Ja, dit is besproken met Wonen Zuid. Deze wilde echter vasthouden aan de gemaakte afspraken i.r.t. Rolduckerveld, om niet nog verder terug te hoeven gaan in aantallen sociale huurwoningen. De belangrijkste taak van een woningcorporatie is het bouwen, verhuren en beheren van sociale huurwoningen voor mensen met een laag inkomen. Voor een corporatie is de financiering van een niet sociale huurwoning anders dan van een middeldure huurwoning. Dit past niet in hun bedrijfsmodel en daarom zijn corporaties zeer terughoudend in het bouwen van woningen voor een ander segment.

- Zijn er voorbeelden uit andere gemeenten waar een vergelijkbare sociale woningbouwontwikkeling wél kostendekkend of winstgevend is geëxploiteerd? Is hiervan geleerd?

  Geen vergelijkbare woningbouwontwikkelingen bekend die kostendekkend of winstgevend zijn.

- Had het project met extra subsidie (bijvoorbeeld Europese of provinciale fondsen) alsnog sluitend kunnen worden gemaakt? Is dit diepgaand onderzocht?

  Uiteraard wordt het tekort kleiner op het moment dat er meer subsidie beschikbaar is. De WBI6-subsidie was op dit moment echter de enige beschikbare optie.

- Is er overwogen om in samenwerking met marktpartijen een andere grondexploitatiestructuur op te zetten, zoals een PPS-constructie (publiek-private samenwerking)?

  Grondexploitaties zijn maatwerk per locatie, dus worden steeds verschillende mogelijkheden bekeken voor de realisatie. In dit geval was een andere samenwerkingsvorm niet aan de orde in het licht van de afspraken i.r.t. de compensatie voor Rolduckerveld.

4. Risicomanagement en financiële impact

- Wat zijn de financiële consequenties als de verwachte kosten alsnog stijgen? Hoe wordt hier rekening mee gehouden?

  Als de kosten stijgen zal het tekort groter zijn en worden gedekt uit de reserve grondexploitatie OBK. De grondexploitatie is een begroting waarbinnen het project gerealiseerd moet worden. De Raad wordt via de reguliere P&C-cyclus geïnformeerd over de voortgang. Bij substantiële wijzigingen in tijd en geld zal dit separaat aan de raad worden voorgelegd.

- Hoe wordt gewaarborgd dat toekomstige grondexploitatieprojecten niet structureel met tekorten worden afgesloten?

  Grondexploitaties zijn maatwerk per project en hangen af van de opgaves en ambities van de gemeenteraad i.r.t. de financiële keuzes in de begroting. Er is geen waarborg af te geven dat er in de toekomst geen grondexploitaties zijn met een tekort.

- Zijn er intern richtlijnen of beleidsdoelen die bepalen wanneer een gemeente een verlieslatende grondexploitatie accepteert? Hoe wordt dit beoordeeld?

  Zie vorige antwoord

- Wat betekent dit tekort voor toekomstige investeringen en de financiële positie van de gemeente?

  Dit tekort is gedekt uit de Reserve grondexploitatie OBK en heeft daarmee geen verdere consequenties.

  Voor de toekomst geldt wederom dat dit afhankelijk zal zijn van de opgaves en ambities van de gemeenteraad i.r.t. de financiële keuzes in de begroting.

Alvast dank voor de beantwoording van deze vragen.

Fractie VVD Kerkrade

Roger Creusen

Fractievoorzitter

Bijlage 1: Toelichting grondexploitaties (voor de bouw van sociale huurwoningen).

Grondexploitatie

Een grondexploitatie (grex) is een begroting van kosten en opbrengsten van een stedelijke ontwikkeling.
Bij de Industriestraat-Koempelstraat gaat het om een woningbouwproject.
De belangrijkste kosten en opbrengsten van een grex zijn hieronder opgesomd.

Kosten:

1. verwervingen
    a. gronden
    b. vastgoed

2. bouwrijp maken
    a. sloop
    b. kabels en leidingen
    c. bodemsanering
    d. riool
    e. infra (bouwwegen)

3. woonrijp maken
    a. infra
    b. groen

4. plankosten
    a. planontwikkelingskosten
        - bodemonderzoeken
        - ruimtelijke procedures
        - stedenbouwkundig plan
    b. kosten voorbereiding en toezicht
    c. planschade

Totale kosten

Opbrengsten:

1. verkoop grond
2. overige opbrengsten
    a. bijdrages
    b. subsidies

Totale opbrengsten

Resultaat **winst/verlies**

Bepalend voor de hoogte van de kosten is de 'staat' van het plangebied. Hoe meer er moet gebeuren om bouwrijpe grond te leveren hoe hoger de kosten.
Bepalend voor de hoogte van de opbrengsten is het aantal woningen en de verkoopwaarde van die woningen. Bij de residuele grondprijsbepaling is dat het vertrekpunt.

Hieronder volgt als voorbeeld een samenvatting van een residuele grondprijsbepaling uit 2023 voor een starterswoning.

Verkoopwaarde woning (VON-prijs) *		280.000
btw		-48.595
VON exclusief btw		231.405
Bouwkosten **		-162.000
Bijkomende kosten ***	25% vd bouwkosten	-40.500
Winst & risico ***	5% vd von-prijs excl. btw	-11.570
Grondwaarde per woning		17.335

* Prijs die voor vergelijkbare nieuwbouwwoning in de regio wordt betaald; bron: marktonderzoek.
** Aantal m2 bruto vloeroppervlak * prijs per m2; externe bronnen: bijvoorbeeld bouwkostenkompas
*** Percentages afkomstig van externe bronnen; bijvoorbeeld bouwkostenkompas

Algemene uitleg over grondexploitaties voor de bouw van sociale huurwoningen.

Zoals reeds opgemerkt is de verkoopwaarde van de woning van grote invloed op de opbrengsten van het project.

Bij grond die de gemeente voor sociale huurwoningen verkoopt aan een corporatie gaat de gemeente uit van de verkoopwaarde van een starterswoning. Die is vergelijkbaar met de leegwaarde van een nieuwe sociale grondgebonden huurwoning.
Die waarde is een stuk lager dan de waarde van middeldure of dure koopwoningen en daardoor is onder de streep de residuele waarde ook lager. Daarbij moet worden opgemerkt dat de bouwkosten niet evenredig dalen met de verkoopwaarde van de woning. De bouwkosten en bijkomende kosten etc. blijven relatief hoog.

De belangrijkste taak van een woningcorporatie is het bouwen, verhuren en beheren van sociale huurwoningen voor mensen met een laag inkomen. De inkomsten uit sociale huur zijn lager dan de inkomsten die een commerciële partij genereert uit middeldure of dure huurwoningen.
De hoogte van de inkomsten bepaalt mede wat de verhuurder maximaal kan betalen voor de bouw van een huurwoning.
Door de lagere huurinkomsten zijn de bouwkosten, de bijkomende kosten én de kosten voor de bouwgrond die de corporatie kan betalen lager dan de kosten die een commerciële verhuurder kan betalen.

ARCHIEF

Agendapunt nr.: 6.4

Gemeente Kerkrade

Registratienummer: 24it03944

Sector: Bestuur	**Kerkrade,** 12 februari 2025

Aanbiedingsbrief

aan de raad.

Nr.: 24it03944

Hierbij bieden wij u ter overweging en beslissing een ontwerpbesluit, nr. 24RB085 , inzake

Vitale ambtenaren in een vitale omgeving
Verduurzaming en Implementatie dienstverlening in het Stadskantoor, Revitalisatie werkvloeren Stadskantoor en verduurzaming Raadhuis aan.

In de nota van toelichting, nr. 24TI063, die het ontwerpbesluit vergezelt, zijn de overwegingen en nadere gronden aangegeven waarop het ontwerpbesluit berust.

Het college,

dr. T.P. Dassen-Housen

De secretaris,

R.M.J.S. Stijns

MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C017135
www.fsc.org

Parkstad Limburg
Gemeente Kerkrade maakt deel uit van Parkstad Limburg

Gemeente Kerkrade

Conform ontwerpbesluit is besloten in de raadsvergadering d.d. 12-2-2025

Ontwerpbesluit

Nr.: 24Rb085

De raad van de gemeente Kerkrade;

Overwegende,

- Dat een optimale balans gevonden moet worden tussen de haalbaarheid en planning van het project "Vitale ambtenaren in een vitale omgeving" tegen het licht van het studiejaar en daaropvolgende zogeheten ravijnjaar;
- Dat het creëren van een aantrekkelijke en toegankelijke dienstverlening voor onze inwoners van wezenlijk belang is;
- Dat in het kader van goed werkgeverschap het creëren van een vitale werkomgeving voor de medewerkers noodzakelijk is voor een goede uitvoering van de werkzaamheden.
- Dat er sprake is van een onderhouds- en verduurzamingsopgave

Kennis genomen hebbende van,

- De nota van toelichting, nr. 24TL063, behorende bij dit besluit;
- De informatie in de informatie bijeenkomst van 14 januari 2025 en de beraadslagingen in de commissievergadering GEZ op 29 januari 2025

Gelet op,

- **Programma:** in uitvoering brengen van het programma "Vitale ambtenaren in een Vitale omgeving"
- **Gemeentelijk/regionaal beleidskader:** Vastgoed en Huisvesting ambtenaren
- **Wetsartikel:** n.v.t.

Besluit:

Met betrekking tot het Stadskantoor:

1. De verduurzaming en herinrichting van de begane grond en de 1e verdieping volgens de geschetste planning tot uitvoering te brengen.
2. De uitvoering van de herinrichting van de verdiepingen 2 t/m 8 uit te stellen naar 2027/2028.
3. De kosten te dekken uit de vrijval van de kapitaallasten uit het investeringsprogramma 2025 en 2026

Met betrekking tot het Raadhuis:

4. Over te gaan tot het uitvoeren van het noodzakelijke veiligheidsonderhoud, concreet het onderhoud aan de kloktoren en verdiepingsvloer van de wethouder kamer in 2025
5. Het overige achterstallige onderhoud, concreet de deurautomaten in de toegangssluis, de personenlift en het noodstroomaggregaat, uit te stellen naar 2026.
6. Over te gaan tot uitstel van de verduurzaming en pas dan uitvoeren nadat de financiële situatie vanuit het studiejaar duidelijk is.

MIX verantwoorde herkomst FSC® C017135
Parkstad Limburg
Gemeente Kerkrade maakt deel uit van Parkstad Limburg

Gemeente Kerkrade

7. De kosten voor de onderhoudswerkzaamheden te dekken uit vrijval van de kapitaallasten uit het investeringsprogramma 2025 en 2026

Met betrekking tot de Archiefbewaarplaats/ Overige onderdelen:

8. Een eventuele renovatie van gemeentelijk archief te bezien in het licht van definitieve besluitvorming over een mogelijke toetreding tot de Gemeenschappelijke Regeling Regionaal Historisch Centrum Limburg en de mogelijke uitplaatsing van het archief.

Met betrekking tot de uitvoering:

9. Het college van burgemeester en wethouder te belasten met de uitvoering van dit raadsbesluit door de voorbereiding en realisatie van de geplande werkzaamheden ter hand te nemen.

Aldus vastgesteld door de raad der gemeente Kerkrade in zijn openbare vergadering d.d. 12 februari 2025.

De voorzitter van de raad,

dr. T.P. Dassen-Housen.

De griffier,

plv. griffier

mr. drs. D.G.M.G. Franssen.

MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C017135
FSC www.fsc.org

Parkstad Limburg
Gemeente Kerkrade maakt deel uit van Parkstad Limburg

Nota van toelichting

Nummer.: 24Tl063	**Kerkrade, 12 februari 2025**

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 24Rb085

Onderwerp
Vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving

Beslispunten
Met betrekking tot het Stadskantoor:
1. De verduurzaming en herinrichting van de begane grond en de 1e verdieping volgens de geschetste planning tot uitvoering te brengen binnen de beschikbare investeringsruimte conform de Begroting 2025
2. De uitvoering van de herinrichting van de verdiepingen 2 t/m 8 uit te stellen naar 2027/2028, het investeringsprogramma dienovereenkomstig te wijzigen en de hieruit volgende besparing van kapitaallasten ten gunste te brengen van het begrotingssaldo c.q. mee te nemen in de afwegingen bij de Begroting 2026e.v./1e bijstelling 2025

Met betrekking tot het Raadhuis:
3. Over te gaan tot het uitvoeren van het noodzakelijke veiligheidsonderhoud, concreet het onderhoud aan de kloktoren en verdiepingsvloer van de wethouder kamer in 2025
4. Het overige achterstallige onderhoud, concreet de deurautomaten in de toegangssluis, de personenlift en het noodstroomaggregaat, uit te stellen naar 2026.
5. Over te gaan tot uitstel van de verduurzaming en pas dan uitvoeren nadat de financiële toekomst ~~meer situatie~~ vanuit het studiejaar ~~2025~~ duidelijk is.
6. De kosten voor de onderhoudswerkzaamheden te dekken uit de beschikbare investeringsruimte conform de Begroting 2025
7. Het investeringsprogramma te wijzigen en de hieruit volgende besparing van kapitaallasten ten gunste te brengen van het begrotingssaldo c.q. mee te nemen in de afwegingen bij de Begroting 2026 e.v./1e bijstelling 2025

Met betrekking tot de Archiefbewaarplaats/ Overige onderdelen:
8. Een eventuele renovatie van gemeentelijk archief te bezien in het licht van definitieve besluitvorming over een mogelijke toetreding tot de Gemeenschappelijke Regeling Regionaal Historisch Centrum Limburg en de mogelijke uitplaatsing van het archief.

Met betrekking tot de uitvoering:
9. Het college van burgemeester en wethouder te belasten met de uitvoering van dit raadsbesluit door de voorbereiding en realisatie van de geplande werkzaamheden ter hand te nemen.

Inleiding
In de raadsinformatiebrief van 27 februari 2024 (kenmerk 24u0001701) heeft u informatie ontvangen over het nieuwe huisvestingsplan voor ambtenaren in het Stadskantoor en het Raadhuis. Als gemeente Kerkrade streven wij naar optimale ondersteuning van vitaal werken. Huisvesting speelt hierbij een cruciale rol en moet aansluiten bij onze gewenste cultuur en manier van werken. Naast de fysieke, mentale en sociale aspecten van vitaliteit is een gezonde en comfortabele werkplek essentieel om talent aan te trekken en te behouden.

Het combineren van thuiswerken en werken op kantoor vraagt om een aangepast werkplekconcept. Onze huidige kantoorlocaties zijn hier nog niet volledig op ingericht. Hoewel er stappen zijn gezet om thuiswerken te faciliteren, ontbreekt het nog aan een volledige doorvertaling naar de kantooromgeving.

Het College heeft daarom, zoals vermeld in de raadsinformatiebrief van 27 februari 2024, de huisvestingsvraag opnieuw bekeken. Hierbij is ook het verbeteren van de zichtbaarheid van onze dienstverlening meegenomen. Dit krijgt vorm via een nieuw Dienstverleningsconcept, waarmee wij burgers en ondernemers beter van dienst willen zijn.

Het programma "Vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving" richt zich op:
1. Het toekomstbestendig maken van het Stadskantoor door vervangingsonderhoud van technische installaties;
2. Het verduurzamen van het Raadhuis;
3. Het creëren van een vitale werkomgeving;
4. Het verbeteren van de zichtbaarheid van onze dienstverlening;
5. Het vinden van een tijdelijke locatie voor het cluster Handhaving.

In de raadsinformatiebrief van 20 november 2024 (kenmerk 24u0009984) heeft u informatie ontvangen over de aanbesteding en gunning van de technische verduurzamingswerkzaamheden op de verdiepingen 2 tot en met 8 van het Raadhuis. Daarnaast zijn de kosten en dekkingsmogelijkheden toegelicht. Specifieke informatie over het cluster Handhaving wordt later in dit voorstel besproken.

In de kern omvat het gehele programma Vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving noodzakelijke en reguliere vervangingsinvesteringen zowel in het Stadskantoor als in het Raadhuis. De benodigde investeringen passen binnen bestaande beschikbare middelen welke in de door de raad inmiddels vastgestelde (meerjaren)begroting 2025 zijn opgenomen.

Het college wil benadrukken dat de voorgestelde aanpassingen in het Stadskantoor en Raadhuis vanuit bedrijfsvoerings- en duurzaamheidsoogpunt nog steeds valide zijn en uitgevoerd dienen te worden. Zeker ook vanuit de overweging dat de investeringen die hiermee gemoeid zijn, uitgevoerd kunnen worden zonder de begroting extra te belasten. In lijn met overige investeringsprogramma's (zoals bijvoorbeeld bij wegen, groen en vastgoed) is het college, binnen de door uw raad vastgestelde kaders (Financiële Verordening), handelingsbevoegd en kan het college tot uitvoering overgaan. De begroting is immers vastgesteld. Hetgeen in een reguliere situatie ook gebruikelijk en gangbaar is.

Echter is er volgens het college sprake van een uitzonderlijke situatie. Dit tegen de achtergrond van eerder aan de raad verzonden informatiebrieven, het studiejaar en het zogeheten ravijnjaar alsook de begrotingsvergadering. Met dit voorstel heeft het college van burgemeester en wethouders het volgende doel voor ogen.

Doelstelling
Het doel van het voorliggende voorstel is het vinden van een optimale balans tussen de haalbaarheid en planning tegen het licht van de financiële mogelijkheden die verband houden met het studiejaar en het zogeheten ravijnjaar, het creëren van een aantrekkelijke dienstverlening, een geoptimaliseerde vitale en hybride werkomgeving voor de medewerkers en uitvoering van de werkzaamheden. Ook is het doel om tot finale besluitvorming te komen die tot uitvoer kan worden gebracht.

Samenvatting
Samengevat komt voorliggend voorstel erop neer dat de verduurzaming en herinrichting van de begane grond en de 1ste verdieping van het Stadskantoor en het veiligheidsonderhoud aan het Raadhuis uitgevoerd dienen te worden. Voor de overige planonderdelen worden in dit voorstel 3 scenario's geschetst waaruit u uw keuze kunt bepalen:

1. **Uitvoeren volgens investeringsplan**
   Alle onderdelen uitvoeren conform huidige planning (zie pagina 09) en vastgestelde begroting 2025.
2. **Temporiseren**
   Het temporiseren van de herinrichting van het Stadskantoor **overeenkomstig de beslispunten van dit voorstel; het noodzakelijke veiligheidsonderhoud in het Raadhuis uit te voeren; het achterstallig onderhoud uit te stellen tot 2026** en het verduurzamen van het Raadhuis **uit te stellen.** Dit vraagt een investering van **€ *2.907.000*** excl. BTW. Dit levert een voordeel op ten aanzien van de investeringsbegroting ter grootte van **€ 489.000** excl. BTW en in de exploitatie een voordeel van **€ 548.000,-** in de periode 2025-2029.
3. **Niet uitvoeren**
   Niet uitvoeren herinrichting Stadskantoor en niet uitvoeren verduurzaming Raadhuis
   Dit vraagt een investering **€ *1.537.000*** excl. BTW. Dit levert een voordeel op ten aanzien van de investeringsbegroting ter grootte van **€ *1.859.000*** en in de een exploitatie een voordeel van **€ 888.000,-** in de periode 2025-2029.

Alles in ogenschouw nemend en tegen de achtergrond van het studiejaar stelt het college van burgemeester en wethouders voor om, naast de eerder geschetste noodzakelijke onderdelen, te kiezen voor scenario 2: Temporiseren.

Hierna zullen wij de verschillende planonderdelen nader toelichten evenals de mogelijke keuzes en financiële consequenties voor zowel het Stadskantoor als het Raadhuis.

Argumenten

1. Stadskantoor

1.1 Stadskantoor verdieping 2 t/m 8

De vervanging en verduurzaming van de technische installaties op de verdiepingen 2 tot en met 8 zijn aanbesteed, gegund en zijn in uitvoering. Kortheidshalve wordt verwezen naar de raadsinformatiebrief van

1.2 Stadskantoor Begane grond en 1e verdieping

Uw raad is eerder actief betrokken bij de totstandkoming van de dienstverleningsvisie. De dienstverleningsvisie wordt naar verwachting in januari 2025 door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld. Gegeven de doelstellingen uit deze dienstverleningsvisie maar ook vanuit bouwkundig, technisch en duurzaamheidsoogpunt kan de verduurzaming en inrichting van de begane grond en de 1ste verdieping van het Stadskantoor niet los gezien worden van het eerdere besluit tot verduurzaming van verdieping 2 t/m 8, welke reeds aanbesteed, gegund en in uitvoering is.

De verduurzaming- en de herinrichting werkzaamheden van de begane grond en 1ste verdieping zijn eveneens niet van elkaar te splitsen. Er zijn te veel overlappende werkzaamheden op zowel installatie- als bouwtechnisch gebied dat een loskoppeling daarvan tot desinvesteringen in de toekomst zal leiden. Daarom is er juist voor gekozen om te komen tot samenvoeging van de verduurzamingswerkzaamheden in combinatie met het ontwikkelen van een nieuwe fysieke werk- en ontmoetingsomgeving voor het Burgerplein (Klant Contact Centrum). Slechts een klein deel van de investeringen betreft losse inventaris. Deze is echter ook al 22 jaar oud en dient nodig vervangen te worden. Het voorstel is dan ook deze qua vervanging nu mee te nemen.

Plan van aanpak

Afhankelijk van de uitwerking van dit definitieve programma kunnen dan ook de plannen voor de technische verduurzaming voor de begane grond en de 1ste verdieping van het Stadskantoor verder uitgewerkt worden. De dienstverleningsvisie geeft richting aan de wijze waarop wij invulling geven aan de dienstverlening aan onze inwoners, bezoekers en bedrijven. Deze visie zal dan ook zijn concrete vertaling moeten krijgen in een huisvestings- en inrichtingsplan voor de begane grond. De beleving en de ontvangst van bezoekers van het stadskantoor zijn een belangrijk gegeven voor de wijze waarop onze dienstverlening wordt ervaren. Tijdens eerdere informatiebijeenkomsten met uw raad werd dit belang ook onderschreven en onderkend. Ook werd tijdens deze informatiebijeenkomsten duidelijk dat de huidige ontvangst en inrichting van de begane grond niet past binnen de visie op onze dienstverlening. Het spreekt voor zich dat bij de verdere uitwerking van deze plannen burgers actief worden betrokken. Burgerparticipatie maakt dan ook onderdeel uit van het plan van aanpak in de fase dat de conceptontwikkeling van het burger- en ontmoetingsplein wordt opgepakt. Het plan van aanpak is op hoofdlijnen gereed en is de volgende fasering en planning voorzien:

- Ontwikkelen concept burger- en ontmoetingsplein , i.c.m. burgerparticipatie in 2025
- Ontwerpen en aanbesteding 2025
- Bouw voorbereiding en realisatie 2de helft 2025 en 2026

Kosten

De kosten van dit huisvestingsonderdeel zijn doorgerekend en bedragen € 1.300.000,-- excl. BTW. De wijze van dekking wordt in het hoofdstuk Financiën besproken.

De verduurzaming van de begane grond en 1ste verdieping is onlosmakelijk verbonden aan de al vastgestelde werkzaamheden voor de verduurzaming van het Stadskantoor. De herinrichting van de begane grond is in het licht van de nieuwe dienstverleningsvisie en de bouwkundige en technische samenhang hier onlosmakelijk onderdeel van en kan niet worden gescheiden. Het college van B&W stelt daarom ook voor deze werkzaamheden conform de hiervoor geschetste planning verder in uitvoering te brengen.

1.3 Herinrichting Stadskantoor verdieping 2 tot en met 8

Alhoewel de lopende uitvoering van de vervanging en verduurzaming van de technische installatie van de

verdiepingen 2 tot en met 8 in het Stadskantoor besloten is heeft uw raad, tegen de achtergrond van het ravijnjaar, weldegelijk nog een keuze voor wat de herinrichting van het stadskantoor van de verdiepingen 2 tot en met 8 betreft.

Gezien het voorgaande maar ook tegen het licht van het studiejaar en aankomend ravijnjaar kan de raad ervoor kiezen om de herinrichting van het stadskantoor te temporiseren. Alhoewel binnen de huidige planning de plannen voor de herinrichting van de werkvloeren al in 2025 zijn voorzien is het mogelijk deze in de tijd naar 2027 uit te stellen. De verduurzamingswerkzaamheden ten aanzien van de technische installaties op deze werkvloeren zijn namelijk minder van invloed op de toekomstige verbouwplannen in de werkomgeving. Het te ontwikkelen hybride werkconcept kent namelijk een open en transparant karakter.

Het temporiseren zou voor het ravijnjaar en de 2 daaropvolgende jaren een financiële verlichting kunnen brengen en is het overwegen waard. Voor de goede orde wordt opgemerkt dat het temporiseren slechts een incidenteel voordeel oplevert en geen structurele dekking voor het structurele tekort in de begroting. Het temporiseren van deze investeringen en het uitstellen van de verduurzamingsinvestering voor het raadhuis (waarover meer in het vervolg van de nota) ad € 489.000 levert in de exploitatie een voordeel voor de kapitaallasten op voor de jaren 2025 t/m 2029 van in totaal € 548.000. De verdeling per jaar blijkt uit de financiële paragraaf zoals opgenomen in bijlage 1. In 2029 bedraagt het voordeel op de kapitaallasten € 54.000. Dit bedrag loopt de jaren erna terug naar 0, maar deze latere jaren zitten nog niet in de meerjarenbegroting. In 2025 is het voordeel relatief gering omdat het eerste jaar alleen rente wordt berekend, met een gemiddelde investeringsdatum per 1 juli.

Het realiseren van de herinrichting van het stadskantoor binnen het project "*Vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving*" is noodzakelijk:

- Om invulling te kunnen geven aan goed werkgeverschap;
- In het belang van het creëren van een aantrekkelijke werkomgeving voor talentvolle medewerkers in een krappe arbeidsmarkt.
- In het belang van een moderne hybride werkomgeving die vitaal werken ondersteunt;
- Om de overstap naar hybride werken in de volle breedte goed te kunnen faciliteren;
- Vanwege het feit dat de afgeschreven en verouderde inrichting vervangen moet worden en uitstel hogere kosten met zich mee zal brengen;
- Voor het creëren van een toereikende huisvesting om het door de jaren heen gegroeide aantal medewerkers te kunnen blijven faciliteren;
- Omdat de huidige inventaris grotendeels is afgeschreven en niet meer voldoet niet aan de uitvoering van het werk en aan de eisen van de moderne tijd,
- Om een goede afstemming en samenhang te vinden in de herinrichting van de verdiepingen 2 tot en met 8 en de herinrichting van de begane grond en de 1e verdieping;
- Om de gevolgen van invoering van het Hybride werken op te vangen waarin de verandering van de functie van het kantoor naar meer een ontmoetingsplek voor kennisdelen, ontmoeten, elkaar informeren en minder een plek voor individueel werken;
- Omdat de huidige kantoortuinen niet aansluiten op een moderne manier van werken. De huidige omgeving kent veel bewegings-, visuele, en akoestische onrust.
- De financiële middelen voorzien zijn;

Het college van B&W ziet het ontwikkelen van een passende huisvesting binnen het Project Vitale ambtenaren in een vitale omgeving, in samenhang met het hybride werken in combinatie met vitaal en aantrekkelijk werkgeverschap als een noodzakelijk gegeven. Het college van burgemeester en wethouders stelt tegen het licht van het studiejaar, voor om de herinrichting van het Stadskantoor verdieping 2 t/m8 binnen het project Vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving wel doorgang te laten vinden maar uit te stellen naar 2027.

2. Raadhuis:
Binnen het Raadhuis is geconstateerd dat een deel van het monumentale pand vanuit veiligheidsoverwegingen aan renovatie toe is. Ook is geconstateerd dat er vanuit bouwfysisch oogpunt aandachtspunten in de gevel aanwezig zijn. Dit laatste levert weliswaar vanuit Arbo technisch opzicht een minder goede werksituatie voor de medewerkers op maar betreft geen veiligheidsrisico.

In verband hiermee is in 2024 een onderzoek opgestart om de huidige situatie beter in kaart te brengen. In dit onderzoek is meteen meegenomen of het hierbij zinvol is om vanuit verduurzamingsoogpunt verbeteringen aan te brengen. In deze studie is zowel naar de installatie- als naar bouwtechnische mogelijkheden van verduurzaming gekeken.

Het onderzoek heeft een drietal scenario's opgeleverd met verschillende investeringsniveaus.

1. Het onderhoudsscenario: Vanuit het onderhoudsprogramma is het noodzakelijk een tweetal constructieve veiligheidsrisico's aan te pakken (waarover later meer). Deze werkzaamheden zijn noodzakelijk. Hiernaast zijn er een aantal werkzaamheden welke in de tijd getemporiseerd maar wel noodzakelijk zijn.
2. Het verduurzamingsscenario gaat uit van het upgraden van de technische installaties en de gevel naar een zodanig niveau dat deze gaat voldoen aan een energie C/D-label. De huidige wettelijke eis aan kantoorgebouwen. Het verduurzamingsscenario levert een daling van de energiekosten van ca. 18% per jaar op.
3. Het O-scenario: Het Raadhuis is een Rijksmonument. Het voldoen aan een Energie label C is hiermee geen wettelijke eis maar een wens. Verduurzaming is wettelijk gezien niet noodzakelijk. Het wegwerken van achterstallig onderhoud is weliswaar niet wettelijk verplicht maar wordt vanuit de zorgplicht voor het Rijksmonument wel noodzakelijk geacht;

De stichtingskosten voor de werkzaamheden aan het Raadhuis zijn doorgerekend en bedragen € 726.000,-- excl. BTW en prijsstijgingen. Hierin zijn de kosten voor het noodzakelijke onderhoud opgenomen.

Sommige werkzaamheden zijn niet facultatief vanwege veiligheidsaspecten en dienen zo spoedig mogelijk uitgevoerd te worden.

2.1 Raadhuis (Achterstallig onderhoud)

Op het hebben van een Rijksmonument rust een zorgplicht voor instandhouding. Hiernaast dient het gebouw te voldoen aan minimale veiligheidseisen. Met name deze laatste is in twee gevallen in het gedrang. Het betreft:

- Houtconstructie klokkentoren
- Noodzakelijke aanpassingen constructieve vloerdelen wethouder kamer

De werkzaamheden aan de klokkentoren en verdiepingsvloer dienen in 2025 vanwege veiligheidsoverwegingen te worden uitgevoerd en maken impliciet onderdeel uit van het vastgoed jaarplan 2025. Strikt genomen is er voor uw raad voor dit onderdeel dan ook geen keuze.

Klokkentoren

De huidige klokkentoren is in slechte staat. Niet alleen de houten draagconstructie, maar ook het zichtbare zinkwerk vertoont de nodige gebreken. Door weersinvloeden ontstaat expansie wat zorgt voor spanningen in het zink. Hierdoor zijn met name scheuren ontstaan in de bestaande soldeernaden die zorgen voor lekkage tussen het zink en de achterliggende draagconstructie. Gelet op zowel de bouwkundige als constructieve staat van de klokkentoren, is uitstel in de huidige situatie op basis van algemene veiligheid onverstandig. Daarnaast is ook een verzoek ingediend om het deel van het te ontvangen subsidiebedrag te verhogen om de herstelwerkzaamheden in 2025 te kunnen uitvoeren;

Vloerconstructie

Uit een constructief onderzoek, uitgevoerd door een extern constructiebureau, blijkt dat de vloerconstructie van een wethouder kamer op de eerste verdieping aan de voorzijde van het Raadhuis niet volgens de norm is uitgevoerd. Door deze constatering is afgesproken dat de ruimte "tijdelijk" door een beperkt aantal personen mag worden betreden.

Raming kosten

De raming van de kosten voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud bedraagt € 150.000,- . Ten aanzien van de werkzaamheden is een subsidie aangevraagd en toegekend van € 25.000,- excl. BTW. Hiermee bedragen de totale kosten € 125.000,- excl. BTW. Verdere uitleg hiervan geven wij u in het hoofdstuk Financiën.

	Onderdeel	Kosten	Subsidie

1	Klokkentoren (houtconstructie en zinkwerk) (rapport Monumentenwacht Limburg status "slecht") (subsidie te ontvangen.)	€ 100.000,-	€ 25.000,-
2	Constructieve aanpassing vloer wethouder kamer (veiligheid)	€ 50.000,-	
	TOTAAL	**€ 150.000,-**	**€ 25.000,-**

2.2 Overig Achterstallig onderhoud

Tegen het licht van het lopende studiejaar kunt u ervoor kiezen om een deel van de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden voor het Stadhuis te temporiseren en uit te stellen naar 2026. Dit betreft de volgende werkzaamheden:

	Onderdeel	**Kosten**	**Subsidie**
3	Deurautomaten sluis (entree) 2x twee schuifdeuren)	€ 12.000,-	
4	Revisie noodstroom aggregaat	€ 25.000,-	
5	Personenlift (groot onderhoud)	€ 75.000,-	
	TOTAAL	**€ 112.000,-**	**€ 0,-**

De totale kosten voor het noodzakelijke maar uitstelbare onderhoud bedragen € 112.000. Deze werkzaamheden maken nu nog onderdeel uit van het vastgoedjaarplan 2025 maar kunnen als gezegd uitgesteld worden naar 2026. De financiële uitwerking van deze keuze treft u aan in bijlage 1.

2.3 Raadhuis (Verduurzaming)

Ten aanzien van het verduurzaming scenario's heeft u, tegen de achtergrond van het ravijnjaar, weldegelijk nog wel een keuze. U kunt ervoor kiezen om dit verduurzamingsdeel van het project uit te stellen of u kunt ervoor kiezen om dit verduurzamingsdeel van het project in zijn geheel niet te uit te voeren.

2.3.1 Verduurzamen Raadhuis temporiseren

Er geldt geen wettelijke verplichting voor het verduurzamen van het Raadhuis omdat het een aangewezen Rijksmonument betreft. Met het verduurzamen van het Raadhuis stelt de gemeente Kerkrade echter vanuit haar voorbeeldrol een duidelijk voorbeeld met betrekking tot de verduurzaming van vastgoed. Gezien het voorgaande maar ook tegen het licht van het lopende studiejaar kan de raad ervoor kiezen om de verduurzaming van het stadhuis te temporiseren. Alhoewel binnen de huidige planning de plannen voor de herinrichting van de werkvloeren in 2025 zijn voorzien is het mogelijk deze in de tijd uit te stellen en de verduurzaming van het raadhuis op te pakken zodra de financiële situatie dit toelaat.

In het geval uw raad besluit om dit deel van het project tot nadere orde te temporiseren dan levert dit technisch een *voorlopig voordeel* op in het investeringsprogramma ter grootte van € 489.000. Kortheidshalve wordt naar bijlage 1 verwezen.

2.3.2 Verduurzamen Raadhuis niet uitvoeren

U kunt er ook voor kiezen om het verduurzamingsscenario met betrekking tot het upgraden van de technische installaties en de gevel naar een zodanig niveau dat deze voldoet aan de huidige wettelijke eis van kantoorgebouwen (energie C/D-label) niet uit te voeren. Er ligt geen wettelijke verplichting tot het verduurzamen van een Rijksmonument.

In het geval u dit besluit neemt dan levert dit een *definitief* voordeel op in het investeringsprogramma ter grootte van € 489.000,- . Voor de financiële uitwerking wordt kortheidshalve verwezen naar bijlage 1.

Deze keuzemogelijkheid betekent impliciet dat dit deel van het project definitief niet wordt uitgevoerd.

Het college stelt ten aanzien van het Raadshuis voor het noodzakelijke veiligheidsonderhoud zo spoedig mogelijk te laten uitvoeren en het achterstallige onderhoud uit te stellen naar 2026. Daarnaast stelt het college voor de verduurzaming van het Raadhuis uit te stellen.

3. Overige huisvestingsonderdelen

3.1 Cluster Handhaving
Binnen het project "Vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving" lag ook een noodzaak om het cluster Handhaving, dat tot eind december 2024 in het Martin Buber-gebouw gehuisvest is, te verplaatsen binnen het centrum. De huidige locatie van het cluster Handhaving in Martin Buber moest namelijk beschikbaar komen om het onderwijs in het Martin Buber meer ruimte te bieden.

In verband met de gewenste zichtbaarheid en aanwezigheid van de BOA's voor onze inwoners in het centrum is er voor gekozen om het cluster handhaving tijdelijk te huisvesten in de voormalige ruimte van de Geldwijzerwinkel aan het Martin Buberplein 21. Het betreft vooralsnog een tijdelijk onderkomen. Bij de herinrichting van de begane grond van het Stadskantoor zal gekeken worden of het cluster Handhaving op termijn naar het Stadskantoor verhuisd kan worden.

3.2 Gemeentelijke archiefbewaarplaats
Los van de ontwikkelingen rond de verduurzaming en herinrichting van het Stadskantoor behoeft de ontwikkeling van de gemeentelijke Archiefbewaarplaats onze aandacht.

Tijdens de renovatie van het Stadskantoor in 2000 is in de kelder van het Stadskantoor een gemeentelijke archiefbewaarplaats ingericht. Deze bewaarplaats heeft een opbergcapaciteit van 2 strekkende kilometer analoog archief. Door hevige regenval maar ook door defecte waterleidingen aan de achterkant van het Stadskantoor heeft de archiefbewaarplaats enkele keren wateroverlast gehad met als gevolg dat temperatuur en luchtvochtigheid hoger liggen dan de toegestane gemiddelden. Gevolg is dat schimmelvorming van het papier zal optreden en de archieven zonder bewerking, in verval zullen treden. Een bouwkundige en installatietechnische renovatie is op korte termijn noodzakelijk. De kosten hiervan worden geraamd op € 135.000,- excl. BTW.

Er is in het verleden de intentie uitgesproken voor een informele samenwerking tussen de Parkstad- en Heuvelland gemeenten en het Regionaal Historisch Centrum Limburg op informatie- en archiefgebied. Om de kwaliteit van de analoge en digitale Kerkrade archieven voor de toekomst te borgen heeft het College op 18 juli 2024 een brief toegezonden aan het dagelijks bestuur van het Regionaal Historisch Centrum Limburg op informatie- en archiefgebied (GR HCL) , waarin verzocht om deel te mogen nemen aan het proces van mogelijke toetreding. In een business case wordt de haalbaarheid van toetreding tot de gemeenschappelijke regeling of het afnemen van een dienstverleningsovereenkomst beschreven.

Wanneer een besluit tot toetreding tot de gemeenschappelijke regeling HCL wordt genomen dan betekent dit dat de historische archieven worden overgebracht naar de gemeentelijke archiefbewaarplaats van het HCL. De planning rondom de resultaten van de overleggen en het voorstel ter besluitvorming zullen wij aan uw Raad, in maart 2025 voorleggen.

4. Planning

4.1 Huidige planning
De initiële planning gaat ervanuit dat voor zowel de verduurzaming als de herinrichting van het stadskantoor de werkzaamheden in 2026 zijn afgerond. Onderstaande tabel geeft u inzicht in de planning van het huidige plan van aanpak.

nr.	Omschrijving	2025				2026				2027				2028				2029			
	Plan plan van aanpak 2024	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
2	Verduurzaming Stadskantoor 2/8																				
	Voorbereiding																				
	Uitvoering																				
1	Verduurzaming Raadhuis																				
	Voorbereiding																				
	Uitvoering																				
3	Revitalisatie werkomgeving Stafdskantoor 2/8																				
	Voorbereiding																				
	Uitvoering																				
4	Revitalisatie + Verduurzaming dienstverlening BG/ 1ste verdieping																				
	Conceptontwikkeling																				

4.2 Planning op basis temporisatie voorstel

Op basis van de in dit raadsvoorstel voorgestelde temporisatiemodel gaan we uit van een doorlooptijd tot en met 2028 waarbij in 2025 in relatie tot het ingelaste studiejaar financiële keuzen gemaakt kunnen worden en de planning meer is afgestemd op de te maken eventuele financiële mogelijkheden naar de toekomst. Onderstaande tabel geeft u inzicht in de planning van het temporisatie voorstel.

nr.	Omschrijving	2025				2026				2027				2028				2029			
	Plan Temporisatie voorstel	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
2	Verduurzaming Stadskantoor 2/8																				
	Voorbereiding																				
	Uitvoering																				
1	Verduurzaming Raadhuis																				
	Onderhoud veiligheid																				
	Verduurzaming Raadhuis																				
3	Revitalisatie werkomgeving Stafdskantoor 2/8																				
	Voorbereiding																				
	Uitvoering																				
4	Revitalisatie + Verduurzaming dienstverlening BG/ 1ste verdieping																				
	Conceptontwikkeling																				
	Inkoop																				
	Uitvoering																				

Kanttekeningen en Aandachtspunten:

- De voorgenomen verduurzaming- en herinrichtingswerkzaamheden t.b.v. de begane grond en 1ste verdieping van het stadskantoor. Deze zijn onlosmakelijk verbonden aan de reeds opgedragen werkzaamheden aan de technische ruimte en de verdiepingen van het stadskantoor. Het splitsen, uitstellen of niet uitvoeren zal tot meerkosten leiden.
- De onderhoudswerkzaamheden aan de klokkentoren en de verdiepingsvloer van het Raadhuis zijn niet facultatief en dienen vanuit veiligheidsoverwegingen noodzakelijkerwijs uitgevoerd te worden. Uitstel of afstel kan grote gevolgen hebben voor de veiligheid in het gebouw.
- Het nog verder temporiseren en of niet uitvoeren van de herinrichting van de verdiepingen van het Stadskantoor zorgt voor een nog grotere werkdruk op de huisvesting.
- Het niet doorvoeren van de verduurzamingsmaatregelen staat haaks op het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid

5. Financiën

Duidelijk is dat het totale project investeringen zal vergen. In dit kader wordt opgemerkt dat in de door de raad vastgestelde Begroting 2025 e.v./1e bijstelling 2024 en de hierin verwerkte vrijval van kapitaallasten van het huidige kantoorgebouw het mogelijk was om binnen de begroting deze vrijval van kapitaallasten weer in te zetten in investeringsmiddelen voor het Raadshuis en Stadskantoor.

Binnen het investeringsprogramma 04 Gebouwen over de komende 2 jaar een totaalbedrag van
€ 3.396.000,- voor noodzakelijke verduurzaming en revitalisatie beschikbaar. Dit is als volgt opgebouwd:

- Voor de verduurzaming en inrichting van de begane grond en de 1ste verdieping van het Stadskantoor is in 2025 vanuit uit het investeringsprogramma een bedrag van € 1.396.000, - beschikbaar.
- In 2026 is ten behoeve van herinvesteren in de huisvesting vanuit het investeringsprogramma een bedrag van € 2.000.000, - beschikbaar.

Investeringsprogramma / Dekking

Verduurzamen stadskantoor en raadhuis	Totaal	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Begroot	€ 3.396.000	€ 1.396.000	€ 2.000.000	€ -	€ -	€ -
Begroot	**€ 3.396.000**	**€ 1.396.000**	**€ 2.000.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

Planonderdelen

Uitvoeren

Stadskantoor Begane grond en 1e verdieping
De kosten verbonden aan de verduurzaming en inrichting van de begane grond en de 1e verdieping van het Stadskantoor bedragen € 1.300,000. Voorgesteld is de huidige planning voor voorbereiding en uitvoering te volgen. Hiermee is in 2025 een voorbereidingsbudget van € 300.000 noodzakelijk. De uitvoering zal plaatsvinden in 2026. Hiermee is een uitvoeringsbudget van € 1.000.000 nodig. Deze investeringen zijn niet facultatief en dienen uitgevoerd te worden.

Raadhuis noodzakelijk onderhoud
De kosten in relatie tot het noodzakelijke achterstallig onderhoud, van de constructie van de klokkentoren en de vloer van de wethouder kamer, bedragen € 150.000 excl. BTW. Voor de werkzaamheden is een subsidie toegekend van € 25.000. De hiermee gemoeide totale kosten zijn € 125.000 excl. BTW. Deze investeringen zijn niet facultatief en dienen uitgevoerd te worden.

Temporisering

Herinrichting Stadskantoor verdieping 2 tot en met 8
De kosten voor de herinrichting van de verdiepingen 2 tot en met 8 bedraagt € 1.370.000. Voorgesteld is de huidige planning voor voorbereiding en uitvoering te temporiseren en uit te stellen naar 2027 en 2028. Hiermee is in 2027 een budget van € 1.000.000 voor voorbereiding en deels uitvoering noodzakelijk. Het restant uitvoering zal plaatsvinden in 2028. Hiermee is een budget van € 370.000 gemoeid. Deze investeringen zijn noodzakelijk maar kunnen of getemporiseerd.

Raadhuis achterstallig onderhoud
De kosten in relatie tot het overige achterstallige onderhoud, deurautomaten, noodstroom, lift, bedragen € 112.000 excl. BTW en prijsstijgingen. Deze werkzaamheden kunnen uitgesteld worden tot 2026. Deze investeringen zijn noodzakelijk maar kunnen of getemporiseerd.

Het temporiseren van de herinrichting van het Stadskantoor en het verduurzamen van het Raadhuis levert een voordeel op ten aanzien van de investeringsbegroting ter grootte van **€ 489.000** excl. BTW en in de exploitatie een voordeel van **€ 548.000,-** in de periode 2025-2029.

Niet uitvoeren

Herinrichting Stadskantoor en niet uitvoeren verduurzaming Raadhuis
Het niet uitvoeren van de herinrichting Stadskantoor en niet uitvoeren verduurzaming Raadhuis is tot en met 2028 levert een voordeel op ten aanzien van het investeringsprogramma ter grootte van **€ 1.859.000** en in de een exploitatie een voordeel van **€ 888.000,-** in de periode 2025-2029.

Personele consequenties/ Rechtmatigheid/ Gezondheid en Vitaliteit
N.V.T

Duurzaamheid
Verduurzaming begane grond en 1ste verdieping van het Stadskantoor is onlosmakelijk verbonden met de besluitvorming in het kader van de verduurzaming van de verdiepingen van het stadskantoor.
De verduurzaming van het Raadhuis is in het kader van de wet niet verplicht. Hiermee kan dit uitgesteld of geheel niet uitgevoerd worden.

Communicatie
Na besluit van de raad de medewerkers van de gemeente goed informeren omtrent de noodzaak van de huidige besluitvorming. Hierbij de consequenties van de temporisering in het kader van de vitale werkomgeving niet uit het oog te verliezen.

Burgerparticipatie
Als onderdeel van het plan van aanpak is Burgerparticipatie een belangrijk onderdeel voor de ontwikkeling van de uitwerking van het dienstverleningsconcept op de Begane grond en de 1ste verdieping.

Uitvoering
Conform voorgestelde planning.

Bijlage 1: Wel uitvoeren herinrichting Stadskantoor, temporiseren onderhoud Raadhuis en niet uitvoeren verduurzaming Raadhuis

Investeringsprogramma / Dekking

Verduurzamen stadskantoor en raadhuis	Totaal	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Begroot	€ 3.396.000	€ 1.396.000	€ 2.000.000	€ -	€ -	€ -
Begroot	**€ 3.396.000**	**€ 1.396.000**	**€ 2.000.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

De verduurzaming en herinrichting van de begane grond en de 1ste verdieping van het Stadskantoor en de onderhoudswerkzaamheden aan het Raadhuis zijn niet facultatief en dienen uitgevoerd te worden.

Voordeel investeringsbegroting

Met de herinrichting Stadskantoor en niet uitvoeren verduurzaming Raadhuis is tot en met 2028 een investering gemoeid van ***€ 2.907.000*** excl. BTW (zie onderliggende tabel). De besparing aan kapitaallasten 2025-2029 bedraagt dan ***€ 489.000*** excl. BTW

Verduurzamen stadskantoor en raadhuis	Totaal	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stadskantoor begane grond en 1e verdieping	€ 1.300.000	€ 300.000	€ 1.000.000	€ -	€ -	€ -
Herinrichting Stadskantoor verdieping 2 t/m 8	€ 1.370.000	€ -	€ -	€ 1.000.000	€ 370.000	€ -
Raadhuis klokkentoren en constructieve aanpassing vloer	€ 125.000	€ 125.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Raadhuis deurautomaten sluis, revisie noodstroom en personenlift	€ 112.000	€ -	€ 112.000	€ -	€ -	€ -
Raadsvoorstel	**€ 2.907.000**	**€ 425.000**	**€ 1.112.000**	**€ 1.000.000**	**€ 370.000**	**€ -**
Saldo begroot -/- voorstel	**€ 489.000**	**€ 971.000**	**€ 888.000**	**€ -1.000.000**	**€ -370.000**	**€ -**

Exploitatie

Deze keuzemogelijkheid levert met betrekking tot de investeringsbegroting door temporisering van de werkzaamheden tot 2029 in de exploitatie een voordeel op van circa **€ 548.000**.

Verduurzamen Stadskantoor en Raadhuis	Kapitaallasten 2025	Kapitaallasten 2026	Kapitaallasten 2027	Kapitaallasten 2028	Kapitaallasten 2029
Begroot	€ 24.000	€ 223.000	€ 454.000	€ 442.000	€ 430.000
Begroot	**€ 24.000**	**€ 223.000**	**€ 454.000**	**€ 442.000**	**€ 430.000**
Verduurzamen stadskantoor en raadhuis	**Kapitaallasten 2025**	**Kapitaallasten 2026**	**Kapitaallasten 2027**	**Kapitaallasten 2028**	**Kapitaallasten 2029**
Stadskantoor begane grond en 1e verdieping	€ 5.000	€ 58.000	€ 174.000	€ 170.000	€ 165.000
Herinrichting Stadskantoor verdieping 2 t/m 8	€ -	€ -	€ 18.000	€ 141.000	€ 181.000
Raadhuis klokkentoren en constructieve aanpassing vloer	€ 2.000	€ 17.000	€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000
Raadhuis deurautomaten sluis, revisie noodstroom en personenlift	€ -	€ 2.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 14.000
Raadsvoorstel	**€ 7.000**	**€ 77.000**	**€ 223.000**	**€ 342.000**	**€ 376.000**
Saldo begroot -/- voorstel	**€ 17.000**	**€ 146.000**	**€ 231.000**	**€ 100.000**	**€ 54.000**
Totaal					**€ 548.000**

Bijlage 2: Niet uitvoeren herinrichting Stadskantoor en niet uitvoeren verduurzaming Raadhuis

Investeringsprogramma / Dekking

Verduurzamen stadskantoor en raadhuis	Totaal	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Begroot	€ 3.396.000	€ 1.396.000	€ 2.000.000	€ -	€ -	€ -
Begroot	**€ 3.396.000**	**€ 1.396.000**	**€ 2.000.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

De verduurzaming en herinrichting van de begane grond en de 1ste verdieping van het Stadskantoor en de onderhoudswerkzaamheden aan het Raadhuis zijn niet facultatief en dienen uitgevoerd te worden.

Besparing op investering

Wanneer de herinrichting Stadskantoor en de verduurzaming Raadhuis niet wordt uigevoerd dan is voor de noodzakelijke werkzaamheden een investering gemoeid van ***€ 1.537.000*** excl. BTW.De investering betreft de kosten gemoeid met de verduurzaming en herinrichting van de begane grond Stadskantoor en de onderhoudswerkzaamheden aan het Raadhuis. De besparing op het investeringsprogramma bedraagt in dit geval ***€ 1.859.000*** excl. BTW.

Verduurzamen stadskantoor en raadhuis	Totaal	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Begroot	€ 3.396.000	€ 1.396.000	€ 2.000.000	€ -	€ -	€ -
Begroot	**€ 3.396.000**	**€ 1.396.000**	**€ 2.000.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
Verduurzamen stadskantoor en raadhuis	**Totaal**	**Raming 2025**	**Raming 2026**	**Raming 2027**	**Raming 2028**	**Raming 2029**
Stadskantoor begane grond en 1e verdieping	€ 1.300.000	€ 300.000	€ 1.000.000	€ -	€ -	€ -
Herinrichting Stadskantoor verdieping 2 t/m 8	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Raadhuis klokkentoren en constructieve aanpassing vloer	€ 125.000	€ 125.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Raadhuis deurautomaten sluis, revisie noodstroom en personenlift	€ 112.000	€ -	€ 112.000	€ -	€ -	€ -
Raadsvoorstel	**€ 1.537.000**	**€ 425.000**	**€ 1.112.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
Saldo begroot -/- voorstel	**€ 1.859.000**	**€ 971.000**	**€ 888.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

Exploitatie

Deze keuzemogelijkheid met betrekking tot de investeringsbegroting levert door het niet uitvoeren van de werkzaamheden tot 2029 een exploitatie technisch voordeel op van circa **€ 888.000**.

ıen Stadskantoor en Raadhuis	Kapitaallasten 2025	Kapitaallasten 2026	Kapitaallasten 2027	Kapitaallasten 2028	Kapitaallasten 2029
Begroot	€ 24.000	€ 223.000	€ 454.000	€ 442.000	€ 430.000
Begroot	**€ 24.000**	**€ 223.000**	**€ 454.000**	**€ 442.000**	**€ 430.000**
ıen stadskantoor en raadhuis	**Kapitaallasten 2025**	**Kapitaallasten 2026**	**Kapitaallasten 2027**	**Kapitaallasten 2028**	**Kapitaallasten 2029**
ır begane grond en 1e verdieping	€ 5.000	€ 58.000	€ 174.000	€ 170.000	€ 165.000
; Stadskantoor verdieping 2 t/m 8	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
ɔkkentoren en constructieve aanpassing vloer	€ 2.000	€ 17.000	€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000
ıurautomaten sluis, revisie noodstroom en personenlift	€ -	€ 2.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 14.000
Raadsvoorstel	**€ 7.000**	**€ 77.000**	**€ 205.000**	**€ 201.000**	**€ 195.000**
Saldo begroot -/- voorstel	**€ 17.000**	**€ 146.000**	**€ 249.000**	**€ 241.000**	**€ 235.000**
Totaal					**€ 888.000**

Vragen naar aanleiding cie. GEZ van 29 Januari 2025.

Wij hebben als raad goed gekeurd dat aan het raadhuis en stadskantoor onderhoud en verduurzaming werkzaamheden zouden worden uitgevoerd ter grote van € 3.396.000 tijdens de begroting behandeling in november 2024.

Nu komt er een voorstel om te temporiseren i.v.m. het ravijnjaar 2026 omdat we niet weten wat de financiële gevolgen zijn vanaf 2026

Conclusie 1

- Het totale werk duurt 4 jaar.
- De kosten kunnen stijgen wat zeer waarschijnlijk is.
- De kans op uitval van personeel wordt groter.(hoger ziekteverzuim)
- Nieuw personeel vinden wordt nog moeilijker in deze roerige tijd.
- Hinder voor burgers en personeel
- Het budget wat is vastgesteld in 2024 om de werkzaamheden uit te voeren zal toch uitgegeven worden. Of in 2 of in 4 jaar

Vraag 1

- Welk voordeel hebben wij als we de realisatie gewoon uitvoeren zoals afgesproken(in 2025 starten en 2026 klaar)
- Is dit financieel uit te drukken?
- En wat betekend dit financieel voor 2027/28/29?

Vraag 2

- In het voorstel staat een bezuiniging van €1.869.000 als we de herinrichting en verduurzaming raadhuis niet uitvoeren waarom zouden we dat willen? Er is toch onderzocht dat beide nood zakelijk zijn? Of Niet ?
- Kunt u ons vertellen welke voordelen er zijn als we het niet uitvoeren? Uitgezonderd het financieel voordeel.
- Welke nadelen zijn er?

Fractie ONS KERKRADE . Jo Rozema

Vragen: Fractie ONS KERKRADE; raadslid Jo Rozema

Betreft: Project Vitale Ambtenaren in een Vitale omgeving

Datum: 9 februari 2025

Vragen naar aanleiding cie. GEZ van 29 Januari 2025
Er ligt een voorstel om te temporiseren i.v.m. het ravijnjaar 2026 omdat we niet weten wat de financiële gevolgen zijn vanaf 2026.

Vraag 1:
Welk voordeel hebben wij als we de realisatie gewoon uitvoeren zoals afgesproken(in 2025 starten en 2026 klaar)?

Antwoord:
Voordelen van uitvoering conform oorspronkelijke planning (start in 2025, gereed in 2026):

1. Snellere realisatie van een duurzame en moderne werkomgeving
- Alle verduurzamingsmaatregelen en de herinrichting van het Stadskantoor worden in één vloeiende beweging binnen een kort tijdsbestek uitgevoerd.
- Dit betekent dat medewerkers sneller profiteren van een comfortabele, toekomstbestendige werkomgeving met verbeterde faciliteiten.

2. Minder overlast en efficiënt gebruik van middelen
- Door de werkzaamheden in een aaneengesloten periode uit te voeren, wordt de werkorganisatie slechts een keer geconfronteerd met renovatieoverlast.

4. Behoud van samenhang in planning en uitvoering
- De werkzaamheden sluiten direct aan op de verduurzaming van het Stadskantoor en het noodzakelijke onderhoud aan het Raadhuis, waardoor alles in een logische planning wordt afgerond.

5. Ondersteuning van de organisatiedoelstellingen
- Een moderne werkomgeving draagt bij aan een prettige en efficiënte werksfeer en kan de aantrekkelijkheid van de gemeente als werkgever vergroten.
- Dit sluit aan bij de bredere ambities op het gebied van goed werkgeverschap en optimale dienstverlening.

6. Risico op meerkosten is kleiner
- Met de uitvoering van de oorspronkelijke planning is het risico op meerkosten beheersbaar. Bij het uitstellen van de planning bestaat een reële kans dat de kosten hoger liggen dan bij de oorspronkelijke planning

Bij het vasthouden aan de oorspronkelijke plannen behalen we echter geen financieel voordeel.

Is dit financieel uit te drukken? En wat betekend dit financieel voor 2027/28/29?

Antwoord:
Als de investering integraal wordt uitgevoerd zoals deze in de begroting is opgenomen, is er (ten opzichte van de begroting) uiteraard geen financieel voordeel te behalen.

De kapitaallasten zijn meerjarig voorzien. Zie ook de nota van toelichting en bijlagen voor de bedragen per jaarschijf. Hierin zijn de varianten afgezet tegen de kapitaallasten van de volledige investering.

Vraag 2:
In het voorstel staat een bezuiniging van €1.869.000 als we de herinrichting en verduurzaming raadhuis niet uitvoeren waarom zouden we dat willen? Er is toch onderzocht dat beide noodzakelijk zijn? Of Niet ?

Antwoord:
Zoals in de inleiding van het raadsvoorstel is aangegeven is het college van burgemeester en wethouders van oordeel dat de voorgestelde aanpassingen vanuit bedrijfsvoerings- en verduurzamingsoogpunt nog steeds valide zijn en uitgevoerd dienen te worden. Op pagina 5 van het raadsvoorstel hebben wij aangegeven waarom de voorgestelde aanpassingen noodzakelijk zijn. Kortheidshalve wordt hiernaar verwezen.

Kunt u ons vertellen welke voordelen en nadelen er zijn als we het niet uitvoeren? Uitgezonderd het financieel voordeel.

Op pagina 5 van ons raadsvoorstel hebben wij inzicht gegeven in de noodzaak van de herinrichtingswerkzaamheden. Hier zijn dan ook de voordelen weergegeven wanneer de voorgestelde aanpassingen worden doorgevoerd. Wanneer deze niet worden uitgevoerd kan dit ook als nadeel worden beoordeeld.

De voordelen voor het Stadhuis zijn vooral financieel. Wanneer de voorgestelde aanpassingen niet worden doorgevoerd dan brengt dit enkele nadelen met zich mee die vooral op het energetische en bouwfysische vlak liggen, zoals:
- energie verbruik
- klimaat
- aanwezige koudebruggen

Vraag SP Kerkrade m.b.t. 6.4 Ontwerpbesluit vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving.
In de commissievergadering GEZ j.l. heeft de SP gevraagd hoe het kan dat er in de algemene beschouwingen van 2024 beweerd werd dat er geen ontwerpbesluit nodig was voor de verduurzaming van het gemeentehuis/stadskantoor, terwijl er nu een ontwerpbesluit voorligt (zoals dat volgens de SP ook moest).
Volgens wethouder Geers was het correct dat er geen ontwerpbesluit nodig was, waarop de SP om schriftelijke uitleg heeft gevraagd.
De wethouder heeft toegezegd dat hij deze informatie schriftelijk laat toekomen.
De SP wil deze informatie graag voor dinsdagavond ontvangen.

Namens SP Kerkrade,
Marianne Laumann, fractievoorzitter

Beantwoording portefeuillehouder
De opmerking die door wethouder Geers tijdens de commissievergadering GEZ werd gemaakt is volledig in lijn met hetgeen ook in het raadsvoorstel is opgenomen. "…….het gehele programma Vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving betreft noodzakelijke en reguliere vervangingsinvesteringen zowel in het Stadskantoor als in het Raadhuis. De benodigde investeringen passen binnen bestaande beschikbare middelen welke in de door de raad inmiddels vastgestelde (meerjaren)begroting 2025 zijn opgenomen" ;
en
"……de voorgestelde aanpassingen in het Stadskantoor en Raadhuis vanuit bedrijfsvoerings- en duurzaamheidsoogpunt nog steeds valide zijn en uitgevoerd dienen te worden. Zeker ook vanuit de overweging dat de investeringen die hiermee gemoeid zijn, uitgevoerd kunnen worden zonder de begroting extra te belasten. In lijn met overige investeringsprogramma's (zoals bijvoorbeeld bij wegen, groen en vastgoed) is het college, binnen de door uw raad vastgestelde kaders (Financiële Verordening), handelingsbevoegd en kan het college tot uitvoering overgaan. De begroting is immers vastgesteld."

Hierbij past een belangrijke nuancering die mogelijk onderbelicht is gebleven in de commissie. In de informatiebrief van 27 februari 2025 was aangekondigd dat uw raad nog een besluit zou worden voorgelegd. Helaas bleek het niet mogelijk om dit raadsbesluit nog vóór de Begroting aan te bieden, dit zou het 1e kwartaal 2025 worden. Bij het vaststellen van de begroting heeft voormalig wethouder Weijers o.a. uitgelegd waarom deze investering in de Begroting was opgenomen vooruitlopend op dit raadsbesluit. Zie ook transcript begrotingsvergadering pag.48: "*Een kleiner gedeelte van het bedrag had te maken met technische installaties welke gedekt werd uit reeds bestaande investeringskredieten. De rest is in de begroting opgenomen zodat je in ieder geval op het moment dat het raadsvoorstel aan de orde is je dan ook de dekking verankerd hebt. Anders moet je daar opnieuw naar kijken. De raad blijft in positie en kan nog nee zeggen daarop.*"

In de informatiebrief van 20 november 2024 is e.e.a. nog verder verduidelijkt. Hoewel de begroting inmiddels is vastgesteld (inclusief deze investering) en nu dus eigenlijk geen separaat voorstel meer nodig is, geeft het college zich rekenschap van de door voormalig wethouder Weijers gedane toezegging bij de behandeling van de begroting. Daarom wordt de raad, zoals oorspronkelijk ook de bedoeling was in februari 2024, thans alsnog een voorstel ter besluitvorming voorgelegd

Vragen SP:

Beste griffie, gelieve met spoed! de bijgevoegde documenten toe te voegen aan de agenda vitale ambtenaren. Wij hebben dat opgevraagd n.a.v. dat agendapunt en dan dient dat ook toegevoegd te worden. Helemaal omdat er in de nota van toelichting naar wordt verwezen! We constateren helaas pas nu dat het er niet bij zit, wij hebben het inmiddels wel bestudeerd en het is een cruciaal document voor de bespreking vanavond.

Vriendelijke groet

SP

Antwoord griffie:

Voor de vindbaarheid van documenten voor onze inwoners en om dubbele registraties in het ibabs systeem te voorkomen is de afspraak dat vragen en antwoorden toegevoegd worden aan de vergadering waar zij bij horen.

De vragen van de SP zijn gesteld op 30 januari (met uitzondering van één vraag gesteld op 7 februari). De raadstukken waren op dat moment nog niet gepubliceerd. Daarmee behoorde de vragen en de antwoorden bij de commissievergadering d.d. 29 januari 2025. Deze zijn hier ook gepubliceerd. De vraag die gesteld is op 7 februari is samen met de beantwoording terug te vinden bij de raadsvergadering van 12 februari. Daarnaast heeft de SP de antwoorden + bijlagen nog separaat per mail ontvangen.

We zullen jullie vraag om het projectplan toe te voegen aan de stukken van de raad opvatten als nieuwe technische vraag en het plan samen met deze beantwoording publiceren.

Projectplan Vitale ambtenaren in een vitale werkomgeving, versie 12 maart 2024

1. Doel project:

Ten behoeve van het bevorderen van vitaal werken en het zorgdragen voor een toekomstbestendige kantooromgeving voor het Stadskantoor en het Raadhuis zorgdragen voor:

a) een passende huisvesting van de ambtenaren in het Stadskantoor vanuit de gedachte van vitaal en aantrekkelijk werkgeverschap in samenhang met hybride werken;
b) een juiste dienstverlening richting de burgers en ondernemers van onze gemeente op basis van een dienstverleningsconcept waarbij de toegankelijkheid en zichtbaarheid van de functies in de frontoffice worden geborgd;
c) een passende alternatieve definitieve locatie voor het cluster Handhaving in het centrum van Kerkrade, waarbij eveneens zichtbaarheid en toegankelijkheid van belang zijn. De locatie Stadskantoor zal samen met 3 externe locaties worden onderzocht;
d) en het zorgdragen van een adequate tijdelijke huisvesting in het centrum van Kerkrade zolang de herinrichting van het Stadskantoor nog niet is afgerond;
e) een klimatologisch verantwoorde en comfortabele huisvesting in het Stadskantoor door een verduurzaming van de installatietechnische structuur van het kantoorpand en het zorgdragen voor een passende tijdelijke oplossing voor de koeling van het gebouw;
f) een klimatologisch comfortabele huisvesting in het Raadhuis door een verduurzaming van de installatietechnische structuur van het kantoorpand.

2. Eindresultaat project:

Het College heeft op 27 februari jl. de bestuursopdracht gegeven om een integraal voorstel voor besluitvorming gereed te maken voor de herhuisvesting, herinrichting en verduurzaming van het Stadskantoor in combinatie met de verduurzaming van het Raadhuis. In dit voorstel zullen de ruimtelijke, financiële en technische gevolgen incl. tijdsplanning inzichtelijk worden gemaakt. Op basis van dit besluit dient de uitvoeringsfase te worden voorbereid en uitgewerkt.

3. Uitgangspunten

Bij het uitwerken van de bestuursopdracht dient met een aantal ontwikkelingen rekening te worden gehouden:

1) In januari 2022 heeft bureau HEVO een nieuwe "Visie op Werken en kantooromgeving" opgesteld. Hierin is een beeld geschetst van de mate waarin medewerkers willen thuiswerken, welke werkzaamheden het beste op kantoor kunnen plaatsvinden en welke behoeften er zijn voor de inrichting van de werkplek zowel thuis als op kantoor alsook voor de kantooromgeving. In deze visie zijn data over bezetting en benutting in 2021 verzameld.
   Samengevat blijkt hieruit dat 45% van de medewerkers van het Stadskantoor de wens uitsprak om voor een deel thuis te willen werken. Dit betreft vooral werkzaamheden die meer rust en concentratie vereisen zoals lezen, schrijven en analyseren. Uit de resultaten blijkt dat de kantoorwerkplek vooral is bedoeld voor ontmoeting, kennisdeling, creëren en ontmoeten. Deze activiteiten zijn gericht op samenwerking, ontwikkeling en organisatiebinding. Voor deze activiteiten dienen er op kantoor voldoende faciliteiten te zijn.
   In de visie zijn aanpassingen van de kantooromgeving voorgesteld om de gewenste werkzaamheden op kantoor beter te kunnen faciliteren en het comfort voor de medewerkers te verbeteren. In het voorstel wordt als uitgangspunt genomen het 'Activiteit gerelateerd werken' (AGW). Hierbij kiest de medewerker een werkplek die het beste past bij het type werkzaamheden dat hij/zij op dat moment gaat uitvoeren. De kantooromgeving zou vanuit die gedachte ingedeeld kunnen worden middels 'vlekken' of 'ankerpunten' waarbinnen bepaalde teams of afdelingen hun 'basis' hebben.
   Ook is een budget beschikbaar gesteld om een aantal pilots uit te voeren om de wijze van herinrichting van verdiepingen te verbeteren vanuit de doelstelling van vitaal werken.

   Inmiddels zijn we ruim 2 jaar verder. Over het rapport heeft geen verdere besluitvorming plaatsgevonden. Wel zijn maatregelen voor het thuiswerken toegepast evenals een aantal maatregelen in spreekkamers ten behoeve van hybride werken. Daarnaast zijn dit jaar pilots op de

CONCEPT

3e verdieping (afdeling Stedelijke Ontwikkeling) en de Servicedesk uitgevoerd. Dit zal op korte termijn voor de 6e verdieping eveneens gebeuren. De verdiepingen zijn evenwel nog niet heringericht volgens het voorgestelde Activiteit gerelateerd werken.

We kunnen inmiddels constateren dat er sinds 2021 aanzienlijke verschuivingen zijn opgetreden in zowel de organisatorische als de personele samenstelling van de afdelingen binnen het Stadskantoor. Het is daarom wenselijk om opnieuw in beeld te brengen hoe de afdelingen worden bezet en worden benut en in het verlengde hiervan te bepalen of en zo ja hoe het Activiteit gerelateerd werken in de praktijk op de verdiepingen in het Stadskantoor dient te worden vertaald in een herinrichtingsplan.

2) Vanuit het Burgerplein wordt een nieuwe Dienstverleningsvisie opgesteld om ervoor te zorgen dat de zichtbaarheid van de dienstverlening van de gemeente wordt verbeterd en de aanspreekbaarheid wordt vergroot. Tevens dient de betrokkenheid van de inwoners te worden vergroot en moet kennis van inwoners worden ingezet.

   Dit zal worden vertaald naar een nieuw Dienstverleningsconcept (DVC). Dit DVC raakt een groot deel van de organisatie en heeft impact op de bedrijfsvoering. Benadrukt dient te worden dat de uitwerking hiervan in de interne processen geen onderdeel uitmaakt van de bestuursopdracht.

   Centraal staat de uitwerking van het DVC in een concreet plan voor de herinrichting van de front-office. Het Burgerplein vormt hierin een cruciaal organisatie-onderdeel aangezien deze medewerkers aan de frontlinie in de klantencontacten staan. Er is inmiddels een functioneel PvE voor het Burgerplein dat is vertaald in een ruimtelijk PvE (zie rapport van Bremen Bouwadviseurs van 24 april 2023). Dit zal als basis worden gebruikt.

   Uitgangspunt vormt de inpassing van functies op de front-office waarbij zichtbaarheid van belang is. Dat betekent dat er vanuit het DVC opnieuw gekeken dient te worden naar 1e en 2e lijnsfuncties binnen de front-office. Dit betreft niet alleen de functies binnen het Burgerplein maar ook het KCC en archieffuncties. Besloten dient te worden of en zo ja welke 2e lijnsfuncties op de verdiepingen worden ingepast.

3) De huidige locatie van het cluster Handhaving in Martin Buber zal uiterlijk einde dit jaar niet meer beschikbaar zijn omdat in september 2025 het onderwijs op deze locatie uitbreidt en meer ruimte nodig zal hebben. Dat betekent dat het cluster Handhaving tijdig zal moeten vertrekken.
   Voor de definitieve locatie zullen zowel het Stadskantoor als 3 externe locaties worden onderzocht.

   Er ligt een functioneel en ruimtelijk PvE voor de verschillende soorten werkplekken evenals een PvE voor de secundaire ruimtes van het Cluster Handhaving. Het PvE zal worden uitgebreid met externe locatiefactoren, waarmee rekening dient te worden gehouden. Uitgangspunt vormt in ieder geval dat het cluster zichtbaar in het centrum is.

   Voor de locatie Stadskantoor kan gebruik worden gemaakt van het rapport dat Bureau Bremen Bouwadviseurs op 24 april vorig jaar heeft opgesteld. Hierin zijn functionele raakvlakken tussen het cluster Handhaving en het Burgerplein onderzocht. Burgerplein heeft aangegeven het prettig te vinden als de handhavers aanwezig zijn, aangezien dit zorgt voor meer rust bij de bezoekers omdat de handhavers in het zicht zijn. Daarnaast heeft het Burgerplein veel contacten met bezoekers waardoor sneller fraude, mensenhandel etc. kan worden opgespoord. Door het cluster handhaving in de buurt te hebben kan er sneller geschakeld worden in de toekomst. Dit is door Bremen Bouwadviseurs uitgewerkt in een vlekkenplan. Hierin is echter voor het Burgerplein niet uitgegaan van het nieuwe DVC.

   Met betrekking tot de externe locaties wordt opgemerkt dat de Geldwijzerwinkel een van deze locaties vormt. Als gemeente huren wij deze ruimte. Om te komen tot een juiste afweging zullen uiteraard de gevolgen voor de Geldwijzerwinkel en eventuele alternatieve locaties inzichtelijk gemaakt worden. Hierover vindt afstemming met het domein Burger plaats.

   Er dient spoedig een besluit te worden genomen over de definitieve locatie, aangezien een eventuele keuze voor het Stadskantoor gevolgen heeft voor het opstellen van het functioneel en ruimtelijk PvE voor de frontoffice. Hierbij zullen de volgende criteria inzichtelijk worden gemaakt:

CONCEPT

zichtlocatie, benodigd BVO m2, huurprijs op jaarbasis, noodzakelijke investeringskosten, parkeren voertuigen.

Gezien het vertrek van het cluster Handhaving uiterlijk einde dit jaar zal er eveneens snel duidelijkheid dienen te komen over de tijdelijke locatie.

4) Voor het Stadskantoor heeft Bureau Bremen Bouwadviseurs een aantal verduurzamingsscenario's uitgewerkt. Het College heeft ingestemd met scenario 2b, inhoudende de installatie van kanaalkoelers/verwarmers per verdieping, zodat gericht ingespeeld kan worden op voornamelijk koude vraag in de zomer. Dit scenario dient nu in technische zin te worden uitgewerkt.

   De werkzaamheden zouden idealiter in het voorjaar van 2024 uitgevoerd moeten worden. Rekening houdend met de planning incl. de verwachte levertijd van de installaties is duidelijk dat het niet haalbaar is om dit voor de zomer te realiseren. Uitgangspunt vormt het afronden van de verduurzaming van het kantoorpand uiterlijk mei volgend jaar. Dat betekent dat de raad vóór de zomer dit jaar een kredietbesluit hierover dient te nemen.

   Daarnaast zal er voor dit jaar een besluit genomen dienen te worden voor het treffen van een tijdelijke oplossing.

5) Voor het Raadhuis ligt de noodzaak van verduurzaming op het gebied van klimaatbeheersing (vervanging koelinstallatie) en verlichting, in samenhang met het verbeteren van de toegankelijkheid van het gebouw en noodzakelijke werkzaamheden in het kader van de status van het gebouw als Rijksmonument (klokkentoren).
   Er zal een advies dienen te worden opgesteld op basis waarvan een keuze voor een verduurzamingsscenario kan worden gemaakt.

4. Te behalen resultaten:

De volgende resultaten dienen te worden gerealiseerd:

Voor het Stadskantoor:

1) M.b.t. cluster Handhaving:
   a) Bepalen tijdelijke locatie cluster Handhaving
   b) Bepalen definitieve locatie cluster Handhaving

2) Voorstel vlekkenplan en inrichtingsschets:
   a) Op basis van 1b) bepalen voor front-office van het functioneel en ruimtelijk PvE en de vertaling hiervan in een vlekkenplan en schetsontwerp incl. indicatieve omvang van de investeringen middels bandbreedte voor de begroting 2025 en tevens vervolgproces.
   b) Voor de back-office (verdiepingen):
      Bepalen functies die op dit moment in de front-office zijn gehuisvest en dienen te worden geherhuisvest naar de back-office.
      Uitwerken in een functioneel Programma van Eisen voor de verdiepingen 1 tot en met 8 en de vertaling hiervan in ruimtelijk Programma van Eisen en een globaal vlekkenplan per verdieping.
      Daarbij dient te worden bepaald of en zo ja hoe we bij de uitwerking naar schetsontwerp het Activiteitgerelateerd werken gaan vertalen.
   c) Uitwerken vlekkenplan in een inrichtingsschets met sfeerimpressies en tevens inzichtelijk maken indicatieve omvang van de investeringen voor de begroting 2025.

   In de bijlage staat een voorbeeld van een vlekkenplan, inrichtingsschets en sfeerimpressie.

3) M.b.t. verduurzaming:
   a) Gereed maken voorstel tot kredietbesluit raad op basis van technische uitwerking van het voorkeursscenario 2)
   b) Bepalen of en zo ja welke tijdelijke maatregelen ten behoeve van klimaatbeheersing voor het Stadskantoor voor dit jaar worden getroffen.

CONCEPT

Voor het Raadhuis:

1) Bepalen duurzaamheidsopgave op basis van het laten opstellen van verschillende verduurzamingsscenario's.
2) Uitwerking duurzaamheidsscenario in een kredietvoorstel voor raad op basis van een technische uitwerking.

5. Fasering:

Fase 1: Bepalen tijdelijke en definitieve locatie cluster Handhaving:

a) **Onderzoek naar geschiktheid en haalbaarheid tijdelijke en definitieve locatie cluster Handhaving** aan de hand van:
- Inpassing PvE voor de werkplekken en de secundaire ruimtes van het cluster op de externe locaties.
- Inpassing PvE in front-office Stadskantoor in samenhang met het aangepaste ruimtelijk PvE voor Burgerplein.
- Inzichtelijk maken financiële randvoorwaarden en tijdsplanning bij 4 scenario's
- Inzichtelijk maken gevolgen voor Geldwijzerwinkel.

Besluit stuurgroep 22 maart: aanwijzen voorkeurslocatie(s) voor het cluster Handhaving.

b) Uitwerken voorkeurslocaties op basis van inpassingsvoorstel en schetsontwerp en financiële Vertaling en gereed maken voorstel.
Besluit stuurgroep april: definitieve locatie zowel tijdelijk als definitief voor cluster Handhaving

Fase 2: Bepalen ruimtelijke en financiële randvoorwaarden herinrichting front-office/back-office Stadskantoor

a) Bepalen functioneel en ruimtelijk PvE op basis van vlekkenplan:
- Bepalen functionele behoeftes (welke functies aanwezig?) en inzichtelijk maken aantal werkplekken en mate van bezetting
- Inzichtelijk maken behoefte aan soort werkplekken en secundaire ruimtes en vertaling in oppervlaktes
- Uitwerking in een vlekkenplan.

b) Bepalen uitgangspunten werkplekconcept:
- of en zo ja hoe Activiteit gerelateerd werken dient te worden vertaald

c) Gereed maken schetsontwerpen per vloer incl. sfeerimpressies.
d) Globaal inzichtelijk maken financiële consequenties.
e) Voorstel vervolgproces
f) Communicatievoorstel intern

Besluit stuurgroep mei/juni: instemming met schetsontwerp en definitief ruimtelijk PvE per verdieping en begane grond incl. bandbreedte investeringen alsook met vervolgproces en intern communicatievoorstel.
Hiervoor zal externe expertise worden ingehuurd: Hospitality Group. Daarnaast dient bepaald te worden of we een architect hiervoor zullen inschakelen om tot goede sfeerimpressies te komen.

Fase 3) Uitwerking duurzaamheidsscenario

a) Verduurzaming technische installaties:
Gereed maken raadsvoorstel voor start aanbesteding verduurzaming technische installaties door:

- Aanbesteding extern bureau om technisch PvE op te stellen incl. stichtingskosten-opzet.
- Opstellen voorstel vervolgproces
- Opstellen communicatievoorstel.

CONCEPT

Hiervoor zal externe expertise worden ingehuurd via een onderhandse aanbesteding.
Besluit stuurgroep mei: instemmen met raadsvoorstel

b) Tijdelijke oplossing als gevolg van niet functioneren van koelinstallatie:

Ten behoeve van de gebouwkoeling is in het Stadskantoor een koelmachine aanwezig. Deze koelmachine is defect en dient vervangen te worden. Deze vervanging zal dit jaar niet meer kunnen plaatsvinden. Bepaald dient te worden welke tijdelijke oplossing hiervan gevonden kan worden. Het is mogelijk om een koelmachine te huren. Hiervoor zal een voorstel aan de stuurgroep worden gedaan.

Besluit stuurgroep april: instemmen met voorstel

Fase 4) Uitwerken voorstel m.b.t. Raadhuis

a) In beeld brengen verduurzamingsscenario's Raadhuis
b) Gereed maken voorstel tot besluitvorming College

Hiervoor zal externe expertise worden ingehuurd (nog nader te bepalen).

Besluit stuurgroep juni: instemmen met verduurzamingsscenario

Fase 5: bepalen vervolgstappen met betrekking tot herinrichting/verduurzaming Hammolenweg en Flexiforum

5. Projectplanning:

Zie bijlage.

6. Projectstructuur:
In de bijlage is de projectstructuur bijgevoegd.

In de Stuurgroep zijn de portefeuilles Dienstverlening, P&O, Vastgoed, Financiën en Veiligheid vertegenwoordigd.
De Stuurgroep is verantwoordelijk voor het bewaken van de voortgang, het verlenen van instemming aan opdrachtverstrekkingen en het goedkeuren van voorstellen aan College/Raad.

Kerensa Kuijpers is verantwoordelijk voor de algehele projectcoördinatie en het gereed maken van voorstellen voor de stuurgroep.

Duidelijk is dat er eveneens een technische coördinatie dient plaats te vinden. Hiervoor zal een externe projectleider worden ingehuurd.

Er is een integrale projectgroep gevormd die verantwoordelijk is voor het realiseren van de resultaten zoals aangegeven in dit projectplan. Hierin zijn de volgende afdelingen vertegenwoordigd:
Vanuit Domein Bestuur: Harry Martens (afd. P&O), Wiel Daniëls (cluster Facilitair Management), Caroline Gulpen (afd. Openbare Orde en Veiligheid) en Niels van Dorp (cluster Handhaving), Erick Hildebrand (afd. Burgerplein).
Vanuit Domein Stad: Naïma Abbas (cluster Vastgoed), Gene Stohr (Bedrijfsbureau Stad)
Vanuit Domein Burger: Rob Spelthaen (cluster Werk, Inkomen en Zorg)
De projectcoördinator zit deze projectgroep voor.

Celine Olfen zal vanuit de afdeling Communicatie eveneens aan de projectgroep deelnemen afhankelijk van de agenda.

CONCEPT

Naast de projectgroep wordt er een technische werkgroep met subwerkgroepen geformeerd: Voorzitter is de externe technische PL. Deelnemers zijn: Wiel Daniëls, Bart Schreurs, Naïma Abbas.

Daarbinnen vallen de volgende subwerkgroepen:

- Front-office / back-office: aanleveren functioneel en ruimtelijk PvE
  Front-office: Erick Hildebrand, Maud Starmans, Jos Bauer, Bert Nillisen, Patrick Ypelaar, Rob Spelthaen.
  Back-office: Marcel Wobma, Wiel Daniëls, Bart Schreurs.
- Locatie cluster Handhaving: Niels van Dorp, Rob Spelthaen, George Spiler, Bart Schreurs
- Verduurzaming Stadskantoor, verduurzaming Raadhuis: Wiel Daniëls, Bart Schreurs, Naïma Abbas, Bert Nellisen

De Ondernemingsraad is betrokken bij dit traject. Op 5 maart heeft de projectcoördinator de bestuursopdracht aan de OR toegelicht.

Het is van belang dat er vanuit alle Domeinen tijdig de juiste inbreng wordt geleverd.
Het projectplan incl. planning en fasering zal door de projectcoördinator in ieder MT worden toegelicht.

7. Projectbegroting:

Er is een werkkrediet beschikbaar gesteld van € 225.000 ten laste van het Huisvestingsplan, waarvoor € 1.250.000 is begroot. Hiervan zullen de externe inhuurkosten worden afgedekt. Inkoop en Aanbesteding wordt nauw hierbij betrokken. Tevens is dit bedoeld voor de uitvoering van kleine duurzame en vervangingsmaatregelen die meteen moeten worden opgepakt.

De voorbereiding van de externe inhuur wordt afgestemd met Kerensa Kuijpers. Opdrachten worden na goedkeuring door Kerensa Kuijpers en Gene Stohr ter ondertekening aangeboden aan de directeur als ambtelijk opdrachtgever.

De Raad neemt op 2 momenten een besluit:

- Juli 2024: kredietbesluit m.b.t. verduurzamingsplan
- Najaar 2024: kredietbesluit investeringen herinrichting front-office en verdiepingen

In dit kader wordt opgemerkt dat er additionele investeringsmiddelen vrijgemaakt kunnen worden door de vrijval van kapitaallasten van het kantoorgebouw in te zetten in investeringsmiddelen.

Er zal eveneens onderzocht worden of er subsidiemogelijkheden zijn.

8. Communicatie:

De herinrichting van zowel het Stadskantoor als het Raadhuis heeft gevolgen voor het merendeel van de medewerkers. Het is van groot belang dat de medewerkers goed worden geïnformeerd en dat zij eveneens hun wensen en behoeften kunnen aangeven om de vitaliteit en het comfort van het werken in de kantooromgeving te verbeteren. Hiervoor zal een communicatieplan worden opgesteld.

Verder zijn in de bestuursopdracht nadrukkelijk alle gemeentelijke kantoorpanden betrokken. Er is ervoor gekozen om te starten met het Stadskantoor en het Raadhuis. Het is echter ook wenselijk om spoedig te bepalen wanneer er kan worden gestart met het proces voor de Hammolenweg en het Flexiforum zodat dit ook duidelijk kan worden gecommuniceerd richting de medewerkers.

CONCEPT

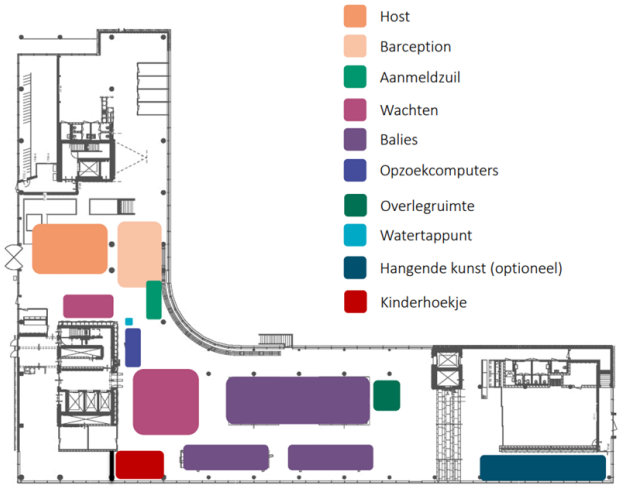

Voorbeeld vlekkenplan

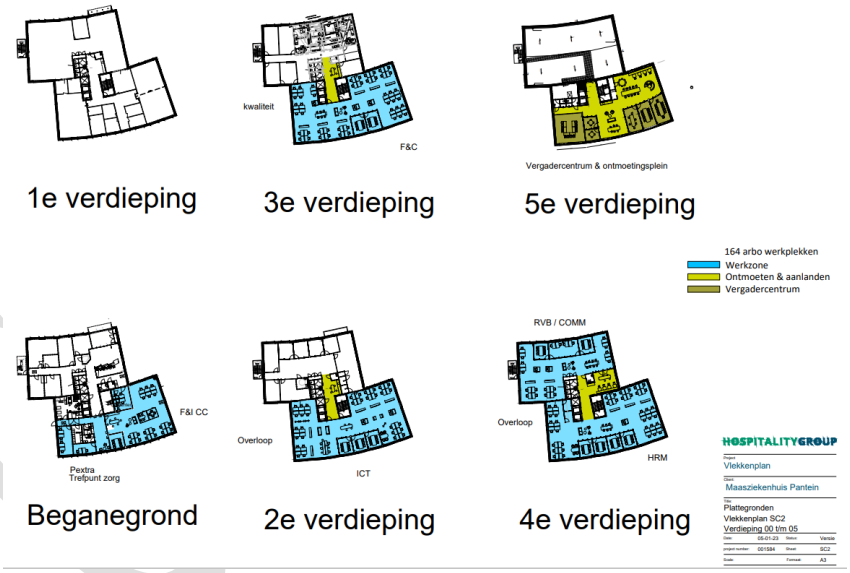

Voorbeeld schetsontwerp

Voorbeeld sfeerimpressie

CONCEPT

Gemeente Kerkrade

Conform ontwerpbesluit is besloten in de raadsvergadering d.d. 12-2-2025

Ontwerpbesluit

Nr.: 25Rb008

De raad van de gemeente Kerkrade;

overwegende,

- twee raadsleden van Burgerbelangen benoemd zijn als wethouder;
- dat de fractie Burgerbelangen heeft verzocht tot wijziging van de bemensing van de commissies;
- dat het alleen verschuivingen betreffen en er derhalve geen nieuwe eed of belofte afgelegd hoeft te worden.

kennis genomen hebbende van,

- het raadsbesluit actualisatie Reglement van Orde raad en commissies van 12 juli 2024;

gelet op,

- artikel 82 Gemeentewet;
- artikel 2 e.v. van het Reglement van orde voor de vergaderingen van de raadscommissies ter voorbereiding van de vergaderingen van de raad der gemeente Kerkrade;

besluit:

I. in te trekken het besluit van de raad van 25 mei 2022 nr. 22Rb028 voor wat betreft de benoeming van dhr. A. Gramsma t.b.v. de commissie Grondgebied & Economische Zaken;
II. in te trekken het besluit van de raad van 25 mei 2022 nr. 22Rb028 voor wat betreft de benoeming van dhr. R. Creusen als voorzitter t.b.v. de commissie Grondgebied & Economische Zaken;
III. in te trekken het besluit van de raad van 25 mei 2022 nr. 22Rb027 voor wat betreft de benoeming van dhr. D.H.M. Pouwels en de benoeming van mw. A.J.C. Snijders-Mahr t.b.v. de commissie Burgers & Samenleving;
IV. in te trekken het besluit van de raad van 25 mei 2022 nr. 22Rb026 voor wat betreft de benoeming van dhr. J.M. Wetzels en mw. C.E. Paul-Ubachs t.b.v. Algemene Zaken en Middelen;
V. in te trekken het besluit van de raad van 14 juli 2022 nr. 22Rb026 voor wat betreft de benoeming van dhr. R.L.K. Vinken als plaatsvervangend voorzitter t.b.v. de commissie Burgers & Samenleving;
VI. te benoemen als voorzitter t.b.v. de commissie Grondgebied & Economische Zaken: dhr. M.M.K. Struver;
VII. te benoemen als plaatsvervangend voorzitter t.b.v. de commissie Burgers & Samenleving: dhr. S.H.G. Gorissen;

MIX verantwoorde herkomst FSC® C017135

Documentnummer:

Gemeente Kerkrade

VIII. te benoemen als lid van de commissie Algemene Zaken en Middelen: dhr. A. Gramsma namens de fractie Burgerbelangen;
IX. te benoemen als lid van de commissie Burgers & Samenleving: dhr. M.A.G.H. Hermans namens de fractie Burgerbelangen;
X. te benoemen als lid van de commissie Grondgebied & Economische Zaken: mw. A.J.C. Snijders-Mahr, dhr. D.H.M. Pouwels en dhr. J.M. Wetzels namens de fractie Burgerbelangen;
XI. te benoemen als lid van de Euroderaad: dhr. J.P.J. Ritterbeeks namens de fractie Burgerbelangen;
XII. te benoemen als lid van de Werkgeverscommissie: mw. C.E. Paul-Ubachs namens de fractie Burgerbelangen;
XIII. te benoemen als plaatsvervangend lid van de financiële commissie: dhr. J. Schneider namens de fractie Burgerbelangen;
XIV. in te trekken het besluit van de raad van 25-5-2022 nr. 22Rb027 voor wat betreft de benoeming van dhr. M. Kannapin namens de VVD t.b.v. de commissie Burgers & Samenleving;

Aldus vastgesteld door de raad der gemeente Kerkrade in zijn openbare vergadering d.d. 12 februari 2025.

De voorzitter van de raad,

dr. T.P. Dassen-Housen.

De griffier,

plv. griffier

mr. drs. D.G.M.G. Franssen.

MIX
Papier uit verantwoorde herkomst
FSC® C017135
www.fsc.org

Documentnummer: